

वि न प्रथम उद्बुद्धको व्याख्यायते-तस्य चेतसादि धृष्ट-रायनिर्देत्यादि । अहा वक्तृतीर्यति ॥ यथा प्रज्ञापमायाः पष्ठपरं तत्र चैव मुत्यादौ नो भारकेन्य उत्पद्यन् विन्दु तिपद्भ्युप्यभ्याः तथा व्युत्क्रान्तिपरं देवाना यनस्पतिपूत्यत्तिरुक्ता इह तु सा न द्याया मूलदेवानामुत्पत्तेः पुण्या विषयं शुभमु तेयामुत्पत्ते रतएवोक्त-नवर देववज्रति ॥ यद्यपि सामान्येन यनस्पतिपु प्रतिषमयभजना उत्पद्यन्त इत्युच्यते, त

जाय एव धयासी-स्थह जत । साली वीही गोधूम जाय जयाण एएसिण जते । जीवा मूलसाए वक्कमति तेण जत । जीवा कर्त्तृहिती उययज्जति, कि णेरइएहिती उययज्जति तिरिमग्देव जहा वक्कनीए तहा उय यात्तं णयर देवयज्ज, तेण जते ! जीवा एगसमएण केयइया उयवज्जति ? गोयमा ! जहयेग एक्कोवा

१ ॥ रात्रपदे यावदेवमवादीत्-अथ भवन्त । आसिन्नीर्दिगधूम (प्रवृत्ति) यावद्यथा एतपु भवन्त । जीवा मूलतया व्युत्क्रामन्ति ते भवन्त । जीवाः कुल उत्पद्यन्ते कि नैरयिक्कज्य उत्पद्यन्त तियंद्गमुप्यदेव (प्रवृत्ति) यथा व्युत्क्रान्तिके तयोपपातो नवरं देववज्रते भवन्त । जीवा एवसमयेन क्षियन्त उत्पद्यन्ते ? गीतम । अथम्यनैको वा ही वा अयो वा उत्पत्तः सङ्केया वा उड्ठेया वीपपद्यन्ते । अपहरौ यथोत्पत्तो

तथे भवन्त । रायनिदे वान एवं बवासी-यइ मते । साली बोहो गाधूम जाय जयाण । रात्रपद नवरने विपे यावत् गीतम । इम वड्ठे इवे हेमगवत् यानि बोहो गाधूम इत्यादि यावत् जय जवन याज्य विधेय । एएसिण मते । जीवा मूलसाए वज्रमति तेव भते । जीवा कर्त्तृहिता उत्पद्यन्ति । ए एड्ठेन विपे हेमगवत् जोव मूलपदे जपजे तेइ हेमगवत् जोव बिहा बको जपजे । कि णेरइए जिता उत्पद्यन्ति तिरिमग्देव जहा वज्रतोए तहा उत्पद्यथा नवर देववज्रं । धू नारकोवको जपजे तिर्येय मनुष देववको जपजे इति मय्जिम पववनीनां जहा पव्वे विपे उत्पाद जहा तिम इही पवि कइया ते इम नारको जपजे नहो किंत तिर्येय मनुष बको जपजे एतहा विधेय इही पवि देव वज्रता इति विधेय । तेव भते । जीवा एगसमएण केवइ वा उत्पद्यन्ति । तेइ हेमगवत् जोव एवसमये जेतथा जपजे इ म उत्तर । गायमा अइसेव एकावा दोवा तिरिया जहासय सखजावा पसखजा

[illegible]

दीया तिरिण्या उक्कोसिण सखेजाया असखेजावा उत्रवजाति । अयहारी जहा उप्पलुहेसए । एएसिण नत ! जीथाण के महालया सरीरीगाहणा पणप्पा ? गोयमा ! जहणेण अगुलस्स असखेजाइनाग उक्को सेण धणुहपुह । तेण नते । जीथा णाणावरणेज्जस्स कम्मस्स यथा अयथा तहेव जहा उप्पलुहेसए ।

हृदयक । एतेषां जदन्त । जीवानां क्षियती महात्मया (महती) शरीरावगाहना प्रसङ्गा । गौतम । जपम्यनाहुस्तस्यासङ्ख्य ज्ञानं सत्त्वर्षेण च नःपुपङ्गम् । ते जदन्त । जीया ज्ञानावरणीयस्य कर्मको यन्त्रका वा उबन्त्रका वा तथीय यथोत्पत्तीद्वैशङ्क । एव वेदयन्ति यदनायामपि । उद वा उदवन्त ति । हेमौतम जपम्यको एक दास तीन उत्कृष्टवको सख्याता असख्याता जपजे स्यापि वनस्पतीनेविपै प्रतिप्रमये प्रमत्ता जपने, इषो व प्रा तयापि इहा यात्रादिदन्त विपै प्रस्त्रेव गरीरपञ्चको एकादिनो उत्पत्ति पवि विद्वत् भवो । अत्रहारां जहा लप्यहृदे सए । अपहार जित्त इत्यार मा यतजना उत्पन्ननामा उद्देयानेविपै कक्षा तिम इहा पवि कक्षा । एतन्निबं भते कोवाचं केसकाहया सरोरागाहया प । एहीने हेमगवन् जीवनी केतनी माटो मरीरनो प्रवयाहना प्रकृषो ६ प उत्तर । मायमा जहयेव अगुणस्य असख्यइमान् लब्धासेचं वच्यपइत्त । हेमौतम जपम्ययको प्रगुण ने प्रधम्यातमेभाग उत्कृष्टवको धनुष प्रसज्ज भवो । तेचभते कोवा चाबावरविज्जस्य लप्यस्य बधगा अर्धधगा । तइ हेमगवन् जीव ज्ञानावरणीवकर्मना स्मू दन्त्यक पक्षवा प्रबन्ध १० प्र० उत्तर । मायमा तज्जेव जहा लप्यहृदे सए । हेमौतम जित्त इहा पवि एतस्से मा प्रवय

समु पङ्क्तिं गतिं प्रकृता एकवचनान्तत्वे । यत्प्रवचनान्तत्वे । तथात्रयाणां पदानां त्रिषु द्विकस्योनेषु प्रत्येकं तत्तुर्लङ्गिकाप्राया इदञ्च एकत्र न त्रिकस्योने उद्भावितातयद्विधातिरिति । द्विधास्यादि । दृष्टिपदादारभ्य इन्द्रियपदं यावदुत्पलोद्देश्यवचनेन तत्र दृष्टौ मिश्रानुसृत्य स्ते श्राने सञ्ज्ञा त्रिकस्योने उद्भावितातयद्विधातिरिति । इत्यादिना प्रसङ्गेन कासमित्येतद्वैतानुबन्ध उत्कः । निम्नः योने काययोनिनः उपयोगे द्विविधोपयोगा एव सम्यक्पि ततएव वार्ष्ये । सेव्यप्रत । इत्यादिना प्रसङ्गेन कासमित्येतद्वैतानुबन्ध उत्कः ।

एव येदंति वेदनाएव । उदपूवि । उदीरणाएव । तेण नत्ते ! जीया कि कएहलेस्सा णीलकाउ ठह्णीस जगा !
दिठी जाग्र वेइदिया जहा उप्पलुद्धेसए । तेण नत्ते ! साली बीही गोघम जाव जअजयगमूलगजीवे काल
त्र केव पिर होइ ? गोयमा ! जहणेण अतोमज्जहं उक्कोसेण असखेज्ज काल । तेण नत्ते ! साली बीही

यपि । उदीरबायामपि । ते प्रदत्त । बीवाः किं लज्जतेत्या मीलतेत्याः पङ्क्तिमतिर्वङ्काः । दृष्टिर्वावङ्गीभ्रिया यथोत्पत्तौवृषणे ।
ते प्रदत्त । श्रासिप्रीदिगोपुम (प्रपदति) यावदावयवकमुलकबीवाः कास्ततः क्षिपदित् प्रवर्तितः ? नीतम् । अपत्येनाभतमुत्तुर्त्तमुत्कर्षबावङ्केयं का
स्तम् । ते प्रदत्त । श्रासिप्रीदिगोपुम (प्रपदति) यावदावयवकमुलकबीवाः (धृत्वा) पृथिवीबीवा (धृत्वा) पुनरपि श्रासिप्रीदिगोपुम (प्र
पदति) । ते प्रदत्त । श्रासिप्रीदिगोपुम (प्रपदति) यावदावयवकमुलकबीवाः (धृत्वा) पृथिवीबीवा (धृत्वा) पुनरपि श्रासिप्रीदिगोपुम (प्र

[illegible]

एष सायसंतेषभाह-सबानित्यादि ॥ यथं जहा उप्पससंतेषसति, अनेन तेथं सूचितं-गीयमा । अथावेथेथं जहायेथं दी प्रसगगयाह उक्कोसेथ प
मगुज्जाहं प्रवगगयाह कासावयेथं जहाय वो अतोमुकुता उक्कोसेथ अथसेथ जालमित्यादि . जाहारी जहा उप्पससुअएति ॥ यवपासी-तेथं

गोधूम जाय जयजयगमलगजीवे पुढवीजीवे पुणरावे सालीथीही जाव जयजयगमलगजीवेति केवइय काल
सेवेज्जा, केवइय काल गतिरागति करेज्जा, एव जहा उप्पलुहुंसेए एण अजिखारिण जात्र मणुस्सजीवे।
आहारो जहा उप्पलुहुंसे। ठिती जहणेण अतोमुज्जत उक्कांसण वासपज्जत। समुग्घाया समोहया य
मरति। उव्वहणा य जहा उप्पलुहुंसे। अह नते! सव्वपाणा जाव सव्वसत्ता सालीथीही जाव जयजयग

वृत्ति) यावद्यवयवकमूलकजीवा इति कियन्त काल सवत कियन्त काल गत्यागति कुर्यात् ? एव यद्योत्पसद्दुश्चक । एतेनान्निलायेन यावन्म
मुप्यजीवा (भवन्ति तावद्वाप्यन्) आहारो यद्योत्पसीदुश्चक । स्थितिजपम्येनात्ममुद्भूतमुत्पसदस्तु वयपुपुषात् । समुद्वाताः समवहता विषय
ते । उद्भवता च यद्योत्पसीदुश्चो । अथ जदन्त । सर्वे प्राजा यावत्सर्वे सन्ता आशिनीहि (प्रवृत्ति) यावत् पथयत्रकमूलकजीवतयोत्पसदपूर्वा ?

[illegible]

नते । त्रीया किमादरमादादिति ? गो० । दधुठे अणतपणसिपाहं इत्यादि ॥ समुपायेत्यादि ॥ अनेम न यस्मिन्निहं तदयमेष्टोप-तेषा जीवाना
मादा मयः समुद्रता लायाभारकानिकसमुद्रातन समवहता यिप्लो समवहता वा तयोद्गता लो तिर्पेष्टु मनुष्येषु चोत्पद्यन्तइति ॥ एव
विज्ञातितमज्ञते प्रथमः ॥ २१ ० १ ॥ एव समस्तोपि वर्गः सुबसिष्ठपद मय्यपि ३ नवरं कमीति भङ्गा एव भतस्यु लेवयास्तेन

मूलगजोयज्ञाए उययणपुष्पा ? हता गीयमा । अस्मिन् अणतस्वप्नो सेत्र नते ! नते ! सि ॥ पठम
यगस्त पठमो उद्देशो समस्तो ॥ १ ॥ ॥ अह नते ! साक्षीवीही जाव जवजवाण ।
एणमिण जीया कटज्ञाए यक्कामति तेण नते ! कट्टिहितो उववज्जाति एव कट्टाहिगारेण सोचिव मूढुद्देशो अ

इम गीतप । अल्लकदपवान्नाकपसरेव प्रदत्त । इति ॥ प्रथमवर्गस्य प्रथमः ॥ १ ॥ ॥ अय प्रदत्त । साक्षिणी
दि (प्रवृत्ति) यावदयववका एतसु जीवाः कन्दमया ध्युत्क्रामन्ति (उत्पद्यन्त) ते प्रदत्त । जीवा कुल उत्पद्यन्ते एवं कन्दविकारेण च एव
मूलोद्भूतको उपरिवापो मज्जितको यावद्वक्त्रावयवाऽभन्नालस्य लावय प्रदत्त । इति ॥ प्रथमवर्गस्य द्वितीयः ॥ १ ॥ २ ॥

आन सन्मना साक्षो वोहो जाव खव अवगमन् जीवताए । द्विवे हेममवन् सयकारं प्राव यावत् सव सख याहि वोहो जावत् सवदवक मूढलः जीव
पवे । अववव पक्का । उपमा पूर्व १ म उत्तर । इता अति गावमा असति पदुवा सयत्तुत्तो । कीयोतम पनेकवार पक्का पनन्तोवार उपमा ।
नेव भते र ति । तइति हेममवन् । पठमववव पठमा । ३ पक्किा वयतो पक्किा उद्वेगा १ ॥ १ ॥ अइ भते साक्षो वोहो जाव
अवववव । द्विवे हेममवन् यानि वोहो यावत् अवववव । एणसिख जीवा कठलाए नलमति । एइनेविने जीव कन्दपवे अपवे । तेन भते कयोहिंती च
रवतीत । तेइ हेममवन् चिचिबको उपमे । एवं कट्टाहिगारेण सोचिव मूढुद्देशा अपरिसेवा भाषियन्तो । इम कन्दपविकारे करो तेहोव कइवा मूढ
कट्टेया अपरिमय ममस्वपवे कइवा जाव पवति पदुवा पवत्तुत्ता । जावत् पनेकवार पक्का पनन्तोवार एवमं पठिसोपरे कइवो । सेव भते र ति ।

परिसंभो जाणियहो जाय थसति शुद्धवा थणंतसुभो सेयं जते ! जते ! सि ॥ पठमयगस्स वित्ति उद्धेसो
 सम्मत्तो ॥ १ ॥ २ ॥ एय स्वधिय उद्धेसो णंतसो ॥ पठमयगस्स तइत्त ॥ १ ॥ ३ ॥ एय
 तयाणं उद्धेसो णंयहो ॥ पठमयगस्स चउल्लो उद्धेसो सम्मत्तो ॥ १ ॥ ४ ॥ सालेवि उद्धेसो
 णयहो ॥ पठमयगस्स पचमो उद्धेसा सम्मत्तो ॥ १ ॥ ५ ॥ पवालंथि उद्धेसो जाणियहो ॥ ठठो उद्धे
 सो सम्मत्तो ॥ १ ॥ ६ ॥ पत्तेयि उद्धेसो जाणियहो , एए सत्तयि उद्धेसा थपरिसंस जहा मल्ले

एयं रत्तये प्पुद्गलो ज्ञातव्यः ॥ प्रथमवर्गस्य सतीयाद्भुवः ॥ १ ॥ ५ ॥ एव त्वजायामप्पुद्गवेगो ज्ञातव्यः ॥ प्रथमवर्गस्य अतु
 र्पाद्भुवः ॥ १ ॥ ४ ॥ ज्ञासायामप्पुद्गवेगो ज्ञातव्यः ॥ प्रथमवर्गस्य पञ्चमोद्भुवः ॥ १ ॥ ५ ॥ ० प्रवालप्पुद्
 दद्या ज्ञातव्यः ॥ प्रथमवर्गस्य षष्ठोद्भुवः ॥ १ ॥ ६ ॥ पत्रप्पुद्गवो ज्ञातव्य एते सप्तप्पुद्गवेया अपरिग्रय यथा मूलोद्भवेया

तज्जति वेमगवद् । पठमवयव्यवित्तिं ॥ ए पडिमा वर्मना बोजाउद्धेयो पूरा कया ॥ १ ॥ २ ॥ एवं खवेदि उद्धेसो वेयवो । इम
 रत्तयेनेविपे पवि उद्धेसा कहवा । पठमवयव्यतइया । ए पडिमावगता भीओउद्धेयो ॥ १ ॥ ३ ॥ एव तवाएवि उद्धेसा वेयवा । इम
 तया ज्ञानिनेविपे पवि उद्धेसा कहवो । पठमवयव्यवकलोउद्धेसा । ए पडिमा वर्मना भीओउद्धेयो एवंवो सिक्खो ॥ १ ॥ ४ ॥ साल
 विउद्धेसा कहवा । इम माविनेविपे पवि उद्धेसा कहवो । पठमवयव्य पंचमो उद्धेयो । ए पडिमा वर्मना पचमा उद्धेयो ॥ १ ॥ ५ ॥ पत्तेवि
 पवाज्जि उद्धेसा माविग्रया । इम पवाज्जेविपे पवि उद्धेसा कहवो । ज्ञाउद्धेसा । ए पडिमा वर्मना ज्ञाउद्धेयो ॥ १ ॥ ६ ॥ पत्तेवि
 उद्धेसा माविग्रया । इम पत्तेविपे पवि उद्धेसा कहवा । एए सत्तयि उद्धेसा थपरिसंस जहा मल्ले तहा वेयवा । एए सत्तेइ पवि उद्धेसा थपरि
 येव समस विम मूवताउद्धेमानेविपे कद्या तिम कहवा । सतमाउद्धेसा । ए पडिमा वर्मना सातमो उद्धेयो पूरा कयो ॥ १ ॥ ७ ॥

त्य ४ धनुले ४ तथा पदचतुष्टये पदसु द्विकस्ययोगेषु प्रत्येक चतुर्भेदिकासङ्ख्यायात् २४ तथा चतुर्षु त्रिकस्ययोगेषु प्रत्येकसङ्ख्यायात् ३२ चतुष्प
नपाने च १६ यय मर्त्रीतिरिति इदमपि मन्त्रगाहमाविश्यामिष्याप्यत्रा चतुर्भेदा गायत्री-मूलकद्वयस्ये तमायसासेपयाशपक्षयः । सप्तसुविषयपुत्रत च

तथा गयत्री ॥ सत्तमो उद्देसो सम्मत्तो ॥ १ ॥ ७ ॥ एव पुष्पेयि उद्देसते नयन देवो उधवज्जह
जहा उपप्लुद्देस चत्तारि छेस्साते, तगाहणा जहणेण अगुलस्स अस्सखेज्जहणाग उक्खोसेण अगुलपुज्जत्त सस
तथेय सेय ज्जेते । ज्जेते । सि ॥ पठम वग्गस्स अठमो उद्देसा सम्मत्तो ॥ १ ॥ ८ ॥ जहा पुष्प एव फलेवि
उद्देमत्त अपपरिससो ज्ञाणियस्सो ॥ पठमयग्गस्स नयमो उद्देसो सम्मत्तो ॥ १ ॥ ९ ॥ एव वीए उद्देसते,

अथा पातव्या ० मयमवगस्स ससमोद्देसाः ॥ १ ॥ ० ॥ एव पुष्पेयुद्देसो मवरं दय छत्पद्यते यथोत्पत्तोवृक्को चत्तया से
इया अयगाहना कुपप्यगाहुत्तस्या सङ्ख्य भाग मुरखर्दकाहुत्तपयकम् । आप तथेव तदेव जदत्त । जदत्त । इति ॥ मयमवगस्याठमोद्देसा ॥

१ ॥ ८ ॥ यथा पुष्प एव फल उप्ति उद्देसकोऽपरिससो मवमोद्देसाः ॥ १ ॥ ९ ॥

०३ पुष्पेयि उद्देसतया मवरं देवा उधवज्जह जहा उधवज्जहदेसे चत्तारिषत्तया । इमं पुष्पेयि प वि उद्देसो कइवा पत्तयावियेय पुष्पेयि पदे व अपके
जिम उत्पत्तउद्देसमाने विदे चार मत्ताना यमोभागा कइवा तिम इहा पवि कइवा जूअव १ जोअ २ कापात ३ तेको ४ ए चारलम्माना एकत्त वत्त
यमाभागा उदे ते उधवो दग्गयाः—यामाकवा जहणेण अगुलस्स असखेज्जहमाग उक्खोसेण अगुलपुज्जत्त । अयगाहना उधवज्जको अगुलना असख्यातमा
भाग ज्ञाणिया उधवज्जको यगावपुज्जत्त जाअवो । सत्तथेय । अप तिमहो ज पुठिखोपरे सस कइवा । सेवभते २ ति । तइति वेमगवन् । पठम वमस्य प
इमा । ० पाहना यगना पाठमा उद्देसा सम्मत्तो सिप्या १ ॥ ८ ॥ अथापुष्पे एव फलेवि उद्देसा अपपरिससा माविश्या । जिम पुष्पे
विदे कइवा इमपत्तनेविदे पवि उद्देसक अपरिगेय जाअवो इत्थावि पुष्पेयत्त । पठमवगस्य कइमा । ० पविश्या यगानो जयमाउद्देसो पुष्पथया १ ॥ ९ ॥

एए दस उद्देसगा ॥ पढमो वग्गो सम्मप्तो ॥ १ ॥ २१ ॥ १ ॥ अह जते । कलमसूरतिलमुग्गमासनि
 प्पायकुलत्थथासिदसतिणपल्लिमथगाण एएसिण जे जीया मूलत्ताए वक्कमति, तण जते ! जीया
 कट्टिहितो उववज्जाति । एव मूलादीया दस उद्देसगा प्राणियथा जहेव सालीण गिरवसेस तहेव ॥ अति
 न वग्गो सम्मप्तो ॥ २१ ॥ २ ॥ अह जते ! अयसिकुसुजकोद्वकगुरालगधरागकोट्टसासणसरिसव
 मूलगयीयाण एएसिण जे जीया मूलत्ताए वक्कमति, तण जत ! जीया कट्टिहितो उववज्जाति एव एत्ययि

एवं बीजपुद्बलकः ॥ एते दस उद्देसगाः ॥ मधमोवगः समाप्तः ॥ २१ ॥ १ ॥ अथ जदत्त । कसायमसूरतिलमुद्गमापनिप्याव
 नुसत्थानिधिदकसद्वपल्लिमन्मळा एतमु य जीया मूलतयोत्पद्यन्ते त जदत्त । जीयाः कुत उपपद्यन्ते एव मूलादिका वथ उद्देसगा सवि
 त्तयाः यथैव झाली निरवस्यय तथैव ॥ द्वितीयोवग समाप्तः ॥ २१ ॥ २ ॥ अथ जदत्त । झालीकुशुंजकोद्वकगुरालकवरा

एव बीज उद्देसपा एव दस उद्देसगा । इम बीजनिवै पदि उद्देसया कइवा ए दस उद्देसया कइवा । एतमा वप्पा सस्यता । एतसे पडिक्का
 वन द्यो उद्देसय पूरा बवा २१ ॥ १ ॥ पडभते कलमसूर तिलमुव मास निप्याव कुलत्थ । अिवे हेभगवन् कसाय मसूर तिल मुग
 उरन् भावर कुलत्थ । पालिधिदग सतिव पल्लिमन्मळा । धाग्यनिगेव भाग्यविगेव चिन्ता । एएसिण जे जीया मूलत्ताए वसमति । एइने व वाक्कासका
 रे, जेइ बीज मूलपवे अपवै । तेषं मते जीया कथाहिता कववज्जाति । तेष हेभगवन् लीन किइवाको अपवै । एव मूलादीया दस उद्देसगा मादिबवदा ।
 इम मूलपादिदेह दस उद्देसया कइवा । अणैव सालीण गिरवसेस तहेव । निमहीण शाशिनिये निविगेय कइवा तिमहीण कइवो । वितिपा वप्पा
 सस्यता । ए बीजावग पूरा बवा २१ ॥ २ ॥ पडभते चर्वासि कुसेम काट्टटव वगु रासग वराग काट्टु सासव सरिसव मूलग बीयाव ।
 अिव हेभगवन् पडसो कुसभा काइवा कंगु रासव वराग कोट्टु सासन सरिसव मूलय बीयता । एएसिण जे जीया मूलत्ताए वसमति । ए एइनेवि

मलादीया दस उद्देसा जहेय सालीण निरवसेस तहेव जाणियहं ॥ तद्वचं वगो सम्मसो ॥ २१ ॥ ३ ॥
 झह नत ! यसयणरुणगकक्षायसचारुवसदनाकंठायेलुयाकक्षणीण एणिसण जे जीया मलस्राए यक्षमति एव
 एत्ययि मलादीया दस उद्देसगा जहेय सालीण णवर देयो सवत्यवि ण उववज्जइ तिखि लेस्साठ । सवत्य
 यि ठहीस नंगा । सेस तचेव ॥ चउत्यो वगो सम्मसो ॥ २१ ॥ ४ ॥ अह नते ! इस्कुइस्कुवाजिययी

ब्रह्मोपमासमनपममूक्तस्वीकृताः मतेषु ये स्वीया मूलतथोपपद्यन्ते ते मदन्त । स्वीयाः कुत उत्पद्यन्ते एवमत्रापि मूलादिका दद्यात्तद्वदेत्या य
 चैव स्नातौ निरवच्छेदं तथैव प्रकृतव्यम् ॥ तृतीयोक्तं : समाप्तः ॥ २१ ॥ ४
 रत्नचक्रत्रयमूक्तस्याखीषु मतेषु ये स्वीया मूलतया व्युत्क्रामन्ति, एवमत्रापि मूलादिका दद्यात्तद्वदेत्या यथैव स्नातौ नवरं देवः स्ववत्रापि नो
 पपद्यते, तिस्रो सहाय । स्ववत्रापि यद्विज्ञातिमङ्गाः द्याप तथैव ॥ यत्तुर्था वनेः समाप्तः ॥ १ ॥ ५
 ॥ अथ प्रदत्त ! इतिवद् ॥

लेह कोर मूलपत्रे उपलब्धे । तेषां भते कोशः अपाचिता उदयव्यति । तेह देभगदन् ओर किशोरको उपलब्धे । एवं एतद्वि मूलादीनां दसतद्वयेना जेहेन
 मावीन विरहमेव तदेव भावियम् । इम इहा पवि मूलादिक दसतद्वयेना विमहीन यानिनेविपै विरहमेव कश्चो तिमहीन इहा पवि कश्चो । तद
 या वया सम्पत्ता । ए बीजा वर्ग पूरा वयो २१ ॥ १ ॥ पञ्चभते दस पेषु कश्च कश्चार्धस पावयं । द्विजे हेमनवन् दय पेषु कश्च कश्च
 कर्षय पादवय । दंडा खंडा पेषुवा कश्चावीच । इण्ड कश्च पेषु कश्च कश्चावीने एकाजे लेह लीय मूलपत्रे उपलब्धे । एवं एतद्वि मूलादीनां दसतद्वयेना ज
 नेर मावीन । इम इहा पवि मूलपादिदेर दय तद्वयेना विम यानिना कश्चा तिम कश्चा । कश्च देवा सप्ततद्वि च उदयव्यति । एततोविमेष देव सयसे
 ई एतमे इमे स्थानले देव न उपलब्धे । निवि सप्तपाथा सप्ततद्वि कश्चोचं भेगा सयं तपेय । तीन सेम्मा हुवे सयसेई पवि कश्चोस भेगा कश्चवा गेय सके
 तिमहीन कश्चो । पठतो वयो सप्ततो । ए बीजा इम पुरोषयो २१ ॥ ४ ॥ पञ्चभते दस पेषु कश्च कश्चार्धस पावयं । द्विजे हेमनवन् दय पेषु कश्च कश्च
 कर्षय पादवय । दंडा खंडा पेषुवा कश्चावीच । इण्ड कश्च पेषु कश्च कश्चावीने एकाजे लेह लीय मूलपत्रे उपलब्धे । एवं एतद्वि मूलादीनां दसतद्वयेना ज
 नेर मावीन । इम इहा पवि मूलपादिदेर दय तद्वयेना विम यानिना कश्चा तिम कश्चा । कश्च देवा सप्ततद्वि च उदयव्यति । एततोविमेष देव सयसे
 ई एतमे इमे स्थानले देव न उपलब्धे । निवि सप्तपाथा सप्ततद्वि कश्चोचं भेगा सयं तपेय । तीन सेम्मा हुवे सयसेई पवि कश्चोस भेगा कश्चवा गेय सके
 तिमहीन कश्चो । पठतो वयो सप्ततो । ए बीजा इम पुरोषयो २१ ॥ ४ ॥

रणदृक्कोऽनमाससुवससवस्रतिमिरसयपोरगनलाण एएसिण जे जीवा मूलसाए वक्तमति, एव जहेय वस
 यगो तहेव एत्ययि मूलादीया वस उहेसगा णवर खधुदेसे देवो उवयज्जाति वप्पारि छेस्साने पक्खसाने
 सेस तचेय ॥ पचमो यगो सम्मप्तो ॥ २१ ॥ ५ ॥ अह जते ! सेऽनियज्जातिथदप्पकोत्तियठप्पकुसपप्पग
 पोद्दहसुत्तल्लुण्णस्यासाढगरोहि यससमुत्थवस्कीरजुसएरकुसकुवकरसुठयिजगमुज्जरणधुधुरगोसोप्पयसुकु

घाटिकवीरककुडभमायसुम्बसपववतिमिरक्षतपोरङ्गनळेयु एतेपु ये जीवा मूलतया व्युत्क्रामन्ति एव यथैव वशावगंसाधेवाश्रयि मूलादिका
 दस्योद्दसा नवर स्कन्धोद्देसो देव उपपद्यते जतलो सवया मज्झमा छेप तथैव ॥ पचमो वगः समस्त ॥ २१ ॥ ५ ॥ अथ जद
 म । सदिकाज्जातिजवद्वकीन्ति कवद्वज्जुशपर्वकपोद्देवतसाल्लुनापाठकरोहितसम्भावस्कीरजुसएरकुसकुवकरसुठयिजगमुज्जरणधुधुरकाशिरिपक

तिमिरसय पोदयनसाव । शिवे देभगवन् ईशु ईशुवादिक् मोरव ईकड भमाय वनरपतोविशेष सप्तपच वनरपतोविशेष तिमिर शत पारग नव एव सर्वे
 वनरपतोविशेष । एएसिण जे जीवा मूलसाए वक्तमति एव जहेय वस यगो । एहान बिदे जे जीव मूलपचे खपजे इम जिन वयवग कडो । तहेव एह
 वि मूलादीया दसउद्देसना ववर खधुदेसे देवा उवयज्जा । तिमहीज इहा पयि मूलथादिदेह दयउद्देया कडवा एतथाविशेष खन्वउद्देयानेवि
 से देव खपजे तेमांटे । जत्तारिखेत्ताथा प सेव तचेव । वारखेत्ता जत्तादिक् मूलपो येय तिमहीज कडवो । पचमावयो सवसा । इककोसना यतक
 ना पचमा वर्ग पूरा कया २१ ॥ ५ ॥ पचभते सेऽनिय मतिय उभकोदिय दसउद्देस पचम पोद्दह सप्तल्लुण्ण थासाढगरादिय । शिवे जे
 भगवन् दववियय पचवा शीयधविशेष इम मन्तिक एभे जाभ कुय पवग पोद्दह सप्तल्लुण्ण थाव ठक रोहित । समु पचक्कोर सुव एरव कुषकुद कर
 वरमठ बिभम समु पचक्कोर मुम ए सव दवविशेष पचवा शीयधविशेष देयोसमायाये नामजे, एरव कुषकुद करवदसुत्त विभज्ज मधुरव धधुरगधि
 पिक मज्झसि तचाव । मधुरव धधुरग यिच्छिक्क सुकुसि ए दवविशेषने पचवा वनरपतोविशेषने । एएसिण जे जीवा मूलसाए वक्तमति । एवनेविपे जेद

કિત્તનાણાં ઇણસિણ જે જીયા મૂલસાણ યક્ષમતિ ઇય ઇત્યયિ ઉદ્દેસગા ણિરવસેસં જહેવ વસવમ્મો ॥ ૮૭
 યમ્મો સમ્મસો ॥ ૨૭ ॥ ૬ ॥ અહ્નંત ! અસ્મોઽકહવાયણહરિતગતવુલેજ્જયતણયત્યુલપોરગ
 મજ્જારયાદિધિવિયાલકદગપિપ્પાલિયદિયાસાત્યયફસાયમદુક્કિમૂલગસરિસવશ્વલસાગજિયતગાણ ઇણસિણ
 જે જીયા મૂલસાણ યક્ષમતિ, ઇય ઇત્યયિ દસ ઉદ્દેસગા જહેવ વસવમ્મો સમમ્મો ॥ સત્તમો યમ્મો
 સમ્મસો ॥ ૨૭ ॥ ૭ ॥ અહ્નંત ! તુલસીકરહરારાઉફળેજ્જાનૂતનાતિચીરાજીરાદમણામકયાદીઘર

સુદુઆતનુવપુ યતપુ યે જીવા મૂલતયા છુરજ્જામત્તિ, ઇવમવાપ્પુરુરજ્જા નિરવસેપં યથેય વસવર્પઃ ॥ ૫ પછો વર્ગઃ સમાપ્તઃ ॥ ૨૧ ॥ ૬ ॥
 યમ્મ મદન્ત । અગ્ગાકહવાપયવહરિયક્કતગુલેજ્જકતમુલપુલપોરકમાજ્જારકવિવિધાસકુદપિપ્પાલિયકકપ્પાયપમકુકો મૂલસર્વપામ્યત
 નાકજીપાલકયોતપુ યે જીવા મૂલતયા છુરજ્જામત્તિ, ઇવમત્તાપિ વસોદુદેશકા યથેવ વસવર્પઃ સમાપ્તઃ ॥ ૨૧ ॥ ૭ ॥
 યમ્મ જદન્ત । તુલસીકરદરાસકરેજ્જાનૂતવદનાતિચીરાજીરાદમનકમરુર્કેદીઘરજ્જતપુલ્લેપેતેપુ યે જીવા મૂલતયા છુલ્લામત્તિ અત્રાપિ વસોદુદે

શ્રોત્ર મૂનપવે જપલે । એવ યત્તિવિ ઉદ્દેસગા વિરવસિષ જહેવ વસવર્પો । ઇમ દશી પચિ ઉદ્દેશક સમસા ત્તિમ વચ્ચવ્ય વામ્મો તિમ્મ વચ્ચવા । અગ્ગાવમ્મો
 નચ્ચતા । એ દશવોચના યત્તભના અગ્ગાવર્મ પૂરા થયા ૨૧ । ૬ ॥ અજ્ઞતે પપ્પાકજ વાયવ્હરિતગ તદુલ્લેખ તદુલ્લેખ્ય તદુલ્લેખ્ય પોરવમજ્જાર
 યાર । દિવ દેમતગ્ગ પપ્પાકજ વાયવ્હરિતજ તદુલ્લેખ તદુલ્લેખ તદુલ્લેખ પિપ્પાલિયકદગ પિપ્પાલિયકદગાત્તિય । વનઅતોચિયેવ વચ્ચ પો
 પમજ્જદ વિસાવિય । વનાય મંજલિ મૂનમ સરિયવ પવસસાગ જિયંતયાય । અયાવમદુલ્લિ વનઅતોચિયેવ મૂલ્લજ સરિયવ પવસ સાય જોર્જવલ્લ । એસિ
 અમેત્રોચા મૂલનાણ વચ્ચમતિ । એકોને જે જોર્જ મૂલપવે જપલે । એવ ઇત્તિવિ ઉદ્દેસગા જહેવ વસવર્પો સમમ્મો । ઇમ દશી પચિ યમ્મ ઉદ્દેસગા
 ના ત્રિમશેજ વચ્ચવગ અગ્ગા તિમ્મ વચ્ચવા । સત્તમાવમ્મો સમ્મસા । એ સાતમાવગ પૂરા થયા ૨૧ । ૭ ॥ અજ્ઞતે તુલસી અપ્પહરારાવ પ

ગુતમોપુજ્યસ્વસર્વપ્રીયં ॥ ૧ ॥ યઃ કલ્પવિદ્યોતિતમશતં યત્નિતઃ પરિસમાપ્તમ્ ॥ ૨૧ ॥
 એકલિંગશતગ્રામ્યો વ્યવસયપિસેશતઃ । વ્યાસ્યાતસપુષ્પાચાર્યી ગુહ્યલોપોગ્નેપિપત્ ॥ ૧ ॥
 વ્યાસ્યાતમેકાવ્યકૃતિતમં શત મય ક્ષમાયાત દ્વાવિજા શત વ્યાસ્યાયતે-અસ્યવાદોવોદેશકલ્પનસદ્ગુહાયય ગ્રાયા-તાસેત્યાદિ ॥ તત્ર ॥ તાસેતિ ॥

સયપુપ્ત્તાણ ઇણસિણ જે જીયા મૂલપ્તાણ વક્ષમતિ, ઇત્યાયિ વસ ઉદેસગા ણિરવસેસં જહા વસાણ । એવ
 ઇણસુ છુઠસુ યગેસુ છુસીતિ ઉદેસગા જયતિ ॥ ૧ ॥ એકાધીસદ્ગમ સય સમ્મસ ॥ ૨૧ ॥
 તાલેગઠિયધજ્ઞધી યગાયગુચ્છાયગુમ્મવક્ષીય । અદ્વસયગાણુ સઠીપુણર્હોતિઉદેસા ॥ ૧ ॥ રાયગિહે જાવ

ક્ષત્રા નિરવજાય યથા યજ્ઞવર્ચ, એવમેતસપુષ્પવર્ગેણુ ષષ્ઠોત્પદ્વેશકા જલન્તિ ॥ ૧ ॥ ૨૧ ॥ ૮ ॥
 ૧ ॥ ૨૧ ॥ ૮ ॥
 ધ્રીપચ્છનાકુસુરે-કલિદ્ધતિતમશતકમસમુદ્ગુહ્યમ્ । સેવિતમસિનેલમયા મિષ્ઠેરમાપાપાનુવાવકરકેન ॥ ૧ ॥
 તાસેશાસ્ત્રિકલ્પકુલી-જકાયગુચ્છાયગુમ્મવક્ષમય । યદ્વસયગાણેતે પુનઃકલ્પાત્તવન્તિપદિરિશ ॥ ૧ ॥ રાજ્યસે યાવદેવમવાદીત્-અય જલન્ત ।

મેષ્ટા । દિવે દેમગચ્છન્નુલ્લસી જાણ દરાણ પહેલ્યા । મૂતપાતિ પારા જોરા દમલા મકયા ૧ શેવર સવપુષ્પાલે । મૂતનાતિ જોરા જોરો દમલો મદલા
 ૧ શેવર યાતપાપને । એણિલે જે જીવા મૂલપ્તાણ વક્ષમતિ । એજને જેહ ઓળ મૂલપલે જાપને । એજવિ દસવદેસગા ચિરવસેસ જાજા મંલાક । ૧ શી પચિ
 દમપદ્વેયા ચિરવયમ સમસપલે કિમ ષયવર્ગને વિયે કાજા તિમ કાજવા । દમ ઇણસ વક્ષસ ષયસુ ષષ્ઠોતિઉદેસયા મલતિ । દમ એક પાઠવગને વિદે
 પમોઉદ્વેયા હુવ ત વિચારીને કાજવા । એકલોસદમસય સચ્ચાત । એ પાઠવગને ષયોઉદ્વેગે ૧ કલોસમો યાતક પૂરો લયો ॥ ૨૧ ॥ ૮ ॥ ૮ ॥
 ૧ કલોસયા યાતક વજાશ્ચો, દિવે ક્ષમાયત વાલોસમો યાતક વજાચિલેલે તિજી પદિશી ઉદ્વેગક સપદગાયા-તાલેતદિવકુલોચયાય ગુચ્છાયમુખાય

ताततमामप्रप्तिपृष्ठविशेषविषयोदयः प्रथमो यर्गः उद्देशः कथञ्चन च मूलार्थदायिविषयजंदा रूपवधत् ॥ एतद्विषयसि ॥ एकमस्तिष्कं
कथमप्य पयो ते तथा तच्च निव्याममभ्युदयोऽज्ञाभ्यादयः त द्वितीय याभ्याः ॥ वधुवीयगायति ॥ यदुनि वीजानि फलेषु येषां ते तथा ते च य

एव ययामी—अह नते ! ताततमालतक्कालितेतारिवालिसरलासारगवाण जात्र केतियकवलिकदलि चममर
ररुगुदुनररुहिगुरुरुतलयगररुपयफुलखजूरिनालिपरीण एएसिण जे जीधा मूलज्ञाए यक्कमति तेण नते !
जीधा यन्निहितो उययज्जति, एव एत्थयि मूलावीया दस उद्देशगा कायक्षा जहेव साली गवर इम गाणह

तामनमानतफाततमीगानिसरमसारगण (प्रवृत्ति) यापरततकदलीकन्वत्तिवमपुल्लगुन्दुवसकङ्कदुवपुण्णकलउज्जूरमालिखेरे घेतपु
य जीधा मूलतया स्युत्तामन्ति ते जदम् । जीवाः कृत उपपद्यन्ते ययमथापि मूलादिका दस उद्देशकाः कतथा यथा शास्त्री मवरमिद वा
भोव । वदुदममवाए मशेषपरीतिउद्देशः ॥ १ ॥ तान तमासपमल हचविमयेय उगउद्देशाना मयमवग, एव गुठकी फलमाहि ते निम एवं कविप्रमु
न दोत्रा २ जेह फममहे पकीकीअपमल यस्मिन्ना तिद्रुमममना ३ वेगचप्रमुखना ४ नवमानतो कोरफ्फामुख वय ५ वली पुप्फल कात्तिर तलीप्रमुखना
दहा ६ ए एवेकवगनेविदे पठिनीपरे इमउद्देशाबे तिगरे साठ उद्देशा काकीसमा यतक कायवा ॥ १ ॥ राखगिजे काय एवं ववाची । रात्रउदमगर
ने विदे पात्रत् इम कहे । पदभते तास तमास तजनि तेतहि साहि सरवा सारमवाच । विदे हेममवन् तास तमान वज्जहि तेतकी साहि सरवा वा
रगम । कात्र केतिय कद्वि कद्वि । यावत् केतकी कद्वी कद्वी । ययारुस ग उरुस विगुदस उरुस सगवपल पुयपल खजूरि नाहिपरीवं । यमरुस मंद
दगरीयदय मययकय पुमपल पित्रो नामिकरने । एपयिच जे कोवा मूकताए वज्जमति । एहेम जेह जोव मूकपवे अपजे । तेवभते जोवा कयावि
ता उरुवममति । तेह हेमगमम् जोव किडाबकी अपजे । एव एत्थवि मूमाटीया उयउद्देशा कायववा कहेव साको पवर इम वाचत । इम इका पवि
मूलपादिदेर ते मूल १ कद २ एव ३ खवा ४ यास ५ पवास ६ पच ७ पुप्फ ८ फल ९ पद १० एव ११ उगउद्देशा कद्वि साहिनीपरे एतकीविमयेय एव

तासतामाताप्रपुतिपुत्रविशेषविषयोदृशकदाकात्मकः प्रथमो यन्तः । पदेषुकदक्षजं च मूलबन्धाविविधयोदा स्फुटयत् ॥ शुगष्टिपति ॥ एकमन्यजं
 वस्तम्ये येयो ते तथा तेच निव्यायम्युक्तौवाभ्यावयः ते द्वितीय याव्याः ॥ ययुवीयायापि ॥ ययुमि बीकाणि फलेषु येपा ते तथा ते च य

एयं ययासी-श्रुहं जन्ते ! तासतमासतक्तालिनेतालिषालिसरलासारगह्वाण जाव केतियकदलिकदलि चममर
 रकगदसरकाहिगुरकलयगरकरूपयफलयजूरिनालिपरीण एएसिण जे जीया मूलज्ञाण वक्षामति तेण जन्ते !
 जीया फट्टिहितो उययज्जति, एयं एस्यायि मूलावीया दस उहेसगा कायस्त्रा जहेय साली गयर इम जाणत्ते
 तासतमासतक्तालिनेतालिषालिसरलासारगह्वाण (प्रमति) यावत्तक्तकवलोकादस्विसमपुणुस्वयुषरिपुयससधयपुणुक्ततपज्जूरनासिकेरे येतेपु
 य जीया मूलतपा व्युत्क्रामन्ति ते जवत्त । जीयाः कृत उपपद्यन्ते, एयमयापि मूलादिका दद्या वदेक्षणाः कर्त्तव्या यथा छात्तो मवरमिद ना
 मीय । जद्वरवभवाएर योपवभोतिठद्वेदा ॥ १ ॥ तास तमासप्रमपु हचवियेव दयठद्वेयानो प्रथमभग, एव गुठथी वक्षमाहे ते निव यं व जावमु
 त्प बीजा २ जेह वक्षमाहे यचोकोप्रमपु चक्षिका तिद्वयमयना ३ बैनचप्रमुपना ४ मवमासतो वारण्णमुए वर्ग ५ वनो पुण्णव वासिग तंभीप्रमुपना
 क्का ६ ए पक्केवगनेवि पृठिसोपरे दयठद्वेयाहे तिगरे साठ ठद्वेया भावोससा यतक जावना ॥ १ ॥ रावनिहे जाय एवं वयासो । रात्रयइतगर
 ने विपे यावत् रम जहे । यवभते तास तमास तज्जि तेतसि सासि सरला सारगह्वाण । दिवे हेभगवन् तास तमास तज्जि तेतथी सासि सरला सा
 रगह्वा । जाव केतिय जद्वि जद्वि । यावत् केतको जद्वसी जद्वसी । वगवत्त ग ववत्त विगुदका सवमवयप पुयकन एव्वरि नासिपरीव । वमकए मंद
 कए बीगकए मवंमकए पुगमन चिज्जो नासिज्जने । एयसिच जे जीया मूलताए यज्जमति । एवने जेह जोव मूलपणे जपजे । तेवभते जीवा जपादि
 ता ठववज्जति । तेह हेभगवन् जोव विज्जीवकी जपजे । एव पयवि मूमादीया दसठद्वेया कायववा जहेव माळो यवर रम जावत्त । रम रवा पवि
 मूलपादिदेरे ते मूल १ जद्व २ एव ३ तथा ४ भास ५ पवास ६ पव ७ पुण ८ फल ९ वोज १ २ दयठद्वेया जहवा यासिनीपरे एतसाविशेष एव

तालयगगो ॥ वितितुं यगगो सम्मन्त्रो ॥ २२ ॥ २ ॥ अह नते ! अथियातनुयवीरकविष्ठयं वा
 रुगमाउलिगविष्ठयामलगफणसदालिमस्थसोष्ठयग्रयक्रुणहणदिरुखपिप्यलिसतरपिलकुकाउवरियकुच्छु
 नरियदेयदास्तिलगलउहठस्त्रीहसरीससतययदधिवसुलोद्धवचदण्डुणणीयकुक्रुगकलठाण एएसिण जे जीवा
 मूउत्ताए वक्कमत्ति, तेण नत ! एव एत्यन्नि मूलादीया दस उद्देसगा तालग्रग्गसरिसा णेयस्सा जाव वीय ॥

मूलादिका वय उच्यन्ताः कसब्बा निरखेयेयो यथा कालवग्गः ॥ द्वितीयोक्तेः समाप्तः ॥ २२ ॥ २ ॥ अथ प्रदत्त । अस्थि
 बलितुक्कयदरकपित्वाभ्याटकमातुसिद्धयिस्वामसकपनसदाकिमाश्चत्योदुस्वरथटन्योपमन्दिक्खपिप्यलीशालरीप्रचकोदुम्बरिककोस्तुम्भरिक्खदेवद
 ठतिलकासायुक्कब्बत्रीपासिरीपसपक्कदधियपक्केसोप्रवचन्नुनानीपकुठजक्कम्बके सतपु य जीवा मूलादीया धुत्तकामन्ति त प्रदत्त । जीवा एवम

मा जावत्ता थिरवसेस जहा ताखवन्तो । इम मत्त पादिदेरे दयउददेया करवा समसपणे जिम ताखवन् वञ्चो तिम कङ्कयो । वितिया वन्तो । ए बी
 खो वन् ॥ २२ ॥ २ ॥ यक्कमत्ते यत्तिया । जिमे इममवन् अस्मिन् । तपुव वीरकविह जगगग माठविग विम आमलग फणस । तितुव
 थार कविदे कविह थंगहन बीवारा बीव आमलग फणस । दासिम थगाइ थंगर वक्कवरगीह बंदिहन्त पिप्यलि सतर पिसपसु काठ वरिव कुकुभरिव
 देवदार । दाहिम थगाठ थंगर वक्कविषाध नन्दिहणस पोपन्न सतर पीरुणा काठवरि कुकुभरि देवदार । तिसग खठह जताइ सरीस सतपस्य दधिय
 ज माहन अदक्क पल्लुव बीव कुडग कलडाव । तिसक खठह जहोइ सरीस सतपस्य दधियज छोन्नव चन्दन पञ्जुन मोव कुडव कसंठ ए सव वनस्पतो विजे
 य । पवसिक्क ज बीवा मूलत्ताए वक्कमत्ति । एहोमे जेह बीव मूलपणे खपणे । तेव मत्ते एवं एवमि मूलादीया दसउद्देसगा ताखवग सरिसा विसम्भा ।
 तेव हेममवन् एम एही पवि मूलादिक दयउददेया ताखवन् सरीणा जावया । जाव बीव । थावत्तु बीव एवताखने कङ्कयो । ततिथो वरगो । बीजो

पुञ्जस्य पयाले पक्षे धनुहुपुञ्जतं । पुष्पे हृत्यपुहस । फलेय धीएय थंगुलपुहस । सध्वेसिं जहणेण थुगुलस्स
 थुसरेज्झइजाग सेसं जहा सालीण, एव एए दस उद्वेसा ॥ वाथीसइमस्स पठमो वग्गो ॥ २२ ॥ १ ॥
 थुह जत ! णिययज्जुकीसयसाउथुकीलपीलुसेलुसवइमोयइमालुयधउलपलासकरजपुत्तजीवगरिठयहेल्लग
 हरियगज्जसायउत्तरिच्चरियस्सीरणिघायइपियालुपूतियणचारगसरहणपांसियसीसवथुयसिपुष्पागणागरुक्कसी
 यणथुसीगाण एएसिण जे जीवा मूठसाए वक्कमति, एव मूठादीया दस उद्वेसगा कायह्वा णिरयसेस जहा

सपम्यनाहुनम्यामङ्गयं जगं क्षेत्रं यथा काला वेवमेते दस उद्वेसाः ॥ इति यत्तिसप्तमोऽध्यायः ॥ २२ ॥ १ ॥

अथ जदल । तिस्र्याथअम्वकौद्याम्यलालाहुगुक्कपीसुहीनुल्लब्धीमोषिकोमासकयकुलपसाशकरल्लपुषणीवकारिसुविजीतकरोतकज्जालोम्वेज्जरि
 काधीरवीपातकीप्रियासपूतिकरल्लअप्रल्लानपासितिअपाद्यानपुष्पागनागदुक्कसीपक्खीकेणु पयेणु ये जीवा मूलतया कुल्लामन्ति, एव

दायनेविष पगुनइवत्तनो । सव्वेति अक्कं पगुनल्ल पठवेत्थइभागं सेस जहा साक्षीए एव एए दसउद्वेसा । ए सव्वमो चममाइना जजग्गइको पे
 गुनना पमंबयातमा भाग येववाकतो अिम याकिने कइता तिम कइता इम एए दसउद्वेसक कइता । बावीसरसस पठमोवन्नो सव्वतो । ए बावीस
 मा शतवन्नो पडिखोवम पूरा वग्गो ॥ २२ ॥ १ ॥ यइभतेविम्वंअनु बोसव धान थाकास पीसु सेस । इवे हेमगवम्भु निरय्यअनु कोसंअ
 मान पेनाल पोम् मेम् । मन्नइ मीयइ माहुय वल्ल पलास करण पुत्तलोवयिइ वहेल्लग इरियम मन्नाय । ग्रहको मोदको मावतो वल्ल वल्ल पलाय
 करण थोवापुन परिइनाम वहेल्ल इहे धोकाभा । कइरि भरिय खोरवि चायइ पियास पूतियव । कवर भरेको खीरवि राइवि धाइवी प्रियगु पु
 तितामा । चारमसवइ थयासिय । चारगसवइ वनकातोविम्वेय मयावि वनकातोविम्वेय । खोसव अयसि पुष्पाग वानइक्क खोवइ वसमागं । सोसव
 पतसी पक्काग मासइल्ल सिवस पग्गोवहे । पणमिअं जे कोण मज्झिमा वक्कमिअं पणमिअं जे कोण मज्झिमा वक्कमिअं पणमिअं जे कोण मज्झिमा वक्कमिअं

तालयगो ॥ धितिष्ठ यगो सम्मन्त्रो ॥ २२ ॥ २ ॥ अथ चते ! अथियातदुयवीरकविष्ठस्यंवा
 ऋगमाउलिगविष्ठस्यमलगफणसदालिमथ्यसोठस्थययगगोहणविरुक्कपिप्यलिसतरपिल्लुकाउंवरियकुच्छु
 अरियदेधवाकतिलगलउहठसोहसरीससतयसुदधिवसालोष्ठयचदणज्जुणणीयकुळगकलठाण एएसिण जे जीवा
 मूलत्ताए वक्कमति, तेण जंते । एव एत्यवि मूलादीया दस उद्देसगा तालयगसरिसा णेयसु जाव वीय ॥

मूलादिवा दय उद्देसाः कर्तव्या निरवसेषो यथा बालवगः ॥ द्वितीयोवयः समाप्तः ॥ स्त ॥ २ ॥ अथ जदत्त । अथिय
 कतिन्दुकवदरजपित्याम्याटकमानुलिङ्गयिष्यामसकपनसवगलिमासुथोदुम्बरवठम्यपोषणन्विषुष्टपिप्यलीक्षतरीसकौदुम्बरिककौसुम्मारिकदेववा
 रतिसकासायुरुक्कधोपधारीपवसपयदधियवसोप्रवचन्मार्जुमनीपुटवकदम्बवे घेतपु ये जीवा मूलतया व्युत्कामान्ति त जदत्त । जीवा यवम

गा बाहव्या विरवसेव जहा तासवमो । इम मल पाविसेरे दयउद्देया करवा समस्यपवे विम तासवम कडो तिम कडवो । दितिषा वमो । ए वो
 वा य ॥ २२ ॥ २ ॥ यजमते अतिवा । विने इभमवन् अस्मिन् । तंदुय वीरकविष्ठ यरावग मारुसिम विह पाससग पयस । तितुक्क
 वार कथिये कविष्ठ यंवाडन वीजारा वीज पाससग पयस । दासिम पसाह भेवर वळवरगोह वंदिक्क पियवि सतर पितपसु काठ वरिस कुकुभरिय
 देवदाह । दाडिम पसाठ यवर वळनिषाध भन्दिक्कण पोपल सतर पीलणा काठवरि कुकुभरि देवदाह । तिखय सवह ज्जताह सरीस सतवस दधिव
 व माडय वदव पय्जुव पोव कुडन वसडाव । तिसव सवह कडोह सरीय सतपव वधियण सोमव वन्दन भोजुन भोज कुडन कसंठ ए सव वनस्यतो विमो
 प । पवसिक्क ज जीवा मूलत्ताए वक्कमति । एवने जेह जीव मूलपवे जपणे । तेव भते एवं एत्यवि मूलादीया दसउद्देसगा तासवग सरिसा वियवा ।
 तेव देभगवन् एम रडा पयि मूलादिक् दयउद्देया तासवग सरीया जाववा । जाव वीय । यावन् वीज एतकावगे कडवो । ततिषो वरगा । जोओ

तदनु यमगो सम्मस्रो ॥ २२ ॥ ३ ॥ अह नते ! वातिगणेश्वरद्वीगुह एव जहा पय
यणाए गाहाणुसारेण जेयसु जाय गजपाठनाधातिशुक्लोक्षण एणसिण जे जीया मूलघाए वक्षमति एव
एत्ययि मूलादीया दस उद्वेसगा जाय घीय ति गिरधसेस जहा वसधमगो ॥ चउत्यो वग्गो ॥ २२ ॥ ४ ॥
अह नते ! सेनियरुणधमालियकोरटगयधुजीयमणोज्ञ जहा पसुयणाए पठमपदे गाहाणुसारेण जाय णल

नापि मूलारिका दस उद्वेसगा स्तलवगेश्वरद्वीगुह एव जहा पय ॥ २२ ॥ ३ ॥ अह नते !
वलाकीपलजीयोबुकी (प्रवृत्ति) एवं यथा प्रजापताया गाथामुसारं ज्ञातव्यम् यावद्वृत्तपाठसिद्धीर्वाकोषेषु एतत्तु ये जीवा मूलतया व्युत्क्रा
मन्ति यममत्रापि मूलारिका दस उद्वेसगा यावद्वीकं निरवरोधं यथा यद्यवरोधः । अनुयो वर्यः समाप्तः ॥ २२ ॥ ४ ॥
अथ तदन्तः । मन्त्रिकवचनमालियकोरटकनपुत्रीविक्रमनोक्ष (प्रवृत्ति) यथा प्रजापताया प्रथमपदे गाथानुसारं यावत्कलमीलकुन्दमहा

वग ॥ २२ ॥ १ ॥ पदभते वातिगणे पदार्थ इव जहा पयववाए गाहाणुसारेण जेयसु जाको वाचुह इम
जिम पदार्थानि पदिकेपदे यायाने पदुसारे धारयन् । जाय मजपाठवावासि पलोक्षाव । वायत् गजपाठवि तदा वासि यममस्यतो विधेय संवोक्षने । एव
मिष जे जीवा मूलतया वक्षमति । एवमेव जीव मूलपदे जपे । एव पदवि मूलादीया दस उद्वेसगा । इम इहा पवि मूलतया विदेह दयउहा या वक्षवा ।
जाय दीयति विरवसेम जहा वंसधम । वायत् सोय निर्विशेष जिम मयवम वक्षोतिम जहा । वरुलीयको सस्यतो । एवोवोवर्म पूरो ययो २२ ॥ ४ ॥
पदभते मन्त्रिकवचनमालिय कोरटग वंसुलीवमवाय । विदे हेमयवम् सेविष जयव मासिष कोरटग वंसुलीव रजवर्ष वनपसो मसोप्या इत्यादि ।
जहा पयववाए पठमपदे गाहाणुसारेण जाय वसवीव । जिम पयवचनि पदिकेपदे गाथा वक्षो तेवने पदुसारे नाम जहा वायत् मसवीव । कुद
म हावातोव । कुद महावातिने । एवमिष जे जीवा मूलतया वक्षमति । एवमेव हेमयवम् जे जीव मूलपदे जपे । एवं इति मसवीया वसुवसेव

णीयकुट्टमहाजातीण एएसिण जे जीवा मूलघाए यक्कमति एथ एत्यवि मूलादीया वस उद्देसगा निरयसेसं
 जहा साहीण ॥ पथमो यग्गो सम्मसो ॥ २२ ॥ ५ ॥ अह भते ! पूसफलीकालिगीतुवीतउसी

પ્રભાચારીય એ પદાણિ ત્રિવિધ પદ્ધાણિ પચાથળાગાહાણુસારેણ જહા તાલયગો જાય વધિફાલ્લકાક
લિમોક્ષાલિચ્છાર્યોદીણ દુર્ગસિણ જે જીયા મૂલપ્તાએ વક્ષમાતે એવ મૂલાવીયા વસ ઉદેસગા કાયજ્ઞા જહા
તાલયગો નયરં ફલઉદેસે ટંગાહના જહયોણ જ્યગુલસસ ચ્ચસંલેજાદ્ધનાગ, ઉક્ષોસિણ ધણુહપુહસ, ઠિદ્દે

ज्जातीन् यन्तेषु य बीजा मूलतया धृतानामन्ति
 एवमत्रापि मूलादिका वृषा लघुक्षा मिरवद्योप यथा क्षाली । पञ्चमोवर्गः समाप्तः ॥ २२ ॥

५ ॥ अथ नन्दन । पूषजस्तीकातिङ्गितुव्यीत्रपुस्येसयालुंकी (मन्दति) एवं पदानि क्षित्वा पर्वोचि प्रष्टापमागापामुसारेण यथा तानवर्गो पावदुपिषोक्षीत्राकसोभाकस्यबोदिकासु यथाशु ये बीया भूस्तया धुत्वापन्ति एवं भूसादिका वृज उद्देष्टकाः कस्तव्या यथा तानवर्गो नवरं कस्तीद्देवगाहना अपन्यतोद्देसस्यासङ्गुय जागमुत्कर्षेण चतुःपुण्यम् स्थितिः सवन अपन्यभास्तमुद्देसं मुत्कथतो यपपुण्यम् ।

गा विरयमम जहा सासीव । इम इहा पवि मूसादिब द्यसहया निर्विमेय जिम शसिने कडा तिम कडवा । पंखमा वया सभासा । पंखमा वगं प
 र्च ययो ॥ १२ ॥ ५ ॥ चडभते पूनकख काखिची तुयो तलसो एसा वासुकीय । बिने ईममवन् पूणकसो काखिची तुंवी वपुसो एसची सो
 भसो । उव पदावि खिदिय पवावि पकनवा माहाबसारव जहा ताखवयो । इम पद खेद करवा पखवनीनो गाथाने वनुसरि करो जिम ताखवमं
 जडा तिम कडवा । आर दधिफाडरं काकसि माकसि पखवोदोषं । यावत् दधिफास वनस्पतो काकसि सोकसि पखवोदोने । एएसिबं जे ओवा मस
 ताए बडमति । एवने जेह खीव मूकपणें खपणें । एव मूनावीया दस उईसगा कायया जहा ताखवया । इम मूसादिब द्यसहया कडवा जिम तास
 वरं कडा तिम । वनर पनउईचे मानाडया । एसोविमेय फलउईये भवगाडवा । कडखेबं भगुलक पसखेव्यइभाग कडाखेबं धपुहुपुहत्तं । जधगवस

मननारमणय रमणे व्याख्येयं यस्तु विविधं स सूत्रसिद्धय इयं चेह यद्गोष्ठा गाथा-पतपवासेपुष्के फलेयथीययथीयथवपाठे । रुक्मेसुसुरगवाच
पसत्परमवचनपमुक्ति ॥ १ ॥ हाविशतिधम अत वृत्ति समस्त ॥ २२ ॥ ॥

हायिद्यन्तुज्ञातव्यास गभीरचक्षुष्यन । व्याख्यन्तीरत्रावाप्या निहयुतिःकरोतुकि ॥ १ ॥

सधृत्य जहणंण सुंतीमुज्जत्त उक्खीसेण यासपुक्कत्त सेस तचेव ॥ ठठो थगो सम्मत्तो ॥ २२ ॥ ६ ॥
एय ठसुवि थग्गेसु सठ्ठिउद्देसगा नवति ॥ थायीसडम सय सम्मत्त ॥ २२ ॥
णमो सुअ्यदेथयाए जगवहंए ॥ आलुयलोहीअ्थए पाठातहमासवण्णिवसीय । पचेतेदसवग्गा पस्सासहोति

हायं तचेव ॥ पटोवग' समाप्त ॥ २२ ॥ ६ ॥ एव पदसु वर्गेषु पष्टिकदेशका नवन्ति ॥ समाप्त हाविषा अतम् ॥ २२ ॥
नमः सुतदेवताये नमवत्से ॥ आलुम्मीसवक-पाठाद्यभाषयपचीवस्सय पच्चेत दशवर्गाः पंचाष्टाष्टाजवत्सुबुदेष्टा ॥ १ ॥ राजयहे यावदेवम
पञ्चमाङ्गदुतोदन्वबुदुपेनतितीयेता । तनुवाण्विजवेनापि मयापूरयकृतयातम् ॥ १ ॥

को यगुवना । यसव्यातभाभान करकडवको वगुययवज्ज जाववो । ठिर सम्मत जडवेवं यतोमुज्जत्त ठकावेवं वासपुक्कत्त सेसं तचेव । त्विति समस्तान्ने
जवयवको यत्तमुज्जत्तानो करकडवको वपयमवल्लो जडवो येय तिमहीक जडवो । जडाथ्या सधत्ता । जडावग पूरा वयो ॥ २२ ॥ ६ ॥ एय
वमुवि वल्लेसु सठ्ठिउद्देसगा भवति । इम जए वयमे विपे साठठवया हुवे एय २ उद्देगा एकोथगे विपेजे तेमाट साठि उद्देगा कथा । वावीसडं सुयं
भयनं । प वावीममा यतव पूरा वया ॥ २२ ॥ ६ ॥

वागोसमा यतव वग्गाया विवे यवययवको वेगोसमा वयाविसेजे-वमाभयदेयथा ॥ भयवहए । नमस्कार हुवा सुतदेवता भनयतोपेतं तिथी पडिक्का
वहेयव मम सपहगामा कावे-पाहुववाडोचवए पाठातहमासवण्णिवसीय । पचेतेदसवग्गा पञ्चासंतीतिवद्देष्टा ॥ १ ॥ पाहु ॥ मूलादि साधारण

व्यास्मानं द्वाविंशं वातमथावसरायातं त्रयोविंशं वातमारभ्यते-उत्पन्नावावेवोद्देशक्यमसङ्गहायेय गाथा-आलुयेत्यादि ॥ तत्र ॥ आलुयेति ॥ आलु
 कमुत्क्रादिसाधारकश्चरीरवत्तरपतिमेव विषयो वेदुःखकदम्बान्मात्रः प्रथमो वर्णः ॥ लोहीति ॥ लोहीप्रश्रत्यमस्तकायिकविषयो द्वितीयः ॥ अ
 धकश्चक्रप्रभृत्यन्तत्रायिकप्रदविषय इत्युच्यते ॥ पाठति ॥ पाठासुयवाभुं कामपुररसादेवमरुपतिप्रदविषय इत्युच्यते ॥ माय
 पर्वीमुद्रपर्वीप्रभृतियस्त्रीविषयेयविषयः पञ्चमः तन्नामक एवति, पचैते धनस्तरोष्ठा इत्योर्द्वेयप्रमाणा वर्णो दशवर्णोः यत्त एव मतः पञ्चाशद्विद्वे

उद्वेसा ॥ १ ॥ रायगिहे जात्र एव वयासी-सुह नते ! आलुयमूलगसिगवेरहालिहुरुकचरियजीरुलीर
 धिराठीकिट्टिकदुक्खककसुमधुएयलइमज्जासिगिणिरुहाकप्यसुगधात्तिन्नरुहानीयरुहाण एएसिण जे जीया मूल
 साए यक्कमति एव मूलादीया वस उद्वेसागा कायसा असवग्गसरिसा णवर परिमाण जहस्येण एक्खोवा दीवा

वादीत्-अय प्रदत्त । आलुयमूलकथद्वारहरदिद्राकुरुकचरिक्खीरुक्ख लीरविवारिकाकिट्टिकद्वेकठसुमध्वेयलकीमधुमद्वीरुहाकप्यसुगन्धादिक
 रुहायीरुहासु एतेषु ये लीवा मूलतया व्युत्क्रामन्ति एवं मूलादिका इय उद्वेसकाः काल्या यक्षवर्गसङ्ख्या नवर परिमाण सप्तत्येनैकोवा

मरीर वनरपत्नीविशेष प्रबन्धम साक्षीप्रभृति अमन्त्रकाय १ यक्षप्रभृति अमन्त्रकाय १ पाठाप्रमत्त १ माव मूल यक्षीप्रभृति यक्षीविशेष १ ए पचवग ते
 एवेकवर्गानि विदे इय १ उद्वेसाद्वे तिवारे एव पचासे उद्वेसे तेषीसमा यतक कश्चो । रावमिणे आत्र एववयासी । रावयद्वज्जनगरनेविदे वावत् गी
 तम् इम कवे । पचभते चासुय मूलम सिगवेर वालिद्वेसम् । धिवे वेमगवम् पाठू मूलो पादा इतिद्वे वचन वनरपत्तो विशेष । चरित् लोह लीरविदा
 लो किट्टिक दुक्ख कठ सप्तमु णवर मधुसिगिणि वहा वयसुगधा विषयवहा बोधवहाय । चरित् लोरो लीरविरुहाको किट्टिक दुक्ख कठ सुमधु
 यक्षकवो मधुसिगिणि वहा कप्ययुगल विम्वरु लोही वर्णे बोधवको कवे । एएसिण जे कोवा मूलतया वल्लमति । यक्कने जेह लोह मूलपचे छपके ।
 एवं मूलादीया दसउद्वेसगा कायसा । इम मूलादिक इयउद्वेसा वरदा । असवग्गसरिसा ववर परिमाण । वंशयम सरोष्ठा ते समान एतकोविशेष

तिरिग्रा उक्कोमेण सखेज्जाया अंसखेज्जाया धुणताया उववज्जाति । अयहारी तेण धुणता समए २ धय
 हीरमाणा २ धुणताहि उस्सप्पिणीहि एचइय काळेण अयहोइ पोचेवण अग्रहिरिया सिया,
 ठिइ जहणेणयि उक्कोमेणयि अंतोमुज्जत सेस सचेय ॥ पढमो यग्गो सम्मत्तो ॥ २३ ॥ १
 इह जंत । छोहिणीइयोइयिनागाअस्सकणीसीहकणीसीउठीमुसठीण एएसिण जे जीया मूलत्ताए वक्का

द्वीवा प्रयोया शरत्पर्यस सङ्केया वाऽऽजन्ता घोस्पद्यन्ते, अप्यङ्गारखोना भन्ताः समये २ अयत्रियमाका २ अनन्ताग्निरवसप्यिस्तुस्य
प्यिणीनिरियता कालनापत्रियन्ते नैवषायङ्गता-स्युः । स्थितिर्यम्येनाप्युत्सर्वैषापि सन्तर्मुर्तुर्तम् क्षेत्रं तर्षैव ॥ प्रचमोवणः समाप्तः ॥ २३ ॥

[illegible]

મતિ એવં એત્યધિ દસ ઉદેસગા જાહેઘ શ્યાલુયવગ્ગો નધર ટંગાહ્ણા તાલવગ્ગસરિસા ક્ષેસં તપ્તેવ સેવ જતે ! જતે ! સિ ॥ યિતિઉં ઘગ્ગો સમ્મત્તો ॥ ૨૩ ॥ ૨ ॥ સ્વહ જતે ! સ્વાયકાયકુજિણકુદુરુક્કાઉવે હલિયસફાસજ્ઞાતપ્પાયસાણિયકુરાણ એણસિણ જે જીયા મૂલપ્પાણ એવ એત્યધિ મૂલાધિયા દસ ઉદેસગા ણિર યસેસ જહા શ્યાલુયવગ્ગો સેવ જતે ! સિ ॥ તજ્જલે ઘગ્ગો સમ્મત્તો ॥ ૨૩ ॥ ૩ ॥ સ્વહ જતે ! પાઠામિયથાલુક્કિમજ્જરસારાયથપ્પીપપ્પમામોઠરિદત્તિચક્કીણ એણસિણ જે જીયા મૂલાધિયા દસ ઉદેસ

अपि इत्थं चर्चयेत्ता प्रयोजनार्थं नृपरमव्याहना तात्विकसद्व्याः शेषं तच्चैव चरित्रं ज्ञेयम् । अतएव । इति ॥ द्वितीयां वर्गं समाप्तः ॥ २३

० २ ॥ अथ ज्ञानम् । आद्यकायमुद्रुष्यन्मुक्तो वैश्वस्वसाधकश्चाधिकारस्तु एतेषु य जीवा मूलतया , एवं मन्त्रापि मूलादिका दस उद्देशका निरवश्यं यथा ऽऽस्तु कर्मकारेण ज्ञानम् । इति ॥ तृतीयां वर्गं समाप्तः ॥ २४ ॥ अथ ज्ञानं

इमं इहा यदि इमं वृद्धेया कथया। जडेद्रु द्राष्टव्यम्। निमग्नोपासु कर्मां कर्मां तिम्र कर्तव्यो। यथरं पात्रादस्मा तासवन्ना सरित्सा। एतन्ना विमोय भवगा
इना तासुवद सरोको कथयो। सेस तथर। येद निमग्नोत्र कथयो। येव भते २ त्ति। तद्वत्ति इभगवन्। वितिया वरगा सक्कत्ता। ए बोका वग पूरो
वरा २ २१० २ ० यवभते पायकाय कुट्टव कुट्टववक्क ववेइसिय सया सक्का कत्तावंसाविट्ठुराय। विवे वेममवन् पायकाय यन
भावाय कुट्टव कुट्टववक्क ववेइसिय सया सक्का कथा ययाविक्क कुट्टवे एसव भगवत्ताया। एयसिय जे लोका मूत्ताए। एवने जेइ लोव मूत्तये से
पये। एवं एत्तदि मूत्तादोधा दसवृद्धेसगा विरवसेय जहा पासु-रगा। इम इहा यदि मूत्तायिक्क द्वावृद्धेया निरवमुय निम पासुवगना कक्का ति
म कथवा। येवभते २ त्ति। तद्वत्ति वेमगवन् इत्थादि पूववत्। तदयो वरगा सक्कत्ता। ए बोकावर्ग पूरा ययो २३३ २ ० यवभते पा
ठामियवाहुवि मइररसा रायनुद्धी पयम्यु माठरिदितियसोय। विवे वेमगवन् पाठ यग वासुको मइररसा द्वायवेवि पदमा माठरि दितियवक्कोए वम

गा श्यालुययगसरिसा णवरं तंगाहणा जहा वल्लीण सेस तचेत्र सेव नते ! नते ! सि ॥ चउत्थो वग्गो
सम्मसो ॥ २३ ॥ ४ ॥ स्थह नत ! मासपणीमुग्गपखीजीयजीधगसरिसवकपयणुकाउलिखीर
कोयालिनगिणिहिकिमिरासिन्नदुमुच्छाणगलइपेयुयकिणापउयलवाढेहरेणुयलोहीण एएसिण जे जीवा एव
एत्यवि उहेसगा णिरयसेस श्यालुययगसरिसा ॥ पंचमो वग्गो सम्मसो ॥ २४ ॥ ५ ॥ एव

ल ! पाठावगगसुत्तामपुरसरारज्वलीपट्यासोदरिवत्तिवहीपु एतपु ये जीवा मूलतया मूलाविवा दसोदेषा आसुक्कवर्गसदृशा नवरमवना
इता यथा वल्लीना हायं तथैव तथैव प्रदत्त ! प्रदत्त ! इति ॥ चतुर्थो वग्गः समाप्तः ॥ २३ ॥ ४ ॥ अथ प्रवन्त ! मापपकीसु
द्रपणीजीयजीवकसपपकपयबुकाकोलीकीरकाकोलीप्रद्विपेहिकिमिरासिन्नदुमुच्छाणगलइपेयुयकिणापउयलवाढेहरेणुयलोहीपु एतेपु ये जीवा एव
मत्रापि उहेसगा निरवसेयं आसुक्कवर्गसदृशा ॥ ५ ॥ पञ्चमो वग्गः समाप्तः ॥ २३ ॥ ५ ॥ एवमतेपु पञ्चसु वर्गेषु पञ्चाष्टबुहेसका

रवतीविगेष । एरुत्तिवं जे जीवा मूलादीना दसउददसगा पासुयवगसरिसा नवर धोनाइया जहा वहीव सउत्तयेव । एहने जेव जीव रत्थादि पूर्वव
त मूक्कादिदं दयउददमाढे पासुवर्म सरीखा नइया एवसाविमेष पवगाइया जिम वेखिने खो तिम नइयो ग्रोव तिमहीव । एहति हेमगवन् ।
वसता वग्गमा सञ्चता । ए धोकावग पूरा वग्गमा ॥ २१ ॥ ४ ॥ एहभते मासपणी मूक्कपखी । चित्ते हेमगवन् मासपणी मूक्कपखी ।
जीवजीवम सरिवव कपयबु काठवि खोरकावावि भंगिबेचि विमिरासि मसुसमुच्छाव । जीवजीवम सरिवव कपयबु काठवि खोरकावावि भंगि
बेचि जमिरासि मद्रमुच्छा । एकर पेडुव खिवा पठय लवाढे हरेणु खोहीव । यखिब पेयपू कण्या पठय लवाढ हरेणु खोही ए सव वनरपत्तो वि
गय । एरुत्तिवं जे जीवा एवं एज्जवि उहेसगा विरवसेयं पासुयवगसरिसा । एहने जेव जीव मूक्कपखे जपणे इम रत्तापि उहेसगा मिरवग्गेष या
तुववग सरीया दयउददया नइया । पंचमावग्गमा सञ्चता । ए पाचमीपग पूरो वग्गमा ॥ २१ ॥ ५ ॥ एवं एएसु पंचसु वर्गेषु नग्गीस पञ्चासं च

शका प्रवक्षीह श्रुत इति प्रयोर्विच्छित्तमश्रुतं वृत्तितः सुभासं ॥ २३ ॥

प्राक्तमश्रुतवशेन प्रयोर्विच्छित्तमश्रुतः । प्रायःसुमतयोरुप व्याख्यातोऽत्रापि निष्पत्ता ॥ १ ॥

व्याख्यातं प्रयोर्विच्छित्तमश्रुतमश्रुतं वृत्तितः सुभासं । प्रायःसुमतयोरुप व्याख्यातोऽत्रापि निष्पत्ता ॥ १ ॥
व्याख्यातं प्रयोर्विच्छित्तमश्रुतमश्रुतं वृत्तितः सुभासं । प्रायःसुमतयोरुप व्याख्यातोऽत्रापि निष्पत्ता ॥ १ ॥
व्याख्यातं प्रयोर्विच्छित्तमश्रुतमश्रुतं वृत्तितः सुभासं । प्रायःसुमतयोरुप व्याख्यातोऽत्रापि निष्पत्ता ॥ १ ॥
व्याख्यातं प्रयोर्विच्छित्तमश्रुतमश्रुतं वृत्तितः सुभासं । प्रायःसुमतयोरुप व्याख्यातोऽत्रापि निष्पत्ता ॥ १ ॥
व्याख्यातं प्रयोर्विच्छित्तमश्रुतमश्रुतं वृत्तितः सुभासं । प्रायःसुमतयोरुप व्याख्यातोऽत्रापि निष्पत्ता ॥ १ ॥

एतसु पचसु वक्ष्यसु पचास उवेसगा ज्ञानियव्वा सख्य देया न उवग्रज्जाति, तिगि लेस्साछ । सेव जते !

जते ! सि ॥ तेवीसडम सय समस्त ॥ २३ ॥

उववायपरीमाण सधयणु ३ ज्ञप्तमेव ४ सठाण ५ । लेसा ६ विठी ७ जाणा झुसुणो ८ जोग ९ उवग्रजे

प्रवित्तम्या सव देवा नोत्पद्यन्ते तिको लेवयास्तवेवं जदन्त । इति ॥ प्रयोर्विच्छित्तमश्रुतं वृत्तितः सुभासं ॥ २३ ॥

पञ्चमाङ्गुलताम्बोचे-रसयोर्विच्छित्तमश्रुतमश्रुतं । तीर्थसरस्वतमश्रुतमश्रुतं । तीर्थसरस्वतमश्रुतमश्रुतं ॥ १ ॥

उपपातपरीमाणं सङ्गमबोधस्वमेव संस्थानम् । लेवयाङ्गुलताम्बोचे-रसयोर्विच्छित्तमश्रुतमश्रुतं । तीर्थसरस्वतमश्रुतमश्रुतं ॥ १ ॥

द्वेदेसगा भाषितव्या । इमं पञ्च पञ्चमर्मेन विषये एवेव देया न उवग्रज्जाति, तिगि लेस्साछ । सेव जते !
ए सगलेर देव छपवै नही । तिगि लेस्साछ । तीर्थसरस्वतमश्रुतमश्रुतं । तीर्थसरस्वतमश्रुतमश्रुतं ॥ १ ॥
परा ववा । २३ ॥

वेवोसमा मतव पचासो, शिवे पञ्चसरावात पञ्चवीसमो ववा विषये विष्टा उवेदेयवाम सगगगावा ववेवे-उववाव । परीमाव २ सवयणु ३ इत

सत्यामाद्यप्यवस्येयं ॥ अतुल्यं पति ॥ विवक्षितपर्यायेकाग्र्यवच्छिद्येनावस्थान ॥ कायसंवेदोति ॥ विप्रक्षितकाया स्कायान्तरे तुल्यभावेवा गत्वा पुन
रपि यया सुखस्य तत्रैवागमन अथापि कृतवतस्योद्वेगप्रपरिमादपरिचाभाये नाथाभाह-जीवपदवत्यादि ॥ इय च गाथा पूर्वोक्तद्वारगाथाद्वया

१० ॥ १ ॥ सखा ११ कसाय १२ इदिय १३ समुग्धाया १४ वेदनाय १५ वेदय १६ । स्याज १७ स्युज्ज
वसाणा १८ स्युनययो १९ कायसंवेदो २० ॥ २ ॥ जीवपदेजीवपदे जीवाणदक्रगमिउद्देसा । अउवीसइ
ममिसए अउवीसज्जतिउद्देसा ॥ ३ ॥ रायगिहे जाव एव वयासी-जेरइयाण जते ! कउहिहोतो उवयज्जति
कि णेरइएहिहोतो उवयज्जति तिरिस्कजोणिएहिहोतो उवयज्जति मणुसंसिहोतो उवयज्जति वेवेहिहोतो उवय

याप्यवसान ननुवन्य कायसवयः ॥ २ ॥ एतानि द्वाराक्यं वाच्यानि । जीवपदेजीवपदे वाच्याना इत्थं कश्चि उद्देसाः । अतुविस्मयतिभेयात्क
स्ययतुविशुद्ध्युद्देशाः ॥ ३ ॥ रायपदे धातवेवज्जवादीन्-मैरयिका अवस्त । पुन उपपद्यन्ते किं नैरयिकस्य उत्पद्यन्ते तिर्यग्योनिकेन्य उत्पद्यन्ते

मेव ॥ संतापं ३ । वेका ६ दिहो ० वाचा चकावे ८ जोय ८ उवयाणे ॥ १ ॥ मारकादिक विहाजो अपये इमं उपपात कइवा परिमां च कइवो २ तेव
ने सवयव कइवा ३ पवकाज ते उवयको ते कइवा ४ सखान ते कइवा ५ वेकाकइवो ६ इतिवइवो ७ ज्ञाज पञ्चान ८ योग ८ उपपात १ ॥ १ ॥ स
वा ११ कसाय १२ इदिय १३ समुग्धाया १४ वेदनाय १५ वेदय १६ । स्याज १७ स्युज्ज १८ स्युनययो १९ कायसंवेदो २० ॥ २ ॥ सखा कवा
च इदिय समजात वेदना वेद पाचला पयपसाय अतुवव कायसवेव ए बीसहार कइजे - इहे चहोसमा मयकना उद्देगप्र परिमां च जीववानी
पवे वइजे - जीवपदेजोवपदे । जीवाप सखामिउद्देसा ॥ चउवीस-ममिसए । चउवीस पुतिउद्देसा ॥ ३ ॥ मारकादि जोवपदेनविदे जोवना चोबो
सइवव तिचेवरो मतेके सावउद्देसा एतके चउवीसमा मयकनतेविदे चउवीस उद्देसा वाचवा ३ । रावयिजे जाव एव पयावो । रावयइ मगरनेविय
सावत् नोतम इम कहे । चेरइवाच मते वापाइता उवयज्जति । मारको च वाच्याउकारे, हेमनवन् किहावको जपजे । कि चेरइएहिहो तोतिरिस्कवापि

ज्जाति ? गोस्रमा ! णो णेरङ्गएहितो उववज्जाति तिरिस्कजोणिएहितो उववज्जाति मणुस्सोहितो उववज्जाति णो देअेहितो उववज्जाति । जइ तिरिस्कजोणिएहितो उववज्जाति कि एगिदियतिरिस्कजोणिएहितो उववज्जाति वेइदियतिरिस्कजोणिएहितो उववज्जाति तेरिदियतिरिस्कजोणिएहितो चउरिदियतिरिस्कजोणिएहितो पचिदियतिरिस्कजोणिएहितो उववज्जाति ? गोस्रमा ! णो एगिदियतिरिस्कजोणिएहितो उववज्जाति पचिदिय णो तेइदिय णो चउरिदिय पचिदियतिरिस्कजोणिएहितो उववज्जाति । जइ पचिदियति

मनुष्यस्य उत्पद्यन्ते द्रव्यं उत्पद्यन्ते । नैव नैरयिका नैरयिकान्य उत्पद्यन्ते तत्तत्तयोनिष्वेज्यो मनुष्याण्य उत्पद्यन्ते नैव द्रव्यस्य उत्पद्य
न्ते । यदि सियन्य उत्पद्यन्ते किनेकस्त्रिपतियगोनिकन्य उत्पद्यन्ते द्वीस्त्रिपतियगोनिकन्यस्त्रीस्त्रिपतियगोनिकन्यस्त्रिपतियगोनिकन्योभिने
ज्याः पञ्चस्त्रिपतियगोनिकन्य उत्पद्यन्ते ? भौतम् । नैवेकस्त्रिपतियगोनिकन्यो नैव द्वीस्त्रिपतियगोनिकन्यो नैव त्रीस्त्रिपतियगोनिकन्यो

[illegible]

रिरुजोणिगृहीतो उययज्जाति कि सखिपचिदियतिरस्कजोणिगृहीतो उययज्जाति सखिपचिदियतिरस्क
जोणिगृहीतो उययज्जाति ? गोयमा ! सखिपचिदियतिरस्कजोणिगृहीतोवि उययज्जाति सखिपचिदिय
तिरिरुजोणिगृहीतोयि उययज्जाति । जइ सखिपचिदियतिरस्कजोणिगृहीतो उययज्जाति कि जलचरोहि
तो उययज्जाति घउचरोहितो उययज्जाति सवचरोहितो उययज्जाति ? गोयमा ! जलचरोहितो उययज्जाति

नेय वतुरिन्द्रियतिगम्योनिकेज्ज पण्णेन्द्रियतिगम्योनिकेज्ज उत्पद्यन्ते । यदि पण्णप्रतिपत्तीयोनिकेज्ज उत्पद्यन्ते कि सखिपचिदियतिरस्क
निकज्ज उत्पद्यन्ते असखिपचिदियतिगम्योनिकेज्ज उत्पद्यन्ते ? गोतम ! सखिपचिदियतिगम्योनिकेज्जो प्युत्पद्यन्ते असखिपचिदियतिग
म्योनिकज्जोप्युत्पद्यन्ते । यदि असखिपचिदियतिगम्योनिकेज्ज उत्पद्यन्ते कि जलचरज्ज उत्पद्यन्ते सखिपचिदियतिरस्कजोणिगृहीतो उययज्जाति
? गोतम ! जलचरज्ज उत्पद्यन्ते सखिपचिदियतिगम्योनिकेज्ज उत्पद्यन्ते । यदि जलचरज्ज उत्पद्यन्ते कि पयोसकेज्ज उत्पद्यन्ते उप

को न जपये, एतम पवेदोतिर्वचनानि न जको जपये । न पचिदिय तिरिरुजकोविद्विजो उययज्जाति । को पवेदोतिर्वचनानि न जको जपये । कि
मवि पचिदिय तिरिरुजकोविद्विजो उययज्जाति । गोत्तु संघो पवेदिय तिरिवचनानि न जको जपये सवका । असखि पचिदियतिरिरुजकोविद्विजो न
जबन्ति । पसंको पवेदिय तिरिवचनानि न जको जपये इ म उत्तर । गोयमा सखि पचिदिय तिरिरुजकोविद्विजो उययज्जाति । वेदीतम सको पवेदिय
य तिरिवचनानि न जको पवि जपये । असखि पचिदिय तिरिरुजकोविद्विजोवि उययज्जाति । असखो पवेदिय तिरिवचनानि न जको पवि जपये । जइ थस
वि पचिदिय तिरिरुजकोविद्विजो उययज्जाति । को असखोपवेदिय तिरिवचनानि न जको जपये तो । कि जलचरज्जो असखोविद्विजो उययज्जाति उयय
ज्जाति । प्यु जलचरज्जो पवि जलचरज्जो पवि उरुचरज्जो जपये इ म उत्तर । गोयमा जलचरज्जोवि उरुचरज्जोवि उययज्जाति ।
वेदीतम असखरज्जो जपये पवि जलचरज्जो पवि उरुचरज्जो जपये । जइ जलचरज्जोवि उरुचरज्जोवि उययज्जाति । को जलचरज्जो जलचरज्जो

यलचरोहितीति उवयज्जाति खहचरोहितीति उवयज्जाति । जह् जलचरे यलचरे खहचरोहिती उवयज्जाति कि
 पजासएहिती उवयज्जाति खपजासएहिती उवयज्जाति ? गीयमा ! पजासएहिती उवयज्जाति गो खपज्जा
 सएहिती उवयज्जाति । पजासखसखिपचिदियतिरिस्कजोणिण जते ! जे नचिए णेरइएसु उवयज्जासए
 सेण जते ! कइसु पुठवीसु उवयज्जा ? गीयमा ! एगाए रयणप्यचाए पुठवीए उवयज्जा । पजासख
 सखिपचिदियतिरिस्कजोणिण जते ! जे नचिए रयणप्यचाए पुठवीए णेरइएसु उवयज्जासए सेण जते !

योसकज्य उरपद्यते ? गीतम । ययोसकज्य उरपद्यते नेवा ययोसकेज्य उरपद्यत । ययोसासखिपचिदियत्योमिको जदत्त । यो जवि
 को नैरियिकेपूरपणु स भदत्त । कतिपु पचिवीसु उरपद्यते ? गीतम । यकाया रजप्रमाया पचिवा उरपद्यत । ययोसासखिपचिदियत्ययो
 निको जदत्त । यो नचिको रजप्रमाया पचिवा नैरियिकेपूरपणु स भदत्त । यियरकासस्योतिरिस्कजोणिण जते ? गीतम । जयन्येन दसवयसहस्र
 जहचरको जपजे । कि पय्यतपचिती यययतएहिती जययज्जाति । जू पयोसासखी यपदीमासको जपजे ६ प्र उतर । गोवमा पय्यतपचिती उ
 ययज्जाति । हेभीतम ययोसासखी जपजे । कायपय्यतपचिती जययज्जाति । यपयोसासखी न जपजे । पय्यत यसखि पचिदिय तिरिस्कजाविण्य भते जे
 भतिप केरएएसु जहचरिज्जा । यदीभीतम यज्जे, यदीमास यसखी पचिदिय तिबयानिक जेभयवन् जे जोव नारकने विवे जपजिवावाध्व ते नारकने
 भिये जपजे । यसमते कइसु पुठवीसु जययज्जा । तेज जेभयवन् जेतखी यजिबोनेविवे जपजे ६ प्र उतर । गोवमा एगाए रयणप्यचाए पुठवीए उव
 ययज्जा । हेभीतम एगा रयप्रमा यजिबोनेविवे जपजे । पय्यत यसखिपचिदिय तिरिस्कजाविण्य भते ज भविइ रयणप्यचाए पुठवीए जययज्जातए ।
 ययोस यसखी पचिदिय तिबयानिक जेभयवन् जे भव्य रजप्रमा यजिबो नारकीनेविवे जपजे । सेव मते केवइय काइहिइएसु जययज्जा । तेज जेभय
 वन् जेतखाबाद स्मितिजने विवे जपजे ६ प्र उतर । नाभमा जहचरेवं दसवाससहस्र ठिइ एसु उक्खीसेव यजिवावमस यसखेय्यराम ठिइएसु उव

केवद्वयकाउठिईएसु उवधज्जेजा ? गोयमा ! जहखेण दसवाससहस्सठितीएसु उक्कोसेण पलित्ठयमस्स
 अ्सस्वेज्जइजागिठिईएसु उवधज्जेजा । तेण जते ! जीवा एगसमएण केवद्वया उवधज्जति ? गोयमा ! जह
 गोण पक्कोया दोवा सिगिग्या उक्कोसेण सखेज्जाया उवधज्जति ? तेसिण जते ! जीवाण सरीरमा कि
 सुधयणी प० ? गोयमा ! नेयठिसधयणी प० तेसिण जते ! जीवाण केमहालिया सरीरोगाहणा प० ?
 गोयमा ! जहखेण अ्सुगुलस्स अ्ससखेज्जइजाग उक्कोसेण जीअ्थणसहस्स ४ । तेसिण जते ! जीवाण सरीर

स्थितिकेपूत्त्वपत्तः पत्तोपमस्यासङ्कुप्यभाषस्थितिकेपूत्त्वपथेत । ते मदत्त । जीवा एकसमयेन कियत्त उत्पद्यन्ते ? नीतम् । अपन्नेनैकोवा द्वी
 वा त्रयो वोत्कथ्यतः सङ्ख्या वोत्पद्यन्ते २ । तथा मदत्त । जीवानां शरीराणि किं सङ्गल्लानि प्रचसन्ति ? नीतम् । सेवासंवेदनानि प्रचसा
 नि । तेषां मदत्त । जीवानां कियती महासया शरीरावगाहना प्रचसा ? नीतम् । अपन्नेनाहुसस्यासङ्कुपं ज्ञानमुत्कथ्यतो योचनसहस्रम् ४ ।
 तेषां मदत्त । जीवानां शरीराणि किं सत्त्वितानि प्र० ? नीतम् । पुक्कसस्यागवस्थितानि प्रचसन्ति ५ । तेषां मदत्त । अश्वानां कति सेव्याः

वज्जेमा । हेभोतम् अपन्ने दससहस्रं यव स्थितिकनेविदै अपने उत्तएवकी पक्कोपममे अ्ससयातमे भाये स्थितिकनेविदै अपने शार १ । तेचमते जीवा
 पयसमएण केवद्वया उवधज्जति । तेच यउत्तो पचेद्विय तिवेयकीजिक्क पयोत्तक्क हेममवन् जीव एवै धमये वेतत्ता अपने इ म उत्तर । गोयमा अइवे
 चं पक्काया दीवा तिलिवा उक्कसेचं सखेज्जा उवधज्जति । हेभोतम् अपन्नेयकी एव पक्काया दीव पक्काया तोम उत्तएवकी संख्याता अपने शार २ । ते
 विचं मते जीवाचं सरीरमा किं संधयको चं । तेच यउत्तो पचेद्विय तिवेयकीजिक्क हेममवन् जीवने शरीर स्वे सयवे पक्कयो म शार ३ । नो केवदि
 सयवको प । हेगोतम् द्विगे संयवसे कक्को शार १ । तेखिच मते जीवाचं केमइतिवा सरीरोगाहणार्थ० । तेच हेममवन् जीवनेचं वाक्कासंशारे, वेतको
 मोटी शरीरणी पयमाइमा पक्कयो इ म उत्तर । गोयमा अइवेचं यउत्तएवकी उवधज्जेच कोपससहस्रं । हेभोतम् अपन्नेयकी पयुसना

गा किं सठिया पखत्ता ? गीयमा ! ऊरुसठाणसठिया पखत्ता ५ । तेसिण जत्ते ! जीयाण कइलेस्सान
 पणत्तान ? गीयमा ! तिसि खेस्सान पखत्तान, तजहा—कइलेस्सा जीलेस्सा काउलेस्सा ६ । तेण जत्ते !
 जीया सम्मदिठी मिच्छादिठी सम्मामिच्छादिठी ? गीयमा ! जो सम्मदिठी मिच्छादिठी जो सम्मामिच्छा
 दिठी ७ । तणं जत्ते ! जीया किं जाणी सुखाणी ? गीयमा ! जो जाणी सुखाणी णियमा दुसुखाणी त०—
 मतिस्खाणी सुसुखाणी ८ । तेण जत्ते ! जीया किं मणजोगी वयजोगी कायजोगी ? गीयमा ! जो

प्र० ? गीतम ! तिको सैवयाः प्रवृत्ता सद्यथा—ऊणलेइया नीललेइया कापोतलेइया ६ । से प्रवृत्त । जीवाः सम्यक्पुटयो मिथ्यापुटयः सम्यक्पु
 ष्यापुटयः ? गीतम ! नेव सम्यक्पुटयो मिथ्यापुटयो नेव सम्यक्पुटयो ७ । ते प्रवृत्त । जीवाः किं ज्ञानिनोऽज्ञानिनः ? गीतम ! नेव ज्ञा
 निनोऽज्ञानिनो नियमाद्याज्ञानिलस्यथा—मत्पञ्चानिनः सुताञ्चानिनः ८ । से प्रवृत्त । जीवाः किं मनोयोगिनो वाग्योगिनः काययोगिनः ?

पचक्यातमामम वत्सहृदको वाकनसहज प्रमाच प्रकपो हार ४ । तेसिच भते जीवाच सरोरमा किं सठिया य । तेह हेमगवन् जीवनो प्ररीर स्वे
 संस्थाने प्रकपो ६ य उत्तर । मायमा दुसठाच सठिया ५ । हेमोवम इच्छसकाने पाकारे सखित प्रकपो हार ५ । तेसिच भते जीवाच कइलेखापो
 य । तेह हेमगवन् जीवनं जेतही सेव्या प्रकपी ६ य उत्तर । गोबमा तिसिखत्तापो य त० । हेमोतम गोबसेव्या प्रकपो तेबहे—कइलेखा
 नीलसेव्या काउलेखा । ऊणलेखा नीलसेव्या कापोतसेव्या ६ । तेबं भते जीवा स्यादिही मिथ्यादिही स्यामिच्छादिही । तेह हेमगवन् जीव स्यु सय्य
 गदही हुव पचवा मिथादही हुवे पचवा सम्यमिच्छादही हुवे ६ य उत्तर । गोबमा को स्यादिही मिथ्यादिही को स्यामिच्छादिही ७ । हेमोतम न
 ही समगदही मिथादही हुवे मिथदही नही हार ७ । तेब भते जीवा किं वाचो पखावी । तेह हेमगवन् जीव सु ज्ञानोद्वे पचवा पञ्चानो हुवे ८
 य उत्तर । मायमा कोवाचो पखावी । हेमोतम ज्ञानो न हुवे पञ्चानो हुवे । पियमा दुसखावी तं । तेनिममवकी होव पञ्चानो हुवे ते बहे—मति

मणजोगी धडुजोगीवि कायजोगीवि १ । तेण जते ! जीवा कि सागारोवडसा धुणागारोवडसा ? गोय
मा ! सागारोवडसावि धुणागारोवडसावि १० । तेसिण जते ! जीवाण कहससा पयसा ? गोयमा !
बस्रारि ससा पयसा , तजहा—साहारससा नयससा मेऊणससा परिगहससा ११ । तेसिण जते !
जीवाण कह कसाया पयसा ? गोयमा ! बस्रारि कसाया पयसा , तजहा—कोहकसाए माणकसाए माया

नीतम । नैव सन्नोयोगिनो व्यायोगनिमः काययोगिनोपि ८ । ते प्रवृत्त ! जीवाः किं शाब्दारोपयोगयुक्ता अनाकारोपयोगयुक्ताः ? नीतम । सा कारोपयोगयुक्ता अपि अनाकारोपयोगयुक्ता अपि १० । तर्का मवन्त ! जीवाना कतिसंज्ञाः प्रवृत्ताः ? नीतम । अतस्तः सञ्ज्ञा प्रवृत्तास्तद्यथा-आहारसञ्ज्ञा अयसञ्ज्ञा मैद्युसञ्ज्ञा परिग्रहसञ्ज्ञा ११ । तेषां मवन्त ! जीवानां कति व्याप्यायाः प्रवृत्ताः ? नीतम । अतारः व्याप्यायाः प्रवृत्ता

[illegible]

कसाए छीजकसाए १२ । तेसिण जते ! जीघाण कहइ इदिया पखसा ? गोयमा ! पखिविया प०, त०—
 सोइदिपु खस्किदिपु जाव फासिदिपु १३ । तेसिण जते ! जीघाण कहइ समुग्घाया पखसा ? गोयमा ! तउ
 समुग्घाया पणसा, तजहा—वेदणासमुग्घाए कसायसमुग्घाए मारणतियसमुग्घाए १४ । तेण जते ! जीघा कि
 सातावेदगा असातावेदगा ? गोयमा ! सासा वेदगावि असातावेदगावि १५ । तेण जते ! जीघा कि इत्थी
 वेदगा पुरिसवेदगा णपुसगवेदगा ? गोयमा ! जो इत्थीविदगा जो पुरिसवेदगा णपुसगवेदगा १६ । ते

सद्यथा—ओपकपायो मानकपायो सोजकपायो १२ । तेपा जवत्त । जीघाणा कत्तीन्धियावि प्रसप्तानि ? नीतम । पण्णेन्धियावि
 प्रसप्तानि तद्यथा—ओजन्धियं पत्तिन्धियं यावत्स्यस्यनेन्धियम् १३ । तेपा जवत्त । जीघाणा कतिसमुद्घाताः प्रसप्ताः ? नीतम । जयः समुद्घा
 ताः प्रसप्तासाध्या—वेदनासमुद्घातः कपायसमुद्घातो मारकान्तिबसमुद्घातः १४ । ते जवत्त । जीघाः किं सातावेदका असातावेदकाः ? नीत
 म । सातावेदका अपि असातावेदका अपि १५ । ते जवत्त । जीघाः किं स्त्री यदकाः पुंसपवेदका मपुंसकवेदकाः ? नीतम । नो स्त्रीवेदका

रदिया प । तेजने हेमयवन् ओवने केवढो इन्धिव कहो ६ म उत्तर । मायमा पखिविया प० त । हेमोतम पख इन्धिव कहोर ते कहवै—साईदिप
 पत्तिदिप चाव पत्तिदिप ११ । पत्तिदिप चट्टिन्धिय वायव् अयनेन्धिय ६ बार ११ । तेविच मत ओवाक कइसमुग्घाया प । तेइ हेमयवन् ओवने
 केतना समुद्घात कह्या ६ म उत्तर । गोबमा यथो समुग्घाया प त । हेमोतम तीज समुद्घात कह्या ते कहवै—वेदकासमुग्घाए कसायसमुग्घाए सा
 रत्तितिसमुग्घाए १३ । वेदनासमुद्घात कपायसमुद्घात मारकान्तिसमुद्घात बार १३ । तेजसते ओवा किं सातावेदगा असातावेदगा । तेइ हेमयवन् ओ
 व पण् सातावेदक यववा असातावेदक ६ म उत्तर । गोबमा सातावेदगावि असातावेदगावि । हेमोतम सातावेदक पखि हुवे असातावेदक पखि हुवे
 बार १५ । तेजसते ओवा किं इत्थीवेदगा पुरिसवेदगा णपुसगवेदगा । तेइ जभयवन् ओव पण् स्त्रीवेदक हुवे पुंसपवेदक हुवे असातावेदक हुवे ६

सिण नते ! जीत्राण केवइयं कालं ठिई पणसा ? गीयमा ! जहणेण अतोमुज्झ उक्कोसेण पुव्वकोट्ठी १७
 तेमिण नते ! जीयाण कइ अज्जयसाणा पणसा ? गीयमा ! असखेज्जा अज्जयसाणा पणसा, तेण नते !
 किं पसत्या अप्ससत्या ? गीयमा ! पसत्यावि अप्ससत्यावि १८ । तेण नते ! पज्जसा अससिपधिदिय
 त्तिरिरुजोणिएसि कालत्तं केवचिर होइ ? गीयमा ! जहणेण अतोमुज्झ उक्कोसेण पुव्वकोट्ठी १९ । सेण

नो पुकपयदका नपुसकवेइका १६ । तेषां प्रदत्त । जीवानां क्रियस्तं कालं स्थितिं प्रपन्ना ? गीतम । अपत्येनान्तमुद्भूतमुत्कर्षेण पूर्वकोटि।
 १७ । तयो प्रदत्त । जीवानां कति अप्यवसानाः प्रपन्नाः ? गीतम । असङ्ख्या अप्यवसानाः प्रपन्ना स्ते प्रदत्त । किं प्रपन्ना समप्रपन्नाः ? गी
 तम । प्रपन्ना अपि समप्रपन्ना अपि १८ । स प्रदत्त । पर्याप्तसंख्यपञ्चगव्यतिर्य्योनिक् इति कालतः किमविरम्यवति ? गीतम । अपत्ये

म उत्तर । यावमा वा इतोवेवमा वा पुरिसवेवमा अप्ससवेवमा १६ । हेगीतम नको लोचयेद्व नको पुसकवेइक इत्त नपुसकवेइक इवे वार १६ । १
 मिव भत लोकाय केवइय कानं ठिई प । तेइ हेममवन् लीयनो केतसावासनो किति प्रकपो १० म० उत्तर । नीवमा जइखेवं अतोमुज्झत्तं उक्को
 सेव पुव्वकोट्ठी १० । हेगीतम जइखेवको अतमुज्झत्तनो किति प्रकपो उत्तरइवको पुव्वकोटिनो किति प्रकपो वार १० । तेखिचं भते लोकाय जइ पव्व
 वमावा व । तेइमा हेममवन् लीयना केतसा अप्यवसाय वज्जा १ म उत्तर । पसवेज्जा पणवसाया व । हेगीतम पसज्जाता पज्जवसाय वज्जा ।
 तेव भत्ते किंपसत्ता पसत्ता । तेइ अप्यवसाय हेममवन्त्तं प्रपन्ना मसा पव्वमा अप्यवसाय मूळा इवेइ म उत्तर । नीवमा पसत्तावि पणसत्तावि १८ ।
 इगीतम प्रपन्ना पवि इवे प्रपन्ना पवि इवे वार १८, इवे पणवसाय वइवे—तेवं भते पणत्ता असखि पंक्तिइव त्तिरिस्सजाविपत्ति कासपो केव
 विरहोइ । तेइ हेममवन् पर्याप्तसंख्यो पंचिदिय तिवेवयोनिक् इको कासवको केतसावास रवेइ म० उत्तर । नीवमा जइखेवं अतोमुज्झत्तं उक्कोसेवं
 पुव्वकोट्ठी १८ । हेगीतम अप्ये अतमुज्झत्तं उत्तरइवको पुव्वकोटि वार १८, इवे कावसवेववार २ मा वइवे—सेवं भते पणत्त असखि पंक्तिइवतिरि

रश्चि त्वे इवयत इति तत्र प्रथमोद्देशको व्याख्याते तत्र च कायसंवेपहारे-सेव प्रते । पञ्जाता असणीत्यादि ॥ प्रवादेसेवति ॥ मयप्रकारे
व ॥ दोनवम्याइवाइति ॥ एकत्रासञ्जी द्वितीये नारकः ततो निर्गतस्वजनभारतया सम्बिलमेव सत्रते नपुनरर्षिचित्त्वमिति ॥ कालाएसेवति ॥
कालप्रकारेण कासत इत्यर्थः दशवर्षसहस्राणि नारकअपन्यस्वितिः अन्तर्मुद्रुताप्यपिकानि असन्निधनवसन्धिअपन्ययुस्वद्वितीतीत्यर्थः ॥ सक्रो

अते ! पञ्जस्रथसणिपचिदियतिरिक्कजोणिए रयणप्यन्नापुठवीणेरुए पुणरवि पञ्जस्रथसखिपचिदियतिरि
रुजोणिएत्ति केवइय काल सेवेज्जा केवइय कालं गतिरागति करेज्जा ? गीयमा ! नवादेसेण दो नवग्ग
णाइ कालादेसेण जहणेण दसथाससहस्साइ स्थितोमुज्जतमझ्हियाइ , उक्कोसेण पलिउवमस्स थसस्सेज्जइ

भान्तर्मुद्रुतमुरज्जपत्तः पूयकोटिः १६ । स प्रवत्त । पर्यासास्रिपञ्चिग्रयतिगयोनिक्को रयमन्नापचिबोनेरयिकः पुनरपि पर्यासास्रिपञ्चिग्र
यतिगयोनिक्क इति द्वियन्त कासं सेवेत क्षियन्त काल गत्यागति कुर्यात् ? गीतम् । नवावक्षेन द्वे नवयइवे कालावक्षेन अघन्यतो दशवय
सहस्राणि अन्तर्मुद्रुताप्यपिकानि सत्रवर्षेण पस्योपमस्यासङ्केय ज्ञान पूर्वकोट्यन्यपिकमित्यत काल सेवेत इत्यन्त काल गत्यागतिं कुर्यात् १ ।

ना जाइए रयववमा पुठवी वेरए । तत्र वेभगवन् पर्याप्तिक असञ्जी पंचेद्विय तिर्बेवमानिक सरो रज्जवभा एविवाने विदे नारकपवे अपन्नो । पुनर
दि पञ्जत वसन्नि पंचिदिदि तिरिक्ककावियत्ति केवइय कास सेवेज्जा । वक्को पर्याप्तिक असञ्जी पंचेद्विय विर्येवयानिक इसा कालाकास सेवे । कवइय
काल गतिरागतिं करेज्जा । जेतकाकान्न मति पागति करे इ म उतर । गायमा मवादेसव दा भवन्वववाइ । वेगीतम भवपाययोने दाव भवयइव
एव अनञ्जीभा वोओ नारकना तिक्किको भीकन्वायका यमन्तरे सञ्जीपवी कोवपामे पचि मज्जी वक्को असञ्जीपवी कोवपामे इति । काहादेसव जइ
नेव दसवाम सङ्ग्याः यतामुद्रुतमझ्हियाइ । काववक्को इत्यत्र अघन्यवक्को रयसङ्कयवप नारक अघन्यस्विति ते अन्तर्मुद्रुतं पचिक ते असञ्जी भवस
मो अरय पातुसदित इत्यर्थः । एकासेव पचिपावमस्य अससङ्गइभाय पुवकादि मझ्हिय एरइव कास सेवेज्जा एवइयकासं गतिरागतिं करज्जा ।

मेषमित्यादि ॥ इह पत्योपमासङ्केपनागः पूवजवासाश्रित्यभारकोरुशुभुप्ररूप पूर्वकोटीषासङ्कयुक्तशुभुप्ररूपेति एवमेते सामान्येषु रत्नप्रजामार
कपूतित्तरमयोऽयमिति प्ररूपिताः १ अथ अपत्यस्वित्तिषु तपूतित्वस्त्वं साग्यप्ररूपयकाह-पञ्जतेत्यादि ॥ सर्वे येव प्रतीताचे एवमुक्तशुभुस्वित्तिषु रत्न

नाग पशुकोटिमनुहिय एवइय काल सेवेजा एवइय काल गतिरागति करेजा १ । पञ्जस्रक्षससिपचिदि
यतिरिररुजोगिण्ण नते । जे नयिए जहयाकालठिईएसु रयणप्यनापुढायिणेरहए उयवज्जिएसु सेण नते । केव
इयकालठिईएसु उययजेजा २ गोयमा । जहयेणयि दसयाससहस्सठिईएसु उक्खीसेणयि दसयाससहस्सठिई
एसु उययजेजा ३ । तेण नते । जीया एगसमएण केवइया उययज्जति एव सहा यत्तसुया गिरवसेसा ना

पपांसामसिपचिद्विपययोगिनिको प्रदत्त । यो भविको अपत्यकासस्वित्तिकपु रत्नप्रमापचिबीनिरिकपूरपुं सु प्रदत्त । कियत्कासस्विति
कपूरपट्टत १ गौतम । अपत्यनापि दयवर्गसहस्वित्तित्तेषु उक्तपत्तोपि दयावपसहस्वित्तिकपूरपट्टेत १ । ते प्रदत्त । जीया एकसमसेन वि

राजदरको पत्यापमना पसप्यातमा भाग त रत्नप्रमा पचिबी भारव उरकाह पायुक्करूप पने पूवकाहि ते पसप्पो उरकूट भायुक्करूप ते पचिव एव
माकाग नेवे उतकाकाग यतिपामति करे । पञ्जत पचिविचिद्विय तिरिस्वजाविएव भते जे भविए जहयकाहट्टिएसु रयवप्यभापुठि वि केरए उव
वज्जितए । पयातक पसप्पो पचेद्विय तिरिस्वजागिज हेमगवन् जे मत्त जे जीव जसमकाव क्खित्तिक रत्नप्रमापचिबी भारवने-वये अपजमवाग्वतेह व
वन्ध म्मित्तिक रत्नप्रमापचिबी भारवनेविये अपपे । सेवभते केवइयकाहट्टिएसु उववयेज्जा । तेह हेमगवन् केतकाकाव क्खित्तिकनेविये अपपे १ प्र
उत्तर । मायमा जहयेणयि दसयाससहस्वित्तिएसु उकासेवयि दसयाससहस्वित्तिएसु उववयेज्जा । जेगीतम जसमये पचि दयसइय वय क्खित्तिकने विवे
भारवनेविये अपपे उरकूटदको पचि दयसइयय क्खित्तिकनेविये अपपे । तेवभते जीया एवसमर्थ केवइया उववज्जति । तेह पर्याप्तक पसप्पो पचे
द्विय तिरिस्वजागिज हेमगवन् जीव एकैसमये केतसा अपपे । एव सभा वयवया विरवसेसा भावियका भाव पचुर्बधोति । इम सबसोपो यत्तव्यता

णियस्या जात्र अणुयथोप्ति । सेण जत्ते ! पज्जत्तश्चसण्णिपच्चिदियत्तिरिक्कजोणिए जहण्णकालिठिइयरयणप्पन्ना पुत्तयिणरइए जहण्णकाल पुणरवि अपज्जत्तश्चसण्णि जाव गतिरागति करेज्जा ? गोयमा ! नवादेसेण दो नयग्गहणाइ , कालादेसेणं जहण्णेण वसथाससहस्साइ स्थितोमुज्जत्तमस्सहिियाइ , उक्कोसेण पुब्बकोप्पी दसया ससहस्समहि अन्नहििया एयइय काल सेवेज्जा एवइय काल गतिरागति करेज्जा ? । पज्जत्तश्चसण्णिपच्चिदि

यत्त जत्तपट्ठाग्गे एव मयां वच्छयता निरवसेया अवितव्या याववमुवव्य इति । सु मदत्त । पर्यासासुअपिपब्बन्धियत्तियग्योनिको अपम्यक्कासस्वितिरुत्तवप्रतापुप्पिवीनैरयिको अपम्यक्कान (प्रवृत्ति) पुनरप्यपयासासच्चि (प्रवृत्ति) यावद्वृत्त्यागति जुपात् ? गीतस । मयादेवेने द्वे मवयए चे कासाददीन अपगयतो दग्गवपसइत्तावि अन्नमुत्तुत्तापिक्कानि उत्तवपेत, पूर्वकोटि देववपसइत्ताप्यपिका इयत्त कात्त सेवेतेयत्त का

निरवयय पूर्वभापरे जाववी वावत् पनुवव्य एतस १८ द्वार पूठिसोपरे कइवा । सेव मते पक्कत्त असच्चि पच्चिदिय तिरिक्कजाविए जइय वाःसइइय । तेव ईभमवत्त पर्वति पत्तप्पी पंचेद्रिय पंचेद्रिय तिर्येवयानिव जवव्य कात्तल्लितिक । रयवयभापुठवि केरइए जइयकात्त पुपरवि पपक्कत्त असच्चि जाव गति रागति करज्जा । रत्तनप्रभा वृत्तिवो नारकने जवव्व कात्तल्लितिक वसो अपर्वीत्तक पत्तप्पी पंचेद्रिय इत्तादि यावत् खेतलोकात्त गतिप्रागति करे इ प जत्तर । गावमा भवादेसेव सा भवमइवाइ । केभोत्तम मवथावसीने दीय भवमइव एव पत्तप्पीने एव नारकनी । कात्तादेसेव जइ नेव ववनाममइत्ताइ पंतामवत्त मध्विवाइ । कात्तप्रावसीने जवव्यवकी दग्गवव्वकी दग्गमइय वर्य ते नारक भवसववो वत्तमुत्त पच्चिदि ते पत्तप्पी भव मर्वथा । जत्तामेव पयवकी दग्गवाससइसेवि पत्तहिवा एवइय कात्त सेवेत्ता । उत्तवववकी पर्वकात्त दग्गवव्ववय पच्चिदि एतसे पूर्वभव पत्तप्पी पचे द्रिय पर्वतीने तेवना नारकवकी पूर्वकात्त वयना पत्ते रत्तनप्रभा वृत्तिवो जवव्य दग्गवव्वपयनात्ते नारकवकी नोक्कवा वसी पत्तप्पी नवाय एतसो का न सेवे । एवइय कात्त गतिरागति करेज्जा । एतका कात्त गतिप्रागति करे । पक्कत्त असच्चि पच्चिदिय तिरिक्कजीविएव भते जे भविए । पर्वत्तव प

यातिरिस्कजोगिएण नते। जे धाविए उक्कोसकालठिईएसु रयणप्यनापुठथीणेरइएसु उवयज्जिनाए सेण नते। फेयइयकालठिईएसु उवयज्जेज्जा ? गोयमा ! जहखेण पलिनुयमस्स अ्सखेज्जागठिईएसु उक्कोसेणवि पलिनुयमस्स अ्सखेज्जागठिईएसु उवयज्जेज्जा, तेण नते। जीवा अ्ययसस सचेव जाव अ्यणुयघा, सेण नते ! पज्जत्तअ्सणिएपचिवियातिरिस्कजोगिए उक्कोसकालठिईययणप्यनापुठथीणेरइए उक्कोस पुणरवि

तं गत्वानति कुर्यात् ३ । पर्याप्तसिद्धिपञ्चद्वयतियोग्योन्मिको प्रवृत्त । यो प्रावृत्त उत्कृष्टकासस्थितिकेषु रत्नप्रजापृथिवीभिरपिकपु उत्सृज्य स प्रवृत्त । द्विपरकासस्थितिकपूरपट्टत । गौतम । जपभ्यन पत्न्योपमस्यासङ्ख्यमानस्थितिकपु , उत्कर्षैकापि पत्न्यापमस्यासङ्ख्यमानस्थितिकेषु उत्सृज्य त भवत्त । श्रीवा स्ववद्याय तस्यैव यावदनुदन्त्य । स प्रवृत्त । पर्याप्तसिद्धिपञ्चद्वयतियोग्योन्मिक उत्कृष्टकासस्थितिकरत्नप्रजापृथिवी

मन्त्रो पचेद्द्विद्वि विवेकयानिक हम्ममवन् न मय्य । उक्तासकासङ्गिरावन् रत्नवप्यभः पुठगो वेरैरएय उववस्मिन्नए । उत्सृष्टकास स्थितिकनेविदै रत्नप्रभा ८ विधो नारदनेविदै जववै । सेवं भते जेववव कासङ्गिरावन् उववस्मिन्ना । तेव वैभमवन् कासकासास स्थितिकनेविदै जपने १ प्र उत्तर । नावमा जववसेव पक्षिपावमस्य पसपुज्यभामाङ्गिरावन् । वैभोतम जवववको पक्कापमनो असव्यातमाभाम स्थितिकनेविदै जपने । उक्तासेववि पक्षिपावमस्य असखेव्य रभावाङ्गिरावन् उववस्मिन्ना । उत्कृष्टवको पवि पक्कापमना असव्यातमाभाम स्थितिकने विदै जपने । तेवमते जोवा जवसेव तसेव जाय पसुववा । तव वैभमवन् जोव इत्यादि पवगेय विमडीज वववा वावत् पगुवव्यसगे कावसगेव ववैवै—सेवं भते पव्यत असखिपक्षिपट्टिय तिरिक्ताविप । तेव वैभग वत् पवाप्तपमन्त्रो पचेद्द्विद्वि तियैवकानिक । उक्तासकासङ्गिरावन् रत्नवप्यमापठनो वेरैरए । उत्कृष्टकास स्थितिक रत्नप्रमापृथिवी भारकोने विधे । उक्तास पुवरवि पव्यत जाय वरेव्या । उत्कृष्टवको पर्याप्ततव वावत् गतिधायति करै एतसाकगे वववा १ प्र उत्तर । गोवमा मवादेसेव दा भववववा १ वैभोतम मववावकीने दाय मवपवव वरे । कासादेसेव ववववं पक्षिपावमस्य पसपुज्यभामाव्य भतामुहुत ममद्विय । कासपान्त्रकोने जववसे पक्कापम

प्रदानारब्धेपूर्वस्वर्गोपि प्ररूपणीया एवमेते त्रयोगमा भिविधीयन्वर्णार्पणाऽप्यङ्गिम भाभित्योक्ता एवमेव तं जपम्यस्थितिर् ३ पररूपस्थितिक ३, चाभित्य वाप्या स्वदेयमेते भवगमाः तत्र जपम्यस्थितिकमसन्निधमभाभित्य सामान्यभारकयम उच्यते ॥ जहणेत्यादि ॥ आठ अष्टम्यसाक्षात्पुष्पयो

पञ्जप्त जाय करेजा ? गोयमा ! नवादेसेण दो नवगगहणाइ, कालादेसेण जहणेण पलिउवमस्स अ्सस्स
ज्जइजाग अतोमुज्जप्तमस्मिहिय । उक्खोसेण पलिउवमस्स अ्सस्सज्जइजाग पुष्पकोणीअस्मिहिय एवइय काल
सेवेजा, एवइय काल गतिरागति करेजा । जहणकालिठिइयपज्जप्तअ्समिपचिदियतिरिस्कजोणिण जत !
जे नत्रिए रयणप्यन्नापुठविणेरइएसु उधवज्जिप्तए सेण जते ! केवइयकालिठिइएसु उववज्जेजा ? गोयमा !

नैरायिक वरुण (प्रवृत्ति) पुनरपि पर्योसासद्धि (प्रवृत्ति) यावत्सुपर्यात् ? नीतम । नवावद्वान द्वे भवयइवे, कासाद्वेन जघय्यताः पस्वोप
मस्यावहेय भागमन्तमुहुताभ्यचिक उत्कर्षतः पस्यापमस्यावकुप जाग पुष्पकोण्यभ्यचिक मियस्त कास सेवेत, इयस्त कास नत्यागति कुप्यो
त् । जपम्यकासस्थितिकपर्योसासद्धिपम्बग्रियतियग्योमिको जइन्त । यो नविको रजप्रभापयिधीनैरपिकेपूरपत्तु स मदन्त । कियत्कालास्सि

मा परमंज्ञातमाभाग ते नारकसकधो धने अतर्मुङ्गत पचिक ते तीर्थेव भवसकधो जाववा । उक्खोसेण पलिषावयय अर्सेवेत्ताइभानं पवकाओ अस्मिहिय
एवइय जात सवेजा । वरुणवद्वको पस्यापमना असववातमाभाग ते नारक भवसकधो धने पुष्पकोण्य पचिक ते पसधो भवसकधो पतकोवास सय । एव
इवकासे मतिरानति करेजा । एतसाकाव मति पागति वरे इम तीज मया निर्वियपपवे पर्याप्तपसधो पायवीने वज्जा इम जघम्यस्थितिक उत्पूठ
स्थितिक पायवीने कइया इम नव मयापुवे तिहा जठम्यस्थितिक पायवीने पसधो सामान्य मया कइवे — जइयवासद्धिइव पज्जत पसमिपचिदिय
तिरिक्तजाविण भते जे भविए इवयपभा पुठवि वेरइएसु उववज्जिप्तए । जघम्यकास स्थितिक पर्याप्तव पसधो पचेद्विज तियेवयानिव हेमयमन् जे
मव रत्नप्रभाटविषो नारकने धिये जपवे । सेवमते वेवइयवासद्धिइएसु उववज्जेजा । तेव हेमयमन् जतकावास स्थितिअनेविदे जपवे इ० प० उत्तर ।

पाति न पापुरतमुद्भूतमेव अपप्यस्थिते रसविभो अधिकतत्वात् अप्यवसायस्याभावात्प्रशस्ताभ्येवात्ममुद्भूतस्त्वितिकत्वादीर्पस्थिते न तस्य द्विवि

जहृयोण दसयाससहस्वठिईएसु उक्कोसेण पलिनधमस्स असुखेज्जहन्नागठिईएसु उथवज्जेजा, तेण जने !
जीया एगसमएण केयति अयसेस सचेय णवर इमाइ तिमि णाणसाइ आउअज्जयसाणाणयधीय । जह
येण ठिइ अतोमुक्कत उक्कोसेणयि अतोमुक्कत, तेसिण जने ! जीयाण केवइया अज्जयसाणा पयसा
? गीयमा ! असुखेजा अज्जवसाणा पयसा । तेण जने ! कि सपत्या अप्पसस्या ? गीयमा ! जी पसत्या

तित्थपूरपद्यत ? गीतम । अपग्येन दहावपसइत्तित्थित्थेपु उत्तयेत, पस्सोयसस्यासुंयत्तात्तित्थित्थेपूरपद्येत । ते जइत्त । जीवा एकसमयन
किपत्ता उत्तपद्यते चयज्जयं तवेव नवरनतेपु चिपु नामात्त्वमायुरप्पवसाणानुवण्णपु अपग्यन स्थितिरत्तमुद्भूतमुत्कर्षेवाप्यत्ममुद्भूतम् । तेषां न
दत्त । जीवानां कियत्तोप्यवसानाः प्रशस्ताः ? गीतम । असुखेया अप्यवसानाः प्रशस्ताः । ते जइत्त । कि प्रशस्ता अप्रशस्ताः ? गीतम । नैव प्रशस्ता

मायमा जइत्तेवं दसवासनइत्तइ एसु उक्कासेव पडिधावमय पससत्तामागठिईएसु उवत्तेत्ता । हेगीतम जइत्तयवको दयसइयवव स्थितिवने विवे
अपत्रे उत्तपद्यथो पय्यापमने पससत्तात्तामाग कित्तिवनेविवे जपत्ते । तेव भते जीवा एगसमएव केवइ चयसेसं तवेव । तेव हेमगवन् जीव एक स
मये वेतथा इत्तादि धाकता एव तिमहीअ जइवो । जवर इमाइ तिमि वावत्ताइ । एतत्ताविशेय एव दोननेविवे मइ जइवा ते जइत्ते — भाउ पयस
वमावात्तुवधाय । पाज्जवामते ! पय्यउसाय २ पय्यवय २ तिही धाज्जो । जइत्तेवं हिइ भतामहुत्त उक्कासेववि भतोमहुत्त । जइत्तयवको यतमुद्भूते च
उत्तपद्यको पवि यतमुद्भूतं जइत्तस्थितिव पससोनाव पडिधारवको । तेसिण भते जीवाव केवइया अप्पवसावा य । तेव हेमगवन् जीवना केत्ता
पय्यउसाय प्रकप्पा इ म उत्तर । मायमा पसखेत्ता पय्यवसावा य । हेगीतम पससत्तात्ता पय्यवसाव प्रकप्पा । तेवभते कि पसत्ता पय्यसत्ता । तेव
हेमगवन् स्वं मयसइ हुवे पववा पय्यसइ हुवे इ प्र० उत्तर । मायमा वो पसत्ता पय्यसत्ता । हेगीतम प्रशस्त नही अपयसइ जीव हुवे यतमुद्भूतं स्थिति

पान्यपि तानि सुलब्धानि, कासस्य बहुत्वाद्बुधस्य स्थितिसमाग एवेति, कायसदेवै धनारकाणां अपम्याया उत्कृष्टाया च स्थिते रूपयेनानुपूर्णे वाच्यमिति ४ । एवं अपम्यस्थितिर्बं त अपम्यस्थितिकेषु तेषूत्यादयबाह-अहसकालादिहस्यादि ५ ॥ एवं अपम्यस्थितिना तमुत्कृष्टस्थितिषु तेषूत्या

अप्यसत्या । अणुयधो अतोमुक्तस सेस तच्चेत् । सेण जतं ! जहसकालादिर्द्वयपञ्जना अस्सिपिचिदियरय णप्यजा जाव करेज्जा ? गोयमा ! जयादेसेण दो जयगहणाह, कालादेसेण जहसेण दसवाससहस्साह अतोमुक्तमस्मिन्निहाह उक्खोसेण पल्लिवमस्स अस्सेज्जज्जाग अतोमुक्तमस्मिन्निहाह एवद्वय कालं जाय करेज्जा ४ । जहसकालादिर्द्वयपञ्जना अस्सिपिचिदियतिरस्कजोणिण जत ! जे नविण्ण जहसकालादिर्द्वयपञ्जना

पप्रशस्ता । अनुयत्ताऽन्तमुदूर्तं शयं तच्चेत् । स प्रदत्त । अपम्यकालस्थितिकपर्यासासिपिचिपब्बेन्द्रियरत्नमजा यावत्तुयात् ? गीतम । मवादेसे न हे जवपद्दे, कासाद्वान्न अपम्यतो द्वावपनुहकास्यन्तमुदूर्ताम्यचिकानि उत्कयंसः पल्यापमस्यासङ्ख्यं जागमन्तमुदूर्ताम्यचिकमियत्ता का से यावत्तुपर्यात् ४ । अपम्यकालस्थितिकपयासासिपिचिपब्बेन्द्रियतियग्योनिको जदत्त । यो जविक्का अपम्यकालस्थितिकपु रत्नप्रजापुचियीनेर

अपयामाटे । पसववा यतामहुत्त ससतवव । पसवव्य पवि यनभुज्जत एतसे क्कितिव सरीयाव जइवा येय तिमकोज जइवा । सेवभते जइव कान विरेण पव्वना । तइ ईमगवन् अपम्यकाव क्कितिव पर्याप्तक । पसविपविदिय रत्नपयमा जाव करेज्जा । पममो पचेन्द्रिय रत्नप्रमा इत्यादि यावत् गति पागति करे एतसाम्न जइवा ६० प्र उत्तर । भायमा भवादेसेव का मवजइवाह । जेयोतम भवायसोमे साव मवजइव ण प्ठिओपरे । कासा इमम जइवव इमवाससइव्वाए यतामहुत्त मवाहियाह । कासपायसोमे जवसवको रत्नसइवय ते नारक भवसवधो पमे पल्लमुदूर्तं पविम त निवे व भवसवधो जावथे । उक्खोसें पविपावमका पसखेज्जाभाग यतामहुत्त मवाहिय एवय कास जाव करेज्जा ४ । उत्कृष्टवको पल्यापमना पसव्यातमा भाग ते नारक भवसवधो पमे पल्लमुदूर्तं पविम ते तियेव भवसवधो एतकाकाव यावत् गति पागति करे । जइव कास इव पव्वना पसविपविदिय

रयणप्यन्नापुन्यीणेरइणसु उवयज्जिणसु सण भते । केवइयकालिठिईणसु उवयज्जेज्जा ? गोयमा । जहणेण दस
यानमहस्मिठिइणसु उक्कोसेणधि दसवाससहस्मिठिईणसु उवयज्जेज्जा, तेण भते । जीया सेस तचेव । ताइ
चेय तिणिण णाणसाइ जाय सण भते । जहणकालिठिइयपज्जास जाय जोणिण जहणकालिठिईयरथणप्यन्ता
पुणरथि जाय ? गोयमा । नयादेसेण दो नवगगणइ, काठादेसेण जहणेण दसवाससहस्साइ स्यतोमज्ज

पिबपूत्यतु म नदत्त । बिपरकासस्थितिकेयूत्यद्यत ? गीतम् । अपश्यम दृगवपसहस्रस्थितिकपु उत्कर्षकापि दक्षवर्षसहस्रस्थितिकपूत्यद्यत
ते नदत्त । त्रीशः अवं तस्ये । तानि चैव त्रीणि नामात्मानि यावत्स नदत्त । अपन्यकासस्थितिकपर्याप्त (प्रवृत्ति) यावद्योन्निको अपश्य
कामान्वितिरुचमना (प्रवृत्ति) पुनरपि यावदुत्तमम् । नवावेकम् नृ नवपहरे वासादेशेन अपन्यतो दयवपसहस्राणि दत्तमुत्तमप्यधिकम्

[illegible]

हतमन्नाहियाइ, उक्तीसेण दसवाससहस्साइं श्यतोमुज्जतमन्नाहियाइ एवडय काल सेवेज्जा जाय करेज्जा ५ ।
 जहणुकाळिठिइयपज्जत्त जाय तिरिस्सजोणियाण नत्ते ! जे न्निविण उक्तीसकाळिठिइणसु रयणप्यन्नापुठ्ठयिणे
 रड्डणसु उववाज्जिणए सेण नत्ते ! केव्रतियकाळिठिइणसु उववज्जेज्जा ? गोयमा ! जहणोण पलिठ्ठयमस्स स्यस
 खेज्जाडन्नागिठिइणसु उक्तीसेणवि पलिठ्ठयमस्स स्यसखेज्जाडन्नागिठिइणसु उववज्जेज्जा, त्रेण नत्ते ! स्ययसेस
 तत्तये तानिचेन तिस्सि पाणप्ताइ जाय सेण नत्ते ! जहणुकाळिठिइयस्स पज्जात्त जाय तिरिस्सजोणिए उक्ती

नि उरक्कवतो दशवपसईस्साहि कम्ममुद्गुत्ताप्यपिक्कानि इयत्त काल सेवत यावत्कुर्पात् ५ । अपम्यक्कासस्वित्तिक्कपात् (प्रवृत्ति) यावन्ति ये
 ग्योत्तिकानां (मध्य) भवन्त । यो न्विक्क उत्कटकासस्वित्तिक्कपु रक्कममापूरयिवाीनैरपिक्केषु उत्पत्तं सु प्रवृत्त । कियत्कालस्वित्तिक्कपु उत्पद्यत ?
 नीतम । अपम्यन् पस्योपमस्यावद्गुपनानस्वित्तिक्कपूत्त्वैवापि पस्योपमस्यावद्गुपजायस्वित्तिक्कपु उत्पद्यत, ते प्रवृत्त । अवज्ञेय तत्तयेव । तानि

त पविक्क तिक्क भवसवधो । उक्तासेव उववाससहस्साइं श्यतोमुज्जतमन्नाहियाइ एवडयकाल सेवेज्जा जाय करेज्जा । उत्कटयको पवि इयसइयसय
 नारक भवसवधो यत्तमुद्गुत्त पविक्क तैतिर्येव भवसवधो एतसाकास सेवे एतसाकास यावद् गति यामति करे ५ । जहण कालाड्डित्त पक्कत्त जाय तिरि
 क्कानाविद्याय भते क भविइ । अहम्य कालास्सिक्कि पवती इत्थावि यावत् पवेद्विक्क तिर्येवतानिक्क हेमगवन् जे भव । उक्तीसकासड्डिएणसु रववपभा पुठ्ठवि
 केरएणसु उववपिक्कत्त । उरक्कड्डास स्वित्तिक्कने विपे रत्तनप्रभाद्विक्को नारकनेविपे उवपे । सेव भते खेवववासड्डिएणसु उववपेज्जा । तेइ हेमगवन् जेत
 नाकास स्वित्तिक्कनेविपे उवपे १ य उतर । भावमा जहवन् पविपीनमए पसुखेस्सरभाग ड्डिएणसु । द्दोतम जहवववको पक्कापम पसव्वातमाय
 स्वित्तिक्कनेविपे उवपे । उक्तासेववि पसिप्पावमए पसखेस्सरभागड्डिएणसु उववपेज्जा । उत्कटयको पवि पक्कापमने पसव्वातमाय स्वित्तिक्कनेविपे उव
 पे । तवभते पवसेव तत्तयेव । तेइ हेमगवन् यावता तिमशोन कइवा । ताविसेव तिस्सिवाए ताइ । तेहोव निवे तोन पज्जका पयवसाय पयवन्थ १

सकालेन्द्रियरयणप्यजा जाय करेजा ? गोयमा ! नयादेसेण दो नवगगहणाइ, कालादेसेण जइसेण पलि
 तयमस्स अुसखेज्जइजाग अुतोमुज्जसमझिहिय उक्कोसेणाथि पलिनेवमस्स अुसखेजाइजाग अुतोमुज्जसमझ
 द्विय एयइय काठ जाय करेजा ६ । उक्कोसकालेन्द्रियपजासअुसखिपधिदियतिरिक्कजोगिणएण नते ! जे
 नयिण रयणप्यजापुनविणेरइएसु उययज्जितए, सेण नते ! केइइयकालेठिइ जाय उयवजेजा ? गोयमा !

येव नीचि नामात्मानि पावत्सु मदना । अपयथास्तस्मिन्नस्य पर्याप्त (प्रवृत्ति) यावत्तियग्योमिन्न उत्कृष्टकालास्त्यतिकरबभूवा यावत्कुमात्
 ; गीतम् । प्रवादद्वयम् द्वे प्रवचकौ, कालावचने पत्योपमस्यामद्वयं त्रायं शक्तमूर्तुतांज्यचिन्तुत्कर्षैवापि पत्योपमस्यासङ्ख्यं त्रायं
 मन्मथभूतान्यपिक्वमिपन्त काल यावदुत्पत्तम् ६ । उत्कृष्टकालास्त्यतिकरपयोसासुखिपधौनिका जदन्त । यो नविको रवप्रभापुपि

७ भोत्रने विष भट्ट पूठिओपर बडवा । जाय मवभते उइय कालट्टिः यत्त पत्तन् जाय तिरिक्कजाणिए उक्कासकालाड्डिः य रयणपमा जाव करेजा ।
 पावत्त तइ हेमवचन् अपयथास्तस्मिन्नस्य पर्याप्त (प्रवृत्ति) यावत्त तियैवकानिक् उत्कृष्टकालास्त्यतिकरबभूवा यावत् यति धागति करे ८ प्र उत्त
 र । मासमा भवादेव ८ । मववचन ८ । इमोतम मववायवोने ठाव भववचन पूठिओपर । कालादेसेव कइकइ पमिपोवमसु पसकज्जइभाग से
 तामइत्त मप्रदिह । कालपायवोण अउववचको पम्मादमना पमज्जातमोभाग ते नारव मववचनो पन यत्तमूर्तुत्त पधिव ते तिवेव मववचनो । उक्कादे
 यति पमिपोवमस पमज्जइभाग अन्तामवुलमप्रदिहं एवइय काल जाय करेजा ९ । उत्कृष्टकालो पमि पम्मापमना पसकज्जातमोभाग ते नारव मव
 मवप १० पन पत्तमूर्तुत्त पधिव ते तिवेव मववचनो पमवाकाव यावत् गति धागति करे । उत्कृष्टकालाड्डिः य पत्तन् अउव पधिव तिरिक्कजाणि
 पव भत अ मविप रयणपमा पुठि वि केइइय मववचन ११ । उत्कृष्ट कालास्त्यतिकर पर्याप्त पसकज्जो पसेदिह तिरिक्कजाणिक् हेमवचनं खे भवत्त रज्ज
 भापावो नारवोमिपि उपपन्न । उच भते कइय कालाड्डिः जाय उयवज्जइजा । तेव हेमवचनं कतवाकाव कितिक् इयादि यावत् उपपत्ते १२ प्र उत्त

जहणेण वसवाससहस्सठिईएसु उक्कोसेण पलिउयमस्स सुसखेज्झागठिईएसु उवयजेज्जा, तेण जने !
 जीवा एगसमएणं सुयसेस जहेय उहियगमएण तहेय सुणुगतस्स जाय इमाइ दीसि पाणत्ताइ ठिई जह
 रोण पुह्णकीणी उक्कोसेणवि पुह्णकीणी, एव सुणुयघोवि । सुयसेस सचेय । सेण जने ! उक्कोसकालिठिइय
 पज्जातसुसणि जाय तिरिक्कजोणिए रयणप्पन्ना जाव ? गोयमा ! नयावेसेण दो नयगगहाइ, कालादे

वीररयिकयूपपु स जवत्त । क्किप्पत्तासस्थितिकयूपपुत्त । नीत्तम ! अपम्येन वसवपसइस्सस्थितिकयूपकयैव पस्योपमस्यासहेयमागस्थिति
 कयूपपुत्त, ते जवत्त । बीवा एकसमयनायत्तय ययैवीपिकमसयैवानुगत्तको यावदिसे इ नानात्य-स्थितिकयूपपुत्तः पूवकोटि सत्कयैवापि
 पूवकोटि । यवमनुवन्तोपि । सवसेयं तयैव । स जवत्त । उत्कटकालस्थितिकययासासज्जि (प्रवृत्ति) यावसियंग्योनिको रत्तज्जा (प्रवृत्ति)
 यावद्वीत्तम ! जवावदीन इ जवयइत्त कामादेजेन पूवकोटिवज्जनिवपसइस्सैरयिवा सत्कयैव पस्योपमासहुय प्राग पूवकोट्यज्ययिकमियत्त

र । भावमा जहणेव इत्तराससहस्रइत्त । एस । भीतम अवग्गवको दयसववय स्थितिकने विपे खपवै । उक्कोसेव पसिधावमसु पससखइभागाहुइ
 ०५ उववत्तज्जा । उत्कटवको पवि पस्यापमना ससप्पातमाभास स्थितिकनेविपे खपवै । तेव भते खोवा पयसमएणं सवसेस खपवै । तेव उवमवन्
 कोव उवममये इत्तादि बाकता तिमहील । याविसगमसव तयैव सवगतत्त । पीधिव नमानेगिये कज्जा तिमहील जाववा । जाव इमाइ दासि व
 जत्ताइ ठिर जहणेव पुवकोटो । जावत्त एव वेज्जज्जानवे नानास्समेइ कज्जो ते कज्जे, स्थिति अवग्गवको पूवकादिनी प्रवृत्तौ । उक्कोसेविपि पुवका
 दो एवं पचुवेवापि सवसेयं तयैव । उत्कटवको पवि पूवकादि कज्जो इम पचुवत्त पवि कज्जवा येव याकवा तिमहील कज्जो । सेव भते उक्कोस काम
 डिः ययत्तम सववि जाव तिरिक्कज्जविइ रवण्यमा जाव । तेइ उवमवन् उत्कटकाल स्थितिक यवीत्तम ससज्जी इत्तादि यावत् तिविययाजिक रत्तप
 भा इत्तादि यावत् केतसाकाव मति यावति करे १० य० उत्तर । मायमा मवासेव दो भवत्तइत्ताइ । जेगीतम मवथायवीन दोय भवत्तइत्त पठिनी

सेण जहणेण पुव्वकोणी दसहिं याससहस्सेहिं अश्लहिया, उक्कोसेण पलिउवमस्स अ्ससेज्जाह्मागं पुव्वको
 नीए अश्लहिय एवइयं जाव करेज्जा उक्कोसकालिठिईयपज्जात्तरिस्सजोणिणएण ज्ञते । जे ज्ञाएि जहसुका
 लठिईएसु रयणप्पन्ना जाव उवयज्झिए, सेण ज्ञते ! केवति जाव उययज्जेज्जा ? गोयमा । जहसुणेण दस
 याससहस्सठिईएसु उक्कोसेणवि दसयाससहस्सठिईएसु उवययज्जेज्जा, तेण ज्ञते ! सेस तच्चेव जहा ससमग

आल यावत्तुप्यात् ७ । उत्कटकासत्स्थितिकेपयोसियोग्योनिको ज्वल । यो ज्विको ज्वम्यकासत्स्थितिकेपु रजप्रभा यावदुत्पत्तुं स ज्वल ।
 क्रिपत्काल (प्रवृत्ति) यावदुत्पद्यत ? भौतम । ज्वम्येन दशवर्षसहस्रत्स्थितिकपूर्वत्कार्येणवि दशवर्षसहस्रत्स्थितिकेपुत्पद्येत ते ज्वल । ज्ञेयं
 तच्चैव यथा सप्तममन्त्रे यावत्स प्रदत्त । उत्कटकासत्स्थितिक (प्रवृत्ति) यावत्स्थितिकेपुत्पद्येत (प्रवृत्ति) यावत्तुप्या

पर । आकाशेव जहसुव पुव्वकोणी दसहिं याससहस्सेहिं अश्लहिया । आकाशान्नकोने ज्वम्यवको पूर्वको ते तिवेव भवसवको यमे दससहस्रयव य
 विक ते नारव भवसवको । उत्कटव पक्षिपादमस्य पक्षिकेवभाय पुव्वकोणी पक्षिवि यदय काः करिजा ७ । उत्कटवको पक्षीपसमो पक्ष्यात्
 मामान ते नारव भवसवको यम पुव्वकोणी पक्षिक ते तिवेव भवसवको पक्ष्याकाव दावत् गति यामति करे ७ । उत्कटकासहस्रिंय पक्ष्यव तिरिक्कवा
 विपव मते जे भविष । उत्कट कासत्स्थितिक पर्याप्तक तिर्येवोनिक हेमनवन् केह मस्य । ज्वम्यकासहस्रिंय पसु रजवप्यमा काव उववज्झिए । ज्वम्य
 कासत्स्थितिकनेविपे रजप्रभा यावत् ज्वमे । सेवभते केवदज जाव उववज्जेज्जा । तेह हेमनवन् कोतसेवले वावत् ज्वमे ६ ॥ उत्तर । नायमा जहसे
 व ठसवाससहस्रिंय एम । हेभौतम ज्वम्यवको दससहस्रयवै स्थितिकनेविपे ज्वमे । उत्कटकासहस्रिंय एम उववज्जेज्जा । उत्कटवको पक्षि
 दससहस्रयव स्थितिकनविपे ज्वमे । तेकमते सेस तचेव जहा सप्तमसए । तेह हेमनवन् येण तिमहोज जहको स्थित सातमा गमामेविपे वज्जे तिम
 जहना । जाव सेवभते उत्कटकासहस्रिं जाव तिरिक्कवाविप । यावत् तेह हेमनवन् उत्कटकासत्स्थितिक यावत् तिर्येवोनिक । जहसकासहस्रिंय रज

मए जात्र सेण जते । उक्कोसकालाठिई जात्र तिरिक्कजोणिए जहखुसकालाठिईयरयणप्पन्ना जाय करेज्जा ? गोयमा ! जवादेसेण दो जवग्गहणाइ, कालावेसेण जहखेण पुव्वकोणी दसहि वाससहस्सेहि थप्पहििया उक्को सेणिय पुव्वकोणी दसहि वाससहस्सेहि थप्पहििया एवइय जाय करेज्जा ८ । उक्कोसकालाठिईयरयणप्पन्ना जाय तिरिक्कजोणिएण जते ! जे जेविए उक्कोसकालाठिईएसु रयणप्पन्ना जाय उववाजिप्पए, सेण जते । केवइय फाल जाय उययजेज्जा ? गोयमा ! जहखेण पलिउमस्स थ्सस्सेज्जाइनागठिईएसु उक्कोसेणवि पलिउं व

तु । नीतम । जवादेसेन इ जवग्गहणे कालादोनेन जयम्येन पूर्वकोटि दसजिउपसहस्सरिप्पन्ना उत्तर्येवापि पूर्वकोटिदसजिउपसहस्सरिप्पन्ना इयत्ता कात्त सवेत्त यावत्तुपात् ८ । उरुसुकात्तस्वित्तिकपर्याप्त यावत्तिर्यम्योनिदो जदत्ता । यो जजिक्क उरुसुकात्तस्वित्तिकयु रत्तमज्जा यावत्तु त्यत्तुनुं स जदत्ता । विपरत्तात्तस्वित्तिकेयु यावत्तुत्तयत्त ? नीतम । जयम्येन यत्तापमस्यासुदेयभागस्वित्तिकयु, उत्तर्येवापि यत्तोपमस्यासुदेय यत्तमा जाय करेज्जा । जयग्ग कात्तस्वित्तिक रत्तमज्जा इत्थादि यावत्तु गतिभागति कर इ प्र उत्तर । मायमा भवादेसए दा भवमज्जाइ । जेगोव म भवपायवोने काय भवपइव पठिओपरे । कासादेसेव जइक्क पुव्वकाटो दसहि वाससहस्सेहि यमहििया । कात्तपायवोने जयग्गवक्को पुव्वकाटि ते तिवक्क भवमज्जो उमसहस्सव पाथक्क ते नारक्क भवसंक्को । उक्कात्तवि पुव्वकाटोदसहि वाससहस्सेहि यमहििया उवइय जाय करेज्जा ८ । उरुसुट्ठ को यवि पुव्वकाटो ते तिवक्क भवसंक्को दमसहस्सवक्क यविक्क ते नारक्क भवसंक्को एवहाकात्त यावत्तु गति भागति करे ८, इवि उरुसुट्ठ कात्तस्वित्तिक पर्याप्तने उरुसुट्ठ स्विक्कनविपे उपकावता जइवे—उक्कात्तवात्तइइय पक्कत्ता काव तिरिक्कजोणिएण भते जे भविए । उरुकुट्ठकात्त स्मित्तिक पर्याप्तक्क इत्थादि यावत्तु तिवक्कनवि जे भव । उक्कात्तवात्तइइएसु रत्तमज्जा जाय उववज्जित्तए । उरुकुट्ठकात्त स्मित्तिकनविपे रत्तमज्जा यावत्तु जय ज । सक्कभते जेवइय कात्त जय उववज्जित्तए । तेइ जेभमयन् कात्तसेवाक्क स्मित्तिकनविपे जपजे इ प्र उत्तर । मायमा जइक्क पलिपावमक्क भवसेवे

मस्तु अस्सखेज्जहन्नागाठिईएसु उववज्जेज्जा, तेण जते । जीवा एगसमए सेस जहा सत्तमगमए जाव सेण जते ! उक्कोसकालाठिईयपज्जस जाव तिरिस्सजीणिय उक्कोसठिईयरयणप्यजा जाव करेज्जा ? गोयमा , नयादेसेण दो नयग्गहणाइ, कालादेसेण जहसुणे पलिठवमस्स अस्सखेज्जहन्नाग पुव्वकोफ्फाए अस्सहििय , उक्कोसेणवि पलिठवमस्स अस्सखेज्जहन्नाग पुव्वकोफ्फिमस्सहििय एवइय काल सेवेज्जा जाव करेज्जा ? । एव एते

भामस्सित्तिकपु उत्तपोत ते प्रदत्त । जीवा एकसमय छय यथा सममयमे यावत्स प्रदत्त । उत्तहकालास्सित्तिकपर्याप्त (प्रवृत्ति) यावत्ति यत्पौनिक उत्तहकालास्सित्तिकरत्तमजा (प्रवृत्ति) यावत्तुर्गात् ? गो० । प्रवादक्षान् द्व प्रवपइके कालादेशान् अपभ्येन पत्तोपमस्यासङ्ख्यं भाग पूर्वकोट्याभ्यधिकम् उत्तर्पेद्यापि पत्तोपमस्यासङ्ख्यं भागं पूर्वकोट्याभ्यधिकम् इयत्त काल सेवेत यावत्तुर्गात् २ । एवमेते श्रीचिन्ताकपो

इमावद्भिः एव । हेनोतम अवस्थवधौ पञ्चापमने पञ्चव्याप्तमाभाय क्षितिकनविवे ज्ञाप्ये । उक्तासंबं यत्तिपावमस्य पसखेज्जहन्नाग डिईएसु उववज्जेज्जा । उत्तहकालाठिईएसु उववज्जेज्जा पञ्चव्याप्तमाभाय क्षितिकनविवे ज्ञाप्ये । तेवमेते जीवा एकसमए सेस जहा सत्तम गमए । तेइ हेमववन् जीव एवैसमए इत्थादि मय जिन सातमा नमानेविदे कज्जा तिम कइवा । जाव सुवभते उक्तासकालाठिईय पत्तन जाव तिरिस्सज्जाविद । जावत् तेइ हेमववन् उत्तव उक्तास स्थिति पर्वसक इत्थादि जावत् तियववनिव । उक्तासठिईरत्तववप्यभा जाव करेज्जा । उत्तहकालाठिईरत्तममा जावत् केतलोकाव म ति जानाति करे १ म उत्तर । मावभा मवाडेसेछ हा मववइवा । हेनोतम मवभायधोने द्वाव मवग्गइव पठिबोपरे । कासादेसेब अइसेव पसिधो वमस्य पमसेवइभानं पुव्वकोटो० अग्रहिंयं । कासपासधोने जवववधो पञ्चापमने पञ्चव्याप्तमाभ ते भावव मवसवधो पुव्वकोटो पविक्क ते तियेव मव सबधो । उक्तासेववि यत्तिपावमरस पसखेज्जहन्नाग पुव्वकोटो मग्रहिंयं एवइव कास सेवेज्जा जाव करेज्जा ८ । उत्तहकालाठिईय पवि पत्तोपमनो पसव्यातमो मान ते भावव मवसवधो पुव्वकोटो पविक्क ते तियेव मवसवधो एतत्ताकास सेवे एतत्ताकास गतिधामति जावत् करे ९ । एव एते श्रीचिन्ता विवि गम

उद्दिष्टा तिथिगमगा ३ । जह्नुकाळिठिईएसु तिथि गमगा ६ । उक्तीसकालिठिईएसु तिथि गमगा ९ ।
 सञ्ज्ञे णव गमगा नवति । जदि सखिपच्चिदियतिरिस्कजोणिणहो उववज्जाति कि सखेज्जासाउयसखि
 पच्चिदियतिरिस्कजोणिणहो उववज्जाति सखेज्जासाउयसखिपच्चिदियतिरिस्क जाय उववज्जाति ? गो
 यमा । सखेज्जासाउयसखिपच्चिदियतिरिस्कजोणिणहो उववज्जाति गो सखेज्जासाउय जाय उवव

ममगा ३ । अपम्यकासस्वतिकपु द्वयो ममगा ६ । उत्कटकासास्वतिकेपु द्वयो ममगा ६ । सर्वे चैते नव ममगा भवन्ति । यदि सखिपच्चिदिय
 यतिपण्यानिकस्य उत्पद्यन्ते कि सङ्ख्यवर्षायां सखिपच्चिदियतिरिस्कजोणिणहो उववज्जाति सखेज्जासाउयसखिपच्चिदियतिरिस्क (प्रद्यति)
 यावदुत्पद्यन्ते ? नौ० । सङ्ख्यवर्षायां सखिपच्चिदियतिरिस्कजोणिणहो उववज्जाति सखेज्जासाउयसखिपच्चिदियतिरिस्क जाय उववज्जाति यदि सख्यवर्षा

मा ३ । १२ ०४ पौषिण दोन ममा पञ्चिषा नञ्जा । नञ्जा काळविईएर तिथि ममगा । नञ्जाकाळ किंविबनेविवे तोन ममा नञ्जा एव ६ । उक्तास
 काळविईएसु तिथि ममगा २ । १२ उत्कटकाळ किंविबनेविवे दोन ममा नञ्जा । सखे ते नव ममगा भवन्ति । सगलाइ एव नव ममा भवे एव पञ्च पञ्च
 प्रोमा नव ममा नञ्जा, विवे सञ्ज्ञे विमहोण नव ममा नञ्जे—अदि सखि पच्चिदिय तिस्सकाळिइति उववज्जाति । जो सञ्ज्ञी पच्चिदिय विवैवका
 निबबको उपपे । कि सखेज्जासाउय सखिपच्चिदिय तिस्सकाळिइति उववज्जाति । तो सखेज्जासाउय सञ्ज्ञी पच्चिदिय तिस्सकाळिइति उववज्जाति
 उपपे । पञ्चसखेज्जासाउय सखिपच्चिदिय तिस्स काळ उववज्जाति । पञ्चका पञ्चसखेज्जासाउय सञ्ज्ञी पच्चिदिय तिस्सकाळिइति उववज्जाति ६ प्र० उत्त
 २ । यावमा सखेज्जासाउय सखिपच्चिदिय तिस्सकाळिइति उववज्जाति । जेयोतम सञ्ज्ञात वर्षायां सञ्ज्ञी पच्चिदिय तिस्सकाळिइति उववज्जाति । जा सञ्ज्ञात
 वर्षायां सञ्ज्ञी पच्चिदिय तिस्सकाळिइति उववज्जाति । नञ्जी पञ्चसखेज्जासाउय सखिपच्चिदिय तिस्स काळ उववज्जाति । जा सञ्ज्ञात
 वर्षायां सञ्ज्ञी पच्चिदिय तिस्सकाळिइति उववज्जाति । ता सखेज्जासाउय सञ्ज्ञी पच्चिदिय तिस्सकाळिइति उववज्जाति । जा सञ्ज्ञात वर्षायां सञ्ज्ञी पच्चिदिय तिस्सकाळिइति उववज्जाति ।

रमयाह-अहसेत्यादि ६ ॥ एवमुत्कृष्टस्थितिक त सामान्येषु तेषूत्पादयन्नाह-उक्तोसकासेत्यादि ७ ॥ एवमुत्कृष्टस्थितिक त कल्पनस्थितिषु तेषूत्पादयन्नाह-उक्तोसकासेत्यादि ८ ॥ एवमुत्कृष्टस्थितिक तमुत्कृष्टस्थितिषु तेषूत्पादयन्नाह-उक्तोसकासेत्यादि ९ ॥ एव तावदसञ्चिनः पञ्चभिर्यतिर दोभारकयूत्पादो न दयोक्तो ऽय सञ्चिनस्तस्यैव तथैव तमाह-अहसर्वात्यादि १० तिष्ठिनाहा तिष्ठि अस्याहा प्रयत्नायति ० विरहा सञ्चिना न

ज्जाति जदि सखेजावासाउयसखिपचिदिय जाय उवधज्जाति कि जलचरोहिती उवधज्जाति पुच्छा ? गोयमा । जलचरोहिती उवधज्जाति जहा स्यसखी जाय पज्जातएहिती उवधज्जाति पो स्यपज्जातएहिती उवधज्जाति पज्जातसखेजावासाउयसखिपचिदियतिरस्कोजोणिणए ण जत ! जे नविणए णेरहएसु उवधज्जातए सेण जते । कदसु पुठवीसु उवधज्जाता ? गोयमा । सप्तसु पुठवीसु उवधज्जाता तजहा-रयणप्पजाए जाय स्यहे सत्त

पुच्छसञ्चिपञ्चोन्द्रियतियस्य उत्पद्यन्ते कि जलचरस्य उत्पद्यन्ते पुच्छा नौ० । जलचरोप्य उत्पद्यन्ते यथाऽसञ्चरी यावत्पयोसकेज्य उत्पद्यन्ते नोऽपयातकस्य उत्पद्यन्ते पर्याप्तसस्येयवर्णायुक्कसञ्चिपञ्चोन्द्रियतियस्योमिको जदत्त । यो जविक्को नैरयिकपूरुपसु स जदत्त । कतिपु पयि वीपूरुपद्येत ? गीठन । सप्तसु पयिपीपु उत्पद्यत तद्यथा-रयणप्पजाया यावदप्यः सप्तमायाम् । पर्याप्तसहेयवर्णायुक्कसञ्चिपञ्चोन्द्रियतियस्योमि उत्तर । गावमा जलचरहिता उवधज्जाति । इभीतम जलचरकको जलचरकको खपये रत्तादि । जहा यसको जाय पज्जातएहिता उवधज्जाति । जिन य सञ्ची नावत् पर्याप्तकवी खपये । ना भयज्जातएहिता उवधज्जाति । पयि नञ्चो यपर्याप्तकवी खपये । पज्जातससु ज्जावासाउय सखिपचिदिय तिरिक्क जाविपच भते जे मविह । पर्याप्त सद्यतात पर्याप्तुय सञ्ची यचे प्रय तियेयार्थिक जेभयवन् ज भय । परएसु उवधज्जातए । नारकोनेविपै खपये । से न मते जहस पुठगामु उवधज्जाता । तह जेभयवन् खतको प्रविणोमविय खपये र प उत्तर । यावमा सप्तसु पठवीस उवधज्जाता त । इभीतम सति र प्रविणोमविये खपये त कदहे-रवधवाए जाय पदसत्तमाए । रतनप्रभा धादिदेव यावत् गोच सातमी नरकपुविणोसगे खपये । पज्जात सखज्जा

माए । पञ्जसखेज्जावासाउयसखिपचिवियतिरिस्सजोणिणएण भते । जे भविए रयणप्यजापुठविणेइएसु उववज्जिए सेण भते । केवडयकाळिइएसु उववज्जेजा ? गोयमा । जहसेण दसथाससहरसठिइएसु उक्की सेण सागरीयमठिइएसु उववज्जेजा, तण भते ! जीवा एगसमएण केवडया उववज्जति जहेव अ्ससखी । तेसिण भते ! जीवाण सरीरगा कि सधयणी पयसप्ता ? गोयमा । ढसिहसधयणी पयसप्ता, तजहा—बडरो सन्ननारायसधयणी उसन्ननाराय जाव जेवठसधयणी । सरीरोगाहणा जहेव अ्ससखीण । तेसिण भते !

को प्रवत्त । यो त्रिविकी रवप्रभापुष्पिनीरयिकेपूरुपत्तुं सु महत्त । कियत्कासस्थितिकेपूरुपत्तुं ? गीतम् । अथप्येव दश धर्पसहस्रस्थितिकेपूरु स्कपतः सापरोपमस्थितिकेपूरुपत्तुं । ते महत्त । जीवा एकसमयन कियत्त उत्पत्तयन्त यथैवासखी । सेया जइत्त । जीवाना सरीराणि कि सन्ननानि प्रसप्तानि ? गीतम् । पट्टिपसंइमनानि प्रसप्तानि तथाया—वत्थपन्नारायसइननानि अ्पमभारायसइननानि यावत्सेवात्तसइन

वावत्त सखि पचिन्धितिरिस्सज्जाविएक भते ख मविए । यथापत्त सक्कात्त यमावत्त तिस यथानिक्क इमगवन् खइ भव्व । रयवप्यमापुठवि वरएणस उववज्जिए । रत्नप्रभा वृद्धिनीना नारकवविदे खअजे । सक्कत केवड काळिइएणु उववज्जया । तेइ हेमगवन् जेतसेकाळ स्थितिकेनेविदे खपजे इ प्र० उत्तर । गादमा जइक्क दसवाससइइएणस । हेभीतम् अचवत्तको टयसइववय स्थितिकन विदे खपजे । उववज्जिए सागारावमइइ एस उववज्जया । उत्तववत्तको सामरायम् स्थितिकेनेविदे खपजे । तथ भते जीवा उगसमएण केवडया उववज्जति । तेइ हेमगवन् जीव एहेसमए जेतखा खपजे इ प्र० उत्तर । मायमा जहेव यसखि । हेभीतम् किम् यसप्रोक्कप्ता तिम कहवा । तेसिक्क भते जीवाक्क सरीरमा कि सधयणी प० । तेइ हेमग वन् जीवना गरीर जे सवत्तको प्रकप्पा इ प्र० उत्तर । मायमा जइक्क सवत्तको प त । हेभीतम् अग्गेदे संवत्तको प्रकप्पा ते कहजे—वररासमना रायसधत्तको उयभनाराय जाव जइक्क सवत्तको । वत्थपन्ननाराय अ्पमभारायसधत्तको वापत्त जेवठसधत्तको एतसाधने कहवा । सरीरागाहया जइ

तः पुन मञ्जुपञ्चम्रियतिपट ७ पुन सस्यामव पुचिख्या मारक ८ इत्येवमष्टौवेय पारामुत्पद्यते । मयमे मये तु मनुष्यः स्यादिति । एव भीपि
व चोपिपु मारकपूरपादितोय च प्रथमोपम । पञ्चमेत्यादिस्तु द्वितीयः । सोवेव चक्रोसकाले इत्यादि स्तु धृतीयः । अष्टकवासिष्ठितीये त्यादि

पञ्चत्तसुखेजात्रामाउय जाव जे नयिए जह्णकाल जाव सेण जते ! केवइयकालठिइएसु उववज्जेज्जा ? गो
यमा । जह्णेण दसवाससहस्सठिइएसु उक्कोसेणवि दस वाससहस्सठिइएसु जाव उववज्जेज्जा , तेण जते !
जीया एव मीचेव पठमगमसु निरवसेसो जाणियहो जाय कालादेसेण जह्णेण दस वाससहस्साइ ह्यतो

(प्रवृत्ति) या प्रवृत्तिो वपम्यकाळ (प्रवृत्ति) यावत्स प्रवृत्त । क्विपस्कासस्वितिकेपूत्पद्यत ? नीतस । अवमेत दस वपसहस्सितिकेपूत्त्वयवा
पि दस वपमहस्सितिकेपू यावदुत्पद्यत ते प्रवृत्त । लीवा एव स एव प्रथमगमको निरवसेपो प्रवृत्तयो यावत्कासादेखन वपम्यतो दस

पात्रबोने वद्वयको दमसहस्रवय ते मारक भवसबधो धम्ममुङ्कत अधिक ते तियेव भवसबधो । एककासेव वत्तादि सागरोवसाइ वसहि पुब्बकाळोवि
पञ्चदियाए एवदवकास जाव करेव्वा । इम उरल्लहवको चार सागरापम ते चार मारक भवसबधो जाववा एतमोकाज जावत् गति चामति करे ए भी
विच पौदिबनेविये छपकाओ ७ पडिका यमो । पञ्चत्त सखेवकासाउव जाव जे मरिए । पर्याप्त सप्प्यात् पर्याप्त जावत् जे मय । अइत्यकाळ जाव
प्रवन्धवामित्ति जावत् । सेवमते खेवदवकासठिइएसु उववज्जेज्जा । तेइ इममवन् खेतकाकाम स्मितिकनेविये छपजे १ प्र उत्तर । गोयमा अइसेव
दसममसहस्सठिइंगम । इमोतस अवन्धको दयसहस्रवय स्मितिकनेविये छपजे । एककासेवि उसवाससहस्सठिइएसु जाव उववज्जेज्जा । उरल्लहवको
पवि दमसहस्रवय स्मितिकनेविये जावत् छपजे । तेवमते लीवा एव सावन् पठमगमयो विरसेमो माविद्वयो । तेइ इमगवन् लीव इम तेजोव पवि
मा यमा निविद्वय चइवा । जाव कासादेसव अइसेव दसवामसहस्साइ पतामहुत्त मझडिवा । जावत् कासपायबोने वपम्यबको दससहस्रवय ते
मारक भवसबधो पने पन्ममुङ्कत अधिक ते तियेव भवसबधो । एककासेव वत्तादि पुब्बकाळोपा वत्तालोसाए वाससहस्सेवि पञ्चदियाओ एवदवकास

स्तु चतुर्थः । तथा ॥ मयारं इमाहं ग्रहणाकलादिति ॥ तानि चैव-तथा धरोरावगाहनीस्फुटा योवनसहस्रमुत्ते इतु चतुः पुण्यं' तथा तत्र वेदया प
द इहत्याद्या स्तिलः तथा तत्र दृष्टि स्त्रिया इह तु मिथ्यावृष्टिरेव तथा तथाऽऽत्मानि श्रीचि प्रणमयेइतु हे एकाग्राने तथा तथाद्याः पञ्च समु
हृता इह तु ग्रयः ॥ आष्टे यत्कवसाबा अक्षुब्धोय जहेव असकीबति ० अपन्यस्वितिकासश्चिमम इवेत्यर्थः ततश्चायुरिराजामुहूत्, अथ्यवसायत्परा

मुजसमप्लहियाह उक्कोसेण चक्षारि पुषकोलीह अस्महिंयात एवइय काल सेवेज्जा
जाय करेज्जा २ । सोचैय उक्कोसकाछिठिइएसु उववखी जहखेण सागरोयमठिइएसु उक्कोसेणवि सागरोव
मठिइएसु अयसेसो परिणामादीवो जवादेसे पज्जवसाणं सोचैय पठमगमगो णेतव्वी जाव कालादेसेण जह
योग सागरोवम अतोमुजसमप्लहिय , उक्कोसेण चक्षारि सागरोवमाइ चउहि पुषकोलीहि अस्महिंयाइ

वपमइसास्यसमुहूतापिकानि उत्कर्पेतयत्तः पुषकोटयत्तत्वारिछाहर्पसहैरपिका इयत्त काल सेवेत यावत्तुर्पात् २ । स एवोत्कटुकाल
स्वितिकपु उत्तको अपन्येन सागरोयमस्वितिकपुत्कर्पकापि सागरोयमस्वितिकेववसेयः परिमाणादिको जवादेवपयवसान स्व एव प्रथमम
मजा प्रयो यावत्सासाग्गान अपन्यतः सागरोयममकमुहूर्ताक्किमुत्कर्पेतयत्तत्वारि सागरोयमावि चतुभि पुषकोटिभिर्पिकानि इयत्त काल

सेवज्जा जाव करेना । उत्कटवको चार पुषकोली ते चार तिर्वेन मवसवको घने वाकोससहस्रवप पविच त चार नारक मवसवको एतकोकाल सेवे
यावत् नति चामति करै प भोखा यमा २ । साचैव उत्कासकाछिठिइएसु उववखा । तेहोव पर्वाग सस्मात इत्वाटि उत्कटकास क्षितिकनेविये छपनो ।
जहखव मामरावमठिइएसु । जहखवको उत्कासारायम क्षितिक रत्नप्रमा एवित्री नारकनेविये छपनै । उत्कासेषवि सागरोवमछिठिइएसु भवसेसो
परिचामादोवा । उत्कटवको पवि सागरोयम क्षितिकनेविये छपनै जाकता सर्व पविचार परिमाव पाटिदेइ । भवादेसे पज्जवसाचे सोचैव पठमग
मगो वेयव्वा । भवपाययोने एतसाकगे तेइ पूर्वात्तजो पहिसा यमयो होव खाबवो । जाव काकादेसेव जहखेव सागरावम एतोमइत्त मध दिव । या

एवद्वय काल सेवेज्जा ३ । जहय्कालिठिईयपज्जासखेज्जावासाउयससिपचिदियतिरिस्कजीणिणुण नते ! जे
 न्निणिणु रयणप्पचापुठयी जाय उववज्जिप्पण, सेण नत ! केवइयकालिठिईएसु उववज्जेज्जा ? गोयमा ! जह
 येण दस वाससहस्सिठिईएसु उक्कोसेण सागरोयमठिईएसु उववज्जेज्जा, तेण नते ! जीवा अयवसेसो सोचिय
 गमत्तं गथर इमाइ अण्ठणाणप्पाइ सररीरोगाहणा जहयेण अगुलस्स अयसखेज्जाइजाग उक्कोसेण घण्हपुज्जास

सवत यावत्तुयोत् ३ । जपत्तकालितिकपयोसह्मेयवयोपुत्तसन्धिपत्तन्धिप्रयतियम्योनिक्को प्रवत्त । यो जविको रत्तमजापुचिवी (प्रचति)
 यावत्तुत्तु स भवत्त । कियत्तकालितिकेपुत्तयेत्त ? भौतत्त । जपत्तेन दसवपसह्कालितिकपूत्तयेत्त सागरोपमत्तितिकपूत्तयेत्त से भवत्त ।
 जीवा अयवज्जेयः सएव वनको नवरनिमान्यसु भागत्तानि सररीरावमाइना जयत्तमाहुसस्सासह्मेय जागमुत्तयेत्त यत्तुःपुत्तज्जात्त । सेवया सिक्क

वत्त कालपायवोने जयत्तवको एव सागरापम भारव भवत्तवको यत्तमुत्त जविक ते तिवेत्त भवत्तवो । उक्कवासव वत्तारि सागरोवमाइ यवत्ति पु
 ष्ठकालोत्ति यत्तिवत्तिवत्त सवत्त । जत्तवत्तवको वार सागरापम ते भारव भवत्तवको एवत्तकाल सेवे यावत् यदि भामति करै १ । जहस
 कालाहुत्त य पत्तत्त सखेत्तवासाउव । जयत्तवको कालजितिक यवोत्त सज्जातकाल यवोत्तुय । सखिपत्तिवत्त तिरिक्कवात्तिवत्त मते जे भवित्ति । सज्जा
 पत्तिवत्त तिवेत्तवत्त जेममवत्त ज भव । एवत्तयमा पुत्तवो जाव उववत्तित्तिवत्त । रत्तममा पुचिवो यावत् जपत्ते । उक्कमते जेवत्त कालाहुत्त एव उववत्त
 ज्जा । तेइ जेममवत्त जेतकालावत्त कितिकेविये जपत्ते २ उत्तर । भावमा जहयेत्त दसवाससह्कालाहुत्त एव उक्कवासव सागरोवमठिईएसु उववत्तज्जा ।
 जेममवत्त जयत्तवको उयसह्मयत्त कितिकेविये जपत्ते जत्तवत्तवको सागरापम स्मितिकेविये जपत्ते । तेवत्तमे जीवा अयवसेसो सोचिय गमयो । तेइ
 जेममवत्त जीव पययत्त तेवोत्त ममा जहवा । यवत्त इमाइ यत्त वावत्तवत्त । एवत्तवत्तिये एव वाठभवे करी जहवा । सररीरावाइवा जहवत्त यंगु
 वत्त पसवत्तवत्तमय उववत्तिये पसवत्तुत्त जेवावा तिवत्त पात्तिवायो । तिवा वरोर अयवाइना जयत्तवको यंगुवत्त जयत्तवत्तवत्तभावनो जत्तुत्त

भान्यप्रसृष्टास्येकानुवन्तोप्यन्तमुद्रुतमवति ॥ अवशेषमित्यादि ॥ अवशेषं यथा सञ्चलनः प्रथमगते कौपिण इत्यर्थः, निमग्नवाक्य चेदमवशेषोऽसौ

छेत्स्वानुं तिरिगि स्याद्विज्ञानं नो सम्मद्विष्टी मिच्छद्विष्टी नोसम्प्रामिच्छद्विष्टी । नोणाणी दोष्यस्याणा पियम ।
समुग्धाया स्याद्विज्ञा तिरिगि । स्याउष्यज्जवसाणा स्युग्धयो य जहेव स्यसयाण स्यवसेस जहा पढमगमए
जाव काळादेसेण जहणेण दस वाससहस्साइ स्यतोमुज्जमस्रद्विहयाइ उक्कोसेण चत्तारि सागरोवमाइ चउहि
स्यतोमुज्जत्तेहि स्यस्रद्विहयाइ एवइय काळ जाय करेजा ४ । सोचेव जहणकाळठिईएसु उववस्यो जहसेण

स्याद्विमाः । मा सम्यग्दृष्टिनो निष्पद्यदृष्टिनो नैव सम्यग्द्विष्यादृष्टिनः । नैव ज्ञानिनो द्वेऽज्ञाने निपमाए । समुद्राता स्याद्विमाख्या । स्याव्य
प्यवशमानुवन्त्यय यथैवावच्छिन्नानाम् अवशेषं यथा प्रथमममक यावत्कासादेवेन अपम्यतो दक्षवर्पवहकास्पनमुद्रुतापिकानि सत्कर्पेव यत्वा
रि सायदोपमति बहुचिरन्तर्मुद्रुतरचिह्नानि इत्यन्तं काल लेवेत यावत्तुयार्तात् ४ । स एव अपम्यकासस्त्वितिकपूत्यको अपम्येन दक्षवपवसहस्र

वको वाक्यवहवको वको इहा वषणवहको वसुधना वसवहगतमामाय उत्पृष्टवका वसुध एववको तिहा सस्या वको इहा सस्या तीन पदि
सो वको तिहा इष्टि तीन वको सम्यग्दृष्टी १ सम्यग्द्विष्याद्विष्टि २ ए वेना निवेव वहा एव निष्याद्विष्टि दुवे तिहा दोन ज्ञान तीन पञ्चान मज्जना
वे वहा इहा । वावाको दा यवाको विवम । ज्ञानना नियव वहा येन इय पञ्चान नियमवकी पुन नतिपञ्चान वृतपञ्चान २ तिहा पच समुद्रात प
द्विहा वहा । समग्धाया पारिहमा तिरिगि । इहा समुद्रात पारिहा तीन वको वहा । पाव पम्यवसावा वषणवाय वहेव वसयोव । वासयो १ पथ
वसाय २ पनुवन्त्य ३ ए तीनेई निम अपम्य क्कितिक वसयोना गमा वहा तिम इहा पचि वहा । वसुधन जहा पठमसए । वावता जिस पद्विहा
ममानदिये तिम इहा पचि वहा । पाव वावाइसेव वहासेव वसवावसहस्रा १ पतोमपुत मसद्विहा १ । यावत् वासवाच्यदोने अपम्यवको वसव
ववप यन्तर्मुद्रुतं पधिक । उत्पृष्टसेव वत्तारिहायरावमाइ वरहि यतामहत्तोहि वमद्विहाइ एवइय कास जाव वरेजा ४ । उत्कृष्टवको पार सायरा

यय गममुक्ति ॥ चतुर्नैवेतदयस्य गतत्यादिति, मोचित अक्षकासेत्यादि स्तु सन्निधिपये पञ्चमोगम, इष्व ॥ सोचेवसि ॥ सयय सञ्चली अपन्य

दस याममहस्मिद्धिपसु उक्कोसेणयि दस थाससहस्सिद्धिपसु उग्रज्जेजा, तेण जते ! एव सोचेव चउत्थो
गिरयमेसो नाणियधो जाय काठादेसेण जहणेण दस वाससहस्साइ अतोमुक्तमप्पहियाइ उक्कोसेण चसा
लीस यामसहस्साइ चउहि अतोमुक्तमेहिं अप्पहियाइ एवढय जाव करेजा ५ । सोचेव उक्कोसकाछिहिं
एसु उग्रययो । जहणेण सागरोवमहिंएसु उक्कोसेणयि सागरोवमहिंएसु उग्रवज्जेजा, तण जते ! एव

स्थितिकपरुद्धयपि दहा वपनजलस्थितिकपूत्यद्यत त प्रवत्त । एव सयव चतुर्थो (गमः) निरवधयो प्रवितव्यो यावत्कालादेक्षेन अपन्य
तो दयपयमहस्यास्पन्तमुद्रतापिकाणि उत्कर्ष्य बत्वारिशाहुर्यसखाणि चतुर्निरन्तमुद्रैरपिकानि इत्यन्तं कालं सेवेत यावत्कुप्योत् १ । स
पयोत्तरुष्टकामत्पितिकपूत्यद्यो जपयम सागरोपमस्थितिकेपूत्यद्यत ते प्रवत्त । एव स एव चतुर्थो गमको

यम चारे पञ्चमुद्धनेकरो पश्चिम पतसाकाम यावत् गतिं प्राप्नोति करै । सोचव अक्षकासेत्यादि एसु उग्रवयो । तेदोक्क निवे अक्षमकास स्थितिक नर
कमशिवे जपना । अक्षकेव दसयाममहस्सिद्धिपस । तेव अक्षकवको दससहययम स्थितिकने विपे जपये । अक्षकासेचवि दसवाससहस्सिद्धि एसु उग्रव
जना । उत्कटवको पवि उग्रसहयय स्थितिकनेविपे जपये । तेचमते एव सोचेव चउत्थो विरवसेसो भाविपथा । तेव हेममवन् इत्यादि इम नियये
भोवा ममा नि भंगय पविपय जाववा । जाव काठादेसेव अक्षकेव दसवाससहस्सेहि पतोमुक्तमप्पहियाइ । यावत् कासपाययोने अक्षकवको
दयमहयय ते नारव भवसवधो यमे पन्तमुक्त पविच ते तिवेच भवसवधो जाववा । अक्षकासेव चतालोस वाससहस्साइ चउहि पन्तोमहुत्तेहि य
अहिपाइ एउयय जाव करस्या १ । उत्कटवको चालीससहयय ते नारव भवसवधो जाववा यमे चार पन्तमुक्त पविच ते चार तियव भवसवधो
जाववा एतसाकाम यावत् गतिं प्राप्नोति करै । सोचव अक्षकासेत्यादि एसु उग्रवयो । तेदोक्क अपन्य कासस्थितिक पर्याप्तक समयत पर्याप्तय सञ्चो

सोचैव घडत्यो गमत्तु निरवसेसो चाणियहो जाव कालादेसेण जहस्येण सागरोयम स्थुतीमुज्जत्तमस्रहिय
 उक्कोसेण चत्तारि सागरोयमाह घडहिं स्थुतीमुज्जत्तमस्रहिय एवइय जाव करेजा ६ । उक्कोसकाल
 ठिइयपज्जप्तसखेज्जासाउय जाव तिरिस्सजोणिणुण नत्ते ! जे न्निविए रयणव्यजापुठधियेणरइएसु उववज्जि
 सए । सेण नत्ते ! केवइयकालाठिइएसु उववज्जेजा ? गोयमा ! जहस्येण दसवाससहस्सठिइएसु उक्कोसेण

निरवसेयो ज्ञातिवत्तो पावत्तासादेहेन जपम्यम सागरोपममन्तुमुत्तापिकमुत्तर्वैव चत्तारि सागरोपमाणि चत्तारिन्तमुत्तैरपिकानि इय
 म्त्त काल यावत्तुयोत् ६ । उत्तटकासत्थितिकपयोसवहुवयोपुयाधितिययोनिक्को भदन्त । यो ज्ञातिक्को रवममापुपिवीमैरियिकेपुत्तमु, स
 नदन्त । किपरत्तासत्थितिकपुत्तयोत् ? नौतम ! जपम्यम दसवपसहस्रस्थितिकेपुत्तर्वैव सागरोपमस्वितिकपुत्तयोत् ते जदन्त । बीधा अवझे

पवेइव तियववानिच उत्तटकास ज्ञातिव नारकनेविधे अपमा । जहसेव सागरावमहिइएस । जहस्यवको सागरापम क्षितिकनेविधे अपवे । उक्
 कासेवदि सागरावमहिइएस उववज्जेजा । उत्तटवको पवि सागरोपम क्षितिकनेविधे अपवे । तेचमते एव साचव चत्ता गमयो चिरवसेसा मापि
 यवमा । तेइ इमवमन् इत्थादि इवे प्रकारे तेकोज चौका गमा विमोघरहित जावमा । जाव काकावेसेव जहसेव सागरोपम भतीनुत्त मभइिवं । दाव
 न् कासपाययोने जहमयको सागरापम यन्तमुत्तैर करो अपविच । उत्तटवेव चत्तारि सागरावमाह चत्ति यतामहुत्तेहि यमहिमाए एवइय जाव
 करेत्ता ६ । उत्तटवको पार सागरापम पार यन्तमुत्तैर करो अपविच एतत्ताकास यावत् भति यामति करे ६ । उत्तायकासहिइय यत्तव उववज्जेया
 साचव । उत्तटकास क्षितिव यवोसव सख्यात यवोसुय । जाव तिरिस्सजोविणव भते के भविण । यावत् तिरिस्सजोविणव वेमगवन् के भव । रववपमा
 पुठवि वेरएस उववज्जितए । रवमभाजम पुठिवो नारकने विधे अपवे । सेचमते कवइय कासहिइएसु उववज्जेजा । तेइ वेमगवन् केतकाकास वि
 तिकनेविधे अपवे ६ म चत्तर । गायमा जहसव ससवाससहस्रहिइएस । वेगीतम जहमवको इयसहस्रवथ क्षितिकनेविधे अपवे । चत्तासेव सागरा

पतितः ॥ सो ६३ उद्धोमेत्यादिषु ॥ यष्टः ॥ उद्धोसुक्तासे त्यादिषु ॥ सप्तमः तत्र ॥ एणसि चेव पठमममठीते ॥ एतेपामेव सञ्चिनां प्रथमम
॥ यत्रोपि यत्रोत्पद्यतेत्यादिः ॥ नवरमित्यादि ॥ तत्र अपम्याप्यन्युत्तरूपा सचिनः स्थितिरुक्ता खेड न वाष्येत्ययः एव मनुजान्योपि तद्रूप

१ यत्रोपि ब्रह्मोपपन्नपूपादितः ॥ नवरमित्यादि ॥ तत्र अपय्याप्यक्तमुद्रितकया साधनः ।
 सागरोवमठिईएसु उवयज्जेज्जा, तेण भत्ते ! जीवा अयसेसो परिणामादीवो न्नादेसे पज्जवसाणे एएसि
 चेय पढमी गमछे नेतवो णयर ठिई जहणेण पुव्वकोनी उक्कोसेणावि पुव्वकोनी एव अणुयधोवि । सेसं
 तचेय । काळादेसेण जहणेण पुव्वकोनी दसाहि वाससहस्सेहि अस्माहिंया उक्कोसेण चप्पारि सागरोयमाइ
 वडहि पुव्वकोनीहि अस्माहिंयाइ एवइय काळ जाव करेज्जा ७ । सोचेव जहसुकाळठिईएसु उवयसो जह
 सडहि पुव्वकोनीहि अस्माहिंयाइ एवइय काळ जाव करेज्जा ७ । सोचेव जहसुकाळठिईएसु उवयसो जह

घडहि पुव्वकोलीहि अस्सहिमाइ एवइय कालि जाव करळा।
 येवत्ता पूवकोटि हत्तयेवापि पूवकोटिरेवमनुबन्धो
 यः परिमाणादिभो नवादेशपर्यवसान एतेया सैव प्रथममको ज्ञातव्यो तत्रर स्थिति
 हत्तयेव बत्वारि सागरोपमादि षट्पुंजं पूवकोटिचिरविका इ
 यि । होप तवैव । कासादहम जपन्त्यतः पूवकोटि दंष्टाभिवर्षसकरपिणा
 तेष उभयमनु बन्धोव प्रथमोप बाक

[illegible]

तत्रोपसेप प्रस्तावना [१९००] सच प्रतिगममौचित्येन स्वयमेव वाच्यो निवेष्टुं नियमन सौप्येवमेवति पर्याप्तवस्तुतावतापुंयुप्रसंभ्रपञ्चोभि

यमन्तिदृष्टु उवधजेज्जा, तेण जने । सीचेय सप्तमो गमन्त निरवसेसो जाणियसो जाय नयादेसोसि,
फालादेसेण जहसेण सागरोवम पुष्कोलीए थुस्रहिय उक्कोसेण चप्पारि सागरोयमाइ चउहि पुष्कोलीहि
थुस्रहियाइ पुवइय जाव करेज्जा । एव एत णय गमका उरकेवन्त निस्केवन्त णवसुवि जहेव थुससीण,

स । यो त्रविन उरउहकासत्त्वित्तो यावदुत्पत्तुम् स जदन्त । कियत्कासत्त्वित्तिकेपुत्पद्योत ? गीतम् । अणम्यतः सागरोपमस्त्वित्तिकपुत्त्वय
यापि सागरोपमस्त्वित्तिकपुत्पद्यत ते जदन्त । स एव सप्तमो गमका निरवक्षयो मन्त्रित्तो यावत्प्रावादेभेति कासादेसेन अणम्यतः सागरा
पमं पुवकोत्पत्त्याप्यधिकमुकपत यत्वारि सागरोपमात्रं चतुर्भिः पूर्वकोटिभिरधिकानि इयन्त यावत्पुर्पात् ९ । एवमेते नव गमकाः उपसे
द्विए जाव उरउज्जितए । उरउहकासत्त्वित्तिक जावत् छपवै । सेकमत केवइव कासद्विएइउ उरउज्जित्वा । तेइ हेमगवन् कतवा कास स्तित्तिकनेवि
उपवै ९ म उरउ । मावमा कइसेव सामरावमद्विएउ । हेनोतम कइउहकासत्त्वित्तिक जावत् । उक्कोसेवि सामरावमद्विएउसु उव
दज्जम् । उरउहकासत्त्वित्तिक जावत् । तेकभते साचेव सप्तमा यमया चिरवसेसो माचियणा । तेइ हेमगवन् इत्थादि तेइव
मातमा नमा निरवक्षेय समस्तपरे जाववा । जाव मवादेसाति । यावत् मवादेय कगे कइवा । कासादेसेव अणम्यतः सामरावम पावकाओए ममन्दि
व । मावपावदोम कवत्तवको सामरावम पुवकाओ पाविनी । उक्कोसेव चप्पारि सामरावमाइ थउवि यवकाओइ ममन्दिवाइ एवइय जाव करेज्जा ।
उरउहकासत्त्वित्तिक जावत् सामरावम थार पुवकाओ करो पधिक जाववा एतसाकाज यावत् मति थायति करे ८ । एव एते पव मममा । इम एउ नव गमा
इवि मात जाववा । उक्कोसेवा विस्सेयथा कवत्तुवि जहेव थससीचं पण्णत सखेज्जवासाउव । उत्तेय कइये यमा माववा निवेप कइये पूरा करिया क
रयेप भियेप तवेरं यमानेविने बिम थससीने कज्जा तिम इहा पवि कइवा पर्याप्त संख्यात वर्णानुप । सवि पचिद्विद तिरिक्काचिपच मते जे भविए ।

यतिपयोगीनिबन्धादित्य रत्नप्रभापञ्चलोक्ता शब्द तमेवाश्रित्य शर्कराप्रभापञ्चलोक्तेः तन्नीचिबन्धीचिबोपु तावदुच्यते ॥ पञ्चतेत्यादि ॥ सद्गोच

पञ्चसुखेज्जवासाउयससिधुपचिवियतिरिक्कजोणिणुण नते । जे न्निअए सक्कारप्पज्जाए पुठवीए णेरइएसु उवव
ज्जिअए सेण नते । केयइयकालिठिईएसु उववज्जोक्का, जहसेण सागरोवमठिईएसु उववज्जोक्का, उक्कोसेण
तिरिण सागरोवमठिईसु उववज्जोक्का, तेण नते । जीया एगसमएण एव जहेय सक्कारप्पज्जाए उववज्जतगस्स
लुन्ही सहेचि णिरवसेसा न्नाणियव्वा जाव नवादेसोसि । कालादेसेण जहसेण सागरोवम अतोमुज्जत्तमस्र
हिय उक्कोसेण वारससागरोवमाइ चडाहि पुव्वकोलीहि अस्सहिियाइ एवइय जाव करेक्का । एव रथणप्पज्जा

पक्कोभिण्णेषको भवस्सपि पयेवासम्मिन्नान् पयांससङ्कुयवपांयु सच्चिपन्नेन्नियतियम्योनिबो जवत्त । यो ज्जचिक्कः शर्कराप्रभाया पृथिव्यो नैर
पिकेयूत्तनुं स जवत्त । वियत्ताहत्थितिकेयूत्तयेत जपम्पन सागरापमस्सितिकयूत्तयत्त ते जवत्त । जीवा एकसमयनेव यथैव श्कराप्रभा

सन्नी पचेद्विण तिवव्वानिब हेमयवन् न भव । सक्कारप्पमाए पुठवीए षेरएणसु उववज्जिअए । शक्करप्रभा इविवी नारबोने विवै जपजे । सचंमत कववय
वावहिइएसु उववज्जोक्का । तेह हेमयवन् केतकेवाव ज्जितिकनेविबै जपजे इ म उत्तर । भावमा कववेव सायरोवमठिईएसु उववज्जोक्का । जेगीतन ज
ववववो सागरापम स्सितिकनेविबै जपजे योजो पुव्विबोने विबै जपजे एव सागरापममा जोव ज्जितिकने । उक्कासेव तिसि सागरोवमठिईएसु उवव
ज्जोक्का । जत्तुठयवो दोन सागरापममो ज्जितिकनेविबै जपजे जेमाटिबोका पुव्विबोनि वि । तेचमत जीवा एगसमएवं । तेह हेमयवन् जोव एव समये ।
एव जहव सक्कारप्पमाए उववज्जतगस्र कवो सणे विरवसेसा भाचियम्मा चाव भवादेसाति । इम विमज्जोव रत्नप्रभाविबै जपवताने ज्जिअ ते परि
माच सज्जननाटिक प्राप्ति जिवाजोव रत्नप्रभा पुव्विबोने विबै जपवतान विबै जपवतान सव निरवयेए समस्र शर्कराप्रभावे विवै पवि कववो यावत्
मवायेय समे । कालादेसेवं जहसेवं सागरोवम धेतामहुत्त मज्जहिबं । कासपायवोने कवव सागरापम जत्तुठयत्त पविक्क । उक्कासेव वारससायरोव

[illegible]

पुत्रायिगमगसरिस्सा जययि गमा ज्ञाणियस्सा जवर सव्वगमएसुयि जेरइयठिंइयसवेहेसु सागरोवमा ज्ञाणि यस्सा । एव जाव ठठपुढवित्ति जवरं जेरइएठिंइ जा जत्य पुढवीए जहसुक्कोसिया सा तेण च्वेव कमेण यामुत्तपत्तो ताब्बिः सर्वापि निरवबेया (उक्का साप्तापि) भवितव्या याणक्कमेण ।

माह वज्रिह पुरावाहोहिं परमहिवाह एवाय जाय करेला । उत्पुष्टबहो भारे सागरापम बार पूववाहो पचिब काववा दतबोवाह बावत् नठिया यति करे । एव रजवज्जना पठवि मममसरिसा बववि गमा भाविबगमा । इस रत्नममा पुबिबोमा ममासरोखा मवरममा पुबिबोमे विवे पचि नवेर ममा बडमा । बवर बड मममसुवि केरबडिरेब सबेहेसु सागरावमा भाविबगमा । एतबोविमेष सब ममानेविने बारक स्थिति सबेबहारने विवे सागरो बाभविदा । तरतममाभापका एषबाससुखरवबादति ॥ २ ॥ एव जाय बडपुठविनि । इस बावत् बडो बडिबोमे नडबा । बवर केरपरपडिरे जाय ॥ त्थ पुठडोप । एतबाविबद भारक स्थिति बड बडिबोमेविने विवका । बडपुठोविबा बा तेव बड बडेव बडपुठ बा कावका । बडपुठपुठ डीविनि वि

वित्ताह-आय वचपुठधिति ॥ वरगुणाभायवति ॥ वरुटे कायसंवे इति ॥ वासुप्यन्नाए चठावीसति ॥ सत्र सप्तसागरोपमास्युत्थयतः स्थिति
 कृत्वा सा च वतुगुणा हाविद्धतिः स्वायय मुत्तरजापीति ॥ वासुप्यन्नाए पचविहसधयति ॥ आद्योरेव हि पृथिव्योः सेवार्त्तनोत्पद्यन्ते एव

चउगुणा कायवा वालुयप्यन्नाए स्थुथीस सागरोयमा चउगुणिथा नवति, पकप्यन्नाए चष्ठाडीस, धूम
 प्यन्नाए स्थुथसठि, तमाए स्थुथासीति । सधयणाइ वालुयप्यन्नाए पचविहसधयणी तजहा--वइरोसजना
 राय जात्र कीलियासधयणी, पकप्यन्नाए चउविहसधयणी, धूमप्यन्नाए तिविहसधयणी, तमाए दुविहस

मुत्तपतो हाइस सामरोपमाचि वतुजिः पूर्वकोटिजिरचिकानि इयत्त यावत्तुपीत् एव रत्तप्रमापृथिवीगमकसदृसा नवापि नमा न्निवित्वा
 नवरं सधयमकेषपि नैरयिकस्थितिकसंवेपेणु सागरोपमा न्निवित्वा एव यावत्पुष्टपृथिवीति नवरं नैरयिकस्थितिर्या एव पृथिव्या जघम्यो
 रत्तहा सा तेनैव कमेव वतुमुंवा कर्त्तव्या वालुकाप्रजायामहाविद्धतिः सागरोपमाद्यतुगुणा भवन्ति पङ्कप्रजायां वत्वारिशत्, धूमप्रजायामष्ट
 पट्टिस्तमायामष्टाक्षीतिः सधनमानि वालुकाप्रजायां पञ्चापिषसहनमानि तद्यथा-यत्तपेन्नाराच (प्रचति) यावत्कीलिकासंहननी, पङ्कप्रजा

वि वतुज्जले वतुगुंनो करवो । वालुयप्यन्नाए चठावीस सामरावम वरगुणिथा भवंति । व तुक्प्रमानेतिदे वात सागरापमनो वरगुटो स्थिति ते वरगु
 नोकोथा चठावीस सामरोपम इव सात वरगुणा बीषां वठावीस । पकप्यन्नाए चठावीस । पङ्कप्रमावे दधसागरापम वरगुन्वा कोथा वासीस सामरा
 पम इवे । धूमप्यन्नाए चउविह तमाण चठावीसति । धूमप्रमावे सत्रै सागरीयम ते वरगुन्वा कोथा चउसठ सामरापम इवे तमानेतिदे वावीस सामरापम
 इवे पडिक्को दाप पडिबीनेतिदे वरगुणासधयवो छपवे । संवत्तवार वालुयभाण पचविह सधयवो त । धन सधयव वालुकाप्रमानेतिदे पचविधि सधय
 वो नरवने वाव ते वरुवे--वररोसमनाराय नाव वीडियासधयवो । पञ्च वयमनाराच सधयवो यावत् कोटिबासधयवो । पङ्कप्यन्नाए चउविह
 सधयवो धूमप्यन्नाए तिविह सधयवो तमाए दुविह सधयवो त । पङ्कप्रमानेतिदे वारमेदे सधयवो इवे वीडिबा वज्जवा धूमप्रमाये निविह सधयवो च

पुनोपापमूर्च्छा ५ पक्ष्यी ३ पक्षी २ मसमो १ मु मर्कट संक्षमनं दीयते इति, अथ सप्तमपृथिवीमाश्रित्याह-पञ्जतेत्यादि ॥ इत्येवमा न उच्ययन्म

पत्रणी तज्ज्ञा-यदुरोसन्ननारायसंघयणी उसन्ननारायसंघयणी सेस तचेय । पञ्जससखेज्जासाउय जाय
तिरिरुक्काणिणुण जते । जे न्नायिण भुहे सप्तमपुत्र्यीणरुहएसु उववज्जितए सेण जते । केयद्वयकालिठिईएसु
उययज्जेज्जा ? गोयमा । जह्खुण वायीस सागरीवमठिईएसु उक्खोसेण तेष्ठीस सागरीवमठिईएसु उयव
ज्जेज्जा तेण जते । जीया एय जहेय रयणप्यन्नाए यय गमगा छयी सखेयि णवर यदुरोसन्ननारायसंघयणी

वां वमुद्विपयइमनो पुममनायां त्रिविपयइमनी, तमाया द्विविपयइमनो तट्टाया-उज्जयमसइमनी छपमनारायसइमनी सेय तच्चैव । प
पौसमज्जुयइयोपुपोबनिययोनिबो भएण । पो त्रिविकोफ सप्तमपृथिवीनिरियिकेपूरुत्तुं स मएण । क्षियत्तासास्थितिकेपूरुत्तुयट्ठ ? पौतम । अ
पय्यव द्वाविमोतजाबरोपमस्वित्तिंसेणु उरअयतट्टयत्तिआभागरोपमस्थितिकेपूरुत्तुयट्ठ ते मएण । जीवा एव यथैव रज्जममाया मव मसकां ल

इमाराय वज्जो तमाजेसिने दिग्भिषयययो ते कहेके-वरासमनाराय संघयवी इसमनाराय संघयवी सेस तचेव । पञ्जससखेज्जासाउय सववकी कम्म
माराय कइवकी सेव तिमहोव कइवा, दिवे सातमो वडिबो यात्रवीने कहेके-पञ्जस सट्टेयवासाउय काव तिरिक्कभाषिएवं संते जे मविए । प
वौ मज्जाय वडांइव यावद् तियवपौनिक ईयमवन् जे मज्ज । यइसतम पुठवी वेरइएस उववज्जितए । नोचि सातमो वडिबो नारवज्जिविं छपयै । के
रअय वेसए काभईईइनु उवयज्जया । तेव ईयमवन् केतकाकाळ क्षितिकजेविं छपयै १० पं० उतर । मायमा जइवेव वरवोसं सागरीवमठिईएसु ।
ने १म अएय वारीय सागरापम न्वितिकजेविं छपयै । ज्जायेवं तेणोच सागरापमठिईएसु उववज्जितया । उरउट्ठकको तेचीससागरापम क्षितिक
मडिबे ययवे । तेवं भत जीवा एव जहेय रयव्यभाए वव ममगा सडो सगेवि । तेव ईयमवन् कीव इय जियइवेक रज्जपज्जानेविं मव गमा कइवा मा
दि नदि वर तिमरीय कइवा । जइर वरासमनाराय कइवकी । एतजोथियेव पञ्जसमनाराय कइवकी इही छपयै यीजा वंन न छपयै । पञ्जीवेव

तिष्ठति ॥ पथ्यन्तास्तेव पृथिवीयु स्तीवामुत्पत्तोः ॥ अङ्गुष्ठेन तिष्ठति प्रत्यङ्गुष्ठादिति ॥ मत्स्यास्य सप्तमपृथिवीनारब्धत्वेनोत्पद्य पुन मत्स्येवेवोत्पत्तौ ॥
 षष्ठोऽसं वृत्तमवगन्तुवाति ॥ मत्स्यो १ पृथ्वा सप्तम्या गत २ पुन मत्स्यो जातः ३ पुनरपि सप्तम्या गतः ४ पुनरपि तथैव ५ पुन मत्स्यः ७ इ

इत्थीन्द्रदगा ण उग्रवज्रंति सेस तथेव जाय अणुग्रयोसि । सयेहो नवादेसेण जहसेण तिस्मि नवग्गहणाइ
 उक्कोसेण सप्त नग्रगाहणाइ, कालादेसेण जहणेण वाथीस सागरोवमाइ दोहि अतोमुज्जतेहिं अस्सहिियाइ
 उक्कोसेण तासंति सागरोवमाइ वज्जिहिं पुह्कोकीहिं अस्सहिियाइ एवइय जाव करेज्जा १ । सोचंअ जहस्स
 कालिठिइएसु उववखो सहेव वसस्सया जाव नवादेसोसि, कालादेसेण जहसेण कालादेसोवि तहेव जाव

विः सर्वोपि भवदं वत्सपन्नाराचसङ्गमनी, कीवदका मोरपद्यन्त क्षेत्रं तथैव वावदुमुवत्य इति, सवेथो जवावसेन जपपयत एवीवि नवप्रव
 वानि उत्कपतः सप्त नवप्रववानि । कासादेसेन जपपयतोद्वाविष्ठतिसावरोपमावि ह्वाप्यत्सल्लर्मुह्त्तोभ्यामपिचानि, उत्कर्षेव पदूपटिः सा

या च इववर्त्तन्ति सेसं तथेव । कीवेदक न जपये ज्ञो प्रविबोक्षणे कीना जपजवावका यव तिमरीण कश्चा । जाव अणुववानि सवेवा भवदेसेव
 जपजव विणि मवज्जववाइ । वाक्क अणुग्रम्यज्जं सवेव भवपाववीने जज्जववी तोन भवज्जव ते विम भत्तमरी सातमो प्रविबो जपजो ववी म
 त्त्वमेविदे उत्पत्तिववा तोन भव जाव । प्रवसेव सप्त भवज्जववाइ । सातमो २ मज्ज ३ सातमो ४ मज्ज ५ सात
 मो ६ मज्ज ७ एव ८ । कासादेसेव अङ्गुष्ठेन वागीसं सागरावमात्र दाप्ति र्चतीमपुत्तेहिं अणुहिवाइ । कासापायवीने जपजवे वावोससावरीपम होय म
 न्तरमज्जल्लरी पथिक तेविम इवा वागीस सावरोपम अय - विज्जति ते सातमापुविनी नारव भवसंवधो धने होव पन्तमुह्त्तं ते प्रवम ज्ञतोव मत्स्य म
 वसन्तो जाववा । प्रकासव ज्जासङ्ग सावरोवमाइ वक्कहिं पुव्वाकीहिं अणुहिवाइ एवइय जाव करेज्जा । वत्तवववी ज्जासंति सावरापम चार पूर्वका
 ओ पथिक ते विम चार तोन सातमोप्रविबोने वावोस सावरापम चाडुजपेव जपना ववी धने चार भव मत्स्येनेविदे जपमा माटे चार पुववाओ य

त्वेति ॥ कामादभेदमित्यादि ० इह हाविशक्तिः सागरोपमावि अपम्यस्थितिकसमपुष्पेयीनारकसम्बन्धीनि कालमुद्भूतस्य च प्रथमवृत्तीयस्य
रम्यतन्मन्मथान्ति ॥ हाविः सागरोपमाहति ॥ यारवय सस्यां हाविशक्तिसागरोपमायुक्ततपोत्पन्नतस्याय पूर्वकोटय यत्तुर्पुं भारकमवान्तरि
चउहि पुत्रकोनीहि अन्नहियाइ एयइय जाय करेजा २ । सोचेय उक्कोसकाउठिईएसु उवयको सहेव छरी
जाय अणयथासि । नयदेसेण जहणेण तिण्ण नयगहणाइ उक्कोसेण पच नयगहणाइ कालादेसेण जह
णेण तप्पोस सागरोपमाइ उाहि स्यतोमज्जसेहि अन्नहियाइ उक्कोसेण ताथठि सागरोवमाइ तिहि पुसु

गरोपमावि वतुति एयकोटिनि रणिकाभीयस काल सेवेत यावत्तुयोत् १ । स एव नयम्यकालस्थितिकपूरपकाः सर्वेव वक्तव्यता यावद्भावादे
येनति । कामादभेदम अपम्यतः कालादेयोपि तपोय यावत्तुक्तिः पूर्वकोटिनिरचिकानीयस काल यावत्तुयोत् २ । स एवोत्कृष्टकालस्थितिकेयू
रपक सर्वेव सौम्य यावदनुयत्य इति । नयादकाल अपग्यत लीवि नययइयानि उत्कपतः पन्थ नययइयानि कालादेयेन नयम्यतकपयिजसु

धिइ इम कामठ मामरापय चार पूर्वकोतो यधिव कोचना एतलोकाक यावत् यति पामति करे । साचव जइयकाउठिईएसु उवयका सववि वत्तव्य
हा काव मयदेवानि । तहोव जइयकाक क्तितिकनेविदे जपना सगलोही नयनकाता यावत् मयाइय कम । कालादेसेव जइयेव कालादेसानि तदेव ।
कामपावरोने जइये कालादय पवि तिमहोव । जाव वरवि पुवकोटोहि पधिविहाइ जयय जाव करय्या । जावत् चार पुवकोतो पधिव
ति । नयकोतो लधि काशत् पनयनयगे कइया । मयादेसेव जइयेव तिण्ण मययइयार उज्जामर्ज पंच मययइयार । मययइयोने जइयेव तोन भ
वगइय इउउउवको पच भयपइर तोनभय मय्य २ हावमय नारक जेव मयी सातमे जरेके उरकइवको हावरोज चार जपये । कालादइव जइयेव
तलोव नामरापमाइ इाहि पन्थामुत्तवि पण्णहियाइ । कालपावरोने जइयेव तपोवकागपावत त नारक मयना हाव कल्पमुत्तर्न पधिव ते हाव मय्य

तेषु मरुत्सप्तवर्षिणि, यतोयवभावेतदवधीयते सप्तम्या अपन्यास्थितिपूष्यर्षत स्त्रीनेव धाराभूत्युद्यत इति ज्ञाय मध्यमैवाविष प्रययइवकालपरिमाणं
स्यादिष्वच काल उत्तरुष्टो विवक्षित सोन अपग्न्यस्थितिषु चीन्धारामुत्पादित एव हि बहुधापूर्वकोटि सप्तमे उत्कृष्टस्थितिषु पुनर्धरिहयोत्पादने

कोनीहि स्पृष्टद्वियाद् एयद्वय जाय संवेज्जा ३ । सोचैव स्युष्यणा जहृक्षकालिष्ठिहते जाते सध्वेयि रयणप्य
त्रापुद्वयि जहृक्षकालिष्ठिद्वयस्रक्षया प्राणियद्वा जाय नवादेसोसि जवर पठमसथयण णो इत्यीवेदगा,
नवादेसेण जहृक्षेण तिसि नवगगहणाद् उक्कोसेण सप्त नवगगहणाद् कालादेसेण जहृक्षेण धावीस सागरो

स्वागरोपमादि द्वाभ्यां मन्मर्मुहताभ्यामपिचानि उत्सर्पतः पदपट्टिषानरोपमादि त्रिचिः पूर्वकोटिजिरपिचानि इत्यत काल सेवेत यावत्कुर्या
त् ३ । स एवात्मना अपन्यकालस्थितिको जातः सध्वेयि रवमन्ना पृथिवीअपन्यकालस्थितिकवचन्यता जक्षितव्या यावद्भवादेश इति मवरं प्रथम
सङ्गमं नैवत्विदेकाः । नवादेसेन अपन्यतर्काणि नवपट्टयानि उत्सर्पतः सप्त नवपट्टयानि, कालादेशेन अपन्यतर्काणि विविधतिसानरोपमादि

भवसर्वधौ । उक्तानेव ज्ञाति सामरावन्नाह तिचि पुनकोटीहि यमहिवाह इयदव जाय सेवेज्जा ३ । उत्पृष्टकको ज्ञासति सामरापम ते दोष मारव
भवसर्वधौ तीन एवकाको पवित्र ते तोनमव मत्स्य सर्वधौ एतकोकाव यावत् गति यामति करे । सायव भयथा जहृक्षकालिष्ठिभा जाया । तेडोव
पापचपे जवन्मनास क्षितिकपचे अपनो । सुध्वेयि रवकयमा पुठवि जहृक्षकालिष्ठिद्वय वत्तगव्या भाविधम्मा जाय मवादेमाप्ति । समवाह पवि रतमम
मापुविधौ जवन्मनास क्षितिक वत्तवन्ता एतसे रतममा यतुं ममक वत्तवन्ता जहृवी यावत् मवादेय ज्ञाने । जवरं पठम सर्वयथ णो इत्येवेयवा ।
एतकोविमेय इहा पविषाहोव उपदको अपनै स्त्रीवेदो न सपणै । मवादेसेव जहृक्षेव तिचि भयमहवाह । मवादेय धात्रवाने जवगधे तोन मवपट्टव
मत्स्य १ नारव १ मत्स्य १ उक्तानेव सप्त भयमहवाह । उत्पृष्टकको सात भवपट्टय तिज्ञां तोन मारवना चार मव मत्स्यमा । जाहृादेसेव जहृक्षेव
वागोसंसागरावन्नाह दाहिं यतामुत्पेचि यमहिवाह । जाहृयात्रवोने जवन्मवको यागोस सागरोपम दाय यत्तमर्मुहतां पवित्र मत्स्य भवसर्वधौ । उक्तो

पट्टपत्रि मागरोपमायां चरति पूरकोत्प. पुन निरा एवेति ४ सोचैव अहसकासठिईएसु इत्यादिषु द्वितीयेभ्यः २ ५ सोचैव अहसकासठिई
नु इत्यादिभूतोः तत्र ५ ५ उक्तमस्य पञ्चमवर्गपदाति ५ कीटि मत्स्यप्रवपदाति हे ५ नारकप्रवपदाति चतएव वचनादुत्तरस्थितिषु सप्तम्या

यमादु दीहि व्युतोमुक्ततेहि अष्टप्रहियाइ, उक्तोसेण ठायठि सागरोधमाइ चउहि व्युतोमुक्ततेहि अष्टप्रहि
याडु तत्रहय जात्र करेज्जा ४ । सोचैव जहयाकाठिईएसु उववयो एव सोचैव चउत्यो गमो गिरवससो
नागियत्रो जाय काडादेसोसि ५ । सोचैवउक्तोसकाठिईएसु उववयो सवेय छठी जाय अणुयधोसि,
नयादेमेण जहणेण तियिउ नयगगइ उक्तोसेण पच नयगगइणाइ, काडादेसेण जहणेण तेसीस सागरो

ह्यापामममुहूनाभ्यामपिचिक्कानि, उक्तयतः पट्टपत्रिसागरोपमाणि वतुनिरक्तमुहूत्तरपिचिक्कानि इत्यत्र यावत्कुर्यात् ४ । स एव अपन्यकालस्वि
तिकचूत्यत्र एवं स एव वतुर्वा नमो निरवयो नमिक्तयो यावत्कासादय इति ५ । स एवोत्तरकालस्थितिकेयूत्यत्रः सर्वैव सन्धियावदनुबन्ध
तात प्रवाइयेन अपन्यततोवि प्रवपदाति उत्कयतः यत्र प्रवपदाति कालावयेन अपन्यतत्यखिंशरसागरोपमाणि ह्यापाममममुहू

वत्तवादि सागरोधमाइ चउहि यताममुहूति चउहिवाइ एवइव काव करेज्जा ४ । उत्तरकालको खासठि सागरोपम ते तोन मारक मवसवधी चार
वजमुहूत पठिक ते चार मरत्त मवसवधी एतलाकाव कावद् गति पायति करे ४ । सोचैव अहस काठिईएसु उववयो एव सोचैव चउत्यो नमो वि
रमेना भाचिक्कया आइ कामादेमानि ५ । तेसीत्र अचन्यकास स्थितिकेविदे अपमा इम तेसीत्र थीका नमा निरवयेप नावो यावत् काठपादेय
वम । वाचइ अहसाम काठ'ईएसु उववया सवेदि सडो जाव भुपुपधोपि मयदेमेण । तेसीत्र उत्तरकालाव जितिकनेविदे अपमा सयसीही कवि वा
वपु पनुइम एतमाजमे चउवा मवपायोमे । अहयेमे तिकि मयइक्काइ अचकोमेण पच मयइक्काइ काडादेसेव । अचगवसवधी तोन मवसव म
रव मारक मरत्त २ नानुहवको पच मवसव मारक मव २ मरत्त मव २ एवं ५ काठपावयोमे । अहयेव तेसीत्र कामरोधमाइ चउहि अयोमुहूति

वारद्वयमयोत्पद्यत इत्यवसीयते ३ ॥ सोमेव जहस्यसावित्रिर्दत्त इत्यादिस्तु नतुर्यः तत्र च ४ सर्वेव रयकप्यप्रपुष्टिविषयकालसहितवत्तद्वया प्रापियसु

यमाइ दीहि श्रुतोमुज्जतेहि श्रुप्लविहयाइ, उक्कोसेणं कायठि सागरोधमाइ श्रुतोमुज्जतेहि श्रुप्लविहयाइ एव
द्वयं काल आय करेजा ६ । सोचेव श्रुप्यणा उक्कोसकालठिईत्त जात जहस्येण वायोस सागरोधमठिइएसु
उक्कोसेण तेहोस सागरोधमठिइएसु उधवजेआ, तेण जंत ! श्रुवसेसा सर्वेवि सत्तमपुठवीपठमगमगवस
सुया न्नागिययहा जात्र नवादेसोसि जवर ठिई श्रुणयधोसि, जहस्येण पुष्टकोणी उक्कोसेणवि पुष्टकोणी

तान्यामन्यपिक्कानि, उत्कपतः पट्पट्टिसामरोपमादि नतुनिरत्तमुंशूरैरिक्कानि इयत्त काल यावत्तुयोत् ६ । स एवात्मनोत्कृष्णकालस्थितिको
जाता अपत्यम द्वाविंशतिवागरोपमस्थितिकपूत्तर्क्यं त्रयस्त्रिंशत्सागरोपमस्थितिकपूत्तर्क्यं ते नदत्त । जहस्येया सर्वापि सत्तमपुधिवीप्रय
मगमवत्तव्यता प्रापितव्या यावद्गवादय इति जवरमनुज्जस्य इति जपन्त्यतः पूर्वकोटिरुत्कर्षकापि पूर्वकोटिः द्वयं तस्यैव, कालादेस्तेन जपन्त्यतो

पमविहारा । जहस्यवको तेहोस सामरापम सार पत्तमुंशूरत पवित्र जायता । उक्कासक जायति सामरावमार यतानुशुतेहि पमविहारा एवएव
काल जात्र करेजा ६ । जरकूटवको जायति सामरापम पत्तमुंशूरत पवित्र जायता एतकाकाक जायत् मति जायति करे ६ । सोचेव अप्यया उक्को
सकालठिइएसु जायता । तहाइ यापयमे जरकूटकास स्थितिकनविदे जपन्ता । जहस्ये वायोस सागरावमठिइएसु । ते जहस्यवको वायोससागरोपम
स्थितिकनविदे जपन्ता । उक्कोसक ततोस सागरावमठिइएसु उधवज्जम्मा । जरकूटवको तेहोस सागरापम स्थितिकनविदे जपन्ते । तेनभते जहसेसा
तमेवि सत्तमपुठवो पठम नामना पत्तमया भाविपयया आय भवादेसति । तेह तेममवम् जपयेय मगळाइ पवि सातमो पुठिको पठिका गमानो
गतव्यता इहा जायवो यावत् मधादेयसगे जहवा । जवर विर पत्तमयाति जहसेवं पठकातो उक्कासविपुण्णवाहो सेसतंवेव । एतकाविदेव स्थिति
पट्पट्टमने मयववको पूर्वकाटि जरकूटवको पवि पूर्वकाहो येय तिमयोअ जहवा । कालादेसेव जहस्ये वायोस सागरावमार दाहि पुण्णकाहोदि

वीचनुयगमे प्रथममेव सृजनं स्वीकृतनियेषाण्य इति ४ । क्षेपयमास्तु स्वयमेवोक्ता मनुष्याधिकारे-उद्धोसेवं सखेज्जा उपयज्जति ॥ गजज

एणेण तत्तीस सागरोयमाइ वोहि पुव्वकोमीहि अण्हियाइ उक्कोसेण ढायेठि सागरोवमाइ तिहि पुव्वको
मीहि अण्हियाइ एयइय फाल जाव करेज्जा १ । जइ मणुस्सेहिती उययज्जाति किं सखिमणुस्सेहिती
उययज्जाति अण्हियाइ उययज्जाति १ गोयमा । सखिमणुस्सेहिती उययज्जाति णो अण्हियाइ उययज्जाति
हितीउययज्जाति, जइ सखिमणुस्सेहिती उययज्जाति किं सखेज्जासाउयसखिमणुस्सेहिती उययज्जाति अ

पुव्वकोटिज्जामपिशात्तुत्कयतः पदपट्टिगरोपमावि त्रिजि पुव्वकोटिमिरिपिबानि इयत्त कास यावत्तुपीत् ६ । यदि मनुष्येज्ज उपयज्जते
किं सखिमणुष्य उपयज्जते असखिमणुष्य उपयज्जते १ गीतम । सखिमणुष्य उपयज्जते मैवासखिमणुष्य उपयज्जते यदि सखिम
णुष्य उपयज्जते किं मनुष्यवर्पायु सखिमणुष्य उपयज्जते असख्युय (प्रवृत्ति) यावदुत्पद्यते १ गीतम । सख्यवर्पायु सखिमणुष्य उपयज्ज

अवसर्गो वाय पूर्वकोटी पवित्र ते दास नारद भवन्ती जाबवो । उक्तासेव ज्जाहि सागरावमाइ तिहि परकाज्जाहि अण्हियाइ एयइय जाव करे
ज्जा ८ । उक्तासेवो ज्जासठ सागरापम ते दास नारद भवन्ती जाबवो जाबवो पतथाकास यावत् गति पायति करे ८ ।
अइ मनुष्यजिता उययज्जाति । आ मनुष्यवर्गो जपवे । किं सखि मनुष्यजिता उययज्जाति असखि मनुष्यवर्गो जपवे । ता म् सखी मनुष्यवर्गो ज
पवे पयवा पयवा मनुष्यवर्गो जपवे १ प्र उत्तर । गायमा सखि मनुष्यजिता उययज्जाति । हेगीतम सखी मनुष्यवर्गो जपवे । आ असखि मनुष्यजिता
ता उययज्जाति । पवि नदी पर्वतो मनुष्यवर्गो जपवे । अइ यथि मनुष्यजिता उययज्जाति । आ सखी मनुष्यवर्गो जपवे ता । किं सखेज्जासाउय सखि
मनुष्यजिता उययज्जाति अण्हियाइ उययज्जाति । अ सखेज्जासाउय सखी मनुष्यवर्गो जपवे पयवा पयवा पयवासाउय सखि
प्र उत्तर । भावमा सखेज्जासाउय सखिमनुष्यजिता उययज्जाति । हेगीतम सखेज्जासाउय सखी मनुष्यवर्गो जपवे पवि । आ असखेज्जासाउय ज

मनुष्याणां सर्वेषु बहुतातामेवास्तित्यादिति ॥ मवर जप्तादि नाद्यादिति ॥ अथप्यादी प्रतिपत्तित सति केवापिअरकेपूत्तते: "आइव बुद्धिमा

पञ्चसस्वेज्जायासाउयसखिमणुस्सेण जते। जे नविण्ण रयणप्यन्ता पुठवीण्ण णेरहएसु उववज्जिअए सेण जते।
केयइया कालिठिइएसु उववज्जेज्जा ? गोयमा ! जहएण दस याससहस्सठिइएसु उक्कोसेण सागरोवमठि
इएसु उववज्जेज्जा, तण जते। जीया एगसमएण केवइया उववज्जाति ? गोयमा ! जहएण एक्कोवा दोवा
तिणिग्या उक्कोसेण सस्वेज्जाया उववज्जाति। सचयणा ठ। सरीरोगाहणा जहएण अगुलपुज्जत्त। उक्कोसेण

यावदयः सप्तमा । पयाससङ्खयवर्षायाः सन्निवसुयो नवन्त । यो नविक्को रजप्रजापयिष्या नैरयिकपूत्तनुं स जदन्त । कियत्कालस्थितिकेपूत्त
द्योत ? नीतम । अयमस दसवर्षसङ्खलितिकपूत्तयेव सागरोपमस्थितिकपूत्तयेव, ते जदन्त । जीवा एकसमयेन कियत्त उत्पद्यन्ते ? नी
तम । अयमनैकोवा द्वौवा त्रयोवा उत्पद्यत सङ्ख्या वोत्पद्यन्ते । सङ्गना पठ । अरीरावगाहमा अयन्येमाहुसपुयज्ज, उत्कपतः पम्बचनु य

पर्वसि सङ्गात बर्षायुद सप्तौ मनस्य इमयवन् जेव नविक्क । एववप्यमा पुठोए वेरइएसु उववज्जितए । रत्नप्रमानाम धुविचीनविदे नारकोनेविपे अय
जे । सबभते केवइयकालिठिइएसु उववज्जेज्जा । तेव इमयवन् केवकावाव क्खितिकनेविदे उपजे इ म उत्तर । यावमा अइसेव एसवाससङ्खडिइए
स । इमोतम अयम्यवको इयसङ्खयव क्खितिकनेविदे उपजे । उक्कासवे सामरावमहिइएसु उववज्जेज्जा । उत्कट्टवको सागरापम क्खितिकनेविदे उपजे ।
तेव मते जीवा पम समएव केवइया उववज्जाति । तेव इमयवन् जीव एकसमये करी कतळा उपजे इ म उत्तर । मीयमा अइसेव एकोवा दोवा ति
विवा उक्कासव संखेज्जावा उववज्जाति । इमोतम अयम्यवको एक पववा दाय पववा तोन उपजे उत्कट्टवको सङ्गाता अयजे नर्मजमगुअ सदेव सं
वगाता होव पुवे तेमठे । सचववा य सरीरावाइवा अइएव अगुलपुहुत्तं उक्कोसेण पव वड्डहसदाइ । सर्ववव य पुवे यरीर पवगाइमा अयम्यवको
अगुलपुवज्ज उत्कट्टवको पवसे धनुवमो अविक्को । एवं सेसं जहा सखिपिअदिय तिरित्थमाविशव आव मवासेसति । इम मीय जिम संघी पवेदिय

रः-मुदिनाबमपपजवचाष्टारपरसीरादि सद्बुधं परिसाक्षिताः स्वयच्छति ॥ अथोक्त मासपुङ्गवति ॥ इदमुक्त जयति-मासद्वयान्तवत्पर्योपभरो
मरु न याति ॥ दमवाममहसमाहति ॥ अपन्य नरकपायिममुप्यायुः ॥ वत्तारिसाग
रोवमाहति ॥ उरुष्ट रवप्रजानारकप्रवचतुष्पायु ॥ अत्रि पुत्रकोटीदि अद्रिहियाहति ॥ इह वतः पुत्रकोटयो नरकपायिममुप्यजवचतुष्पायु

परधनुहमयाह । एव सेस जहा सगिपचिदियतिरिस्कजोगियाण जाव जयादेसोसि णवर चत्तारि णाणा
तिगिण श्रयाणा जयणाए । ठ समुग्घाया केयलिवज्जा ठिहं स्थुण्ठयीय जहखेण मासपुङ्गव , उक्कोसेण
पुत्रकोतो सेस तचेय । कालादेसेण जहखण दस वाससहस्साह मासपुङ्गवमस्रहियाह , उक्कोसेण-वत्तारि

ताति । यय ज्ञाप यया सक्किपचन्निप्रतिययोगिमिकाना यावद्वादेस इति णवर वत्तारि ज्ञानानि त्रीस्यज्ञानानि मज्जमया । यद् समुद्वाता
कयमिवजाः । स्थितिरनुयन्य अपण्येन मासपुण्यमुत्तर्वेत्त पुत्रकोटिः शेष तथैव । कालावधान अपन्यतो दसवपसहस्सादि मासपुण्यजापि
कानि उरुष्टपतयत्यारिवागरोपमादि वत्तुजि पुत्रकोटिभिरधिकानि इयम्त पावत्सुयोत् १ । स एव अपन्यकालस्थितिकेपुत्पत्त स्वा एव व

तिववधानिजनेकज्ञा तिम रत्तां पदि कहवो पावत् भवाइय वग कहवो । ववर वत्तारि वाणा तिदि पयावा मज्जमाए । एतत्ताविशेद वारज्जान
तोम पञ्चान मज्जमावे हुवे ते किम पवविप्रमज्जेविदे पयावका काइएक जोव नरकनेविदे अपन्यवायवो पाइए-वत्तारि पाइवाव मज्जपत्तव
वावपाशएव मरीरानि सद्बुधं परिगडिता स्ववत्ततिति । इ समुग्घाया केवखिवज्जा । इ समुद्वात वेदना पादिदेने हुवे केवखि वज्जो । डिह यज्ज
वथा कहवेत्तं मामपुद्गल कहवेत्तं पुत्रकोटो सेस तचेय । स्थिति पनन्य अघयवको मास पुत्रको जेमाटे मास टाय पन्तवत्ती पाञ्चपाना वचो मनु
म नरके न जाव उरुष्टवको पुत्रकोटो येण तिमहीव कहवो । कालादेसेव जहवच वसवाससहस्साह मासपुद्गल मज्जियाह । कालपात्रयोने जवग्गे
इयसइयय ते नारकना पाण्ठो पने मासपुण्य पणिम ते जवग्गे नरक जाववत्तार मनुग्घना पाठका ज्ञावो । कालावेत्तं वत्तारि सागवावमाह व

प्रापुः मय्यपिन्याः यनेनचैवमुत्तं ममुयो मृत्वा नतुरयव वारामैकस्यां पृथिव्यां नारको जायते पुनय तियकेव प्रवतीति जघम्यकासस्थितिकभी

सागरोयमाह घडाहिं पुष्टकीनीहि अश्वहिंयाह एयड्यं जात्र करेजा १ । सोचैव जहसकाउठिईएसु उववसो
एसचैव वतस्रया नवर कालादेसेण जहसेण वसयाससहस्साह मासपुहत्तमश्वहिंयाह उक्कोसेण चत्तारि
पुष्टकीनीह चमालीसाए वाससहस्सेहि अश्वहिंयाह एयड्यं जाव करेजा २ । सोचैव उक्कासकालिठिईएसु
उयययो एसचैव वतस्रया नवर कालादेसेण जहसेण सागरोयम मासपुहत्तमश्वहिंयाह उक्कासेण चत्तारि सा

नश्रता नवर कालादस्र वतस्रयाससहस्साह मासपुषत्ताचिकानि, उक्कपतयत्वारः पूर्वकोटय बत्वारिअपसहस्रैरपिका इयन्त यावत्सुयो
त २ । न उवीरतस्रकासस्थितिकपूत्यव एया सैव वसव्यता नवर कालादेस्रत अपत्यतः सागरोयम मासपुषत्ताचिक मृतकपतयत्वारि सागरो

उहि पुनकाकाहि यभकियाह एवशयं जात्र करेजा १ उक्कट्टकको वार सागरापम त उक्कट्ट नरकमव वारना पाउका यने वार पूर्वकाका अचिक
ते नरक जावववार मनय उक्कट्ट पाउका पूर्वकाको जात्रया एतकाकास यावत् गति प्रायति नरे । साचय अइसकास
द्विरपम उववसा । तडोत्र जघम्यकास स्थितिकने विदे अपमा । एयव वतस्रया । एहीव पाठकोवरे वसव्यता कइवो । यवर कालादेसेण जहसेण उ
नश्रमसहस्साह मासपुषत्त मश्वहिंयाह । एतकाविषय कामपाथयोने जघम्ये उयसहस्रयय ते नारक नयसवधी यने मासपुषत्त अचिक ते मनुव
भयसत्रयो जात्रया । उकासेण चत्तारि पुनकाकोया चत्ताकोसाए वाससहस्रैरपि यमभकियाया एवशयं जात्र करेजा २ । उक्कट्टकको वार
पुनकाको ते वार मनय मयसवधी पाठोससहस्रय यय अचिक ते वार नारकमव सबधी अचिक जात्रया एतकाकास यावत् गति प्रायति नरे ए बीका
नमा ३ । सोचैव उकासकालिठिईएस उववसो एमचय वतस्रया । तेहीव उक्कट्टकास स्थितिकनेविदे अपमा एहीव पूर्वोक्त वसव्यता कइवो । यवर
कालादेसेण जहसेण सागरोयम मासपुषत्त मयभकिया । एतकाविषय कामपाथयोने जघम्यकासको सागरोयम ते नारक भयसवधी यने मासपुषत्त प

गरीयमाह घडिहि पुत्रः कीर्तिहि अस्मिहियाइ एवद्वय जाव करेजा ३ । सोचैय अण्णणाजहसकालठिइंल जान
 एसघेय घससया नयर इमाइणाणसाइ सररीगेगाहणा जहस्येण अण्णलपुज्जत उक्कोसेणवि अण्णलपुज्जत तिमि
 पाणा तिरिण अण्णणा नयणाए, पण समुग्घाया अविद्विषा ठिई अण्णयघोय जहस्येण मासपुज्जत, उक्कोसे
 पायि मासपुज्जतं सेस तथेय जाय जयादेसोसि । कालादेसेण जहस्येण दसवाससहस्साइ मासपुज्जतमस्रिहि

पमादि बतति: पुत्रकोटितिरिचिबानि इयत्तं पावत्तुपोंत् ३ । स एवात्मना अव्यक्तकालस्त्विको ज्ञात एवा वैद्य वक्तव्यता नवरत्नमयानि
 मानात्त्वानि सररीरावनाहना अपग्येनाहुसपुण्ड्रपुण्ड्रकपि यदुत्तपुण्ड्रकम् वीरिण ज्ञापानि वीर्यपानानि ज्ञापना पण समुद्गाता आदि
 मा स्थितिमुत्तम्यव अपग्यन मासपुण्ड्रपुण्ड्रकपि मासपुण्ड्रक इयं तस्यैय पावत्तुवादेय इति । कालादेसेन अपग्येन दसवपसइत्यादि

विष त मन्त्र मन्त्रकोटी जायवा । उक्तासेवं वृत्तारि जावरावमाह वसति पुत्रकोटोपि अपमहिवाह एवद्वय जाव करेजा ३ । उक्तासेवं वीर सायरी
 पस ते वार नारक मन्त्रकोटी जायवा वार पुत्रकोटी पदिक ते वार समुत्त मन्त्रकोटी जायको एतलोकाव जावत् यति जायति करे ३ । सोचैय पय
 वा जइय कान्तिइं पा जाया एवसेव वनन्ता । तेरीव पापवसे जवरावकाव क्कितिक छपना एकोज वद्व्यता पूर्वोत्तमकारे जायको । पवर इमाह
 वावसाह सररीरावनाहना जइसेवं यणुत्तपुज्जत उक्कासेचि विपुत्तपुज्जत एह पसे कान्ति भेद जायवा यरीर पदमाहना जवरावको
 र्गुत्तपुज्जको जायको उक्कासेचि पवि र्गुत्त पुत्रकोटी पदमाहनी पदमाहनी जायको । तिवि वाया तिवि पयाचा यववाए । तवा तोन ज्ञान तोन य
 ज्ञान मज्जासे जइवा, जवराक्कितिकने एहनाव भावको । यव समुग्घाया वाटिका डिई यववाय । पण समुद्गात पदिना बुने जवराक्कितिकने प
 इमाव समुत्तमको क्किति तवा यमुत्त । जइसेवं मायपुत्त उक्कासेचि मायपुत्त सेसंतेचि जाव मयादेसाति । जवरावको मासपुज्जत एह
 टवको मासपुज्जत जायवा योह तिसरीव जइवा जावत् भवाइमको जइको । पावादेसेव जइसेव दसवाससहस्साइ मासपुज्जत ममहिवाह । जा

पिकेपु इत्यात्तु चर्ममे ॥ इमाहं पंच बाहसाश्च इत्यादि ॥ श्रीरावयाहनेह अपत्येतराज्यां ककुलपुष्पां प्रथममेतु सा अपन्यतोक्तपुष्क म
रुदुवस्तु पञ्च पञ्चुःश्रुतानीति १ । तयोश्च श्रीविद्यामानि प्रजलया अपत्यस्थितिकस्येयामेव प्रावा हपूर्वेतु चत्वारि ज्ञानान्पुष्कानी

याइं उक्तीसेण चस्रारि सागरीयमाद्व चउहि मासपुज्जहोहिं शस्रहियाइ एवइय जाव करेज्जा ४ । सोचिव जहयकालाठिइएसु उववणी एसचेय वस्रधया थउत्यगमगसरिसा णवर कालादेसेण जहसेण दसत्राससहस्सा इ मासपुज्जहमस्रहियाइ, उक्तीसेण चस्रालीस वाससहस्साइ चउहि मासपुज्जहमस्रहियाइ एवइय जाव करेज्जा ५ । सोचिव उक्तीसकालाठिइएसु उववणी एसचेय एसचेय णवर कालादेसेण जहसेण सागरीयम

मासपुष्पाधिकानि उत्कयतद्यस्यादि सागरीपमादि नतुर्धे मासपुष्पादिरपिकानि इयस्त यावत्तुर्यात् ४ । स एव अपम्यकासास्थितिकेयुत्पन्न मया वैद वक्तव्यता नतुपगमकसदृशा नवर कासाद्यो न अपम्यन इक्षवपसइसादि मासपुष्पाधिकानि, उत्कयतद्यस्यादिश्राद्धयसइसादि स त्रिमासपुष्पादिरपिकानि इयस्त यावत्तुर्यात् ५ । स एवो ल्पकासास्थितिकेयुत्पन्न एव एव यमको नवर कासाद्यो न अपम्यन सागरीपमे

लघुपात्रद्वीने जपकृतको दयसङ्ख्यय ते नारक भवसङ्ख्यो धमे मासपूजकाल ते भगुण भवसङ्ख्यो । उक्तवासेण वत्तारि सागरीवमाइ षष्ठि मासपुत्र
 तैर्दि यम्भद्विधाइ एवइव जाद करेळा ४ । उत्कृष्टयोको वार सागरापस ते वार नारक भवसङ्ख्यो वारमास पूजकाल षष्ठि ते भगुण भवसङ्ख्यो जाव
 वा पतसाक्षास यावत् नति प्रागति करै ४ । सीसेव जङ्गलवासिद्विएसुखवखा । तेहीन जङ्गलवासि स्थितिकनेविषे जपयो । सुखेव वत्तवया वत्तस
 ममग भरिसा । एहीन यङ्गलता बीजा भमा सरीखी करयो । बर बावादेसं जङ्गलें वृक्षमाससङ्ख्या मासपुत्र मयम्भद्विधाइ । एतकीभिगिय
 कामपात्रयोने जपकृतको दससङ्ख्यय ते नारक भवसङ्ख्यो मास पूजकाल षष्ठि ते भगुण भवसङ्ख्यो । उक्तोसुण वत्ताकोस माससङ्ख्या षष्ठि मा
 सपुत्र मयम्भद्विधाइ एवइव जाद करेळा ५ । उत्कृष्टको पासोसङ्ख्यय वय वारमास पूजकाल षष्ठि इतकावास यावत् नति प्रागति करै ५ । सी

ति २॥ तपश्चात् ॥ पञ्च मनुहाता अपन्यस्थितिकस्यैषामेव सम्भवात् प्राक्यद्रुक्षा अत्रपन्यस्थितिकस्याहारकसमुद्घातस्यापि सम्भवात् ३ । तथैव

मासपुञ्जसमप्राप्तिय उक्तोमेण चत्वारि सागरीयमाह चडाहि मासपुञ्जसिंहि एवद्वय जाव करेजा ६ । सोचै
य ध्यप्यणा उक्तासकाछिठिइने जाय सोचैव पढमगमत् जेयहो पथर सरीरोगाहणा जहखेण पच धणुहस
याड उक्तोमर्णयि पच धणुहसयाड छिइ जहखेण पुष्टकोछी उक्तोसिर्णयि पुष्टकोछी एव ध्युणयधोवि । का

मामपुप्राप्तिक्कमुद्रवैव चत्वारि सागरीयमाहि चतुर्थमासपुष्टकैरपिचानि इयत्त यावत्सुणीत् ६ । स एवात्मनोत्कृष्टकालस्थितिको याव
रमेव प्रथमगमवो ज्ञातयो नवर शरीरावगाहना अपयन पञ्च यमु ज्ञातानि उत्कर्षतोपि पञ्च चतु ज्ञातानि स्थितिवचम्यत पूवकोटि स
रुपतापि पूवकोटि रवमनुयन्थोपि । कासाद्वेभ अचम्यतः पूवकोटिविषयिपसहस्रैरपिका उत्कपतस्यत्वारि सामरोपमाहि चतुर्त्रि, पू

च स उक्तममाहतिः एव उचवणा एमचत्र ममगा । तेहोअ उत्कृष्ट वास्तविकने विदे जपनो एहोअ पूर्वोक्त यमा कहवा । चवर कानादेसेव अइसे
च मामरात्रम मासपुष्टम ममद्विय । उत्तारविमेष कावधाम्बोने अचम्यवको एव सायरापम ते मारक भवसवको मासपुष्टकत्व पचिक्क ते मनुज भव
पथो । उक्तमम चत्वारिमासरात्रमाह चउक्कि मासपुष्टमहि पचमहिबार एवाव जाव करेजा ६ । उत्कृष्टवको चारसागदापम त चार नारकभ
मथो जाववा चारमास एवकत्ते करी पचिक्क ते चार मनुज मवसवको चरिवा एतकाकाव मावत् यति भागति करे ६ । साचैव यप्यणा उक्तोसका
महिाया जाव माचन पठमममदा केवजा । तेहोअ पापचपे उत्कृष्टकावक्रितिक कक्षा यावत् तेहोअ पचिक्का यम खाचको । चवर सरीरागाहणा अ
इमच पच धणुहसमाह । पतमाविमेष गरीरनो पवगाहना अचम्यवको पचसे चतुपनो । उक्तोमेकवि पच पचइससाह छिइ अइसेव पुष्टकाछी उक्तोसि
चरि पुष्टकाछी एव पचवधावि । उत्कृष्टवको पचि पचसे चतुपनो किति अचम्यवको पुष्टकाछी उत्कृष्टवको एवि पुष्टकाछी इम चतुवन्ध पचिक्क कहवा ।
जायादसव अइसेव पुष्टकाछी दसहि मासचहरसेवि पचविधवार । कावधाम्बोने अचम्यवको पुष्टकाछी ते मनुज मवसवको इमचसहस्रप पचिक्क ते

छात्रेण जहणेण पुत्रकोनी टसहि वाससहस्सेहि अश्लिहियाइ उक्कोसेण चत्तारि सागरोयमाइ चउहि पुत्र
कोनीहि अश्लिहियाइ एवइय काउ जाय करेजा ७ । सोचेन जहणकालिठिइएसु उववखो ससेय सप्तमग
मगवसइया णयर कालादेसेण जहणेण पुत्रकोनी वसवाससहस्सेहि अश्लिहिया उक्कोसेण चत्तारि पुत्रको
नीनु चत्ताली साए वाससहस्सेहि अश्लिहियाउ एवइय जाव करेजा ८ । सोचेय उक्कोसकालिठिइएसु उव
वखो सोचेय सप्तमगमगवसइया णयर कालादेसेण जहणेण एग सागरोवम पुत्रकोनीए अश्लिहिय उक्को

यकोदिभिरपिकानि इयत्तं कास पावसुयोत् ७ । स एव अयम्यकासस्थितिकेपुत्तकः सर्वैव सप्तमगमगवसइया नवर कासादेसेन अचम्यतः
पुत्रकोदिदशभिपयसइरपिका उरवयतयत्तस पुत्रकोटय यत्तारियइयसइरपिका इयत्त पावसुयोत् ८ । स एवोत्तकालस्थितिकपू
त्तकः सैव सप्तमगमगवसइया नवर कासादेसेन अचम्यत एक सागरोपम पुत्रकोटयाअचिकमुत्तपतइत्तारि सागरोपमासि चतुत्तिः पूर्वको

नारक भवमवधो । उक्कासच चत्तारिमाभरावमाइ चउहि एववकास कास जाव करेजा ९ । उरवटयको चार सागरापम ते वा
र नारक भवमवधो चार पुत्रकोनी अधिक ते चार मनुव भवमवधो जाववा एतकाकास यावत् मति यागति करे १० । साचेव जहणकालिठिइएसु उवव
वा मवधेव सप्तम ममन वत्तवया । तेहीव जहणकाल स्थितिकनविये जपना समकीही सातमा गमासरोखो वत्तवया चउवो । चउर कासादेसय ज
इयव पुत्रकोनी इसवासइरमेहि चउहिवा । एतकाविमिय कासपाययीने जहणवयको पुत्रकोनी इयसइयवधे करो अधिक । उक्कोसेय चत्तारि पुत्रको
नीपा चत्तारिवाए नामसइरमेहि चउहिवापो एववकासो पुत्रकोनी ते मनुव भवमवधो जाववो वासोसइयवय ते
अधिक ते नारक भवमवधो जाववो एतकाकास यावत् मति यागति करे । साचेव उक्कासकालिठिइएसु उववया । तेहीव उरवटयकास स्थितिकनविये
जपना । साचेव सप्तम ममन वत्तवया । तेहीव सात गमासरोखो वत्तवया जाववो । चउर कासादेसेव जहणएग सागरापम पुत्रकोनीए चउहि ।

न्यति रम्यतय प्रप्यत वरुणतय मासपुष्पमं प्राक्स्थित्युपययो कथयतो मासपुष्पमस्तु पूर्वबोध्यमिति तेति, प्रपगमास्तु स्वयमभ्यु

सेण चत्वारि सागरीयमाइ षडहि पुष्टकोष्ठीहि शृङ्गाहियाइ एथद्वय काल जाय करेजा १ । पजातसस्वेज्ज
यासाउपसंश्लिप्तमुस्सेण जते ! जे जयिए सक्करप्पजाए पुढवीए गेरइए जाय उववज्जिए सेण जत ! केव
हुयकाउ जाय उववज्जेजा २ गीयमा । जहयोण सागरीयमठिइएसु उक्कोसेण तिस्सि सागरीयमठिइएसु
उववज्जेजा तण जत । एव सोचिव रयणप्पजपुढवियगमत्तं जेयस्सो जयर सररीरागाहणा जहसुंण रयणिपुञ्ज

दिनिरपिकानि इयत्त कालं यावत्तुर्गात् १ । पर्वांससुहेयवर्षाणु सुज्जिमणुयो प्रदत्त । यो जद्विक्कः सुकराप्रभापुचिक्का नैरयिको यावदुत्पसुं
स प्रदत्त । कियत्तकाल (प्रज्जति) यावदुत्पयेत ? गीतम । जपग्गय सागरीयमस्सित्थिकेपु उत्तपयत्तत्थयः सागरीयमस्सित्थिकेपुत्पयेत से प्रद
त्त । एव स एव रज्जमभापुपिवीजमको ज्ञातव्यो जयर सररीरागाहणा जपग्गय रज्जिपुष्पज्जमुत्तपयत्तः पक्कयत्तुः सुत्तानि, स्सित्थियचम्पतो जये

एतमाविशेयं ज्ञानपात्रबीजे जगत्वे एव सागरापमं पूर्वकाढीं चधिक्क । उक्कोसेवं चत्वारि सागरापमाइ वरुणि पावकाढीहिं प्रमद्विवाइ एवइव ज्ञास
जाय करेजा ८ । उरुवृद्धको वार सागरीयम ते भारव मयसवबी ज्ञासवो वार पूर्वकाढी करो चधिक्क ते मनुष्य मयसवको ज्ञासवो एतत्ताकास यावत्
गतिं प्राप्नोति करे ८ । पज्जत सगुच्छवासाज्ज उक्किसुक्कमेवं भते जे मविए सक्करप्पमाइ पुढवीए गेरइए जाय उववज्जिए तण । पढीत सक्कात कर्मावुप स
प्रोमज्ज जेमज्जन् जेइ भविव मक्करममाइविदो भारकीजेविने यावत् जपवै । येवभते केवइव कास जाय उववज्जेजा । तेव जेमज्जन् जेतत्ताकास कि
तिक्कमेविने यावत् जपवै १० प्र उक्कर । जोवमा जहमेवं सागरापमठिइएसु क ज्ञाकोसेवं तिक्क सागरीयमठिइएसु उववज्जेजा । जेमोतम जपग्गज्जको
एव सागरापम स्सित्थिकमेविने जपवै उरुवृद्धको तीग सागरापम स्सित्थिकमेविने जपवै । तेवं भते एवं सोचिव रयणभमुत्तपयत्तं कथयतो । तेइ जे
मयवन् रत्तादि तेहो ज रज्जममाइविने ममासरीवी यत्तज्जता कइवो । जयर सररीरागाहणइ जहमेव रज्जिपुष्पं उक्ककोसेवं एव भवदुत्पयाइ । एतका

प्राः, एतद्वाराप्राप्यत्यतायां ॥ सरीरोनाइका रयाविपुहसंति ॥ एतेनेद सवसीयते-विहसप्रमाओल्यो हीनतरप्रमाका द्वितीयायां उत्पद्यन्ते इत्य वसीयते ॥ एवएसगठिहियनु तिसु गमणसु मणसस्य स्योति उठिठिठिहियनु १ उठिठिठिहियनु २ उठिठिठिहियनु ३ ॥ एते भौचिका लयोममाः ३ एतदेवा एतरोका मनुष्यस्य लायः परिमावसंभनानिमाति नोपात्यत्वय-यदुत नारकस्विति कासाद्वान कायसयेष च जानीया

स उक्तीसेण पचघणुहसयाइ ठिती जहस्येण वासपुकास उक्तीसेण पुव्वकोप्पी एव ध्युणधयोयि सेसतचेव जाय जयादेसोसि । काळादेसेण जहस्येण सागरोवम वासपुकासमस्रहिय उक्तीसेण वारस सागरोवमाइ वडाहि पुव्वकोप्पीहि ध्युमस्रहियाइ एयइय जाव करेजा । एव एसा ठिहिएसु तिसु गमएसु मणुस्सल्ली णा

पुणमुत्कपतः पूर्वकोटिरेवमनुवन्तोपि साय तस्यैव यायद्गवावस इति । कासाद्वान जघम्येन सागरोपम वर्णपुण्णाधिकमुत्कपतोद्गवा साग रोपमावि चतुर्तिः पूर्वकोटिचिरचिकानि इयम कास यावत्तुपात् १० । एवमेवा भौचिकपु त्रिपु गमकेपु मनुष्यसंख्य नोपात्य नैरयिक

विमय मरीर पदमाइना जघमवको जावपुवकल एव कइने इमा जाविय साववाव प्रमाववको होम तर यवगाइमाना ववो वीओ पुविबोनेविदे न जपजी एतद्वको पचसे धनमनो । ठिरे जहकचं वासपुहस उक्तीसेण पुव्वकोटो एवं ध्युणधोवि सेत तंचव जाव मयादेसति । स्मिति जघमववको व पदकल पतने इमा जविय ठाड वरसककोटोव पावखाना धवी पूव नरके मवाव एतद्वको पुव्वकोटि इम धनुमन्व पवि कइमा येय तिमहोज कइवा मावत् मयादेयमये । कासाद्वसचं जहस्येण सागरावम वासपुहस मयमजिय । कासपायसीने जघम्ये सागरापम वय पुवकल पविक । उक्तीसेण मारससागरावमाइ वठि पावकाटोवि यमस्रहियाइ एवय जाव वरेखा । एतद्वको मरीर सागरापम एतद्व पावपावे त पावसे चारमव करे विचार चार सागरापम इवे चार पुव्वकोटो पविक ते चार मनुव मयनो खावो एतकोडास मावत् गतिपागति करे । एवं एवा पाहिएसु तिसु गमएसु मणुपुव्वको वाचत । इम एव भौचिक २ मेविये भौचिक जघमस्रकतिने विदे २ भौचिक एतद्वस्मितिनेविदे ३

तत्र प्रथमं गम स्थित्यादिभं स्थितिगतमव द्वितीयं चोपिबो अपम्यस्थितिद्वित्यत्र भारकस्थिति अपम्येतराभ्या सागरोपम कालतस्तु सम्येचो अप
म्यतो वपपुपयज्ञापिब सागरोपममुरकृतस्तु सागरोपममुरकृतस्तु सागरोपममुरकृतस्तु सागरोपममुरकृतस्तु सागरोपममुरकृतस्तु सागरोपममुरकृतस्तु

गत-गेरदुयठिती फालादेसेण सयेह च जाणेज्जा । सोचेय अण्णणा जहयकाछितीह जाउं तस्स वि ति
सु गमएसु एस चेय छद्दी णरर सरीरोगाहणा जहयणे रयणिपुज्जत्त उक्कासेणवि रयणिपुज्जत्त, ठिती जह
योगे वासपुज्जत्त उक्कासेणवि वासपुज्जत्त एव अण्णयधोयि सेस जहा उहियाण । सयेहो उवउज्जण जा

स्थिति कासादक्षम सम्बर्ध च जाभीयात स एवात्मना अपययकासस्थितिका आत सस्यपि त्रिपु यमकेपु एषा चैव सञ्चिनवर शरीरावागाह
मा जपययत राविपुययज्ञमुरकृत्येवापि रविपयज्ञ स्थिति अपम्यतो वपपुपयज्ञमुरकृत्येवापि वपपुपयज्ञमेवमनुबन्धोपि क्षेप यधीधिकानाम् । स

०७ चोविब तोन यमा दहनेविये एवको यनक्तरीज मजबसवि बहिये परिमाव सङ्गमनादि गति वाचन गानात्मकेत एव जह भारकस्थितिप्रते वा
मादये करो बनी कायसयव वाचवा तिहा प्रथम ममानेविये सिक्काविक लिबबाहे । बीज गमै ता चोविब जहम्यस्थितिनेविये इहा । चेरेद्व द्वि
जानादेसच सबच्च जाचज्जा । भारकस्थिति जहयत तथा उत्कृष्ट सागरापम काकवको सबच्च जहयवको वय पुवकल यविक सागरापम उत्कृष्ट
को बार सागरापममे बार पूर्वकाको यविब २ चोजानविये पवि इसकोक कचरो एतसाविये सागरापमने स्नानके जहयवको सागरापम तोन कच
वा, यने सागरापम बारने स्नानके उत्कृष्टवको बारै सागरापम कचवा १ साचव यववा जहय कासहिंदिया काथा तच्छवितिस ममयसु । तेहीन या
वचयै जहयकास स्थितिक बुवा तेहना पवि तोमेरे गमानेविये । एससेव मको बारर सरीरोगाहवा जहयवे इववि पइत उक्कासेविरयविपुज्जुत ।
०८०३ मवि परिमावादि गति कचको एतसाविये यरीर यवगाहना जहयवको वाधपुवकल उत्कृष्टवको पवि हावपुवकल । द्विजहसेच वासु
पुइत उक्कासेवविवासपुइत एवं यपुबंधावि । स्थिति जहयवको वपपुवज्ज उत्कृष्टवको पवि वपपुवज्ज इस यपुवज्ज पवि कचको । सेस जहा भाविबाव

यं मासरोपमचतुष्टयस्याने नूतनपत मागरोपमद्वाददार्त्तं वाच्य मिति ॥ सोचेवेत्यादि चतुर्थादिगमग्रय ॥ सग्रच सयेदो सयट्टिक्कल नायिपयो

गियस्रो ६ । सोच्येय श्रुप्यणा उक्तीसकालठितीनु जानु तस्सयि तिसु गमएसु इम णाणत्त-सरीरोगाहणा जह्णोण पर धणुहसयाइ उक्तीसेणयि पय धणुहसयाइ, ठिती जह्णोण पुव्वकोफो उक्तीसेणयि पुव्वकोफो, एय श्रुणुयथोयि सेस जहा पठमगमए णयर णेरइयिठिती कायसयेह च जाणेज्जा १ । एव जाव ठठपुठ

इयपमपुट्टय प्रवित्त्या । म ययामनोरुट्टयानस्थितिका आतसस्यपि चियु गमकपु इव मामास्य शरीरावगाहना अपग्यन पय्य धनुःग
 तानि इरुक्कयैवापि पय्य धनुःशतानि स्थितिअपन्यता पुव्वकोटिरुक्कयैवापि पूयकोटिरुक्कयैवापि अप यया प्रथमगम नवर नैरयिकस्य
 ति कायमम्यपं च जामीयात् ॥ एय यावरपुट्टयिथो नवर वृत्तीयामारज्येकं सव्वमन परिहीयते तथैय तियग्यामिकाना, कालादेवोपि

नवेइ नउउत्तिअ भावियत्ता १ । येव तिम योपिउने गमे कट्ठा तिम कट्ठा सवेव मज्झू निवारोने कट्ठा ते इम अद्यवस्थितिक योविअनेविदे से
 यययान पाययोने अद्यवस्थिको सागरापम इव पुनकल पधिक उरुक्कयको वारे सामरापम चार एवय्य यय पधिक तथा अद्यवस्थितिक अद्य
 अय त्तिनिकमगिये इहे अद्यमे कान्यको कावमेव सागरापम यय पुनकल पधिक उरुक्कयको चार सागरापम चतुक्का पुव्वकल यय पधिक इम कट्ठा
 ममा ज्ञाववा । माचर ययवा उक्तामकासिवाया आया । तहीअ पापयपे उरुक्कयकाम इवा । तस्सवि तिसु ममएस इम वाचत्त । तेइना पवि तीनेर
 ममाभविदे उक्क नामास मेन्हे । मरीरागाहना अद्यमेव पय धनुहसयाइ । शरीरागाहना अद्यमयको पयसे धनुययो कट्ठा । उक्तीसेववि पंय धनुहस
 दाइ । उरुक्कयको पवि पंयमे धनुययो यवगाहना ज्ञावयो । ठिर अद्यमेवपुव्वकाहो उक्तीसेववि यवकाहो एव धनुहसयाइ । स्थिति अद्यमयको पूर्व
 काह मो उरुक्कयको पवि पुव्वकाहानो ज्ञावयो इम धनुहस्य पवि कट्ठा । सेस कट्ठा पठम गमए । ग्रेय जिम पडिक्का गमानेविदे कट्ठा तिम कट्ठा
 ना । चवर चरइइइ च आयेन्वा ८ । एतस्सानियय नारकस्थिति तथा कायसयेव ज्ञावयो ८ । एकेकक सधयच परिहायति । एकेक सधयच

ति य सुचेव-अपन्यस्त्विति च शीर्षिकाद्यित्यत्र गमे सम्यथाः कासादेर्लोभ अपन्यत सागरोपम वयपृथक्तापि चं उत्कृष्टतस्तु द्वादशसागरोपमादि वयं
पृथक्तापि चानि अपन्यस्त्विति चो अपन्यस्त्विति चो अपन्यत कासतः कायसम्बन्धः सागरोपमं वयं पृथक्तापि चं उत्कृष्टतः यत्वारि सागरोप

यी नयर तच्चाए स्याद्वेष्टा एकीकृ सघयण परिहायति, तदेव तिरिस्क्रजोणिषाण । कासादेर्लोभ तदेव ।
नयर मणुस्साठिई जाणियहा । पञ्जातसखेज्जायासाउयसग्गिमणुस्सेण जते ! जे जघिए स्यह सप्तमपुढाविणे
रड्ढए सु उयवज्जिए सु सेण जते ! केवइयकाठाठिईए सु उवयज्जेज्जा ? गोयमा ! जहएण वावीस सागरोवमठिई
ए सु उक्कीसंण तेसीस सागरोयमठिईए सु उवयज्जेज्जा, तेण जते ! जीया एगसमएण स्यवसेसी सोचेव

तदेव नवरं मनुष्यस्त्विति श्रोतव्या । पर्याप्तसङ्ख्यवर्गो धुधुल्लिखमनुष्यो जदन्त । यो भविष्यतिः सप्तमपृथिवीनिरयिष्येत्पुण्यम् स जदन्त ! वि
मरकातस्त्विति कपूत्यद्येत ? भौतम ! अपन्यतो ह्यविद्योति सागरोपमस्त्वितिकेपूत्कर्प्येव वयं लिखसागरोपमस्त्विति कपूत्यद्येत । ते जदन्त ! जीया

घटादयः । तदेव तिरिस्क्रजाविषयः । किम तिरिस्क्रजानि कज कज्जा तिम इहा पवि कज्जा । कासादेर्लोभ तदेव । तिरिस्क्रजोव य
रा । नयर मणुस्साठिई जाणियहा । एतहाविमं मनुष्य नमानेविने मनुष्यस्त्विति जाणयो तिवा जवन्त योको पविष्यो पादिदेई गामोनी वय पृथक्त्व
शब्दादौ ववकोडो, विव सातनीपुविषो वज्जयता वदेहे । पवन्तसखज्जायासाउय सद्धिमवसेव मते जे भविइ । पवोस सज्जात वयोवुप उक्कीमसुय ईम
वदन् जे भविइ । यत्र सप्तमपुढि केरएव ववज्जित्तए । भोच सातनी पुविषो नारकोनेविने खपजे । सेवभते विवय कावडिईए सु उववज्जयता । तेव
वमगन् जेतवाकास स्त्वितिकजविने खपजे इ प्र उत्तर । गोबमा वववन् वावीस सागरावमठिईए सु उक्कीसंण उववज्जयता ।
देवोतम जवगववको वावीस सागरापम स्त्वितिकजविने खपजे उत्कृष्टतको तेपोस सामरापम स्त्वितिकजविने खपजे । तेवमन जोवा एयसमएव एव
मेवा । तेव वममवन् भोच एवसमये इज्जादि येयवाकवा । साचेव सखरव्यभ पुढविममभो चेवववा । तेवोव यक्करमभा पुविषो मतो विम कज्जा तिम

सङ्करप्यनपुठविगमन्तं ज्ञेयस्यो णयर पठमसधयण । द्वल्यीवेयणा ण उवयज्जति सेस तचेव जाव धुणयधोसि ।
 न्नायादेसण दो न्नयगगहणाइ कालादेसेण जहसुणे वाधीस सागरोयमाइ धासपुज्जमस्रहियाइ, उक्कोसिण
 तेस्सीस सागरोयमाइ पुह्णकोलीए स्रप्पहियाइ एवइय जाव करेज्जा १ । सोचेव जहसकालाठिइएसु उवय
 यो एसचेव यत्तसुया णयर णेरइयठिइ संवेह च जाणेज्जा २ । सोचेव उक्कोसकालाठिइएसु उवययसो एस

एकसमेयनावधाय । स एव अकरामजापुषिणीगमको छातब्बो भवर प्रथम सङ्गमम् । खीयवा नोत्पद्यन्ते क्षेपं तथैव यावदनुवत्य इति । न
 धादेक्षेन द्वे मन्वयइवे नासादक्षेन जपभ्यतो हविष्यतिसागरोपमादि उत्कर्षेण त्रयस्त्रिंशत्सागरोपमादि उत्कर्षेण पूर्वकोट्यदि
 क्षानीयन्त काल यावत्तुर्गोत् १ । स एव अपम्यकास्तस्मिन्कोपूत्पन्न एवैव वक्ष्यता भवर नैरपि कल्पितं सवपं च जानीयात् २ । स एवो

कइवा । भवर पठम सववच इलोवकवा चउववज्जति सेसतचेव जाव सववधाति । एतत्ताविशेष छातसोपुषिवो प्रथम सवववो सवपे धमि सातनो
 पुषिवोनविदे खो वेदना ववो न जपव गेय तिमहीव कइवा यावत् पनुवत्य । मवादेसेव वा भववइयाइ काकादेसेव जइसेव वावीस सागरोवमा
 इ वासपुहुत्त मस्रहियाइ । मववाचकोने दाय मवपइव महुत्त मारव १ सातमीपुषिवो मोवका तिर्यप होव इवे काकपायवोने जचग्ये वावीस सा
 नरापम ते एव मारव मवसववो धमे ययं पूववत्त पदिक्क ते एव महुत्त मवसववो खीयवा । उक्कासेवं तेतोस सागरोवमाइ पुम्बकोटोए यमइयाइ
 एवइवं जाव करेत्ता १ । उत्कृष्टववो तेवोससागरापम ते एव मारव मवसववो धमे पूवकोटो पदिक्क ते एव महुत्त भवसववो खीयवो एतत्तावास
 यावत् नति यानति करे । साचेव चइवकासइएस उवववो एसचेववत्तइया । तेहोण जचग्यकासइतिक्कने विवे एहोण वत्तयता खइवो । भवर
 वेरइमइइ संवेव च कावेत्ता । एतत्ताविशेष मारवज्जति संवेव खीयवो २ । साचेव उक्कासकासइइएसु उववववा एसचेव वत्तगवया भवर संवेव च जा
 वेत्ता ३ । तेहोण उत्कृष्ट कासइतिक्कने विवे जपना एहोण वत्तयता खीयवो एतत्ताविशेष संवेव खीयवा । साचेव ययवा जइवकासइइएपो जाधो

जेय यत्तद्वया गयर संयेह थ जाणेजा ३ । सोचेथ ध्यप्पणा जहणकालठिईने जाते तस्सवि तिसु गमएसु
 एसचेथ यत्तद्वया गयर सरीरोगाहणा जहणेण रयणिपुज्जस उक्कोसेणवि रयणिपुज्जस, ठिई जहणेण वास
 पुज्जत उक्कोसेणवि वासपुज्जस एव ध्यणयथोवि । सवेहो उवउज्जिऊण जाणियहो ६ । सोचेथ ध्यप्पणा
 उक्कोसकालठिईने जाते तस्सवि तिसु गमएसु एसचेव यत्तद्वया गयर सरीरोगाहणा जहणेण पचधणुहस

ररुट्ठवासस्सित्थकूपस्य एयेव वत्तप्रता नवरं सम्यक् च जानीयात् ३ । स एवात्मना अथन्यासास्सित्तिको कातसास्यापि त्रिपु गमकेषु एयेव
 यत्तप्रता नवरं सरीरावगाहना अपन्यन रविपुण्यकामुत्कर्षेणापि रविपुण्यकाम् स्सित्तिर्नेपन्येन वर्यपुण्यकामुत्कर्षेणापि वयपुण्यदा मेवमनुवन्तो
 पि सम्येवजूपुन्य प्रपितव्यः ६ । स एवात्मनोत्कृष्टकालस्सित्तिका कातसास्यापि त्रिपु गमकेषुपा चैव वत्तप्रता नवरं सरीरावगाहना अप
 न्येन पण्य वनुशतानि उत्कर्षेणापि पण्य वनुशतानि स्सित्तिकपन्येन पूर्वकोटि उत्कर्षेणापि पूर्वकोटि रेवमनुवन्तोपि नवस्सपि गमकेषु

तस्यवि तिसु गमएसु एसचेव यत्तद्वया गयर सरीरोगाहणा । तेहोव थापये अग्रम्यकाल स्सित्तिकनेविपे हया तेहने पवि तोनेर भमानविपे एहोव
 वत्तप्रता वडो एतवाविमिय मरोर भवगाहना । अहसेव रविपुण्य उत्कासेववि रविपुण्य । अवगयको हावपुवकल उरनुट्ठवको पवि हाव पु
 वकलनो जावो । ठिई अहसेव वासपुण्य उक्कासेववि वासपुण्य एव पचवदोवि सवेहो उवउ जिऊव माचियवा ६ । स्सिति अवम्यवको वय पुव
 कल उरनुट्ठवको पवि वयपुवकल इम धमुवन्त्य पवि सवेथ अपयाने मगनेकरो जाववा ६ । सायेव वयवा उक्कासेववि हावो याथा तस्यवि तिसु
 वमएसु एसचेव यत्तद्वया गयर सरीरोगाहणा । तेहोव थापये उत्कृष्टकाल स्सित्तिक तेहना पवि तोनेर गमानेविपे एहोव वत्तप्रता जावो पत
 भाविमिय मरोर भवगाहना । अहसेव पचवकलसया उक्कासेववि पचवकलसया । अवगयको पचसे वनुवन्तो उरनुट्ठवको पवि पचसे धमुवन्तो
 जावो । ठिई अहसेव पुण्यवाहो उक्कासेववि पुण्यवाहो एव धमुवन्तोपि एतेषु धमएसु ववसुनि । स्सिति अवम्यवको पुवकोहो नो उरनुट्ठवको पवि

मासि वयपपदात्तुषापिधानि एवं यमगमोप्युष्टः ॥ सोवेवत्यादि ॥ सप्तमार्दियमन्त्रय तत्र ॥ इम नावतमित्यादि ॥ शरीरावगाहमापूर्वं एस्त
पुषदा यनु स्रतयंस्त्वचोस्ता इहतु यनु स्रतयन्त्वचमेव एवमन्यदपि भाभात्वमन्युष्ट ॥ मनुस्स ठिर्वा नावियवृत्ति ॥ तियक्त्स्विति अचन्यास्तर्मे इत
मुत्ता मनुय्यगमेवतु मनुयस्थिति स्रोतया सा च अयस्या द्वितीयादिगाभिना वपेपयदा उत्कटा तु पूर्वकोटीति सप्तमपुषिबीप्रथममे ॥ तंती
च सागरोवमाह पुषुमोक्षेय अद्विद्यादिति ॥ इहोरकटाः कायसम्बन्ध एतावतमेव कास जवति सप्तमपुषिबीनारकस्य तस उत्कृतस्य मनुय्यमनुत्वा

याइ उक्कोसेणवि पचघणहसयाइ, ठिई जहणेण पुइकोनी उक्कोसेणवि पुइकोनी एव अणुयधोवि णत्र सुवि एतंसु गमएसु णरइयठिई सवेइ ष जाणेज्जा । सवस्य जत्रग्गहणाइ दोस्सि जाय णव गमएसु कालावे सेण जहणेण तेप्पीस सागरोवमाइ पुइकोनीए अस्सहिंयाइ उक्कोसेणयि तत्तीस सागरोवमाइ पुइकोनीए अस्सहिंया एयइय काल सवेज्जा एवइय काल गतिरागति करेज्जा संवं जत ! जत ! चउयीसइमस

[illegible]

रत्न त्रपट्टयनाग्रनेतायतन एव कामस्य प्राणादिति ॥ चतुर्विंशतितमशते प्रथमः ॥ २४ ॥ ॥ व्याख्यात प्रथमोद्देशको ऽप्यद्विती
यो व्याख्यायत-मुच्यतेऽस्तु श्रीवपदे इत्यादि पूर्वोक्तगाथा निर्वर्धित एव एव सर्वोद्देशकोऽपि चास्य चेद मादिमूर्ध-रायगिहे इत्यादि ॥ अष्टोत्तरे

यस्म पत्रमो उद्देशो समस्तो २४ ॥ १ ॥ रायगिहे जाय एव वयासी-स्थसुरकुमाराण
नत ! कर्तुहिती उवयज्जाति कि णेरइण्हितो उययज्जाति तिरिस्कमणस्सदेवाहितो उवयज्जाति ? गोयमा !
णा णेरइण्हितो उवयज्जाति तिरिरुमणस्सेहितो उवयज्जाति णो देवाहितो उययज्जाति एव जहेव णेरइय
उहेमए जाय पज्जासुससिपच्चिवियतिरिस्कजोणिणएण नते ! जे नयिए स्थसुरकुमारसु उवयज्जासए सेण

चतुर्विंशतिशते प्रथमोद्देशः ॥ २४ ॥ १ ॥ रावणदे यावदवमवादीत्-अष्टकुमारा जदल । कुत उत्पद्यन्त वि निरयिकस्य
मुत्पद्यन्ते तियद्वानुप्यदेवस्य उत्पद्यन्ते ? गीतम । नैव निरयिकस्य उत्पद्यन्ते तियद्वानुप्यस्य उत्पद्यन्ते नैव देवेस्य उत्पद्यन्ते एव यथैव निरयि
कोद्देशके यावत्पर्याप्तसंख्यपञ्चनिरयितययोगिको जदल । यो सविकोऽमुष्टकुमारेपूत्पनुं स जदल । स्थित्वास्तत्स्थितिकेपूत्पद्यत ? गीतम ।

इमवहो यावत् विवरे । वरकोसमसवच्छर वठमाणदुवसा सञ्चता ॥ ए वरकोसमा शतकमा पदिमा उद्देशो पुरो जया ॥ २४ ॥ १
पदिमा उद्देशमा वयास्या, द्विदे दोआ वयावियेके तिहां सवव वीवपदे इत्थादि प्रगीत यावयि देखाया होज कचेहे । रावमिहे जाय हर्षववाचो ।
रात्रम्वदनगरने विर्ये यावत् गीतम इम कहै । समुखमाराय भते कथोहितो उवयज्जाति । वसरकमार जेभगवन् विहाबको जपने । वि बेरएपिंता उ
वयज्जाति । प्मू नारकोयको जपने । तिरिस्व मबुछ देवेहिताउवयज्जाति । तिर्येयोनिजबको जपने मनुष्यको जपने देवको जपने इ प्र कतर ।
मायमा वा वरएपिंता उवयज्जाति । जेगीतम नारकोजको जपने नहो । तिरिस्व मबरसेहिता उवयज्जाति । तिर्येययानिजबको जपने भजबको
जपने । वा देवेहिता उवयज्जाति । बहो देवको जपने । एवं जहेव वरएव उद्देशए । इम विमहो ज नारक उद्देशानेरिये कछा तिम रवां पवि म

नत ! केवढयकालिठिईएसु उववज्जेज्जा ? गीयमा ! जहखेण वस वाससहस्सठिईएसु उक्कोसेण पल्लिनुग्रम
स्स श्रसखेज्जाइजागठिइएसु उववज्जेज्जा तेण नते ! जीवा एव रयणप्पजागमगसरिसा जयात्रि गमगा न्ना
णियव्वा णवर जाहे श्रप्पणा जहखाकालिठिईए नयइ ताहे श्रुज्जयसाणा पसत्या णोश्रप्पसत्या तिसुवि गम
एसु श्रत्रसेस तचेय । जदि सखिपचिवियतिरिक्कजोणिएहिती उववज्जाति कि सखेज्जासाउयसखि जाय

अपत्यन दशवपवहस्सखित्तिक्केपूत्तकपेय पस्सोपमस्यासङ्खेयजागस्थितिकेपूत्तघोत । ते जवत्त । जीवा एवं रत्तमप्रायमकसदृशा नवापि गमजा व
चित्ता नवर यदात्मना अपत्यकासखित्तिको जवति तदा प्यवसाणा प्रयस्ता नैवाप्रश्रुताखिसुपि गमकयवक्षेप तथैव । यवि सखिपप्पेन्नि
यतियग्योनिकेन्य उत्पद्यन्ते त्विं सङ्खेयवर्गोयुःसखि (प्रवृत्ति) यावदुत्पद्यन्ते, अयङ्खेयवर्गोयुः (प्रवृत्ति) यावदुत्पद्यन्ते ? सीतम । सङ्खेयवर्गो

वडा केनवाकसे कहथा तेवइवै—जाव पय्यन अथवि यचिदिय विरिक्कजाविणव भते अ मविए अमुरकमारिउ उववज्जिए । यावत् पर्वात्त अर्धसो पं
चेदिय तिवचकानिअ हेममवन् अे मविक अयविवायाय अवरकमारनविणै अपपे । सेकभते केवइयकालिठिईएसु उववज्ज्या । तेइ हेममवन् केतसावा
स प्यिविकनविणै अपपे ६ म उत्तर । मायमा कहवेव दसवासवइइएसु । हेगीतम अवत्तवको दयसवइवर्पे क्खित्तिकनेविणै अपपे । उक्ककोले
अ पविवावमन्थ पसुवेअत्तमार्माइएसु उववज्ज्या । उत्तपुटवकी पय्यापमना असंख्यातमाभय क्खित्तिकनेविणै अपपे । तेकभते जीवा एवं रयवप्यमा
ममगसरिमा अथवि नमया याविणरका । तेइ हेममवन् जीव इत्थादि, इम रत्तग्भा पविवी यमाधरोक्का अवेइं यसा कहवा । पवर जाहे पय्यवा अउ
ककालिठिं पा मरइ । एतकापिणेप जियारे पापवपे अउववसाखित्तिकने विणै पुणे । ताहे पय्यवसावा पसत्या वा पय्यवसावा तिसुवि यमशसु पव
सेमं तवम । तियारे पय्यवसाय ममशसुपि पवि अणयउ अही तीजेईं नमानेविणै भावतो तिमहोअ कहवो । अदि सखिपचिदिय विरिक्कजाविणै
ता उववज्जति । वा संमोपपेदिय तियवइअक्खिअकी अपपे । वि सखज्जासाउय सखि काय उववज्जति अयथेज्जासाउय जाव उववज्जति । तो स

[illegible][illegible]

मंज्यात बर्मादुप बडो दादत् अपजे असव्यात बर्मादुप दादत् अनजे र प्र उत्तर । मायना सखेज्जवासाउब जाव उवदव्यति असखेज्जवासाउय जाव
 उवदव्यति । हेगीतस मंज्यात बर्मादुप दादत् अपजे समज्जात बर्मादुप दादत् अपज । असखेज्जवासाउब सखिपचिदिय तिरिक्कजाविण्णं मते जे भवि
 ण । असव्यात बर्मादुप सडो पणेदिद तिसंबाजिक्क हेमगवन् ल भव्य । असुरकमारिस उवदव्यति । असुरकमारजविने अपजे । सेवमते सेवराज्जाल
 हि । वस उवदव्यत्ता । तेड उममवन् जातनेकान खितिकेनेपि अपजे र प्र उत्तर । गायना उवदव्य सुमवाभसङ्ख्यहि । र म । तेीतम उवदव्यको द
 ममउव्यःप खितिकेनेपि अपजे । उक्कासेव तिवि पविपावयहिरेपु उवदव्यत्ता । उरउवदव्यको तीन पव्यापम खितिकेनेपि अपजे एव तेवदव्य
 सु । उवदव्यःप दिदर भिज्जव तिसंबाजिक्क उक्का तिक तीन पव्यापम आयुज्जपवे उवदव्यत पविपुव इव तेड पामाना भाउक्का समान देवता पाउ

उपपन्नंति । असङ्गतवर्णयुक्तिरयामभङ्गसाधनं कदाचिदप्यनायासं । यद्वा रोसमारायसपथोति । असङ्गतवर्णयुक्तां, यत इत्येव प्रवर्ततीति ।

उक्तोसंण तिरिण पठित्तयमठिहंएसु उववज्जेस्सा । तेण जते ! जीवा एगसमएण पुच्छा, गोयमा ! जहस्से
ण एक्काया दोथा तिरिणा उक्तोसंण सस्सेज्जावा उववज्जाति, वइरोसजनारायसचयणी उगाहणा जहस्से
ण धणहपुज्जेस उक्तोसंण उगाउयाइ समसउरससठाणसठिया पक्खहा । चप्पारि छेस्साहं एवविस्साह । गो
सम्मदिंठी मिच्छदिंठी गो सम्मामिच्छदिंठी । गो पाणी एवसाणी णियम दुस्ससाणी, मइएवसाणीय सुय

जदत्त । जीवा एकसमएण पुच्छा गीतम । जपम्यमको वा होवा ज्योवोत्कपतः सङ्गुया वीत्यद्यन्ते वत्सपजनारायसचयनी अवगाहना ज
पम्यत पनुः पृथज्जमुत्कर्षय पट्कोत्तं समचतुरस्रसंस्थानसंस्थिता प्रक्षसा । पतस्त्रो संस्था आदिमाः । गो सम्यग्बुद्धिं सिष्यादृष्टिर्नो सम्य
द्विष्यादृष्टिः । गो ज्ञानी ज्ञाना नीयमाद्यज्ञानी मत्स्यज्ञानी च मुताज्ञानी च । योगस्त्रिविधोपि । उपयोगो द्विविधोपि । पतस्त्रः सल्लहाः ।

या दाधि ता तमाटे । तेचभते जीवा एससमएण पुच्छा । तेच उभगवन् जीव एके समवे इत्थादि प्रत्युत्तर । भावमा जहस्सेण एकावा दावा तिरिवा
वक्क भासव सवज्जावा अववव्वति । इगीतम जवगवको एक चयवा दाय तोन उरक्कटवको सक्काता उपलै पसक्कत्त वर्णयुय तिरिचमा पसक्काता
पभाबहे तमाट । बरारसभनाराय सववको । वक्कपमनाराय सववको उपलै पसक्कात वर्णयुय एङ्कोक सवववे इवे । पागाइवा जहस्सेण पक्कइसु
पुत्त वक्कओसंवे इ गाउयाइ । पवगाइना जहमववकी वहुपपवक्कनो एव पसीपाववको वहुपपवक्कनो वहुपपवक्कनो अवगाइना जहो छे
माटे उरक्कटवको ज गाउ एव वक्कट पादिवेइ इत्थादिक्क पाथयेजे कओ तेइ । समचतुरस्रसठाव सठियाप । समचतुरस्रसंस्थाने संस्थित प्रकप्या से
इ पसक्कात वर्णयुय समचतुरस्र संस्थानेक इवे । पतारिखिहाया पादिहाया । बार कोका पडिओ पुवे । गो समदिहो मिच्छदिहो वा सम्यामिच्छन्
हो । नहो सम्यग्दृष्टो मिय दहो इवे नहो मियदहो । गो बावो पक्खहो । नहो ज्ञानी पुने पक्खानी पुवे । णियमं पुपक्कापो । निवमववको योय पक्का

यच्छिद्दं कायसन्नेहो नद्यादेसेनं दो नयगहणाह । कालादेसेण जहसीण साहरेणा पुव्वकीलो वसाहि वाससह
 रसेहि श्रम्वहिया उक्कोसण ठ पल्लियमाइ एवद्वय जाय करेजा १ । सोचैव जहसकालिठिईएसु उयवयो
 एसचेय यत्तव्या गवर श्रसुरकुमारिठिठसथेह च जाणेजा २ । सोचैव उक्कोसकालिठिईएसु उयवयो जह
 राण तिणि पल्लियमठिईएसु उययजेजा एसचेय वत्तव्या गवर ठिई से जहसेण तिणि पल्लियमाइ

हि, वत्तपेव पीवि पत्तोपमानि । अप्यवसानाः प्रज्ञाता अपि समस्ता अपि । अनुबन्धो यथैव स्विति, कायसम्बन्धो प्रवादेसेन द्वे भव
 गृहणे कामादशोन अपत्यतः सातिरका पूर्वकादिद्वयनिवपसरसैरपिका वत्तपतः पद पत्तोपमानीयगत यावत्कुपीत् १ । स एव नयन्य
 कामस्वितिकयूत्पय मया चैव वत्तव्यता मवरमसुरकुमारिस्थित सम्येपन्व जानीयात् २ । स एवोत्कटकालस्थितिकेयूत्पको जपन्यन् त्रियस्यो
 पमत्पितिकयूत्पयत मया चैव वत्तव्यता मवरं स्थितिलास्य जपन्यन् त्रीवि पत्तोपमानि वत्तपेवापि त्रीणि पत्तोपमानि एवमनुयतोपि ।

एव पममस्त पणि इवे । पमवता जहव हि कायसवका । अनुबन्ध त्रिस स्थिति कदा तिम कदा कायसवेव । भवाद्दसव दामवन्वडाह । भवपाय
 दोने काय भवपदव एव वदना १ वाजा पमुरना । कासादसेव जहस्य साहेना पुव्वकाओ दसवि वाससरसेवि पम्वहिया । कावपायवोने जव
 म्य साधिक पुव्वकाओ त तिरैव जवमवधी दयमवययय पविद ते पसर मवसवधी । उक्कासेव ए पविमोवमाए एवार जव करेजा १ । एवद्वय
 मको ए पमोपम तिजा तीन सगमता १ तीन पमरता २ इम ए वतका काव वावत् मति सागति करे । साचेव जहसकालिठिईएस उयवयो एस
 च वतजया । तेदोव जपमवकास स्थितिकेनेनिये जपना एदोव वत्तव्यता कइगे । गवर पमुरकुमारिठि सवइव कावजा २ । पतसाविम्येव पसर
 कुमारिन्व त पने मवेव जाववा ३ । साचेव उक्कासकालिठिईएस उयवजा । तेदोव एवद्वयताम स्थितिकेनेनिये जपना । जहसेव तिणि पविपावमठिई
 जम जपमवेजा एवववतमया । ते जपमववको तीन पमोपम स्थितिकेनेनिये जपनै एदोव वत्तव्यता कइगे । गवर ठिई से जहसेण तिणि पविमा

मममम्यधीनि श्रोत्रिषामुरज्रमम्यधीनीत्येव यद् न च देवमवाहुर्दत्तः पमरप्यसङ्गातवपायुर्केपूत्यपद्यतइति ॥ सोधेय अप्यहा अक्षकालिष्ठिष्ठे इ
 त्यात्ति ॥ एमुर्पोनम इह च अपन्यकालास्थितिकः मातिरकपूवभोटपायुः स च पक्षिप्रयतिक् ॥ उक्कोसय साहरेगपुवकोष्ठिगारुसुति ॥ असङ्का
 तनपाप्या पत्तारीना मातिरेका पूयभोटिराणु स्तेव स्यायुस्तस्य देवामुः भुवनीति कल्पा सातिरकत्याणुत्तमिति ॥ उक्कोसय साहरेगं पक्षुसह

उक्कोसगवि तिरिप्पि पलिनुयमाह एव स्थुणयधोत्रि । कालादेसेण जहणेण लप्पलित्वमाह उक्कोसेणावि लप्प
 लितुयमाह एयइय सेस तचेव ३ । सोधेय स्थुण्यगा जहयकालिठिठ्ठे जत्ते जहणेण दस वाससहस्ससिठ्ठिइ
 एसु उक्कोसेण साहरेग पुव्वकोलीस्थाउणु उयवज्जेज्जा, तण जत्ते ! स्थुवसेस तचेय जात्र जत्तादेसेसिप्पि णवर

कानान्मान उपन्यतः पदपत्तोपमानि उत्तकपतोपि पदपत्तोपमानि इयन्त श्रेय तच्चेव ३ । स एवात्मना अपन्यकालस्थितिको जातो अपन्येन
 दगवपमइत्त्वितिकेपूरुअर्येव सातिरेक पूवकोट्यायुण्णपद्यत ते ज्वन्त ! अवशेय तच्चेव यावज्ज्वादेस्स इति नवरमवमाहना अपन्येन चसु ।

बमाह उक्कोसेवि तिप्पि पक्षिपावमार एव पक्षवधावि । एतत्ताविशेय क्विति अवगवबको तीग पन्नापमनो उत्तकृष्टबको पवि तीग पन्नापमनो बको
 इम पक्षुइत्त पवि कइया । कालादेसेव कइसेव क्वप्पिपावमार उक्कोसेवि क्वप्पिपावमार एवइयसेस तचेव । कालपावकीने अवगवबको इ पक्को
 पम उत्तकृष्टबको पवि इ पन्नापमनो एतत्ताकास यावत् यतिपावति करे ३ । साचर अप्यहा अक्षकालिष्ठिष्ठा जातो । तेथेव आपवयेव अवत्स
 वाम विवित्ति इरे इहा अवगवकास स्थितिक सातिरेक पूवकाओ पावु तेइ पचो ममुक्क । अवसेव इववाससहस्सलित्तिपस । अवगवबको इयसहस्सवय
 विवित्तिनेवि अप्पे । उक्कोसेव साहरेयं पुव्वकाओ पावयसु उवपजेज्जा । उत्तकृष्टबको साधिव पूवकाओ पावपानेविपे उयजे जइ पचोममुक्कनो पसे
 ज्जात इयापये ता सातिरेक पूवकाओ पावपावे तेइ पातागा पावपा समान उवपाउछो करे । तेकमते पवसेस तचेव जाव मवादेसेति । तेइ इ
 भगरत् इत्थादि माकता तिमहीव कइया यावत् मवादेग सव । भवर पोयाइया कइसेव पक्षुपुव्वनं उक्कोसेव साहरेण पक्षुइसइसय । एतत्ताविशेय प

स्वति ॥ यदुक्तं सारसमस्तुत्तरमाकाशजाविमो हस्तादीनवेत्येति सुभाष्यते तथाहि-इत्युक्तवर्णाय अपन्यस्तितक प्रकाल सच सातिरेक

तंगाहणा जह्योण घणहपुक्त उक्कोसेण साहरेग घणहसहस्स । ठिई जह्योण साहरेग पुव्वकोली उक्को
सेणयि साहरेग पुव्वकोली, एव अणुयधोवि । कालावसेण जह्योण साहरेग पुव्वकोली दसवाससहस्सेहि
अप्पहिंया, उक्कोसेण साहरेग दो पुव्वकोली एवदय जाव सेवेज्जा ४ । सोचेय जह्यकालाठिईएसु उवव
यो एसचेय वत्तइया णवर असुरकुमारठिई सयेह च जाणेज्जा ५ । सोचेय उक्कोसकालाठिईएसु उवययो

पुपफमुत्तपतः सातिरेकं यमुत्सहस्र । स्तिविजपमन सातिरेका पुव्वकोटिकत्तर्पेणापि सातिरेका पुव्वकोटि रवमनुयन्योपि । कालावेसेन अ
पन्य सातिरेका पुव्वकोटिद्वान्नियसहस्रैरपिका तत्तर्पेक सातरक द्वे पुव्वकोटी इत्यत्र यावत्सुपर्णत् ४ । स एवात्मना अथन्यकालास्थिति
पूत्तय एया वैव वज्जयता नवरमसुरकुमारस्थितिं धम्कय च जानीयात् ५ । स एवोरुहकालास्थितिकेपूत्तको अथमेन सातिरेकपूव्वकोट्यायु

रनाहना अवयवको यमुपपन्न उत्कण्ठको साधिक वनव सवते सातकुलकर पूर्वकाव भावो हस्तादिक् अपेचाये सुभाषिवे । ठिई अहमेव साहरे
ना पुव्वकावो उक्कोसेवि साहरेया पुव्वकोली एव यज्जयवि । स्तिवि अवयवको साधिक अवयवको नो उत्कण्ठको एवि साधिक पुव्वकोलीनो जावको
इमं यमुत्तय पवि कइया । कालावेसें अहमेव साहरेया पुव्वकोली दसवाससहस्सेहि यभाहिवा । कालावायवोन अवयवको साधिक पुव्वकोली वितिरेव
मवसंको यमे इममइयय अधिक तेदेव मवसंको जावया । उक्कासय साहरेग दापयकावो एवदय जाव सेवेज्जा ४ । उत्कण्ठयको सातिरेक दोव पूव
वावो ते एक तिरिय मवसंको देवीको वमवसंको एतकाकाव जावत् गतिपावति करे । साचेय अहमेव साहरेया पुव्वकावो एवदय जाव सेवेद वनयवा । तेदोत्र
अथन्यकाल स्तिविनेविये उपपत्ता एवोव वज्जयता कइवो । नवर यसरकुमार ठिईं सवेसें अहमेव । एतसाविगेय यसरकुमारस्थितिं तथा संबध
जावया ५ । सापय उक्कासकालाठिई एसु उववया । तेदोत्र उत्कण्ठकाव स्तिविनेविये उपपत्ता । अहमेव साहरेयं पुव्वकावो पापएसु । अथन्यवको साधिक

पूवोत्पत्त्याय नयति तयैवागते व्यवहृतत्वात् पूर्वविषय इत्यादिः सप्तमभुस्तकारप्राक्कारे लाप्यते तथा सप्तमभुस्तकारस्य पञ्चविद्यत्यधिकानि पञ्च
पदं द्वाताम्युदेरत्वं तत्प्राक्कारानां विमो न तानि समन्विततरादि तत्वासीनइत्यादय दैतद्विपुलबोद्धाया अतः सप्तमभुस्तकारप्राक्कारासप्तानिना भवसङ्गा

अहणेण साइरेग पुष्टकोनोत्थाउएसु उक्कोसेणवि साइरेगपुष्टकोनोत्थाउएसु उववजेज्जा सेस तचेव णयर
फाहादेसेण जहणेण साइरेगा दो पुष्टकोनीउ उक्कोसेणवि साइरेगाउ दो पुष्टकोनीउ एवइय काल जाव
करज्जा ६ । सोचेव च्छप्पणा उक्कोसकाउठिइउ जाउ सोचेवय पठमगमगो ज्ञाणियव्वो णथर ठिइ जहसो

अयु नरत्तर्पेवापि सातिरत्तर्पुवोत्पत्त्यायुयेयु उत्पद्यत क्षय तदेव नवर कासावक्षेन अचन्यतत्सातिरेके हे पूर्वकोटी उत्कर्पेवापि सातिरेके हे
पुष्टकोटी इयम कास पावरदुर्मात् ६ । स यथात्मनोत्कृष्टकालस्थितिको कासः स एव च प्रथमभयको मन्वितव्यो नवरं स्थितिवचन्येन श्रीवि
पस्योपमानि उत्कर्पेवापि श्रीवि पस्योपमानि एवमनुबन्धोपि । कासावक्षेन अचन्यतत्तलीवि पस्योपमानि वृक्षप्रिवपसइसैरधिकानि उत्कर्पेव

पुष्टकोटी पात्रवर्धनियेकपत्रे । उक्कोसेवि साइरेग पुष्टकोटी पात्रवर्धनियेकपत्रे । उत्कृष्टवर्धो पवि साधिव पुष्टकोटी पात्रवर्धनियेकपत्रे
तिमहीन कवचता । नवर कासावक्षेक साइरेगा दापुष्टकोटीपा । एतन्नाविमियेकासापायाने अचन्य साधिव दाव पूर्वकोटीतेएव तिवेच भवनी श्री
को देव भवनी । उक्कोसेवि साइरेगापा दापुष्टकोटीपा इवय काल आन करेज्जा ६ । उत्कृष्टवर्धो पवि दाव पूर्वकोटी इमहीन कवचो इमहीन एतन्ना
काल दावत् मतिपागति करे ६ । सावेव यन्ना उक्कोसेवासाधिवि साइरेगा जापोसावर्धन पठमगमगा भावियज्जा । तेहीन दापवपे उत्कृष्टकासाकृतिव इवा
तेहीन पविसा गमानो वागवता कवचो । नवर ठिइ कवचेवे तिवि पविधावमाइ उक्कोसेववि तिवि पविपोवमाइ एव पवकवापि । एतको
विमिये स्थिति अचन्यवर्धो तीन पत्थापम उत्कृष्टवर्धो पवि तीन पवकापम इम यमयम्य पवि कवचा । कासावक्षेन कवचेव तिवि पविधावमाइ इ
मवि वासववर्धवि पवविवाइ । कासापाययोने अचन्यवर्धो तीन पवकापम ते विवच भवकवचो इमसकवचनं पविच ते देव भवकवचो जावता । स

तत्रपर्यायां इत्यादीनां यथोक्तमपवादप्रमाणं सन्त्यत इति ॥ साधारेणो दो युधकोछीष्टेति ॥ एका सातिरका विपग्मवसत्वा न्यातु सातिरेके वा मुरप्रवसत्कति ४ ॥ यधुरकुमारठिइ सवेहं च जायिज्जति ॥ तत्र जयन्या सुरकुमारस्थिति दधवपर्यसहस्यावि सम्बपस्तु सातिरेका पूर्वकोठी

ण तिखि पलिठेत्रमाइ उक्कोसेणवि तिखि पलिठेत्रमाइ एय ह्युणयधोवि । कालादेसेण जहसेण तिखि पलिठेत्रमाइ दसहि याससहस्सेहि ह्युप्रहियाइ उक्कोसेण त प्यलिठेत्रमाइ एवइय जात्र सेवेजा ७ । सो चेव जहयकालिठिइएसु उववसो एसचेव यत्तसुया नवर ह्यसुराठिइ सेवेह च जाणंजा ८ । सोचेव उक्को सकालिठिइएसु उववसो जहसेण तिपलिठेत्रम उक्कोसेणवि तिपलिठेत्रम एसचेव यत्तसुया नवर कालादे

यद् पस्सोपमानि इपत्त यावत्सेयत ३ । स एव जपत्तकालात्थितिकपूत्त एया चेव वत्तव्यता नवरससुरकुमारस्थिति सम्बपत्त जामीयात् ८ । स एवोरठठकालात्थितिकपूत्तको जपत्तय नत्रिपत्तोपम एत्तकपेववि त्रिपत्तोपममेपा चेव वत्तव्यता नवर कालादेजेन जयन्यतः यद् पत्त्याप मानि उत्कर्पेतोपि यद् पत्तोपमानि ६ । यदि सङ्कुयवर्पायुस्सज्जिपत्तयेन्निय (प्रवृत्ति) यावदुत्पत्तये कि जत्तवर स्सत्तवरसवरंज्य एव या

कासेव जयसिधोवमाइ एवइय जाव सेवेजा ७ । ठठकालादेको ज पत्तापम ते तोन तिदेव भवता तोन देवभवता इम ज पत्तापम एतहाकाज यावत् गति यायति वरे । साचेव जहयकालादिइ एस उववका एसववत्तवत्ता । तेहोव जयवत्तवत्ता किंतिजनेविये जपको एहोत्र वत्तवत्ता जइवो । जवर यमुराई सवेहच जावेत्ता ८ । एतहाविमिय यमुरकमार किंति सज्ज्य जावता । साचेव जहासकादिइएसु उववका । तेहोव ठठकालात्थितिक विविज्ज नविये जपता । जहसेव तिपत्तिपावम जहासेववि तिपत्तिपावम एसववत्तवत्ता । जयवत्तवको तोन पत्तापम ठठकालादेको पवि तोन पत्तापम ए होत्र यत्तवत्ता जइवो । जवर कालादेसेव जहसेव जपत्तिपावमाइ जहासेववि जपत्तिपावमाइ ८ । एतहाविमिय कावपाययोने जयवत्तवको ज पत्तापम तथा ठठकालादेवो पवि ज पत्तापम होत्र जइता ८ । जह संसज्जवत्तासाजय सज्जिपत्तिदिय जाव उववत्तवत्ति । जो संवत्तात यर्पावप संज्ञो पचेद्विज

दशवपसहस्रादिबेति, श्लेषममालु स्वयमेवाप्युष्मा एवमुत्पादितो ऽवज्ञातवर्णो सुविश्वपन्थेऽश्रियतिर्यङ्मुखरेषण सङ्क्रान्तवर्णोऽपूरसाधुत्पाद्यते ॥ च
इ सपञ्चत्वादि ॥ शक्रासह साहरेगसागरोवमगिष्ठिपसुति, यदुचं तद्वत्से तिकायमाश्रित्यति ॥ तिसुवि गमयसुति ॥ अथम्यकासस्थितिकसम्बन्धि

सेण जहणेण तपलित्वमाह उक्कोसेणयि तपलित्वमाह १ । जह सखेज्जवासाउयसखिपचिदिय जाव
उयवज्जति कि जलधर एव जाव पज्जाप्तसखेज्जवासाउयसखिपचिदियतिरिस्कजोणिणुण नते ! जे नयिए
असुरकुमारंसु उययज्जिए सेण नते ! केवइकालिठिएसु उववज्जेज्जा १ गोयमा । जहणेण दसवाससह
स्सठिइएसु उक्कोसेण साहरेगसागरोवमगिष्ठिइएसु उववज्जेज्जा । तेण नते ! जीया एगसमएण एव एएसि

यत्तपोसवधुपवर्णोऽवस्त्वन्निपन्थेऽश्रियतिगयोनिजो नदन्त । यो भविकोऽसुरकुमारेपूस्वत्तु स प्रवन्त । क्षियत्कालस्थितिकेपूरपद्यत १ गौतम ।
अपम्यन दश वपसहस्रास्मिन्नितिकेपूरकरीव सातिरेकसागरोपमास्त्वितिकपूरपद्यत, ते नदन्त । जीया एकसमयन क्षियन्त उत्तपद्यन्ते एव मेतपा

तियवधानिच पसुरकमारनेविदै ऊपये । वि वलधर एव जाव पज्जत सखेज्जवासाउय सखिपचिदिय तिरिस्वजाविदकमते की भविए । अ वलधर व
लधर उधर इत्थादिबो ऊपये इम वावत् पवीस सवदात वर्णोयु सन्नो पंचेक्षिए तिवज्जानिच जेमगवत् ॥ भविक असुरकुमारने विव जयज्जवा वा
य । पसरकमारंसु उववज्जितए । तेव पसरकुमारनेविदै ऊपये । वेवमते वेवइएकालिठिएसु उववज्जेज्जा । तेव जेमयवन् जेतसाकास क्षितिकनेविदै जय
जे इ म उत्तर । मायमा जहणेव दसवाससहइएस । जेनोतम जयज्जवो दसवज्जवय क्षितिकनेविदै ऊपये । उववसेव साहरेय सागरोवमगिष्ठि
यस उववज्जेज्जा । वलधरवो साधिब साध्यापम क्षितिकनेविदै ऊपये एव जे कज्जा ते वसिनिजाव भाययोनि वज्जो तिहा साधिब सागरोपमनी कि
तिह । तेवमते जोवा एनसमवचं । तेव जेमयवन् जोव एकसमये जेतसा ऊपये । एवं एवसिं रवज्जमपुठवि ययगसरिखा ववममगा वेयवा । इम एवमि
रवममपुठिरो यमासरोखा ननेई यमा इहा पधि जीववा । ववर प्रयवा जहज्जवाविहीपो भवइ । एततोऽनियेव भायवये ववममगाव क्षितिय ववो ।

घोषिकादिषु ॥ चत्वारि सेरसाठसि ॥ रत्नप्रपापुषिणीनामिनां जपण्यस्थितिकानां तिस्र स्ता उक्ता एषु पुन स्ता वस्तुतो ऽसुरेषु तेषोसेइयावा
मप्युत्पद्यत इति, तथा रत्नप्रपापुषिणीनामिनां जपण्यस्थितिकानां मण्यवसायस्थानाम्यऽप्रमृष्टास्तान्येवोक्तानीह तु प्रमृष्टास्तान्येव दीर्घस्थितिकत्वे हि
द्विविपारग्यपि सम्भवन्ति नस्त्वितरेषु कासस्याह्यत्वात् ॥ सर्वज्ञो सातिरेयेव सागरोवमथ कायवोति ॥ रत्नप्रपापुषिणीनामिनां सागरोपमेव सम्यच उक्ताः

रयणप्यन्नपुदधिगमगसरिखा जयगमगा जेतक्षा जवर स्यप्यणा जहृक्षकालिठिईत जवइ ताहे तिसुवि गम
एसु इम जाणत्त चत्वारि ठेस्साठ, स्युक्कवसाणा पसत्या सेस तचेव सवेहोसाठरेणेण सागरोवमेण कायवो १
जडुमणुस्सेहितीउववज्जाति कि सखिमणुस्सेहिती उववज्जाति स्यसखिमणुस्सेहिती उववज्जाति १ गोयमा !

रत्नप्रमापुषिणीगमजसदुदा नवापि यमका छातव्या जवर मालना जपम्यकासस्थितिको जवति तथा त्रिधपि यमकापु इद नामात्मकतत्त्वो ले
इयाः जप्यवसाणाः प्रशस्ताः शेषं तथैव सम्यचः सातिरकव सागरोपमेव कर्तव्यः ॥ यदि मनुष्यस्य उत्पद्यन्त कि सखिमनुष्यस्य उत्पद्य
न्त असखिमनुष्यस्य उत्पद्यन्त १ यौतम । सखिमनुष्यस्य उत्पद्यन्ते नैवासखिमनुष्यस्य उत्पद्यन्ते । यदि सखिमनुष्यस्य उत्पद्यन्ते कि स

ताहे तिसुवि यमदम इम वाचम । तिवारे तोनेर नमानेविपे जयवकाव स्थितिकवसवो योचिकादिजनेविपे एव भेदवै तेवहे—वत्तारिखत्ता/भा
पम्यवसावा पसत्ता ससतत्तव सवडा । रत्नप्रमा पुषिवोयामी जयव्यस्मितिबने तोमसेया ववो इहा वारसेया ववो असुरवमारनेविपे तेवसेयाव
न जपवै तथा रत्नप्रमा पुषिवोयामी जयव्यस्मितिबनेविपे पम्यवसायस्थान पम्यवसायस्थान ववो इहा ता प्रमृष्टावो ज ववया दीर्घस्थितिक पवि हि
विध पवि समवे पवि जपम्यस्मितिबनेविपे न समवे कामना पकाववावकी गेय तिनवोव ववना रत्नप्रमानेविपे सागरोपमे करो सवेध कप्पा धने प
सरकुमारनेविपे । साररेमे व सामरावम व कावणा ८ । साधिक सागरापम ठेवाते सवेध वववा ववि इइने तेवना माववकी, हिवे मनुष्यवकी पसु
रकुमार जपवावता वववे । जडमणुस्सेहिती उववज्जाति कि सखिमणुस्सेहिता उववज्जाति पसखिमणुस्सेहिता उववज्जाति । आ मनुष्यवकी जपवै तो

त्यादि ॥ एकदोसेव तितपनिमुयमठिइयमुत्ति ॥ देयकुर्वादिनरा वि उत्कर्षैत स्वायु समानस्यैव देवायुयो वपका अतः ॥ तितपनिमुयमठिइयसु इत्यु
त्तं ॥ नवरं नरीरोगाइत्यस्यादि ॥ तत्र प्रथम श्रीपिब श्रीपिकयु द्वितायस्तु श्रीपिबो अपन्यस्थितिद्विति तमीपिबो उवङ्गातवपीयु मरा अप

ठिइएसु उवयज्जेज्जा एव अस्सखेज्जायासाउयतिरिस्सजोणियसरिसा आदिस्सा तिसि गमा गेयस्सा । णवर
सरीरोगाहणा पठमधितिएसु गमएसु जहणेण साइरेगाइ पच घणुहसयाइ उक्खोसेण तिसि गाउयाइ सेस
तचैव तइनु गमो गाहणा जहणेण तिया गाउयाइ उक्खोसेणवि तिसि गाउयाइ सेस जहेव तिरिस्सजोणि
याण ३ । सीचेन अप्पणा जहयुकाउठिइंनु जाउं तस्सवि जहयुकाउठिइंयतिरिस्सजोणियसरिसा तिसि

योगमका ज्ञातव्या नवर इरीरावगाहना प्रथम द्वितीये गमे अपम्येन सातिरेकावि पच्च पनुःसुतागुत्त्वर्पेव कोशत्रय सोप तचैव वृतीये गमे
वगाहना अपगयेन कोशत्रय उत्कर्षैकापि लोकात्रय आयं यचैव तियम्योमिकानाम् ३ । स एवात्मना अपम्यकासस्थितिको सातस्तस्यापि अप
उरज्जटवको तोन पक्कापम ब्बितिकनेविने अपमे ते दववइ प्रमुत्ता ननुव उरज्जटवको पाताना आच्छवा समान होव देवना पाज्जवा वाधे । एव च
मयमवावाइ तिरिस्सज्जाविच हरिसा पाविजा तिवि यमा देवना । इम पचववात वर्यावय तिवंबयानिक सरीखा इहो पचि पडिवा तोन गमा
जइवा । नवर सरीरामाहवा पठम भित्तिएउ ममएस जइवव साइरेगाइ पचववइसबाइ । एतलोविशेय प्रदोर एवमाहना पडिवा बीवा ममानावदे
अवगदवको साधिक पीचरै वनुपनोदुवे । उज्जासेव तिवि याउवाइ सेस जइव तिरिस्सज्जाविवाच । बीवा यमानविने एवमाहना अपगदवको तोन गाज्जो
वा जइवव तिवि याउवाइ उत्कर्षायेववि तिवि गाउवाइ सेस जइव तिरिस्सज्जाविवाच । बीवा यमानविने एवमाहना अपगदवको तोन गाज्जो
तवा उरज्जटवको पचि तोन माज्जो जेमाटे एव उरज्जटवकिति पक्कापम तोन पाउवाजेविने उपमे । उरज्जटवको पोताना आउकासमान पाववम्यव
पवीवको तेमाटे येय विम तिववमानिकने कइवा तिम कइवा ३ । सायेव अप्यवा जइसकासठिइ वा वापा । दीहोव पापचये अवगवकास स्थितिकने

मृतः सातिरुपपन्नपनुः शतप्रमाणे प्रवति यथा सप्तमकुसुमरप्रकाशनाथी मिथुमकरः, उत्कृष्टतस्तु त्रिगुल्युतमाभी यथा देवकुर्वादिमिथुमकरः

गमगा नाणियक्षा णयर सरीरोगाहणा तिसुवि गमएसु जहस्येण साहरेगाह पच घणुहसयाइ उक्कोसेणवि
साहरेगाइ पच घणुहसयाइ सेस तचेव ६। सोचेव स्यप्यणा उक्कोसकालाठिईन जानु तस्सवि तेचेव पच्छि
खा तिणि गमगा नाणियक्षा णयर सरीरोगाहणा तिसुवि गमएसु जहस्येण तिसि गाउयाइ उक्कोसेणावि
तिणि गाउयाइ स्यसेस तचेव ९। जह सखेज्जावासाउयससिगमणुसंहितो उववज्जाति कि पज्जाससखेज्जा

म्वकालस्थितिबिपयोगनकसदृशकस्यो यमका अणितव्या नवरं शरीरावगाहनाजिवि गमकपु जपयेम सातिरकावि पच पनु क्षतामि,
सकस्येवापि सातिरकावि पच पनु क्षतानि क्षेप तथैव ६। स यवात्मनोत्कृष्टकाशस्त्वितिकावात स्वास्यापि त एव पाश्चात्याकयो गमका न
वितव्या नवरं शरीरावगाहना विमपि यमकपु जपयेम कोशात्रयमुत्सर्वेवापि क्षोयजपसवक्षेपं तथैव ६। यदि सङ्कपवर्षायाः सङ्कमनुष्यस्य

विदे दृवा। तस्यवि जहककाशङ्किरु तिरिक्ककाशिवसरिसा तिचि मममा भाविबवा। तेवने पचि जहस्यकाठ क्षितिव तिथैवयानिक सरोखा तोनी
र गमारहा पचि खांबका। नवर शरीरोगाहना तिसुवि ममएसु। एतकाविशेय शरीर भवमाहना तोनेर यमानेविपे। जहस्येव साहरेगाइ पचघणुह
नवा। जहस्ययको साविह पचसे नगनो। उक्कासेवावि साहरेगाइ पचघणुहसवा सेसतचेव ६। उत्कृष्टकाठो पचि साविह पचसे घणुधनो येव
तिसहोज कइवा। भावेन पय्यना उक्कायकाशङ्किर या जापा तथावि तेवेक। तेहोज भापवपे उत्कृष्टकाठ क्षितिव द्रयो तेहना पचि तेहोज पचद्री
तिर्यस्यानिबवा। पच्छिमतिवि मममा भाविवा। पाक्षिका तोन यमानोपरे तीन ममा भावना। नवरं सरीरागाहणा तिसुवि गमएसु। एतकावि
येव शरीर पदमाहना तोनर ममानेविपे। जहस्येव तिचि गाठयाइ चककासिचवि तिचि गाठयाइ पचसस तचन। जहस्ययको तोन गाठनो उत्कृष्ट
काठो पचि तोन गाठनो भावना सब तिसहोज कइवा ८, विदे सपयगत वर्षायाः सकोमनुष्य पाचवीने कइवे। जह सखेज्जावासाउय सखिमसुरेसिंदितो

स च प्रथमगमे द्वितीये च द्विविधापि सम्भवति । द्वितीये तु विगच्छन्नावाहम मय यस्मा यसा वेनोक्तस्त्वितिपु पस्योपमययायुक्तेषु स्पष्टाते, उ
रुपतः स्त्रायुःसमाभायु दन्त्यकत्वा तस्यात् । अथ सङ्गतवर्षायां सन्निभमनुयसाधित्याह-अहसयेज्जत्यादि ॥ एतच्च समस्तमपि पूर्वोक्तानुसारेणा

धासाउय ध्यपज्जत्तसखेज्जा जाय उ० ? गो० । पज्जत्तसखेज्जायासा गो ध्यपज्जत्तसखेज्जा । पज्जात्तसखेज्जा
यासाउयसखिमणस्सेण ज्ञते । जे न्निविण्ण ध्यसुस्कुमारिणु उधवज्जिण्णए सेण ज्ञते । केवतिकालाठितीणु उव
यज्जेज्जा ? गो० । जह्खेण ठसयाससहस्सठितीणु उक्खोसेण सातिरेग सागरोधमठितीणु उववज्जेज्जा ।
तेण ज्ञते । जीया एव जहेव एणसि रयणप्पज्जाए उधवज्जमाणाण पव गमगा तहेव इह्वि पव गमगा

उत्पद्यते किं पर्याप्तसङ्ख्यवर्षायाः (प्रवृत्तिः) पावपपर्याप्तसङ्ख्यवर्षायां कृत्युत्पद्यन्त ? गीतम् । पयाप्तसङ्ख्यवय (प्रवृत्तिः) नैवासक्येपवर्षायां युक्तेषु ल
द्यन्त । पर्याप्तसङ्ख्येववर्षायाः सन्निभमनुयौ प्रदन्त । यो न्निविबोसुसुमारुत्पत्तु स चवन्त । किपत्तासास्थितिकेपुत्पद्येत ? गीतम् । अपत्यम्
इक्ष्वापसहस्सस्थितिकु उत्सकपतः सातिरेकसानरोपमस्थितिकेपु उत्पद्यत । त न्चवन्त । जीवा एव यथैवेतेषा रथप्रजायासुत्पद्यमाना भव

उदभवन्ति । वा सवशात वर्षायां सद्योमनुयवको जपन्ते । कि पज्जत्त सखेज्जायासाउय ध्यपज्जत्त सखेज्जायासाउय । ता न्नु पर्याप्त सवशात पर्याप्तव वा
वत् जपन्ते पववा अपर्याप्त सवशात जावत जपन्ते इ म उत्तर । गायमा पज्जत्त सखेज्जायासा वापपज्जत्त सखेज्जायासाउय । द्वेयौतम पर्याप्त सवशात
पर्याप्तव जावत् जपन्ते, तद्वो अपर्याप्त सवशात वर्षायां जपन्ते । पज्जत्तसखेज्जायासाउय सखिमणस्सेण भत जे भविण्ण ध्यसुस्कुमारिणु उववज्जिण्णए । पर्या
प्त सवशात वर्षायां सद्यो मनुय इममयन् जेह भविण्ण ध्यसुस्कुमारन जपन्ते । सेवमते कोपय काह्विण्णए सु जवज्जेज्जा । तेह हेमगवन् केतसावाह सि
तिज्जन्निवै जपन्ते इ म उत्तर । गावमा जह्खेण यसाससहस्सठितीणु उववज्जेज्जा । द्वेगीतम अपत्यवको द्यसहस्सथय स्थितिकेनविषे जपन्ते । उक्खोसेण साति
रेम सागरावहिण्णए उववज्जेज्जा । उरुत्तवको साधिक्क सायरापम स्थितिकेनविषे जपन्ते । तेवमते जीवा एवं जहेव एणसि रयणप्पमाए उववज्जना

वयस्य ॥ अतुर्विद्यतितमज्ञाते द्वितीयः ॥ २४ ॥ २ ॥ रायगिहे इत्यादि ॥ उच्छेसेषं देवसूदुपल्लितुयमच्छिदरसुसिति ॥

नाणियस्या णवर सयेहो सातिरेगेण सागरोपमेण कायसो । सेस तपेय । सेव जत २ । सि ॥ चउवीस
मस्यस्स वित्तिउ उदेसो ॥ २४ ॥ २ ॥ रायगिहे जाव एव वयासीणागकुमाराण जते !
कनुहिती उववज्जाति कि णेरहुएहिती उववज्जाति तिरिस्समणस्सदेविहिती उववज्जाति ? गो ० ! णो णेर
हुएहिती उववज्जाति तिरिस्समणस्सहिती उववज्जाति णो देवेहिती उववज्जाति, जहु तिरिस्सजोणि एव जहा

गमका सयेवहापि नव ममका प्रवित्तव्या नवर समेव सातिरेकेव सागरोपमेव कसल्यः अप तपेत् । तव प्रवत् । भवत् । इति ॥ अतुर्वि
यतितमज्ञाते द्वितीयः ॥ २४ ॥ २ ॥ राखयहे यावदव मवादीत्-नागकुमारा प्रवत् । कुत उत्पद्यन्ते कि नैरयिकेभ्य उत्प
द्यन्ते तियग्न्यो म्मुप्यदेवस्य उत्पद्यन्ते ? नीतम । नैव नैरयिकेभ्य उत्पद्यन्ते तियेदुमुयेभ्य उत्पद्यन्ते नैव देवेभ्य उत्पद्यन्ते । यदि तिर्यगेयनि

याव चवयस्य । तेव हेमगवद् बोध इत्यादि इम बिमहीन इत्यप्रमा उपजतावका नवयमा लक्षा । तपेव इह वि चवयस्यमा माविद्यमा । तिमहीन
ही पवि नव गमा चावमा । नवर उवेहा सातिरेकेव सागरावमेव काव्यो सेव तपेव । एतसावियेव उवव साधिक सागरोपमसघाते नरवो येव ति
महीन नववो । सेवंते २ ति । तदपि हेमगवद् इत्यादि पूर्ववत् ॥ एउवोसमसवस्य वित्तिया उवेसा लक्षणा ॥ ए ववहीसमां यतवना वोका उवयो पू
रा यना ॥ २४ ॥ २ ॥ रायगिहे जाव एव वयासी । राखयइ नयरनेविने वायत् भीतम इमल्ले । नागकुमाव मते लपोहिता लववत्तं

ति । नामनमार हेमगवद् विहावको लपले । वि वेरएहिता लववज्जाति । ए नारकोवको लपले पववा । तिरिस्स मयुख्य देवेहिती उववज्जाति ।
तिर्यववको पववा मनुववको लपले ग्रववा देववको लपले २ ॥ उत्तर । यावमा या वेरएहिता लववज्जाति तिरि मपुरवेहिता लववज्जाति या देवे
हिता लववज्जाति । हेमोतम नारवोवको लपले नवो तिर्यवयाविक तथा मनुव लपले देववको लपले नवो । नर तिरिस्सकोपि एव लक्षा लवववुमा

यदुक्तं तदीदीप्यनागद्वन्द्वानिबायापेक्षया, यतस्तच्च द्वे वेदोभे पत्न्योपभे उत्कथयत प्रायु स्यादाह-वादिष्विवष्टपसिमं दोदेसुष्टमरिषावर्तित । ७

असुरकुमाराण यत्तद्वया तथा एएसपि जाय असासिप्ति । जइ ससिपचिदियतिरिस्कजोणिगहिती उववज्ज
ति कि सखेज्जावासाउय असखेज्जावासाउय सखज्जावासाउय असखेज्जावासाउय जाय उवय
जाति । असखेज्जावासाउयससिपचिदियतिरिस्कजोणिगण नते । जे नविण नागकुमारिंसु उववज्जाइ सेण
नते ! केवतिकालठिती ? गो० । जहणेण दस वाससहससठितीएसु उक्कोसेण देसूणदुपलितवमठितीएसु

केन्य एव यथाशक्तुमारारब्धो वल्लभता तथैतेषामपि यावदसञ्जीति । यदि सञ्जिपन्थेन्निरयतिरग्याभिज्ञानं सत्यद्यान्तै किं सङ्ख्यवर्णायुः (प्र
वृत्ति) प्रायदसङ्ख्यवर्णायुः (प्रवृत्ति) यावदुरपद्यन्ते ? गौतम । सङ्ख्यवर्णायुः (प्रवृत्ति) यावदसङ्ख्यवर्णायुर्विदुरपद्यन्ते । असङ्ख्यवर्णायुः स
म्बिपन्थेन्निरयतिरगयोनिर्बो नदन्त । यो प्रविर्बो नामकुमारपुरूपपद्यत स जदन्त । कियत्कालस्थितिजेपुरपद्यत ? गौतम । अपम्यन दसङ्ख्यवर्ण

[illegible]

उवयज्जेज्जा । तेण ज्ञेते । जीवा अयसेसो सोचेव असुरकुमारसे उवयज्जामाणस्स गमको ज्ञाणिगद्यो जाव
 न्नायादेसोप्ति । कालादेसेण जहणेण सातिरेगा पुद्गकोनी दसहि याससहस्सेहि क्षणहिमा, उद्धोसण देयू
 णाद्द पच पलिघेवमाद्द एयइय जाव करेज्जा १ । सोचेव जहणाकालाठितीएयु उवययो एसनेय यसाध्या
 णधर णागकुमारठिति सयेह च जाणेज्जा २ सोचेव उद्धोसकालाठितीएयु उवययो तस्सयि एरनेय यसा

स्वस्वितिकेयूत्त्वयैव देशोमद्विपत्तोपमस्वितिकेयूरपद्योत्त । ते प्रवन्त । कोया अयज्जायः स यवागुरकुमारयेरुपपमानस्य भागो ज्ञाणिगद्यो यान
 द्वादास इति । कासादयेन अपत्यत्तरसातिरेका पूर्वकोटिद्वयनिवयसधेरपिबा' उत्तरपैव दशोपगति पच पत्योपगा । ययमं यातत्तुगात्
 १ । स एव अपत्यकालस्वितिकेयूरपत्य यया पैव यत्तव्यता ययदं नागकुमारस्थिति गत्येय स्या जाणीयात् २ । ग एवोत्तरकृत्वात्तस्वितिकेयूरपत्य

मूय दुपलियावमद्विरपसु उवयज्जेज्जा । उत्तरकृत्वाको देसज्जा पत्त्यापम स्वितिकेयैवै उवये पच उत्तरद्विज्जा नागकुमारमिहाय पपनामे ज्ञाणा ज
 माटे तिक्का देवान् हाय पत्त्यापम उत्तरकृत्वाको पायु इवे । तेदंमत कोवा ययसेसो साधेय । तेव यययवन् ओव ज्ञाणादि ययमेव तेदोभ । ययारभाभार
 तु उत्तरकृत्वापम ययगा भाविबन्ना जाव भवदेवति । असुरकुमारनेविमै अपत्यतावन्नाने गमा ज्ञाणा तिमज्ज ज्ञाणा साधत् भवयेगधग । ज्ञाणादि
 सेव उत्तरकृत्वा सातिरेया पुवकाको दसहि याससहस्सेहि ययज्जेज्जा । कासपानयोने अपत्यकको सातिरेव पुवकाको ते तिरेव भवयेगधो यमे भगवाइ
 ययेवरो ययिज्जे ते नायकुमार मवनी जावको । उत्तरकृत्वा पचपनिपावमाद्द एवययेजाव ययज्जा १ । उत्तरकृत्वाको येगान पंच पत्त्यापम तिसा
 तोम पत्त्यापम ययकवाद पर्याय तिरेय मवना यमे देवान् हाय यस्यापम ते देव भवयेगधो जावको एतलोवाभ यावत् गति यागति भदे । भोग ।
 उत्तरकृत्वाविरपसु उवयज्जा उत्तरकृत्वाविरपसु स्वितिकेयैवै अपत्या इत्यादि दशोम ज्ञाणाता ज्ञावो । ययदं ज्ञाणमभाद्विरति ग
 ययव जाणेज्जा २ । एतसाविमेष आगकुमार किति उवये जावया । सापेव उत्तरकृत्वाविरपसु उवयवया तय्यविए एवयवयाधया । तथोभ उत्तरकृत्वा

रतुसवपदे ॥ देसूनाइ पबपसिठवमाधति ॥ पस्वोपमत्रय वसङ्गातवपायुस्तिपक्वस्वभि द्वे च देशोने ते मागकुमारसम्यग्भिनी इत्येव यथोक्त

सुया णर ठित्ती जहखेण देसूणाइ दो पलिठवमाइ उक्कोसेण तिखि पलिठवमाइ सेस तचेव जाव न
वादेसोसि । कालादेसेण जहखेण देसूणाइ चत्तारि पलिठवमाइ उक्कोसेण देसूणाइ पच पलिठवमाइ एव
दुय काल सेवेज्जा ३ । सोचेव अप्पणा जहखकालठितीठि जाठ तस्स तिसु गमएसु जहेव असुरकुमारसु
उययज्जमाणस्स जहयाकालठितीयस्स तहेव णिरयसेस ६ । सोचेव अप्पणा उक्कोसकालठितीठि जाठ तस्स

अस्याप्यपेव वत्तव्यता मवर स्वितिकपन्नेन दग्गेने द्वे पस्वोपमे उत्तवपत्तयोचि पस्वोपमानि सेप तचेव यावद्वादेस इति । कालादसेन ज
चन्यतो दग्गेनानि वत्तारि पस्वोपमानि उत्तयतो दग्गामानि पच पस्वोपमानि इयस्स यावत्सवेत ३ । स एवात्मना अपत्यकास्त्यितिको
जातस्सापि त्रिषु गमकेषु यथेवा सुकुमारेपुत्पद्यतो अपत्यकास्त्यितिकस्य तचेव निरवखेय ६ । स एवात्मनोत्कटकालास्मितिको जातस्त

व स्वितिकमेविपे उपत्ता तेइतो पचि एहीअ येत्तव्यता कइवो । मवरट्ठि जहखेव दसूनाइ दा पखिपावमाइ । एतखाविषय खिति जयस्ववको देशो
न दाव परापम एव चवसप्पिबीना बीजा कराना कतखाएव भाग गया तिहा तिर्वेपाययोने कइया तिहा ततखाअ पाछखा इवे तेइने पाताना
पात्रपासमान देवावबन्ध पबोबको तथा । उक्कोसेण तिखिपखिपावमाइ सेसतचेव जाव भवादेसाति । उत्तवट्ठवको तोन परवापम एव देवकइ पा
दिदेने कइया तेइ पाताना पाछखावो बीज देयान दाव परवापम पाजखा बावे येय तिमहीअ बायत् भवादेयसे कइवो । कालादेसेव जहखेव
देसूनाइ वत्तारि पखिपावमाइ उत्तकासेव देसूनाइ पच पाजपावमाइ एवअ काल सेवेज्जा ३ । कालपाययोने जयस्ववको देयान चार परवोपम ति
हा देयोन दाव पस्वापम तिमखका चन देयान दाव परवापम मागकुमारना उत्तवट्ठवको देयोन पच परवापम ते तोन यवपतिदेव भवसवधो देयान
दाव परव नामदेन भवना पतकाबास बायत् गति भागति करे ३ । सापेव अप्पणा जहख कालाइइया जाधो तच्छतिसु ममएसु । तेहीअ पापबपे ज

यि तदेव तिष्ठि गमगा जहा असुरकुमारेसु उवधजामाणस्स णवर णागकुमारोठिति सधेह च जाणेज्जा
सेस तचेव जहा असुरकुमारेसु उवधजामाणस्स १ । जदि सखेज्जावासाउयसखियचिदिय जाव कि पज्जाप्त०
अपज्जाप्त० ? गोयमा ! पज्जाप्तसखेज्जावासाउय णो अपज्जाप्त० पज्जाप्तसखेज्जावासाउय जाव जे त्रधिण
णागकुमारेसु उवधजिप्तए सेण जते । केवइकालोठिई ? गोयमा ! जहणेण दस वाससहस्साइ ठिई, उक्को

स्यापि तथैव इवो गमका यथामुकुमारेपूत्यद्यतो मवर नागकुमाररस्थिति सम्बन्ध न्वा जानीयात् इय तथैव यथा मुरकुमारेपूत्यद्यतः २ । यदि
नन्येववपायु मन्त्रिपचन्निप्र यावत्स्थं पयोस (प्रवृत्ति) यावदयथासंख्येयवर्षायुःसन्निपन्नेन्निप्रपूत्यद्यतं ? यीतम् । ययोससंख्येयवर्षायु
नेवावपास (प्रवृत्ति) यावदुरपद्यत । पयोस (प्रवृत्ति) यावद्यो त्रयिको नागकुमारेपूत्यपु स मद्यत । अथान्नात्सवित्तिक्कपूत्यद्यतं ? यीतम् ।

वयं क्षितिकाव इवा तेजना तोनइं ममानेविदै । अनेइयसुरकुमारेस उवधज्जमावत्त अइव आकाइइवत्त तथैव विररत्तव १ । अिमहोव असुरकुमार
नेविदै उपज्जताने अवगयकाव वित्तिक्कने कज्जा तिमहोव निररयेव कइवा १ । एयेव ययका उक्कवासकाइडिंयो जावा तत्तवि तदेवति वि गमगा ।
तेहोव यावदये उक्कडकाव क्षितिकाव इवा तेजना पवि तिमहोव तोन गमा । जहा असुरकुमारेसु उवधज्जमावत्त । अिम असुरकुमारेनेविदै उपज्ज
ताना कज्जा तिम कइवा । एवर वायकमारइइं सवेइव जावेज्जा सेस तथैव । एवलावियेव नागकुमार किति तवा सवेव जाववा येव तिमहोव क
इवा । जहा असुरकुमारेसु उवधज्जमावत्त ८ । अिम असुरकुमारेनेविदै उपज्जताने कज्जा अदि सखेज्जवासाउय सखियचिदिय जाव वि पज्जत अपज्ज
त । आ सयथात वर्णायुप सद्यो पचेन्द्रिय यावत् उपजे ता ए पर्वात्ता उपजे पयर्वात्ता इवे ६ म उत्तर । गावमा पज्जतसखज्जवासाउय वा अपज्जत
इधोतम पवतामववात वर्णायुप यावत् तियेव उपजे पवि मइो पयर्वात्ता उपजे । पज्जत सखेज्जवासाउय जाव जे मविय नागकुमारेसु उपवज्जितए ।
पयाप्य सपरात वर्णायुप यावत् जमत्त नागकुमारेनेविदै उपजे । सेव मते अवदइवकाइइ । तेव इधमवत्त केतकावाव कितिक्कनेविदै उपजे ६ म उत्तर

मानं जयतीति, द्वितीयमे ॥ नागकुमारसिंहि संवेहं च जावेज्जति ॥ तत्र जपण्या नागकुमारस्यति र्ग्य वर्षसखादि संवेपसु कालतो जप
व्यः नातिरक्तपूवकोटी दक्षवपदखापिका, उरकटः पुनः पत्योपमपयं तिरयापिबमिति । तृतीयमे ॥ उक्रोसकाससिंहसुति ॥ देशोनद्विपस्यो
पमापुंकेप्रित्ययः तथा ॥ तिरं करणेव दोदेमुखाव पसिंयमाइति ॥ यदुक्त तदवसप्यस्या सुगमाभिधमद्वितीयारक्तस्य कियत्यपि ज्ञाने अतीते
यमङ्गः तवपायुय किरदारिपकस्योक्तं तयामवेतरममायायुषात्वात् यथाभय च स्यायुः समभेधापुयन्यकत्वेनोक्तुत्पतिपु नागकुमारपूरपादात् ॥

सेण देसूणाह दो पलिन्धयमाह एय जहेय स्यसुरकुमारेसु उववज्जमाणस्स अत्तस्यया तहेव इहवि णयसु गम
एसु णयर नागकुमारठिति संवेह च जाणेज्जा सस तवेत्त १ । जइ मणस्सेहिती उववज्जति किं सखिमणु
असखिमणु ० ? गोयमा ! सखिमणु ० णो असखिमणुस्से ० जहा असुरकुमारेसु उववज्जमाणस्स जाय स्य

अपन्यय इय वपंसखादि स्थिति रुक्कर्वेव वज्जोने हे पत्योपमे मय यथेवासुरकुमारेपूरपादतो वक्तव्यता तथेवहापि नवसु गमज्जपु नयर
नागकुमारस्यति सम्यच च जानीयात् क्षापं तथेय २ । यदि मनुज्येन्य उत्पद्यन्त विं सखिमणुय (प्रवृत्ति) याव
दुरपद्यन्ते ? गीतम । सखिमणुयेपु नैयासखिमणुयपु यथासुरकुमारेपूरपादतो यावदसंख्येयवर्पायुः सखिमणुयो प्रदत्त । यो प्रविको नाग

र । गावमा जहजेव दसवासनइच्छा १ ठिरे । हेमोतम अवगववको दयसङ्ख्यवपं क्खितिकेविपे जपजे । जज्जसिंख देसूबाह क्षापसिखावमाऽ । उत्कट
यको दयमा दाय परबापमस्यितिकेविपे जपजे । एवं जहेय असुरकुमारेसु उववज्जमाणस्स यतन्मया तहेव इहवि नवस गमएसु । इम किमहोळ असुर
कुमारने विदे अपवतावधानो ब्रह्मक्यता खडो तिमहोळ इहा पवि नवेरं यथानेविपे जहको । अवरं नागकुमारसिंहि संवेपच जावेज्जा सेस तथेव ।
पतन्नादियव नागकुमारस्यित संविष जांबवा येय तिमहोळ कहवो ८ । जइमसुसिंहितो उववज्जति । आ मनन्यवको जपजे । विं सखिमणु पसखिमण ।
तो म् संमो मनुष्यवको जपजे पसंमोमनुष्यवको जपजे १० प्र० उत्तर । गोयमा सखिमणु वा पसखिमणुरसे । हेमोतम संमोमनुष्यवको जपजे नहो य

नरोऽज्ञासाउय सणिमणस्सेण ज्ञेते । जे नयिए णागकुमारेसु उययज्जित्तए सेण ज्ञेते । केवडकाळिठिईएसु
 उययज्जिड १ गोयमा । जहणेण दस यासमहस्साठिडएसु उक्कोसेण देसूण दुपलित्तम एव जहेव अ्सस्वेज्जा
 यानाउयाण तिरिरुजोणियाण णागकुमारेसु अ्यादिवा तिया गमगा तहेव इमस्सवि णवर पढमविईएसु
 गमएनु सरीरोगाहणा जहणेण साइरेगाइ पच घणुहसयाइ, उक्कोसेण तिया गाउयाइ, तईयगमत्तगाहणा

कुमारपुरपुं म प्रदत्त । कियत्तास्वितिकपूरपट्टत्त ? गीतम् । अपन्यतो इत्थं वयसश्चस्वितिकपूरवत्त दक्षोमहिपस्योपमस्थितिकपु एव
 मयैशमदुपयत्तापुजाया तिययोनिजाना नागकुमार सादिमात्तयोगमकात्तयेवास्यापि नवर प्रथमद्वितीयगमयो शरीरावगाहना अपन्यन
 मातिरकापि पन्थ पनु गतानि उत्तरय्येव लोशायम् तृतीयगमावगाहना अपन्येन देशीन लोशद्वय उत्तरय्येव लोशद्वयं छेप तथैव । स एवा

सशोमन्यव ो अपव । जहा पसरकमारेसु उवडत्तमावकाव पसखेज्जासाउव । जिन पसरकमारेनेविदे अपजतावकाने कज्जा तिम वडवो यावत्
 पसक्यात इवावद । सविमपुरसेव भते वेमदिव पावकमारेम वडवज्जित्तए । सशोमन्यु देमवडन् वे मय्य नायकुमारेनेविदे अपवै । सेवभते वेवडवकाव
 डिःपनु उवडत्त । तेइ देमवडन् केतसाकास भित्तियनेविदे अपवै । म उत्तर । गोयमा जहखेवं दसवासवडत्तहिईएसु । जेगीतम् अवम्यवको द
 मयडययय न्नितिकनेविदे अपवै । कज्जोमिच देमव दुपनिपावम एवं जहेव पसखेज्जासाउवाव तिरिक्कावियाव बागकुमारेनु पाटिजा तिसिगम
 गा तरेर इमरवडि । जट्ठइवको देयान दाय पखोपम इम जिनशोक पसक्याव यमीयुय विदेपयोनिजाना नागकुमारेनेविदे पडिवा तोम ममा कज्जा
 तिमशोक दइना पवि तोमई ममा जइवा । पवर पढमद्वितीयम गमएसु सरीरोमाइवा । एतत्तोविशेय पडिवा यीथा बोझा गमानेविदे ग्रोर
 पयमाइना । जहखेवं मातिरेगाइ पयधपुइसयाइ उवकासव तिया माउवाइ ततीय ममयोमाइवा । अवम्यवको साधिव पंस्से जमपयो ते सावमा
 वनवर पवचामनेविदे पमोये तेइमो अपेसाये कट्टु उत्तुट्टप्रको तोन गाव ते देखकुव युवड मरपात्रकोने बोझा गमानेविदे अवमाइना । जहखेवं

निमित्तं पवित्रमाहति ॥ यतश्च देवपुत्राद्यसङ्गतजीवितिरयोपि कृत्योक्तं ते ॥ त्रिपत्न्योपमायुषोपि देवो न द्विपत्न्योपममानमायु यशन्ति यतस्त्री
प्रायुषः मम शीततर या तदमन्ति न तु भवत्तरमिति । अथ सङ्गतमीयित सञ्जिपयन्वेन्म्रियतियप्यमाभित्याह-अदसराज्जवासाठयेत्यादि ॥ यत

जह्मणेण देसुगाढ वो गाउयाड उक्कोसेण तिणि गाउयाड सेरा तचेय । सोचेय अप्पणा जह्मणाकाळिठिईये
जानु तस्म तिसुयि गमणसु जहा तस्सचेय असुरकुमारसु उयधज्जमाणस्स तहेय गिरमसस ६ । सोचेय
अप्पणा उक्कोसकालिठिउनु जानु तस्सवि तिसु गमणसु जहा तस्सचेय उक्कोसकालिठिईयस्स असुरकुमार
सु उयधज्जमाणस्स जयर पागकुमारठिति सयेह च जाणेज्जा सेस तचेय १ । जह्म सखेज्जासाउयसणिमणु

स्मत्ता अप्पणानास्सतिता आतस्तस्यपि त्रिपु गमकपु यथा तस्य वेयासुरकुमारपूत्पयत्तस्तथैव निरवशयम् ६ । स यथास्मनोस्कटुक्कालस्ति
जिना आतस्तस्यापि त्रिपु गमकपु यथा तस्य वेयोऽरुटुक्कालस्ति कस्यासुरकुमारपूत्पयत्ततो जयर पागकुमारस्ति सत्त्वचच्च जानायात् गोपं

दमकाऽऽभाजवताऽऽक्कामन् तन्नि पाठयार सेमत्तच ॥ जह्मज्जको देवान् साग माज्ज एह अवसण्णिगेना जाका पराना केतवाणस्स भाग यथा
वको दूय उरउटय वो तोन गाठनो ते वेधउटुक्क गगल पयेसावे गेय तिमहोक्क कहवा ३ । साचेय अप्पणा अक्कवाकालिठिरो जाथा तस्य तिसुवि गमए
म । तहाज्ज पापवपे अक्कवाकाल्म्यितिक दूया तेहना तोनेर गमानेविपे । जहा तस्सचय असुरकुमारस उववज्जमायस्य तहेव विरवसेस ६ । किम ते
दमाज्ज निपे पयाकुमारदेविपे उपजत्तायकोने तिमहोक्क निविगियपेक्के कहवा । साचेय अप्पणा उक्कवासकालिठिरो जाथा तस्य तिस गमपसु । ते
रोज्ज पापवपे उरउटुक्काल्म्यितिक दूया तेहना पवि तोनेर गमानेविपे । जहा तस्यचय उक्कवासकालिठिरोक्क । किम तेहनाज्ज निपे उक्कवाकाल
स्ति । पयसकुमारस उववज्जमायस्य जयर पागकुमारिह्म मवेहंन जावेज्जा सेम तचेय । असुरकुमारज्ज निपे उववज्जना तोन गमा कहवा तिम इहा
पवि कहवा उरभाविगीय भागकुमार व्विति समेन जावको गेय तिमहोक्क कहवा ८ । जह्म सखेज्जासाउय सविमणु कि पज्जतमसेज्ज पपज्जपासेये

कि पञ्चाक्षरसखेज्जा अण्पञ्चाक्षरसखेज्जा ? गोयमा ! पञ्चाक्षरसखेज्जा पो
 साउयसण्णिमणस्साण नत्त ! जे न्निण्ण पण्णकुमारसु उवयवज्जाण्ण स्रेण नत्ते ! केय्ह ? गोयमा ! जहण्णेण
 ढसयासमहस्सठिइएसु उक्कोसेण देसूण दोपल्लिच्छमस्स ठिइएसु उवयवज्जाति एव जहेव अण्णकुमारसु उव
 यज्जमाणस्स सवेय उट्ठी निरयसेसा नयसु गमएसु णवर णागकुमारठिति सवेय च जाणेज्जा सेव नत्ते !

[illegible]

च । अः सत्त्वात् शर्मायुय सञ्जीमनुष्य उपलै तौ खं पर्वासा मनुष्य उपलै पर्याप्तामनय सत्त्वात् यावत् उपलै इ म उत्तर । यावन्मा पञ्चत्त स
 पुञ्च वा यदप्यतत्तपुञ्जशमा । हेमोतम पर्वाप्त सत्त्वात् यावत् मनुष्य उपलै नहो पर्याप्ति सत्त्वात् शर्माय यावत् उपलै । पञ्चत्तसत्त्वात्तासाव
 य सविमनुष्यार्थं भते जेभिरि पागकुमारैसु कवचचित्तप । पर्याप्य सत्त्वात् शर्माय सञ्जीमनुष्य हेममवन् न मय नागकुमारैनेविवै उपलै । सेवमते
 खेश । तेव हेममवन् केतसाकास स्थितिकनेविवे इ म उत्तर । मोयमा कवचेव यदवाप्तसत्त्वात्ति इ एव सत्त्वासेवं हेमस्य होपक्षिपावसत्त्वात्ति इ एव
 कवचस्यति । हेमोतम अधगवचको रमसुहयवय क्षितिकनेविवे उपलै पर्याप्यवचो हेमून् याव पञ्जीपम क्षितिकनेविवे उपलै । एवं कवेव परसरकुमा
 रे लवचस्यमाचम्य । इम विमहोच परसरकुमारैनेविवे उपलतावकाने । सखेव कवो विरवसेया चवसु यमपसु । यमहोचो क्षिप्प समस्य नयेइं ममभि
 विने कवो तिम 'कवयो । चरर वापकुमारैति सवेव कवेव । एतकाभिमय नागकुमार क्षिति सवच कवेवो । सेव मते इ ति । मृदति हेममवन्

णाणी श्रृणाणी णियम । दो श्रृणाणी णियम । जो मणजोगी जो यहुजोगी कायजोगी । उवठंगो दुधिहोवि । चत्तारि सणान । चत्तारि कसायाह एगे फासिदिए प० । सिगि समुग्घीया । वेदणा दुधिहा । जो इत्थी येदंगा जो पुरिसयेदंगा णपुसगवेदंगा । ठिह अहखेण अतोमुज्जत्तं उक्कोसेण वावीसवाससहस्साइ । अण्ण वसाणा पत्तयात्रि श्यप्पसत्तायि । श्रृणुयधो अहाठिई । सेण नत्ते ! पुठवीकाइए पुणरवि पुठवीकाइएणसि केवइय काल संवेज्जा केवइय काल गतिरागति करेज्जा ? गोयमा ! नवादेसेण अहखेण दो नयगगहणाइ

पमात् । जो मनोयोगी जो वागयोगी काययोगी । उपयागो द्विविधोपि । उत्तरा धम्मा । उत्तरा धम्मा । एका सपहमेन्द्रियः प्रवृत्तः । इमा समुद्घाताः । वेदना द्विविधा । नैव स्त्रीवदका नो पुरुषवदका णपुसकवदकाः । स्थितिरपत्येनात्ममुपहृतमुत्कर्षेण इति श्रुतिं बधेयवदका वि । अप्यवधानाः प्रवृत्ता अपि अमृता अपि । अमृत्यो यथा स्थितिः । स प्रवृत्तः । पृथिवीकायिक पुनरपि पृथिवीकायिक इति चि यत्त काल संवेत, चियत्त कालं वत्थागति कुयोत् ? यी० । प्रवादेसेण अण्येण द्वे अवयवके उत्कर्षतो अवस्थेयानि अवयववदकानि । काला

बावो पकावो वापकावो विवम । जानो नहो पकावो नहो दाय पकाव निवमवको हुवे । वो मवजोगी वो वदकावो वावजोगी । मनवावो नहो ववमवानी नहो वाववागी हुवे । उवठंगो दुधिविधानि । उपवास वेदनेरे पवि हुवे । चत्तारिखवावो चत्तारि कसावावो एगे फासिदिए प । चार स प्रा हुवे चारैरे कवाय उवे एव कायनेहो प्रकम्पो । तिचि समग्गवावा वेदवा इविहा । पविहा तीम समुधाव प्रकम्पा वेदना वज्जेनेरे पवि हुवे । वो इलोवेव मा वा पुरिसवेवना वपुसगवेदंगा । कोवेद मववे पुरववेरे न हुवे मपसकवेरे हुवे । ठिहखेण अतोमुज्जत्तं उक्कोसेण वावीस वाससहस्साइ अण्णवसावा पमत्तादि अपमत्तादि पपुवधा अहाठिइ । किंति अण्णववको अण्णमुज्जत्तंगो अण्णमुज्जत्तंगो वावीसवदव ववजोगी अण्णवसाव प्रमत्त पवि हुवे अमप्रमत्त प विहुवे अमवम विम चिति कवो तिम कवो । सेवमंते पुठविवाइएण पुणरवि पुठविवाइएणि वेवदववाव सेवेववा । नेवरववाव नतिरागति चरेववा ।

उक्तोस्येण अस्मिन्नेजाइ नयगहणाइ । कालादेमेण जहणेण दो अतोमुज्जासाइ उक्तोस्येण अस्मिन्नेजाकाल एव
 डय जाव करेजा १ । सोचेय जहणकालिठिइएसुउवययो जहणेण अतोमुज्जासिठिइएसु, उक्तोस्येण अतो
 मुज्जासिठिइएसु एयचेय यत्तय्या निरयसेस २ । सोचेय उक्तोसकालिठिइएसु उवययो जहणेण याधीसया
 ससहस्ससिठिइएसु, उक्तोस्येण याधीस याससहस्ससिठिइएसु सेस तचेय जाव अणुनघोसि णवरं जहयेण

देणेन अपन्यतो द्वे ऽत्ममुहूर्ते उत्कर्षेवासस्येय कालमियस काल पायलुपात् १ । स एव अपन्यकालस्थितिकपूरपत्तो अपन्ये नाममुहूर्त
 स्थितिकपूरकर्षेवापि अत्ममुहूर्तस्थितिकषय सेय यत्तय्या निरययापा २ । स एवोत्कर्षकाल स्थितिकेपूरपत्तो अपन्यत द्विविधस्थितिवयसस्य
 स्थितिकपूरकर्षेवापि द्वाविशतियसहस्सस्थितिकपु णय तपेठ यावदुमुन्य इति नवरं अपगयनेको वा द्वीया तपो वोत्कपत सहेया वा ऽस

तेषु शमयन् दृविशोकादिषु वन्ना द्वादश कापिक रसा कतमाकान सेवे कतमाकान गतिपागति करे १ य उत्तर । गायमा भवादसेय वडसेय वा
 भयवडवा १ । इधोतम भवपात्रयान अपन्यको द्वाद भयवडवा १ । उत्तरकटको वसकाला भयवडवा करे ।
 कालादेमेय अडयन वा रीतामुहूर्ता १ । कालपात्रयाने अपन्यको द्वाद अत्ममुहूर्तना एक २ भव दुव इम ताव भवना वे पत्तमुहूर्त । उक्तोस्येण पस
 पत्तको द्वाद करेजा १ । उत्तरकटको पमप्याताकास जीयवा पतसाकास जागद गतिपागति करे । सोचेय अडयकासिठिइएसुउवययो
 ततोत्र अपयकास्यस्थितिकने विपै उपपत्ता । अडयेय पतामपुतठिइएसु । अपन्य अत्ममुहूर्त स्थितिकनेविपै उपपत्ते । उक्तोस्येण अतोमुज्जासिठिइएसु । उत्तर
 कटको पवि पतामुहूर्त स्थितिकनेविपै उपपत्ते । एयत्र यत्तय्या विरवसेस २ । इसकास यत्तय्याता समस्त कडवी । सायन उक्तोसकालिठिइएसु उवययो ।
 तेरात्र उत्तरकट कासस्थितिकनेविपै उपपत्ता । अडयेय यावीसयासमस्त द्विइएसु । अपन्यको यावीससडयय स्थितिकनेविपै उपपत्ते उत्तरकटस्थितिकने
 विपै उपपत्तामाटे । उक्तोस्येण यावीससडयय जाव अडयवापति । उत्तरकटयको पवि यावीस सडयय स्थितिकनेविपै उपपत्ते यय

एकौया दोया तिरिया, उक्तीमेण सखेजाया असखेजाया उववखेजा । जवादेसेण जहमेण दो जव
गहगाड, उक्तीमेण अठ जवगणाइ । कालादेसेण जहमेण वावीस याससहसाइ अतोमुकतमअहियाइ
उक्तीमेण वायसरि याममतमहम्म एयडय जाय करेजा ३ । सोखेय अण्यणा जहसकालाठिसेठ जातु सो
नेय पदामसगमले चाणियसो णयर लेम्माने तिरिया, ठिती जहमेण अतोमुकत उक्तीसणयि अतोमुकत

दुया वाएपएत । नवाएअन अएयन इ चवणवे गरुणतो शौ चवणएयानि कालादेसेम अण्यन दुविधितिवपसइलास्यननुहुत्तोचिका
नि उरुवपेण पदमसतिवमइयापिने वपअतमइस (सर्प) इयत काल यावरदुर्पात् ३ । स एवात्मना अण्यवासास्थितिको जात स्व एव
प्रपन्नका ममको मवितव्यो मवर मइयानिस । न्वातिअणयेभामनुतमुरवैवापि भलमुहुत्ते । अमससा अण्यवसाना । अमुअन्यो यथा

विमशः च कइथा सावत् पनुअनमे कइथा । मवर कइवेव एकाया दाया तिविवा कवावेच संखेजाया पसवजाया अण्यमेजा । एवकाविशेय अण्य
अण्यका एव पइथा दाव पइथा तोन गरुणतको सप्याता पसप्याता अण्ये, गरुणतस्मिन्नेविने अण्यवजहारने अण्यवेवको एकादिवना पवि स
त्यादना पवि सभरवको । मवादेवेव अण्यव दाभरवइथाई कवावेच पसवजहार । मवादेमेवरो अण्ये दोय मवजहच करे अण्यवको पाठ भ
वजहच करे इम जौवको विवा मरेथ एव इवने यादे एव पवि एयानिने एवअण्यविने पुवे तिवा अण्यवको पाठ मवजहच पुवे तेइको अजेरा
एयनविने ता अमप्याता मवजहच करे तेमाटे इकां अण्यति विववमत्त जोवेविने एवअण्यको पाठ मवजहच कइथा इम यावे पवि मावना करवो । का
कादेवेव अण्येव वासोमसवजहगाइ संभामजम अण्यविवाइ । कावणयकोने अण्यवको वासोमसवजहच पलमुहुत्त पविच । अण्येव अण्यति
नाम मवजहच पवपं काव करेजा ३ । एवअण्यको वासोमसवजहच पाठ मवजहच इवने एवकाकाव नति एयनति करे
वावेइ एवका वइवकावइइ या वाया । तेइव पाएवपे सवजहच विविच इथा । वावेइ एवमिअमया भाविचका । तेइव पविचो मको मको

याद्, उक्त्रोमेण शुठामीतिनासहस्साद् चउहि श्रुतोमुज्जसिहि श्रुत्प्रहिहयाद् एवहुय काल ६ । सोचिव श्रु
 प्यणा उक्त्रोमकाठितीतु जातु एय तइयगमगसरिसो निरयसेसो प्राणियस्रो णयर श्रुप्यणा से जहणेण
 यायीम यासनहम्माड । उक्त्रोसेणिय यायीस वाससहस्साद् ७ । सोचिव जहणकाठितीतोएसु उययस्रो ज
 हणेण श्रुतोमुज्जस उक्त्रोसेणिय श्रुतोमुज्जस एव जहा सत्तमगमगो जाय तयादेसो । कालादेसेण जहण

दमम अपपयम दाविगतिवय महसासयलमुपुतापिकायुत्कर्प कासावीतिवय सहस्सावि चतुजिरल्लमुहुत्तररिचिकामि इयत्त काल ६ । स एवा
 लमोत्तरकालागितिको जात एय वतीपणमववृणा निरवययो मरितल्लो मवर मात्मता स अपपयम दाविगतिवय सहस्सावि, उत्कर्पका
 वि दाविगतिवय महसावि ७ । न यय अपपयकासस्मिक्कपूरपको अपपयमात्तमुहुत्तमुरकर्प काप्यल्लमुहुत्तमव यथा सत्तम ममको यावद्गवा
 तके । कायादेसेव जहणेव दायामकासहस्साद् यतामइत्त मअहिहार । कासघातयोम जयवयको बावोसवइय वय पत्तमईत्त करो पविक्क । उको
 मेव दायातिनामवइयाः चउहि यतामुक्कतिहि यमाहियाः एवाय काल ६ । उत्कर्पवयो पज्जासोवय सहय चार पत्तमुहुत्तकरो अविक्क जयवस्मिति
 वन उत्कर्पवस्मितिक्कन चार २ चार अपयवयवको ए यथाक्क काल हुवे इतकाकास यति यागति करो ६ । सावय पयवया उक्त्रोसकासहिहया काया । नि
 हात्र पापवये उत्कर्पकान् स्मितिक्क रुका । एव तइयममसरिमा निरवयया भाविक्कया । इम कोका ममासरीया ए गमा निरवयेय जावयो । चवर
 पयवया मे जहणव दायोमकासहस्साद् । यतामात्रियय पापवयेत्र तइ जयवयको बावोसमइय वय । उक्त्रोसववि बावोस वाससहस्साद् ७ । उ
 त्कर्पवयो पवि दायामसहयव । पावय उत्कर्पकासहिहिवस उपयथा । तेषोत्र जयवकासस्मितिक्कजिये अपभा । जहणव यतामइत्त उक्त्रोसववि य
 तामइत्त एव जहा सत्तम गममा जाय भयादया । जयवयको पवि पत्तमुहुत्त चरकटवको पवि पत्तमुहुत्त इम ज्जिम धाममानि विये कया तिम कइया
 पावण भयादयत्तग । कायादेसव उत्कर्प बावोस वाससहस्साद् यतामइत्त मअहिहार । कासघातयोम जयवयको बावोसवइय वय पत्तमुहुत्त य

ण यात्रीस याससहस्साइ श्रुतोमुजत्तमझाहियाइ उक्कोसेण श्रुठासीइ वाससहस्साइ चउहि श्रुतोमुजत्तमोह
 श्रुप्पहियाइ एयइय काल ८ । सायेय उक्कोसकालठितीएसु उधवणो जहणोण यात्रीस वाससहस्सठितीए
 सु उक्कोसेणयि यात्रीस याससहस्सठितीएसु एसचेय सत्तमगमगयससुया जाणियसु जाव भवादेसोसि ।
 कालादेसेण जहणोण बीयालीस याससहस्साइ उक्कोसेण ताथत्तरि वाससतसहस्स एवइय ९ । जइ श्राउ

रस । कालादधन अपम्यतो धायिज्जति वप सहइयाणि धम्ममुहुतापिआनि सरकय तोउष्टासीतियय सहइयाणि चतुभिरत्तमुहुतरधिकानीय
 जत्तं काल ८ । म एयोउरुष्टकालस्वित्तिपेयूएयको कपम्येन धुयियश्रितियय सहइयास्वित्तिकपूट्कर्पे कपि धुयिस्वित्तियय सहइस्वित्तियेयया चैव
 मत्तममनववत्तम्यता प्रातय्या यावद्गवावस इति । कालादेसेन अपम्यतयत्तयत्वारियहपसहइयास्सुत्कपतः पट्सप्ततिवपसहइयापिअ लक्षमिय

पिअ । उक्कोसं चउमोह वाससहइयाइ चउहि यत्तामहुतेहि यमइयाइ एयइय काल ८ । उरुकुट्टयको यत्तासीयय सइय चार यत्तामुहुत्तं यधिक
 याववा यवमाआन यावत्तं मति आगतिकरे । सोचिउ उक्कोसकासहि-एयु उवइया । तहोउ उरुकुट्टयास स्वित्तिकमेविये अपमो । उरुकुट्टं वास
 यइय इरएम । अपमयको वावोममइययय स्वित्तिकमवि ये अपमा । उक्कोसं चवि वावोस वाससहइया डिआयु उयचेय सत्तममम वत्तमवा जाणियया
 याव भवादेमति । उरुकुट्टयको पवि वावोससहइयय स्वित्तिकमवि ये अपमै एहोउ सात भमानी वत्तम्यता कइो तेहोउ इही पवि जाववी यावत्तं म
 वादमने मइया । कालादेसं चउवेव वावोसं वाससहइयाइ उक्कोसेय छावत्तर वाससतसहइया एवइय ८ । कालादेये वधम्ये यमासीस सइय

[illegible]

काइए एगोविधितिरस्कजोनिएहिती उअवज्जाति कि सुज्जमआउवादर आउ एव षउक्कत नैवी ज्ञाणियहो जहा पुढवीकाइया । आउकाइयाण नते ! जे नविए पुढवीकाइएसु उववज्जातए सेण नते ! केवइयका छठियीएसु उववज्जाता ? गो० ! जहणेण अतोमुज्जाठितीएसु उक्कोसेण वावीस वाससहस्सठितीएसु

[illegible][illegible]

यवच्छत्यादि । तत्र नयादेशेन कल्पयतः संधिप सद्यमेव प्रवयवद्वयः प्रतीत उरुष्टे च तस्मिन्निधोपी स्तीति दर्शयते, तत्र च यतीयादिपु
संगोक्तेषु पच्यसु गमपूरकपत सखपोही प्रवयवकानि पूर्वप्रदर्शिताया अपरप्रवयवकानि चान्वित्यननुताया श्रुतीपयससमाप्तमधिकपणे नयमे तु मने
उत्तरपत्रापुरकपतः सद्भावात् ॥ सेवसु भवसु गमयसुति ॥ क्षेपयु चतुर्धु गमपु प्रथमद्वितीयचतुर्थपच्यमसखयपू रक्षयतो सङ्केयाभि प्रवयवका

उद्यत्रज्जोक्षा एव पुनश्चिकाडयगमगसरिसा एव गमगा ज्ञाणियक्षा एव यियुगयितुसठित । छिती जहस्ये
ण अतीमुक्त उक्तोसण सप्तवाससहस्ताइ एव अणयधोयि । एव तिसुवि गमएसु । छिती सयेहो तडय
ठठसप्तमठणयमेसु गमएसु । नयादेसणं जहस्येण दो नवगगहणाइ । उक्तोसण अठत्रवगगहणाइ सेसेसु च
उसु गमएसु जहस्येण दो नवगगहणाइ । उक्तोसण असखेज्जाह अत्रगगहणाइ । ततियगमए कालादेसेण

च हाविश्रितियपसहस्यतिक्पूरपद्यात एव एयिवीकीयिकगमकसदृशा नव ममका सचित्तया नवरं स्त्रिभुजविन्दुसहस्रानसंस्थितः, स्थितिले
पच्यमालमुद्रुसुसुरकपतः सप्तवयसहस्राणि । एवममुद्रास्योपि । एव तिसुवि नमकेयु । स्थिति सख्यचस्थलीयपधससमाप्तमननमपु गमेयु । म

काविजना ममा सरीखा परकाविजना पवि नवेर गमा कइया । नवर बिडुगविदु सठित । एतथाविशेष स्त्रिभुजविदु सस्काने संस्थितः । ठिर जहसे
च यतामपुन लकासिच सप्तवाससहस्राइ एवं पच्यवधावि एव तिसुवि नमएसु । स्थिति लसख्यको यन्मूर्तिस्त उरुछहस्यो सातसहस्रय इम पचुवन्
पवि कइया इम तीनह यमानेविदे । ठिरसेवका तइ कइ सप्तमइ एवमसु गमएसु । स्थिति तथा सखध बाजा कइा सातमा पाठमा नवधा ए ममाने
विदे । मवादेशेच जहस्येण ता मवमहकाह लकासिच पइ मवमहकाह सेसेसु एवसु गमएसु । मवादेशेचरा लसख्यको सखध सव ममानेविदे दाय मवप
इवरूप तीन शालके उरुछहस्यको र्ध पचनविदे विमयवे त दृष्टाकक तिही बोजा कइा सातमा पाठमा नवमानविदे पाठ मवपइव करे येव चार ग
मानेविदे । जहस्य च ममवमहकाह लकासिच पससुज्जाह मवमहकाह तइवगमए । लसख्यको दाय मवपइव उरुछहस्यो पसस्य ता मवमहकाह बो

म्येदगादि पसे गरुत्पियते रनागत ॥ तद्वयमए कासादसेव जइसेव यावीस याससहस्साइति ॥ पृथिवीकायिकाना मुत्पत्तिस्थामभूताना मु
रुत्पत्तिस्थाना ॥ यतामुत्पन्नमद्विहियाइति ॥ अण्व्यायिकस्य मत्रात्पिरसो दीपियस्वेपि अण्व्यायिकस्य विवक्षितत्वेनाभूतस्थितिकत्वात् ॥
उत्पन्नमन मोनमत्तरं वाममयसइत्युति ॥ इद्वारुद्वारस्थितिकत्वा पृथिवीकायिकाना तेपा य ऋतुसां प्रवाणा प्रायात् तत्रोत्पित्सु व्याप्यायिक

जहणण यावीस याससहस्साइ अतीमुक्कत्तमस्सहिहियाइ । उक्कोसेण सोलसुनरयाससयसहस्स एयइय काल
गतिरागति करेज्जा ५ । ठठे गमए कालादेसेण जहणेण वावीस वाससहस्साइ अतीमुक्कत्तमस्सहिहियाइ उ
क्कोमेण अठ्ठासीतिवाससहस्साइ चउहि अतीमुक्कत्तमस्सहिहियाइ ६ । सत्तमगमए कालादसेण जहणेण सत्त

वाइजान अपन्यतो द्व जयसइवे उत्कपत्तोही प्रवयइयानि जेयेव ऋतुपु भमकेपु अपन्येन हे जयसइवे उत्कपत्तो उत्कप्यानि जयसइयानि ।
तुतीयगमव कालादोस अपन्येन हाविअतिवसेइत्तावि भक्तमेइत्तापिकानि । उत्कपत्तः योज्योत्तर वयंअतसइअभियन्त काल मत्यागति
मुयात् ५ । पठे भमके कासादसेन अपन्यतो हाविअतिवयसइत्तावि अन्तमुत्पत्तापिकानि उत्कपत्तोऽप्यासीतिवयसइत्तावि ऋतुनिरत्तमुत्त

जा यमानविप । कासादेसं अइसेवं वावीसयाससइत्ताए येतामइत्त मप्रदियार । कासादेगे अयवे वावीससइयवम पत्तमुत्कत्त पविच तेविम ए
द्विबोवायिक चउत्त स्सानभूतने उत्कट न्वितियवावको पत्तमुत्कत्त पविच ते पत्तादिवक्कने तिर्हा अयजयाने धीदिवक्कपये पवि अयवकाखने विवचित
पवे । उक्कामव मासमत्तरकासमयमइरम एववकास मतिरागति करेज्जा ६ । उत्कटयको सासेमइयवय इवे ते पविबोवायिकने चारेमवे २८ ए वे
उमिमो १९९ एतमावाय गति पामति करे ६ । अइ यमए कासादेसेव अइसेव वावीसं वाससइत्ताए येतोसुत्तमप्रदियार । अइ गमानेविपे
वामादये अइयव्वितिक उत्कटन्वितिकनेविपे अयना अयम्यवको वावीससइयवय पत्तमुत्कत्त पविच । उत्कटसेव यडासीतिवाससइत्ताए चउहि
यतामुत्पन्नमप्रदियार ६ । उत्कटवको पत्तासीसइयवय, वावीससइयवयना चारमव पविबोमा इम ए १० चार पत्तमुत्कत्त पविच ते पत्तादिवक्क च

स्वीयचित्तं पुरुरुपासस्य धियादितत्त्वा दुस्तुष्टस्वित्तय सत्त्वार साध्या एव च स्वाविद्यते धर्षयस्वाका च प्रत्येक चतुर्गुणितत्त्वे (८८०००) ८८०००, मीसने च पौष्टस्यस्वाकाधिकं सप्तं ११६०००, कटे गमय इत्यादि ॥ यष्टे गमे चि जघन्यस्थितिपूत्यष्टे इत्यन्तर्मुद्रुत्तस्य धपसहस्रद्विचित्रेष्टे प्रत्येकं चतुर्गुणयष्टगुणितत्त्वे यथोक्तमुक्तमुक्तकालमान स्यात् ८८०००, शक्त एवं सप्तमादियमसम्भवा धप्युष्ट्याः नवर नवमे गमे धपन्येन एको नवविष्टयसहस्रास्याधिकपूर्विकापिकोरुष्टस्थितिभीक्ष्मादिति । अथ तत्कस्याधिकम्भः पूयिषीकायिकमुत्पादयकाह-अइत्यादि ॥ विविध सेसा

याससहस्साह अतोमुक्तसमप्लहियाह उक्तोसेण सोलसुत्तरवाससयसहस्स एवडय । अष्टमगमए कालादेसेण जहृसेण सप्त वाससहस्साह अतोमुक्तसमप्लहियाह उक्तोसेण अठानीसवाससहस्साह चउहि अतोमुक्तसे हि अष्टमहियाह एवडय । नवगमए नवादेसेण जहृसेण दो नवगगहणाह उक्तोसेण अठनयगगहणाह । का

रचिकानि ६ । सप्तमगमके कालावसेन जघन्यत सप्तयसहस्साहि धान्तर्मुद्रुत्तचिकानि, उत्कथेतः पौष्टधीतर धपसहसहस्रमियम्भ । अष्टमग मक कालादष्टन जघन्यतः सप्तयसहस्साहि धान्तर्मुद्रुत्तचिकानि, उत्कथेतो दृग्विद्यतित्वयसहस्साह चतुर्निरक्तर्मुद्रुत्तं रचिकानीयत । नवम

र मवना ६ । सप्तम गमए । साठमा गमानेविये । कासादेसेच जहृसेच सप्तवाससहस्साह अतानष्टमगमप्लहियाह । कास धान्ययोने जघन्यवको सातस इवडय ते पाश्चादिकना धान्तर्मुक्तन पचिक ते दृविषीकायिक सबधी । उत्कथेतो सातसुत्तर वाससहसहस एवडय अष्टम गमए । उत्कथेतको एवडा च सानैमडन थय ते ८८ थय दृविषीना २८ थयना एतसाकास यावत् करे आठमा गमानेविये । कासादेसेच जहृसेच सप्तवाससहस्साह अतो मुद्रुत्तमप्लहियाह । कानाधेगे जघन्यवको सातसहस्रथय ते पाश्चादिकना धान्तर्मुक्तन पचिक ते दृविषीकायिकना । उत्कथेतो अष्टावोसवाससहस्साह चउहि अतानुक्तसेचि चउहिवाह एवडय नव गमए । उत्कथेतको अष्टावोसहस्रथय ते पाश्चादिकना चार धान्तर्मुक्तं पचिक ते दृविषीकायिक चार म वना एतसाकास यावत् गतिपासति करे नवमा गमानेविये । भवादेसेच अइसेच द्वांसहस्रवाह उत्कथेतोच अष्टमगमप्लहियाह । भवादेये जघन्यवको दो

[illegible]

લાદેમેળ જહ્યોળેળ પૂળતીસ વાસસહસ્સાહ, ઉક્તોરોળ સોલસુત્તરયાસસહસ્સ એવઢ્ય કાલ એવ ગયસુત્તિ
 ગમણસુ ઘ્યાઉકાહયંઠિતો જાણિયઘા જડ તઉક્કાઢપુહિતો યયવજ્ઞતિ તઉક્કાહયાણવિ એસચેય વત્તઘ્યા
 જયર ગત્તુતિ ગમણસુ તિણિ છેસ્વાત્ર । તેઉક્કાઢયાણ સૂઢકલાવસઠિયા ઠિઢે જાણિયઘા । તતિયગમણ

गमने प्रकाशयन् जपन्त्यता हृ जययइवे हरप्रपतोटी प्रवप्रइवानि । कासादशेन जपन्त्यत एकोनित्तिवाटपसइत्तावि चत्तयंत पोळणोत्तरव
पमइत्तमियगत कासनेव भवसु भमकसक्कायिकास्थितोतथा । यदि तेजकायिकस्य उपपद्यन्ते तजस्कायिकानामप्यपेय वत्तध्यता नवर नव
इयदि भवेयु तित्तो लयाः । तजस्कायिकाना मूलीकसापसत्थिता स्थितिच्चातथा । तृतीयगमे कानादंशेन जपन्त्यतो द्वविस्सतिथपसइत्तास्य

व भवप्रइव करै एक पाकायिकसवो वीका पुत्तिवोकायिकना उपपद्यइवको पाठ भवप्रइव करै बार परकायिकमय बार पुत्तिवोमव । काकादेसव अ
इत्तव एगूवतोम नामसइत्ता । कानपायडोने जवप्रइवको समुववासरयमइत्त तेमादे ० पाकायना २२ पुत्तिवोना । उक्कासेव साखमुत्तर
वाममइत्तम पवइत्त कानं एयं ववमुवि यमएस । उपपद्यइवको एकसापु सासेसइत्त वय तिवा ८८ मइत्तपुत्तिवोना २८ मइत्त पाकायना पयं
११६ इम नवेर गमनेविपे । पाठकायइत्त कायिक्का । पाकायिक स्थिति जावो । अर तेजकायइत्ता उपपद्यति । का तेजकायिकको ए
विधोकायिकनेविपे जपत्ते इत्तादि । तजकायकायि एससेव वत्तध्यता । तेजकायिकनो पणि णीव वत्तध्यता पुत्तिवोपरे जइवो । ववर ववसुवि भम
वसु तिबिक्काया । एत्तकायिकमय नवेर गमनेविपे तोनसया इवे जमाट तेजकायिकनेविपे देव न जपत्ते । तेजकायकाय सुत्तकायसंठिता हि । का

यमद्वयस्य चतुर्गुणितत्वे द्वादश उभयमीक्षिते च त्रयसप्तमिति ॥ एवं संवेदो लवणुज्जिह्वस्य माक्षिपवीति ॥ स च यत्रोत्कटस्थितिसम्भव स्तत्रो
रश्मपतोष्टो त्रययद्वातनीतरत्र स्वसंय्मेयाम्ये तदनुसारं च कालोपि वाप्य इति । अथ वमस्पतिज्यस्तमुत्पादयन्नाह-ज्वल्यस्सहस्र्यादि ॥ वक्त्रस
इजाइयाव आरुकाहणमसरिसा प्रवणमका प्राक्षिप्यवृत्ति ॥ य स्वत्र विज्ञाय स्तमाह-नाकासठियेत्स्यादि ॥ चक्ष्मायिकाना क्षिपुकाकारावगाहना

सुहृन्मेहि कायस्त्री । ततियगमए फालादेसेण जहृण्येण वायीस वाससहस्रसाह स्यतोमुक्तमप्रहियाइ उक्को
सेण एग वाससयसहस्स एव सत्रहो उयउज्जिऊण जाणियस्त्री १ । जइ वणस्सडकाइएहिती उववज्जाति वण
स्महकाठयाण स्याउकाइयगमसरिसा णव गमगा जाणियस्त्री णवर णाणासठिया , सरीरोगाहणा पठम

यगमने कासाहरोन जपन्त्यतो द्वाविद्युतित्वयसहस्रसास्यसमूहूर्तोचिकानि उत्कर्षत एक वपयतसहस्र एव सम्बेप उपपुण्य ज्वितज्यो २ । य
दि यमरपतिजायिजेन्य उत्पद्यन्ते वमस्पतिकारिकाभामक्यापिकनमकसदृशा नव वमका भक्तिज्या नवर नामावस्थिता सरीरावगाहना म

या सदेहा वासनहरमेहि कायसा नद्य गमय । विमर्शक तेजकाधिकना , पतकावियेय पताकासक्तानेसस्त्रितहो संवेद वली वधसहस्रसवाते सवेव वा
रवा वाज्जकाविकनी तोनसहस्र उत्कृष्टमाटे वीका नमानेविये । काकादेसेव जहृणेव वादोसबाससहस्र्याह यतोमुक्तमप्रहियाह । कासपायदोने ज
हृवे वादोममद्वयय परतर्मुक्त पक्षिक जाविको । एककावेव एव वाससयसहस्र एव सवेहा लवज्जिह्व भाविवन्ना २ । उत्कृष्टवली एककाव नवे
इहा पाठ मवयहव तेज बार पृथिवीना मत्र तेजना चक्ष्मासोसहस्रयय येने बारमत वादुसवली तेजना बारसहस्रवर्षे दोना भेसिया एककाव वम एत
स ज्ञान यावत् गतिपागति करे । जइ वषल्लाहकाएहिता लववन्ति । जो वज्जतोकाविक भुंती पृथिवीकाधिक जपये । वक्त्रहकाहसाव पाठ
जाय मममरिसा ववममया भाविवन्ना ववर पाथा सठिया । वमसतोकाविकना पाज्जकाधिक गमासरोका जवेरे गमा जइवा एतकोविजिब
येव्वात येनेकप्रकारना । सरीरावाहना परकमएनु पच्छिहएनु तिमु ममएनु । जरीर भवगाहना पठिका तोन गमानेविये तथा पाज्जका तोन

मयांते नानावस्थिताः । तथा यद्यमयसु इत्यादि । प्रथमकेषु श्रीपिकेषु गमेषु पाद्यात्पेषु शोरकटस्थितिकमसै ध्वननाम्ना समरपतिकापिकाना
द्विवापि मध्यमेषु जपस्यस्थितिकमेषु द्विषु यथा पृथिवीकापिकाम् त्वग्रामानामा मुखा साधैव वाच्या बहुसासङ्गतप्राममात्रे
तथा यद्यमयसु इत्यादि । प्रथमकेषु श्रीपिकेषु गमेषु पाद्यात्पेषु शोरकटस्थितिकमसै ध्वननाम्ना समरपतिकापिकाना

एषु पच्छिमेषु तिसु गमेषु जहण्येण अगुलस्स अस्सखेज्जजाग उक्कोसेण सातिरेग जीष्णसहस्स मज्जि
मएषु तंहव जहा पुदयीकाइयाण, सवेहो ठित्ती जाणियस्सा । तर्हयगमए कालाएसेण जहण्येण वायोस
वाससहस्साइ अतोमज्जमम्वहियाइ उक्कोसेण अठावीसुत्तर वाससयसहस्स एयहय एव सवेहो उयउजि

अथ केन पाद्यान्तेषु विषु गमनस्यु अपन्यनाहुस्तस्यासङ्ख्ये जाग उत्कृष्टतः सान्तिरेक योजनसङ्ख्यं मध्यमस्यु तथैव यथा पृथिवीकायिकानाम्
सुम्यथस्त्वितिद्यातव्या । यतोपपन्ने कालादङ्कन अपन्यतो द्वाविष्टतिवयेसङ्ख्येस्मन्मूर्तुतायिकाम्युत्कर्षेबाष्टावस्त्युत्तर वर्षसप्तसङ्ख्ये मिय
तः । एक संवत् अपन्यन्त्य मचितव्यः ६ । यदि द्वीन्त्रियज्य उत्पद्यान् कि पर्याप्तद्वीन्त्रियज्य उत्पद्यान् अपर्याप्तद्वीन्त्रियज्य उत्पद्यान् ? गौतम ।

ममानविय । जहय्य पमुपल्ल पसखेत्तमान उक्कवासिं सतिरग कायवसहरस मक्खिमएसु तहेव । जहय्यवववो पमुपल्ल पसखत्तमानाग उत्तमुट्ट
ववा साधिय सबय साजन मज्झम तोन नमानविं विमहोज । जहा पठवोकाइयाव सबवा ठिइ कावियव्वा । जिम पूविबोकायिक्कने बिबे जपवज्जा
ने कही तिमहोज जहवो पमुपल्ले पसखत्तमान भावहोज इत्थ सबव क्खिति जाववो तिहा क्खिति उत्तमुट्टवको वयसइयवव जहय्य तो प्रसिइअवे
इवि पमुसरि सबव पवि जाववा । तहवयमए काळाएसव जहय्य वानीसकाससइक्काइ धेतामुत्तु मगइव्वाइ । बोवा ममानेविये कावपाययोने
जहय्यववको वावोसइयवव त पूविबोकायिक्क सबवो पने पमर्मुत्तु पविक्क ते वनअतो सबवो । उक्कवासिं पड्ढावोसत्तए वाससवसहरस एवइस । उ
त्तमुट्टवको इहा ममानेविं जहय्यववको पाठ भववइव वार भव पुविबोमा पट्ठ००० वारभव वनअतोमा ४ ए वेजमिथो १२८ मया पत्तसो

सरोपुष वारसजोपवाहति ॥ सम्राट्पिठिविति ॥ एतद्विद्यते-सास्त्रादसम्यक्तायेत्येति, इयं च वस्तव्यतापि कहीपि कपुपि कपीकापिकेपु
एय मेतस्य अपग्न्यस्त्वितिद्यपि तस्यैवोरकटस्थितिपूत्यतौ सवेवे विद्येयी अतएवाह-मवरमिस्यादि ॥ अठमवगगइवाइति ॥ यकपणस्योस्फुटस्थितिश्च

तिथिया उक्तोसेण सखेज्जाया स्रसखेज्जा या उववज्जाति । तेवठसघयणी । ठगाहणा जहखेण अगुलस्स
स्रसखेज्जइन्नाग, उक्तोसेण वारस जोत्थणाइ ऊरुसठिया तिथि लेस्साठे सम्राट्पिठो वि मिच्छादिठो णो
सम्रामिच्छादिठो । दो णाणा दो स्रणाणा पियम । णो मणजोगी वयजोगी वि कायजोगी वि । उवठंगो

गीतम । अपग्येनकोवा इीवा अयोवोत्कर्पतः सङ्गुयाउसङ्गुया कोत्पद्यते । अथनाइना अपग्यनाहुनस्यासङ्केय ज्ञाग ।
उरअपतो इाठस्र योजनानि । इुरलसस्यानसंस्थिताः । तिलोलेइयाः । सम्यग्दृष्टिरपि मिथ्यादृष्टिरपि नैव सम्यक्प्राप्यादृष्टिः । द्वेष्टाने द्वेष्टा
न निपमात् । नो मनोयोगी वाम्योग्यपि काययोग्यपि । उपयोमो द्विविधोपि । अतस्त्र सम्भा । अत्वारः कपायाः । द्वे इन्द्रिये प्रवृत्ते सद्यथा

प्र उत्तर । मावसा जइकेव एकावा तावा तिविवा उक्तासेव सङ्गुयावा असङ्गुयावा अववर्त्तति जेवइसघयणो । वेगीतम अवववको एव अववा दाव
अववा तीम अट्ठइवको सखावा असवा असजाता अपने इतिप्रत्र जेवइसघयणो । योगाइवा जइकेव अगुलस्र असखेज्जइमान । अवगाइना अवव
वको अंगुलना असङ्गुयातभाभाय उक्तासेव वारसवापवाइ । अट्ठइवको वारेवाअनगो ए खादि पात्रवोने कङ्गावठाइ संखो पुव वारसजोपवाइति ।
इ उवठिया तिवि वेखाथा । इ उवसम्माने तीमसंज्ञा इवे संवता अपने मज्जे । सम्राट्पिठो वि मिच्छादिठो वा सम्रामिच्छादिठो । सम्यग्दृष्टो पविइवे
सामादन अववन्नो अपेचाये मियाठइठो पवि इवे मित्रइठो न इवे । दावावा दापवावा वावा विवम । यो ज्ञान ते सासादन सम्यग्दृष्टो इवे
मिवारे इवे अमथा दाव अमान मिजमे इवे । सोमअजोगो वज्जोनीपि काजजोगीवि । मनावाभो इवे मज्जे वचनवागो इवे कायवोगो पवि इवे । उव
पोया दुविवावि वत्तारिसवापो वत्तारि अवावाया दाइ विवा प० तं । उपवाम वेसुमेदे पवि इवे वार सभा इवे वार वपाव इवे दाव इ द्विय प्रक

त्वात् ० अजयमीमाद मयश्चरतिं अङ्गिहियाइति ० अतुये हीन्त्रियजेनु द्वादशाष्टमानेषु अष्टवत्वारिंशत् सयस्तरा इवति तैरन्यपिना न्यष्टाशी
ति यमइत्यादाति द्वितीयस्यापि मत्रयस्यैव वक्तव्यता विशेषे स्वाह-नवरमित्यादि ॥ इह सप्त नामात्वाग्नि शरीरावगाहना यथा पृथिवी
वायिकाना मङ्गलामुद्यतप्रायमात्रमित्ययः प्राक्तनमत्रय तु द्वादशयोजनमानाप्युच्यते १ । तथा भी सम्मर्दिही ० अपन्यस्थितिः कतया सासादनस

दुधिहोयि । चप्पारि सणान । चप्पारि कसायान । दो इटिया प० ? त-जिझिदिण्य फासिदिण्य तिसि
 समुग्घाया सेस जहा पुढयीकाइयाण गवर ठिइ जहणेण अतोमुज्जत्त उक्कोसेण वारस सवच्छराइ । एव
 अणुगयघीयि सेस तचेय । नयादेसेण जहणेण दो नयग्गहणाइ उक्कोसेण सखेज्जाइ नयग्गहणाइ । काला
 देनेण जहणेण दो अतोमुज्जत्ताइ उक्कोसेण सखेज्ज काल एथइय काल १ । सोचेव जहसु काल ठिइएस

-त्रिष्टुप्त्रिपद स्पष्टनन्त्रिपद । इयः सुमुद्राताः । शयः यथा पृथिवीवायिकानाम् । अथरः स्थितिजपम्येभाज्जन्तुर्जन्तुस्त्वर्पतो द्वावक्षः सप्तस्वराः
विः पञ्चमब्रुव्यापि शयः तपैव । अवादेवान् जपन्वतो ह नवग्रहः शक्तपतः । सङ्ख्यानि जयग्रहानि । आशादवान् जपन्वतो ह जन्तुर्जन्तु
रर्बर्पयः सदस्यः कातमिपन्नः कातः १ । स यः जपन्वकातास्थितिकपुत्सकः एषाचैव यजज्यता २ । स एवोत्कृष्टकातास्थितिकेयुत्सकः एषैव द्वीन्त्रि

प्या ते केशव—त्रिभिर्दिपय कार्मिर्दिपय त्रिभिः समगपाया मस जडा पुठौलाः। दया । अज्ञाह द्विव सयने द्वय तोन समुदात बुवे येद जिम दुविवीका
दिजन बझी तिम जडा। बपर ठिदजहकेरं भतामकत सजासेज दारस सबच्छराह ०य प्रणुबभानि सेस तसेव । एतकाविशय स्थिति जयव्यवको य
जमुकत पराकटवको दारै बरपनी जडाको हम भतुवज्य पणि जडाश यय तिमहोज जडाया । भवादेसेज जडासज दामवज्जहवार उककामय सखेज्जः
१ भवजडाह । मवपायवीनि जयव्यवको दाय भवजडाह करै पराकटवको सख्याता भवजडाह करै । काकाजमेवं जडासेव या यतामुनुतार उकको
सेव संवज्य जार्थ परायकास । काकपायवीनि जयव्यवको दाय पराकटवको उककामाज एतकाकाज जामगु गति भामति करै १ । सानेव

म्यदृष्टीमानमुत्पादात् प्राचननमपु नु सम्यग्दृष्टिरप्युक्तो ऽन्यस्यास्थितकस्यापि तेषु भावात् २ । तथा ह्येवादाने प्राचनाने अप्युक्तं ३ । तथा

उववयो एवचेय वसव्या २ । सोचेय उक्तोसकालिर्ह्येसु उववयो एवचेय विद्वयस्स ल्ठी णवर जवा
देसेण अहमेण दो नयमगहणाइ, उक्तोसेण अठन्नवगहणाइ । कालादेसण वावीस वाससहस्साइ अतो
मुक्तासमस्रहियाइ, उक्तोसेण अठासीतियाससहस्साइ अठ्ठयालीसाए सवक्खरोह अग्निहियाइ एवइय सो
चेय अप्पणा अहसकालिर्ह्येठ जातु तस्सवि एवचेय वसव्या तिसुवि गमएसु णवर इमाइ णाणसाइ

यस्य सन्धिनवर जवादेष्टेन अपम्यतो हे प्रवपइते उत्कपतोष्टी प्रवपइकानि । कालादखन हाविंस्सितवर्पसइत्तावि अन्तर्मुत्तुतोचिकानि
उत्कपतोऽष्टाक्षीतिवपसइत्तावि अष्टपत्तारिच्छुर्गैरपिकानीयन्तम् । स एव प्रामना अपन्यकासस्थितिको आससस्यापि एवैव धक्तप्यता
विद्वपि नमकपु नवरमिदं मानात्त्व-शुरोरावगाइना यथा एचिबोकापिकानाम् । नो सम्यग्दृष्टिमिध्यादृष्टि नो सम्यक्पिध्यादृष्टि । हे अन्ना

अइय वासविंस्पसु उत्कववा एवचेय वसव्या २ । तेष्टीय उत्कववासास क्षितिकनेविदे कपना इत्तादि जइ वसव्याता योचिजनेविदे कइते तेष्टीय वस
व्याता योचिजक्षितिकनेविदे कइवो २ । साचेय उत्कववासासविंस्पसु उत्कववा । तेष्टीय उत्कववासास क्षितिकनेविदे कपना । ण सुचेय विवितवस्य कवो ।
इती पनि एष्टीय वेइ द्विजनी कधि कइवो । ववरं मवादेसेय । एतत्ताविशय मवशययोने । जइवेय वामनवइपार उत्कववासेय अठ्ठन्नवगहणाइ । ज
वक्कवको दाव मवपइव करे उत्कववको पाठ मवपइव एक पचन उत्कवव क्षितिक पवावको ४ वरद्वेना ४ एचिवोना । वासादेसव वावीसवास स
इत्ताइ अंतामपुन मस्रहियाइ । वावपावयोने वावीससवयव्यं एचिवो सववो अन्तमुक्कतं अचिक ते तेष्टीय सववो । उत्कववा अठ्ठासीतिवाससव
व्याइ पवववोसाए सवक्खरेचि अम्रहियाइ एवइय । उत्कववको पववासो सवज्जवय ते पृथिवी ४ अमना पववववोसव्यं अचिक ते पारभव वेइ द्वेना
वाचवा एतत्ताकास वावव मति धारयति करे ३ । साचव अण्णरा जइववासविंस्पसु वापायो तच्छवि एवचेय वसव्या तिविसुवि गमएसु ववर इमाइ

योगद्वारे अपम्यस्वित्स्वेनापर्याप्तकत्वा च वाग्योक्तः प्राक्काशावप्युक्तः ४ । तथा स्थितिरिहा शर्मुर्मुर्तेमेव प्राक्कृतवत्सरद्वादशकमपि ५ । तथा प्य
वशामानीहामशस्तावेव प्राक्कृतपक्षपाति ६ । अतमं नाभात्वमनुबन्ध इति सर्वेषु द्वितीयत्रयस्याद्यायो द्वयो र्गमयोरुत्कृष्टतो मन्वादेशेन सहैव

सरीरोगाहणा जहा पृथ्योकाइयाष । जो सम्मविठी मिच्छाविठी जो सम्मामिच्छादिठी । दो सुखाणा
नियम । जो मणजोगी जो बहजोगी कायजोगी । ठिई जहणेण अतोमुक्तस उक्कोसेणयि अतोमुक्त ।
अुज्जयसाणा अप्पसत्या । अणुयचो जहा ठिई । सर्वेहो तेह्य अविसेसु दो गमएसु । तइयगमए चत्रादे
सो तेह्व अठनवा काहादेसेण जहणेण यायीस वाससहस्साइ अतोमुक्तसमझाहियाइ उक्कोसेण अठासी

ने नियमात् । नो मनोयामी नो वाग्यामी कायजोगी । स्थितिरप्यनाम्मुर्ते मुत्कर्पेवाप्यन्तर्मुर्तम् अच्यवसानाः प्रसस्ताः । अनुबन्धो
यथा स्थितिः सम्बन्धस्तयैवाद्यौयमहय । पृथीगमन्वे-ज्वारेक्षकसंवाही मन्वाः । काहादेखेन अपम्यन द्वाविस्वतिवर्षसहस्रास्यस्तनुर्भूतोपिका
बाजपार । तथैव पापचपे अवम्बकासक्तिश्च द्रुवा तेवने पवि एहीन बलव्यता तीनेर ममानेविचे कह्यो एतकावियेय एक साननेविचे भइ कह
यो ते कचेवे—सरीरपाइया जहा पुठयोकारावाच । यरीर पवनाइया पविदोओपरे कह्यो तेइ अवम्बक्यो तवा उरकाठक्यो पंगुहको अवस्वता
माया । बोवकादिही मिच्छादिही वा क्वामिच्छादिहा हा पकासीदिवस । सम्मकट्टी नही अवग्यक्तिबने सासाइत सम्मकना पमावक्यो मिवा
हट्टो नही मिथकट्टो नही ठाय पथान निरमक्यो बुवे । जो मक्काओ बोकरकोओ कावकोओ । मनाओओ नही वक्कनाओ नही अवग्यक्तिश्च प
बाइको कायबामो इवे । ठिर जहणेण अतोमुक्त क्वासेचदि अतोमुक्त पक्कवसावा पणसत्ता पपुववा जहा ठिई । स्थिति अवग्यबको पगतमे
इग उरकट्टक्यो पवि अन्तर्मुक्त क्वा पक्कवसाव पपयठ बुवे एवे पयठ पपयठ बेल क्वा सातमा मानाव अतुबन्ध ते क्षितिनीपरे कह्यो । स
वेवा तेवेव पारिकेसु हो गमएसु तइयमए । सर्वेव तो बोकाया पहिका बोका ममानेविचे उरकट्टक्यो मन्वाचकोने संकच मक्कवक्क वाजपाव

तन्मपठः कामादेशेन च मनुष्यमासतस्यः, वृत्तीयेषु विद्येयमाह-तद्वयमय इत्यादि ॥ इत्युत्तरमपि ॥
 तं याससहस्साह चउहिं श्रुतोमुज्जतेहिं श्रुप्ताहियाह ६ । सोचेय श्रुप्यणा उक्तीसकालाठिईत जान एतस्स
 त्रि वृत्तियागमगसरिसा तिणि गमगा नाणियहा जयर तिसुवि गमएसु ठिई जहसुण थारस सयच्छराइ,
 उक्तासेगवि थारस सयच्छराड । एव श्रुण्यंघावि नवादेशेण जहसुण ठी जयगहणाइ उक्तीसेणं श्रुठ नव
 गगहणाइ, काठादेशेण उयउजिऊण नाणियह जाय जयमे गमए जहसुण वावीसं वाससहस्साइ थारसाहि
 नि उत्तपतोहातीतिवपनइत्यादि चतुजिरन्तमुहूर्तरपिकानि ६ । च एवात्मनोत्पुष्पासस्थितिको जात एतस्याप्यौपिकमकसदृद्याख्यो
 गमका प्राबलव्याः मयं त्रिपि गमकेषु स्थितिमग्न्यन द्वावस सवत्सरादि । एवमनुयथोपि मवादेशे
 न वप्यतो द्वे भवमहग उत्कपतोटी मवसइत्यादि, कासादेशेनोपपुन्य मचित्तव्यो पावकवम गमे वप्यन द्वाविस्सतिवपसइत्यादि द्वाव
 योने मवदेवकान वपव खांचवा बीजा ममानवि । मवादेशेन तदेव च भवा । भवपायशोने तिमशोक पाठ भव । कासादेशेन वज्रसव वावीस वा
 मवइत्यार चतामहुत मघइवार । कासापायशोने जयस्यको वावीसइत्यव वृत्तियोवाव सवचो चतमुहूर्तं पविच ते वइ द्विव भवसंघो । उक्तासे
 च चहामोति वामसइत्याह चउहिं पेतामुहूर्तेहिं मघइयाह ६ । उत्कटवको मवासीसइत्य वय ते वारभव वृत्तियोवायना चार चतमुहूर्ते करो
 पविच त वेइ द्वियन । कावेव पय्या उक्तासकामिहिया काथा । तेरोज पापवपे उत्कटकास स्थितिक बुधा । उत्तखि योहिवा गमयसरि
 वा तिनि यमना भाविम्या । उक्ता पवि कोविच ममासरोणा तोन गमा खांचवा । जवर तिसवि गमएसु ठिइ जहसुणं वारस सयच्छराइ । एत
 माविमेव तोनरे ममानविपे स्थिति जयस्यको वारे वरसनी । उक्तासेचदि वारस सयच्छराइ एव चतुषधावि । उत्कटवको पवि वारे वरस इम म
 मवम्य पवि । मवादेशेन जहसुण द्वाभमवइवार उक्तासेन वज्रसवका इत्य मवगइत्य एव वरश्रीना एव पृथिवीना च

पतनस्य प्रथमे गमे कामान् नृत्तयतोऽप्यतीति वर्षसहस्राण्यऽष्टचत्वारिंशतावर्षे रपिकानि द्वितीयेत्यष्टचत्वारिंशद्वर्षोऽप्यऽन्तर्मुहूर्तं चतुष्टयापिका
नि वृत्तीयन् मुयेपो सिरितय्याको । अथत्रोन्म्रियन् समुत्पादयद्याह-अर्धेर्दीत्यादि ॥ अष्टचत्वारिंशद्वर्षोऽप्यऽन्तर्मुहूर्तं चतुष्टयापिका ॥ इह वृत्तीयगमे ऽप्ये

सम्यच्छेरोह अष्टहियाइ, उक्तीसेण अष्टासीतिवाससहस्साइ अष्टयालीसाए सयच्छेरोह अष्टहियाइ एयइ
य १ । जड तेइदिगुहो पृथ्वीकाइएसु उववज्जाति एववेव जय गमका न्णिणयह्वा जवरं अ्यादिसेसुवि
तिसुवि गमएसु सररीगाहणा जह्मेण अगुएस्स अस्सखेज्जाइनाग, उक्तीसेण तिसि गाउयाइ तिसि इदि

यनि मयमरैरपिकानि उत्तयतोऽप्यतीतिवर्षसहस्राणि अष्टचत्वारिंशद्वर्षे रपिकानीयन्तं ० । यदि त्रीन्दिनेभ्यः पृथिवीकायिषेयुस्त्वय्यमे
एव चेद नव गमका प्रवित्तया मयमराद्यपि त्रिषु गमकषु सररीराववाहना अपत्यनाङ्गुलस्यासङ्ख्यं जाय उत्तयैव कोस्ययम् । वीचीन्त्रिया
दि । स्थितिप्रत्येमाज्जमुहूर्तं मुहूर्तं वैकोनपत्त्याअङ्गुत्रिदिवानि । वृत्तीयगमे कामादेस्तेन उत्तयतो हाविशतितयसहस्राणि यन्तर्मुहूर्तापिका

रभृष्टयको पाठ भयपच करे वेऽग्नीना ३ पृथिवीना ३ । बाहाइसव उवर्धजिज्जव माविज्जको जाय जवमेगमए । बासपाववीने उपयामकरो कडवी
यासन् मयमा यमानेदिदे । अहमेव काकोलं वाससहस्राह वाससि संवच्छरहि यम्महिवाह । अयययको वावीवसचव वय ते पृथिवीना वारैवरस
पथिह ते वरिद्रियना । उवादेव अष्टासीतिवाससहस्राह । उत्तयुवको यवालो सचवर्षं ते वारमव पूयिवोसवो । यववालीसाए संवच्छरेवि य
महिवाह एवइय ८ । ते पठतालोमे वये करो पथिह ते वेऽग्नी मयसवो दतताकाव वावु करे ८ । अह ते इ दिपथितो पुठवीकाइएसु उववर्ज्यति ।
आ तेऽग्नीको पृथिवीकायिज्जनेविदे अयमे इत्यादि । एवमेव च मयमा भाविज्जया चरर यादिसेसवि तिसवि मयएसु सररीरायाहवा । इमहोव
पठिनीपरे नय यमा अहवा एतकायिमेप पथिहा तोनेरे गमानेविदे यतोरे यवयाहना । अहमेव अगुएव अस्सखेज्जाइयान उवासेवं तिसि माउवाह
तिसि इ दियाह । अयययको अगुएव अस्सखेज्जाइयान उवासेवं तिसि माउवाहना । अहमेव अगुएव अस्सखेज्जाइयान उवासेवं तिसि माउवाह
तिसि इ दियाह । अयययको अगुएव अस्सखेज्जाइयान उवासेवं तिसि माउवाहना । अहमेव अगुएव अस्सखेज्जाइयान उवासेवं तिसि माउवाह

मवा लय बभ्रुषु श्रीन्द्रियनयवू ररुपत एषोनपन्वाशान्निदिवप्रमाणेषु यथोक्तं आसमान प्रवतीति ॥ मज्जिमा तिष्ठिगमा तदेवति ॥ यथा म
प्यमा द्वीन्द्रियगमाः ॥ सुषुप्तो न्यतज्जिह्व भाषियद्योति ॥ सुषु पयिमगमत्रय प्रवादेशमारुह्यतः प्रत्येकमष्टौ त्रययइष्टानि, कासादेशोन पु

याइ छिइ जहणेण ध्यतोमुक्त, उक्कोसेण एगुणपणाराइदियाइ । ततियगमए काठादेसेण जहणेण वा
धीस याससहरसाइ ध्यतोमुक्तमम्रहियाइ, उक्कोसेण ध्यठासीइयाससहरसाइ लखउहराइदियमम्रहियाइ
एयइय । मज्जिमगा तिणि गमगा पच्छिमगा तिगमगा तहेव । जवर छिइ जहणेण एगुणपणाराइठियाइ,
उक्कोसेणयि एगुणपणाराइदियाइ संयहो उयउजिजण माणियद्यो १ जइ चउरिदिगुहिहो उववजाति एस

नि उत्तरुपतोद्याशोतिपयवइस्तादि पक्खतिरात्रिदिवेरपिकानीयत्तम् । मध्यमकाठपी गमकाः पाद्यात्पा लयोगमकास्तथैव नवर स्थिति
पयमैकोनपंचाशत्रिदियानि, उत्तरवैद्याप्येकोनपचाशत्रिदियानि । मध्यप उपपुन्य नवित्त्यः ९ । यदि चतुरिन्त्रियेन्य उत्पद्यन्ते एते

अथच तोन ६ द्विइ । छिइ अइसेव यतामुक्त लकासेव एगूणपणारा इदियाइ तद्वनमए । स्थिति अवस्यको पक्कमुक्तनो उत्तराद्वको उत्तुचपंचास
राशो दिननो पोका गमानेविदे । कासादेशेव अइसेव मावोसवाससहसाइ यतामइतनमम्रहियाइ । कासपाचवीने अवस्यको मावोससइयय ते द्वि
पोना वने पल्लमुक्त पचिक ते बरन्दिना । लकासेव यइसीति वाससइछार लखउहराइदिय मम्रहियाइ एवइय । उत्तराद्वको पञ्चासोसइयय ते
चारभइ पुविरोबाप सर्वधो पक्खो सिस् राचिदिन १८६ ६ यार देरद्वो भवसधो एतसाकाळ भावत् करे । मज्जिमगा तिष्ठिगमगा पच्छिमगा तिगम
मा तदेव । विचला तोन यमा मया जेइमा तोन ममा तिममोच बरन्दिनसरोणा कइवा । जवर छिइ अइसेव एगूणपणाराइदियाइ लकासेवयि एगू
वपणाराइदियाइ । एतमाविमप स्थिति अवस्यको उत्तुचपंचास राचिदिन उत्तराद्वको पचि उत्तुचपंचास राचिदिन । सबेइ अइछ जिछव भाषियत्तो ।
सबइ मनम् उपयामकरो जांचयो ८ । जइ चउरिदिगुहिहो उववजाति । वा चउरिद्वीयको पुयिचोकायिकने विदे जपले । एससेव चउरिदियापदि वन

पदिमगमयस्य प्रपमगमे यतोपगमे चोत्कर्षतो ऽष्टाश्रीतिवर्षहस्तादि पण्डित्यपि करान्निदिव्यतापि कानि, द्वितीयेषु पञ्चवत्सुत्तर दिमन्त म

चेय चउरिदियाणांयि णव गमगा ज्ञाणियस्सा णवर एएसुचेन ठाणेसु णाणत्ता ज्ञाणियस्सा सरीरोगाहणा जह
एण शुगुलस्स अस्सयेज्झइत्ताग उक्कोसेण चत्तारि गाउयाइ ठिई जहयेण अतोमुज्जत, उक्कोसेण ठम्मासा
एय अणुअधोयि । चत्तारि इदिया सेस तचेय जाव णव गमए । कालादेसेण, जहयेण यावीस याससह
स्साइ ठहिं मासेहि अम्माहिंयाइ, उक्कोसेण अठासीति वाससहस्साइ चउवीसाए मासेहि अम्माहिंयाए एवइ

चेय चत्तुदिन्त्रियाणामपि नव गमका प्रवितव्या नवरमेतेषु चेव स्वांतेषु नानात्वं प्रवितव्यम्-शरीरावकाशना अपत्यनाकुलस्यासङ्ख्य ज्ञाणसु
रश्मिद गय्यतचतुज । स्वितात्तपत्त्यनालभुंहुत्तमुरयैव पयमाया । एवमनुवन्त्योपि चत्तारीन्त्रियाणि क्षेप तस्यैव यावन्नवमे गमे कालावक्षेम
अपत्येन द्वानिप्रतिपपसहस्तादि पट्टनिर्मापेरिचिकानि उत्कर्षणा एष्टाश्रीतिवर्षहस्तादि चत्तुर्विंशतिमापेरिचिकानि, इत्यन्त कालं यावत्कुर्मात्

गमया भाविबन्धा । एष्टोच्च पूर्वोत्तरीने चत्तरिष्टोना पदि नव यमा जावन्धा । नवर एएससव ठावेसु जावन्धा भाविबन्धा । प्तसाविमिद प्तसा क्खान
चनद्विमेद जावन्धा । शरीराभाजका अणुवेष चगुलस्य चमयेव्वहामं उक्कोसेच चत्तारि गाउयाइ । यथोरपवयाइना अणुवन्धाको भंगुलना चसक्का
तन्नामाम चत्तवन्धाको चार गाऊ ते भमरागमवन्धाको जावन्धा । ठिर अणवच यतामुत्तुल उक्कासेच क्खानासा एव चत्तवन्धादि । क्खिति अणवन्धाको चत्तमु
क्कतन्ना चत्तवन्धाको खमासन्ना एम चगुलस्य पदि क्खन्धा । चत्तारि इदिया सेस तचेय जाव चत्त यमए । चार इग्गिय स्याम रसम स्याव चत्त ४ श्रेय ति
मष्टोच्च क्खन्धा यावत् नव गमाजेविये । कानादेसेच अणुवेष यावोर्षवायसक्काइ क्खि मासेचि चत्तजियाइ । कान्नायायोने अणुवन्धाको चत्तौससइ
चत्त ते पविमोभवन्धा खपमामे कटो पदिच ते चत्तरिष्टो भवसन्धाको । उक्कासेच चत्तासीति वाससहस्याइ चत्तौमाए मासेहि चत्तजियाए एवइयं क्खान
चरेस्सा ८ । चत्तवन्धाको चत्तासीचइयस्य ते चारमय पृथिवीना ते सवन्धा चत्तौसमाच पदिच ते चत्तरिष्टो चार भवसन्धाको जावन्धा पत्तसाक्काच यावत्

ननु इत्थं ननु ह्यप्यपि कमिति । अथ नतुरिन्द्रियेष्वस्तुत्यावयवाह-धर्मादिव ॥ नवरुणमुषेय ठायेवुति ॥ वरुणमावेद्यवगाहनादिवु नाना
 ध्वानि ह्यिन्द्रियश्रीन्द्रियप्रकरणपद्यया नतुरिन्द्रियप्रकरणविषयप्रतिपत्त्यामि प्रवर्तन्ति तान्यव वक्ष्यन्ति-सुरीरेत्यादि ॥ सुस तरेवमिति ॥ योपमप

य ज्ञाय करञ्जा १ । जड पञ्चिदितिरिस्कजोणिहृतो उवयज्जाति कि सखिपचिदितिरिस्कजोणिहृतो
 उवयज्जाति अस्सखिपचिदितिरिस्कजोणिहृतो ? गोयमा ! सखिपचिदितिरिस्क० जइ
 अस्सखिपचिदितिरिस्कजोणिहृतो उवयज्जाति कि जलचरोहृतो उवयज्जाति जाव कि पज्जात्तएहितो उ
 वयज्जाति अपज्जात्तएहितो उवयज्जाति ? गोयमा ! पज्जात्तएहितो उवयज्जाति अपज्जात्तएहितो यि उवयज्जा

६ । यदि पञ्चभिर्यत्तयोर्निकल्प उत्पद्यन्ते किं सृष्टिपञ्चभिर्यत्तयोर्योर्निकल्प उत्पद्यन्ते ? गौतम ! सृष्टिः पञ्चभिर्यत्तयोर्योर्निकल्प उत्पद्यन्ते । यदि असृष्टिपञ्चभिर्यत्तयोर्योर्निकल्प उत्पद्यन्ते किं अलक्षरेभ्य

[illegible]

पातादिद्वारभारं तपेव यथा श्रीगिरिव्यास यस्तु शबरे विद्योक्तो न दर्शितः स खग्यमूह्यति, यत्र पक्षेभिर्यतिर्यग्य स्तमुत्पादयन्नाह-अर्हत्यादि ॥

ति । अस्मिन्पक्षिद्वयतिरिक्तजोनिण नृते ! जे भविषु पुढयीकाइएसु उवखज्जित्तए सेण नृते ! केवह ? गोयमा ! जहणेण अतोमुज्जस उक्कोसेण यावीस याससहस्स । तेण नृते ! जीवा एव जहेव वंइदियस्स उहिगमाए लद्धी तहेव जवर सरीरोगाहणा जहणेण अगुलस्स अस्सखेज्झाइनाग उक्कोसेण जोख्खणसहस्स । पचिदियठिइ अणुयथाय जहणेण अतोमुज्जस उक्कोसेण पुप्फकोली सेस तचेव । नवादेसेण जहणेण दो

गिरिव्यासयोगिनीको नृदत्त । यो भविकः पचिदीकायिदेयूत्तं स नृदत्त । कियत्कासत्थितिकयूत्तयेत ? भौतम । अपत्येनात्तमुत्तं मुत्तकं च द्वाविम्यतिवर्षसहस्राणि । ते नृदत्त । जीवा एव यथेव होगिरिव्यासोपिब यत्तं सन्धिल्लयेव नवरं हरिरावयाइमा अपत्येनात्तमुत्तसस्मावद्धेयं प्रा गमुत्तकं पच दोमनसहस्स । पचगिरिव्यासितिरमुत्तकं अपत्येनात्तमुत्तमुत्तकं पूर्वकोटिः सोय तथैव । नवादेसेण अपत्ययो द्वे जवयइहे सरह

भते अ भविए इठयोबाएएव उवखज्जित्तए । पचमी पचेद्विप तिरेवगानिब हेमयवन् चे भव उवियोकायिकनेद्विरे अपत्ये । सचभते केवह । तेह हेमयव न् जतनावासत्थितिकनेद्विरे अपत्ये इ प्र उत्तर । मायमा जहणेव पतामुत्त उक्कोसेव मायसवासरहस्स । हेमोतम जवन्ववो पत्तमुत्त प्रमाव उ रत्तुववो दागोससहस्स । तर्कभते जीवा एवं जहेव वर दिवख पाणि नमए लही तचेव । तह हेमयवन् जीव इत्थादि इम विमज्जेव वेइन्द्रियना पोचव गमानेद्विरे लब्धि लवो तिमहोव लववो । ववरं हरिरावाइमा जहणेव अणुलस असखेज्झाइमाय उक्कोसेव जायचसहस्स पंचिद्विठिइ एव यथाय । एतमाविपिय मरीरपवगाइमा अपत्यववो पयुसको पचकातमाग उत्तुवववो योजनसहस्समी जहवो पचेद्विज्जित्ति पतुपत्त । जहणेव पेनामइत्त उक्कोसेयं पुप्फकोली सेसतचेव । अपत्यववो पत्तमुत्त उत्तुवववो पूर्वकोली येव तिमहोव लववा । नवादेसेव जहणेव हेमयवज्झाए उक्कोसे व पच भवयइवा । अपत्यववो जहणेव लवववो दाव मयसहस्स उत्तुवववो ज्जाठ मयसहस्स इहेवरी इछो ज्जाविदे विम उत्तुवववो पचेद्विब तिरेवना निर

शुद्धीमेव चठप्रवगादवाइति ॥ अनेनदममगम्यते पयोरेकपत पम्बेभिद्रुयतिरसो निरकारमईव प्रवा प्रवांति एव समामप्रकाशरिता अपि प्रवास्त

अथगगहणाइ । उक्तीसण अठनयगगहणाइ कालादेसेण उवउजिऊण नाणियव्व णवर मज्झिमएसु तिसु गम एसु जहेय येइदियस्स । मज्झिमएसु तिसु गमएसु पच्छिमएसु तिसु गमएसु जहा एतस्सेव पठमगमएसु ण थरं ठिइ अणुणयथो जहणेण पुव्वकोफी, उक्तीसणवि पुव्वकोफी सेसं तहेव जाय णवगमएसु जहणेण पुव्वको फी याथीसाएसु आससहस्सेहि अण्णहिया । उक्तीसण चमारि पुव्वकोफीठ अठ्ठासीतीएययाससहस्सेहि अण्ण

यथाशौ चवपइवानि, कासादोमोपएसु मचित्तव्वं नवरं मच्चमकेपु त्रिपु नमकेपु यथैव हीगिद्रुयस्स । मच्चमकपु त्रिपु गमकेपु पायात्सेपु त्रि पु गमकेपु यथैतस्सेव प्रथमममके नवरं स्थितिरुयथो अणयेन पुव्वकोठि कल्पवैद्यापि पूर्वकोठिः अपे तथैव यावकवगमके अपम्यत्तः पुव्वको ठि हीयिशितियसइस्सैरपिका । उरकयैव चतस्सः पुव्वकोठयोपगच्छीतियपंसइस्सैरपिका इयत्तः कालं सेवेत ८ । यदि सज्जिपम्बान्द्रियतियग्यानि

नर पाठ मथपूरे इम समान भवान्तरित भवान्तरसंवाते पाठभव होऊवुव । कासादेसव उपपत्तिव्वं भाविदव्वं । कासपायवीनि मनने उपपायव्वरौ दि चारीने कइवा । नवरं मज्झिमएसु तिसु नमएसु कइव वेइ दिवव्व । एतथाविधेय विववा तोन यमानेविदे विमकोव वेइ द्रोना । मज्झिमएसु तिसगमए स पच्छिमएसु तिसु गमएसु । मच्चम तोनगमानविदे कइवा पाच्छिआ तोन यमानेविदे । अइए एतस्सेव पठममएसु नवरं ठिइं पठ वथा । जिम एइनाक प्रथम गमानेविदे कइवा तिम जाववा एतथाविधेय किति पठवव्व । अइकेयं पुव्वकोठो उक्तासइवि पुव्वकोठो सुसतइव जाव यव नमएसु । अक्कवको पुव्वकोठो उरकइवको यवि पुव्वकोठो येय तिमकोव यावए नव यमानेविदे । अइसव पुव्वकोठो यावोसाए आससइरसेहि पभइ वाइ उक्तासेनं चत्वारि सुववाडोपा । अयमवको पुव्वकोठो यावोसइवव्वं करो अधिक उरकइवको चार पुव्वकोठो । अठ्ठासीति एव आससइस्सहि पभ इमया एवइव चालं सेवेया ८ । पख्यासीसइवव्वं करो अधिक पाठ मथपूरे करो एतथावाक सेवे एतथावाक गतिप्रामति करे ८ । अदि सज्जि

रे सहादेव प्रवर्त्तनीति । आसादेसह उवञ्जितक आधिपत्येति । तस्य प्रथम नमे आसातः सवेचः सुखे दर्शित एव द्वितीयं तुरक्यो सौपत्य-पू-
वकोत्पद्यतुमि रत्नमुद्गते रपिकाः दृतीये तु ताप्या अष्टाश्रीत्या वपसहस्रौ रपिकाः उत्तरवमेयु त्वतिदेष्टादारेण सूत्रोक्त एवा सावसेय इति ।
पय भिपप्येभिद्वयेयः त मृत्पादयकाश्च । जसखीत्यादि । एव सर्वेही मवपुवि नमपु इत्यादि । एव मुक्ताभिलापन सवेचो मवस्वपि नमे
पु यथा । पर्वचिना तमेव निरवग्रय इव वाच्यो अचिना सचिना च पृथिवीकापिदीपु स्थित्युक्तं जपय्यती उक्तमुद्गतामुच्यता तुल्यपत इ पुर्वे

द्विपान् एयइय काठ सेवेजा । जदि सखिपचिदियतिरिस्कजोणिण् उवञ्जति कि सखेजावासाउय अ्य
सखेजावासाउय ? गीयमा ! सखेजावासाउयसखिपचिदिय जो अ्यसखेजावासाउय जाव उवञ्जति । जइ
अ्यसखेजावासाउय जाय उवञ्जति कि जलचरेहिती सेस जइ अ्यसखीण जाव तेण जते ! जीवा एगसम

केस्य उत्पद्यन्ते वि संख्येयवर्षाण्युःसखिपण्यभिपयित्ययोगिद्वय उत्पद्यन्ते वसुधैवकुर्वतुः (प्रवृत्ति) यावदुत्पद्यन्ते ? भौतम् ! संख्येयवर्षा
यु सखिपण्यभिद्वय (प्रवृत्ति) यावको संख्येयवर्षाण्युर्वावदुत्पद्यन्ते । यद्यवसुधैवर्षाण्युर्वावदुत्पद्यन्ते वि जलचरस्यः क्षेत्रं यथाऽवसिम्भितम् या
वते नदत्त । इतिवा एकसमये विपत्त उत्पद्यन्ते एवं एतेषु रत्नप्रज्ञावासाउयमात्मसु सखिपण्यभिपयस्य तत्वेवहापि यावत्कासादेवेण जपय्य

पचिदिय तिरिक्तवादिह उवञ्जति । जो उज्जो एवेद्विद्वि तिर्येवनिवक्तो दुविमोवाविजनेविदे जपये । वि संखेज्जवासाउव वसुधैवकासाउव । ता
वत् सख्यात वर्षावुव यावत् जपये उवका वसुख्यात वर्षावुव यावत् जपये । प्र० उत्तर । बोवया संखेज्जवासाउव उविपचिदिय । देगीतम् सख्यात व
र्षावुव संप्रोपेद्विद्वि वावत् जपये । जो पयसीज्जवासाउव जाव उवञ्जति । पचि मही पयख्यात वर्षावुव एवेद्विद्वि तिर्येवनिवक्त जपये तेद्विदे ववमति
ममन माटे । जइ पयसेज्जवासाउव जाव उवञ्जति । जा पयख्यात वर्षावुव वावत् जपये । वि जलचरेहिता सेस जइ पयसीव । तो वत् जलचरव
को जपये मेव विम पयप्रोमे जइ विम जइवा । जाव तेव भते प्रोवा एयवमद्वय सेवका उवञ्जति । वावत् तेइ देवमद्वय कोव एवे जपये वेतका

कोट्यापुष्पत्वादिति । सट्टीते इत्यादि । सन्धि परिमादसङ्गनादिप्राप्ते से तस्य पृथिवीकायिकेयू रित्यस्योः संक्षिप्त आद्ये यमप्रये । एतन्नेवति ।

एण केवइया उयवज्जाति एव जहा रयणप्यनाए उववज्जामाणस्स सखिपथिदियस्स तहेय इहवि जाय का छादेसेण जहयेण दो स्यतोमुज्जसा , उक्कोसेण वस्रारि पुव्वकोलीउ स्यठासीतिवाससहस्सेहि स्यप्पहिंयाइ एवइय जाय करेज्जा । एव सयेहो जयसुवि गमएसु जहा स्यसणीण तहेव णिरयंसस छदी से स्यादिसए सु तिसु गमएसु एसचेय मज्जिसएसुवि तिसु गमएसु एसचेय जवर इमाइ णय णाणसाइ । जहयेण ठंगा

तो हे उक्तमुदूतं उत्कर्षेण वतल्ल पुव्वकोटयोऽप्यासीदित्ययसहस्रैरपि का इयत्त काल पावस्तुर्गात् । एवं सस्वर्गो नवसु अपि वसकेषु यथाव स्थितौ तथैव निरवशेय सन्धिसस्य (पृथिवीकायिकस्य) आद्येषु त्रिषु वसकेषु एवा रेव वक्तव्यता । मध्यमेवपि त्रिषु वसकेषु यथा केव न वर निमार्ति नव नामात्वानि अपत्यमावनाइनाहुसस्यासङ्ख्येय प्रावमुत्कर्षेणापि अनुसस्यासङ्ख्येयं मानम् । तिलो क्षय्याः । निष्प्यादृष्टिः । हे

अप्ये इत्यादि । नवं जहा इयवप्यभाए उववज्जमावज्जा । इमं विमं रत्नममाने विपे अयववावज्जाने । सन्धिपथिदियस्य तहेव इहवि । सन्धोयविदिय ति वरवानिकनेविपे कज्जा तिम इहा पवि जाववा । आव काधादेसेव जहवेवं दा यवामइया उववसेव वस्रारि पुव्वकोलीपो पडासीति वाससहस्सेहि प प्रविद्या एवइय जाय करेज्जा । वावट् कावपान्तीने जववज्जको दाव पत्तमुदूतं दाव मवनी उत्कटवर्को वार एवकोली ते सन्धोपेविदिव तिलेव वार भवमवकी पत्तासीवइयवपे करी पविक्क ते पृथिवीकायिक वारमव सवधी एतत्ताकास सेवे अतिपागति करे । एव सयेहो ववसुवि यमएसु जहा यम कोव तहेव विरवसेसं । इमं सवव नवई ममानेविपे विमं पुससीने कज्जा विमसीज निरवशेय इहा पवि कइया । वदी से पादिक्कप्पु तिसु यमएसु ए सवव । सधिपरिमाव सङ्गनादि प्राप्ति से कइता तेव पृथिवीकायिकनेविपे अयववज्जार सन्धोने पविद्या तीम ममानेविपे विमं रत्नममाने अयवज्ज वारल कदी तेहोव वइवी । सन्धिवाएसुवि तिसु यमएसु एवसेव । मध्यम पवि तीम ममानेविपे एहोव कज्जि । ववर इत्येव । वव वावज्ज । एवसेव । एवसेव

या रत्नप्रज्ञाया मुक्तिरसो सात्यै व । अथने पि नमस्ये एयैव लब्धिः विज्ञेय एत्यर्थः । अथ च भागास्त्राणि कथय्यस्थितिकत्वा न्नय
 न्ति तानि च अतदावृत्ता । लक्ष्या २ वृत्त्य ३ भाग ४ भाग ५ भाग ६ क्तिपत् ७ अथवाक्ता ८ अनुवाक्याकाभि ९ अथ अनुपपन्न्य सप्त मुत्पादपञ्चा
 १ । लक्ष्यादि । तत्र च एव लक्ष्यादि ४ यथा कृत्वाब्धिपञ्चेन्नियतिरसो कथय्यस्थितिकत्वा अथवाक्ता ९ अनुवाक्याकाभि ९ अथ अनुपपन्न्य सप्त मुत्पादपञ्चा
 १ । लक्ष्यादि । तत्र च एव लक्ष्यादि ४ यथा कृत्वाब्धिपञ्चेन्नियतिरसो कथय्यस्थितिकत्वा अथवाक्ता ९ अनुवाक्याकाभि ९ अथ अनुपपन्न्य सप्त मुत्पादपञ्चा

हृणा अगुलस्स अस्सखेज्जनाग, उक्खोसेयात्रि अगुलस्स अस्सखेज्जनाग तिसि एस्सात्त । मिक्खुदिठ्ठी ।
 ठी अथाणा । कायजोगी । तिसि समुघाया । ठिइ जहखेण अतोमुक्कात्त उक्खोसेयवि अतोमुक्कात्त । अथ
 प्यसत्या अज्जत्रसाणा । अणुघयो जहा ठिइ सेस तवेव । पच्छिस्सएस्स तिसु गमएस्स जहेव पटमगमए

अट्ठाने । कायजोगी । अथः समुघाताः । स्थितिवेपथ्येमात्तमुत्तं सुत्तव्येवाप्यत्तमुत्तं । अथस्सा अथवसाणाः । अनुक्को यथा स्थितिः
 बोधं तवेव । पादात्येपु चिपु अमक्कपु ययेव अथमगमके नवर स्थितिरनुवन्तो वपथ्येन पूर्वकोटि इत्थयैकापि पूर्वकोटि अथ पथेव २ । यदि

विगैव पट्ट नवनेविधे भेद अथवस्थितिच पथाको भवे ते चट्ट, पथमाचका । केका २ इडि ३ पञ्चान ४ भाग ५ समहात ६ क्तिपि ७ अथवाक्ता ८
 अनुवन् ८ ए व न तिहा अथवाक्ता । अथवेच पागावका वगुक्क अथवज्जनागम । अथमगमको अनुवन्ता अथवज्जनागम । अथवाक्ता ८
 सवज्जनागम । अथवज्जनागमो यदि अनुवन्ता अथवज्जनागम भाग । तिचि केकाया । तोन केका पञ्चको २ । मिक्खुदिठ्ठी वा अथाया कावजोको । विज्जिह
 ठो इवे १ दाप पञ्चान इवे ४ कावजोको इवे २ । तिचि अनुवन्ताया । तोन समहात पञ्चिका । ठिइ अथवेच अतामकत्त अतासेयवि अतामकत्त अथवा
 पथमवसाका अथवसा अथा ठिइ सेस तवेव । क्तिपि अथवज्जनागमो अथवज्जनागमो पथि अथमगमको ७ अथमगम अथवज्जनागम इवे ८ अनुवन्ता
 स्थिति अथो तिस अथवा ८ कावता तिमज्ज अथवा । पच्छिस्सएस्स तिसु गमएच अथेव पटम गमए । पाञ्चिका तोन अमानेविधे जिमकोज पञ्चिका य
 मानेविधे अथा तिम अथवा । अथर ठिइ पथवेपी । पथवाविमिह क्तिपि अथवज्जनागमो अतासेयवि अनुवन्ताको वेस तवेव ८ । अथमगमको

अत्रपमोररुष्टस्वितिकत्वात् सम्बन्धिभवनुप्याका न शेषमपदसमाय इति । अथ सम्बन्धमनुप्यामपिष्ठत्याह-अह सकीत्यादि । अत्रैव रमयप्याहाए

णयर ठिई क्षुणयधो जहक्षेण पुष्टकोनी उक्कोसेणाधि पुष्टकोनी सेस तथेव । जह मणुस्सेहिती उववज्जाति कि सखिमणुस्सेहिती उववज्जाति अस्सखिमणुस्सेहिती उववज्जाति ? गोयमा । सखिमणुस्सेहितीवि उअय ज्जाति अस्सखिमणुस्सेहितीवि उयवज्जाति । अस्सखिमणुस्सेण नत ! जे नखिए पुठविकाडएसु । सेण नते । केवहकाळिठिईएसु एव जहा अस्सखिपचिवियतिरिक्कजोणियस्स जहक्षकाळिठिई यस्स तिरिक्क गमगा तथा

मनुपेस्य उत्पद्यन्ते किं सम्बन्धमनुपेस्य उत्पद्यन्ते अस्सखिमणुपेस्य उत्पद्यन्ते ? गौतम । सम्बन्धमनुपेस्यो प्युत्पद्यन्ते । अस्सखिमणुपेस्यो नदन्त । यो नखिक पयिवीकायिकपूत्पत्तुं सु नदन्त । कियत्तासत्त्वितिकेवय यथा सम्बन्धपञ्चम्वितियप्योभिकस्य उत्पद्यन्तासत्त्वितिकस्य इयोपमकास्यैतस्यापि कौपिकाज्जयोपमका भावितव्या स्यापेव निरयक्षप श्रयाः पदं न प्रस्यन्ते । यदि सम्बन्धमनुपेस्य

पुवकाओनी उत्तटवको पवि पुवकाओनी येव तिमकोव कहमा ८, हिरे मनुववको पुविमोकाविक मते उत्पजावता कहई । जहमवस्सहिता उववववि । का मनुववको छपणै ता । कि सम्बन्धमवसेहिती उववववति अस्सखिमवसेहिता उववववति । सस्सु सस्सोमनुववको छपणै अस्सवा अस्सोमनुववको छपणै इ म उत्तर । मायमा सम्बन्धमवसेहितावि उववववति अस्सखिमवसेहितावि उववववति । हेगोम सस्सोमनुववको पवि छपणै अस्सवा मनुववको पवि छपणै । अस्सखिमवसेव मते जे मविए पुष्टविकाइए । अस्सोमनुवव हेमगवन् जेइ मज्झ पुविमोकाविकमे विदे छपणै । सस्समते जेइइकाउ हिरेएम् । तेइ हेममपम् जतकाकाड क्खितिकेविदे छपणै । एव जहा अस्सखिपचिविदेव तिरिक्ककावियय । इम जिम अस्सो पवे इय तियेवसानिकमा । जहवकाडहिरेव विवि मममा तथा एतथवि । अवयवाकासत्त्वितिकमा तानममा कह्मा तिम अस्सो मनुववता पवि । ओहिवा तिरिक्कममा भावि यथा तदेव विरवसेसु सेसा न मकर । ओविज तोग ममा इवे ते खावथा विमज समज्ज अहवा अहववव उत्तटवविति पचावको सस्सखिम मनुवव

उपपन्नमादरमति ॥ मन्त्रिमनुष्यस्येति प्रथमः ॥ अवरमिष्यादि ॥ एवमप्रायामुत्थितोर्हि मनुष्यस्यावगाहना अपत्येनाहुस्तपयद्वास्तु मिहस्वदुः
 तावदुपनामः स्थितिश्च अपत्येन भावपुण्यां प्रागुक्तमिहस्वत्वंमुद्रुतेमिति । अथपक्षु भवकापि ममेतु यदेव पृथिवीकापिकेतूपत्यग्रमानस्य सञ्जि

एतस्सयि दुहित्या तिणि गमका नाणियद्धा तदेव निरवसेसं सेसा त न जगद् । जइ सखिमणस्सेहितो
 उग्रयज्जति किं सखेज्जायासाउय अस्सखेज्जायासाउय जाय उवयज्जति ? गोयमा ! सखेज्जायासाउय जो अस्स
 रेज्जायासाउय जाय उग्रज्जति । जइ सखेज्जायासाउय जाय उग्रयज्जति किं पज्जाससखेज्जा अग्रज्जाससखेज्जा
 ? गोयमा ! पज्जाससखेज्जा अग्रज्जाससखेज्जायासा जाय उग्रयज्जति । सखिमणुस्सेण जत ! जे जयिपु पुठयि

उत्पद्यते किं संन्येयवर्षायाः अन्त्येयवर्षायावदुत्पद्यन्त ? गौतम । बहुयवर्षाया नो अकृतेयवर्षायावदुत्पद्यन्ते । यदि संन्येयवर्षायावदु
 त्पद्यन्ते किं वर्षासमस्यय (प्रवृत्ति) अपर्षाससंन्येय (प्रवृत्ति) यावदुत्पद्यन्ते ? गौतम । पर्षाससंन्येय (प्रवृत्ति) अपर्षाससंन्येयवर्षायाव
 दुत्पद्यन्ते । सञ्जिमनुष्यो नदत्त । यो नविकः पृथिवीकापिकेतूपद्यन्त स नदत्त । कियत्कासञ्जितिकेतूपद्यन्ते ? गौतम । अपत्येनाहुस्तु

ने मव तीन गमा न इदे । जइ सञ्जिमदुरेहिता उववज्जति । आ संजोमदुरेहिता उववज्जति । किं सखेज्जायासाउय अपत्येज्जायासाउय जाय उववज्जति । आ
 त्वं संन्येयवर्षायावदुत्पद्यन्ते अपर्षाससंन्येयवर्षायावदुत्पद्यन्ते । गोतमा सखेज्जायासाउय आ पसंखेज्जायासाउय उववज्जति । सेभोतम
 सन्यास वर्षावप यावत् अपर्षाससंन्येयवर्षायावदुत्पद्यन्ते । जइ सखेज्जायासाउय अपर्षाससंन्येयवर्षायावदुत्पद्यन्ते । जो स
 न्यास वर्षावप यावत् अपर्षाससंन्येयवर्षायावदुत्पद्यन्ते । तो अपर्षाससंन्येयवर्षायावदुत्पद्यन्ते । अपर्षाससंन्येयवर्षायावदुत्पद्यन्ते । जो स
 मावमा पत्यसमपेत्त अपत्यससंन्येयवर्षायावदुत्पद्यन्ते । सेगोतम पर्षाससंन्येयवर्षायावदुत्पद्यन्ते । अपर्षाससंन्येयवर्षायावदुत्पद्यन्ते । सञ्जिम
 रेवेण मते जे भविइ पुठविवाइइनु उववज्जति । सञ्जो मनुष्य रेमववन् जेह मविक इविरोकापिकेतुदे अपत्ये । अपत्येने जेवदववाडड । तेह रेमववन्

पद्मोन्मिष्यतिरय उक्त स्तोत्रेण वाचाः । धृष्टिनो भ्रमुष्यस्य तिरवह पुण्यिवीक्षायिकेषु समुत्थिरसो अपन्याया स्थिते रत्नमुद्रतप्रमादत्वा वृत्कटा यास्तु पूर्वकोटीप्रमादत्वादिनि । मण्डिकत्वादि । अपन्यस्थितिकसम्यन्विनि नमस्ये सन्निस्तयेव वाचा यथा तत्रैव गमयय सञ्चिपन्नेभिप्रयतिर य उक्ता सा च तत्सुबादवहावसेया । पण्डिकत्वादि । श्रीपिकननेषु हि अगुमासङ्गेयजानरूपप्यवगाहना अन्तमुद्रतक्षपायि स्थितिरुक्ता साचह

काठएसु उवधज्जति सेण नत्ते ! केवइयकाउस्स ? गोयमा ! जहसेण स्यतोमुज्जत्त उक्कोसेण वाथीस वास सहस्सठिईएसु तेण नत्ते । जीया एव जहेव रयणप्पजा उयवज्जमाणस्स तहेय तिसुवि गमएसु लुदी णवर तंगगाहणा जहसेप स्यगुलस्स स्यसखेज्जइनाग, उक्कोसेण पचधणुइसपाइ । ठिइ जहसेण स्यतोमुज्जत्त उक्को

तमुत्कर्षेण द्वाविंशति वर्षसहस्रस्थितिकपु । ते जदन् । जीवा एव यथैव रजप्रभोत्पद्यामानस्य तथैव त्रिधूपि गमकेषु सात्त्विकेन्द्रमवगाहना
वपम्यर्नागुत्सावस्य मात्र मुत्कर्षेण एव धनुः क्षताभिः । स्थितितर्पयेनाक्तमुद्भूतमुत्कर्षेण पूर्वोक्तिः । एवमनुबन्धोपि । सवधौ नवपु ग

कनकाचासुनो क्लितिकनेविधे उपपन्नः । मायमा लक्षणेन प्रतामहतः । देवोत्तम लक्षणे पञ्चमुत्तमः । उक्तासक बाधोसवाससङ्ख्याद्विरेपसु ।
उत्कृष्टबको बाधोसदय सङ्ख्य क्लितिकनेविधे उपपन्नः । तेष भते नौवा । तेष हेमयवन् लोच एकसमेवे कतवा उपपन्नै इत्यादि । एव लक्षणे रयवप्यभा लक्षणे
लमाचख तक्ष तिसुवि नमईनु लो । इम क्लिमहीन रत्नप्रभापुविनोन्विधे उपपत्तवा सङ्गोमनुजना गमा लक्षणा । तिमहीन तोनेइ गमानविधे परिना
व सङ्गनादि पाप्ति लक्षणे । लक्षर पाभाइका लक्षणेन प्रसखल्लरमान लक्षासेन पंचवकुलसमाइ । एतलोविधिय इहा प्रवगाइना लक्षरवक्षको
पगुबनो पसववातमाभाग लक्षका उत्कृष्टबको पचसकवनुपनो । ठिन् लक्षक प्रवामुहुत लक्षकासेन पुनकोलो एव प्रचक्षणादि । क्लिति लक्षरवक्षको ये
तर्मुहुता उत्कृष्टबको पूनकोही इम पनुवक्ष पवि लक्षवा । सर्वेको लक्षस ममएस लक्षेव सखिपचिदिद । सर्वेव नवेइ यमानविधे जिम पूर्वविधोबाधिकने
विम अपवत्ता स्या पचेदिद तियेवमानिकने लक्षणा तिम इहा पाप्ति लक्षवा । मन्त्रिल्लनु तिसुभमएस लक्ष । विषया तीन गमानेविध ल'ख तिमहीन

सेण पुष्टकोढी एत्र अणुयधोधि । संवेहो णयसु गमएसु तिसु मज्झएसु तिसु गमएसु
एद्धी जहेव सखिपचिदियस्स मज्झएसु तिसु गमएसु एद्धी सेस तचेव णिरवसेस । पच्छिक्खा तिसि गम
का जहा एयस्सचेव ठहिया गमका णवर तंगाहणा जहसेण पचधणुहसयाइ उक्कोसेणवि पचधगुहसयाइ ।
ठिह अणुयधो जहसेण पुष्टकोढी उक्कोसेणवि पुष्टकोढी सेस तहव । जइ देवेहितो उववज्जाति कि जव
णवासिदेवाहितो उववज्जाति वाणमतरजोइसियदेवाहितो धेमानिण्हि देवेहितो उववज्जाति ? गोयमा !

[illegible]

न वाच्या सतएवाह-नवर तृगाहतेत्यादि । अथ देवेभ्य समुत्पादयन्वाप-वइत्यादि । अथ सपयहाण प्रसपयविति । इह पावत्स्वरवादिद दृ

न्नग्रणवासिदेवोहितोवि उवथज्जाति जाय वेमाणियदेवोहितोवि उवथज्जाति । जइ न्नग्रणवासिदेवोहितो उव
 थज्जाति किं एसुरकुमारन्नग्रणवासिदेवोहितो उवथज्जाति जाय घणियकुमारन्नग्रणवासि ? गोयमा ! एसुर
 कुमारन्नग्रणवासिदेवोहितो उवथज्जाति जाय घणियकुमारन्नग्रणवासिदेवोहितो उवथज्जाति । एसुरकुमारण
 न्नंत ! जे न्निण ए पुव्वीकाइए सु उवथज्जित्तए सेण न्त ! केवइयकालाठिई ? गोयमा ! जइसेण अतामुज्जत्त

तिष्ठदेवस्य उत्पद्यन्त वेमानिक्कदेवस्य उत्पद्यन्ते ? भीषम । जवमवासिदेवस्य उत्पद्यन्ते यावदुमानिक्कदेवेभ्योप्युत्पद्यन्ते । यदि भवनवासिदेवे
स्य उत्पद्यन्ते बिमसुदुमारजवमवासिदेवस्य उत्पद्यन्ते यावत्क्षानितकुमारमवनवासि (प्रवृत्ति) यावदुत्पद्यन्ते ? गौतम । असुरकुमारजवन
वासिदेवस्य उत्पद्यन्ते यावत्क्षानितकुमारमवनवासिदेवस्य उत्पद्यन्ते । यो एतच्छ पृथिवीवायिकेपूत्सपु सजदन्त । किं

[illegible]

इयं वेवही बवच्छिरा नेववहाद नेवसंपयव मत्वि वे योगता इहा क्ता पिपा मधुमा मयोमा ते तेसि सरीरसपायताएति ॥ तत्यर्वा जा सा ज्ञ

उक्क्षोसिण वावीस घाससहस्साह् ठिई । तेण ज्ञते ! जीवा पुष्का, गोयमा । जह्खेण एक्क्षोत्रा दीवा ति
गिवा उक्क्षोसण सखेज्जाया खसखेज्जाया उवयज्जाति । तेसिण ज्ञते ! जीवाण सरीरगा कि सधयणा प०
? गोयमा ! तयह् सधयणाण खसधयणी जाव परिणमह् । तेसिण ज्ञते ! जीवाण केमहालया सरीरोगा
हणा ? गोयमा ! दुविहा पयसा, तजहा—जवधारिज्जा य उत्तरवेउखिया य । तत्यण जा सा ज्ञवधार

यत्तासात्थितिकपूत्यय १ गोतम । अपन्येनामभुह्लमुरर्यव हाविअतिवर्पवत्तादि स्थिति । ते जदत्त । जीवाः पुष्का भीतम । अपय्ये
नेजावा द्वीवा धयोवा उत्तपत्त. सङ्कयावाऽउरुयोकोल्लघोसे । तेया जदत्त । जीवानं सरीरादि कि सङ्कनमानि मज्झमानि ? भीतम । पक्खा
सङ्कमानामसङ्कनमी यावत्परिब्रजति । तथा जदत्त । जीवानो कियती महासया सरीरावपाइमा ? भीतम । द्विविधा मज्झता तद्यथा—ज्व

न अवयवको चतुर्द्वारं चट्टकवको पावोस य सङ्कय स्थितिकेनिवे अपये । तेकमते जीवापुष्का । तच्च हेमयवन् जीव इत्थादि मय उत्तर । गोय
मा जह्खेण पक्खा दावा तिकिवा लङ्कोसिख सखेज्जाया यसखेज्जाया लवज्जति । हेयोतम अवयवको एव पक्खा हाव पक्खा तोन चट्टकवको स
पगता पक्खा यसवता अपये । तेसिकमते जीवाव सरीरया विसयया प । तेह हेमयवन् जीवने यरीरखे सवदव प्रकया १ म उत्तर । गायमा
जह्ख सववताव यसववको भाव परिकमर । हेनोतम यवयवमनाराव सववव आउिरे ७ मही तेमाठ यसववको लङ्का पावत् तेइने यरीर सवता
ए परिकमर । तेसिखमते जीवाव केमहालया सरीरोगाव पा प । तेह हेमयवन् जीवने लवकीणक माटी यरीरलो यवयाइता लङ्को १ म उत्तर ।
गाइमा दुविधार्प म । हेनोतम यज्झभेद प्रकया ते लङ्के । मयधारिज्जाव उत्तरवेउखियाव । मयधारिज्जाव यपुन उत्तरवेखिब २ । तत्तव जासा
मयधारिज्जा । विहा किवा मयधारिज्जा यरीरलो यवगाइता । सा जह्खेण यमुहव यसखमइमा लङ्कोसिख उत्तरवेखोपा । तिवा जवववको य

पथारकिञ्चा सा जहसेयं अगुमस्स असेरोमइप्रागति ॥ सत्यादकासे अाधोमत्तः कसपारतथावहुलासङ्केपप्राबमायागङ्गना प्रवति उत्तरवेकि
या नु अपन्याहुलस्य सङ्केपप्रागमना भवस्याप्रागवभितत्वा हस्या तथाविधा न सुसता प्रवति यावुशी भवधारणीयाया इति ॥ तत्पयं ले ते एव

णिज्जा सा जहसेण अगुलस्स अ्सखेज्जहनाग उक्कोसेण ससरयणीत्तं तत्पण जा सा उत्तरवेउड्डिया , सा
जहयेण अगुलस्स अ्सखेज्जहनाग उक्कोसेण जोअणसयसहस्स । तेसिण नत्ते ! जीवाण सरीरगा कि सठि
या पयसता ? गोयमा ! बुविहा पयसता, तजहा-भवधारणिज्जा य उत्तरवेउड्डिया य । तत्पण जे ते नत्रधा
रणिज्जा ते समचउरसरसठाणसठिया पयसता । तत्पण जे से उत्तरवेउड्डिया ते पाणासठाणसठिया प० ।

धारणीयाओत्तरवेड्डिया ॥ तत्र या सा भवधारणीया सा अपन्याहुलसासङ्केयं प्रागमुत्कपतः सप्त रवय । तत्र या सोत्तरवेड्डिया सा ज
पयेनाहुमस्य सङ्केयं प्रागमुत्कर्पय योवनसखलम् । तथा प्रवत्त । जीवानां क्षरीराणि कि सुस्थितानि प्रवृत्तानि ॥ प्रोतम् । द्विविधानि प्रवृ
त्तानि तद्यथा-भवधारणीयाभ्युत्तरवेड्डियाणि । तत्र यानि भवधारणीयानि तानि समचतुरस्रस्थानसंस्थितानि प्रवृत्तानि । तत्र यानि उत्त

गुप्तानां पञ्चवक्त्रात्मना मामनौ पञ्चवक्त्रा ब्रह्मादेः षट्षष्टवक्त्रो वात वायनौ पञ्चगङ्गना । तत्र च वा सा उत्तर षड्विधा । विद्वां विधा उत्त
रवेड्डिच पञ्चगङ्गना । सा जहसेयं अगुमस्य पञ्चवेज्जहभाग उक्कासय आचयससहस्रं । तिक्का जहयज्जको अगुमना अचयवातमाभाग माच हुने या
भापवको उपनो तेमाटे षट्षष्टवक्त्रो यावन सय प्रमावनो हुवे । तेसिच मत्ते जीवाच सरीरगा कि सठिया प । तेह जेममवन् जीवना थरीर किअ स
खाने प्रकप्पा ॥ प उत्तर । नोयमा पुविहा प त । जयोतम येज्जमेहे प्रकप्पा ते जहसे । भवधारणिक्याय उत्तरवेड्डियाय । भवधारणोच उत्तरवेकि
व २ । तत्र च जेते भवधारणिक्या । तिक्का जेह भवधारणोच । त समचउरसरसठाणसठिया प । ते समचतुरस्रस्थाने सुस्थित प्रकप्पा । तत्र च ले से उ
त्तरवेड्डिया । तिम जह उत्तरवेड्डिच । ते वाचसठाणसठिया प । तेह पनेच सक्कानेसुस्थित प्रकप्पा । जेक्कापा चत्थारि दिहो तिविक्कावि तिप्पि

रवित्रयिणा ते माहासंदिपतिः । इच्छावद्भ्यः सख्यामभिप्यादमादिति । तिस्रि यथाया प्रपञ्चाएति । ये अमुरकुमारा अविष्टिप्य भागत्योत्पद्य
 म्ता तेया मपर्याप्तत्रावस्थायां विप्रकृष्टात्राया ष्येयाकां तु उद्भावाद्भाग्येषु प्रजभाषा । जहृषेव दध वासुसहसाह यतोमुत्तमद्वाहियाइति । ५ तत्र
 दद्या वर्षमहस्यास्यऽमुरेषु यन्मर्मुद्गते पृथिवीकायिकमिति इत्यनेन-उक्तोर्षेव साधर्यं सायरोवम मिस्वाद्यपि मावनीय एतावामव वोस्तर्प्यतो

छेस्सात्तं चक्षारि । विठ्ठी तिविहावि । तिस्रि णाणा णियम । तिस्रि श्रुक्काणा जयणाए । जोगे तिविहे
 वि । उयत्तमे दुविहे वि । चत्तारि सक्कात्त । चत्तारि कसाया । पच इटिया । पच समुग्वाया । वेदणा
 दुयिहायि । इत्यो वेदगावि पुरिसवेदगावि जो णपुसगवेदगा । ठिई जहृक्केण दसवाससहसाह उक्कोसिण

रवैक्किपावि तानि नामासखानसत्थितानि । सवया द्रवत्का । इटिक्किविधा । ग्रीवि छानानि मियमात् । ग्रीस्सज्जानानि प्रजनया । योगलि
 विषोपि । उपयोगी द्विविषापि । चत्तका सक्का । चत्तार कपाया । पच इटियावि । पच समुद्गाताः । वेदना द्विविषापि । खीवदका
 अपि पुरुषवदका अपि जो मपुसगवेदकाः । त्वितिकपय्यतो दक्षयंसहसास्सुत्तर्पेता सातिरेकसागरोपम । अय्यवसाभा असक्केया प्रसक्का

वावा चिबम तिस्रि पणाचा मयकाए । कक्का चारि पणिको बुवे हरि तोनेरं पचि बुवे तोन ज्ञान निबमवको बुवे तोन पञ्चान भजनावे इवे वसन्ती
 बी चाव अमुरकुमार माहि उपलै तेइने अपर्वातो देकावे विमज्जान न बुवे पञ्चान होय बुवे मेवने तोन हाव इम पञ्चाने भजना करी । काये तिविहे
 वि उवपावे दुविहेवि । माग तोनेर भेद बुवे उपयाग वेदभदे पचि बुवे । चत्तारि सक्कापो चत्तारिकसाया पचइटिया पचसमुग्वाया । चार सक्का इवे
 चारेर कपाय बुवे पाच इटिया बुवे पणिका पाच समुद्गात बुवे । वरवा इटियावि । वेदना वेद मेइ पचि बुवे । इत्तोवेवगावि पुरिसवेदगावि जो चपु
 समवेरमा । जोवेरे पचि इवे पुरुषवदे पचि बुवे मपुसगवेदे न बुवे । ठिइ जहृक्केण दसवाससहसाह । त्विति कपय्यको दक्षयंसहसकनी । कक्कावि
 माारयं सागरोपम अमरवाया पणवेक्का पणवेक्कावि । कत्तकटवको साविन सागरोपमनो अय्यवसाव पचवताता बुवे प्रपञ्च क्क पचि बु

पुत्र वदपक्षात् पृथिवीत वदुत्तस्यासुसुमारयूत्पादाप्रावाविति ॥ साक्षिभूतसु पाञ्चभूतसु इत्यादि ॥ अयं वेद स्थितिविशेषो मध्यमगतेषु क्षय

साहरेग सागरोयम । अज्जत्रसाणा अ्ससखेज्जा पसत्या वि अ्यसत्या वि । अणुत्रयो जहा ठिइ अत्रादेसेण दो त्रयगहणाड, फाछादेसेण जहणेण वस वाससहस्साइ अतोमुक्तमप्पहियाइ, उक्कोसेण साहरेग साग रोयम यायीसाए वाससहस्सहिं अप्पहिय एयइय । एव जयवि गमा जयवा जयर मज्झिअएसु पच्छिअए सु तिसु गमाएसु असुरकुमाराण ठिइ यिसेसो जाणियवो सेसा इहिया चेत्र छट्ठी कायसवेह व जाणेज्जा

अप्यप्रहाला अपि । अनुवन्थो यथा स्थितं प्रवावेगान मे मवपइये कासादेसेन जयन्त्यतो दसत्रपसइस्सास्यमनुइतोप्यधिकानि, उत्कपत्तः सातिरज सागरोयमं । इतिहासितवपइस्सैरविक भियत्त । एव मवापि ममा छातव्या ववर मय्यमपु पाद्यात्येषु त्रिपु गमकपु असुरकुमाराणा स्थितिविहाया ज्ञातव्यो, अपा योपिकायेव सन्धि कायसवेप व जानीयात् सवत्र द्वे तवपइय यावअवमे गमक कासावस्सम जयन्त्यत् । सा

ए पयमण्ण पयम पवि वव । पएववथा जहा ठिर । अनुवन्थ विम स्थितिकवो तिम जववा । मवादेवेव जववव हा मववववपाइ । मववाववोने दाव मवववव एव देवमा बोका इविमोमा । कामावसव जववव वसवावसइछाए अतासुएन मवइवडाइ । न्काहपायवान जववववको दयसइववपते दे व भवमवथो वन पकमईत्त पविक ते इविमो भवसवथो । उकासव सारयेव सागरावम बावोसाणवासइसइसइ अझिय एवइय एव वववि गमा विय वा । उट्टवट्टवको सामरापमते पसरकुमार भवसवथो वन बावोसइय वयं अधिक ते इविमो भवसवथो एतहाकाव वावत् यवि पागति वरे इम नवेइ गमा जाववा । ववर मज्झिअएमु पच्छिअएसु तिसु गमएसु । एतहाविषय विववा तोम गमानेविपे तथा वेववा तोम गमानेविपे । असुरकुमाराण ठिरे विसेमा जावियवा । असुरकुमारनो स्थिति विमय जाववो ते इम मय्यम गमाने जववववको दयसइयवपमो स्थिति वमे अम्व गमानेविपे साधि व सामरापमनो । सेसा पाविवा वव ववो कायसवेवव जाणेज्जा । जेय योविजगमानो ज जिये अविपरिमाव सइमवादि प्राप्ति वावस्थिति संवेध जा

न्यासुरकुभाराकां दस वपसहस्राणि स्थितिरस्यमगपु ॥ सात्विं सागरोपममिति ज्योतिष्कटक्कमे-तिवि माका तिक्कि माका नियमति ॥ इहा

सप्तत्य दो नयगगहणाइं जाय जयगमए कालादेसेण जहस्येण साइरेग सागरोयम वावीसाए वाससहस्सेहि
अप्पहिय, उक्कोसेणवि साइरेग सागरोयम वावीसाए वाससहस्सेहि अप्पहिय एवइय जाव करेज्जा ।
पागकुमाराण जते ! जे ज्ञायए पुत्तयीकाहए एसवेव वप्पसया जाव जवादेसोप्पि । जयर ठिई जहस्येण
दस वाससहस्साइ उक्कोसेण देसूणाइ दो पल्लठयमाइ एव अप्पुणयथोवि कण्ठादेसेण जहस्येण दसयाससह

तिरल सागरोयम हाविस्सतिवपसहस्रैरिप्पिमुत्तयैवापि सातिरल सागरोपमम् हाविस्सतिवपसहस्रैरिप्पिमियत्ता यावत्कुपात् । मागकुमा
रो जइत्त । यो जप्पिक्कः पृथिवीकायिक्कपु एवापेव वत्तम्पणा यावत्कुपावज्जति जयर स्थितिवपयतो दसवपसहस्राणि वत्तपतोदयोने द्वे प
स्योपमे एव अप्पुवन्थोपि कासादेसेन जपन्थतो इय जयसहस्रास्यम्पुत्तयीक्किणि वत्तवेतो द्वे पस्योपम वस्योने हाविस्सतिवपयोप्पिक्के एवं

जहा । सवत्त इमवज्जज्जाइ जाव जव जमए । समवे ने मवज्जज्ज जावया यावत् मवज्जमानेविपे । कासादेसेव जहवेव सातिरल सागरोयम वावीसाए
वाससहस्रसहि पप्पहिय । कावपाज्जदोने जयसहस्रको कांएव पप्पिक्क सागरापम पसुरकुमार मवज्जज्जो वावीसहस्रवपं पप्पिक्क ते पप्पिक्को मवज्जज्जो
ज्जज्जो जावया वावीससहस्र जेक्करो पप्पिक्क ते पप्पिक्को मवज्जज्जो ज्जज्जज्जज्जो पप्पिक्क एवज्जवं जाव करेज्जा । वत्तपुत्तज्जो पप्पिक्क सात्विक्क सावपापमे ते पसुर मव
ज्जज्जज्जज्जज्ज जाव मवादेसाप्पि । मायकुमार जेव मविक्क पप्पिक्कोवाक्कि इत्थावि एकोज मत्तप्पणा जहयो यावत् मवज्जज्जोने एतकाज्जो
ज्जज्जज्ज । जयर ठिई जहवेव इसवाससहस्राइ । एतकाविमिय स्थिति जपन्थज्जो इयसहस्र जज्जो । ज्जोप्पिक्क देसूणाइ दो पप्पिक्कोममाइ । वत्तपुत्त
जो देसून् दाय पप्पापमनो । एवं पप्पुत्तयादि । इम पप्पुत्तय पप्पि जज्जया । कासादेसेव जहवेव एसवाससहस्राइ पयोप्पुपममहिवाइ । कावपाज्ज

स्वाह श्रुतोमुज्ज्वलम्प्रहियाह, उक्तोसेण दो पलिउयमाह देसूणाह वायीसाए वाससहस्सेहि श्रुप्रहियाह
 एव पत्रात्रि गमगा श्रुसुरकुमारगमगसरिसा णवर ठिहं कालादेसेण च जाणिज्जा एव जाव धणियकुमा
 राण जदि द्राणमतर कि पिसायवाणमतर जाध गधवुयाणमतर ? गोयमा ! पिसायवाणमतर जाव गध
 वुयाणमतर । वाणमतरदेवेण जते । जे भविए पुढ्यीकाइए एणसि पि श्रुसुरकुमारगमगसरिसा णव गमगा

नवापि नमकाः । बहुरकुमारनमकसदृशा मवर स्थितिं कासादेय न्व जामीयात्, एव यावत्सन्निभुमारानाम् । यदि वामव्यन्तर (प्रच्यति)
 कि पिशाचवामव्यन्तर (प्रच्यति) यावदुन्ववेवामव्यन्तर ? नीतम । पिशाचवामव्यन्तर (प्रच्यति) यावदुन्ववामव्यन्तर । वामव्यन्तरदेवो ब्रह्म
 त् । पो नविक पुरिचीकायिकेपूतपुं च ब्रह्म । एतेपामव्यसुरकुमारनमकसदृशा भव यमका त्रयितव्या मवर स्थिति कालादश्च न्व जामी
 नीन वचस्वस्वको इमसश्चयप ते नाममवसस्वको भक्तमुक्तं पवित्र ते पूरिवोकाव मवसस्वको । उक्तोसेण दो पवित्रायमाह देसूणा वायीसाए वाससह
 स्सेहि प्रमज्जिबार एवं भवति यमना । उक्तवृद्धको वाव पन्थोपम देसूण ते नाम मवसस्वको वायोसहस्र यपेकरो पवित्र ते पूरिवो भवसस्वको इम नवे
 इ यमा पवि ब्रह्मा । पसरकमारनमगसरिसा बवर ठिर । पसुरकुमारना यमासरोका ब्रह्मा एतथाविशेष स्थिति । कासादेसेष्व पवित्रा । वा
 सपात्र्योने पवि ज्ञापना । एवं जाव ब्रह्मिकमाराब । इय वावत् सन्निभुमारखगे पवि ब्रह्मको । यदि वाचमतर कि पिसायवाचमतर जाव मवव्य
 वाचमतर । वा नामव्यन्तरको उपपेता स पियाच नामव्यन्तरको उपपेता मवव्य नामव्यन्तरको उपपेता इ प्र उत्तर । मायमा पिसाय
 वाचमतर जाव मवव्यवाचमतर । हेमोतम पियाच नामव्यन्तरको पवि उपपेता मवव्य नामव्यन्तरको पवि उपपेता । वाचमतर देवेण भते सी
 भविए पठरोकाइए । नामव्यन्तरदेव हेमववत् जेह मव पूरिवोकायिकेविदे उपपेता । एणसिपि पसरकुमार यमगसरिसा णव गमगा माचिरम्या । एव
 ना पवि पसुरकुमारना ममा सरोका नव मया ब्रह्मा । बवरं ठिर कासादेसेष्व पवित्रा । एतथाविशेष स्थिति तथा कासादेय प्रते ज्ञापना । ठिर

[illegible]

सन्ध्या भोरपद्यम्भे सञ्ज्ञानक्षरपतिसमय एव सम्यग्गृष्ट स्त्रीणि प्राप्ताणि भत्यादीनि, इतरस्यत्वज्ञानाने मत्यज्ञानादीनि प्रयन्ति । अठत्रानपत्ति

तृथम वाससयमहस्स मप्पहिंय एय सुण्णबघोवि कालादेसेण जहणेण अठ्ठनागपलिउंथम अतोमुज्जत्तमप्पहिंयं उक्खोसेण पलिउंथम वाससयमहस्सेण यात्रीसाए वाससहस्सेहिं अप्पहिंय एवइय । एवं सेसावि अठ्ठगमगा न्नाणियद्वा णयर ठिई कालादेसेण च जाणेज्जा । जइ वेमाणियदेवोहितो उयवज्जाति कि कप्पोयव सुगवेमाणिय कप्पातीतगवेमाणियाहितो उयवज्जाति ? गोयमा । कप्पोययथागवेमाणिय जाव उयवज्जाति

तिबपन्येन पत्न्योपमाटुमामम् उत्कर्षेण पत्न्योपमं वयंसङ्ग्रापिबम् एव अनुबन्धोपि । कासादेशेन अपन्यतः पत्न्योपमाटुमागमस्तर्मुद्भूतो
पिबमुद्कर्षेण पत्न्योपमं वयंसङ्ग्रापिबम् हाविशतित्वयंसङ्ग्रापिबमिपत्त । एव श्रेया अपि एतौ गमका जडितव्या नवर स्थिति कासादज्ञं
न जानीयात् । यदि वैमानिकवचन्य उत्पद्यते किं कस्योपपन्नकवैमानिकदेवेज्य कस्यापीतकवैमानिकदेवेज्य उत्पद्यस्ते ? गौतम । कस्यो

आर्यको पञ्चापमना आठमामास त ताराविमान देवमी अपचाये गरुडप्रको एव पञ्चापम आर्यको पवित्र ते चन्द्रविमान देशमी अपचाये इम पशु
इत्य पवि कहवा । आर्यदेवक अइएक अठमान पविषावम अतामुत्त नमस्विय । आर्यपात्रयोम अर्यमे आठमामाग पञ्चापमना ते देवमइ आर्यका
ने पने अत्तमुत्त पवित्र ते पुविनीना । उकासक पविषावम आर्यससहरसेव वारीसाए आर्यसहरसेवि अर्यवि एवइय एव सेसावि अठ नमना भा
विहवा । गरुडप्रको पञ्चापम आर्यकोवरी पवित्र ते चन्द्रविमान देवमी अपचाये पने वारीससह्यगैवरी अर्यिक ते पुवित्र ते अर्यको मवसंबी एतकोकाव
वागत् मति पामति बरै इम वाकता पवि आठई गमा कहवा । चर ठिई आर्यदेसंबक आर्येका । एतकोविशेष स्थिति तथा आर्यपात्रयोने तेइ दे
व मते वाचवा । अइ वेमाविपदेविता उववत्ति । जो वेमानिकदेवको अपवै पुविनीकायिक । किं कपोवकम वेमापिय कप्यातोवयेमाविपदि
मी उववत्ति । ता स्रु कसमासो १२ देवकाव तेइको अपवै तथा कप्यातीत वेमानिक भव वेवेक पांच अनुत्तरविमान मासो देव तेइको उपजे इ०

સુત્રમંતિ ૭ અટનો પ્રાનો ડહનન સરવાળવે સમુદાયોપધારા ઘટમાનપસોપનં શર્વન તારકદેવદેવીરાક્ત્યોર્ષ ॥ ઇહોદેવં પ્રતિસુવન વાસસય

ખો કપ્પાતીતગવેમાણિય જાવ ઉવયજ્ઞતિ । જહ્ કપ્પોધયસુગ જાવ ઉવયજ્ઞતિ કિ સોહમ્મકપ્પોવવસુગ
ધેમાણિણ જાય અસુતકપ્પોધયસુગવેમાણિયા જાવ ઉવયજ્ઞતિ ? ગોયમા ! સોહમ્મકપ્પોવવસુગવેમાણિયા
હસાણકપ્પોવવસુગવેમાણિયા જાવ ઉવયજ્ઞતિ, ખો સુણકુમાર જાવ ખો સુસુયકપ્પોવવસુગવેમાણિયા જાવ
ઉવયજ્ઞતિ સોહમ્મગદેવેણ તત । જે ત્રવિણ પુઠ્ઠીકાદ્દસુ ઉવયજ્ઞતિ સેણ તતે ! કેવદ્દયા એવ જહા જોહ્

પપજ્ઞવેમાનિક (પ્રવ્રતિ) યાવદુત્પદાન્તે નો કપ્પાતીતકવેમાનિક યાવદુત્પદાન્તે । યદિ કપ્પોપપક્કસ યાવદુત્પદાન્તે તિં સીયનકલ્પોપ
પકવેમાનિક (પ્રવ્રતિ) યાવદપ્પુત્તકપ્પોપપકવેમાનિકા યાવદુત્પદાન્તે ? નોતમ । સીયનકલ્પોપપકવેમાનિકા હસાણકલ્પોપપકવેમા
નિકા યાવદુત્પદાન્તે નો સનત્તુમાર યાવતો કપ્પુત્તકપ્પોપપકવેમાનિકા યાવદુત્પદાન્તે । સીયનદેવો તદન્ત । યો ત્રવિકઃ પુચ્ચીકાવિકે

પ્ર. ૭ તત્તર । યાવમા કપ્પાવવચન વેમાનિક જાવ ઉવચ્છતિ । જેવોતમ કપ્પાતી વેમાનિક દેવચ્છો યાવત્ જપવે । યા કપ્પાતીતમ વેમાનિક જાવ
જ્ઞતિ । પદિ કપ્પાતીત વેમાનિક દેવચ્છો યાવત્ જપવે મહો । કાર કપ્પોવવચન જાવ ઉવચ્છતિ । યા કપ્પાત્તકવેમાનિક યાવત્ જપવે । તિ સો
અધાવવચન વેમાનિક જાવ પપ્પુત્તકપ્પાવવચનવેમાનિકા જાવ ઉવચ્છતિ । તો ઈ સીયનકલ્પાત્તક દેવચ્છો જપવે દમ જાવત્ પ્રપ્પુત્ત કપ્પોત્પદ વે
માનિક યાવત્ જપવે । ૬ પ્ર ઉત્તર । યાવમા યાવચ્છાવચનવેમાનિકા હસાણકપ્પોપપકવેમાનિકા દેમાનિકા જાવ ઉવચ્છતિ । જેવોતમ સીયન કપ્પ
વાસી વેમાનિક દેવચ્છો જપવે હસાણ કપ્પાતી વેમાનિક યાવત્ જપવે । નો સુત્તુમાર જાવ યા પપ્પુત્તકપ્પોપપકવેમાનિકા જાવ ઉવચ્છતિ । મહો
સનત્તુમાર દેવચ્છો જપવે દમ યાવત્ મહો પપ્પુત્ત દેવચ્છોકલ્પો જાવત્ જપવે । યાવચ્છાવચનવેમાનિકા જાવ ઉવચ્છતિ । સીયનકલ્પેવ
વેમાનિક જાવ મય દવિસોકાવિકાને વિવે જપવે । સુત્તમતે કોવદ્દયા એવ જહા જોહ્ પુઠ્ઠીકા વચનવા રહ્મિદેવ કપ્પુત્તકોવ । તેવ કિંચવચન જેતકાવાત્ત તિ

सदृशमग्नश्चियति ॥ इदं च बन्धविमोक्षमार्गमाश्रित्योक्तमिति । अथ वेदानिर्देश्य समुत्पादयन्नाह-अर्होभ्यादि ॥ एतच्च संमस्तमपि पूर्वोक्तानुसारं

नियस्स गमगो एयं ठिईं अणुबधोय जह्खोणेण पलित्तवम उक्खोसेण दो सागरोयमाइ, कालादेसेण जह्खोणेण पलित्तवम अतोमुज्जतमस्रहिय उक्खोसेण दो सागरोयमाइ धायीसवाससहस्सोह अस्सहियाइ एवद्वय काल एयं ससावि अणुगमगा नाणियव्वा नवरं ठिईं कालादेसं च जाणेज्जा । ईसाण देवेण जते । जे नविण ए एव ईसाणदेवेणयि नव गमगा नाणियव्वा नवरं ठिईं अणुबधो जह्खोणेण सादरेण पलित्तवम उक्खोसेण साइरे

परपद्यते स भदत्त ॥ कियत्काल एव यथा न्योतिष्ठस्य गमक एव स्थितिरनुबन्धव्य अपत्यत पत्न्योपममुत्कर्षक इहे सागरोपमे कालादेसेन च पत्यतः पत्न्योपममन्तनुदूतार्थिकमुत्कर्षक इ सागरापमं ह्वाविष्ठतिवपसइकापिक इत्यस्त काल । एव छाया अपि अष्टौ गमा प्रवित्तव्या नवरं स्थिति कालावस्य च जामीयात् । ईसाणदेवो भदत्त १ यो प्रविक इवमीश्वरवत्त्वपि (सम) नव गमका मवित्तव्या नवरं स्थितिरनुबन्धव्यो

तिक्कवधिप उपवे इमं तिम ज्जातिपौजा गमाकज्जा तिम कट्ठवा इमं स्थिति तथा अनुबन्ध । अक्कव पवित्थावमं उक्कवसेच हा सामरीवमाइ । अक्कव पव्यापम उक्कवट्ठवको उव सागरापम । कालादेसेचं अक्कव पवित्थावम अतामुत्त मभवि । कालादेम अक्कवको एव पव्यापम ते देव मवपा यवोने चने पत्तमुत्त पविक ते पविको भवसर्पको । उक्कवसेच तासागरावमाइ वावोसवाससहस्सेचि पविकिवाइ एवद्वयमाइ । उक्कवट्ठवको उोय सा मरापम ए दवभव सबधौ वावोससहस्सदेवको पविक ते पविको अपसवधो एतसाकास मावत् नरे । एव ससावि चइ गमगा भावित्तव्या । इमं श्रेय पवि पाठ गमा जाववा । नवरं ठिई कालादेसवच जावेज्जा । एतसाविशेष स्थिति कालादेसप्रते जाववा । ईसाण देवेन भते जे भविण एव इसाण देवेचवि नव गमगा भावित्तव्या । इयं नरेव इमगवन् अक्क मव्य इम इयाजना पवि ता गमगा जाववा । नवरं ठिईचकुववा । एतसाविशेष स्थिति अनुबन्ध । इमे च सादरेण पविपावम उक्कवसेचं सादरेयाइ हा सागरावमाइ सेसं तवेव । अक्कवको साविच दाय सागरापम श्रेय

गाद् दो सागरोयमाइ सेस तथैव सेव जते । सि जाव विहरड । चउथीसइमसयस्स दुवालसमो
उदेमो सम्मसो २४ ॥ १२ ॥ णमो सुखदेवयाए । स्याउकाइएण जते । कउंहितो उवयज्जाति
एव जहेय पुढवीकाइयउदेसए जाव पुढवीकाइएण जते । ज नविए स्याउकाइएसु उवयज्जिसए सेण जते !
केवइ ? गीयमा ! जहसेण अतोमुज्जस उक्कोसेण सत्तवाससहस्सठिईएसु उववज्जेज्जा एव पुढवीकाइयउ

अपम्यन सातिरक पत्तोपममुत्कर्षेण सातिरके इ सागरोयमे ष्यप तथैव तदेव जदत्त । इति यावद्विहरति ॥ चतुर्विंशतितमझलस्य
द्वादशमोदशः ॥ २४ ॥ १२ ॥ ॥ लोमना मुतदेवतापै ॥ अन्धायिको भदत्त । कुत उत्पद्यते यत्र यथैव पृथिवीवायिकादृशको
यावत्पृथिवीवायिको जदत्त । यो अविबोक्कायकपूतपुं स भदत्त । कियत्सासस्वितिकपूतपूत १ गीतम । अपन्येनात्तामुंहुतमुत्कर्षेण वस
वपसइस्सात्यतिकपूतपूत एव पृथिवीवायिक लहेयकवुखो जचित्त्यो नवर स्थिति सयत्र च जानीयात् छेप तथैव तदेव जदत्त । भदत्त ।

तिमशोच जहना । सवमत २ ति जाव विहरइ । तन्नति हेमगवन् इत्थादि पूर्ववप यावत् विहरे । वरुवोसरमसवख दुवाससमा जहेया सभ्यता । ए
वरुवीसमा यतकना बारसा उदुदया पूरा कवा १ २४ ॥ १२ ॥ वमासुपदेवयाए । नमस्कार इया नुतदेवता भवो । आरुकाएवमते कयो
दिवो उववज्जति । भटकादिक हेमगवन् विहरिबको अपपे । एव जहेव पुठवोकाइय उदुदसए जाव पुठवोकाएवमते यो मविण आठकाएएस उववज्जित
ए । इत विमशोच पृथिवीवायिक उदुदयाने विवे कजा तिम कजवा यावत् पृथिवीवायिक हेमगवन् जह भव्य भटकायिकनेविये अपपे । सेवमते जेव
इ । तेइ इममवन् नेवकाकासस्वितिकने विवे अपपे १ २ उतर । भायमा जहसेव यतामहुत उकासव उठवायसइसठिईएस उववज्जेज्जा । जेवोतम
जवववको यरुमुहर वरज्जदवको सावसइय स्थितिकनेविये अपपे । एव पुठवोकाएवउदुदसयसरिवा भावित्त्यो । इय पृथिवीवायिक उदुदया सरो

स्यत ॥ दयमुन उयवन्नति ॥ देवेभ्य उदुताः दवरकोयिकपु नोत्पद्यन्त इत्यथा ॥ १५ ॥ १५ ॥

त-जाइ ववस्सइ काइइ इत्यादि ॥ अन्न वमस्सत्तएवन्नानन्ताभाभुत्ति रत्ति नाम्मत इत्यावेवित्त-इयावाहि समस्सामामप्यसङ्गातत्वात् तथा अ

देसगसरिसो ज्ञाणियसो जयर ठिइ सवेह स्र जाणेज्जा सेस तवेव , सेव जते । जते ! ति ॥ चउवीसइम
सयस्स तरसमो उदेसो सम्मसो २४ ॥ १३ ॥ तेउकाइयाण जते । कर्त्तहि तो उयवज्जाति
जयर पुदयीकाइयउदेसगसरिसो उदेसो ज्ञाणियसो जवर ठिइ सवेह च जाणिज्जा । देवाणय उयवज्जाति
सेस तवेव सेव जते । जते ! ति जाय यिहरइ ॥ चउवीसइमसयस्स चउइसमो ॥ २४ ॥ १४ ॥

इति ॥ अनुविज्ञातितमम्रत धयोदथाः ॥ २४ ॥ १३ ॥ तजस्कायिका मदत्त । कुत उत्पद्यन्ते नवरं पुचियव्त्तायिकाइसकवदु
ओ नत्तिन्ना नवर स्थिति सवचय जानीयात् । देवानामुत्पद्यन्ते मोयं तवेव तवेव मदत्त । इति ॥ अनुविज्ञातितमम्रत अनुइसुम
॥ २४ ॥ १४ ॥ वायुकायिका मदत्त । कुत उत्पद्यन्ते एव ययेव तेजस्कायिका उदेसस्र सयेव नवर स्थितिं सम्बेच च जानी

या उदुदेसा कइवा । जवरठिइ सवचय जाकव्वा सेसतव । एतत्तावियेव स्थिति तत्ता सवेधमते जावया येय तिमसोव कइवो । सेवमते २ ति । त
इति जेभमवन् इत्यादि ॥ जउवीसइममवस्य तरसमा उदुदेसा सत्ता । ए जउवीसमो मतकना तेरमा उदुदेसा पूरावया ॥ २४ ॥ १३ ॥ तेउ
काइवावर्मते कथाहिता उयवज्जाति । तेजकायिक जेभमवन् विज्जावो जवो जपजे । जवर पुठवोकाइयउदेसयसरिसा उदुदेसा मावियवा । एतत्ता
विमोय पुचियोकायिक उदुव्यासरीया उदुदेसा कइवा । जवरं ठिइं सवेधय जावियवा देवाचव उयवज्जाति ससतचेव । एतत्तावियेय स्थिति सवेधमते जा
वया येय तिमसोव कइवा । सयमते २ ति जाव विहरइ । तज्जाति जेभमवन् इत्यादि यावत् विचरे । जउवीसइममवस्य उदुदेसमा उदुदेसा सम्भया ।
ए जउवीसमा मतकना रीदमा उदुदेसा पूरा वया ॥ २४ ॥ १४ ॥ वाउकाइयावर्मते कथाहिता उयवज्जाति । वाउकायिक जेभमवन्

ननानामुत्पादो वनस्पतिष्वेव बायोस्तरस्या नानामानावनत्वादित्यप्यायदित विद्मः ॥ प्रथमद्वितीयचतुष्षण्णममेधुनुरकृष्टस्थितिभावादनन्ता उत्प

थाउकाडयाण जत । कर्णहिती उवयज्जाति एव जहेय तेजकाडयउहेसो तहेव णयर ठिइ सवेह व जाणेज्जा
सव जते । जते । सि ॥ थउधीसडमसयस्स पखरसमो उहेसो सम्मत्तो २४ ॥ १५ ॥ वणस्सइ

काइयाण जते ! कर्णहिती उवयज्जाति एव पुवथीकाइयउहेसो सरिसो णयर जाहे वणस्सइकाडया वणस्स
इकाइएसु उवयज्जाति ताहे पठमविइयवउत्थपचमेसु गमेसु परिमाणस्थुणसमय स्थविरहिय स्थुणता उथव

यात् तदव भवन्त । भदन्त । इति ॥ वसुविंशतिसमस्त पञ्चदशः ॥ २४ ॥ १६ ॥ वनस्पतिव्यायिका भवन्त । कुत उत्पद्य

न्त एव पुष्पिवीव्यायिकोद्भूतसदृशो भवर यदा वनस्पतिव्यायिका वनस्पतिव्यायिकेपूतपद्यान्ते तथा प्रथमद्वितीयचतुष्षण्णमेसु गमेसु परिमाव
मसुसमयमविरहितमनन्ता उत्पद्यन्ते प्रवादेवम अपत्यतो हे प्रवपइवे उरकपतो उनत्थानि प्रवपइवन्नि, कालादृष्टम अपत्यतो द्व उन्तमुद्

विहांबको अपवे । एव अइर तेजकाड उदुदया तहेव । इम जिमहोउ तउक्कविज्जना उदुदेया वज्जा तिमहोअ कइवा । भवर ठिइ सबइव ज्जावे
या । एतत्ताविगेय स्थिति सवेव ज्जाववा । सबभते २ ति । तइति हेमगवन् ॥ वल्लोउरमययय पखरसमा उदुदसो वज्जाता । ए वल्लोउरमो यतकनो

पनरमा उदुदया पूरा ववा ॥ २४ ॥ १६ ॥ वल्लोउरकाडवाकमते ज्जावहिता उववज्जाति । वनस्पतोव्यायिक हेमगवन् विहांबको अप
वे इत्थादि । एव पुडुडीकाड उदुदेसा सरिवा । इम पुष्पिवीव्यायिक उदुदेयासरोका उदुदया जइवा । भवर ज्जावे वल्लोउरकाडवा वल्लोउरकाडयम उ
ववज्जाति । एतन्नाविगय विहार वनस्पतोव्यायिकना ज्जाव वनस्पतोव्यायिकम यवे अपवे । ताहे पठम वितिय वल्ल पवमस गमसु परिमाय पफुसमय
पविरहिय पयता उदवज्जाति । तिहार पडिवा बीजा बीजा पयमा ए चार गमानविये परिमाव प्रतिममेवे विरहित पनन्ता अपवे एतसे वनस्पतो
ववो पनन्तामी नीवउवोवे पवि पमेरा ज्जावको मइो इसा कइो तथा यनत्थाना अपववा पवि वनस्पतोकावनेविये इथा पवि ज्जावया ए चार

यत्नान्प्रियोयते प्रोपु ॥ पक्षसु नमस्कृत्यस्तिष्ठावादेशोवा द्वीवेत्याद्याभिधीयत इति, तथा तद्यत्र प्रथमोद्वीयचतुष्टयपञ्चमेष्टनुत्कृष्टस्थिति
त्वाद्बोत्कृष्टपत्नी प्रवादोभोमस्यानि प्रययइयानि वाच्यानि कासादशम चानन्ताः काल प्रोपु तु पञ्चसु तृतीयपञ्चसमादिषु यमेष्टौ भवयइ
वान्युत्कृष्टस्थितिनावात् ॥ ठिई सुवइ च जाणज्जाति ॥ तत्र स्थिति अपन्यातकृष्णच सर्वयपि गयेयु प्रतीतिव सुवचसु तृतीयसप्तमयो लंपप्यन द
या वपसइस्त्राश्वेतुमुहूर्तापिबान्युरकपत स्वष्टासु भवयइचयु दशसइस्त्राः प्रत्येक प्रावाद्यष्टीतिवपसइस्त्राणि पष्ठाष्टमयोसु अपन्येन दसु वपसइ

जाति, त्रयादेसेण जहसेण दो नथग्गहणाइ उक्कीसेण अणसाइ भवग्गहणाइ, काळादेसेण जहसेण दो
अतोमुक्कासा उक्कीसेण अणत काल एवइय जाच करेज्जा । सेसा पचगमा अण्ठनवग्गहणिया तहेव णवर
ठिई संवइ च जाणज्जा संभं जते ! भत ! ति ॥ चउवीसठमसयस्स सोलसमो २४ ॥ १६ ॥

सं उत्कर्षतो नन्त काल इत्यन्तं यावत्स्वयेत । अथाः पच्य गमा अष्टनवपइस्त्रिका स्तयेव नवर स्थिति सप्तच च जानीयात तद्वच प्रदत्त ।
मदत्त । इति ॥ चतुर्विंशतितममृत पोग्रः ॥ २४ ॥ १६ ॥ द्वीम्निषा मदत्त । कुत उत्पद्यन्ते यावत्पृथिवीकायिको जद

नमनेत्रिये उत्तररि खितिना पभावचको तथा । भव दसेव अउसव दाभनवइवाइ उक्कासेव अचताइ भनसइवाइ । भवभायवीन अचरव दाव भवप
इव करे उत्तररिचको पनन्ता भवयइच करे । कासादसव सइसेव दा अतासुकता उक्कासेव पचतकाइ एवरु जाच करेज्जा । कासापवचोने अचत्तव
को दा बेमवना दे चत्तमुक्कत उत्तररिचको पनन्ताकाइ उत्तररिचकाइ जावत् यति चागति करे । सेसा पचगमा पइ भवयइचिया तहेव । येव चोको छ
हा चातमा पाठमो नवमा ए चाच गमानेत्रिये पाठ मवयइच करे ७ पच गमानेत्रिये उत्तररिखितिना मावचको । चवरठिर सवेइच आणेज्जा । एतको
विमय खिति तथा सवेव चाच सेधा । सवभेते २ ति । तद्वति हेमगयम् इत्यादि पूर्ववत् चउवीसठमसयस्स सोलसमा उदुदेसो सत्पत्ता ॥ ७ चउवीसमा
गतचको सासमाचदुदेयो मूरो यमा ॥ २४ ॥ १६ ॥ नेरदियाच भते अथाहिता उपवज्जति । नेरद्विच हेमगयम् किशोवको अपजे ।

गम्यन्तमुद्भूतपिङ्गापुररुष्टल जलारिङ्गपुष्पासहस्रान्ममूढलपुष्पाप्यपिकाभि मयमे तु अपन्यतो विंशति तपसइत्यासुररूपत स्वयंतीति
रिति ॥ चतुर्विंशतितमदात पोरुहः ॥ १४ ॥

पृथिवीबायिद्रूपिरिपरा सविः प्रापुष्ठा द्वीन्द्रियेयपि सैवस्यः ॥ तनु देव चतसु गमएमुति ॥ तेषैव चतुर्षु गमेषु मयमद्वितीयचतुषपप्यमलस
यद् ॥ मयसु पचयति ॥ अपपु पच्यसु गमेषु तृतीयपुष्टसमाष्टमलसलयेषु ॥ ययति ॥ यथा पृथिवीकायिकम सइ द्वीन्द्रियस्य सवय ॥ १५ ॥ एव
यमत्रोवाययनस्पतिविचित्रिचतुरिन्द्रियैः सइ सवयो वाच्य सारवाइ-चतुर्षु पूर्वोक्तपु गमेपूररूपतो प्रवाइलोन सङ्केपा जवाः पच्यसु तृतीयादिषष्टी

येड्दिद्याग जते ! कनुहितो उवयज्जाति जाय पुढीकाडएण जते ! जे नयिए वेड्दिएसु उवयज्जातिए सेण
जते ! केयइ , सखेय पुढवीकाडयस्स लुढी जाय कालादेसेण जहणेण दो अतोमुजत्ता उक्कीसेण सखेजा
काल एयइय जाय करेजा । एय तेसुचेय चउसु गमएसु सवेहो सेसेसु पचसु गमएसु तेहैव अठनवा एय

॥ ॥ दो मविहो द्वीन्द्रियपूस्सत्तुं स जदत्त । कियकालस्सित्तेषु सर्वेव पृथिवीकायिकस्य सविर्पावत्तासावधन अपन्यतो हेक्कमुद्भूते सरन
पतः महेप कालनियन्त यावरुपात्तु । एवं तेषु देव चतुषु गमेषु पच्यसु तथैयाही जवाः एक यावचतुरिन्द्रियेव
जाय इठगोकाइएव भते स मयिए देव दिवसु उवयज्जातिए । जायत्तु पृथिवीकायिक सैमयवम् जेइ मय्य देरिन्द्रियनदिये अपय्से । सेवमते येवइ सखेव पुठ
बोकाइएव महे । तेइ हेममवत्तुं केतमाकास स्थितिकेनदिये अपय्से सयलोहो पृथिवीकायिकनो अवि इही पवि ज्जावो । जाय जाइदिसेक जहवेवं
दा चतोमुद्भूता चक्रामेवं संविस्सकाम् एवइय जाय करेजा । कासपाययोने अपय्सायको दोव पच्यमुद्भूत ते दाय मवसवेहो उक्कट्टकको सुख्याताकास
पञ्चमाकास यावत्तु मति पामति करे । एवं तेसुचेय चउसु गमएसु सवेहो । इम तेहोच पडिहो बोका चौका पंचमा गमानेनिये सवेध चइवा । सेसेम
पंचम यमपु तहेव चइभवा । मेप पंच गमानेनिये तिमहोअ पाठभव चइवा । एव जाय चउरिदिवसु सम चउसु सखेयमज्जा पचसु चइभवा । इम वाय

प्रवाः कालादेवोक्त च या यस्य स्थितिः क्षास्वयोक्तनेन सर्वेषो क्षाण्य पण्डेन्द्रियतियन्नि मनुष्यैश्च सर्व होन्मिर्यस्य सर्वैव सर्वगम प्रष्टावर्षी च न
 वा वाच्या इति ॥ चतुर्विंशतितमश्रुते असदृशः ॥ २४ ॥ १७ ॥ अणष्टादशो त्रिस्त्यते-ठिति सर्वश्च कायज्जातिः ॥ स्थिति स्त्रीन्मि
 यपूत्पिरमूना पृथिव्यादीनामासु सर्वेष च होन्मियोत्पित्सुपृथिव्यादीनां होन्मियादीनां च स्थितः सयाग आनीयात् तद्व चोच्चिद्वशयति-तेतकाए

जाव चउरिदिण सम चउसु सखेज्जाव पचसु अठज्जा, पण्डितियातिरिक्कजोणिण मणुस्सेसु सम तहेव
 अठज्जा, ठिइ सर्वेह च जाणेज्जा सर्वं जत्ते । जत्ते । त्ति ॥ चउवीसइमसयस्स सत्तरसमो ॥ २४ ॥ १७ ॥
 तेइदियाण जत्ते । कउहिती उववज्जाति एव तेइदियाण जहेव वेइदियाण उइसी णवर ठिइ सर्वेहच जाणे

सम चतुपु सङ्कयमवा पण्डसु अठज्जाः । पण्डेन्द्रियतियगोनिको मनुष्यपु तद्यवाही मवाः स्थिति सम्बन्धव्य आनीयात् तद्व जदल ।
 जदल । इति ॥ चतुर्विंशतितमश्रुत असदृशः ॥ २४ ॥ १७ ॥ होन्मिर्या जदल । कुल उत्पद्यस्त यम आन्मिर्या यर्षेव होन्मि
 याकामुइसो णवर स्थिति सर्वच च आनीयात् । तेजस्वायिकपूत्पद्यते वृतीयो यम उत्कपता उष्टोत्तरे द्व रात्रिदिवसते, होन्मिर्यै सम वृती

त् इत्थदि विम पृथिवोबाविकसद्यात वेइद्राणा सर्वेइ कइया इम एयु तज्जा वाज्ज मज्जातो वेइद्रा तेइद्रा चउरिद्रा ० एवा सवात पवि सवध कइवा ये
 होव कइव पूर्वीत ममानविये उतकटवको मवादय सखाताभव तथा वाका चादिदेइ पचयमा कइया तद्वनविषे पाठभव कासादये करो विवा जइजो
 स्थिति तेइज्ज सवाववे करो मुदइ कइवा । पण्डित्वा तितारक्कवादिए मकरसस सम तद्व चोइमवा । पण्डित्व तिवेषयानिक्क एव मनुष्य जावेइद्रासादि
 जाइ ता तिमरीच पाठ भग्गइव करो । ठिइ सर्वच चोच्चिद्रा । स्थिति तथा सर्वयत्ते जाववा । सवभत र ति । तद्वति जेमगवन् इत्थादि पूर्ववत् ।
 पचवीसमयस्य सत्तरमा उइसा सवत्ता । ए चउवीसमी प्रतक्कना सत्तरमा उइया पूरा यवा ॥ १७ ॥ तद्वदिवाच भते कभाइ
 ता उववज्ज ति । तेइ द्विव जेमगवन् किइवावको जपको । एव तद्व दियाच जइव चइ दिवाच उट्टदसा । इम तेइ द्वियने विम चइन्द्रियना उट्टदेया कइया

मु इत्यादि ॥ तेनैवरात्रिये माने श्रीनिम्नपाया स्थितिधवेच श्वतीपयम प्रतीते उरार्धवेच अष्टोत्तरे द्वे रात्रिदिवसते, कथ १ श्रीपिकस्य तेनैवरात्रिये
स्य चतुषु मयूररूपेण प्रहाराश्रमाभवा ज्ञवस्य द्वादशाश्वेरात्राणि उत्कटास्थतय श्रीश्रियस्योत्कर्षतः चतुर्षु मलेषु शुकोमपञ्चाशन्मानत्वन ज्ञव
स्य ज्ञान यस्यत्यपिच ज्ञवति रात्रिद्वयमीभनचाऽष्टोत्तर ३ रात्रिदिवसते स्यातामिति ॥ वेदिएहोत्यादि ॥ अक्षयालासवधच्छराइति ॥ इति
यथाश्रयतो द्वादश वयप्रयागु चतुषु ज्ञवे यऽष्टवत्वारिशासवत्तराः चतुर्वेद श्रीनिम्नजवइहयपूरकर्वेकीनयचमद्वेरीरात्रमात्रपु पक्षवत्यपिच
निम्नज्ञान ज्ञवताति ॥ तद्वदियद्दीत्यादि ॥ यावत्तपाइ तित्ति राईदियसयाइति ० अष्टासु श्रीनिम्नमवपूरकर्वेकीनपञ्चाशद्वेरीरात्रमानेषु श्रीवि ३
तानि द्विनवत्यपिक्तानि मयलीति ॥ एव सवत्य छाकज्जति ॥ एतेन चतुरिन्त्रियसंविधितयद्वापुर्जैः स ३ श्रीनिम्नपायां श्वतीयममसम्बन्धः काय इति

ज्जा तउक्ताडएसु उययज्जड सम तइत्तगमो उक्कोसेण अशुसराइ घेराइदियसयाइ, वेइदिगुहि सम तइय
गमे उक्कोसेण स्युत्तपालीसं सयच्छराइ लसुउइराइदियससमसुद्धियाइ। तंइदिगुहि सम तइयगमे उक्कोसेण

तिम तेरनिम्नवना पवि कइथा। ववर डिह लवइव ज्ञाजेव्वा। एववाविमव छितिप्रते ज्ञा सवच प्रते जाइवा। तेककाएव स उवववइ सम तइथा
यमा। तेककागमवाते तःश्रीमा ल्मिविचवच भोजानमीने प्रमिइ तेइनेविये। उक्कोसेण अशुसराइ वेराइदिवसयाइ। उत्कटवको डावसेपाठ रात्रि
दिम २ ८ ते बिम योविच तेककादिकथा वटकुटवको तीन पकाराणि मानवै ते वारमेवे १२ दिन ववा ववा उत्कटकिंति तेइश्रीमा अशुसपवास
दिम ते वार मवर्नवको १८१ पकाराणि वेज्जमिविया २ ८ पकाराणि इवे। वेइ विपदि सम तइवज्जे। वेइश्रीमा वा तेइश्रीमादि ज्ञपवतो ते भोजा
ममानविये। ज्ञानेव पडवालीव सवन्वराइ ज्ञवत्तराइ दिव मम मयइयाइ। उत्कटवको यज्जतानीसयथ ते वेइश्री पार मवसवको यमे उवसी वि
पू रात्रिदिम ते तेरिदो वारमवना ते पविच। तेइ विपदि मर्म तइवज्जे। तेरिदो तेइश्रीमादि ज्ञपवै तो भोजा ममानविये। उक्कोसेण वाचुत्तराइ
तिवि राइ दिवमयाइ एवं सपल जावेज्जा काय सविमवसति। उत्कटवको १८२ पकाराणि ते वेवना पाठ मववा उत्कट पाकवा नेविदो

मूर्तिर्न चनेन च तृतीयगमसम्येपदशोनेन पद्यादिगमसवेपा अपि सूचिता द्रष्टव्याः । तेषामप्यष्टप्रविकल्पात् । प्रथमादिगमसप्तसुसवेप सु नवादेशे भोक्तव्यताः सङ्घातप्रवयवबद्धपः कासादेशेन तु सङ्घातकासकूप इति ॥ चतुर्विंशतितमे श्रुते ऽष्टादशः ॥ २४ ॥
 ए न सस्यमसि ॥ १४ ॥ १९ ॥ विद्वत्तितमे तु सिन्यत-चङ्कोसब गुणकोटिभाषयति ॥ नारकाबाससङ्घातवर्पापुञ्जधनुस्यादा

वाणसुराड् तिसि राह्वदियसमाह एव सव्य जाणेजा आव सखिभणुस्सति सेव नते ! नते ! सि ॥ चउ
 वीसइमसयस्स शुठारसमो उहेसो सम्मसो ॥ २४ ॥ १८ ॥ चउरिदियाण नते ! कव्हिहो
 उयवज्जाति जहा तेइदियाण उहेसठे तथा चउरिदियाणवि णवर ठिति संबंह च जाणेजा सेव नते ! २
 सि ॥ चउवीसइमसयस्स एगुगवीसइमो ॥ २४ ॥ १९ ॥ पचिदियतिरिस्कजोणियाण नते !

यमन उत्तचसो द्विनवत्युत्तरावि श्रीवि रात्रिदिवयतामि एव सवत्र चानीयात् यावत्सखिभणुय इति तदेव नदत्त । नदत्त । इति ॥ चतु
 विंशतितमज्ञत द्वादशः ॥ २४ ॥ १८ ॥ चतुर्दिन्रिया नदत्त । इति तत्पद्यान यथा श्रीन्द्रियाबानुद्वयकक्षया चतुर्दिन्रिया
 यामपि णवर त्यति सम्बन्ध चानीयात्, तदेव नदत्त । नदत्त । इति ॥ चतुर्विंशतितमज्ञते एकोनचिद्वितितमः ॥ २४ ॥ १९

१८२ चकाराचि काव इम बोजा गमोजविदै चउरिदो कसी चउसो तियेव मनुबर्धधाते सवेव कइवा इम थामे पचि कइवो । सेवभते २ सि । तद्वति
 हेमभवन् इत्यादि । चउवीसइमसबस्य जहाउरमा कइसा सयथा ॥ ७ चउवीसमा श्रतचमो चठारमो कइमो पूरा ययो ॥ २४ ॥ १८
 चउरिदियाच भते चपाडिता उवचवति । चउरिदो हेमभवन् किडोवको जणवे । कइवा तेइ दिवाच उदुदेसथा तथा चउरिदियाचवि । जिम तेइमोना
 उदुदया कइवा तिम चउरिदोमा पचि उदुदया कइवो । णवर ठिति सवेव कइवो । जतसावियेव सिनित्तमे तथा सवेवप्रते जायवा । सेवभते २ सि ।
 तद्वति हेमभवन् इत्यादि ॥ चउवीसइमसबस्य एगुगवीसइमा उदुदेसा सयथा । ९ चउवीसमा श्रतचमो चठारमो कइमो पूरा ययो ॥ २४ ॥ १८

इति ॥ चतुरकुमारावयत्तमुपति ॥ पृथिवीकायिष्कृत्यष्टमानाभा भक्षुरकुमारावा या धत्तव्यता परिभाषादिका प्रायुक्ता सेह नारदाणां पञ्चेन्द्रियतियष्टष्टमानाभा वाच्या विग्रयस्त्वय-जवरमित्यादि ॥ ग्रहकेलं अंगुलस्य अस्योक्तप्रानति ॥ उत्पत्तिसमयापसमिद ॥ तक्तोसेह धत्तपञ्चं इत्यादि ॥ इदं च त्रयादष्टप्रस्तटापक्ष प्रथमप्रस्तटादियु पुनरव-रयणाष्टपञ्चमपपर इत्यतियेह तस्त्वयप्रानिय । अष्टपञ्चसप्तका पयरेपययष्टुष्टोटी ॥ १ ॥

एतन्निहतो उययज्जाति किं णेरुयतिरिक्कमणुस्सदेहिहो उवयज्जाति ? गो० । णेरुएहिहो यि उवयज्जाति
तिरिक्कमणुस्सदेहिहो यि उययज्जाति । जड णेरुएहिहो उवयज्जाति किं रयणप्पन्नापुठ्विणेरुएहिहो
उययज्जाति जाय एहे सप्तमाए पुठ्वीए णेरुएहिहो उययज्जाति ? गो० । रयणप्पन्नापुठ्विणेरुएहिहो उय

पञ्चान्त्रपतिपयोनिज्ञा प्रदत्त । कुत उत्पद्यन्त कि नैरयिज्ञातिपद्ममुपपदेन्य उत्पद्यन्त ? गौतम । नैरयिकस्योप्यत्यद्यन्त तियद्भुमुपपदेवे
न्याप्युत्पद्यन्ते । यदि नैरयिकस्य उत्पद्यन्ते त्रिं रजप्रज्ञापयित्रीनैरयिकस्य उत्पद्यन्त यावद्वयः सप्तमापयित्रीनैरयिकस्याप्युत्पद्यन्ते । रजप्रज्ञाप
यित्रीनैरयिको प्रदत्त । यो ज्ञाविज्ञा स्त्रिययोनिक्मूरपत्तुं च श्रवन्त । क्षिपत्कालस्थितिकपूरपद्यत ? गौतम । अथयेनामभुङ्क्षुतस्थितिकेपूरत्वर्यत ।

१८ । पंचिदय तिरिक्काविद्याय भते कपाक्षितो व्यवस्थिति । पचेन्नो तिसवयानिक केमवयव् विह्वितको उपपे । वि सरइय तिरि
का मवम देवेहितावि व्यवस्थिति । एव नारकायना तथा तिसवयको तथा मनुष्यको तथा व्यवको उपपे इ प्र उत्तर । नायमा वेरइवहितावि
तिरिक्का मवम व्यवस्थिति । कुमोतम नारकोयको पवि उपपे तियेवयानिकको तथा मनुष्यको देवको पवि उपपे । अर अरइ०दि
ता व्यवस्थिति । ना नारकोयका उपपे । वि रवययमा पुठवि वेरइहिता व्यवस्थिति । ता एव रमप्रभा पायको नारकोयको उपपे ० पाटिदेइ ।
आव न्यइ मलमाय पुठयेय अरइहिता व्यवस्थिति । बावत् नाच सातमापविको नारकोयका उपपे इ प्र० उत्तर । नायमा रवययमापुठवि अरइ
हिता व्यवस्थिति । कुमोतम रमप्रभापुविरो नारकोयको पवि उपपे । नाय अइसतमाए पुठविवेरइहितावि व्यवस्थिति । इम वावत् मोचे सात

वञ्जति जात्र सप्तमाए पुढविणेरद्वएहि तो वि उववज्जति रयणप्यजापुढविणेरद्वएण न्त ! जे नविण
तिरिक्कजीणिएसु उववज्जिप्तए सण न्ते । केयतिकालठितीएसु उववज्जिजा ? गोयमा ! जहस्येण अतीमु
जत्तठितीएसु उक्कीसेण पुह्क्कीहिस्थाउएसु उववज्जिजा । तेण न्ते । जीया एगसमएण केवडया उववज्जति
एय जहा असुरकुमाराण वप्तस्यया णवर सघयणे पोगला अणिठा अकता जाव परिणमति । उंगाहणा
दुयिहा प, त०—नत्रधारणिज्जा य उप्परवेउसिया य । तत्यण जा सा नत्रधारणिज्जा सा जहस्येण अगुल

पुवकीत्वापुएएपयेत त नदत्त । लीवा एउसमये विपत्त उरपयत्त एव यणासुरकुमाराणा वत्तव्यता नवर सङ्गम पुद्गला अमिटा सज्जता
यावरपरिउमन्ति । अवगाहना द्विविधा प्रकप्ता तदाया-नत्रधारणीया वात्तरवेकिया च । तत्र या सा अवधारणीया सा अपम्यमाहुलस्यास
हुय ज्ञानमुत्कपता सप्तपतुपि त्रयो रजयः पञ्चगुणानि । तत्र या वात्तरवेकिया सा अपत्यमाहुलस्य सङ्कयं ज्ञानमुत्कपतः पञ्च धनुपि साद्वी

मो द्रविणो नारकोचो पवि अण्ण । रयवयमा पठवि चेरदण्डभत ती भविए तिरिक्कजाचिएस उववज्जिण्ण । रतमप्रभा द्रविणो नारको हेममवन्
च भविक तिरैवमानिवनेविये अपणै । सेवमते सेवव कालिदिएसु उववज्जिणा । तेउ इभयवन् कतसाकाय स्थितिकमविव अपणै इ प उत्तर । राय
मा । अण्डव चलासइल डिरेम उक्कास पवकाओ धाअएस उववज्जिणा । इगोतम अवयवको धनमुक्कत स्थितिकमविये अपणै उरद्ववकी पुवकाहा
पात्रावाचनम जिये अपणै नारव असज्जता वपीनुयने न अपणै । तेवमते लीवा एगसमण्ण कवव । उववज्जति । तउ इभयवन् लीव एउसमये कत
सा अपणै इ प उत्तर । एवं कहा असुरकुमाराव वत्तव्यया । इम जिम पुविकीकायिकने विये अपज्जता असुरकुमार त्रिवा वत्तव्यता क१ । तिवा
इही पवि कइवो नारकन पवेद्विअमविये अपज्जताने । अवर सघयके पावसा चविशा चकता जाव परिचमति । पतसाविशय सववचने विये पुद्गस य
निट पक्काल मावत् परिचमै । चागाहणा दुविहा प० ४ । अवगाहना दायमेदे प्रकपो त कहेहे—अवधारणिज्जाय उत्तरवचवियार । भवधारणेव

સ્સ શ્રમસ્વેજ્ઞાનનાગ ઉક્તોસેણ સમ્પદખંડ તિરિણ રયણીનં ભસ્ત્રગુલાહ । તત્યણ જા સા ઉશ્વરવેઽહિયા સા જ
 દ્રયેણ શ્રુગુલસ્સ સસ્વેજ્ઞાનનાગ ઉક્તોસેણ પચારસ ઘણૂહ સ્વદાહજ્ઞાનં રયણીનં । તેસિણ નતે । જીવા સરી
 રગા ફિ સઠિયા પ૦ ? ગો૦ ! દુષિદ્ધા પ, ત-નવધારણિજ્ઞા ય ઉશ્વરવેઽહિયા ય । તત્યણ જે તે નત્ર
 ધારણિજ્ઞા તે ક્રુરસઠિયા । તત્યણ જે તે ઉશ્વરવેઽહિયા તે વિ ક્રુરસઠિયા પ । ણગા કાઠલેસ્સા પ । ઘ

[illegible]

उक्तासेव पञ्चसेत्वादि ॥ इयं च प्रवपारणीयावगाहनाया विगुणति ॥ समुण्याया वतारिति ॥ वैक्रियास्या ॥ सेस तरेवति ॥ सेपं वृथ्यादिक

त्तारि समुग्धाया । णो इत्यीवेदगा णो पुरिसवेदगा णपुसगथदगा । ठिइ जहखेण वसवाससहस्साइ उ
क्कोसण सागरोयम । एव खणुवधावि सेस तेह्व । जथादेसण जहखेण टोन्नवगहगाइ उक्कोसण खणुजय
गहगाइ । कालादेसेण जहखाण वसवाससहस्साइ अतोमुज्जतमस्सहिंयाइ उक्कोसण वत्तारि सागरोवमाइ
वउहि पुष्ठकोकीहि अस्सहिंयाइ एउडय सांचेव जहखाकालठितीएसु उउवखो जहखेण अतोमुज्जसठिती

रापमममनुयन्थोपि । ज्ञाप तथैव । जहादधान जपम्यतो इ प्रवपहरे उरुपताही मवयइवति । कालादधान जपम्यतो वसवपसहस्सास्यत्त
मुहूतोपिबानि उरुपत वत्तारि सागरोपमाणि वतुनि पूवकोठिभिरपिबानीयत । स एव जपन्यकालास्त्वितिकपूत्पयो जपम्यमास्समुहू
तस्त्वितिकपूत्पद्यत । उरुपेकापि यत्तमुहूतस्त्वितिकवयथाय तथैव मवर कालादेखन जपन्यतस्तथैवास्सकयं वत्तारि सागरोपमाणि वतुजिर

न्वित म० प्या । पमा आउमन्या प । एव कापोतकाया प्रकपी । वत्तारि समुग्धाया । पडिआ चार समवात हुवे । वा इत्तावेदगा वापरिसवेदमा
जपममवयमा । तावेदे न इव पुवपवस् न हुवे मपुसववे हुवे । ठिइ जहखेण वसवाससहस्साइ उक्कोसण सागरोयम एव खणुवधावि सेस तरेव । स्वि
ति जपम्यवको वसवह्वयवमी उरुकूटवको सागरापम इम खणुवत्त पवि शेप इत्थादिब तिमहीज जिम यसुरकुमारने । मवादिसेव जहखेव दोम
ववववाइ उक्कोमेव पट्टननवववाइ । मवपाययोने जपम्यवको दाय भवपहव उरुकूट वाठ भवपहव करे । कालादेमेव जहखेव वसवाससह
प्पाइ यनामुकत मवविद्याइ । कालसायवीने जपम्यवको दायमह्वयय ते नारकमव सबधी यत्तमुहूत पविज ते तियेवभव सबधी । उक्कोसिव वत्ता
रि पायरावमाइ जडि पुवववावाहि यथविद्याइ एवव । उरुकूटवको चार सागरापम त नारक भवना चार पुववावाको करो पविज ते चार तियेव
भवसन्धा एतमावास यावत् मति पामति करे । सांचेव जहखाकालठिइएसु सबवखा । तेहीज जपन्यकाल स्त्वितिकनेविजे जपना तेह । जहखेव यंगा

एसु उववज्जेजा उक्कोसेणवि स्यतोमुज्जसठिठी स्यसेस तहेय णवर कालादेसेण जहसेण तहेय उक्कोसेण
 चत्तारि सागरोवमाइ चउहि स्यतोमुज्जतेहि स्यस्रहियाइ एवइय काल जाय करेजा । एव सेसायि सस्रग
 मगा ज्ञाणियहा जहेव णेरइयउदेसए सस्रिपसिदियएण सम णेरइयाण मस्सिमएसु तिस्सि गमएण पस्सि
 झएसु तिस्सि गमएसु ठित्तिणाणस जयति सेस तथेव सस्रत्य ठिति सवेह च जाणेजा । सक्करप्पज्जापु
 ठवीणेरइएण प्रते । जे ज्ञयिए एव जहा रयणप्पज्जाए णय गमक्का तहेय सक्करप्पज्जाएवि णवरं सरीरोगा

अमुहूर्तेरपि कानीयस्त कास यावत्पुनोत् । एव ज्ञया अपि सप्त गमका ज्ञातव्या पर्येव नैरपि कोदुष्टस्य क्षान्तिपद्मोद्भयेव सम नैरपि काया
 मध्यमपु विपु गमकपु पादात्पु विपु ममकपु स्थितिनात्त्व भवति क्षप तथैव सब्र स्थिति सम्यक्त्व ज्ञानीयात् । अक्षरामप्रापुचिधीनैर
 मज्जुत ठितएसु उववज्जेजा । अथक्कको पत्तमुहूर्त क्षितिकनविने जपये । उक्कासेवि पत्तामुहूर्तठिर पवसेमवहेर । उक्कट्टको पवि पत्तमुहूर्त
 क्षितिकनविने उपये वाक्ता तिमहोज कइवा । ववर कालाउवक कइवक ठइव । एतक्कावियव कावपाययोने कवव्यवको तिमहोज । उक्कासेव पत्ता
 रि साभरावमाइ उरार्थ पत्तामुहूर्तेवि अक्षरिवाइ एववव काव काव करेजा । अने उक्कट्टको वार साभरापम ते मारकमव सबवी वार पत्तमुहूर्त
 करी पविक्क व वार तिमहोमव सबवी एतक्कावात्त मावपु नति पायति करे । एव सेसावि सत्तममा भावियव्या । इम पत्तमरात्त मम इवज्जेमी करी
 मय पवि सातममा कइवा । अनेव केरइय उदेसए सस्रिपसिदियएवसम केरवाव मस्सिमएसु तिस्सिमएव पस्सिमएसु तिस्सि ममएसु ठिरवावसं
 मवइ सेल तथेव । क्षिमहोज मारको उदेसावेविने इविहोज मयतव्या पविवावउदेयावेविने सस्रोपवेदिय तिवरसवाते मारकोमे मध्यम तोन यमानेवि
 व तवा कइसा तोन यमानेविप क्षिति मज्जात्ममद पुने तिमहोज इरार्थ पवि कइवा इति वाक्कयेव येय तिमहोज कइयो । मज्ज्य ठिति सवेइव छावे
 व्या । सपक्कर क्षिति ठवा सवेय वीववा । उक्करपमापुठने वरएव भते जे सविए । अक्षरपमा पविची मारको देमगवण् वेइ मव इत्थादि । एवं च

तयैव यथा चतुरभुमाराकां ॥ सोऽथेत्स्यादि द्वितीयो गमः ॥ एवमेव तद्वति ॥ यथोपि कण्ठे ॥ एव सेवयि सप्तमया प्राचियद्वि ॥ यथमि
त्यनन्तरोत्तमद्वयमथ यथा अपि सप्त गमा प्रचित्तव्याः मन्त्रत्रैव चरका द्यादृशो स्थिति अपन्योरुसजेवा दाशयो गमयो नरकयो नरकाया मुक्ता तादृ

हणा जहा नृगाहणा स्रष्टाणि तिरिषि गाणा तिरिषि अक्षणा गियम । छिती अणुयधीय पुष्टजनिभा एवं णय
गमगा उयउजिऊण जाणियसा एव जाव लठपुढयी णवर नृगाहणा लेस्सा छिती अणुयधीयो सयेहो जाणि
यसा । स्येहे सत्तमापुढयीणेरडण जते । जे ज्ञाधिण एवचेव णय गमगा णवर नृगाहणा लेस्सा छिती अ

पिको प्रदत्त । यो प्रचित्त एवं यथा रत्तमप्रमा मव नमकास्येव अकरप्रमाया अपि नवरं शरीरावगाहना यथावगाहना सस्यान व्रीचि झा
नानि व्रीक्षप्रामानि नियमात् स्थितिरनुयस्य पूर्वप्रचित्त एवं नव गमका सपपुत्य भचित्तव्या एव यावत्पुष्टपुष्टि नवरमवगाहना लउया
स्थितिरनुयस्य सव्यपप्य प्रातव्या । अथासत्तमापुष्टिनिरेपिको प्रदत्त । यो प्रचित्त यय सैव नव गमका नवरमवगाहनालेउपास्थित्यनुयस्य

५। एवचचमाउ चउ गमगा तदेव सवरव्यभापवि । इम जिम रत्तमभा पुष्टिनीना नव गमका कक्षा तिसहोक्त अकरप्रमानेविपे पवि नव गमा कइवा ।
चवर नरोरागाहना । एतन्नाविगेय यरीरचवगाहना सस्यान । कक्षा यामाहना संठाने तिरिषि चाका तिरिषि चखाया बिबसे छिउ चबुबवाय पुष्य म
बिया । जिम पचवर्त्तना इवकोसमा पदनिये तिका सामान्यवको इम सत्तवचतिचिरयको कवेवचपुष्टाउल्लस । यथापुष्टवोप विगुहाविगुय
वसेसेमु ॥ १ ॥ तोन प्रान तोन चप्रान नियमवको पूवे चमप्रो न कपणे तेमाटे स्थिति तका चनुवस्य पूवेकोक मस्या । एव चव गमगा सवच जिऊव
भाचियसा एवं जाव चउपठवो । इम अवेउ गमा सपयामे विचारोने कइवा इम यावत् कडीपुष्टिनीने कइवा । चवर योमाहना सेय्या छिउ चकवधो
यवेवा जाचियसा । एतन्नाविगेव चवगाहना सेय्या स्थिति चनुवस्य सवेव जाचिको । यहे सत्तमा पुढवो चरइएल्लते जे भविण एवचैव चव गमगा ।
भोचे चातमोपदिशो मारको इममवन् चैव भव इत्यादि इमकोज निये नवगमा कइवा । चवर यामाहना सेय्या छिउ चबुबवा भाचियसा । एतन्नावि

इयेन मय्यमऽन्तिमे व गमयये प्राप्नोतीति अत्रोच्यते-अहं च मेरुवर्षदेसए इत्यादि ॥ यथैव मेरुवर्षदेसए ऽपि कृतवृत्तस्य प्रथमे सन्निपन्नादिप्रतिपदे

पुत्रया ज्ञाणि यस्या । सवेदो ज्ञादेसेण जह्मणेण दोनयग्माहणाइ उक्तीसेण ठ नवग्माहणाइ । काळादेसेण जह्मणेण वाचीस सागरोवमाइ अतोमुक्तमस्मिहियाइ उक्तीसेण ठावांठि सागरोवमाइ तिहि पुष्टकोनीहि अन्नाहियाइ एवहय । अ्यादिसएसु ठसु गमएसु जह्मणेण दो नयग्माहणाइ उक्तीसेण ठ नवग्माहणाइ । प च्छिसएसु तिसु गमएसु जह्मणेण दो नवग्माहणाइ उक्तीसेण चत्तारि नयग्माहणाइ लक्ष्मी णवसुधि गमएसु

प्रवित्तया । सम्यगो प्रवादेयम अपमता हे नवयइवे उत्कथत । यत्तमवपइवानि । कासादेसेन अवन्यतो दुग्गिस्तिसानरोपमाचि अस्तमुदू ताचिक्काम्परकपतः पट्पटिसागरोपमाचि चित्ति । पूर्वकोटिजिरिचिक्कामीमस्त चात्तापु पट्सु गमकपु अपगयन इ नवयइव वत्तयंत यत्तमव

यय पवमाइना मया किंति पटुवत्त इतथा चाचवा । सवहा मवादेमेव अइवेव कामवत्तइयाइ उत्तासेव च मवत्तइयाइ । सवेव भवपायवीने अव नवको दाय भवगइव । नारकोना कोको पवेदो तिरीवना एव २ उत्तइयको च मववइव करे ३ नारकना ३ पवेद्विच तिरीवना । कासादेसेव च इवच वागीम सामरावमाइ पनामकत्त मपइयाइ । कावपायवीने अवम्वे कावीस सागरापम ते नारक मवपायवीने चने चान्मसुत्त अचिच ते ति यव भवपायवीने । उत्तामेव चावइ सामरोवमाइ तिहि पवकाकोटि चमइयाइ । उत्तइयको अ्यासठि सामरापम तीन पूर्वकाहो पचिच इही म वाता तथा काकना वइत्त चिक्की तेइ अवम्व चित्तिचपेव करो नारकने कामावे वावीस सागरोपमने पात्तक नारकवर्ने पुवकाकोने पात्तके तिय च छपना इम तीनवार कोषा । एवइव पादिइएसु कम मएस । एतमा इवे पडिमा इय ममानयि । अइवच कामवत्तइयाइ उत्तासेव च मववत्तइ वार पचिचएसु तिसु तयएसु । अवम्ववको दास भवगइव उत्तकृत्तको अमववइव करे एही मावना पुठिओपरे पात्तिठा तीन गमानेविये । अइव

जहा पत्रमगमाणु णर ठिहयिससो कालादेनेण विइयगमए जहणेण थायीस सागरोउमाइ अतोमुज्जत
मप्लहियाइ उक्कोसण थायठि सागरोयमाइ तिहि अतोमुज्जतेहि अप्लहियाइ एवइय काल । तइयगमए
जहणेण थायीस सागरोयमाइ पुव्वकोलीए अप्लहियाइ उक्कोसेण थायठि सागरोयमाइ तिहि पुव्वकोलीहि
अप्लहियाइ ३ । चउत्यगमए जहणेण थायीस सागरोयमाइ अतोमुज्जसमप्लहियाइ उक्कोसण थायठि सा

यइकानि । पायात्यपु यिपु गमवपु जपगमन द्वे जवयइय उत्कपतएत्वारि जवयइयानि, सत्थिनवसपि गमकेपु यपा मयममके नवर त्वि
तिविमप कालादसन द्वितीयगमे जपगमे द्विविस्तिसागरोयमाणि अत्तमुज्जतापिकानि उत्कपतः पटपटिसागरोयमाणि त्रिजिरत्तमुज्जत
रपिकानीपत्त काल । तृतीयमे-जपगम द्विविस्तिसागरोयमाणि पुव्वकोलीएत्तमुज्जत पटपटिसागरोयमाणि त्रिजिः पुव्वकोलीमिर
पिकानि ३ । चतुथगम जपगमे द्विविस्तिसागरोयमाण्यत्तमुज्जतापिकानि उत्कपतः पटपटिसागरोयमाणि त्रिजिः पुव्वकोलीमिरपिकानि

जप वा भवत्तइयार उक्कासेव चत्तारि मयत्तइयार । जवत्तवको दास भवत्तइय करे उरकुट्टवको चार भवत्तइय करे । कतो चवसवि यमणु जहा प
ठम गमइमु । अवि नवेर ममानेविदे कित पडिक्का ममानेविदे कतो तिम कइयो । पवर ठिहयिसेवा । उक्का-वयए क्कात त्रिजय । कालादेसवं वि
तिरममए । काल देय पाययोने दोखा गमानवि । जइयय थायोससागरावमाइ अत्तमुज्जत मप्लहियाइ । जइययथा वायोस सागरोयम ते नारक
भवत्तवथो पने पत्तमुज्जत पडिक्कत विषय भवत्तवथो । उक्कासेवं ज्जावडि सायरावमाइ तिक्कि यनामकुलेकि पभइयार एवइयक्कास तइयनमए । उरक
टवको यामठि मागरापम त नारक तोम भवत्तवथो अने तोम पत्तमुज्जत पडिक्क ते तोम तियेव भवत्तवथो एतलोक्कास यावत् गवि पागति करे
चात्रा ममानेविदे । जइयय थायोस सागरावमाइ पुव्वकोलीए पभइयार । जवत्तवको थायोस सागरापम ते नारक भवत्तवथो पुव्वकोली पडिक्क ते
तियेव भवत्तवथो । उक्कासए ज्जावडि सायरावमाइ तिक्कि पुव्वकोलीए पभइयार ३ । उक्काटवको ज्जावठि सागरापम ते नारक

निः सइ मारकाबा मण्णेणु द्विपु ममेणु पयिमिणु अ पिपु यमिणु त्वितिजामात्वं प्रवर्तते सचैवे वापीति वाक्पाषीपः । इ करीरिंगाडवा कथा प्रमाण

गरोवमाह तिहि पुव्वकोफीहि अस्सहिंयाइ १ । पचमगमए जहणेण वायीस सागरोवमाइ अतोमुज्जतमस्स
द्वियाइ उक्कोसेण तावठिं सागरोयमाइ तिहि अतोमुज्जतोहि अस्सहिंयाइ ५ । उठगमए जहणेण वायीसं
सागरोयमाइ पुव्वकोफीहि अस्सहिंयाइ उक्कोसेण तावठिं सागरोवमाइ तिहि पुव्वकोफीहि अस्सहिंयाइ ६
सत्तमगमए जहणेण तेत्तीस सागरोवमाइ अतोमुज्जसमस्सहिंयाइ उक्कोसेण तावठिं सागरोयमाइ दोहि

न प्रकाशो पश्चिमे ते तीक्ष्णं तिष्ठेत् भवसुखी । अष्टममर वायोऽसायवागमा एतान्मुक्तमप्यहिवार । यौवानमानैर्विये जघन्यको वायो
ममादरायम यन्तमुक्त पश्चिम जायता । उद्योतं छात्रि सागरावमार तित्ति मुक्तकोटि पश्यहिवार ४ । उत्कृष्टको व्यासठि सागरायम तोन
प्रकाशो करो पश्चिम जायता । एवम ममए अहमेव वायोऽसायवागमा एतान्मुक्तमप्यहिवार । पांचना समानैर्विये जघन्यको वायोऽसागरा
यम यन्तमुक्त पश्चिम जायती । उद्यासेव छात्रि सागरावमार तित्ति संतोममुक्तेषि पश्यहिवार ५ । उत्कृष्टको व्यासठि सागरायम तोन यन्तु
पूर्ण करो पश्चिम । अङ्गमः अहमेवं वायोऽसायवागमा एतान्मुक्तमप्यहिवार । अथा समानैर्विये जघन्यको वायोऽसायवागमा एतान्मुक्तमप्यहिवार
रो पश्चिम । उद्यासेव छात्रि सागरावमार तित्ति पञ्चाकोटि पश्यहिवार ६ । उत्कृष्टको व्यासठि सागरायम तोन पूर्णाको करो पश्चिम ६ ।
सप्तमममए । पांचना समानैर्विये । अहमेवं तेतीस सागरावमार एतान्मुक्तमप्यहिवार । अग्नये तेतीस सागरावमार

रहस्यस्वित्तिगमिगमसागरोपमायु भारीको प्रूया पूयकोट्यायः पञ्चेन्द्रियतियतुल्यद्यते तन्म धारद्वयेवैव मुख्यति स्या ततश्च पदपरिः साग
रोपमायि पूयकाटीद्वयं च स्यात् यतीया तु तियग्नयपूयकोटी न सत्यस इति गोरुधता प्रवाना कासस्य च स्यादिति उत्पादिता मारकेन्म
पञ्चन्द्रियतियपानिको यय तियग्यानिकन्य समुत्पादयकाह-कट तिरिकोत्पादि ॥ जस्य अण्यको सहावे वतस्युपति ॥ यैवात्मनः पृथिवीका

तो उययज्जति कि एगिदियतिरिस्कोजोणिह्रितो उययज्जति एव उयथातो जहा पुठवीकाडयउद्देसए जाव
पुट्रीकाहुएण नत । जे नयिए पचिदियतिरिस्कोजोणिएसु उवयज्जितए सेण नते । केवडयकाउ० ? गोय
मा । जहसेण अतीमुज्जतठिदएसु उक्कोसेण पुठकोनीस्याउएसु उयवज्जति, तेण नते । जीवा एव परिमा
पादीया अणुयधपज्जयसाणा जस्येव अण्यो सहाणे यत्तस्यया संसेन पचिदियतिरिस्कोजोणिएसु वि उवव

कायिकोद्वल्ले यावत् पृथिवीकायिको नदत्त । यो नविक पञ्चेन्द्रियतिययोनिस्कोपूत्तुं स नदत्त । विपत्तास्त्वित्तिकेपूत्तय्येत ? गीतस ।
अपत्यमालमुद्रतस्त्वित्तिकपूत्तय्येव पूयकोट्यायु पूत्तय्येत त नदत्त । जीवा एव परिमायादिका अनुयन्थयवसामा यावेयात्मन स्यामै

यको यपत्रे । एव उववसाणा जहा पुठरीकाहउद्देसए । इम उवपात तिम पृथिवीकायिक उद्देशानेविये जहा तिम जहावा । जाव पुठवीकाहउव
मत जे मरिए पचिदिय तिरिकाजाविएस उववज्जितए । जावत् पृथिवीकायिक हेमगवन् खेड भय यवेदिय तिरिययानिकनेविये छपवे । सेवमते केव
र काव । तेह न वास्यानकार हेमगवन् केतहाबाण त्वित्तिकनेविये छपवे ॥ ॥ सत्तर । गागमा जहावेव यतोमुद्रत ठिदएस । जेगीतम जस्यस्यको
यगतमुद्रत त्वित्तिकनेविये छपवे । उकासेव पुगकाहो पाउएस उववज्जति । उरकुष्टको पूयकाहो पाउयानविये छपवे । तेवमते जीवा एव परिमा
यादीया । ते हेमगवन् चोव इत्थाटि इम परिमायादिक । यवयध पज्जयसाणा जसेव अण्यका सहावे वतस्यया । यनुवन्थरगे यप पृथिवीकायिकजो
नम्यान पृथिवीकायिक सस्य तेहनविये जपजताभो सतथता कहो । सस्य पचिदिय तिरिस्कोजाविएसुवि उववज्जमायस्यवि भावियया । तिवाहो

दधमंठावेति ॥ घरीरः दगादमा यथा प्रष्टापमाया एकाविक्रितितमे पदे सा च सामान्यत एव-सप्तपक्षुतिशिरयसी कसेवमंगुलांउत्तर्त्त । पठमाए
 पुदत्रीए विवयविक्रितयसेसासुति ॥ १५ तिष्ठि भावा तिष्ठि अथावा नियमति ॥ द्वीतीयादिपु सञ्चिन्त्य एवोत्पद्यता त च त्रिष्टमा अयथावा निय
 माद्रवन्तीति ॥ उक्तीमव वावतीसागरोवमाइ इत्यादि ॥ ३३ मवामा कासस्य च बहुल्य विवक्षित तस्य जपन्यास्यतिबल मारवस्य लप्यते इति
 द्वाविगतिमावरापमायु मोरको प्रूत्वा पञ्चत्रिगतियपु पूयकोट्यायु जात एव धारचये पदपणिः सागरीपमावि पूयकोटीत्रय च स्या द्वादिवा

अतोमुज्जतेहि अश्लहियाइ ७ । अष्टमगमए जहणेण तेत्तीस सागरोवमाइ अतोमुज्जतमश्लहियाइ उक्तीस
 ण तायतिं सागरोवमाइ वोहि अतोमुज्जतेहि अश्लहियाइ ८ । जवमगमए जहसुण तेत्तीस सागरोवमाइ
 पुत्रकोनीए अश्लहियाइ उक्तीसेण तायतिं सागरोवमाइ एवइय जाव करजा ९ । जदि तिरिक्कजोणिएहि
 पदपट्टिमावरापमावि इज्जामन्तमुत्तुताज्जामपिज्जामि ८ । मवममे जपन्तेन इय त्रिक्कसागरोपमावि पूवकाव्यचिज्जामि वत्तपत्त पदप
 ट्टिमागरोपमावि इयत्त यावदुपात ८ । यदि तिरियेयोनिकन्य उत्पद्यन्त किमवन्नियतिययोनिकन्य उत्पद्यन्त एवमुपाता यथा पुयिवी

काव इ मावरावमाइ वाहि पनामइल्लि पामइवाइ ७ । उक्कूटवको अावतिं सागरापम दाव पन्तमुत्तुत्तरो पविक्क त भव तिरिये सवन्ना ७ ।
 पडममए । प ठमा ममानदिपे । जहसुक्क तनीक्क मावरावमाइ पामइत्त ममइवाइ । जवगयवको तनीमसागरापम अतमुत्तुत्तं करो सविक्क । उक्काले
 दावइ मावरावमाइ वाहि पनामइल्लि पामइवाइ ८ । उक्कूटवको अावतिं सागरापम ते दाव मारवमवमा दाव पन्तमुत्तुत्तं करो अविक्क ते वे
 वव मवको ८ । जवममए । मवमा ममानदिप । जहसुक्क तनीक्क सागरापम दाव पन्तमुत्तुत्तं करो अविक्क ते वे
 करो पविक्क । उक्कामव अावतिं मावरावमाइ ज्जवत्त जाव करजा ८ । उक्कूटवको अावतिं सागरापम एतथावाक्क यावत् गति यागति करे ।
 । इ तिरिक्कजोणिपट्टिना जवज्जति । आ तियदयानिवक्कवा उक्कये । वि इगिदिक्क तिरिक्कजोणिपट्टिना जवज्जति । ता प्प पक्केत्त तिरियेयानिवक्क

मे पूरूपतो बहुतात्मि मवग्रहबाभ्युक्तानि बापेयु स्वष्टी मवग्रहबाभि ३३ पुन रटावेध मवस्वपीति, तथा ॥ कासादसेष उपपद्ये ठिद्वेए कार्त्त
ति ॥ कासादसम सम्भव पृथिवीकायिकस्य सखिपञ्चान्त्रियतिरस य स्थित्या कुर्पा तथाहि-प्रथम नम ॥ कासादसस्य जणस्य दो घतामुहुता

यगगहणाद् उक्षोसेण स्थूठ जयगगहणाद्, कालादेसेण उनठे ठिति करेजा सखेसि सखगमएसु जहेव पुठ
वीकाहएसु उववज्जमाणाण लछी तहेय सख्य ठिद्वसवेह च जाणेजा । जह पचिदियतिरिस्कजोणिएहिती
उनवज्जति कि सखिपचिदियतिरिस्कजोणिएहिती उववज्जति अखिपचिदियतिरिस्कजोणिएहिती उवव
ज्जति ? गोयमा । सखिपचिदिय जदे जहेव पुठवीकाहएसु उववज्जमाणास्स जाव अखिसिपचिदियतिरिस्क

अम जपय्यती हे मवग्रहस्य उत्सवेतोष्टी मवग्रहबाभि कासादेशानोजयत स्थिति कुर्पात् सर्वेषा सवगमकेयु यथैव पृथिवीकायिकपूतपद्यामा
मानां सखिपचिदिय सवय स्थितिसम्भव च जानीयात । यदि पञ्चान्त्रियतिरिक्तस्य उत्पद्यन्त कि सखिपञ्चान्त्रियतिरिक्तस्य उत्पद्य
न्त अखिसिपञ्चान्त्रियतिरिक्तस्य उत्पद्यन्त ? गौतम । सखिपञ्चान्त्रियासखिपञ्चान्त्रियन्तदो यथैव पृथिवीकायिकपूतपद्यामानस्य यावद

तियेवना उत्सृष्टयको दद सङ्ग्रहव ते दृष्टिगोना ४ पूर्वकाहा त पचेद्विय तिर्वेवना इम येय यमानेविदे पचि सवेव जहवी । अदि चावहार
पचवि एवं जाव चरदिदिवा उववाणवना । जा चाववाविकवको पचेद्विय तियवने विदे जणवे इकादि इम यावत् चरदिदिवा पर्वतयको च
जा जौनना उपपात पचद्विय तियवनेविदे जहवा । चवर समत्त पचवावको भाविसवना चवसवि गमएसु । एतथाविधय समसेर चरवाविज
चादिदाने चरदिदिवापर्वगत नावकाज पचेद्वी तिर्वेवनेविदे जणवावका चाववायादि सवधिनी खब्बि भववा, तिवा पुठिकासू समसुवकी जा
वकी मयइ गमानविदे । मवादनन जहवस्य ताभववववाह उवासस्य चट्टमयमइवाह । मवपाययोने जघग्गे दाव भवग्रहस्य एव चपुना कोत्रो
तियवना उत्सृष्टयको घाठ भवग्रहस्य चार चपना चार तिर्वेवना । कासादसेष समघाठिति करेजा सखेसि सवगमएसु । कासपाययीने पाववाविजने

पिङ्गल्य मन्त्रान्ते पृथिवीकायिकमन्त्रेण उत्पद्यमानस्य प्रकृत्यानां जगिता सेवायापि वाच्या क्षेत्रे तत्र परिमाणद्वारे प्रतिसमयमसम्भवा उत्पद्यन्ते
इत्युक्तमिदं त्र्यहोरादित्यन्तरेणाह नवरमित्यादि ४ तथा पृथिवीकायिकस्यः पृथिवीकायिकस्योत्पद्यमानस्य सम्यक्द्वार प्रथमद्वितीयतृतीयचतुर्थमग

जामाणस्म यि ज्ञाणियस्त्वा गवर गयसु यि गमएसु परिमाणो जहणेण एक्को वा दीवा तिखिवा उक्कोसेण
संगेजा वा शुससेजा वा उययज्जति, जयादेसेण यि गयसु गमएसु जहणेण दो जयगहणाइ उक्कोसेण
रिदिवा उययातयस्सो गयर ससृत्य सुप्पणी उद्धो ज्ञाणियस्त्वा गयसुवि गमएसु नवादेसेण जहणेण दो ज

यस्यस्यता नैय पञ्चन्द्रियमित्यगोनिषेयपि उत्पद्यमानस्यापि ज्ञाणितया नवर नवस्त्रापि नमकेषु परिमाणं जयपौको वा द्वीवा प्रयोषोत्कय
तः मद्रुपा वा समद्रुपा वात्पद्यन्ते जवादेसमापि नवसु गमद्रुपु जपय्येन ह जवग्रहणे उत्कयतोही जवग्रहणानि जयं तस्यैव वात्तादस्यनो
जयत न्विति प्रमुपात । यद्यप्यायिकताप्येव यावत्तुरिन्द्रिया उत्पादयितव्या नवरं सवशस्सतो सखिज्जितव्या नवस्त्रापि गमकेषु नवादे

ज इहा पचेन्द्रिय तिरेवयानिकने विपे जपजताने पवि कइवो केवम तिहा परिमाणद्वारम विपे प्रतिसमये यसस्यावा जयजे इसा कइता इहा ता एका
दि जपजे पडोत्र कइते—नवरं नवमवि मयमसु परिमाणा । एतन्नायियेय तोनेह गमजिविपे परिमाणं । जइयव एकावा टावा तिखिना उक्कासेव
मगवाशा यमगुज्जावा जयज्जति । जइयवको ०८ यववा दाव यववा दोम जइयवको सस्याता यववा यसस्याता जयजे तथा । भवादेसेव वि ४
इमु गमगम । भवपाययाने नवे- ममानेविपे । जइयव दाभयवइयाइ उक्कासेव यइभयवइयाइ सेस तथव । जइयवको दाव भवपइव करे
जइयवको पाठ भवपइव करे यप तिमकोव कइवा । ज्ञाणादेसेव जभयवा ठिइ पकरवा । ज्ञाणपाययाने सवेव पृथिवीकायिकने तथा सवो

पचेन्द्रिय तिदिपन स्वस्तिता करो करवा ते दुइवोइ, पडिया गम, गविपे काशपाययाने जवय्ये दाव जयतसुदूर्त एव पृथिवीना नोवा पंचेन्द्रिय

गमे मृष्युः सत्यप इति ॥ सत्यत्व दण्यको सही प्राप्तिरिति ॥ सर्वे शास्त्राधिकारिण्य द्युतिरिन्द्रियान्तस्य उद्युताना पञ्चेन्द्रियतियस्युत्पादे ॥ य
प्यगोति ॥ अन्त्यादेः सत्का सन्धिः परिमाणदिका प्रचित्तया सा न प्राक्तनमूढज्यो उवगस्तया अद्यानन्तरोक्तमेवाय स्फुटतरमाह-सत्य पुट
यिकाइपसु उवयज्जनाकावमित्यादि ॥ यथा पृथिवीकायिकस्यः पञ्चेन्द्रियतियस्युत्पादामाना कीयामां सन्धिरुक्ता तथैवाऽऽकायिकादिष्य स्युतिरि
न्द्रियान्तस्य उत्पद्यमाना सा वाच्येति असन्धिरस्य पञ्चेन्द्रियतियेगुत्पादाधिकारे-उक्तासेव पक्षिष्ठमस्तु असंख्येयमागठिइत्युक्ति ॥ अमना

योग दो स्युतोमुक्तता उक्तीसेण पछिउयमस्तु स्यसखेज्जनाग पुह्कोमिपुज्जत मझ्हिय एवइय । विइय
गमए एसचंच लही यत्रर काडादेसेण जहखेण दो स्युतोमुक्तता उक्तीसेण चत्वारि पुह्कोमिउ चउहि स्युतो

सधियनवर कालाद्वयम अपन्यतो इत्तमुहूर्तं उत्सयतयतस्तः पूर्वकोत्पद्यतुनिरस्तमुहूर्तरविका इयत । स एवोरुहृकासस्थितिकपूरपद्यते

य पक्षिपावमस्य समखेज्जइ द्विइएव उववज्जति । वेगातम जववज्जका यगतमुहूर्तं उत्सयतयतस्तः पूर्वकोत्पद्यतुनिरस्तमुहूर्तरविका इयत । स एवोरुहृकासस्थितिकपूरपद्यते
यवे इवने यमस्यो पचेन्द्रिय पचन्द्रिय कर्पाहुक्क पचेन्द्रिय तिव चने विवे उत्पत्ति करो । तत्रमते पचसव अवेव पुठयोकाइएमु उववज्जमावस्य पचसिक्क
तइइ विरवचेम काव महादेनाति । तेइ वेमगवन् इत्ताहि अवयेय जिम पुविबोकाविकने विवे उत्पत्तावकां पचस्योने पुविबोकाविक उवे यानेविदे
कळा तिमहीक निरवयेय समस इहा पचि कइका यावद् महादेयसगे । काळादेसेव जइसेव हा यतामुक्ता । कावपावयोने जववज्जको दोव यंत
मुहूर्त । उवकामेव पक्षिपावमस्य समखेज्जइभाग पचकोहो पुहुत्त मझ्हिय एवइय विविय गमप यसवेव सही । उत्सयतयतस्तः पूर्वकोत्पद्यतुनिरस्तमुहूर्तरविका इयत । स एवोरुहृकासस्थितिकपूरपद्यते
भाग पूर्वकोहो पचस्यो पचिक्क ते जिम पचस्यो एवकोटी पावकावस्त पचेन्द्रिय तिव चनेविदे उत्पत्ता इम सात भवपद्यनेविदे सात पूर्वकोटी वर पाठ
मा भवपद्यनेविदे बुगन्निवः तिवेनेविदे पचपम पचस्युत्तमाग भासुक्कनेविदे उत्पत्ता जतसाकान यावद् यतिपागति करे वीका गमानेविदे एहीक
सवि परिमावादि प्राप्ति करवो । ववर काळादेसेव जइसेव हा यतामुक्ता उत्सयतयतस्तः पूर्वकोत्पद्यतुनिरस्तमुहूर्तरविका इयत । स एवोरुहृकासस्थितिकपूरपद्यते

मुञ्जतीहि अस्महिंयात् एयइय । सोचैव उक्कोसकालिठिईएसु उववज्जइ जइय्येण दी पलिउवमस्स अस्सवे
जइजागठिइएसु उक्कोसेणवि पलिउवमस्स अस्सवेज्जइजागठिति उववज्जाति । तेण भत्ते ! जीवा एव जहा
रयणप्पन्नाए उववज्जमाणस्स अस्सयिस्स तइय णिरयसेस जाव सेस कालादेसोत्ति णवर परिमाण जइय्येण
एक्कोवा दीथा तिणिवा उक्कोसेण सुखेज्जावा उववज्जाति सेस तचैव अप्पणा जइय्यकालिठिईत्त जाल जह

कपयन द्विपस्योपमस्यासङ्ख्यमामस्थितिकपूरूपैक्यापि पस्योपमस्यासङ्ख्यगणस्थितिकपूरूपैक्यते ते अवल । जीवा एव यथा रजप्रभायामुत्प
प्रमाणस्यासङ्ख्येन स्मर्येन निरवद्यप्य परब्रह्मण्य कालादेश इति नवर परिभाष उपन्यस्यैको वा द्वीवा वयोवोल्कपैतः सङ्ख्या वीरपद्यान्ते प्रो
वद । एतन्नाभिविषय कालपाञ्चवान् कर्तव्ये दाय परतन्मुक्ततामा अस्यो मरुतको एतच्छब्दको चार पूर्वकाहो चार परतन्मुक्त पश्चिम पाठ मरुतश्च
वको एतन्नाकाल नावत् नति पामति चरे । साचेव सकलासाकाङ्क्षाएतन् अवव्यति । तेकोच एतच्छब्दकाच क्षितिकनेविषे उपपे । अहस्य च अपि सावमस्य
पमव्यवसायमहिंणुनु उक्त्वासायवि पलिपावमस्य असख्यइभामहिंणुनु उपव्यति । अवस्यवको दाय परभापमने यसस्यतातभाग स्थितिकनेविषे उपपे
एतच्छब्दको पवि पभापमने यसस्यतातभाग क्षितिकनेविषे उपपे । तेचमते कोपा एव अहा एवव्यमाए एवव्यमाएव अससिच तत्रैव चिरवसेव काव
काहादेशति । तेइ हेमवपन् कोच इत्यादि इम विम एतमपमा पुर्विचोकाविचनेविषे उपपताने असखाने कदा तिमहोच निविषेइ समस्य अहको वा
वत् मेव कामादेश पात्रोचन पतसाकने कडवो । नवर परिभाष अहसेव एककावा दोवा तिचिवा एककासुख सखेकावा अवव्यति सेसंतवेव । एत
माविषय परिभाषनेविषे असख्यवको एक पयवा दाय पयवा तीग पयवा दाय तिचिवा एककासुख सखेकावा अवव्यति सेसंतवेव । एत
मा पभाषवको गव तिमहोच कडवा इ । साचेव पयवा अहसकाकाङ्क्षा कापा । तेकोच पापयपे अवस्यकाचक्षितिकने विषे उपपनो । अहसेव
प्रीमुक्त हिंणुनु सकलासेव पुनकाको पाठएसु अवव्यति । अवस्यवको परतन्मुक्त क्षितिकनेविषे उपपे एतच्छब्दको एवकाहो पाचखानेविषे उप

मष्टिपञ्चगिर्याया ममङ्कान्तवयापुष्पयु पञ्चगिर्यतियत्पति शक्ता ॥ शवसेस जयेत्येतादि ॥ शवसेसं परिमाणादिहारवात यथा पुष्टिवीकायिके
 पूष्यप्राप्तमया मष्टिपञ्चगिर्याया पुष्टिवीकायिकोद्देशे विहित तथैवासाधितम् पञ्चगिर्यतियत्पदाप्रमाणस्य वाच्यमिति ॥ शक्तासक पक्षिष्वमस्तस्य पुष्य

शोण श्रुतोमुजसिठिइसु उक्तीसेण पुष्वकोलीस्याउएसु उययज्जति तेण जते । श्रुवसेस जहा एयस्स पुठवो
 काढाएसु उययज्जमाणस्स मज्झिमेसु तिसु गमएसु जाव श्रुणवघोत्ति । भवादेसेण जहसेण दो जवगगहणाइ
 श्रुतोमुजसिठिइसु श्रुसिहियानु । सोचेव जहणकालिठिइएसु उववणो एसवेव यसस्यया णवर कालादेसेण जह
 प तवेव ॥ स ययात्सना जपयकासत्त्वितिको कातो जपयेमाकमुहुत्तैस्त्वितिकेपूरूपयत्त ते नदत्त । जपयेव यये
 तस्य पुष्टिवीकायिकपूरूपदामाप्तस्य मज्झमपु श्रिपु गमसेसु यावदपुवत्त इति । भवादेसेण जपयसो द्वे जयपहरे उत्कर्णयोसो जवपहकानि
 कासादधान जपयतो वृत्तमुहुत्तै उत्तपयतयत्तः पुष्वकोत्यपुत्तुजिराकमुहुत्तैरचिका । स एव जपयकासत्त्वितिकपूरूपयत्त एया सैव जपययत्ता

यत्र । तत्रभत परमस जहा यस्य पुठवोकाइणस उववकासायस । तेव हेमगवन् इत्यादि वाक्यतो जित एकोत्त पुष्टिवीकायिकेनविदे जपयताने । म
 निमसु निम ममप जाड पववति । जपयज्जति तोन यमाजेविदे वासण जपययमगे कक्षा तिम इहा यवि कइवा । भवादेसेण जहसक सामय
 जहवाइं जकामेव पवमववइवाइ । मयपाययोने जपययको हाव मयमज्झ करे उत्तपुठवको पाठ मयमज्झ जपयत्त । कासादेसेण जहसेस दो
 यनामज्झना उक्तामेव जगादि पुष्वकोलीया कइहि यथामुहुत्तपि यमज्झियाया । कासापाययोने जपययको हाव यतमुहुत्तै हाव मयसकवो उत्तपुठवको
 वार पववाडो वार यतमुहुत्तै करो पथिक ते पाठमयमज्झ सर्ववो । सोचन जहणकालासिठिइएसु उववका एसवेव ययवत्ता । तेरोव जपययकाठ कि
 तैकनेविदे जपय एरोव रत्तयता कइवो । एवर कासादेसेण जहसेस हा यनामुहुत्ता एवइत्त । एतस्मादिमेव कासापाययो

शब्दाभामं पुष्कोटिपुस्तमस्रिपति । कथं नसम्प्री पूर्वोक्त्यापुष्कः पूर्वोक्त्यापुष्केष्वेव पञ्चेन्द्रियतिर्यक्तस्य इत्येव सप्तसु सप्तपदेषु सप्तपद

योगे दो स्थितोमुज्जता उक्कोसेण स्थितोमुज्जता एवद्वय सोच्येव उक्कोसकालिष्ठिंएसु उद्यवस्यो जहस्येण
पुष्कोटिस्थिताउएसु उक्कोसेणवि पुष्कोटिस्थिताउएसु उद्यवज्जह एस्येव वसस्यया गवर कालादेसेण जाणेज्जा ।
सोच्येव स्थप्यणा उक्कोसकालिष्ठिं जहत् सोच्येव पठमगमगवसस्यया गवर ठिष्ठिं से जहस्येण पुष्कोटि उक्को
सेणवि पुष्कोटि सेस तचेव । कालादेसेण जहस्येण पुष्कोटि स्थितोमुज्जतमस्रिहिया उक्कोसेण पालिनुवमस्स

मवरं कालादेसेन अपन्यतो हे त्त्तमुहुत्तं उत्तपतोहो त्त्तमुहुत्तं इत्यत । स एवोत्तपुष्कास्तितिकेयूरपको अपन्यत पूर्वोक्त्यापुष्पु उत्तव्यं
कापि पूर्वोक्त्यापुष्पुत्तप्योते एया येव वसस्यता नवर कालादेसेन जानीयात् । स एवात्मनोत्तपुष्कास्तितिको जातः सेव प्रथमगमकवत्त
यता नवर स्थितिसस्य अपन्यतः पूर्वोक्तित उत्तव्येकापि पूर्वोक्तितः श्रेयं तचेव । कालादेसेन अपन्यतः पूर्वोक्तित्त्तमुहुत्तपिका उत्तप्यतः

ने जवस्यको दोव पगत्तमुहुत्त उत्तप्यतको पाठ पगत्तमुहुत्त पाठ मवसको पाठ कालाकाव भाव्य करे । सोच्येव उक्कोसकालिष्ठिंएसु उत्तवको । तेहोव नि
से उत्तप्यतकाव क्षितिकनेविदे सपना । जहस्येव पुष्काको पाठएसु उक्कोसेवि पुष्काको पाठएसु उत्तवज्जह एस्येव वसस्यता । जहस्यतको पूर्वोक्तो
पाठपानि विदे अपने उत्तप्यतको एहीन मसकोहो वसस्यता जानीको । गवर कालादेसेव जानीको । एतकोविशेष कालापात्रयोने जानीको । सोच्येव
पयसा उक्कोसकालिष्ठिं दो जानीको । तेहोव पापपये उत्तप्यतकाव क्षितिक इया । सोच्येव पठमगमम वसस्यता । तेहोव पक्षिवा समानी वसस्यता स
यको इहो जानीको । पवर ठिष्ठिं से जहस्येव पुष्काको उक्कोसेवि पुष्काको सेस तचेव । एतको विशेष क्षिति जहस्यतको पूर्वोक्तो उत्तप्यतको पवि
पूर्वाको जानीको श्रेय तिमहीव जहनी । कालादेसेव जहस्येव पुष्काको एहीमगुत्त मस्रिहिया । कालापात्रयोने जहस्यतको पूर्वोक्तो पतमुहुत्तं पचिक ।
उक्कोसेव पक्षिपात्रमस्र पसस्यतत्तमं पुष्काको पुहुत्त मस्रिहिया एवइय । उत्तप्यतको पक्षिपात्रमानी पसस्यतत्तमानी पर्वकाको एवइय पचिक एतसाका

[illegible]

युपां पञ्चेन्द्रियतिरयामसङ्गतानामप्राधाविति चतुर्थगमे-सङ्कासेक पुर्वकोष्ठिवाउएतु उववज्जेज्जति ॥ अपन्यापुरसल्लो सङ्गतायुक्तेष्वेव पञ्चेन्द्रि

माणस्स अ्सग्गिस्स णवम गम तहेय णिरयसेस जाय कालादेसोसि णवर परिमाण जहा एतस्सेव तति यगमे सेस तचेय । जदि सग्गिपचिदियतिरिस्कजोणिएहिती उवयज्जति कि सखेज्जावासा अ्ससखेज्जावासा उय ? गोयमा ! सखेज्जावासा णो अ्ससखेज्जावासा । जदि सखेज्जावासाउय जाय कि पज्जससखेज्ज अ्सप ज्जतसखेज्ज दोसुवि । सखेज्जावासाउयसग्गिपचिदियतिरिस्कजोणिए जे नविए पचिदियतिरिस्कजोणिएसु

नवमोगम ससैव निरवहाय याव त्कालादय इति णवर परिमाण यथेतस्सेव तृतीयगमे छपं तवव ९ । यदि सञ्चिपञ्चेन्द्रियतिययोगोन्निकेज्ज वत्तपत्त कि सङ्कयवर्पायुः असङ्केयवर्पायुः ? गौतम । सङ्केयवर्पायुर्णो असङ्क यवर्पायु । यदि सङ्केयवर्पायुः यावत्कि पर्याप्तसङ्केयवर्पायुस सङ्केय ? द्वयोरपि । सङ्क यवर्पायुकवत्किपञ्चन्द्रियतिययोगोन्निको यो नविक्कः पञ्चेन्द्रियतिययोगोन्निकयूत्तपु स जवत्त । कियत्कास० ? गौतम ।

माव जहा एतस्सेव तदवयम सेसतवव । एतकोविद्यव परिमाण किम एवमा नोक्का यमानेविये कक्का तिम इहां पणि कइवा यय तिमहोव कइवा । जदि सञ्चिपचिदिय तिरिक्कवाविद्वितो उववज्जति । का सङ्को पचेद्विद्व तियेववाविद्ववको जपणे । कि सखेज्जावासा असखज्जावासाउव । ता अ्सू स ज्जात वर्पायुपवको जपणे अववा असज्जात वर्पायुव यावत् छपणे इ प्र उत्तर । गायमा सखज्जावासा वा असखेज्जावासा । हेगौतम सख्यात वर्पायुय वको जपणे नको असज्जातवर्पायुय यावत् छपणे । जदि सखज्जावासाउय जाव कि पज्जत सखेज्ज अपज्जत सखेज्ज हासुवि । को सखयाववर्पायुय याव त् छपणे इत्यादि यावत् अ्सू पर्याप्त सखयात वर्पायुय यावत् जपणे यावत् अपयाप्त सखयात वर्पायुय टागावको उवणे । सखज्जावासाउय सञ्चिपचिदिव तिरिक्कवाविद्व जे भविए पचिदिव तिरिक्कवाविद्व उववज्जितए । सखयात वर्पायुव सञ्चोपवेद्विय वियेववाजिक्क हेमगवन् जेह भविक्क पचेद्वो तियेव या निक्कनेविये उवववावाण्य पचेद्वो वियेववाजिक्कनेविये उवणे । सेवभते वेवइ । तेह हेमगवन् जेतसावास ख्खितिकनेविये उवणे इ प्र उत्तर । भोवमा

पतिपदव्ययान इतिरुक्ता पूयबोध्यपुकेयितुस्तं ॥ अथैवं ब्रह्म एयसेत्यादि ॥ इत्याद्येय परिभाषादि एतस्या सञ्चितिर्येद्वयस्य ॥ सञ्चिति

उययज्जिज्ञाणं मेण ज्ञेते । केयति ? गोयमा ! जहणेण अतोमुक्ता उक्कोसेण तिपलिठवमठितीएसु उवय
ज्जिज्ञा । नण ज्ञेते । अयसेस जहा एयस्सचेव सयिस्स रयणप्पजाए उवयज्जमाणस्स पठमगमए णवर हंगा
हंगा जहणेण अगुलस्स अयसेज्जज्जाग उक्कोसेण जोअणसहस्स सेस तचेव जाव जवादेसो , कालादेसे
ण जहणेण दो अतोमुक्ता उक्कोसेण तिणि पलिठयमाइ पुह्वकीणीपुक्कासमप्पहियाइ एवइय काल । सो

अप्यमाजामुहुलमुरज्जेव त्रिपत्तोपमस्त्वितिकपूत्तयत । ते प्रवत्त । अथोय यथेतस्यैव सन्निभो रजसमायामुत्पद्यमानस्य प्रथमपमके नव
रमवगाहना अपन्यनाहुतस्यावहु य आयमुत्सर्पेव योजनसहस्रं क्षय तथैव यावद्वावेसा इति । कासादेसेन अपन्यतो द्वेस्तमुपूतं उत्कर्षेत
तीति पन्धोपमानि पूयबोदिपुयजापिकानि इत्यन्तं काल । स एव अपन्यकालस्त्वितिकपूत्तय एया सैव वज्जयता नवर कासादेसेन अथन्य

अइसेव पतामकनं उवासेव त्रिपनिषावमहिरेम उववसेय्या । हेमोपम अपगवबको यतर्मुहुत उत्कृष्टबको तोन पकोपम स्त्वितिकनेदिवे उपके । तेव
भत परसेव ब्रह्म एयसेस । तेव हेमबन् पवगेय परिभाषादि विम एहीन । सञ्चित्य रजसमायए उत्कर्षमायए पठमममए । सञ्चो पवेद्वि ति
येवने एतमपमानिदिवे उपववाबकाने पडिवा ममानेदिवे बज्जा विम जावो । नवर योयाहवा जहसेव अगुलस्य अयसेज्जममं । एतकोविधेय अय
माहना अयइववो वगुनना अयववातमाभाय । उवासेव आपवसहस्स सेस तचेव जाव अवादेसोति । उत्कृष्टयको आजनसइय ते मत्सादिव या
बोने जावो येव तिमहीन उववा कावत् भवादियत्तने । कासादेसेव जहसेव हो यतोमुहुता । कावपाययोने अपगवबको एव यतर्मुहुत ते मवग
इव पाययोनि । उवासेव तिचि य उपायमाह पुमकादो पुहुत मस्रियाए एवदवकालं । उत्कृष्टबको तोन पकापम पुवबोको एवव पथिव एवको
मारना पठिकोपरे बइवो एतसाकाव वावत् मति आयति करे । सावत् अइववासाहिएसु उत्कर्षा एयसेव वज्जयता । तेहीन अथन्यकाव क्वितिच

मेमुति ॥ अपम्यस्वितिक्रमपु ॥ एवं जहा रयकप्यभाए इत्यादि ॥ तत्र संज्ञनोत्तरादि अनुबन्धयोगेणाह ॥ मवरं परिमादमित्यादि ॥ तत्रेद-

चेय जहयाकालितीएसु उववयो एसचेय वसहया नवर कालादेसेण जहसेण दी स्यतोमुक्ता उक्तीसे
ण चत्तारि पुव्वकोलीनं चउहि स्यतोमुक्तासेहि स्यप्रहियाद्यं । सोचेय उक्तासकालितीएसु उववयो जहसे
ण तिपलिन्नमठितीएसु उक्तीसेणवि तिपलिन्नमठितीएसु उववज्जाति । एसचेव वसहया नवर परि
माण जहसेण एक्कीवा दोवा तिथिया उक्तासेण सखेज्जावा उववज्जाति, ठंगाहणा जहसेण स्यगुलस्स स्य

तो इत्तमुहुत्तं उरकप्येव वत्तः पूव्वकोत्यवतु निरत्तमुहुत्तं रविणा २ । स एवोत्कसकालितीकपूव्वको अपम्येन त्रिपस्योपमस्वितिके पूव्व
पेकापि त्रिपस्योपमस्वितिकपूव्वगत एया केव वत्तज्जाता नवर परिमाणं अपम्येनो वा ही वा श्रयोवोत्कपयतः सस्येया वोत्पद्यन्ते अवभा
हना अपम्यनाहुत्तस्वासस्यय प्राप्नुस्कर्पेव योजनसहस्रं इय तसेव यावदनुबन्ध इति । प्रवादेनान ह मवयवव, कालादेनान अपम्यत खीवि

नविपे उपना एहाव वत्तज्जाता वाचवो । नवर कालादेवत्तं एहावत्तं द-एगामुहता उक्तासेव चत्तारि पुव्वकोलीया वत्तहि अतामुहुत्तं चत्तारिवाचो ।
गतताविमय कालपात्राव वत्तज्जातको दाय अत्तमुहुत्त वेसवपहवमाटे, उत्कष्टवको चार पुव्वकोली चार अत्तमुहुत्त पधिव ते पाठ भवपहवमाटे
एहको भावना पृथिवीपरे कडवो २ । साचय उत्कालासकादिहिएसु उवववा । तत्रोत्त उत्कष्टवत्त क्कितिकनेविये जयना । जहसव तियविथानमहिहिए
स । तेह वत्तज्जातको तोन पन्नापम क्कितिकनेविये उपवे । उत्कालासेवनि तियावथायमहिहिएसु उपवज्जाति एसचव वत्तववा । उत्कष्टवको पणि ताज
वन्नापम क्कितिकनेविये उपवे एहोत्त वत्तज्जाता कडवो । नवरं परिमाण एहावा दावा तिथिया उक्तासेव सखेज्जावा उववज्जाति । एतसावमे
य परिमाण वत्तज्जातको एक पववा दाय भववा तोन उत्कष्टवको सख्याता उपवे । पागाहवा जहसेव र्गगुलस्य पसकल्लरमाग उक्तासेव जापवस
इसस ससतचर माव पकवपाति । पववाहना अपम्यवको पगुलना पसकालातमा भाव उत्कष्टवको वाकमसहवको जहवो येय तिमहील कडवो याव

सखेज्जहाग उक्खोसेण जोशुणसहस्स सेसं तंचेव जाय अणुवबोसि । अयावेसेण वो नयगगाहणाह काला
 देसेण जहणेण तिसि पलित्थमाह अतोमुज्जमस्रहियाह उक्खोसेण तिसि पलित्थमाहं पुव्वकोलीए अय्य
 हिपाहं । सोवेव अय्यणा जहयकालाठितोत्तं जासं जहणेण अतोमुज्जस उक्खोसेण पुव्वकोलीआउएसु उयव
 जाति उद्धो से जहा पुत्तस्सयेव सखिपचिवियस्स पुठवीकाहएसु उयवज्जमाणस्स मज्झिमएसु तिसु गमएसु
 सवेव इहोवि मज्झिमेसु तिसु गमएसु कायहा सयेहो जहेय एत्यचेव अयसि मज्झिमेसु तिसु गमएसु सोखेव

पस्सोपमानि यत्तमुद्धोविअम्युत्कण्ठ खीचि पस्सोपमानि पूव्वकोल्याचिअति । स एवाअना जपयवाअत्तिविओ जातो जपयनेनात्तमु
 दूत मुरकपत्तः पूर्वकोल्यापुणु उत्पद्यन्ते, सखि अस्स पचेतस्सेव सखिपचिअन्त्रियस्स एविवीकायिकपुत्तयानामस्स मज्झिमेसु तिसु गमएसु
 सुव्वेवहापि मज्झिमेसु तिसु गमएसु कर्तव्या एवओ पचीवाअा सखिमनुज तिसु गमएसु स एवाअम्युत्कालात्तिविओ जातो यथा मयमयमवे

त एतद्वयवने । मगाइयं हो अयमइयार । मयवायवओम हाय मयववव करे । कावादेसेव जहवचं तिसि पचिवावमार यतोमइय मयइयार ।
 कावायवओम जहववओम तोन पक्कापय यत्तमुद्धो एविअ हाय मयवववमाते । उक्खोसेव तिसि पचिपोवमाह पयवओमोद ययइयार । से
 रकुटवओ तोन पक्कापय पूव्वकोली करी एविअ हाय मयवववमाते । हायव ययवा जहववावहिआ हाया जहवेचं यतोमुज्जस उक्खोसेचं पुव्वकोली
 पाठएसु जहवववति । तेओव पापवने जहवववाह विअतिव इहो जहवववओ यत्तमुद्धो जहवववओ पूर्वकोली पाचसावेविने जपये । एहो से जहा र
 तकवव । सखिपरिमाव यज्जमनावि पाप्पि विम एवेमेव विअये । एवि पचिदियव पुठवोकारएसु जहवववमावस मज्झिमएसु तिसु गमएसु । सेओ
 पचेद्विअने एविओकाविअने विने जपयवतावकावे मज्झम तोमेरं जपानेविने यओ । एवेव इहवि मज्झिमेसु तिसु गमएसु काववमा । ते मयवओमो इहो
 पचि विववा तोन ममानेविने जहवओ । एवेहो महेर एतवव एववि मज्झिमेसु तिसु गमएसु । एवेव विमइओव इहोव विअये एवओ पचेद्विअ तिअिव

उक्तोऽर्थे संज्ञातव्यव्यक्तितति ॥ अथ संज्ञापण्येन्द्रियेभ्यः संज्ञापण्येन्द्रियतिर्येभ्यमुत्पादयन्नाह—अदि सखीत्यादि ॥ अथसेतं अहा एयस्सवेव
संज्ञिस्त्विति ॥ अथस्य परमावादि तथैतस्यैव संज्ञापण्येन्द्रियतिर्येभ्यः अत्यन्तं केवल तत्रावगाहना सम्यग्भूरित्यादिकोक्षा इहत्सुपर्यतो योगमवसह

स्यप्यणा उक्तोसकालठित्तीतं जातं अहा पठमगमए णवर ठित्ती स्यणवधो जहस्येण पुसुकोली उक्तोस्येणवि
पुसुकोली, कालादेसेण जहस्येण पुसुकोली अतोमुजसमस्रहियाइ उक्तोसंण तिस्सि पलितवमाइ पुसुकोली
पुजसमस्रहियाइ, सोचैव जहसकालठिदंएसु उवयस्यो एसचैव वसस्यया णवर कालादेसेण जहस्येण पुसु
कोली अतोमुजसमस्रहियाइ उक्तोसंण वसस्रि पुसुकोलीतं वउहि अतोमुजसोहि अस्सहिियातं । सोचैव

अथर स्थित्यनुवन्तौ अपम्येन पूर्वकोटिः उत्कर्षेण पूर्वकोटिः कालादेष्टान अपम्यता पूर्वकोटिरन्तर्मुद्रुत्तरपिका' उत्कर्षेण कोटि पत्तो
पमानि पूर्वकोटीपुपयज्ञापिकानि । स एव अपम्यकालास्त्वितिकेपुपय एपायैव लक्ष्यता गवरं कालादेष्टेन लक्ष्यतः पूर्वकोटिरन्तर्मुद्रुत्तरपिका
वहेयाने त्रिपै मध्यम तोन ममानेविपै कक्षा तिमशौच इहा पवि कइया १ । सोचैव अणवा उक्ताउक्ताहिरं'या कापो कइया पठमगमए । तेहीव या
पवपे संज्ञातवयोपुपय संज्ञीपवैद्विज दिवैरवगानिज आपवपे उत्कर्षकाला क्कितिक पूर्वो किम पठम यमे कक्षा तिम कइयो । गवरं ठिदं' अणवको ज
इयव पुत्रकाओ कक्षासिचवि पुत्रकोटो । वतकाविसेप क्किति अतुत्रय अणववको पूर्वकाओ उत्कर्षवको पवि पूर्वकाओनो कइयो । कालादेसेचं अहसे
व पुत्रकाओ अतामभूत मध्दहियाइ । कालपात्रयीने लक्ष्यवको पूर्वकाओ अतर्मुद्रुत्तरौ अधिक ते वेमवपइयमाटे । उक्तोसंण तिस्सि पलितवमाइ
पुत्रकाओ पठम मध्दहियाइ । उत्कर्षवको तोन पण्णापम पुत्रकाओ पुत्रय अधिक ते पाठ मवपइयमाटे मापना पुठोपरे कइयो ० । सोचैव अणव
कालाहिरं ० अणवका पसचैव वतावया । तेहीव अणवका क्कितिकनेविपै लक्षणा ए सयकोही पुठोपरे वज्जवया कइयो । गवर कालादेसेचं अहसे
व पुत्रकाओ पनोमभूत मध्दहियाइ । एतकाविसे कालपात्रयीने लक्ष्यवको पूर्वकाओ अतर्मुद्रुत्तं अधिक होय मवपइयवको । उक्तोसंण वतादि पुपय

उक्तीसकालठिईएसु उग्रययो जहणेण तिपलिउग्रमठिईएसु उक्तीसेणयि तिपलिउग्रमठिईएसु अत्रसेस
तचेय पयर परिमाण ठेगाहणाय जहा एतस्सेय तइयगमए नवादेसेण दो जवगहणाइ, कालादेसेण जह
योग तिखि पलिउग्रमाइ पुअकोनीए अग्रहिंयाइ उक्तीसेणयि तिखि पलिउग्रमाइ पुअकोनीए अग्रहिंयाइ
तग्रइय जाय करेजा । जड मणस्सेहिनी उवयजाति कि सयिमगस्सेहिनी अग्रहिंयाइ मणस्से ? गोयमा !

सुअयतयतस पूयजातयतु निरस्तमुदूर्नेरपिका ८ । स एवोरउटकालस्थितिकृत्यको अपयस्य त्रिपस्वोपमस्त्वितिकृत्यैवापि त्रिपस्वोप
मस्त्वितिकृत्ययत तचेय नयर परिमाणमवगाहना न ययेतस्यैव तुनीयस मवादसम हे मवयइव, कालावक्षण जयत्यतलीवि यस्वोपमानि
पूअकोट्यापिकानि तत्त्वैवापि त्रीवि यस्वोपमानि पूअकोट्यापिकालीयत माठसुपर्यात् ६ । यदि मनुष्येभ्य उत्पद्यन्त कि सुच्छिन्नमनुष्येभ्यो

आशोपा बदहिं येनामकतकि यप्रियाया । उरकुटबको व र पूर्वकावा वार वस्तुमुदूर्नेरती पविक् ते पाठ मवयइवको मावना पठिखीपर ८ ।
माचइ उजायकासहि । वस उवका । तेहोअ उरकुटकास क्कितिकनविदे कपना इत्यादि । कइवेव तिपलिपावनहितीपसु उकासिंवावि तिपलिपावनहि
तीएसु यवसेस तचइ । जयत्यवको तीम यकापम क्कितिकनविदे कपने उरकुटबको यवि तीम यकापम क्कितिकने विदे कपने वावता तिमकीज व
इमा । वयर परिमाण पागाइकाव कइ । जतवस ततिय वसर । यतवाविशर परिमाइ त उरकुटबको उव्याता कपने, यरीर ववनाइना उरकुटबको
याजयमइय इत्यादिक । कइर यतवायव तइयममए । त्रिम एकात्र वात्रा यमानविदे कका तिम कइया । भवाटमेव टामववटकाइ । भवाटमेने
टाय भवकइय कइया । जामाडेसेव अइवने तिखि पलिपावमाइ पुअकासीय यप्रियाय । कासुपायकोने जयत्यवको नाम ---

क येअवमाठ । उकावासेवि तिखिपानपावमाइ पुअकासीय यप्रियाय उवय जाय करेजा । उरकुटबको परि ८ । न पथन एम पूर्वकावाको पथि
क वमवगुइवमाठे यकासमान पुव यतकावाक वावत् गतिपागति करेट । जइमवसहिताउवयव्याति । जामा मनुष्यको कपने । कि सविमनुस्सेविती

सखिमणुस्सेहितो अस्सखिमणुस्से । अस्सखिमणुस्सेण जंते ! जे नविण पचिदियतिरिक्कजोगिणसु उवज्जति
 सेण जंते ! केवडयकाछठिईएसु उवयज्जाति ? गोयमा । जहणेण अतीमुज्जत्त उक्कोसेण पुव्वकीली आउएसु
 उवयज्जाति छद्दी से तिसुवि गमएसु जहेव पुठवीकाइएसु उवयज्जमाणस्स सबेहो अहा एस्यचेव अस्सखिस्स
 पचिदियस्स मज्झिमेसु तिसु गमएसु तहेव निरवसेस जाणियह । जदि सखिमणुस्स कि सखेजावासाउय

उसखिमणुप्यप्प सत्पद्यात्ते ? नीतम । सखिमणुप्यप्पो अखिमणुप्यप्पो । असखिमणुप्यो नदत्त । यो सखिक्क पण्हेन्नियतिर्योगोमिक्केपू
 त्यद्यत्ते स नदत्त । क्षिपत्वासखितिकपूत्यद्यत्ते नीतम । कपण्यमानमुर्तमत्कर्पतः पूर्वकात्तापुण्यु उत्पद्येत । सखिक्कस्य त्रिविपि गमकपु
 ययेव पृथिवीकायिकपूत्यद्यमानस्य सकथो यथा यतस्येवा सखिक्कः पण्हेन्नियस्य मध्यमपु त्रिपु गमकपु तथैव निरवद्येप मखितव्यम् । यदि

पमखिमचस्से । ता पूर् सखीमवयवको छपवे पडवा असखी मनुष्यको छपवे ६ म उत्तर । मायमा सखिमचसेदिता एसखिमचस्से । हेमोतम सं
 भौमवयवको छपवे एसखी मनुष्यको छपवे । एसखि मनुष्यको भंत क भवि । एसखी मनुष्य हेमगवन् जेव मखि । पंचदिव तिरिक्कजाविरस ७
 ववववि । पंचेद्वि तिरिक्कजाविरसनेवि छपवे । सेकमते केवडय माइ ३० सु उववववति । तेइ हेमगवन् खेतकावाव खितिकनेवि छपवे ६ म उत्तर
 २ । मायमा कडवव भतामहुत्त उवकासवं पुव्वकोही पाछाउ उववववति । हेमोतम कडववको भतामहुत्त पाछवे छपवे उत्तमृष्टवको पूर्वकाही पा
 चयानवि छपवे । सखी से तिसवि यमएसु कडव पुठवीकाइएसु उववववमाकस्य । सखिपरिमावाटि एसखीमनुष्यन तोनेई गमा पचिक्कानेवि जेमा
 टे नवेई यममावि पचिक्का तोन ममा समवे कडववको तेका उत्तमृष्टवको पवि भतामहुत्त खितिकपवे करो एक खितिकपवांइका पित्त १० ।
 आदिकनेवि छपजताववने कही तिमज कडवो । सबेडा कडा एववेव एसखिक्क पचिदियस्य मखिमस निदमम मर

संवेव जिम इहाव पंचेद्वि तिरिक्कये एसखी पंचेद्वि तिरिक्कको, पंचेद्वि तिरिक्क उत्तावपचिक्कालवि सखीपंचेद्विमा विपवा तोन ममाजे

રામાના શ્રાવણ પરસ્પરીનાશિત્યાકલેયેતિ,
યના પ્રાપ્તિવાતે ૪ સદુરિ છે જણાવવામાં

पुनरुद्गते मनेवं-प्रयागद्वीपेन अपन्येन हे शतमुत्तरेण यतस्तः पूर्वकोट्यो उत्तरेण सप्त
पापिना एव अपन्यस्थितिकर्णोपकथित्यत्र सर्वेण अपन्यस्थितिको अपन्यस्थितिकेयित्यत्रान्तर्भूतः सर्वेण अपन्यस्थितिक उरुपस्थितिके

सयिमणुस्मरस पुनरीकाद्वपु उयवज्जमाणस्स पठमगमए जाव जथादेसोत्ति कालादेसेण जहणेण दो स्यतो
मुज्जता उक्कोसेण तिगिपल्लिजयमाइ पुव्वकोफिपुज्जसमझिहयाइ सोचंय जहणकालिठिइएसु उययणो सवेय
यसइया गयर कालादेसेण जहणेण दो स्यतोमुज्जता उक्कोसण चत्तारि पुव्वकोफिउ चउहि स्यतोमुज्जतेहि

ययानिच (प्रवृत्ति) यावदुत्तरपतुं नु भदत्त । विपरकात्त ? गौतम । अपन्येमान्नुत्तरेण त्रिपत्तोपमस्थितिकपूरपद्यत । सविस्सस्य
यया उत्तरयेय सच्चिममुयस्य पयिदीकायिकपूरपद्यमानस्य प्रथमगमए यावद्गवादेश इति । कालाद्वयान अपन्यतो हे सन्नुत्तरे उरुपयंत स्त्रीवि
पत्त्यापमानि पूव्वकाटिपुण्यमापिधानि । स एव अपन्यकात्तस्थितिकपूरपत्त सर्वेण यद्यप्यता नवर कालाद्वयान अपन्यतो द्वसन्नुत्तरे उत्कर्पयंत

वन् अनमाचान स्थितिकनविप उपलै १ न उत्तर । गाममा अङ्गण यतामङ्गल उक्कबीसक तिक्विपसिपावमहिइएव उववज्जति । उगोतम अद्यग्य
या पत्तमङ्गल स्थितिकनविपे अपत्त उरुपयंतको ताग पववापम स्थितिकनेविप उपलै । तेवमते सदा से कडा एतरेय । तेव वेमगवन् सच्चि परिमाका
विधानि तत्र पठन । सच्चिममुयस्य पुठविक्काइएमु उववज्जनावत्त पठमगमए जाव भगादमासि । सत्ताममुयने पुठविक्कायिकने विपे उपज्जताने पदि
ना गमामेविप क्वो तिमहाज क्वनी यावत् मवाइम मय । कालाद्वयान अङ्गण हाभतामङ्गला । कालपाथयोम अद्यन्यको वाय यनमुत्तरे वे मवगु
जमाटे । अङ्गबानेव तिनि पानपावमाइ पववाका पुत्त मभाइवार । उरुपट्टका तोन पववापम पववाको पुव्वका त पाठ मवगुइवक्को भावमा
पठनीपर वचवा । मात्त अङ्गणकायमहिइएमु उववज्जना मवेव यतवज्जा । तेवज्ज अद्यन्यकात्त स्थितिकनेविप उपलै सुगको दो वज्जयता पुठकोपरे वचवा ।
अथर आवादागक अङ्गण हाभतामङ्गला उक्ककायक चत्तारि पद्यकाकोपा वत्ताइ यतामङ्गलवि पद्यविवाह । एतकाविपय सुवव कासादेमेवरो ज

अस्मिहियात् । सोचैव उक्तीसकालिहिएसु उवययो जहस्यो तिगि पालिउयमठिहिएसु उक्तीसेणयि तिगि
 पालिउयमठिहिएसु सवैव यस्सया णवर उगाहणा जहस्येण अगुलपुज्जस उक्तीसेण पच धणुहसयाइ ठिइ
 जहस्येण मासपुज्जस उक्तीसेण पुव्वकोली एव अणययो चि जवादेसेण वो जवगगहणाइ कालादेसेण जह
 स्येण तिगि पालिउयमाइ मासपुज्जसमस्मिहियाइ उक्तीसेण तिगि पालिउयमाइ पुव्वकोलीए अस्मिहियाइ एव

वतस पूव्वकोल्य वतुप्पिरत्तमुदूर्तरिक्का । स एवोत्कटकासस्मिद्विपूत्तको जयस्यत विपत्तोपमस्मिद्विपूत्तकोवि विपत्तोपमस्मिद्वि
 पु उदूर्त वतस्यता नवरमवगाहना जययेनाहुसपुव्वकामुत्तर्पेव पच यमुः अतानि स्मिद्विजयस्यतोमासपुव्वकामुत्तर्पेव पूर्वकोटिरेवमनुय
 त्योपि जवादेसेन हे प्रवपहवे कासादेसेन जयस्यतलीवि पत्तापमानि मासपुव्वकामिक्कानि उत्तर्पेत कीरिपि पत्तोपमानि पुव्वकोट्याचिक्का

वगइवको जाव पत्तमुत्तुल हे मरमुत्तुलमाटे वतुत्तुलको वार पुव्वको वार वतमुत्तुल कोरो जचिक्क पाठ मवपुत्तुल माटे २ । साउव वक्कावकावठि
 रिएस वववका । तदोव वतुत्तुलकाव क्कितिकनेविपे जयना तेव । जहस्येव तिगि यचिपावमठिहिएस वक्काववति तिगि पचिपावमठिहिएसु सवैव
 वतगवव । जवववको तीन पव्वोपम क्कितिकनेविपे उपवे वतुत्तुलको यनि तीन पव्वोपम स्मिद्विकनेविपे उपवे इत्तादि पूर्वोक्ककोज उवै वतस्यता
 वववो । ववर वामावका जववव वतुत्तुलपुत्तुल । एतकीविमये पव्वमावना जवववको अगुल एवकाल जाववो । उक्तीसेव पचपुत्तुलमाटे ठिइ जहस्य
 मासपुत्तुल । वतुत्तुलको पंचसै धमुववो जाववो । क्किति जवववको मावएवकाल । वक्कासेव पव्वको एव पचपुव्ववि । वतुत्तुलको पूर्वोक्कको जो २
 म पतुवव पचि वववो । मकादेसेवका मवववकाज कानादेसेव जहस्येव तिगि पचिपावमाइ मासपव्वत मस्मिद्वियाइ । मवपावयेने दाय मवपुत्तुल
 करे कासपावयेने जवववको तीन पव्वोपम मास एवकाल पचिक्क जावना । उक्कासेव तिगि पचिपावमाइ पुव्वकोट्याचिक्का एववय जाव
 वरेव । वतवववको तीन पव्वोपम पूर्वोक्कको करो यचिक्क जावना एवकाकाव रावत्तु जचि पावठि करे । सावेव धयववा जहस्यकावठिहिया जाया ।

इय जाय करेजा । सोचेव व्युप्यणा जहसुसकालठिईठे जाते जहा सगियपचिविदियतिरिक्कजोगिणिसु उवव
 जामाणरस मज्जिमेसु तिसु गमएसु वत्तइया जणिया सखेव एयस्सवि मज्जिमएसु तिसु गमएसु गिरयसेसा
 जगियइया जवर परिमाणे उक्कोसेण सखेजाया उयवज्जति सेस तचेव । सोचेव व्युप्यणा उक्कोसकालठि
 इठे जाते सखेय पढमगमगयसइया जवर तेगाहणा जहसुस जहसुस उक्कोसणवि पच धणुहस
 याइ ठिई व्युणयधो जहसुस उक्कोसेण पुसुकोली सेस तचेव जाव जयादेसोसि । कालादेसेण

नि इयस पावत्तुपात् । स स्वात्मना जयग्यकासस्वित्तो जातो यथा सुद्धिपप्पेन्द्रियतिर्येयोमिकेपूरुपगमानस्य मध्यमेपु त्रिपु गमकेपु
 वत्तव्यता जचितता सर्वे ते तस्यापि मध्यमपु त्रिपु गमकेपु निरयधोया जचितव्या मवर परिमाव उत्कपंतः सक्रिया वीत्सयान्ते ज्ञेय तसैव । स
 स्वात्मनोरुपकासस्वित्तो जातः सर्वेव प्रथमगमकवत्तव्यता मवर अवभाइता जपस्येन पच पनु ज्ञतानि उत्कपतोपि पच पनु ज्ञतानि

ते होव पापपये जयव्यवधानस्वित्तिक इया । जहा सुद्धिपचिटिव तिरिक्कभाविणसु उववत्तभाचया । बिम सग्री पचेद्विय तिर्येवर्गेमिक्कमविदे जपजतानि ।
 मज्जिमेस तिस पमपस वत्तव्या मचिया । बिचका तोम ममानेविदे वत्तव्यता करो । सखेव एवज्जति मज्जिमएसु तिस गमएसु चित्तसेसा भाचिय
 वा । ते सगस्री हो एइना मध्यम तीनेर ममानेविदे निधियेवपके करो करी । जवर परिमाव उत्कसेव सखेजाया उववत्तवि सेसतचेव । एतकाविशेष
 परिमाव उटकटवको सदाता जपये येण तिमहोव करवा । साचेव जपया उक्कोसकासइया जाया सनेव वत्तव्या । ते होव पापपये उटकटवका
 न स्वित्तिक इयो ते सगस्री होव प्रथम ममानो वत्तव्यता इहा करी । जवर जामाइता जहकेव पंच सखइसयाइ । एतसाविशेष पचभाइता जसुव
 वको पंचसे धनपनो । उक्कासेववि पचपचइसयाइ ठिई पचवंधा । उटकटवको पचि पंचसे धनपनो जचित तजा पनुवन्व । जहकेव पुचकोली
 उक्कासेववि पुचकाओ ससतचव जाय मवाइसाति । जसववको पुंकाओ उटकटवको पचि पुंकाओ येय तिमहोव करवी वापय मवादेयसेमे न

जहखेण पुष्पकोठी अतोमुझसमझहिहाड उक्कोसेण तिसि पालिउवमाइ पुष्पकोठि पुजसमझहिहाड एउइय जाव करेछा। सोचेव जहखकालाठिईएसु उवययो एसचेव वसुधया गयर कालादेसेण जहखेण पुष्पकोठी अतोमुझसमझहिहा उक्कोसेण चक्षारि पुष्पकोठीठ वउहि अतोमुझतेहि अझहिहियाने। सोचेव उक्कोस कालाठिईएसु उवययो जहखेण तिसि पालिउवमाइ उक्कोसणवि तिसि पालिउवमाइ एस चेव छठी जहेव

स्वित्यमुद्यथा जपन्त्य पुष्पकोटिरत्नपेठोपि पूर्वकादि श्रेय तथैव यावद्वावक्ष्य इति । कासादक्षन कपन्त्यतः पुष्पकोटि रत्नमुद्गूर्तायिका उत्कथ्येत खोचि पत्सोपमसि पूर्वकोटिरुपपञ्चायिकाभीषणस्य भावस्तुर्गोत् । न एव जपन्त्यकालस्थितिकपूत्यस्य एषा चेन्न वस्तव्यता नवर काला दक्षेन जपन्त्यतः पुष्पकोटिरत्नमुद्गूर्तायिका उत्कथ्यतवस्तव्य पूर्वकोत्पद्यतुनिरुक्तमुद्गूर्तरचिकाः स एवोत्कथकास्त्यितिकपूत्यातो जपन्त्येन श्री चि पत्सोपमसि तिरर्चयैकापि श्रीचि पत्सोपमसि एयैव सन्धिययव सप्तममक सवादक्षन द्वु भवपश्य कासादक्षन जपन्त्यतटीपि पत्सोप

इय । कासादसेव जहखेण पुष्पकोठी अतोमुझस समझिहार । काकपात्रदोने जवम्बको पुष्पकोठी अतोमुझस पधिक । उक्कोसेव विस्विदासपावमा र पुष्पकोठी पुहुत समझिहार एवइय जाव करेछा । उरखटवका तोन पक्षापम पुष्पकोठी एवकव अचिक एतकाकाल वावतु गति भागति करे । मो चेव जहखकालाठिएसु उववका एसचेव वसुधया । तथैव जवम्बकाव स्थितिकमविप्रेअपनाएहोअ वस्तव्यता कहबो । बहर कामादेसेव जहखेण पुष्प काका रचनासुहुत समझिहार । पक्षानियय काकपात्रदोने जवम्बको पुष्पकोठी अतोमुझस पधिक अचिक । उक्कोसेव वस्तारि पक्षकातोभा बडकि अतामहुनेवि पयविभाषा । उरखटवको चार पुष्पकोठी चार अतोमुझतेहरी पधिक एतकाकाल वावतु गतिभागति करे । मायेव उरखामकामहुएण स उववका । तथैव उरखटवका स्थितिकमविप्रेअपना तेइ । जहखेव तिसि पक्षपावमा उक्कोसेववि तिसिपविपावमा उरखेव यदो अवेव स सप्तमपम । जवम्बको तोन पक्षोपम उरखटवको पचि तोन पक्षोपम स्थितिकमविप्रेअपने एहोअ सन्धि जिम सातमा गमानेविप कछो तिम क

सप्तममए चत्रादेमेण वो नवगगहणाइ कालादेसेण जह्मेण तिणि पलिउयमाइ पुव्वकीणीए अम्महिंयाइ
उक्कोसेण वि तिणि पलिउवमाइ पुव्वकीणीए अम्महिंयाइ १ । जइ देवेहिंतो उववज्जाति कि नवणवासी
देवेहिंतो उववज्जाति वाणमतरजोइसियेवमाणियेदेवेहिंतो उववज्जाति १ गोयमा । नवणवासीदेवेहिंतो वि
उववज्जाति जाय वेमाणियेदेवेहिंतो वि उववज्जाति । जइ नवणवासीदेवेहिंतो उववज्जाति कि असुरकुमा
रनवणवासिदेवेहिंतो उववज्जाति जाय यणियकुमारनवणवासी १ गोयमा । असुरकुमारनवण जाव यणि

मानि पूव्वकीट्यापिकानि उत्तरपैवापि ग्रीवि पस्योपमानि पूर्वकीट्यापिकानि २ । यदि इवेण्य उत्पद्यन्ते कि मवनवासि देवस्य उत्पद्यन्त
वाणव्यन्तरज्योतिषवैमानिकदेवस्य उत्पद्यन्ते १ भीतम । मवनवासिदेवोप्युत्पद्यन्त यावद्वैमानिकदेवोप्युत्पद्यन्त । यदि मवनवासिदेवस्य
उत्पद्यन्त किमसुरकुमारनवणवासिदेवस्य उत्पद्यन्ते यावरस्तानितकुमारनवणवासिदेवस्य १ भीतम । असुरकुमारनवणवासि यावरस्तानितकु

इवा । मवाटसव दा मवमववा १ । मववायवोन दाव मवगइव करे । वाकाटसव जइणेव तिणि पसिपावसाइ पुव्वकाओए अम्महिंयाइ । कामपा
नवाने जवमवको तोन पववापम पुव्वकाओ करो पविच । उत्तरासेववि तिणि पसिपावसाइ पुव्वकाओए पवमहिंयाइ २ । उत्तरावको पवि तोन प
ववापम पुव्वकाओ करो पविच एतदाकास वावत् गति पागति कर । जइ देवेहिंता उववज्जाति । वा देवको जपलै । कि मवनवासी देवेहिंतो उवव
ज्जाति । ता ए मवनपतो देवको जपलै पववा । वावमतर जोदसिय वेमानिव देवेहिंता उववज्जाति । वाजवन्तर देवको जपलै पथवा ट्ठातिपौ देव
को जपलै वेमानिव देवको जपलै २ प उत्तर । गावमा मवनवासी देवेहिंतावि उववज्जाति । वेगोतम मवनपतो देवको पणि जपलै इम । जाव
वेमानिव देवेहिंतावि उववज्जाति । वावत् वेमानिव देवको पवि जपलै । जइ मवनवासी देवेहिंतो उववज्जाति । जा मवनपतो देवको जपलै । विं
पमरकुमार मवनवासि देवेहिंता उववज्जाति । तो ए असुरकुमार मवनपतो देवको जपलै इम । जाव वावयकुमार मवनवासी । इम यावत्

यकुमारजनवणधासि । असुरकुमारेण जते ! जे घाविए पांचदियतिरस्कजोणिएसु उवयज्जिअए सण जते !
 केवडय ? गोयमा ! जहखेण खंतीमुज्जसिद्धिएसु उक्खोसेण पुव्वकोठिद्धिएसु उवयज्जोज्जा, असुरकुमाराण
 छठी णवसुयि गमएसु जहा पुठवीकाइएसु उवयज्जमाणस्स एवं जाय ईसाणस्स देयस्स तेह्व छठी जवा
 देसण सवित्त्य अठ भवमाहणाइ उक्खोसेण जहखेण दोसि ठित्ति संवेह्व जाणेज्जा । णागकुमाराण जते !

भारभवनवाचिदेव्योप्युत्पद्यते । असुरकुमारो भवत् । यो भविकः पन्नेभियतिर्यगोनिक्केपूरणुं व भवत् । कियत्तासास्सित्तिक्कपूर्ययेत ?
 भीतम् । अपन्ननाम्भुदूलेस्सित्तिक्कपूर्ययेत् पूव्वकोठिस्सित्तिक्कपूर्ययेत् । असुरकुमाराणां सावि नेवस्सपि गमकेपु यथा पृथिवीवायिक्कपूर्यय्य
 मानरपैव यावदीमानस्स इवस्स तथैव सावि जवावेद्यम् सर्वदाष्टी ज्वपइहाणि उत्कपंते अपत्येन इ जव स्थितिं सवक्कव जानीयात् । नाग

खजितकुमार भवनपतो देवबको उपपे इ म उत्तर । भावमा असुरकुमार भवत् आव खचित्तुमार भवत्कादि । हेमोवम् पसरकमार
 भवनपतो देवबको पचि उपपत्त वायत् खचित्तुमार भवनपतो देवबको पचि उपपे । असुरकुमारेव भते जे मविए पंचविह तिरिस्सजोविह
 उत्तवज्जितए । पसरकुमार हेमवन् ज मम् पंचेद्विह तिरिस्सजोविह उपपे । सेव भते खेवव । तेइ हेमवन् खेवडाकास स्थितिजने
 विसे उपपे इ म उत्तर । भावमा जहखेव यथाभक्तुद्धिएस । हेमोतम् जवम्बको यत्तुद्धत्त स्थितिजनेविसे उपपे । उत्तकासं पुज्जकाठो ठिइएसु
 पवखेज्जा । उत्तुद्धको पूव्वकोठि स्थितिजनेविसे उपपे । असुरकुमाराण जहो जवसुनि भमएसु जहा पुठवीकाइएस उत्तवज्जमाणस्स एव जाव ईसाणस्स दे
 वस्स तइव यतो । पसरकुमारने खच्चिपरिमाचादिप्रति जवरे जमानेविसे जिम पविजोकायिजनेविसे उपपत्तायजाने एवं पविजोकायिजनेविसे देवजो
 उत्पत्ति जहो असुरकुमारबको इ मानपर्यन्त इम करोने तेजने पंचेद्विह तिरिस्सजोविह जव जहवी इ मान पत्तजोव देव पविजोकायिजनेविसे उपपे इम
 करोने वायत् ईमानदेवने एवो ज्ज्जा । भवादेसेव सवत्त प्रइ भवत्काद । भवमायजोण सत्तयेइ भाठ भवत्काद करे । उत्तकासेव वइखेव दासि ठि

चित्य पुनरन्तर्मुहूर्तः पूर्वकाटीप्रिय सर्वेषु इति, भवमग्रे-नवरं परिभाषमित्यादि ॥ तत्र परियाकमुत्पत्त सङ्कता उत्पद्यन्त, यद्यगहनाभो
स्वयतो योजनसङ्ख्यमिति । अथ अनुपन्यस्तमुपादयकाह-वक्ष्यमुत्सृजितो इत्यादि ॥ मदी स तिसृषु वि गमयसृजति ॥ त्रिभिः परिभाषादिका ॥
य ॥ तस्यादन्तिममुपस्य त्रिभिः वि गमयसृजति यतो भवामा गमामो मध्ये आद्या एवम् त्रयो गमाः सम्भवन्ति, जपन्यतो प्युत्सर्पतोपि चात्सर्पुह
च स्थितिजत्वा तस्येति ॥ एतच्चवन्ति ॥ अत्रैव एवोन्निप्रयतिगद्देश्च अस्मिन्निप्रयतिगद्देश्च एवोन्निप्रयतिगद्देश्च एवोन्निप्रयतिगद्देश्च ॥ नो असत्वेव

जे न्रिये एवमेव यज्ञस्या गत्रर ठितो सत्रह च जाणंज्ञा । एव जात्र धणियकुमारः । जड वाणमतरौ हि
ता उत्रवज्जाति कि पिताययाणमतरै तहेव जात्र वाणमतरैण जने । जे न्रिये एवमेव पञ्चद्वियतिरिक्त एवमेव
गत्रर ठिति सवेह च जाणंज्ञा । जड जीहसियउत्रयाठ तहेव जात्र जीहसिएण जने । जे न्रिये एवमेव पञ्चद्वि

कुमारो जडः । या मविह एवमेव वक्तव्यता नवर स्थिति सत्रह च जाणीयात् । एव यावत्स्तमितकुमारः । यदि वागव्यन्तरज्य उत्पद्यन्ते
कि पिताययाणमतरैसायैव यावद्वागव्यन्तरौ मवन्त । यो जकिः पञ्चद्वियतिगद्देश्च (प्रवृत्ति) एव सैव नवर स्थिति सत्रह च जाणीयात् ।

ति सत्रह च जाणंज्ञा । उत्पद्यन्तका तथा जपन्यवको वाग भवगद्देश्च करे स्थितिप्रते तथा सत्रहप्रते जाणंज्ञा । वागव्यन्तराभं भत ज मविह एवमेव वक्त
यथा । वागव्यन्तर सैमयन् जड भव इत्यादि एतौत्र वक्तव्यता आमुदि विचारीने जडयो । नवर ठिति सत्रह च जाणंज्ञा । एतकाविशेष स्थितिप्रते तथा
सत्रहप्रते जाणंज्ञा । एवं जात्र पञ्चद्वियतिगद्देश्च करे वागव्यन्तरैकितो जपन्यवन्ति । इम यावत् स्थितिकुमार प्रवृत्त कडवा जा वागव्यन्तरज्यको जपन्ये । वि
पिताययाणमतरै । ता एव पिताययाणमतरैको जपन्ये इत्यादि । तत्रैव जात्र वागव्यन्तरैण भते ज मविह पञ्चद्विय तिदिक्क एवमेव । तिमहो ज जा
यत् वागव्यन्तर सैमयन् जड भव यदेष्टि स विचारीनेविशेषे जपन्य इमहो ज कडवा । नवर ठिति सत्रह च जाणंज्ञा । एतकाविशेष स्थितिप्रते तथा
सत्रहप्रते जाणंज्ञा । जड जाहसिय उत्रयाथा । जा ज्वातिपीवको उपपातकद्विये ता पञ्च । तत्रैव जात्र जाहसिये भत ज मविह पञ्चद्विय तिदिक्क ए

मातयेदना, त्रिविधवेदाः, जपयोगेनाम्बुदूतस्त्रिसप्त, उत्कर्षैर्वतुपूवकोट्यायुधः प्रशस्तैतराण्यवसामाः, स्थितिसामानामुर्धवा-
मवादेशेन जपय्यता द्वौ प्रबौ उत्कर्षयतोष्टौ प्रववाः कासादेशेन तु त्रिंशत् एवास्ते । द्वितीयजने-सर्वैवततृतीयपतिः । प्रथमगोष्ठा ब्रह्मसन्नि-
धयः कासादेशेन जपय्यतो द्वे चतुर्दशैर् उत्कर्षयत दशस्य पूर्वकोट्य दशुरस्तर्मुद्गोष्ठाः तृतीयपत्येव ॥ अथर् शुभाङ्का जह्मसं जगुस्तपु-
रति ॥ अन्ननदमवसित मद्रुसपयक्ता सोमतरस्त्रीरो भान्यो भास्करायुक्पु त्रियस्त्यद्यते तथा ॥ मासपुङ्गवति ॥ जननापि मासपुङ्गवा द्वौमव

जाणेज्जा । जह्म वेमाणियदेव कि कप्पोत्रयसुगवेमाणिया णोकप्पाती
ता वेमाणिया । जह्म कप्पोत्रयसुग जाव सहस्सारकप्पोत्रयसुगवेमाणियदेवेहिता उववज्जाति णो स्याणय
जाव (ग्रंथ १३०००) णो स्युत्तुयकप्पोत्रयसुगवेमाणिय । सोहम्मगदेवाण जते । जे नविण् पच्चिदियतिरिक्क

ययसहस्रैरपिकाणि इयत्तं यावद्वृत्ति भागति कुमोत् । भवसु नमकपु भवर स्थिति सबचं च जानीयात् । यदि वेमानिकदेवस्य उत्पद्यन्ते कि
कस्योपपत्तवेमानिकदेवस्यः कस्यातीतवेमानिकदेवस्य उत्पद्यन्ते ? गीतम् । कस्योपपत्तवेमानिकदेवस्यो नैव कस्यातीतवेमानिकदेवस्यः ।

ममानिधे । भवर ति सर्वेव जावज्जा । इतकाविंशति स्थिति तथा सर्वेव जावजा । जह्म वेमात्रिवेव । जह्म वेमानिकदेवस्यो जपये । कि कप्पावस
कप्पातीता । तासुं कप्पावासी देवस्यो जपये पञ्चवा कप्पातीतस्यो जपये इ य उत्तर । मोससा कप्पावस्यवेमाणिया चो कप्पातीतावेमात्रिव ।
इ मोतम कप्पावासी वेमानिक देवस्यो जपये, मही कप्पातीत वेमानिक जावत् जपये । जह्म कप्पावस्यस्य जाव सुख्यार कप्पावस्यस्य वेमात्रिय देव
जिता अववज्जाति । जह्म कप्पावासी देवस्यो जावत् जपये इम जावत् यज्जको सोधम देवस्यो जपये । जह्म कप्पावस्यस्य वेमात्रिय देव
जपये । जह्म जाव । यानत पाटिदेव जाव देवजाव जावत् [ग्रंथ १२] जह्म कप्पावस्यस्य वेमात्रिय । पञ्चुत कप्पावस्य वेमानिक
देवस्यो नजपये । साहस्यनदवाचं भते ज भविण् पच्चिदिय तिरिक्क जाव उववज्जाति । सोमसदेव वेमस्यस्य जह्म पचेद्विय तिरिक्क जह्म जह्म विदे

रायुको मनुष्यो भोक्तृष्टस्त्रित्यु तियत्वात्पद्यत इत्युक्तम् । जहा सक्रियविविधितिरिच्छकोविद्ययसु पर्वेदियतिरिच्छकोविद्ययसु तववज्जमाहस्तेत्यादि
 स्वयमेव समता परिहरायमाह-अथर परिभाषामित्यादि । तत्र परिभाषाद्वार उत्कृष्टतयो अस्म्यया सा उत्पद्यत इत्युक्तं मिह तु सञ्चिन्मनुष्या
 कां सकृत्पत्न्यन सकृत्पत्न्य इति वाच्यं सहजमादि द्वारादि तु यथा तन्त्रोक्तानि तद्यथावगताव्यानि तानिमेव-तेषां पदसहस्रभाषि, अप
 प्योक्तव्याभ्या मनुसासङ्केयभाषमात्राऽवगाहना पद सख्यानानि तिको लेखयाः, मित्यादृष्टि द्वे शब्दाले, कापक्षयो योगो' हावुपयोगी चत

जात्र उधयज्जित्तए सण ज्ञेते । केयड ? गोयमा । जहस्येण स्युतोमुज्जत्तडिईएसु उक्कोसेण पुव्वकीलीस्युत्तएएसु
 सेसं जहेव पुव्ववीकाहयउव्वेसए णयसुचि गमएसु जहस्येण दो जयग्गाहणाइ उक्कोसेण स्युत्त जयग्गाहणाइ ठिति
 कालादेस च आणेज्जा । एव इसाणदेवेत्रि । एव एएण कमेण स्युत्तसेसा जात्र सहस्सरो देवेत्रेसु उव्वत्राते

पदि कश्योपपत्तय (प्रवृत्ति) यावत्सहस्रारकस्योपपत्तयकस्येमागिकदेवेभ्य उत्पद्यन्ते नो चागत (प्रवृत्ति) यावत् [पंथ १३०००] सञ्च्युतकस्यो
 पपत्तयैतानि कदेवभ्य उत्पद्यन्ते । सौभर्मकदेवो प्रदत्तः । यो प्रविकाः पम्भेन्द्रियतियम्यावुत्पत्तुं स जदत्तः । कियत्वासास्त्रितिकपूत्पद्योत , नी
 तम् । अपत्तयानामनुवृत्तास्त्रितिकपूत्तयैव पूर्वकोत्तयपुण्यु कोप ययैव पृथिवीकायिकोवेक्षक भवत्यपि नमकेषु अपत्तयो द्वे भवग्रहणे उत्कर्षे

उपलै । सर्वभूत कवद्व । तेह ईमज्जन् जेतसाकास क्षितिकनेविये उपलै । म उत्तर । यावमा जहस्येव धेतामुवृत्तडिईएसु । हेगीतम जहस्यको
 पत्तमुवृत्त क्षितिकनेविये उपलै । उकासुच पुव्वकाको पाससस । उत्तृत्तको पासकाको पूर्वकाको पावसानविये उपलै । सुच जहेव पठवोकाइयउव्वसए जहसुचि
 मज्जस । जाकता विम पृथिवीकाविक उव्वदेये जेवइ गजानेविये कम्मा तिम कइमा । जहस्येव उभयव्यवसाइ उकासुच पड मयमइयाइ । जहस्यको
 माह मज्जसइव उव्ववृत्तको पाठ भवपडव करे । ठिति कासावसुच आपेज्जा एव इ सावदववि । स्थितिप्रते कामाधेय प्रते कामाधेय इ म ई गानवेज्जे वि
 पे पवि कइमा । एवं एएव भमेव अपससा जात्र सहसारा उमेसु तववाएयमा । इम इवे पमुज्जमेकरो जाजता यावत् सहस्यार देवनेविये उपपत्राववा ।

सः सप्तः सत्वारः कपायाः, पञ्चान्नियतिषु त्रयः समुद्राताः हे वेदेने ज्यो वेदाः, अपन्योत्कर्षार्थ्या मन्त्रमूर्ध्वप्रभाखमायुरग्रमहासाप्यध्य सायत्याभाष्यायुःसामभोनूवन्तः कायसवेच स्तु प्रवाद्यन्न अपत्येन हे भवगृहक शक्तयेतस्त्वही भवगृहकाणि, कासाद्वोग तु शुक्तिमनुष्यपण्डे निर्यतिषकस्त्विसुसारता अवसय इति । अथ दवल्य पञ्चान्निर्यतियेषमुत्पादयद्याह-आह द्वेहीत्यादि ॥ असुरकुमाराकस्तुति ॥ असुरकुमा राक्षी सविः परिभाषादिका ॥ एव जाव इसाकदवस्वति ॥ यथा पृथिवीकायिकेयु देवस्योत्पतिकृत्ता असुरकुमारमादर्विष्टामबदेव वाने कृत्ये वं तस्य पण्डेनिर्यतिषु ना वाच्या इष्टानकाल एव च इव पृथिवीकायिकपूष्याल इति कृत्वा यावदीशानकदवस्ये त्युक्त असुरकुमाराबा नैव सविः एकाग्रवत्ययात्माना तेषा पञ्चान्निर्यतिषु समयेनोत्पादः तथा सहजना उक्ताः अपन्यतोक्तसासङ्कयप्रभमनोत्कर्षेत सप्तइस्तमाना

यद्यी नवर रंगगहणा जहा रंगगहणासठाणे । लेस्सा सणकुमारमाहिदयतलोएसु एगा पम्हलेस्सा सेसाण
एगा सुक्ष्मलेस्सा, वेदे नी इत्यीवेदगा पुरिसवेदगा नी नपुसगवेदगा । स्याज्युणयधा जहा ठिहपदे सेस

काटी मवयइहानि स्थिति कासावेसं च खानीयात् । एवमाशानवेवोपि । एवमेतेन क्रमेणावनीपायावस्वइत्यादौदेवपूत्यादयितव्यो नवरं च नाहना यथावयाहनासस्थाने लेखया सनस्तुमारमाइन्त्रग्रन्थलोकेवेका पद्वलेख्या । आयावां शुक्लवर्षेका । वदे नैव खीववका । पुरुषवेवकाः

[illegible]

अत्रपारबीयावगाहना इतरा तु अपत्यतोऽप्युलसङ्गेपजागमना, उत्कर्षेत क्षु योजनतत्त्वमामा, संस्थानं समवतुरेत्, उत्तरवैद्वियापेक्षया तु मानावि
 प नतस्रो तद्वयाः द्विविधा इति। श्रीणि धानाम्यवश्यं चक्षानानि च मन्त्रमया योनादीनि च पञ्च पञ्चानि प्रतीतानि समुद्रता कथाः पञ्च,
 तद्वा द्विविधा यदो मनुष्यकवक्त्रः स्थिति दद्यात्पञ्चसुखादि अपम्यतदामुखातिरत्नं साणरीपम शोषश्चरद्वयं तु प्रतीतं कवेच तु सामान्य
 म वाह-सकादयेच शक्त्यस्यादि ७ मापकुमारोदिवत्कथ्यता तु सुशानसुरेकीपुष्प वाच्या ७ उनाइया जहा उमाइकासठावेति ७ यत्रगाहना य
 वा यत्रगाहनासंस्थान प्रज्ञापनाया एकविंशतितमे पदे तत्र वैव इवाभयमभगाहना-प्रवक्ष्यबजोदसोइ मीसाकसप्तदुतिरयवीथी। यच्छब्दाविशेष
 दुदुनेयदुगवत्कपस्यादि ७ १ ७ जहा तिलिपरांति ७ प्रज्ञापनाया शतपदे स्थितिश्च प्रतीतेर्वेति ७ चतुर्विंशतितमे क्षत विंशतितमः ७ २४ ७ २० ७

जहेत्र इसागगाण । कायसंयद्द च जाणेज्जा । सेव जत । जंते । ति ॥ अउवीसइमसयस्स वीसइमो उइसो
 समसो २४ ॥ २० ॥ मणुस्साण जंते । कटीहितो उववज्जाति १ गीयमा । गेरइण्हितो
 यि उववज्जाति जात्र देवेहितो वि उववज्जाति एव उववातो जहा पच्चिवियतिरिस्सजोणिय उइसए जाव

मो मणुसकवक्त्राः । कायमणुसवक्त्रो यथा स्थितिपदे श्रवणं यथैवेष्टान्ताणां कायसंयत्तं च जातीयत्तवेवं मवन्त । इति ७ चतुर्विंशति
 तमगत विंशतितमोद्वयः ७ २४ ७ २० ७ मणुष्या मवन्त । कुत उत्पद्यते १ गीतम । गेरपिक्केभ्योप्युत्पद्यते यावदेवेभ्योप्युत्पद्यते
 मशोच इ गानकभा चविचार कथना । कायसंयत्तं च कवक्त्रः । कायसंयत्तं पचि जावकी । सेवमते २ ति । तच्चति केमवदन् रत्तादि पूवगम् ७ अउवीस
 इममप्यवीसदसो उद्वयमा सम्भवा ७ ए अउवीसमी यतकभा कोसमावद्वेयो पूराववा ७ २४ ७ २ ७ मणुष्याच मते कथाहिता अवव
 ज्जाति । मणुष केमवदन् विवडांरकी अपवे इत्यादि ग्रन्थ इतर । गात्रमा गेरएहितावि उववज्जाति जाव देवेहितोवि उववज्जाति । केयोतम भारकीयकी
 पचि अपत्र इम यावत् मणुषको तियेव मणुष्य दववकी पचि उपमे । एव उववाया जहा पच्चिवियतिरिस्सजोणिय उइसए जाव विम पदे

पंचेकयिगतिमे किंविद्विष्यते-अबलेषं मासपुण्ड्रिहिएति ० अयमेदमुक्त रवप्रमानारका अपस्य मनुष्याय धप्रमो मासपुण्ड्रादीन्तरं न य

तमापुढयिणेरङ्गहिहो वि उग्रयज्जाति णो श्रुहे सप्तमाए पुढयिणेरङ्गहिहो उग्रयज्जाति । रयणप्पन्नापुढ
यीणेरङ्गयाण नत । जे नीयिए मणुस्सेसु उग्रयज्जाति सेण संत । केअहकाल १ गीयमा । जहणेण मासपुङ्कत्ताठि
इएसु उक्कोसेण पुङ्ककोनीआउएसु अयसेसा यत्तइया जहा पचिठियतिरिस्सजोणिएसु उग्रयज्जाति तहेव
णयर परिमाणे जहणेण एक्कोया दीया तिणिया उक्कोसेण सखेज्जा वा उग्रयज्जाति जहा तहि अ्यतीमुक्कत्ते

एवमुपपाती यथा पञ्चमिप्रियतिगयाभिकोद्वाली यावत्तमापुषिवीनिरपिकम्भोपुत्तपान्ते नैवाप सप्तमापुषिवीनिरपिकम्भोपुत्तपान्ते । रव
मसापुषिवीनिरपिको भवत्त । यो अिविको मनुष्यपु उत्पत्त स जवत्त । विद्यत्तासास्यतिकेपुत्तपत्त १ नीतम । अपत्यम मासपुष्यप्रस्थिति
कयूरकपेव पूयडात्त्यापुष्यपशपा वत्तज्यता यथा पञ्चमिप्रियतिगयाभिकेपुत्तपान्ते तथैव सवर परिमाण-अपत्येनैको वा द्वीवा अयोवोत्कपे

द्विव विद्येयशानिब उद्दयमानेविये अज्जा तिम इवा पचि कहवा । वाव तमापुढवि केरङ्गहितावि उग्रयज्जाति । यावत् तमानाम ज्जो पुथिवीना नारव
वको पचि उपजे । वा पवमसमाप पढवि केरङ्गहिता उग्रयज्जाति । नीव सातमोपुषिवीना नारवको भवपके । रयस्यभा पुढवोकेरङ्गवाच मते से म
त्रिव मत्तरमेव उग्रयज्जाति । रत्तमभापुषिवो नारको हेमगवन् अह मय्य मनुष्यमेविये उपजे । सकभति केवदव वास । तेव हेमगवन् केतसाकाव स्त्रितिव
नविये उपजे १० म जत्तर । गायमा अज्जेव मासपुङ्कत्ताइिएसु उक्कोसेव पुङ्कको को याउएसु यवसेसा वत्तवया । हेगोतम अग्रयवको मासपुष्य सि
तिवमदिये उपजे एतमे रत्तमभा पुषिवीना नारव अग्रयपावया मनुष्यभा पचितावका मासपुष्यक्खो होनकोपे तथाविच परिणामना पभावयको
वरवृहको पवकोपो याअण्ड उपजे एतमेव वत्तज्यता । जहा पचिदिय तिरिक्कापिएसु उग्रयज्जाति तहेव । तिम पचेद्विय तियेवयानिबनेविये उपजे
तिमकोअ अग्रयभा कहवा । सवर परिमाणे । एतसाधियेव परिमाणहारनविये । जहणव एकावा दीवा तिणिया उक्कोसेव संजेज्जावा उग्रयज्जाति । अ

प्रति तपान्तिपरिवासात्वा दित्येवमव्यत्रापि कारणं याप्यं तथा परिमाद्वारे-उक्तोसंब-सरेज्जा उववळतििति । भारकावा समुच्चिमेपु म
मुप्यप्यादायावा द्रुपजानां च सङ्कतत्वात्तवितित्वा रसङ्कताएव ते उत्पद्यन्तइति । अद्या तपि धातोमुक्तुतेहि तथा इह माधुपुत्रादि सवेह न
रज्जाति । यथा तत्र पच्यन्त्रियतिपुद्गुशब्दे रसप्रभाभारकेभ्य उत्पद्यमानां पच्यन्त्रियतिरियां अथस्यतो उक्तमुद्गुत्स्थितिकत्वा इत्यनुद्गुत्तः सन्वे
हि तथा इह मासपुञ्जोसिहि सयेह च करेज्जा सेस तचेव अहा रथणप्यजाए वसव्या तथा सक्करप्यजाएयि
जयर जहणेण यासपुञ्जसिद्धिंएसु उक्तोसेणपुञ्जोनी उंगाहणा छेस्साणाणछिइत्थुणयथसवेह णाणसु च जा

त मद्रुपा बोस्यद्यन्त यथा तत्रानानेपूर्तस्तथा मासपुण्यः सन्वेच च कुर्वात् । श्वेवं तथैव यथा रथयथाया वरुष्यता तथा क्षकरामज्जा
या अदि मवरं अपत्येन यपपुण्यस्त्वितिकपूरकपैण पूवकोटिः । अथगाइमात्तयाद्यानासित्यनुवसवेपमाभास्य च जानीयाद्यैव तिर्यम्योनि

सन्वेचको एक पचवा हाव चववा तोन वरुष्यवका सव्याता अपत्ये भारकने सङ्कृष्टस मद्रुष्यनविदे अपचववा भाववको ममलने सव्यातपच्य
को संव्यातको न त उपत्ये । अद्या तिति यतामङ्कोहि तथा इह मासपुक्तुहि सवेच करेजा सेस तचेव । किम तिहां पवेहिद तिर्येव उवेमानेविदे र
रमपभा नोरेवको उपजता यजाने वसेद्विद तिर्येवने अपचवको यत्तमुद्गुत्त किपिपचापको यत्तमुद्गुत्तसवाते सवेचकोषी तिस इहां मद्रुव उद्वेया
नेविदे मद्रुवने अपचवखिति प्रते पासयो मासपुण्यसवाते सवेच करवा इतिभाप ग्रेय तिमको न कइवा । अद्या रथयप्यमाए वसव्यता तथा सक्कर
वमागवि । किम इतमममानेविदे वरुष्यता अहो तिम प्रवेरपयादि वरुष्यता इहां पवेहिद तिर्येवउद्वेयव यत्तुकारे कइवी इति । अवर अइयेवं वास
पटल छिरेणस । प्रजानाविमेप अपत्ये वयं पुवकल कितिकनेविदे अपत्ये । उक्तोयेवं पुवकोषी । अरुष्यवको पूर्ववाही पुवकल कितिकनेविदे अपत्ये । व
यामाहवा मेन्दा वाचछिति यत्तुवध सवेचं वाचकोच जावेज्जा । पचवाहना १ वेज्जा २ ज्ञान ३ किमि ४ यत्तुवस्य ५ यवेज्ज इत्यादि भेद जाकवी । व
देव तिरिउत्राविद वदेसए । किमको न तिर्येवको निव उद्वेयानेविदे कइवा तिम जाकवी । एव जाव तमापुक्को वेरइव । इम यावत् उहोइविवी

गेजा जहेय तिरिस्कजोणिय उहेसए एव जाय तमापुठवीणेरइए । जइ तिरिस्कजोणिणहोतो उववज्जाति
कि एगिदियतिरिस्कजोणिणहोतो उववज्जाति जाव पचिदियतिरिस्कजोणिणहोतो उववज्जाति ? गोयमा !
एगिदियतिरिस्कजोणिणहोतो जहा पचिदियतिरिस्कजोणियउहेसए णयर तेऊवाऊपछिसेहेयइया सेस तचेव
जाय पुठवीकाइएण जते । जे ज्ञापिण मणुस्सेसु उययज्जासए सेण जते ! केवइ ? गोयमा ! जहगुण झुतो

कोदेइसे एवं यावत्तमापुठवीणेरइए । यदि तियम्योनिकेय उरएद्यन्ते बिनेकान्त्रियतिर्यग्योनिकस्य उरएद्यन्ते यावत्तपन्नेन्त्रियतिर्यग्येनि
कस्य उरएद्यन्ते ? गौतम । एकान्त्रियतिर्यग्योनिकेयः (एव) जेदो यथा पन्नेन्त्रियतिर्यग्योनिकोदइसे मवर तजोवायू प्रतिसेचयितव्यो कोय
तचेव यावत्तपुठवीकायिको जदन्त । यो ज्ञापिको मनुष्येषु उरएतुं स जदन्त । कियत्तासस्सियतिकपूरएद्यत ? गौतम । अपत्येनात्तमेदुत्तस्सि
तिकेपूत्तवैव पूवकोत्तापुक्कपूरएद्यते । ते जदन्त । जीवा एव यथैव पन्नेन्त्रियतिर्यग्योनिकेपूरएद्यमानस्य पुचिचीकायिकसस्यता सर्वेवहा

नारवसेव जइवा । जर तिरिस्कजोणिणहोता उववज्जाति । जो तिरिस्कजोणिणहोता उववज्जाति । किं एभिदिव तिरिस्कजोणिणहोता उववज्जाति । तो सू ए
वेइदिव तिरिस्कजोणिणहोता उववज्जाति । जाव पचिदिव तिरिस्कजोणिणहोता उववज्जाति । इम मावत् पचेइदिव तियचरोनिकवको अपवे १ प्र उत्तर ।
मावमा एभिदिव तिरिस्कजोणिणहोता उववज्जाति । जाव पचिदिव तिरिस्कजोणिणहोता उववज्जाति । इम मावत् पचेइदिव तियचरोनिकवको अपवे १ प्र उत्तर ।
वेइदिव तिरिस्कजोणिणहोता उववज्जाति । जाव पचिदिव तिरिस्कजोणिणहोता उववज्जाति । इम मावत् पचेइदिव तियचरोनिकवको अपवे १ प्र उत्तर ।
अ वाचसो नोबन्ता मनुज गवाय योध तिमकोज जइवा । जाव पुठवीकाइएण भते जे भविण मनुस्सेसु उववज्जातए । यावत् पुचिचीकायिक इमयवन्
जे भव मनुष्येविपे अपकवायाप्य ते मनुष्ये विपे अपवे । सेवभत जइव । तेइ जेभयवन् ज्ञाताकास कितिकनेविपे अपवे १० प्र० उत्तर । माव
मा जइसेवं यतामुइतहिइएसु । जेनोतम जइवज्जातको यत्तमुइत कितिकनेविपे अपवे । ज्ञातासेवं पुचिचीको याउएसु उववज्जातए । उरकएवको पुचिची

या इतः तपश्च मनुष्योद्दोषं मनुष्याणां क्षपण्यस्थितभाषित्य भासपृथङ्गैः सर्वेषः कार्ये इति प्राक् सवेबः आसादेवेब अइयेब इसवाससइस्साइ मासपुइत्तमद्विद्याइ इत्यादि ॥ इदं रामप्रादिवक्तव्यता तु पण्डेन्निरयति यगुर्देमकानुसारे बावधयति अथ तियग्न्यो मनुष्यमुत्पादयकाइ-अइ तिरि प्रोत्त्यादि ॥ इइ पृथिवीकाया युत्यद्यमानस्य पण्डेन्निरयति रवो या वक्तव्यताका सैव तत उत्पद्यमानस्य मनुष्यस्यापि एतदेवाइ-एष अक्षयत्यादि ॥ यिज्येवं पुन राइ-अवर तइयेत्यादि ॥ तत्र तृतीय खीपकेष्यः पृथिवीकायिकेष्य उत्कृष्टस्थितिषु मनुष्येषु ये उत्पद्यन्ते त उत्कृष्टतः सङ्गता एव प्रव

मुञ्जत्तठिदएसु उक्कोसेण पुप्फकोफोत्थाउएसु उववज्जाज्जा । तेण नत्ते ! जीवा एव जहेव पचिदियितिरिस्क
 जाणिएसु उववज्जामाणस्स पुढवीकाइययससुया सर्व्व इहयि उववज्जामाणस्स णवसुयि गमएसु णवर तइय
 ठठणवमेसु गमएसु परिमाण जहएण एक्कोया दोवा तिखिवा उक्कोसेण सर्व्वज्जावा उववज्जाति जहेव

पि चरपद्यमानस्य नवस्त्रवि भ्रमकेषु नवरं दृतीयपुस्तकमपु यमकेषु परिभाषं ज्ञाप्यनेको वा द्वौवा ज्योतिस्त्वयंतं सङ्केपा ज्योत्पद्यन्ते यथैवा
ताना जपम्यकालस्त्रिविको नवति ततः प्रथमभक्तो ऽप्यवशाणाः प्रकृता अपि प्रमथस्ता अपि द्वितीययमके प्रमथस्ताः तृतीययमके प्रमथ

ही पापपापानेविदे उपलै । तेचमते खोका हव जहेव पचिदिय तिरिस्काकाचिएसु उपवल्गमाचस पुढीवाइय बसलवा । तेह हेममवन् खोव इत्तादि
इन बिबाहीउ पचेद्रिउ तिवैपवीनिबने विपे उपजताबका एबिबोकाचिकनो वलप्यता कहौ तिबा । सज्येव इहवि उपवल्गमाचसु चवसवि गमए
मु । मयमोहो इहो पचि उपलता बकाओ नवेह गमानेविपे कहवौ । खबर तरय खह खमेस ममएसु । एतकावियेव बोका छह । नवदा गमाने वि
पे । परिमाच जहवेव दकाभा दाना तिचिबा लकासेवं सखेजावा उपवल्गति । परिमाच जहवल्गवो एक भववा दात्र पववा तीन उरलहववो सुखा
ता उपलै । जहेव पय्या जहवल्गवार्हिोपा मवर ताहे पठमगमए । विबारे पापचये जहवल्गव स्रितिक हुवे तिवारे पडिका ममानेविपे । सअन
साबा पसता सप्यसत्तानि बितिय ममए । भववसाव प्रमए रुम पचि हुवे प्रमयए पसुम पचि हुवे बोका गमानेविपे । भयसत्ता तरयममए पस

देही रे प्राप्त

जुही रो प्रास

ति, यद्यपि मनुष्याः सम्पूर्णात्मसङ्ग्राहकगता प्रवर्ति तथाप्युत्कृष्टस्थितयः पूयकोट्यापुणः सस्याताएव पञ्चेन्द्रियतियन् स्वसङ्गता अपि प्रवर्तिताः एव यदे भवमे चेति ॥ जगदे व्यप्यक्त्यादि ॥ अपमर्गो मध्यममार्गो प्रथममे श्रीचिकेपूस्वश्रमानतायामित्यर्थः अप्यवसागामि प्रशस्तानि उत्कृष्टव्यतिक्तानोत्पन्ना यमशस्तानि ॥ अपन्यस्थितिकत्वेनोत्पन्नौ ॥ वीर्यगमयति ॥ अपन्यस्थितिकस्य अपन्यस्थितित्यूतायप्रशस्तानि प्रशस्ताध्यवसाने प्रयो अपन्यस्थितिकत्वेनानुत्पत्तरिति एव वृत्तीयोपि वाच्यः । अप्यायिकादिष्व स तदुत्पादमातिदेशेनाह—एव आठकाइयाबवीत्यादि ॥ देवाधिकारे—

अप्यपणा जहसुकासठिईठ नवइ ताहे पठमगमए अज्जवसाणा पसत्यावि अप्यसत्यायि । विइयगमए अप्यसत्या तइयगमए पसत्या नवति सेस तचेव गिरवसेस । जइ आउकाइए एव आउकाइएणायि एव वण रसइकाइएणायि एव जाव चउरिदियाण अससिपचिदियतिरिस्कजोणिया ससिपचिदियतिरिस्कजोणिया

स्ता नवन्ति छय तदैव निरवच्छपं । यद्यप्यायिक एवमप्यायिकेष्टापि । एव जावचतुर्दिन्द्रियाणां अससिपपपन्द्रियसिर्गयोगिका सन्निपपञ्चेन्द्रियतियम्योगिका अससिपमनुष्याः सन्निपमनुष्या एते सर्वेपि यथा पञ्चेन्द्रियतियम्योगिमिकोद्भूतस्य तथैव ज्ञेयं

या भवति । यमयस्य यद्यम इवे श्रीआत्ममार्गनिवे प्रयस्यत्र इवे । संततेवेव विरवसेस । श्रेय विमर्शोच निरप्रयय समस्यपवे । जइ आउकाइए एव जाव काइएवपि । आ पस्याविबबको मनुष्य छपजे इम परकाधिकसवाते पवि कइवा । एव वयस्यकारएवपि एवं जाव चउरिदियाव । इम वनस्यता । कायिकसवाते पवि कइवो इम जावए चउरिदिवसगे कइवो । यससिपचिदिव तिरिक्तकाचिवा । यसस्रो पचेदिव तिवैवकाचिवा । ससिपचिदिव तिरिक्तकाचिवा । सस्रोपचेदिव तिरिचयानिच । यमजिमसुखा ससिमसुखा एते सर्वेपि । यसस्रोमनुष्य सस्रोमनुष्य एव समकार । कइवा येचिदिय ति रिरिक्तोचिप लददेसए तजेव माचिववा । जिम यचेदिय तिवैवकाचिवा लददेयानेविये कइवा तिम कइवा । कइरे यताचि चेव परिमाच । एतकाचि श्रेय एवोच भिचये परिमाच । यममसाय बावसावि जाचिआ । पथमसायमा मेद विगेष जाचिवा । पुठवोकारयस्य एत्वचव लददेसए मविवाचि

असंख्यमणुस्सा संख्यमणुस्सा एए सवेयि जहा पचिदियतिरिक्खजीणियउद्धेसए तहेय जाणियद्वा णयर
 एताणि चेय परिमाणं सुज्झसाणणाणह्माणि जाणिज्जा पुढीकाइयस्स एतथेवेय उद्धेसए ज्ञाणियाणि सेस
 तहेय गिरयसेस । जइ देयोहिंतो उयवज्जाति किं जयणवासिदेवोहिंतो उयवज्जाति याणमतजोइसियेवमाणि
 यदेवोहिंतो उयवज्जाति ? गोयमा ! जयणवासिदेवोहिंतो यि उयवज्जाति आव वेमाणियदेवोहिंतो यि उवव

तथा भवरमतानि चैव परिमाणं मध्यवसाभमामात्मानिजानीयात् पृथिवीवायिकस्यात्रैवोद्देशकं भवितानि श्रेयं तथैव निरवशेयं । यदि
 देवस्य उरपद्यते किं प्रवक्तवासिदेवेभ्य उरपद्यन्ते धानव्यत्तरज्योतिस्त्वैमाभिवदेवस्य उरपद्यते ? गोयम । प्रवक्तवासिदेवोभ्योरपद्यन्ते याव
 द्वैमानिकदेवभ्योरपद्यन्ते । यदि प्रवक्तवासिदेवेभ्य उरपद्यन्ते किमसुरकुमारप्रवक्तवासिदेवेभ्य उरपद्यन्ते यावत्स्त्वानिउकुमारप्रवक्तवा सि० ?

सेसं तदेव विरयसेस । पृथिवीवायिकं पाद्विद्याउदरयानविये चत्था तिम इहा पचि उदरयानेविये कइवा येव तिमहीव निरयसेवपये कइवो । अ
 र देवेहिता उववज्जाति । वो देववक्को जपये । किं भवक्तवासी देवेहिता उववज्जाति । तो खूं भवक्तपतो देववक्को जपये तवा । वाचमतार जाइसिय देमा
 विय देवेहिता उववज्जाति । धानव्यत्तरवक्को जपये वेमानिव देववक्को जपये १० प्र उतर । गोयमा मवक्तवासि देवेहितावि उवव
 ज्जाति । हेमोतम भवक्तपतो देववक्को पचि जपये । आव वेमाविय देवेहितावि उववज्जाति । इम वावत् वाजवत्तर ज्जातिवो वेमानिव देववक्को पचि उ
 पये । अइ भवक्तवासि देवेहिता उववज्जाति । वो भवक्तपतो देववक्को जपये । किं असुरकुमार भवक्तवासि देवेहिता उववज्जाति । तो खूं असुरकुमार
 भवक्तपतो देववक्को जपये । आव वियज्जुमार भवक्तवासि । इम वावत् खानितकुमार भवक्तपतो देववक्को जपये १ प्र उतर । गोयमा असुरकुमार
 भवक्तवासि आव वियज्जुमार उववज्जाति । हेमोतम असुरकुमार भवक्तपतो देववक्को पचि जपये । इम वावत् खानितकुमार देववक्को पचि जपये । असु

જ્ઞાતિ જઠ્ર નવળયાસિદેયોદિતો ઉવયજ્ઞાતિ કિં શ્વસુરકુમારનવળયાસિદેયોદિતો ઉવયજ્ઞાતિ જાઘ યાગિયકુ
મારનવળયાસિ ૨ ગોયમા , શ્વસુરકુમારનવળયાસિ જાઘ યાગિયકુમાર ઉવયજ્ઞાતિ ! શ્વસુરકુમારેણ જંતે !
જે નાથિએ મળસ્સેસુ ઉવયજ્ઞાતિએ સેણ જંતે ! કેયદ્વયઠાઈઈંએસુ ? ગોયમા ! જહયેણ માસપુજ્ઞાતિઈંએસુ
ઉક્ષોસેણ પુદ્ધકોઠિઆએસુ એવ જાએવ પંચિવિયતિરિક્કજોણિએસુ એવ વસસુયા સાએવ એવયિ જાગિયજ્ઞા
ળયર જહા તોહિ જહયેણ શ્વતોમુજ્ઞાતિઈંએસુ તહા દહવિ માસપુજ્ઞાતિઈંએસુ પરિમાણ જહયેણ એક્ષોયા

ગોતમ ! શ્વસુરકુમારનવળયાસિ (પ્રવૃત્તિ) યાવાક્કામિત્તુમારદવચ્ચ હતપપાતે ! શ્વસુરકુમારો જહસ ! યો નવિકો મનુવ્યપુ હતપતું સ મદ
ન ! કિપત્ત્વાસાસ્થિતિકપુ ? મીતમ ! અપમ્મ માસપુયજ્ઞાતિપૂત્તપેવ પૂવકોઠ્યાપુપ્પવ યાએવ પચ્ચન્નિપતિયમ્મોનિશોદ્ધવે વક્કવ્વતા
સા પેઠાયાપિ મણિત્તવા નવર યથા તન્ન અપમ્મઅમ્મકર્મુદ્ધત્તસ્થિતિકપુ તથેદાપિ માસપુયજ્ઞાતિકેપુ પરિમાણ અપમ્મનૈકા વા દ્વીવા વ્રયો

રક્કમારેવમત્તે ભવિશ મનુર્વેનુ સુવવલ્લિતપ , શ્વસુરકુમાર દેમગવન્ જે મન્થ મનુવ્યનેવિદે હપ્પે ! સેવ મત્ત અવશ્ય વાસદિદેસુ ! તેવ જમગવન્ અત્તવા
વાસ સ્થિતિકનવિદે હપ્પે ! ૬ હપ્પર ! ગાયમા અવશ્ય માસપુદ્ધત્ત દિદેસુ હકાસેવ પુન્નવાહો ધારવન્ ! દેયોતમ અવશ્યવકો માસપુવજ્ઞા સ્થિ
તિકનૈવિદે હપ્પે હરક્કવકો પૂવકો ધાહકાનેવિદે ! એવ આવશ્ય પચિદિવ તિરિક્કઆવિશ્ય અદ્દેસવ વત્તવ્વશા ! દમ અિકાજોજ પંચેદિપ તિવેવ
કાનિક હદ્દેયાનેવિદે વત્તવ્વશા અદ્દો ! સાચવ પત્તવિ માનિકવ્વા ! તિલાજોજ દદ્દો પચિ વત્તવ્વશા અનિવો ! અવર અજા તપ્પિ અવશ્યગ થતામુદ્ધત્ત દિ
દેમ તથા દહવિ માસપદ્ધત્ત દિદેસુ ! એત્થાવિશય કિમ તિદ્દા અપમ્મઅકો પત્તર્મુદ્ધત્ત ! કલ્પિત્તવેવિય કજ્ઞા તિસ દદ્દો પચિ માસપુવક્કલ સ્થિતિકને
વિદે અદ્દશા ! પરિમાણ અવશ્ય પૂઠાવા દ્વાવા તિલિવા હકાસેવ સએઆગા હવવલ્લિત સેસતપ્પવ ! પરિમાણ અવશ્યવકો એવ અત્તવા દોઘ પવ્વશા તો
ન હરક્કવકો હપ્પાતા હપ્પે એવ તિમહોજ અદ્દશા ! આદ દસાથ દેવતિ ! યાવન્ દયાનદેવમેગ અદ્દવા એત્થ શ્વસુરકુમાર મનુવ્યનેવિદે પચેદિવ

एव त्रय इनायोदेयोति ॥ यथा भुवःकुमारा मनुष्येषु पृथग्भिर्यतिर्योगोभिर्कोदेष्टव्यस्तथातिहोत्रोत्पादित एव नागकुमारादय इत्यात्मना उ
त्पादतोपाः समानवस्तव्यत्वादायाच्च तत्र अप्रत्यक्षताः परिभाष्यतः तथैतद्व्यप्यतएवाह-एयादिष्वेव नाणस्त्यापिति ॥ समस्तुमारदीना
नु पक्षज्यताया विशयासीति तां प्रदेन दद्यापति-सककुमारैस्पादि ० एका सकासठिच लक्षित्यति ॥ यदा श्रीपिफस्य सकसुस्यतिक्त्यम य दवज्य श्री

दोया तिरिग्या उक्कोसेण सखेजा या उययज्जाति सेस तवेव जाव ईसाणदेयोति । एयाणिषेव णाणस्त्याणि
सणकुमारदीया जाव सहस्सारीसि जहेव पचिदियतिरिस्कजोणिय उहेसए गवर परिमाण जहस्सेण एक्को
या दीया तिरिग्या उक्कोसेण सखेजाया उययज्जाति । उययातो जहस्सेण वासपुज्जत्तिइंएसु उक्कोसेण पुव्व
कोन्नीश्याउपसु उययज्जाति सेस तवेव सव्वह मासपुज्जत्तपुव्वकोन्नीसु करेजा । सणकुमारत्तिइं वउगुणिमा श्यठा

वोत्तपतः सङ्ख्या बोत्तपत्ता होय तवेव यावदीक्षामदेव इति । एताणि वेव नामाणानि । समस्तुमारदीका पावसव्वकार इति यथैव पण्णे
न्दियसियम्यानिर्कोद्व्यक्त मवरं परिमाण अपम्यमैको वा होवा त्रयोबोत्तकयंतः सङ्ख्या बोत्तपत्ता । उपपातो अपम्यम वयेपुपम्यास्तितिकेपुत्त

तिरिचयानिच उद्व्यक्त वत्तव्यता इहाति उपम्याया इम मानकमार यादिदेह ईयानात्त उपत्राववा उदान वत्तव्य पचिबको बिज तिहा वत्तव्य
स्मितिबन्ना तथा परिमाणना मानात्त भेदकत्ता तिम एकाभिविदे पचि कववा एतवामाटे कववे-इहाचिपव वाचताचि सवकुमारगोका काव स
दव्वाराति । उकोव निवै मानात्त समत्तव्यार यादिदेह वावव्व सव्ववार पवत्त । कवव पचिबिद तिरिक्काचिय उद्वेसए । बिज पचेद्विय तिर्वे
वयानिच उद्वेयानेविदे कचो तिम इहा पचि वत्तव्यता कववी । पवर परिमाण कववेच एकावा दावा तिबिया कववेच सखेजाया उययज्जाति । ए
तयादिम्य परिमाण कवव्यवको एव सववा दीय पववा भोन कववव्वको सख्याता उपपन्न । कववाया कववेच वासपुइत्ततिरिग्या । उपपात कवव
वको वपपववत्त स्मितिबनेविदे अपवे । उकोवेच पुव्वकादी पाउएसु कववव्वति सेवतयेव । कववव्वको पूर्वकादी पाउकवव्वनेविदे अपवे येव तिमहोत्र

पिकादिभन्मुयेपूरपद्यते तयोत्कृष्टा स्थिति प्रवर्तति साचोत्कृष्टसुखेविविधायां वस्तुनि र्भन्मुय्यमैः, जमेभान्तरिता क्रियते ततश्च सन्तुम्भारादिदेवाना
मष्टाविद्यात्यादिसाधनरोपमयाना भवति असादिसाधनरोपमयानात्वात्तस्या इति यदा पुन जपस्यास्थितिकेदेवेत्य श्रीपिकादिभन्मुयेपूरपद्यते तदा
अपस्यास्थिति प्रवर्तति सा ॥ तथैव वस्तुर्गुणिता सन्तुम्भारादीना मष्टादिसाधनरोपमयाना प्रवर्तति आदिसाधनरोपमयाना तस्या इति ॥ साधनयैवे

यीस सागरोयमा नर्धति, माहिदे ताणिचेव सातिरेगाणि । धनलोए चक्षालीस । छतए लप्पसु, महासुक्को
अठसठि, सहस्सारे वावस्सरि सागरोयमाह, एसा उक्कोसा ठिई जणिया जहसठित्तिपि चउगुणेज्जा ।
ध्याणयेदेवेण नत्ते ! जे न्विण मणस्सेसु उचयज्जिणए सेण नत्ते ! केवयइका ० ? गो ० ! जहसंण वासपुज्जा

यैव पूर्वकोट्यामुखेयूप्यन्ते छेयं, तथैव सव्य मासपुष्यपूर्वकोटीषु कुर्यात् । सन्तुम्भारास्थिति वस्तुर्गुणिताष्टाविद्यादिसाधनरोपमादि प्रव
र्तति, माहिदे तानिचेव सातिरेकाणि । प्रवक्ष्योक्त वत्सारिखत् । सान्ते यदपंचाक्षत् । महासुखे अष्टपष्टिः । सहस्रारे द्विसप्ततिसाधनरोप
मादि । एयोत्कृष्टा स्थितिर्निर्विता अपस्यामपि स्थिति वस्तुर्गुणितां कुर्यात् । आनतदेवो मदन्त । यो मविको भन्मुय्यपु सत्पुं स जदन्त ।

वहवा । संवेच मासपुष्य पूर्वबाहोस करेत्वा । सवेच मासपुष्यकल यजे पूर्वबाहोमविदे करवा । सवत्समारहिर वस्तुर्गुणिताष्टाविद्यादिसाधनरोपमा भवे
ति । सन्तुम्भारा स्थिति वस्तुर्गुणी कोटि तिवारे वद्वाहोस सामरापम इवे उत्कृष्टो स्थिति यजे अवस्थिति रोगुणीकोटा पाठ सामरापम इवे । सा
हिदे ताविचर साहस्यादि । माहिद्वनविदे तैहोक्त साधिव कहवा । वमभाए वत्ताहोसं सतए कण्ठं महासुखे पङ्कमहि सहस्रारे वावत्तरि साधनरोव
माह यथा क्कासाहिर मविवा । प्रश्न संवसाकनविदे बाहोस सागरोपम कान्ते ज्येष्ठा सागरोपम इवे महासुखे पाञ्चसठ सामरापम इवे, सहस्रार
देवमाके ०२ सागरोपम जाविवा उत्कृष्टो स्थिति कहो । जहसठित्तिपि वस्तुर्गुणिता । अपस्यास्थिति यवि रोगुणी करवो । यावत्तदेवमते जेभविण म
भुयिंनु उचयस्थितए । आनतदेव इममयन् जह मास यगुण्येनैविदे अपद्ये । सज्जत सेवइव कास । तेह हेमगवन् खेतसाबाव स्थितिकेनेविदे अपद्ये ॥

अमित्यादि ॥ अङ्कोरेकं ब्रह्मब्रह्मकहादिति ॥ श्रीचिदेतिवैष्णवनि श्रीस्येन कामस्य मनुष्यसंस्थानीत्येव यद् ॥ सासादैवर्चं अङ्कोरेकं अष्टारस्य सागरोवमादिति
 आनतदवतीक्ष्य अपम्यक्षित्य रेकभूतत्वात् ॥ अङ्कोरेकं यथावत् सागरोवमादिति ॥ आनते तत्कष्टमित्येते रेकोमविभ्रतिसागरोपमप्रमाकाया प्रवधप्रयमु

साठिईएसु उययजेज्जा उक्कोसेण पुष्कोमिठिईएसु । तेण जंतै ! एव जहेव सत्तसारो देवाण वसध्या ण
वर उगाइणा छितिसुणुयवा जाणेज्जा सेसं तवेव । जवादेसेण जहेणेण दीअवगहाइ उक्कोसेणं ह जअ
गाइणाइ, काठादेसेण जहेणेण अठारससागरोवमाइ वासपुऊअसमझियाई, उक्कोसेण ससायस सागरो
यमाइ तिहिं पुष्कोमीहिं अम्मदिमाइ एवइय काल सेवेज्जा । एव णवायि गमगा णवर ठिइअणुययसवे

विद्यत्वास्त० १ नीतम् । अपगमनं वषपृथङ्गात्वितिकेपूस्पद्योत, उत्कर्षयं पृथकोटीत्यितिकपु । ते नदण । एवं ययैव सहस्रादेवाना वक्ष्यन्ता
नवरसवनाङ्गना स्त्रित्यनुषण्ण जानीयात्, श्रेयं तथैव । मवाइछन वषभ्यतो द्वे अवपइवे उत्कपयतः पठ् अवपइइकानि ; कासादेक्षेन वषभ्य
तोष्टाइय सानदीयनार्ति वषपृथङ्गाविकानि, उत्कर्षयतः सहस्रव्याग्रस्थानरोपमादि चिन्ति; पृथकोटिचिरविकानि इयन्तं कासं सदत । एवं न

[illegible]

ह व जाणेज्जा, एव जाय अमुपदेवो गयर छिई अणुयवसंवेह च जाणेज्जा । पाणयदेवस्स छिई तिगणा सठि सागरांधमाइ, आरणगस्स तेवठि सागरोयमाइ, अमुयस्स लायठि सागरोयमाइ । जइ कप्पातीत येमाणियदेवोहतो उययज्जाति किगेजेज्जागकप्पातीतदेवोहतो उययज्जाति अणुत्तरोयवाइयकप्पातीतयेमाणि

[illegible]

माद तिचि पञ्चकोटिं चम्रिवाः एवमकार्त्तं खेत्वा पञ्च पञ्चति गममा । एतन्मृद्वको मत्तावन सागरापम त मवेन द्रवकाको १८ सागर सत्सृष्टि
तिष्ठे ते तीन मद्रमा तीन पञ्चकोटो अधिक त तीन मगण भवसवधो जायवो एतकावाळ यावत् यति पागति करै इम मवेनं गमा बिपारी लक्ष्म । प
वरटिद एतन्मृद्व मद्रव जावेत्ता ७७ जाव अयुदेवा । एतकाविमय स्थिति समग्र्य सवेव ३ जाविचवा इम यावत् पञ्चत द्रवसग लक्ष्म । एवर ति
२ एवरप सवेकन जावेत्ता । एतकाविमय भित्ति एतन्मृद्व यमे सवेव ३ ए तीन जाविचवा । पावयदेवच्छिर् तिगुवा सति सागरावमाः । प्राचत
देवकावे प्यिति एतन्मृद्वको दोस सागरापमगावे ते तिगुवावीधः सागरापम साठ इवे । पारवमण्य तेमहि सागरावमाः अयय्य छाधि साभरोवम
२ । पारव देवकावे २१ मागरापम ते तिगुवावीधः एत सागरापम पञ्चत देवकावे बावोससागरापम ते बिगुवावीधो छासठ सागरापम बुव ।
वर कण्यातीत वेमाचिद दवेद्विता उववप्यति । आ कण्यातीत वेमानिक देवयको उपजे । नि गेवजग कण्यातीत दवेद्विता उववप्यति । एन् पेवेयक क
प्यातीत देवयको उपजे पवग । एतन्मृद्वरावराय कण्यातीत वेमाचिय दवेद्विता उववप्यति । एतन्मृद्वरावराय कण्यातीत वेमानिक देवयको उपजे
२० ए एत । गायमा गेवजग कण्यातीत एतन्मृद्वरावराय वेमाचिय । एतीतम गेवेवक कण्यातीत देवयको उपजे पवग एतन्मृद्वरावराय वेमानिक देवमा

यदंगद्विनो उववह्वति ० गीयना ! वैह्व कन्यानीनिह्वमुहरोववाइयवेनानिच ० । उइ गेविल्लपइयपती
 नयेनानिचदेवे ० किं हेठिनदेठिन वैह्व कन्यातीवेनानिय जाय उवरिन रे गेविल्लप ० ० गीयना ! हे
 ठिन हेठिन गेविल्ल कन्यातीति जाय उवरिन रे गेविल्लगकन्यातीति । गेविल्लगवेयेय गते । जे गी ॥ १० मनु
 न्नेनु उववगिल्लमुप नेन गते । केवइयकाठठितोपुठ उववह्वज्जा ० गीयना । उवह्वेय वाठपुज्जसिद्धिपुठ

[illegible]

॥ दहको पुत्रे ॥ अहं मेरिज्य कथातीत बेमापिदेवे । को देवद कथातीत बेमापिदेवे । किं हेतुम २ मेवेन कथागीन बेमापि
 दहको पुत्रे २ मेवेन ॥ तां वूं देविकामादि देविका एतस पविता बिहना पवित्रो देवद तेह कथातीत दहको लपले हम बापत अवर
 मायामि अदिका देवद तेहको कथातीत अपये १ प्र उत्तर ॥ मोयमा हेतुम २ मेरिज्य कथातीत काव कदाहम २ मेवेन कथातीत १ ।
 जयातम पविता देवद कथातीत देवको पवि अपये ॥ मेवेन
 देव मते बेनदिर मनुष्येसु कवज्जिअए ॥ गुं देवदेव इभयवन् देह मय मनुष्यनेविअपये ॥ सेहभते केरकाकहिंदेसु उवमलेखा ॥ तेह देवयधन
 नेतकाकानु सातिकनेविअ ये १ प्र उत्तर ॥ मायमा कहयेप यामपुहुतहिंदेस उवासेप पुबकोरो पाठामु कवरलेखा ॥ देवी १ म अवमयको

अनेम अतर्पणायामारीपमाचि प्रवर्तीति, पीवेयवापिकारे ॥ एनेमयथारविज्यए सरीरेति ॥ कस्यातोतदेवाभामुनरवेण्डियं नास्तीत्यथः ॥ मोचेयव
वेउविप स्वादि ॥ मोचेयवदवानावाटाः पंच समुद्राता लक्ष्ययेवपा शुभ्वर्तति, कत्रस वेकिपतेजसाभ्या न ते समुद्रातं कृतवन्तः कुर्वेति वरिष्यति वा

उक्षीमणं पुष्टकोनी स्याउएसु उत्रयजेजा अत्रसंस जहा स्याणयेवेवस्स वसुधया णवर उगाहणा एगे जत्र
धारणिजासरीए से जहयेण स्यंगुलस्स स्यसखेजाइजाग उक्षीमणं दी रयणीउ सठाण एगे जयधारणिजास
रीए से समचउरंससठाणसंठिए, पच समुधया पण्डा, तजहा-वेयणासमुधए जाव तेयगसमुधए।
पोचंयणं येउविपतेयगसमुधएहि समोहणिसुया समोहणतिया समोहणिससतिवा । ठितिस्युणयथा जह

नाइना एव मवपारणीय सरीर तअपयेमाहुलस्यासहेयं प्राणपुच्छपतो हो रवी सख्यामसवं तवथारवीयं सरीरं तरसमवतुरस्ससस्थानवं
न्यितान् पन्न समुद्राताः प्रप्रतास्तपथा-वदनासमुद्रातो यावत्तत्रःसमुद्रात ५ । मो चेव वेकिपतेजस्समुद्राताभ्यां समवसुतवन्तः समवग्नि

ववइवन्न स्वितिकनेरिदे कवमे वटमूववको पूरकाको याअयानेविदे कपवे, पचसेव जहा पाचव ववस वसन्तवा । पचयेव किम आमतदेवको
वसन्तवा कही तिम रही पचि कवको । एवर पायाइवा एम मवधारिज्यसरीर । पतवाविपेय पचमाइना इक मवधारको मरीर हुवे कस्यातोव दे
वने उतर वेकिवरीर नपूवे इत्थव । से कइसेवं पगुवस पसंखजइमानं कवासेवं दारवकोपा । ते अयन्यको प्रमुकने पसन्नातमेमाये हुवे वटवट
पवी दाव वाव प्रमावनी पवगाइना हुवे । संठावं एम मवधारिज्यसरीरए । संस्मान एव मवधारकोव मरीर हुवे । से समवउरस सठाव संठिए ।
तेव समवतुरचर्मस्मान सस्तिन हुवे । पंच समग्नावा पं. त । पंच समुद्रात प्रकृप्या ते कवेवे-वेववा समग्नाए थाव तेवजसमुधए । वेववासमह
त वावत तेजजसमहात ५ पंच ५ । पाचवव वेठविध तेयजसमग्नाएहिं समोहविजुवा समाइवतिया समाइविरसंतिवा । पचि मही वेकिवसमुद्रात ते
अववसहात तवने न कोधा न कवके न कवळे मंवीजजना पभाववको । ठिई पचुर्मथा अइवेवं वाभीस सागरावमाइ कवीसेव एकतोसं सामरावमा

राग याथासि सागरोयमास्तु उक्तासेण एकतीस सागरोयमाह सेस तंचेव कालादेसेण जहखेण यात्रीस साग
 रोयमाह यासपुज्जतमन्निहियाह उक्तासेण सणउतिसागरोयमाह तिसि पुरुकोलीहि अण्णहियाह एयइय काल
 एयं नेमसुयि अण्णगमएसु णयर ठितीसत्रेह च जाणेज्जा । जह अण्णसरोयथाइयकप्पातीतवेमाणियदेवेहितो
 उययज्जाति कि यिजयअण्णत्तरोवधाइयवेमाणिय वेजयतअण्णसरोयथाइय जाव सव्वठसिखगअण्णत्तरोवधाइ
 वमववमिप्पणि । स्मित्यमुसव्वी अपगयेन हाविअत्तिसागरोयमाहि उटअपत एकत्रियसागरोयमाहि शेष तचेव कालादेसेन सपम्यतो हा
 विगातिसागरोयमाहि अपपपक्कायिकानि उक्कयतत्तिसव्वतिसागरोयमाहि त्रिचिः पुरुकोलिसिरिपिकानि इयस्स काल । एव येयेवपि अण्णी
 गमकपु नवर त्पिति सवयच कोलीयात् । यण्णुत्तरोपपातिककल्पातीतवेमानिकदेवेन्य उत्पद्यन्ते हि विजयानुत्तरोपपातिककल्पातीतवेमा
 निकदेवन्य उत्पद्यन्त वेजयन्तानुत्तरीपपातिककल्पातीतवेमानिकदेवेन्य उत्पद्यन्ते यावत्सव्वार्थविद्युत्तानुत्तरोपपातिककल्पातीतवेमानिकदेवेन्य

इ सववतपव । त्विति चतुस्रस्य कवचस्रस्रका बाधोय सागरापम ते पट्टिसा येवेयक कवचस्मिततो अपचावे उटअववको इकोव सागरापम ते नवमा
 गुरवक उटअववस्मिततो अपचावे श्रय तिमकोत्र कवको । कासाइवेव कवचेव कावास सागरावसाइ वाधपुक्कल मअहिवाइ । कावपावलोने कव
 याइ उववदंकास एव सेवेमवि चउ ममदम । उववववको पट्टिक ते मोन मवसव्वो । उवोवेव तेववति सागरावसाइ तिसि पुज्जकाणीहि पपपि
 मोन पुरुकोली चविक ते मोन मवसव्वो पट्टिकोवास यावत् यति यामति करे इय श्रेय पाठ ममानेविपे पवि कइया । चवरठियो संबेइव आबिज्जा ।
 पट्टिकाविमेव क्विति सवव कविका । उव यण्णुत्तरावसाइ कल्पातोत वेमानिय केवेहिता उववज्जाति । को चवत्तरोपपातिक कल्पातोत वेमानिक देव
 ववो उववे । कि विजइ पवत्तरावसाइ वेमानिक । मो एउ विजइ यण्णुत्तरोपपातिक वेमानिक कवचको अपके पवव । वेवयतपवु ताराकवाइय ।

प्रयोऽत्रमात्रावादित्यर्थः ॥ जह्येण आर्वाहं सानरोपमाहंति ॥ प्रयमयेवयमे अपत्येन द्वाविंशति सोपो जवति ॥ उक्कोसेहं उक्कतीस ति ॥ मवगुयेपके
 उरकर्यंत मवविंशतापीति ॥ उक्कोसेहं तज्जतिं सानरोपमाहं तिनिहं पुवकोलीहं मवविंशताहंति ॥ इहोस्करुतः यरुजवयवहंति ततय त्रिपु देव
 मवयवहं पृ ररुष्टस्तिपु तित्वकिः सानरोपमाहा मेकात्रिशद्भिः त्रिजवति सोपा स्यात् त्रिप्रियोस्करुममुप्यज्जति स्तिः पुर्वकोट्यो जवन्तीति

यकप्यातीत ? गीयमा ! विजयस्युत्तरोवत्राहुयकप्यातीत जाव सधुठसिठगस्युत्तरोवत्राहुय । विजयवे
 जयतजयतअपराजितदेवेण जते ! जे त्रविण मणुस्सेसु उवव० सेण जते ! केवहुयकालिठि० एव जहेव नेवे
 जगदेवाण जयर उंगाहगा जहसेण स्युगुलस्स स्युसखेज्जनाग उक्कोसेण एगा रयणी सम्महिठी णो मि

उत्पद्यन्ते ? भीतम् । विजयामुत्तरोपपातिककसपातीतैवामिबदेवज्यो यावत्सर्वापेविद्वानुत्तरोपपातिककसपातीतैवामिबदेवस्य उत्पद्यन्ते ।
 विजयवैजयन्तजयन्तापराजितदेवो प्रदन्त । यो अविबो मनुयेपुत्पहुं स जदन्त । विपत्तासस्तिविकेपुत्पद्यतैव ययेव येवेयकदेवानां मवर
 मवपाहना अपत्यनाहुसस्यासङ्ख्य भागमुत्कर्षेविको रकि । सम्यग्दृष्टिर्नैव मिथ्यादृष्टिर्नासम्यक्प्रियादृष्टिः । ज्ञानो नैवाज्ञानी नियन्ता चिच्छा

देवजयत यमुत्तरापपातिक देवको उपजे । जाव उक्कुसिहय यवत्तराववाहय कयावोत । इम जावत् सर्वावसिहय यमुत्तरापपातिक कयावोत देव
 यको उपजे १० प्र उत्तर । गीदन्ता विजय यमुत्तराववाहय कयावोत । हेतोतम विजय यमुत्तरापपातिक कयावोत देवको उपजे । जाव उक्कु
 सिहय यवत्तराववाहय । जावत् सर्वावसिहय यमुत्तरापपातिक देवको उपजे । विजय देवजयत जयत यपराजित देवको भते जेमविण मवरस
 सु उत्तवज्जति । विजय देवजयत जयत यपराजितदेव देवमवन्नेमय ममवनेविये उपजे । सवमते जेवराय कासदि एव जहेव गवेज्जग देवाव । इ
 य देवमवन् कोतवावाह किंतिजनेविये उपजे इम विमहीण येवेवकदेवको वज्जयता नही तिम नहको । जवर यामाहवा जहयेव यमुत्तय पसुवे
 ज्जाभार्म उवावय एमा रवको । एतयाविमय यववाहना अपत्यजको यमुत्तना यसज्जातर्माभागो उत्पद्यन्तेवकी एक जायनो यवमाहता । सध्वदिहो

[illegible][illegible]

यासंपुञ्जतमस्राहयाइ उक्तासिणं तावाठ सागरादभाह ३१९ ७७

नी तदाया-सात्रिनिर्वापिकायानी मुठछानी अत्रचिद्यानी । स्थितिवपयेवैकश्चिह्नसागरोपमाणि उत्तपतकपट्टिहास्वागरोपमाणि श्रेय वने
 व जगदाश्चन अप्यतो हे जगदहव उत्तपतदास्वार्ति जवपइकानि । कासावेचन अपत्यत एकश्चिह्नसागरोपमाणि वपपुयक्षापिकाणि व
 रवपतः पदपयिह्वानरोपमाणि द्वाभ्यो पूर्वकोटीप्यामपिकाणि इयम्तं यावत्कुर्यात् । एव हया अप्यहो वमसा भवितव्या तवर्तं स्थित्यनुवन्तवर्तव्यं

३२० ७८

[illegible]

एव सेसा वि अथ गमगा जाणियहा, णवरं ठिईअणुण्यवसवेह ष जाणेजा । सेसं तचेय । सअठसिअग
देवणं जते ! जे अविणु मणुए सहेय थिजयाविदेवअसहाया जाणियहा णवर ठिई अजहसमणुक्कोस तेप्पीस
सागरोवमाइ एव अणुण्यधावि सेस तचेय जयावेसेण ठी जअग्गाहणाइ । काळादेसेण जहसुणेण तेप्पीस साग
रोवमाइ वासपुजाअमअहियाइ उक्कोसेण तेप्पीस सागरोवमाइ पुअकोठीए अअहियाइ एवइय जाव करेजा

ष आसीयात् । अयं तवेव । सर्वापचिदुक्केवो अवत्ता । पो अविबो मनुयेएएणु सर्वेव विजयाविदेवअवत्ता जडितव्या नवर स्थिति एव
पव्यानुत्तहा अयिअससागरोपमावि । एवमनुबन्धोवि । अयं तवेव । अवाययन ठे मवपइवे कासावसेन अपम्यतपयिअसासागरोपमा
वि वयपुपजाअसिआनि । अत्थयंतकययिअससागरोपमावि पूर्वोक्त्याविआनीपत्त कासं यावत्सुयोत् । ष एव अपम्यकासास्थितिकपूरपत्त ए

पदिअ ते दोव सनअ मवसवेवो एवकोकाअ वावत् मति पायति करे इम योव यवि अठ ममा अइवा । अवरठिई एवुवेव सर्वइव जावत्ता सेमंतवे
व । एतकोविअव स्थिति एवुवअ तवा एवेव जाववा योव तिमहोअ अइवो । सअअसहगवेव मते अमविए मअए । सर्वाअसिअदेव इममवज्जिअ म
नुअनविवे अपवे इत्थादि सर्वादीविदिअने विवे अइव अत्थअसिअतिना पभाअवको दोमहोअ गमाअवे । सर्वेव विअवादिदेव वत्तअवा भाविअवत्ता ।
समसोही विअवादिदेव वत्तअता अही तिम इहा पवि अइवो । अवरं ठिति एवइअमअकुआस तेतोस सागरावमाइ एव पचअधावि सेसतचेव ।
एतआनियेय स्थिति अइवअ एमत्तअ तपोस सागरापमओ अइवो इम एवुवअ पवि अइवा योव तिमहोअ अइवो अवादेसेव दाअअइवाइ ।
मवपाअयोने अअव तथा एत्तअह दोव अअअअ करे । काळादेसेव अइअव तेतास सागरावमाइ वासपुअन मअअिआर । आअपाअयोने अअअअ
तेतोह सागरापम ते देवमव सर्ववो अअअअअ पदिअ ते मअअ ते मअअ सर्ववो एवकाही पदिअ ते मअअ अवसववो अविअो एवकोकाअ वावत् मति पायति करे । सासे
करेजा । एत्तअइवको तेतोह सागरापम ते देवमव सर्ववो एवकाही पदिअ ते मअअ अवसववो अविअो एवकोकाअ वावत् मति पायति करे । सासे

सोचेत्र जहणफालठिईएसु उववणी एसचेय यक्षया णयर कालादेसेण जहणेण तेहीसं सागरोयमाइ
यासपुक्कममझ्हियाइ उक्कीसेणियि तेहीस सागरोयमाइ यासपुक्कममझ्हियाइ । सोचेय उक्कीसकाळिठिईएसु
उधयणी एसचंय यक्षया णयर कालादेसेण जहणेण तेहीस सागरोयमाइ पुव्वकोणीए झुझ्हियाइ उक्की
सेणयि तेहीस सागरोयमाइ पुव्वकोणीए झुझ्हियाइ एवइयं एए चेय तिसि गमा सेसा णजसइ , सेव

सैव वल्लव्यता नवरं कासावेसम अपमम अयल्लिखारुसागरापमावि ववपुयकापिक्कानि उत्तयैकापि अयल्लिखसागरोपमावि ववपुयकापिक्का
नि २ । स एवेरुत्तयल्लिखपुत्तय एवाचैव वल्लव्यता नवरं कासावेसम अपमम अयल्लिखारुसागरोपमावि पूर्वकील्लाविकानि उत्तयै
कापि अयल्लिखसागरोपमावि पूर्वकील्लाविकानि इयत्ता कासं । एव चैव लोचि वमाः शीया न प्रवित्तया लइय नदत्ता । नदत्ता । इति ॥

४ अइल्लकाळिठिउम उववणा एमवव वल्लव्यता । तेहीन जल्लव्यता विवित्तिकेविपे जपमा एहीन वल्लव्यता कहवो । एवरवासादेसेव जहणेव तेही
म नामरावमाइ यासपुक्कममझ्हियाइ । उक्काविमिये जहणवको तेहीस सामरायम देवमवना वयइल्लव्यल्ल एविक ते मनुष्य भवसववो । उक्कासेववि
तभीर्मं मागरावमाइ यासपुक्कममझ्हियाइ । उत्तयल्लव्यको एवि तेहीससागरापम वरंइल्लव्यल्ल एविक वेमवणवमाटे एतलीकाळ यावत्त करै २ ।
माचर यल्लव्यमवनाविपम उववणा एमवव वल्लव्यता । तेहीन उत्तयल्लकाळ विवित्तिकेविपे जपमा इहा एवि उहीन वल्लव्यता कहवो । एवरवा
मादेसेव अइल्लेव तेहीर्मं सामरावमाइ पुल्लकाळीए यल्लव्यता । एतनावियेय काकादेये करो जल्लव्यको तेहीससागरापम पूर्वकीली करो एविक
वे भवसववो । उक्कासेववि तेहीस सामरावमाइ यल्लकाळीए यल्लव्यता एवइयं । उत्तयल्लव्यको एवि तेहीस सामरायम पूर्वकीली करो एविक वे
हीन भवसववमाटे एतनाकाळ यावत्त करै । एवचैव तिसियमा सेसाव मववा । एहीन तीम यमा इहाइये यल्लव्यल्ल यल्लव्यल्ल विवित्तिकेविपे जपमा
कहवा । येवते २ ति । तइति वेमवणव रत्तादि पुव्वत्त ३ चउवीसइयमा एववीसइयमा उत्तयैवो सव्यता । ए चउवीसमी यतववा रल्लव्योस

प्राप्तिममिति ॥ वतुर्विश्रुतितमश्चते एकविंशतितम ॥ २४ ॥

२१

॥ ह्यविश्रुतितमे विविंशतितमे-तथासङ्गातवर्षायुर्विंशपञ्चे
श्रियापिपारे-शङ्काश्च चत्वारि पसिष्ठवमाहति ॥ त्रिपत्योपमायुःसन्धिपञ्चमिप्रयतिथद् पत्योपमायु व्यंतरो ज्ञात इत्येव वत्पारि पत्योपमाति.

नते । नते ! सि ॥ वउवीसहसयस्स एकवीसहसो उद्देसो समन्तो २४ ॥ २१

वाणमतराण नते ! कउीहिती उवयज्जाति कि णेरुगुहिती उवयज्जाति तिरिक्कजीणिय एव जहेव णागकु
मारउद्देसए अस्सि तहेव णिरयसेस । जउ सखिपचिदिय जाय अस्सखेज्जासाउय सखिपचिदिय जे
नयिए वाणमतर० सेंण नते ! केवइकाल ? गोयमा । जहसेण दस वाससहस्सठिईएसु उक्कोसेण पठिउव

वतुर्विश्रुतितमयते एकविंशतितमोद्वय ॥ २४ ॥ २१ ॥ वागव्यन्तरा नदत्त । कुत उत्पद्यते कि नेरयिक्केस्य सत्ययते तिय
प्योनिधस्य सत्यद्यत एव यपीव माणकुमारीदुल्लहेउसन्धिन सयौव निरवधेपम् । यदि सन्धिपञ्चमिप्रय (प्रचति) यावदसङ्कयवर्षायु सन्धि
पञ्चमिप्रयो नदत्त । यो नविधो वागव्यन्तरः स भवत्य । किमल्पात्सः ? गौतम । जपत्यन वक्ष यपेसहस्रसिधेपूत्कर्षय पत्योपमस्थितिजे

मा उद्देया पूरा वधो । २४ । २१ । वाचनतराच भते कथाहिता उवयज्जाति । वागव्यन्तर इभगवन् विज्जावधो जपजे । वि चेरइए
विंता उवयज्जाति तिरिक्कजाविय । सूनारकोवकी जपजे यज्जाति निर्देवयानिवधकी जपजे इत्यादि । एव जहेव यागकुमारउद्देसए वससि तहेव
विरवसेम । इम विमकीव नागकुमार उद्देयाजेविपे यसन्तोना जपज्जा कक्षा तिमकोव विरवयेव इहा यवि जहवा । जइ सखिपचिदिय जाय य
सुसज्जासाउय । आ सधो पचेद्विय इत्यादि वारव् अस्सयात यपीवुप । सखिपचिदिय जभिय वाचमतर । समोपचेद्विय जे भविज वागव्यन्तरनेविपे
जपजे । सेदमते कवरवाण । तेइ इभगवन् येतथावाण स्मितिजनिये जपजे १ प्र उतर । गायमा जहवच वसबाससहस्रहिरणस । इगीतम ज
वगयको वमसहयवर्ष स्मितिजनिये जपजे । यकुसासेव पसिपावमहिईएसु सेसतयेव । उरव्युधवधो पकापम स्मितिजनिये जपजे ग्रिय तिमकोव

जितीपमम त्रदेव नागकुमाराण । वीर्यमे यत्तुयुति ॥ सा च प्रथमममसमामेव नयर जपम्यत उत्कर्षतय स्थिति दद्या ययसहस्राणि सर्वेषु-

मन्त्रिहृत्सु सेस तचेय जहा नागकुमारउद्देसए जाय कालादेसेण जहणेण साहरेगाइ पुह्मकोली दसहि वास सहस्मेहि शुद्धिहियाइ उक्कोसेण चत्तारि पलिच्छयमाइ एयइय काल जाय करेखा १ । सोच्येय जहसकाळिठि इएसु उयययो जहेय नागकुमाराण विइयगमे वत्तसुया २ । सोच्येय उक्कोसकाळिठिइएसु उयययो जहस्येण पलिच्छयमन्त्रिहृत्सु उक्कोसेणवि पलिच्छयमन्त्रिहृत्सु एस च्येय यत्तसुया जवर ठिई से जहस्येण पलिच्छयम उक्को

पु झय तचेय यया नागकुमारइयक धामत्तासावयण जपम्यतः सगतिरेका पूवकाटि द्वाप्तिवर्षसहस्रैरिचका उत्कर्षतयत्वारि पत्तोपमा नि इयत्त कास पावत् कुयात् १ । स एव जपम्यकासत्थितिकेयुत्पन्नो ययेव नागकुमाराका द्वितीयगम जत्तव्यता २ । स एवो स्फुटकासत्थितियपूत्पन्नो जपम्येन पश्योपमस्वितिकयत्तुत्तयैवापि पश्योपमस्वितिकेयुया येव जत्तव्यता नवरं स्थितिकस्य जपम्यत पत्तोपममुत्कर्षेव वीचि

कइया । जहा नागकुमार कइदेसए । जिम नागकुमार उदुयानेविदे कइया तिम इहां पवि कइया । जाय कासादेसेव कइसेव साहरेगाइ पाइका हो इमहि बाममइसेहिं पामहिपार । यावत् कासपाचयोने जयम्बवको साधिक पूवको इयसइयवय पधिक देमवपइवमाठे । उक्कासेव यत्ता रि पविपावमाइ एवइयकासे जाव करेखा १ । उत्तरहवको चार पत्तोपम तिहा, तीन पत्तापम तियेव भवना एक ज्यत्तरना एतकाकास यावत् ग ति पायति करे । सोच्येय जहसकासहिइएसु उववया । तेहीज जयम्बकास क्षितिकनेविदे जपना इत्तादि । जहेव नागकुमारावे वितितगमे पत्तवया । जिम नागकुमारना बीजा भामानेविदे यत्तव्यता कइो तिम इहां पवि कइयो २ । सायव उक्कोसकासहिइएसु उववया । तेहीज उत्तरहवकास क्षितिक नत्रिदे जपना । जहसेव पविपावमहिइएसु । ते जयम्बको पत्तापम क्षितिकनेविदे जपना । उक्कासेवि पविपावमहिइएसु एवसेवपत्तवया । उत्तरहव यो पवि पत्तापम क्षितिकनेविदे जपना एहीव पूर्वीज यत्तव्यता कइयो । जवर ठिई से कइसेव पविपावम कइसेव तिचि पविपावमाइ १ एत

कासाएवेवं कश्चन सादरेना पुव्वोली दसयासहस्रेहि कसुहििया अहोवेवं तिचि पसिठेमाहं दसहि वाससहस्राहि कसुहिियाहंति ॥ सुतीय
गम-ठिह मे कश्चेवं पसिठेवमन्ति ॥ यद्यपि सातिन्ना पूर्वोली जघम्यतो अण्णतवर्णयुया तिरया मायु रसि तयापीह पस्सोपमसुक्क पस्सो

सेण तिसिण पलिच्छयमाइ सवेहो जहणेण दोपलिच्छयमाइ उक्कीसेण चत्तारि पलिच्छयमाइ एवइय जाव करे
 ज्जा ३। मज्झिमगा तिसिण वि जहेय पागकुमारसु पच्छिमेसु तिसु गमएसु तचेय जहा पागकुमारुहेसए गवर
 ठिति सवेह च जाणेज्जा ९। सखेज्जावासाउय तहेय गवर ठिईच्चणबधो सवेह च उन्नच्छिईए जाणेज्जा ९
 जइ मणुस्साय च्चसखेज्जावासाउय जहेय पागकुमाराण उहेसए तहेय वसखया गवर तइयगमए ठिई जह

[illegible]

पमापुष्यलरपुत्यादपिप्यमायस्यान् यतो ऽसङ्कृतवर्षाण्यु स्थाययी युद्धतरायुष्येषु ध्वेषु मोक्षयत एतस्य प्राशुष्यमवेति ॥ युगाद्वा जह्येषं या
वयति ॥ ययां पत्योपममापु क्षया भवभाहना गयूत ते ॥ सुगुपदुःसमायामिति ॥ बहुविशतित्मस्यत हाविश्रुतितम ॥ २४ ॥ २२ ॥

गोण पलित्रयम उक्तीसेण तिगिण पलित्रयमाद् त्रगाहणा जह्येण गाउय उक्तीसेण तिगिगाउयाइ सेस त
चेय संवेहो से जहा एत्य चेय उद्देसए स्यसखेज्जासाउयसगिपचिदियाण सखेज्जासाउयसगिमणुस्सा
जह्व पागकुमारुद्देसए णयर वाणमतराठिहंसवेह च जाणेज्जा सेव जते । जते । ति ॥ चउवीसइमसयदस

पत्योपमसुरज्येव श्रीणि पत्योपमामि, भवगाहना अपन्यत कोशमुत्कर्षेण कोशत्रयम् अर्प तथैव सर्वेषु सस्य यथात्र वैवोदस्ये असङ्कयवयो
पु सलित्रपन्नाद्रिप्राशाम् सङ्कयवपायु सलित्रमनुया यथैव नापकुमारोद्देससे मवर वाणज्जतरावा स्थिति सर्वेषु ज्ञानीयात, तदेव जदत्त ।

बभविषेप्रांनोमेश ८ । जहमज्ज्जाव पसेवेज्जासाउव जहव वायज्जमाराण उद्देसइ तहव वतत्तवा । वा मनुजबको अपजे ता खं पसज्जात ववत्रिय
ऽत्थाठि जिमशोत्र नायज्जमाराणा उद्देगानेविये वतत्तवा कवी वेहोण इहां पचि जहयो । जवर तदवयवएहिइ जहयेव पचिपावम उक्कवासिचं तिचि
पचिपावमाइ । एतन्नाशिमय बीजा जमानेविये स्थिति जवज्जबको एव पत्थापयमी उक्कृद्वबको तोन पत्थोपमो । पागाइवा जहयेवं माउव उक्कबीसवं
तिचिगाउवाइ मन तवइ । पवपाइवा जवज्जबको एव नावनी उक्कृद्वबको तोन मावनी जय तिमशोण कइवा । संवेहा सेअइ । एत्थेव उद्देसए । संवेह
त जिम कइनात्र उद्देमनेविये । पसज्जज्जासाउव सपियचिदिवाव । पसज्जात वयोत्रिय सज्जो पसेद्विय टियेववाजिचनेविये जज्जा तिम इहां पचि क
इवा । संखज्जशासाउय सविमज्ज्जा जहेन वायज्जमारा उद्देसए । सज्जातवयोत्रिय सज्जोमनुजयो पचिबार जिमशोण नायज्जमारा उद्देगानेविये कज्जा
तम इहां पचि कइवा । जवर वायज्जमारा ठिइ संवेहव जावेज्जा । एतसावियेव वायज्जतर स्थिति सर्वेषु ज्ञानीया । संवेसत २ ति । तइति पुमयवम्
इत्यादि पूर्वइ ॥ वउवीसइमसयज्ज वायोसमा उद्देसा सज्जता । ए वउवीसमा यतकजा वायोसमो उद्देसा पुरो जया ॥ २४ ॥ २२ ॥

यायीसमो उद्देशो सम्प्रप्तौ २४ ॥ २२ ॥ जोइसियाण चवे ! कचहिहो उवयज्जाति कि
 णेरहुयनेदी जाय सणिपचिदियतिरिस्क्रजोणिणुहिहो उवयज्जाति जो असाणिपचिदियतिरिस्क्र जइ सणि
 पचिदिय कि सखेज्जायासाउयसाणिपचिदियतिरिस्क्र असाउयसाणिपचिदियतिरिस्क्र ? गो० । सखे
 ज्जायासाउयसाणिपचिदियतिरिस्क्र असाउयसाणिपचिदियतिरिस्क्रजोणिणुहिहो चि उवयज्जाति अ

प्रदत्त । इति ५ वस्तुविज्ञानतन्मसत हायिज्ञानितमोदुष्टः ७ २४ ५ ॥ ज्योतिष्का अवस्त । कुल सत्यग्रहे कि मेरयिक ने
 दा पावरमस्त्रिपञ्चन्द्रियतिपम्योनिकस्य उत्पद्यन्त मेयासत्त्वचप्योन्द्रियतिपम्योनिक (प्रयति) पापद्यदि सञ्जिपञ्चन्द्रिय० कि सङ्केय
 यपायु सञ्जिपञ्चन्द्रियतिपम्योनिकस्य मस्त्रिपञ्चन्द्रियतिपम्योनिक० ? गौतम । सङ्केयवर्पायु सञ्जिपञ्चन्द्रियतिपम्योनिक० असङ्केयवर्पा
 युः सञ्जिपञ्चन्द्रियतिपम्योनिकस्योप्युत्पद्यन्ते । असङ्केयवर्पायुः सञ्जिपञ्चन्द्रियतिपम्योनिको अवस्त । यो प्रविक्तो ज्योतिष्कपूतपुं स मद

आरनिमदाबं भंते कपाहिहो अववत्तति । ज्वातिपौ च वाक्कावकारे, हेमगवन् किवावको उपपत्ते । कि वरदय मदा । एव आरयोवओ उपपत्ते इत्तादि म
 द कटना । आह मस्त्रिपञ्चन्द्रिय तिरिस्क्रजाविद्विता अववत्तति । आहत सजोपचेद्रिय तिर्येवयानिकवको उपपत्ते । वा असखियचिदिव विरिस्क्र । पवि
 मदा पमत्रो पचेद्रिय तिर्येवयानिकवको उपपत्ते । जइ सखिपचिदिय । आ सजोपचेद्रिय यावत् उपपत्ते । कि सखेज्जायासाउय सखि पचिदिय तिरिस्क्र ।
 ता चं मप्यातवपायु सजो पचिदिय तिर्येवयोनिकवको उपपत्ते पवना । असखेज्जायासाउय सखिपचिदिव तिरिस्क्र । असख्यात वर्पायु सजो पचेद्रि
 य तिर्येवयानिकवको उपपत्ते ६ ५ उत्तर । भावमा सखेज्जायासाउय साख्ये चिदियतिरिस्क्र । हेमोतम सख्यातवर्पायु सजोपचेद्रिय तिर्येवयोनिक
 वको उपपत्ते । पतउज्जायासाउय सखिपचिदिय तिरिस्क्रजाविद्वितावि अववत्तति । असख्यात वर्पायु सजो पचेद्रिय तिर्येवयोनिकवको पवि उपपत्ते ।
 पसणेज्जायासाउय सखिपचिदिय तिरिस्क्रजाविद्वितं भंते जेमविण आरसिएस अववत्तिएस । असख्यातवपायु सजोपचेद्रिय तिर्येवयोनिक वेमगवन्

प्रयोविस्तृतनीदृक्के किंचिद्विस्तृते-अहोरेच दो अठ्ठागपस्तिष्ठमाईति ० ह्रीं पस्मोपमाष्टमागवित्यस्यः तन्त्रिकोऽस्यसातायुःससम्भ्यो द्वितीय
स्तु तारकाम्योतिःससम्भ्योति ॥ उक्तोसेच अत्रारि पस्तिष्ठमागं वासुसयसइसयग्निरियाइति ॥ श्रीसयसयातायुःसत्त्वानि यत्नं च सातिरेच च

सस्त्रेअथासाउपससिपिचिदियतिरिक्तजोत्रिणुण ज्ञते । जे नयिए जोइसिएसु उधयजिअए सेण ज्ञते ! केयइ
काउठिईएसु उधयज्जेअा ? गोयमा ! अहयोगेण अठ्ठागपलिठवमठिईएसु उक्तोसेण पलिठवमवाससयसह
रसमस्रहियिठिईएसु उधयज्जेअा अयसेस जहा अयसुकुमारहेसए गयर ठिई जहयोगेण अठ्ठागपलिठवम

भा । कियत्तामस्वितिकेपूत्ययेत ? गीतम । अयमेवपस्मोपमाष्टमस्त्यितिकपूत्त्वपैव पस्मोपसं वर्यसतसइसापिक्वित्यितिकेपूत्ययेत अयस्य
यं पथासुरकुमारोदृष्टवे नवरं स्थिति अंयमेवपस्मोपमाष्टमानुत्त्वपैव श्रीचिं पस्मोपमानि यवमनुवयोपि क्षेप तपैव नवरं वासादेजेन
अयम्यतो ह्रीं अठ्ठमानी पश्योपमस्यो त्वपैव अत्रारि पश्योपमानि यवसतसइसापिक्वानि इयत्ता वास पावत्कुप्यात् १ । स एव अयम्यकास

जे मय ल्वातियोनेविपे अयत्ने । सेचयते वेचइय अठ्ठिईएसु उधयज्जेअा । तेइ वेचयमनु केतसावास ज्जितिकनेविपे अयत्ने इ प्र० उत्तर । गावमा
अहोरेचं पट्टमान पविपोवमहिइसु । वेभोतम अयम्यकको वाठनेमाने पश्योपमनो ज्जितिकनेविपे अयत्ने ० ताराविमान देवलो पयैचये । उक्तोसेच
पविपावम वासववसइय ममहिइइइएसु उधयज्जेअा । अठ्ठहइको एव पस्यापम यय जाच करो पविच एतको ज्जितिकनविपे अयत्ने ए अठ्ठिई
मान ऐवभी पयैचये अा । अयसेस जहा अयसुकुमारहेसए । आकतो ज्जिम अयसुकुमारना उधेयानेविपे अा तिम इहो पवि अइवा । अवरं हि
इ अइवेच पट्टमान अविभाज्य । एतकोदियेय ज्जिति अयम्यकको पश्योपमनो पाठमाभान ते विमसवाइय सुवयर ते पूम्मा सुवखिवा तियेच इस्वा
दिसिवा । उक्तोसेच तिचि पविपावमाइ एव अयसुवावि सेस तहेच । अठ्ठहइको तीन पस्यापमनो ज्जिति ते देवकुइ पारि दुमवि इय अयसुवय पवि
अइयो मय तिमइीन अइयो । अवर नाहाऐसेच अइवेचं ह्रीं पट्टमान पविपोवमाइ उक्तोसेच अत्रारि पविपावमाइ वाससुपसइस ममहिइवाइ ए

प्रविनामस्योतिष्कारकमिति, मृतीपममे-हिर अक्षय्य पालिठवमं याससयसहस्समझिर्यति । यद्यपि असङ्कतार्थोपपां सातिरेका पूर्वकोटी ज

उक्कोसेण तिण्ण पलिनुयमाइ एव अणुयधायि सेस तहेव गयर कालादेसेण जहणेण टी अणुजागपलिनु
यमाइ उक्कोसेणं यत्तारि पलिनुयमाइं याससयसहस्समझियाइं एयइय कालं जाय करेजा १ । सोचेव ज
हणकालाठिइंएसु उययको जहणेण अणुजागपलिनुयमठिइंएसु उक्कोसेणयि अणुजागपलिनुयमठिइंएसु
उयय० एस चेय यत्तइया गयर कालादेस च जाणजा २ । सो चेय उक्कोसकालाठिइंएसु उववको एसचेय
यत्तइया गयर ठिइ जहणेण पलिनुयम याससयसहस्समझिय उक्कोसण तिण्ण पलिनुयमाइ एव अणुय

न्यतिकपूत्तको अपगयन परोपमस्याएनागत्तिवकेणु सत्तयेवापि परोपमाएमागत्तिकपूत्तयेतेया येय सत्तव्यता नवरं कालादहा च
जानीयात् २ स एधात्तएकालत्तिकपूत्तयत्त उपा येय सत्तव्यता नवरं स्थिति अपम्येन परोपम ययत्तसहस्सगधिकमुत्तरेय वीचि परोप

परोप जानं जाव करेजा । एतथाविशय कालपाययान अययको एव परोपायमना व पाठमाभाग जिहा एवभाग तिवेव सयधो बीजामाय इवसवन्तो
इम एवे वरजुटवको चार परोपायम नापरोपे अधिक तिहा ताग परोपायम सुययता यन एव परोपायम ययनाखे पचिक त वग्गविमान इवना जी
वना एतत्तावान यावत् मति पागति वरे १ । सायव अययकालाठिइंएसु उववका । ततोअ अययकाल स्थितिकनविदे ज्ञापना । अइयेवं चहभा
न पचिपायवमठिइंएसु उक्कोसकवि अणुजाग पचिपायवमठिइंएसु उववक्यति एसवेव यत्तवया । ते अययको परोपायमना पाठमाभाग स्थितिकनविदे
अयना वरजुटवको पचि परोपायमना पाठमाभाग स्थितिकनविदे ज्ञापना ताराइव विमानो परोपाये एहाज निसे यत्तव्यता पठिधोपरे जानिधो ।
वरर कालादहस ज्ञापना २ । एतत्ताविशय कालादयपत्ते जानिधो २ । मायव उक्कोसकालाठिइंएसु उववका एसयव यत्तवया । तेतोअ एतत्तएकाल
स्थितिकनानवे ज्ञापना एहाअ पूर्वोअ यत्तव्यता वरवो । ववर ठिइ अइयेव पायपायम नासयवसहस्स मझ इय । एतथाविशय स्थिति अययवको प

पन्थान् न्तिप्रति प्रवर्तित तयापीह पत्स्योपमं वपलजान्यपिच मुक्त मेतरप्रमाथायुक्तेषु ज्योतिष्यत्परास्यमानत्वा एतौ उत्सयातवर्षायाः स्वायुयी वृष्ट
नरायणाय इवेयु मोत्स्यद्यत एतच्च प्राणुपर्वद्विमतमेव चतुर्थेगमे अपन्यकास्त्यतिको उत्सुतातवर्षापुरीषिक्यु ज्योतिष्येप्यस्यः तत्रचा सङ्कतायु
यो यदापि पत्स्योपमाष्टनागा दुर्गततरमापि अपन्यत आयुषा प्रवर्तित तयापि ज्योतिष्या ततो हीनतर नास्ति स्वायुक्षुत्वायु वैषका योत्सवर्षतो सङ्गा
तयर्षोपय इतोह अपन्यस्वितिका को पत्स्यापमाष्टप्रागायुयो जवन्ति ते च विमसबाहनादिकुसकरकासा स्मृतेतरकालमुचो इत्स्यादम ज्योपच

धोवि कालादेस जह्मखेण दोपलिन्धमाडु दीहि वाससयसहस्सोह अश्लहिद्याइ, उक्कोसेण चत्तारि पलिउ
यमाइ वाससयसहस्समश्लहिद्याइ ३ । सोधेव श्यप्यणा जह्मकाळिठिईठ जाउ ? गोयमा ! जह्मखेण अउठ

मामि एवमनुयन्थापि । कासादेव अपन्यम द्वे पत्स्योपमे द्वान्या वपलतवृष्टाभ्यामपिचो उत्सर्पतद्यत्वारि पत्स्योपमानि वर्पयत्तवृष्टाभिका
नि ३ । स एवात्मना अपन्यकास्त्यतिको जातः । मीतम । अपन्यम पत्स्योपमाष्टनापश्चितिकेयूत्सर्वेकापि पत्स्यापमाष्टनापश्चितिकेयूत्स्यद्यत ।

इवापम आनुबर्धे पश्चिति जग्मविमान इवभो वर्पेयावे बहवा पाताना एतज्जकासमान चाउकाबाधे तेमाटे इहा जपन्ववको परवापम बाखेवर्धे प
श्चिति होजसरा । जहावय तिचि पश्चिपावमार एव पवववावि । जट्ठुटवको तोन परवापम ते पाताना पाउछाबको होमपाज्जे जपन्ववा माटे
इम एनुवट्ठ पश्चिति जाहो । काकादवेष जह्मवर्धे इमविषादमार दाहि वाससयसहस्सोहं पञ्चहिबार । कासपाचयोने जह्मयवको दीव परयाप
म इण्छाव वर्धेवरी पश्चिति ते दुगल भवववभो एने एव परवापम एवसाण वर्धेवरी पश्चिति ते ज्वातिवो इन्द्रेवविमान सबधो जाववा । उज्जोसे
प जत्तारि पश्चिपावमार वाससयसहस्स ममहिबार ३ । जट्ठुटवको चार परवापम बाखेवर्धे पश्चिति तिहो परवापम पसज्जात वर्पायुप सप्पोपवे
द्विइ तियेवसंघो एने एव परवोपम बाखेवर्धे पश्चिति ते जग्मविमान देव पपयावे जाववा एतज्जोकाव यावत् गति पागति करे ३ । सोधेव पण
वा जह्मकाळिठि पा थापा । पोवो मसो करेवे - तेहीव प्रापये जह्मसकास स्थितिज अपना इत्यादि मय्युज्ज पृष्ठिको परे बहवो उत्तर । भावमा

न्योतिष्ठा सत्येवत्रिधा एव तदुत्पत्तिस्थान प्रवक्ष्यतीति ॥ अक्षरेणं अठभागपक्षिष्ठवमठिइएसु इत्याद्युक्तं, ठंगारखा अक्षरेणं पदुपुइति ॥ पदुपुक्त
तत्पत्त्योपमादुनागमाभापुयो विमलवाङ्मनादिपूवतरकासनाविनो इत्यादिव्यतिरिक्तशुद्धकायवतुव्यदागपेत्याकथयत्य ॥ सक्तोरेण साहरगाइ अठा
रस धनुमयाइति ॥ एतच्च विमलवाङ्मनमुसवरपूवतरकासनादिइत्यादीनयत्स्योक्तं यतो विमलवाङ्मनो नवधनुःशतमाभावागाङ्मनः तत्कालइत्या

नागपलिउंयमठिइएसु उक्कोसेण वि अठनागपलिउंयमठिइएसु उववज्जेज्जा । तेण भते ! जीया एगसमए
एसचेव अससुया नअर ठंगारहाणा जहणेण धणपुज्जत्त उक्कोसेण सातिरेगाइ अठारस धणुहसयाइ ठिई जह
सेण अठनागपलिउंयम उक्कोसेण वि अठनागपलिउंयम एवं अणुधधीवि सेस तेह्व । कालादेसेण जह
ते प्रदत्त । कीवा एकसमय विपक्क उत्पद्यन्ते एपाचैव यक्कव्वता नवरं अवगाङ्गना जपम्यम धनःपुण्णमुत्कर्द्वेव सातिरेकान्पट्टावशं धनुःश्रुता
मि स्थिति अपम्यम पत्त्योपमादुनाग मुत्कर्द्वेवकापि पत्त्योपमादुनाग एतममवन्थोपि सेपं तथैव । कासादेसेन अपम्यतो इ पश्योपमादुनागे
अक्षरेण अठभाग पक्षिष्ठावमठिइएसु पक्षिष्ठावमठिइएसु उववज्जेज्जा । जेगोतम अवन्थवको पश्योपमम पाठेभमाग स्थितिकनेदिये
अपले इही न्यातिवीमांइ एइको होमनहो तेभाटे एवकाव विवक्का उत्पट्टवको पक्षि पश्योपमना पाठमाभास स्थितिकनेदिये अपले ते अवन्थव
तिव माटे भूतनेज पाकखे न्यातिपौनेदिये अपले । तेवमते कीवा एमसमए एससेव वसव्या । तेइ हेमवक्क कीव एवसमवे इत्यादि एइको पदुपुक्त
वन्थता कहो । ववर पामाङ्गना अक्षरेणं पदुपुक्तं एवकासव साहेयाइ अठारस धणुहसयाइ । एतत्तावियेय मटोरपधगाङ्गना अवन्थवको
धनुपपदक्क ए विमलवाङ्मन मुसवरको पुक्कामना इत्यादिवर्त्तन्ति धनेरा कथकायनो अपेसावे जावको उत्पट्टवको साधिक पठारेसे धनुमनो ते वि
म विमलवाङ्मन ववगरनो नरसे धनुमनो धवगाङ्गनादे तेइको एवकासे खे इथो तेइको एपेसावे कणा । ठिई अक्षरेणं अठभाग पक्षिष्ठावम ठवकादे
वक्षि अठभाग पक्षिष्ठावम एव पक्षिष्ठावि सेस तथैव । स्थिति अवन्थवको पश्योपमना पाठमाभास उत्पट्टवको पक्षि पश्योपमनो पाठमाभास वं

दयय तद्विमुक्ता, पापपूर्वतरकात्मना विनय ते सातिरेक तत्प्रसादा प्रत्यकीर्ति ॥ अथ कथा साठिदयस्य एवमेव एवमेव ॥ पञ्चमपद्यगमयो रश्ने
वाकनावात्, यतः पत्न्योपमादृष्टा नयानापुपो नियुजकतिरयः पञ्चमगने यद्यमे ॥ पत्न्योपमादृष्टा नयानापुपो नियुजकतिरयः ॥ प्रान्ताविश्वे नैतादिति ।
नममादरेगनयश्चैव त्रिपत्न्योपमलकटा तिरयः स्त्रियाः स्त्रियाः द्विधा प्रतीतेः ॥ अष्टम पत्न्योपमादृष्टा नयमे सातिरकपत्न्यो

गण दो अठन्नागपलिनग्रमाइ उक्कोसेणवि दो अठन्नागपलिनग्रमाइ एग्रइय । अहसकालिठिइयस्स एस
वेय एक्को गमो ६ । सोचेअ अण्णणा उक्कोसकालिठिइअ जाअ सवेय ठिहिया वत्तइया णवर ठिई जहसेण
तिस्स पलिनग्रमाइ उक्कोसेणवि तिस्स पलिनग्रमाइ एव अणुयथो यि सेस तचेअ, एव पच्छिमा तिसि

[illegible]

पमङ्गुपा धवपदेतदनुनारेव कायाः ॥ एते सप्तनयनानि ॥ प्रथमा द्यौः मध्यमयस्याने एकः पथिमा सु त्रय एवेत्येव सप्त । असङ्ख्यातवर्षाण्युष्म

गमगा गेयक्षा गथर संधेह न जाणंज्जा । एते सप्त गमगा । जइ सखेज्जावासाउयसण्णिपच्चिदिय सखेज्जा
यासाउयाण जहेय्य अणुसुरकुमारेषु उययज्जमाणाण तेहेय गथवि गमा न्नाणियक्षा गथर जोइसियिठिई संधेह
न जाणज्जा, सेस तेहेय गिरवसेस १ । जइ मणुस्सेहितो उययज्जति जेवो तेहेव जात्र अणुसखेज्जावासाउय
सण्णिमणुस्सेण जत । जे नथिणु जोइसिणुसु उययज्जिणुसु सेंण जत । एव जइहा अणुसखेज्जावासाउयससिणु

तया मवरं संवपण्ण जानायात् । एते सप्त गमगाः । यदि सस्येवपण्यसुसिणपण्णन्त्रिपतियण्य उत्पद्यन्ते सस्यपवर्षाण्युष्माणां पथिवासुरकु
मारपूत्पद्यमानानां तथैव नथापि गमा ज्जित्तव्या मवर ज्योतिर्कास्याति सवय न जानीयात् छय तथैव निरवद्येयम् ६ । यदि मणुय्यस्य स
त्पद्यन्त प्रदत्तथैव यावदसङ्ख्येयवर्षाण्यु ससिणमणुय्यो जदन्त । यो भविको ज्योतिर्केपूत्पन्तुं स जदन्त । एव यथा ऽसङ्ख्येयवर्षाण्युस्ससिणपण्णन्त्रिप

यमे पक्कापयमा पाठमास रूप मरने साधिक पक्कापयमरूप इम पणुवय पथि कइवा । एवं पण्णिमा तिथि गमगा कइवा ।
इम कइवा पथि तोल ममा कइवा । मवर संधेय कइवा । जेव्या एत सप्तगमगा । ऽवर्षाविशेष सवय जानिअवा एव सातनमा तिथिं प्रवमत्ता तोल म
ज्जम विरिष्यामके एव पाथिका तोलहीत्र इम सातनमा कइवा । जइ सखेज्जावासाउय सखिपचिदिय । जइ सवयात वर्षाण्यु तिथिं कपके सखीप
नेदिय तिथिं कवको जयने इत्यादि । सखेज्जावासाउय कथेव पसरकमारेषु सवयज्जमावाचं तेहेव नथवि ममा भाषियवा । सवयातवर्षाण्युपनी विमहो
त्र पसरकुमारनेविने छपज्जापकज्जे नक्कत्ता कइो तिमहीव मवेर गमानेविपै पथि कइवो । मवर ज्जादिय ठिई संधेय कइवा । जेव्या सेस तेहेव वि
रजसेम ८ । एतथाविशेष ज्योतिषोभो स्थिति तथा संधेय कइवा । जेव्या सेस तेहेव विमहोत्र सप्तगमगा । जइ मवरयज्जितो उययज्जति भेदा त
हे । जइ मणुजवकी वपके इत्यादि मेद तिमहीव कइवो विम पूरे कइो । जइव पण्णियवासाउय सखिमणुससेव भते जेमविण । यावत् पसवयात व

मुष्पापिकारे-उपाहवा साहरेगाइ नव धनुसयाइति ॥ विमलयाइननुसवरपूवबासीनमनुष्पापेक्षणा ॥ तिमि गाउयाइति ॥ एतबीकाकापुसुमावि

चिदियजोडसिएसुचेय उवज्जमानस्स सप्त गमगा तहेय मणुस्साणाधि णवर ठेगाहणाविसेसो पढमेसु तिसु
गमएसु ठेगाहणा जहखेण साहरेगाइ णवधणुहसयाइ उक्कोसण तिमि गाउयाइ मज्झिमगमए जहखेण
साहरेगाइ णव धणुहसयाइ उक्कोसेण थि साहरेगाइ णव धणुहसयाइ पच्छिमेसु तिसु वि गमएसु जहखेण

तियन्तोतिजेपुबोत्तयमानस्स सप्त गमका सायेव मनुष्पा अपि मवरमवगाइनाधिदोक्क मयमेसु चिपु मयकववनाइना जपम्येन सातिरेका
वि नव धनु क्षतानि उत्कर्षेव ग्रीवि कोष्ठाणि मयमगमे जपम्येन सातिरेकावि नव धनु क्षतानि उत्कर्षेकावि नव धनु क्षता
नि पदिमेसु चिपिपि मयकपु जपम्येन ग्रीवि कोष्ठाणि उत्कर्षेकापि ग्रीवि कोष्ठाणि क्षप तयेव तिरवक्षेपम् यावत्कवच इति । यदि सङ्केप

वांयुव यक्षोमनुष्य च बाह्यापुकारे हेमनवम् जमज एतज्ज्वातिपौने विने उपवना यावत् तज्ज्वातिपौनेविने जपमे ।
सुचभते एवं जहा परवज्जवासाउव सविपचिदिव कारविपुसु च उपवज्जमावस सप्त ममगा । तेज हेमवम् क्षतवाकाव इत्थादि पूर्ववत् इम वि
म परवज्जवात वर्यादुप संक्षोपेक्षिप तिजवने जवातिपौनेविने जपवतावकानि सात गमा जहा । तहेवमनुष्पावि । तिमहोक्क मनुष्पनेविने पयि जहावा ।
बबर पागाइना विवेको पढमेस तिसु ममज्जु । एतकादियेव शरीरपमयाइना विवेप प्रथम तीज गमानविने । यायाइना जहखेव साहरेगाइ जप
धनुहमयाइं उक्कादिं तिदि भाउयाइ । धवगाइना जपवज्जको साविज नवसे धनुवतो ते दिमजवाइज कुचगर पूर्वकाखोन मनुष्पनोपेक्षादे जाव
वो उरज्जहवको तीज गात्रनो ए एकाति युखमादि भव मनुष्पनो धयेयादे । मज्झिमगमए जहखेवं साहरेगाइ जपवज्जुसयाइ उक्कादिं वि साहरेगा
इ जवपवज्जसयाइ । विवना ममानविने पूरोत्त रीते तीनेई पयि एकहोत्र जाववा तिहा जपवज्जको साविज नवसे धनुवतो जाववो धवगाइना
उरज्जहवको पयि साविज नवसे धनुपनो धवगाइना जाववो । पच्छिमेसु तिसुवि ममएसु । जेइका तीनेइ पयि ममानविने शरीरपमयाइना । जज

तिरिण गाउयाइ उक्तीसेणयि तिरिण गाउयाइ सेस तहेय निरयसेस जाव संवेहोत्ति । जइ सखेज्जायासाउय
साणिमणुस्से सखेज्जायासाउयाण जहेय स्यसुरकुमारसु उवयज्जाणाण तहेय णव गमगा जाणियह्वा णवर
जोहसियठिति संवेह च जाणज्जा । सेस तहेय निरयसेस सेव जते ! जते ! त्ति ॥ चउवीसडमसयस्स ते
वीसमो उहेसो सम्मत्तो ॥ २४ ॥ २३ ॥ सोहम्मगदेवाण जत ! कउहिंतो उवयज्जाति किं

यर्पायु सच्छिमनुष्यः सत्ययवर्पायुया यथेवा सुरकुमारपुत्रद्वयानामानां तथैव नव नमका मच्छित्तव्या नवरं ज्योतिष्कस्त्वितिं स्वयं च जानीया
त स्वेयं तथैव निरयवोपं तदय प्रदत्त । इति ॥ यत्तुविद्यमानमस्तु त्रयीविद्युत्तितमः ॥ २४ ॥ २३ ॥ सीयमकद
वा प्रदत्त । कुत तत्पद्यात् किं मैरयिमेव्य तत्पद्यात् जदो यथा ज्योतिष्कोद्भूतः । असङ्ख्ययर्पायु सच्छिमपुत्रेन्द्रियतियस्योत्तिको प्रदत्त । यो

सच तिचिगाठयाइ मैस तइव विरवसेस जाव संवेहोत्ति । जयज्जावो तोम गाऊतो उरवटवको पवि तोम यावना जां ववो गप तिमहोव निविशय
मसम्पपवे कइवा यावत् स्वयमये । जइ सखेज्जायासाउय सच्छिमवरसे संखेज्जायासाउयाव । जा सख्यात यर्पायु सञ्चोमनुष्य स्वपक्वे इत्यादि सख्यात व
पातुपत्त । जहेव यसरकुमारसु उवयज्जायाव तइव णव गमगा भाविज्जा । जिमहो ज यसरकुमारविपे स्वपक्वताययाने नव ममा कइता तिमहो
ज नवगमा इहो पवि कइवा । णवर जाइमिय ठितिं स्वयज्ज जाकइवा सेसपवेव विरवसेस । एतस्माविशेष उगातिपो स्मिति तथा संवेव जां ववो गेप
तिमहोव निविशय समस्तपवे कइवा । स्वभते २ ति । तइति हेमयवम् इत्यादि पूर्ववत् ॥ यज्जोमसममयस्व तेवीसमा उददेसा सयत्ता ॥ ५ यज्जोस
मा यतज्जा तवीसमा उददेगा पूरा कवा ॥ २४ ॥ २३ ॥ साङ्गणवेवाव भते कयाइता उवयज्जति । सोधमदेव हेमगवत् विष्टावको च
पये । किं चरदएहिता उवयज्जात मइ जइ । जाइसिय उददेसए । तां स्य मारकोमको स्वपक्वे इत्यादि भट त्रिम ज्जातिपो उददेगामेनिये कइता तिम

નેરદગૃહીતો ઉચ્ચવજ્રાતિ ત્રેદો જહા જોડાસિયઉદ્ધસૃ શ્વસલેજ્જાગાસાઉયસચિપાધિદિયતિરસ્કજોણિણ નતે !
 જે ત્રિયિપ સોહમ્મગદ્યેસુ ઉચગજ્જાસૃ સેણ નત ! કેયદકાલ ? ગોયમા ! જહયોણ પલિઉયમઠિદ્દસુ ઉચ્ચવજ્રો
 જ્ઞા, ઉક્કોસેણ તિણિ પલિઉયમઠિદ્દસુ ઉચ્ચવજ્રોજ્ઞા ! તેણ નતે ! શ્વસસેસ જહા જોઠ્ઠસિસૃસુ ઉચ્ચવજ્રમા
 ણસ્મ ણયર સમ્માદિઠીવિ મિચ્છદિઠીવિ ણો સમ્મામિચ્છાદિઠી ! ણાણોચિ સ્વયાણીવિ દોણાણા વોશ્વયાણા
 નિયમ ! ઠિદ્દ જહયોણ પલિઉયમ ઉક્કોસેણ તિણિ પલિઉયમાદ્દ એવ શ્વણુયધોધિ સેસ તદેવ ! કાલાદેસેણ

નવિકઃ સ્ત્રીપમકદવપૂત્વનું સુ પ્રદન ! કિયત્વાસસ્થિતિકપૂત્વયોસ ? ગૌતમ ! જપચ્ચેમ પસ્યોપમસ્થિતિકેપૂત્વયોસ ઉત્તર્યેવ ત્રિપસ્યોપમસ્થિતિકે
 પૂત્વય્યત ! ત પ્રદન ! જોડા અવગમ્ય યથા ત્યાતિકપૂત્વયમામસ્ય નવરં સમ્યગ્ગુરુરિવ મિચ્છાદુદ્ધિરપિ નો સમ્યદ્ધિમ્યાવુદ્ધિ શામ્યપિ અજ્ઞા
 રપિવ દે જ્ઞાન દુ અપ્રાને નિપમાત્ ! સ્થિતિજપચ્ચાન પસ્યોપમ ઉત્તર્યેવ જીવિ પસ્યોપમાનિ પ્રાય અનુચર્યોપિ શ્રોય તથેવ ! કાલાદેસેણ

કહય ! પમયેજ્જાગાસાઉચ સચિપચિદિવ તિરિત્તજ્ઞાચિણ એવ મતે અમધિવ આશ્ચર્યદેવેસ ઉચ્ચવજ્રાતિ ૧ । પસક્કાત વર્ષાસુપ સજ્જોપચેદિવ તિવેરવોનિ
 ૨ જમગમનુ ૩ જ મલ સોવમદેવને વિયે ૪ પચે ! એકમતે વચચચાસ ૫ તેજ જેમગવનુ કેતલાવાલ સ્થિતિકનેવિયે ૬ ૭ ઉત્તર ! ગાયમા અજ્ઞાસ્ય ૮
 વિધાવમઠિદ્દસ ઉચ્ચવજ્રોજ્ઞા ! જેમોતમ અચ્ચલકલ્લો પચ્ચાપમ સ્થિતિકનેવિયે ઉચ્ચે ૯ જો પચ્ચાપમચ્ચલો જોન સ્થિતિનો પમાચ્ચે તેમોટો ! ઉચ્ચાસિય તિ
 નિ પલિપાત્તુદ્ધવન ઉચ્ચવજ્રોજ્ઞા ! ઉચ્ચવજ્રોજ્ઞા તોન પચ્ચાપમ સ્થિતિકનેવિયે ઉચ્ચે યુગલના એતલાવ ઉચ્ચવજ્ર પાછાચાલે તેમોટો એતલાવ અજ્ઞા ! તે
 અમતે પચ્ચેસ અજ્ઞા આરિસિયસ ઉચ્ચવજ્રમાચ્ચલ ! તેજ જેમગમનુ અચ્ચેય યાકતો અિમ વ્યાતિયોને વિયે ઉપચ્ચતાઅકાને અજ્ઞા તિમ ૧ જો પચિ અજ્ઞવો !
 અચ્ચર અચ્ચદિહોવિ ણો સમ્મામિચ્છાદિઠો ! એતલાચિયેય સમ્માગ્ધટો પચિ જુવે મિચ્છાદ્ધટો પચિ જુવે મિચ્છાદ્ધટો ન જુવે ! આલોવિ પચ્ચાલોવિ
 પ્રાનો પચિ જુવે પચ્ચાનો પચિ જુવે ! દાવાલા રાપચાલા ચિયમ ! દાય જ્ઞાન દાય પચ્ચાન નિયમે જુવે ! ઠિદ્દ અજ્ઞલેચ પલિપોવમ ઉચ્ચવજ્રોજ્ઞા તિવિ ૫

पय पतुर्वैश्रुतिमनोदेवाके किञ्चिद्विरत्यते-अहोरेण पालिष्ठवमठिईएसुति ॥ सीचमै अयम्येनाप्यस्यायुयो अयत्वात् ॥ उक्कोसेण तिपल्लिष्ठमठिईए
 मुति ॥ यद्यपि सीचमै यतुतरमायुक्रमति साया प्युत्कपत खिपस्योपमायय एव तियज्जो प्रयत्ति तदनतिरिक्क च देयायु वधन्तीति ॥ दो पल्लि
 उवमाइति ॥ एक तियममवसत्त मपरं च देवसत्त ॥ अपल्लिष्ठवमाइति ॥ ब्रीचि पस्योपमानि तियेज्जवसत्तकानि ब्रीस्यव देवममवसत्तानीति ॥ सीचे
 व अप्यका अइयकासठिइठि काठे इत्यादि ॥ ममयय प्येको गमो भावना तु प्रदद्यातिव ॥ अइयेवं ययुइपुइसति ॥ सुइकाययतुप्यदापेइ ॥ उक्कोसे

जहखेणे दो पलिष्ठवमाइ उक्कोसेण अप्पलिष्ठवमाइ एवइय १ । सीचेव जहखकालिठिईएसु उववखो एस
 चेय वत्तइया णयरं कालादेसेण जहखेणे दो पलिष्ठवमाइ उक्कोसेण चत्तारि पलिष्ठवमाइ एवइय जाय
 करेज्जा २ । सीचेय उक्कोसकालिठिईएसु उववखो जहखेणे त्तिपलिष्ठवमाइ उक्कोसेणवि त्तिपलिष्ठवमाइ

मयती दे पस्योपमे उत्कपतः पद पस्योपमानि इयम कालं १ । स एव अयम्यकासस्थितिकपूत्यम एया चैव वत्तव्यता मवर कासादेसेन ज
 पम्यतो द्वे पस्योपमे उत्कपतवत्त्वादरे पस्योपमानि इयत्तं यावत्सुर्गात् २ । स एवोत्कटकालस्थितिकपूत्यको अयम्येन ब्रीचि पस्योपमानि स
 त्दप्येवापि ब्रीचि पस्योपमानि एया चैव वत्तव्यता मवर स्थिति अयमेन ब्रीचि पस्योपमानि वत्तप्येवापि ब्रीचि पस्योपमानि क्षेय वत्तव्य काला

तिपावमाइ एवं पववधावि सेवं वत्तव्य । किञ्चि अयम्यको एक पक्कापमनो उत्कटवत्तको तोन पक्कापमनो इम पनुमव पवि वत्तव्य ग्रेय तिमहोअ
 वत्तव्य । कासादेसेय अइयेवं दीपविधीवमाइ उत्कटवत्त अयम्यको क्षयविपावमाइ एवइय १ । कासपावयोने अयम्यको दाव पक्कापम एक तियेधनो एक
 देवमा एव २, उत्कटवत्तको ज पक्कापम तिर्वा तोन पवव तिर्वातोना तोन पववदेवना एतकाकाव यावत् मति भागतिवरे १ । यावत् अइयकास ठिई
 एम अयवना एवचव वत्तव्यया । तेहीअ अयम्यकास स्थितिकनेविदे खपना एहीअ मयलोही वत्तव्यता जाववो । मवर कासादेसेय अइयेवं दीपविधिना
 वमाइ उत्कटवत्तवेवं पत्तारि पविपावमाइ एवइयं काव वत्तव्य २ । एतकाविशय कासपावयोने अयम्यको दाव पक्कापम एक तियेच मयववो एक दे

यं हो गतया इति ॥ यत्र सेत्रे कासे या मण्युतमाना मनुष्या प्रवर्तिन्तु तत्सम्बन्धिनो इत्यादीन्पेक्ष्योक्तमिति । सङ्गतायुः पञ्चोद्भिदपतियोर्योर्भेदिका

एसचेत्र यत्तस्यया णत्रर ठिइ जहणेण तिपलिउयमाइ उक्कोसेण यि तिखि पलिउयमाइ सेस तचेव , का
उदेसेण जहणेण उव्वलिउयमाइ उक्कोसेणयि उव्वलिउयमाइ एवहय काल जाव सोचेव अण्यणा जहसु
फाउठिइनु जानु जहणेण पलिउयमाइइएसु उक्कोसेणयि पलिउयमाइइएसु एसचेव यत्तस्यया णवर उंगा

दञ्चन उपपत्त्यतः षट् परमापमानि उत्कर्षेणपि षट् परपोपमानि इत्यन्त कास यावत् ३ । स एवास्मा अचन्यकासस्वित्तिको जातो अचग्येन प
रपोपमास्वित्तिकपूरुवर्षणपि परपोपमास्वित्तिकेषु एया चेव यत्तव्यता मवरमवगाइना अचग्येन यनु एणकामुत्कर्षेण कोसुव्वपम , स्थिति अप
ग्येन परपोपममुत्कर्षेणपि परपोपमम् णोप तचेव कासादञ्चन अचग्यतो द्वे परपोपम उत्कर्षेणपि द्वे परपोपमे इत्यन्त कालम् ६ । स एवा

यभर संवरो उरकुट्टवको चार परवापम णोम तुगलना एव देवना एवसावाव कावत् नति भावति चरे २ । सोचेइ उक्कासवावठिइएसु उव्ववको ।
तथोम उरकुट्टवान् भित्तिकनेविषे अपना ते । अइकेव तिपसिपावमाइ उक्कासेववि तिपसिपावमाइ एसचेव यत्तव्यता । अचग्यवको णोम परवापम
स्वित्तिकनेविषे अपने उरकुट्टवको पवि णोम परवापम भित्तिकनेविषे अपने एकोव सगसोहो यत्तव्यता कहरो । चवर ठिइ अइकेव तिपसिपावमा
इ उक्कासेववि तिचि यनिपावमाइ सेसतचेव । एतत्ताविषेण स्थिति अचग्यवको णोम परवापममो उरकुट्टवको पवि णोम परवापममो त्रिप तिमकोज
कहवा । जानादेमव अइकेव उयविपावमाइ उक्कासेवाव अण्यसिपावमाइ उव्वसकास जाव । जानपाययाने अचग्यवको इ परवापम तिचो णोम
पण्णापम तिसवमवना णोम देवमवना णोम देवमवना णोम देवमवना एतत्तावाव यावत् मति पा
नति चरे । मायव पण्यवा अइकेवान्ठिइपा सापा । तेकोव पापयणै अचग्यकास स्थितिक बुवा । अइकेव पसिपावमठिइएसु उक्कासेववि पसिपो
ममठिइएसु एवचेव यत्तव्यता । अचग्यवको पण्णापम भित्तिकनेविषे अपने । उरकुट्टवको पवि परवापम स्थितिकनेविषे अपने समसोहो यत्तव्यता व

रे-जाई मयका जइयकासठिइठे मयइत्याही, जो समा दिव्यादिहीति ॥ मिश्रदृष्टि निरूपो जपन्यास्त्रिसिक्तस्य तदसुखवादअपम्यस्थितिः ॥

हणा जहणेण धणहुपुज्जस उक्कोसेण दो गाउयाइ, ठिई जहणेण पलिउंयम उक्कोसेणधि पलिउंयम सेस तहेव, कालादेसेण जहणेण दो पलिउंयमाइ एयइय ६ । सीचेव स्यप्पणा उक्कोसकालाठिइठे जाउं स्यादिसगमगसरिसा तिस्सि गमगा जेयइया जवर ठिति कालादेस च जाणेज्जा ९ ।

समोदरुद्वालस्थितिको जात आदिममकसवृक्षात्तयो मसका ज्ञातव्या जवर स्थिति सवचं च जानीयात् ८ । यदि सम्यक्परायुस्सच्छिपज्जे म्पिय (मचति) सहेयवपाययो ययेवासुरकुमारपुत्तद्वामभस्य सचैव मवापि यमका जवर स्थिति सवचं च जानीयात्, यदात्मना अपम्यकाल स्थितिको जवति तदा विपु ममकपु सम्यग्दृष्टिरपि मिथ्यादृष्टिरपि नैव सम्यग्दिप्यावृष्टिः । हे ज्ञाने हे ज्ञाने मिथ्यमात् शोप तवैव । यदि मनु

इमी । जवर पामाइया जइयव सवइपुहुमं उक्कासेव दागाउयाइ । एतकाविमोप अवगाहना अवयवको धनुयववत्त ए सवुकाच वतुअदनी अपे चावै उरकुइको डाव माखनी च जवनेविदे पइका आउनेविदे माउमान मनुअ हुवे ते सवचो इस्वादिकमते पायवोने कइया । ठिइ जइयेव पवि पावम उक्कासेविदि पविभावम सेउतंयव । क्किति अवयवको परवापमनो उरकुठवको पवि परवापमनो येय तिमहोअ कइवो । कासावेसेव जइय व दापसिपावमाइ उक्कासेविदि दापसिपावमाइ एवइय ६ । कासपायवोने अवयवको दाव पइयापम एव तियेवमवनो एव देवमवना उरकुष्ट यचो पवि दाव परवापम रमहोअ तियेव देवमवको हुवे ६ । साचव अप्पणा उक्कासकाउइया कासा चाविद्व ममकसरिसा तिस्सि गमगा चइ या । तेहीव पापवपे उरकुष्टकाउ क्किति हुवो इहां पहिसा यमा सरोया तोन ममा जावना । जवर द्विति कासावेसव आयेज्जा ८ । एतया विमिय स्थिति तथा कासावेय मते जावना ८ । जवर सहेयवासाउव सखिपविटिय सहेयवासाउयण । जा सख्यात वर्यावुप सओपवेदिय तियेव यानिकवको अपना इत्यादि संख्यातवर्यावुप । जहेव असुरकुमारसु उववत्तमावधु तउव जइवि ममगा । जिमहोअ असुरकुमारने विदे छपज्जाय

जइ सखेज्जासाउयसणिपचिदिय सखेज्जायासाउयस्स जहेव खुसुरकुमारिं सु उववज्जामाणस्स तहेव णववि गमगा, णयर ठित्ति सवेह च जाणेज्जा, जाहे खुप्पणा जहय्गकाछाठिईउं अवह ताहे तिसु गमएसु सम्म दिठ्ठीवि मिच्छादिठ्ठीयि णोसम्माभिच्छाविठ्ठी । दो णाणा दो खुप्पाणा णियम सेस तचेव । जइ मणुस्से हितो उयथज्जाति नेदो जहेव जोइसिएसु उववज्जामाणस्स जाव खुसखेज्जायासाउयसखिमणुस्सेण भत्ते । जे जेयिए सोहम्मकप्पे देवप्पाए उवयज्जाप्पाए एव जहेव खुसखेज्जायासाउयस्स सखिपचिदियतिरिस्सज्जो

प्यत्त तत्पद्यात्ते नेदो पयेव ज्योतिक्केपूत्तप्याममत्त पायदसहुएयर्पायुस्सज्जिमनुयी नदत्त । यो जविकः सीरभदेवसोह देवतपोत्पत्तु एव य चैयानहुएयवर्पायुयः सज्जिमपच्यन्दिपतिययोमिकः सीरभे कप्पे उत्पद्यामत्तस्य तथैव सप्त गमका गवर काद्यपो द्वयोममयोरवगाहना कपप्पे न काद्यामुत्कर्षेव कोसत्रयम् । दृतीयगमे कपप्पेन कोसत्रयमुत्कर्षेवापि कोसत्रयम् चतुर्थगमे कपप्पेन कोसत्रयमुत्कर्षेवापि कोसत्रयम् । पचिमेयु बाने नवममा कथा तिम इहा पचि नवेह गमा कहवा । परर ठित्ति सवेहव जावेज्जा । एतथाविशेष स्थिति तथा सवेवभत्ते जाववा । जाहे प्यवा कहवकासिंहांरपा भवट ताहे तिसु गमयस । जिवारे पापक्के कवन्धकास स्थितिक् इवे तिवारे तोनेह गमानेविये । सखादिठ्ठीवि मिच्छादिठ्ठीवि बो मयाभिच्छादिठ्ठी । पय्यगट्ठो इवे मिच्छादिठ्ठी इवे मिच्छाटो नियेषवा कवन्धस्थितिक्कने निवहट्टोमा यमावयी तथा । हो वावा दो पसाया वियम सेम तचेव । दाय ज्ञान पववा दाव पय्याम नियमे इवे येय तिमहोह कहवा । अर मयरेसुद्धितो उववज्जाति । को ममुयवको छपये तो । मेओ कहेव जारसिएसु उववज्जामाणस्स जाव सखेज्जायासाउय । भेद जियहोह व्यापिणे विये कपपकावकाजे कथा तिम इहा पचि कहवो खावत् पसख्यात रणीयुव । सज्जिमपरमभत्ते जेमत्रिए साहय्यक्कये देवप्पाए उववज्जाप्पाए । तत्रोमनुव हेममवन् जे भविक सोधमनामा देवसाकनेविये देवपप्पे छपये । एवं जहेव पवपेज्जायासाउयसु सचि पंचिदिय तिरिस्सवापिए सोहय्येक्कये उववज्जामाणस्स तहेव सप्त ममगा । इम जियहोह पसख्यात रणीयुयने

दृष्टव्यस्यापि मायाविति, तथा ज्ञानविस्तारेपि द्वे ज्ञाने वा अज्ञाने वा स्वातां जपव्यस्थिते रम्यज्ञानाज्ञानयो रमावाविति । अथ मनुष्याधि

णि ए सोहम्मे कप्ये उययज्जामाणस्स तहेय सप्तगमगा णयरं ध्याविस्सेसु दोसु गमएसु उगाहणा जहस्सेण गा
उयं उक्खोसेण तिसि गाउयाह । तट्टयग्गे जहस्सेण तिसि गाउयाह उक्खोसेण तिसि गाउयाह, चउ
त्यगमए जहस्सेण गाउय उक्खोसेण तिसु गमएसु तिसु गमएसु जहस्सेण तिसि गाउयाह उक्खोसेण तिसि
तिसि गाउयाह सेस तहेय णिरवसेस । जइ सत्तेज्जासाउयसस्सिमणुस्से एव सत्तेज्जासाउयसस्सिमणु

त्रिसु गमकपु जपय्येन कोसत्रयमुत्तरेकापि कोसत्रयम् श्रेयं तथेव निरवच्छेपं । यदि सत्तेयवर्पायुस्सन्निममुप्यन्य एव सत्तेयवर्पायुस्सन्निम
मुप्यावा ययैयानुत्तुमारपूत्तपयामाभा तथैव नव गमजा जपितव्या सवरं धीचमकदेवस्थितिं श्रेयं च जानीयात् श्रेयं तथैव । ईक्षानदेवा

सप्तो पंचेद्वि तिवैरवानिक सोधमनामा इवसाकनविदे जपकवावसाना सात ममा कथा तिमहोज इहा पवि सात गमा कइवा । सवर पादिनेसु
इानु ममदसु धीयाइवा जइसक माउयं उक्खोसे तिसि गाउयाह तइय गगे । एतथात्रियेय पइसा देव गमानेवि सवव तिहा धनुदपयज्ज जइस्य
पववाइना उट्टट्टयको जयाज्जो कइो इहा ता उक्खोसेको एक गाज्जो । उट्टट्टयको तोन गाज्जो पववाइना तवा भोका गमानेविदे । जइसेव
तिसि नाकयाइ उक्खोसेव तिसि माकयाइ जइय ममए । जइस्यको तोन गाज्जो उट्टट्टयको पवि तोन गाज्जो पववाइना धीवा गमानेविदे ।
जइसेवं गाउव उक्खोसेव माउय पइसमपस तिसु ममएसु । जइस्यको धनुदपयज्ज उट्टट्टयको साव माज्जो पववाइना कइो पने इहा ता जप
म्यको एक गाज्जो पने उट्टट्टयको पवि माज्जो पववाइना ४ पाइसा तीन ममानेविदे । जइसेव तिसि गाउयाह उक्खोसेवि तिसि गाउया
इ सेसं तइय विरवसेसं । जइस्यको तोन गाज्जो उट्टट्टयको पवि तोन गाज्जो पववाइना कइो यय तिमहोज निविशेयपचे कइवा । जइ स
ऐज्जावाउय सस्सिमणुस्से एव सत्तेज्जासाउय सस्सिमणुस्से जइय धनुत्तुमारसु उववज्जमावाउ तइव नव गमया भाविइया । ओ सत्तातपणे

कार मरं पारमपु शीयु गमपु इत्यादि ॥ आद्यागमयो दि पूवय धनु पूयणं लपन्यायगाहनी ररुष्टा तु गळतपट्टमुळे इतु ० जहमेव गाठय
मिप्यादि ॥ तृतीयगम तु उपन्यत उरुपत य पङ्गुयूतायुक्तानीद तु श्रीणि चतुषगमे तु माग्जपन्यतो धनु पूयणमुत्कपत स्तु इ गळते एते इ

स्साण जहेय श्यसुरकुमारसु उवयज्जामाणाण तहेय णव गमगा, चाणियहा णवर सोहम्मगदेवधिति संवेह
य जाणंज्जा सेस तंचव । इसाणदेवाण एसधेव सोहम्मगदेवसरिसा
यत्तश्रया णवर श्यसखेज्जासाउयसणिपचिठियतिरिक्कजोणियस्स जेसु ठाणंसु सोहम्मे उवयज्जा पळित्व
मठिइ तेसु ठाणंसु इह सातिरंग पळित्थम कायसु । चउत्यगमे उगाहणा जहमेण धणुहुपुज्जत्त, उक्खी

प्रत्ता । कुन इत्यद्यम्मे इयानदेवामामयाचेव सोपमकववसदृगा वरुव्यता नवरं यसुपुवयोपु सळितपम्भित्तियग्या निवस्य यपु स्थानेपु
सोपमे करये उत्पद्यमानस्य पत्तोपम स्थितिं कपु स्थानेपु यत्र सातिरेकं पत्तोपम कतव्यम् चतुषगमे उगाहणा लपन्येन धनुःपुण्यक्रममुत्कर्ध

यवाहुप संज्ञी मनुष्यवर्गो लपन्न ता इत्यादि इम सज्जात वयाहुप सन्नीमनुष्येने विमर्शोव पसरकुमारनेविये लपन्नतावधाने मव गमा कट्ठा तिमर्शोव
इहा पवि नव गमा कट्ठा । ववर साहस्यदेव धिति संवेधेव आदिज्जा संवेधेव । एतन्नाविशेष सोधमव देवस्थिति संवेधमते आदिवा गेव तिमर्शो
व कट्ठा । ईमावदेवाव भते कप्याहिता वरुव्यति । इयानदेव केमगवन् विवर्धको छपवे । ईसावदेवाव ० मवेव साहस्यगदेव सरिसा वलव्यया ।
इयानदेवको पञ्चोत्र निवे सोधम देवकोपो वरुव्यता कट्ठा । ववर पसखेज्जासावव सणिपचिठिय तिरिक्कजापियसु खेसहावेस सोहमे उवयज्ज
पनिपाथमहि । एतस्मादिमेव पसख्यातवयाहुप सन्नीपथेहि व तिवेषयानिकने जेइ आनकनेविये सोधमदेवको लपन्नतावधाने पसयापमनो स्थिति
कट्ठा । तेव ठावेम ॥ मागेणं पविमोरम कायसु । तेइ आनकनेविये इहा इयान देवमाकनेविये साधिव पसयापम स्थिति कट्ठा । इयाने साधिव
पसयापमनो लपन्नस्थितिके ते माटे । वरुव्यने पागाहणा वरुव्य धनुषपुहुत्त । वीया ममानेविये गरीरपसयाहणा लपन्नवर्गो धनुषपुवकल ते सा

५ तु अपत्यत नारुपत ए गच्छतमेव मयदप्युह्य । इक्षामक्येयापिचारे-साहरेणं पस्तिमुवम कायवृत्ति ॥ इक्षाम सातिरेकपस्योपमजघम्यस्थितित्या
 न्' तथा ॥ चउत्यममय् टीमादका कडव्यर्षं पदुपुह्यति ॥ ये सातिरेकपस्योपमायुय स्थियैच सुयमाशोद्भवाः सुद्रुतरकाया स्तानपेस्योक्त ॥ उक्तो
 कम् मादरगाइ हो गाठयाइति ॥ यतश्च यत्र काले सातिरेकगच्छूतमाभा मनुष्या जवन्ति तात्कालमवान् इत्यादीनपेस्योक्त तथा ॥ असु ठावेसु
 गाठवन्ति ॥ सौपमदयापिचारे येसु स्थानेयसङ्ख्यातवर्षायु मनुष्याणा गच्छूतमुक्त ॥ तेसुठावेसु इह सातिरेक गाठयति ॥ कपत्यतः सातिरेकपस्यो

सेण साहरेगाइ हो गाठयाइ सेस तचेव । असुखेज्जायासाउयसणिमणुस्सस्स यि तहेय ठिहं जहा पचिदिय
 त्तिरिरुजोणिस्स । असुरेज्जायासाउयस्स उंगाहणा यि जेसु ठाणिसु गाउय तेसु ठाणिसु इह सातिरेग
 गाउय सेस तहेय । सखेज्जायासाउयाण तिरिरुजोणियाण मणुस्साणय जहेय सोहम्मे उयवज्जाभागाण त

च सातिरेक कोशदयं क्षपं तचेव । असुहेयपायु सन्धिमनुष्यपापि तचेव । स्थितिया पब्बेन्द्रियतिर्यग्योनिकस्य । असुहेयवपायुयोऽवगाइ
 मापि यदु स्थानपु कोश तेसु स्थानेषु अत्र सातिरेक कोश क्षेपं तचेव । असुहेयवपायुयां तिर्यग्योनिकाना मनुष्याणां च पय्येय सीचने उत्पद्यमा

तिरश्च पदयापमने पाऊव तिर्येव सुयमा पारानेविपे कपना असुबाबहे तेहनो अपेसाये । उक्तावेच साहरेगाइ हा गाठयाइ ससतचेव । उत्पद्य
 को सातिरेक दाव गाऊनो एह ले बाऊनेविपे सातिरेक भाऊनो पडगाइना मनुष्य हुवे तेह काव कपना इत्थादिऊनो अपेसाये कडा मये तिमहो
 च कडवा । पसंनुज्जासाउय सन्धिमकरसुखि तहेव । असुयातवर्षायुय सप्तोमनुजने पचि तिमहोच कडवा । ठिहो कडा पचिदिय तिरिरुजोवि
 य पमणेज्जाभाउयम् । स्थिति विम पेवेदिय तिर्येवयानिऊनो पसकयात वर्षायुपनो कडो तिम कडवो । पोगाइयावि जेसुठावेस गाउयं तेसुठावेस
 इहं सातिरेमं भाउय सेस तहेव । पडगाइना पचि योधमद्व पधिकारे अइ स्थानऊनेविपे पसंययातवर्षायुय मनुष्यनो एक गाऊनो कडो तेह स्थानऊ
 नेविपे इहा सातिरेक गाऊनो कडो मये तिमहोच कडवा । संखेज्जासाउयाचं तिरिरुजोविपाच मनुष्याणय । सदयातवर्षायुय तिर्येवयानिऊनेविपे

पमस्तिजित्वा दीगानकदवस्य मास्यदेवस्थित्यसुरारेण वा उग्रगुतयर्षीषु मनुष्याणां स्थितिसङ्गाता सदनुसारेणैषव संपा मवमाहनाभावादि

हेय गिरयसेसं णय गमगा णवर ईसाणे ठिति संवेह च जाणेज्जा । सणकुमारदेवाण जते । कनुहितो
उग्रयज्जति उववातो जहा सकुरण्यजापुठवीणेइयाण जाय पज्जत्तसखेज्जायासाउयससिपिधिदियतिरिरकजोणि
एण जते ! जे जयिए सणकुमारदेवेसु उग्रयज्जिए अयसेसा परिमाणादीया जवादेसपज्जायसाणा सहेव
यस्यया जाणियहा जहा साहमे उवयज्जामाणरस णवर सणकुमारठिति संवेह च जाणेज्जा । जहे य ह्य

मानो तवेव निरवसेपं नव ममाका नवर मोक्षाने स्थिति संवेच च जानीयात् ६ । सणकुमारदेवा जदत्ता । कुत उत्पद्यन्ते उपपातो यथा
यर्करामभापुचिर्वागैरपिकावां । यावत्तयर्षीषवदेवपयोपुस्सन्धिपण्यन्त्रिपतिर्योगिको जदत्ता । यो प्रविकाः सनत्कुमारदेवेयूपपुसवक्षसा परि

तदा मन्यनेदिये । जहेव साहमे उवयज्जमाणाय सहेन चिरवसेस च गमया । विमज सोधम देवसोक्तेविपे उपज्जातावकांता नव गमा कज्जा तिमज
इहा पवि निर्दिश्य नव ममा कहवा । चवर ईसाणे ठिति संवेह च जाणिक्का । एतत्तामियव ईमाननेदिये क्कितिमते तवा संवेचमते जायवा ८ । सचकु
जिम यवत्तमा दृक्को नारकोनि कज्जा तिम कहवो । जाव पज्जत्त सख्यवासाउय सखिर्पिचिदिय तिरिक्काविण्णं भते जेमविप । उपपात
स्यातवर्षीषुम सत्रोपपेदिय तिवेवसानिक जेममवन् केड मज्ज । सचकुमार देवेसु कववस्थितए चयसेसा परिमाणादीया । सनत्कुमार देवकाकनेदिय
अपवे ता इत्थादि साकता परिमांय पादिदेइ । मगाठेस पज्जवमाका सयेव यज्जवा भाविक्का । मगादेय पयत्त एतसे ताममे मनसो यज्जवता जा
वरो । जहा साहमे उवयज्जमावस्य । विम सोधम देवकाकनेदिये उपज्जातावकांता कहो तिय कहवो । चवर सचकुमार ठिति संवेह च जाणिक्का । एत
जाविमए सनत्कुमार क्किति तवा संवेच जायवा । जाहेव यपथा यइक्काविण्णं भते तिमु यमएणु । जियार थापयमे कववकाव क्किति

ति, सनत्कुमारदेवापिबारे-जाई य कप्यका कइछेत्यादी, पधसेसा आविवाठंति । अथन्यस्थितिकोस्त्यायद् सनत्कुमारे समुत्पिस्तु जो पव्यस्थितिसामर्थ्यां ररुप्रादीनां जतयुनां सेवयामाम्यतरसां परिणतो भूत्वा गरुडकात पट्टसेइया मासाद्य धियते तत सनोत्पद्यत यतो ग

प्यणा जहृयाकाठिइठं नवइ ताहे तिसु गभएसु पच ऐस्साठं श्याविवाठं कायवाठं सेस तचेव । जह म
नुस्सेहिती उययज्जति मणुस्साण जहेव सक्करप्पन्नाए उययज्जमाणाण तहेव णयवि गमा णवर सणकु
मारठिठिं सवेह च जाणेज्जा । माहिदगदेवाण जते ! कठिहिती उवयज्जति जहा सणकुमारदेवाण वसुव्वया
तहा माहिदगदेयाणयि जाणियव्वा णवर माहिदगदेवाण ठिति सातिरेगा जाणियव्वा सवेव एव यज्जली

मावादिवा जयादेसपयववाणा सुवेव वज्जयता जणितव्वा यथा सीपमं उत्पद्यमानस्य भवर सनत्कुमाररस्थिति सवप न्व जानीयात् । यथा
त्वता अपप्यकातस्थितिको जवति तदा त्रियु गभजेपु यव्यसेइया आविमा कतव्वा छोप तवेव । यदि समुप्यन्य उत्पद्यन्ते मनुयाका यथेव

क इवा तिवारे तोनेरं ममानेसिये । पवनेकापा पाविवापा कायव्वापा सेचं तचेव । पवसेज्जा पहिबो कइवो जवगइस्थिति तियेव सनत्कुमारनेवि
वे कपयता जवगइस्थिति सामर्थ्यवको जव्यादिस चारसेज्जामाहि जनेतो एव सेज्जानेविये परिणत चरं सरवसमवे पचसेज्जा मते वावादीने मरे तिव
रे पणिका भवनी सेज्जा परिचाम्भया पीद परमव मते जाय इवो पागममाहि कइछे तिवारे एइनी पवसेज्जापुवे येय तिमहोच कइवो । कइ मकरने
इता कववर्त्तति । वा मनुचवको उपजि सो इत्यादि । मनुवाव जहेव सनत्कुमारए जववज्जमावाच तइव चववि मममा । मनुचने विमहोच य
अरवमानेविये उपजताने विमहोच इहा पवि मवेरं गमा कइवा । भवर सणकुमारठिति सेइव कइव्या । एतयावियय सनत्कुमार यिति तथा स
इव जाववा । माहिदय देवावं मते वधाहिती जववज्जति । माहेद्रदेव जेमयवन् विज्जावको उपजे । जहा सणकुमारदेवाच वचव्वया तथा माहिदय
देवाचवि भावियथा । जिम सनत्कुमार देवनी वज्जयता कइवो तिम माहेद्रदेवनी पवि वज्जयता कइवो । भवर माहिदगदेवाच ठिति सातिरेगा मावि

तमन्वत्सहस्रपरिमाणे सृष्टि कीटाः परमस्य गच्छतीत्यात्मनः तदेवमस्य पञ्चलक्षणा भवन्ति ॥ सतगादीर्घं ब्रह्मेत्यादि ॥ एतद्भावना ज्ञानभारीकृत्या

गदेत्याणां धत्तस्य या यवर यन्नलो गच्छति संवेहं च जाणेज्जा एव जाय सहस्सारी यवर ठिति संवेहं च जाणेज्जा । लतगादीण जह्मका लठिर्हयस्स तिसु वि गमएसु ठप्पिलेस्सान् कायसुान् सधयणाह् यन्नलो गलतएसु पच स्यादिसुगणि महासुक्ष्मसहस्सारेसु चप्पारि, तिरिक्कजोणियाणियि मणुस्सा णियि संस तवेव । स्याणयदेयाण जत्ते ! कट्ठिहतो उववज्जति, उववज्जति, उववज्जति देवाण यवर तिरि

यकराप्रजाया मुरपद्यमानाना तवेव भवापि यमका यवरं समनुमारस्यति संवेचं जाणीयात् । माहेन्द्रदेवा जदत्त । कुत सत्पद्यन्ते यथा समरनुमारदेवाना वक्ष्यता तथा माहेन्द्रदेवानामपि प्राचितया यवर माहेन्द्रदेवाना स्थितिः सातिरेका प्रचितया सर्वेविष ब्रह्मलोकदेवा नामपि वक्ष्यता (वाच्या) यवर ब्रह्मलोकस्थितिं सवन्त जाणीयात् एव यावत्सहस्रारो यवर स्थितिं सवचं जाणीयात् । साम्भवादी नां कपन्यकासस्थितिकस्य तिर्यग्योनिवत्स विद्वपि यमकेषु पक्षपितृयाः कर्तव्याः सङ्गनन्ति ब्रह्मलोकस्मात्तन्मयोः पञ्चादिमानि महासुजा

पथा । एतदाविशेषं महिद्वेषनो किंति सातिरेक जाचनो । संवेच एव यमकादेवाचयि वत्तव्या । सगलोही इमं यमनामा देवकाचना देवानो पचि वक्ष्यता जाचनो । यवरं यमकान् ठितिं संवेहं चारेव्या एव जाय सङ्ख्यारो । एतदाविशेषं यमकाच किंति तथा संवेच जाचनो इमं यावत् सङ्ख्या रसने ब्रह्म । यवर ठितिं संवेहं जाणेज्जा । एतदाविशेषं किंति तथा संवेच जाचनो । इतयादीणं ब्रह्मकासङ्गिरं वत्त । साम्भवादिक्के कपन्यका च किंतिवने । तिरिक्कजाचिबत्त तिसुविममहस कप्पिलेयापो जायव्याया । तिर्यग्योनिवत्ते तोनेह गमानेनिये ब्रह्मेया ब्रह्मो पचनो भावना समल्लु मारै पचस्यमानो ब्रह्मो तेवतो परे ब्रह्मो । सपचवारं यमकाग कतएसु पच पाचिबगाणि महासुजा सङ्ख्यारेसु चप्पारि तिरिक्कजोणियाचयि मचच्छा चचि संस तवेच । संपचवचं ब्रह्मदेवकाचि तथा साम्भक देवकाचि यंच पचिशा ब्रह्मापादे, यमसधयवत्ते ॥ देवकाचना यमन निवचपचाचको यत --- हेव

येन काया ० मपययाई यप्रलोपलतपसु र्थेन आहमभाकिरति ॥ सेदयानिर्महनमस्य चतुष्ठायेन दयलोभाभा गमने निययनस्यात्, यदाह-खेवठेन
उपयमइ चत्तारिउत्रायदाहमाकप्या । ममज्जमप्यजुलस सयपवेकीतिथाइरति ॥ १ ॥ गइनेचुतिजिमवर्णहकाइति ॥ आनेताविदेवो ममुप्येज्य य

ररुजोणिया रोनियेद्वा जाय पज्जप्तसखेज्जायासाउयसणिमणुस्साण जत । जे त्रविण्ण व्याणयदेवेसु उवयज्जि
सए । मणुस्माणं यत्तइया जहेय सहस्सारेसु उयउज्जमाणेण गवर तिणि सधयणाणि सेस तेहेय, अणु
यथो नयादेमेण जहणेणं तिणि नयगगहणाइ उक्कोसेण सत्त नयगगहणाइ काछादेसेण जहणेण अण्ठारस

सहस्सारयायत्यादि । तिण्णानिक्कानामपि ममुप्याकासपि ज्ञाप सयेय । आमतदया प्रयत्त । ज्ञात उपपत्तय उपपातो यथा सहस्सार देवानो
नवरं तिण्णोनिक्का आटायितव्या यावरपयाससुप्पययपायु सञ्चिमनूयो प्रवत्त । यो त्रविक आमतदवपूरपत्तु । ममुप्याका यत्तय्यता यथेय
सहस्सारपूरपट्टामानवरमानाधीकि संइतमानि ज्ञाप सयेय ममुवयो प्रवादकस अपव्यतत्याकि प्रवयइवति, उत्कर्पेण सत्त नययइवति ।

उवयमस्य चत्तारिज्जावपाइमाकप्या । पठठमककण्ठुपल सपयचकोलियाएति ॥ १ ॥ इम मकागुळे सहयारे पडिसा चार सवयच इम पठुक्केस
इवा तिर्पवचानिकने तवा मनुक्कम पवि आचवा यय तिमहीज कइवा । आचयइवाचं मत कपाडिता उववज्जति । आनतइव इभगवन् विइवाक्को
अपने इत्यादि । नयवाया कइवा सहस्सारे वेसाच । उपपात जिम सहयारवेवो यत्तय्यता कइो तिम कइवो । चवर तिरिक्कवाविवा एोहेयव्या ।
पतनादियय तिरिक्कानिक नियव करवा तेइता सहयारसणे उपपातइ तेमाठ । आव पळत्त सत्तअवासाउय सच्चिमपसाच मते के भविण्ण
एवेइम कवरच्चित्त । आगत पर्याप्त सण्यातवर्वावुप मसोमगुण्ण जेमगवन् जेइ भव्य आमत देवमाकमेविये कपले इत्यादि । ममुप्याच यत्तयया जेइ
इ मइम्यारस उववचमाचाच । ममुप्यो यत्तय्यता जिमहीज सहयार इवकाकमेविये उपपत्तयावकाओ कइो तिम इवा पवि कइवो । चवर तिणि स
यवावि सेस तइव । एतत्तादियव पाइसा तोन सययच इवे यय तिमहीज कइवा । एववधा भवादेसेय जइवच तिणि भवमइवाइ उवासव सस

सागरोवमाह दोहि घासपुञ्जोहि धृष्ट्वाहियाह उक्तीसेण सत्तायका सागरोवमाह चउहि पुष्ट्वाकीही धृष्ट्वा
हियाह पुष्ट्वाय । एय ससावि स्थुठ गमगा चाणियवा जयर ठिति सवेह च जाणेज्जा सेस तहेय एय
आय शुसुयदेया जयर ठिति सवेह च जाणेज्जा । चउसु चेव सधयणा तिक्खि ध्याणयादीसु । गवेज्जागदे

वासाइवान जयप्यतोरादस सागरोपमानि द्वाप्या वयसइत्ताप्यामपिक्कानि उत्कपेव सप्तपञ्चाशत्सागरोपमावि वतसन्निपूषकोटीप्रिरयिका
नि इयत्तं एव हया अपि अहो वनका प्रविशन्त्या नवर स्थिति संवत्तच जानीयात् श्रेय तथैवैव यावद्व्युत्तदेवा नवर स्थिति संवत्तच
जानीयात् । वतुदुबैय सइननानि श्रीस्वानतागदियु । ग्रौठयइवा जइत्त । कुत उत्तप्यन्ते एपाचैव वसन्त्याता नवर द्वा सइनने, स्थिति संवत्तच

मवत्तइवा । पतुवत्त मवत्तयोनि जवत्ते योग मवत्तइत्त जवत्तादि देव मवत्तवत्तो होव जपत्ते यमे मवत्तमेविपेव पाक्का पाओ जपत्ते तेमाटे
जवत्तवत्तो तोनभव मवत्त १ देव २ मवत्त ३ जवत्तवत्तो सात मवत्तइत्त मवत्त देव मवत्त देव मवत्त ० । वासावेसेव जइत्तेव मवत्त
जानरावमाह अहिं ससपुत्तुत्ति जइत्तिवा । काववावयोनि जवत्तवत्तो जठारेसागरोपम साय जवत्तवत्त पविच ते नवमे देवसावे जवत्तस्थिति य
ठारे सागरोपमोक्ते ते एव मवत्ताटे यमे २ मवत्तभव तेमाटे । जवत्तेव सत्तायस सागरावमाह जवत्ति पुक्कवाओत्ति जवत्तिवाइ जवत्त एव सेसावि
जइमगा भाविवा । जवत्तवत्तो जवत्तवत्त सागरावम चार पुक्कवाओ पविच ते नवमे देवसावे जवत्तवत्तो १८ सागरनो स्थिति तेव तोने भवे
१० सागर जवत्त यमे जवत्त पूर्ववाओमा ८ मवत्त मवत्त एतलोकाय यावत् यति यामति जरे इम योय पवि पाठ ममा जइवा । जवर ठिति संवत्तच
जावेत्ता सेस तइव एवं जाव पवत्तइत्त जवर ठिति संवत्तच जावेत्ता । एतकावियेव स्थिति तथा संवत्त जावयो योय तिमहोव जइवा इम वावत् य
जवत्त देवत्ते जवत्तो पतसावियेव स्थिति तथा संवत्त जावयो । जवत्तसेव सधयवा तिक्खि पाक्कवादीसु । पाणतादि चारेइ देवकावनेविपे पविक्का तो
न सधयव जइवा । मवेत्तन देवावं भते जयाहिता जवत्तवत्ति एउत्तेव वतन्त्या । पवेत्तवत्त देव जइमवत्त विज्जिक्को जपत्ते इत्तादि एहीव सुगसो वत्तवत्त

याण नते । कनुहिती उययज्जति एससेय यत्तस्यथा गयर दो सधयणा ठिति सवेह च जाणेज्जा । विजय येजयतजयतस्यपराजितदेधान नते । कनुहिती उययज्जति एससेय यत्तस्यथा गिरयसेसा जाव स्युणयधोत्ति गयर पट्टम सधयण सेस तहेय जयावेसेण जहणेण तिरिया भयगगहणाइ उक्कोसेण पच जयगगहणाइ, का उदेयेण जहणेण एकुतीस सागरोयमाइ दोहि स्यासपुज्जतेहि स्यप्पहिथाइ उक्कोसेण छावठि सागरोयमाइ

जानीयात् । विजययेजयतजयमापराजितदेवा जवन् । पुत्त उरपयत्ते एणा वेव वक्खय्यता निरवक्षणा पायदनुवन्त्य इति नवरं प्रथम सहनम होयं तथेय जयादमन जपन्यतलीवि प्रवग्गहणानि उरकपेय पच्च प्रवग्गहणानि भासादेशेन जपन्यत यकात्रिंशत्सागरोपमायि द्वाभ्या वयं एकाभ्यामपिठानि उरकयता । यदुपाटिसागरोपमायि तिसुचिः पूयकोटीनिररपिकानीयन्त यावत्कुर्यात् । एव छोपा यपि यदो गमका जखित म्मा नवर स्थितिं सुयप च जानीयात् । मनुष्यसम्पिर्नवस्थपि गमकपु यथा येवेयकपूत्पद्यमानस्य नवर प्रथमं सहनम् । सयायसितुसदेवा

ता कडवो । चरं कामययसा ठिति सवेईव जायेव्वा । एतकाविमेष इहा छाव सययच हुवे छिति यने सवेव जायवो । विजय देवयत जयत यपरा जित देशयभते कपाहिता उरकयति एतयव वसवया विरववसा जाव यणुवंपाति । विजय येनकन्त जयन्त यपरजित ४ देव हेमगवन् विजयको जयने इत्यादि एकोज वसव्यता निविमेषपणे कडवो यावत् यननुवन्त्यस्य । चरं पठने सवयच सेस तथेव । एतकाविमेष पण्डिता संवयच हुवे जेय ति महीस कडवा । भयादेमेव कडवेव तिक्कि भयकडवाइ उक्कोसेव पच भयकडवाइ । भयपाययोने जययवको तोन भयपडव करे मनुष्य देव मज्जय च रज्जववो पच मरपडव मज्जय देव मनुष्य दव मनुष्य ५ । काळावेसेवं कडवेव एकतोचं सागरोयमाइ छाडि वासपुत्तेहि यथहिवाइ । कासपाययोने यणगवको एवतोम मागरापम ते देवभज सर्वथो जायसा टायवय एवकल्ल यथिक्क ते भगवन्भव सबधो जायसा । उक्कोसेवं ज्ञायहि सागरावमार ति हि पुषकाटोहि यथहिवाइ एवदरं जान एव सेसावि चइ गमगा भायिवन्वा । उरकवववो ज्ञासठ सागरोपम ते दोव देवभव सबधो तोन पूर्वकाको क

तिहि पुष्टकोटीहि श्रृङ्गहियाइ एउद्वयं जाय । एव सेसायि श्रृंठ गमगा जाणियद्वा णवर ठिति सवेह च
जाणेज्जा । मणूने छट्ठी णयसुयि गमएसु जहा गेयज्जेसु उयवज्जामाणस्स णवर पठम सघयण । ससुठसिद्ध
गवेद्याण न्नत । कट्टहिहो उयवज्जति उययात्त जहेय विजयादीण जाय सेण न्नते । केवहकालिठिईएसु उयव
ज्जेज्जा ? गोयमा । जहणेण तप्तीस सागरोवमठिइ उक्कोसेणयि तप्तीस सागरोयमठिईएसु अयसेसा जहा

नदत्त । कुत उत्पद्यन्त उपपातो ययैव विजयादीना वावत्स नदत्त । विजयादास्त्यतिकपूत्यद्योत ? गौसम । अयमेव प्रयत्तिस्तस्मादरोपम
स्त्वितिषु उत्कर्षैवापि त्रयस्त्रिंशत्सागदोपमस्त्यतिकपू अयस्या यथा विजयादिपूत्यध्यामागमा नवर प्रवादेवान् त्रीणि नवपञ्चानि, कासा
दमीन अपन्यतस्त्रयस्त्रिंशत्सागदोपमाणि द्वाभ्यावपपृषद्वाभ्यामपिचकानि, उत्कर्षैवापि त्रयस्त्रिंशत्सागदोपमाणि द्वाभ्या पूवकोटीभ्यामपिचका
रो पदिक ते तीन मनकमव सबबी एतसाकास जावत् नरे १८ म यय पणि पाठ यमा कहवा । ववर ठिति सवेह च वादेव्या । एतसाविगिय स्मिति तथा
मवव जाववा । मणूने सबबी कहसवि गमणसु । मनस्य सविपरिमावादिक् नवेइ ममानेविने । जहा गेवेज्जेसु उयवज्जमावस्य । विम गेवेयवनेविने अ
पज्जादकाने कज्जा तिम कहवा । ववर पठम सघयण सवहुसिद्धम द्वाव मते वयाहिता उववर्त्तति । एतसोविगिय पदिसा सघयण इवे सर्वावसिद्ध
देव हेमगवन् विजयादीना कपणे इत्यादि । उववाया जहव विजयादीना कज्जा तिम कहवा । जहव सवेह भते
वेइइव वावत्तिइएम उववज्जवा । जावत् तेइ हेमगवन् कतमावाव स्मितिजनेविने अपज १ प्र० उत्तर । मीदमा कहसव तेत्तीस सागरावमठिइ । हे
योतम अयवमवो तेत्तीस सागरापम स्मितिजनेविने अपज १ । एतयाविगिय मवपाचयोने तीन मवपञ्च मज्ज देव मणुज १ । कान्मादेसेव कहसव तेत्तीस
कज्जा तिम कहवा । ववर मवान्सेव तिप्पि भवज्जइवाइ । एतयाविगिय मवपाचयोने तीन मवपञ्च मज्ज देव मणुज १ । कान्मादेसेव कहसव तेत्तीस
सानरावमाइ दाहिं पाउपुइतेहि पपदिवार । भावपाचयोने जहवे तेत्तीस सागरापम ते देवमव सबबी दाव वपपञ्चकल पणिक् दाव मणुज भव

वोत्पद्यते तपो च प्रत्यागच्छतीति अपगम्यतीति । एष भवसप्तकमप्युत्कर्षतो प्राक्कीर्त्यति ॥ उक्तीषेण सप्तायकानि त्यादि ॥ एषा भवदेवता मुत्कृतत एकोनयिद्युतिसागरोपमाख्यायु क्तस्य च प्रवक्ष्यमाणं सप्तपञ्चाङ्गं सागरोपमादि भन्युपलवत्तुष्टयस्यत्यभिपूयुषोटीचतुष्पा

पुष्टकोन्नी सेस तद्देय जाय जन्मादेसोसि । काळादेसेण जहसेण तेन्नीस सागरोवमाह दोहि पुष्टकोन्नीहि
 शुष्पहियाइ उक्तीसेणयि तेन्नीस सागरोवमाह दोहि पुष्टकोन्नीहि व्यस्प्रहियाइ एयइय काल सेवेज्जा । एय
 इय काल गतिरागति करेज्जा । एए तिण्णि गमगा सव्वठसिस्सुगदेवाण सेव जते ! जते ! सि । जगय ?
 गोयमे ! जाव थिहरइ ॥ चउवीसइम सय सम्मस ॥ २४ ॥

गरापमादि द्वाभ्यां पूवकोटीन्यामपिकानि उत्कर्षयन्तापि त्रयस्त्रिंशत्सागरोपमादि द्वाभ्यां पूवकाटीन्यामपिकानि इत्यन्त काल यावत्सवेत ।
 इत्यन्त काल नत्यागति कुर्यात् । एते त्रयो गमकाः सर्वोपविदुष्वेवामाहू सर्वेय भवन्त । भदस्य । इति प्रमथान गौतमो यावद्विहरति ॥
 चतुर्विंशतितमद्यते चतुर्विंशतितमोदृष्टः ॥ २४ ॥ समाप्तम् चतुर्विंशतितमं द्युतम् ॥ २४ ॥

अथवा दाशन् भवपायकीने एतच्छास्त्रे भवइवा । काळादेसेवं जहसेवं तेन्नीस सागरोवमाह दोहि पुष्टकोन्नीहि पञ्चविंश । आसपायकीने जह
 पवडो तेन्नीस सागरापम ते देवमव सबडो दास पूर्वकोन्नी करो पधिक ते दोव मनुपमय सबडो । उक्तासेववि तेन्नीस सागरोवमाह दोहि पुष्टकोन्नी
 हि पञ्चविंश । एवदयं कास सेवेज्जा एवदयकास गतिं रागति करेज्जा । उक्तासेवको पवि तेन्नीस सागरापम ते देवमव सबडो दास पूवकाको करो प
 धिव ते दास मनुष्य भवसबडो जतमोकास सब एतमोकास यतिपामति करे । एए तिण्णि गमगा सव्वठसिस्सुग देवाण । एए तीन गमा सर्वोवसिइ देव
 इने यदना ममव नडो पवचस्यारकूटकिंतिव माटे । सेवमते २ ति ममव गासमे जाव विहरइ । तइति हेममवम् एके कडो ते सर्वे सव्वडे इम कडो
 भवइत्त गोतम यावत् विहरे । पवडोसइम सर्वं समाप्तं । पञ्चवीसमी भगव पूरो वडो ॥ २४ ॥

न्यादयोः ॥ पश्यति ॥ पश्ये पश्यः ॥ निपठति ॥ पठे पुलाकादिभिर्गुन्याः ॥ समणायति ॥ समणे सामायिकादिसुयतादयोः ॥ सुजेति ॥
 पश्ये मारकादयो योत्पद्यन् तथा पाष्य कर्षं तुप भामास्य यत्तमात्रा प्रव्याप्तव्यादिविशेष्ये रवित्रापिता इत्यथ ॥ जविपति ॥ नवम मध्य
 विश्रपसा मारकादयो योत्पद्यन्ने तथा वाष्य ॥ पञ्चद्विमति ॥ दक्षम उत्पत्य यत्तमात्रा अत्रव्याप्तव्योपका इत्यर्थः ॥ सामति ॥ एकादशे सम्पद
 शिदिवमवसा ॥ निष्पद्यति ॥ द्वादशे निष्पद्यते यत्तमात्रा निष्पद्यतिविशेष्योपका इत्यथः ॥ सुहेसति ॥ यय मिद जते द्वादशोदशका मवन्तीति । स
 न प्रपसादुगता व्याम्यापते तस्यचदमादिवमृ-तेनं कालेन मित्यादि ॥ अत्रा पठुमस्य पितृपठदस्य तदेव सेस्यादिनागोति ॥ सु व नेरदयाव

मिच्छेय १२ उद्देशा ॥ १ ॥ तेण कालेण तेण समएण रायगिहे जाव एव वयासी-कडुण नते ! लेस्साने
पयासाने १ गीयसा ! ठ सेस्साने पयासाने, तजहा-कराहलेस्सा जहा पठमसए थितियउद्देशए तहेत्र ले
स्सायिनागे शुप्पायङ्गाव च जाय चउसिहाण देवाण चउसिहाण देवीण मीसग शुप्पायङ्गाव । कइविहाण

स्सायनागा श्रुप्यायुक्तो च जान पडावदो न पडावदो ।
 त्रिप्यास्य (१२) मुद्राः ० १ प तस्मिन्काल तस्मिन्समये रात्रिगृहे यावदेव भवादीत्-कतिमिषा अदत्त । लेण्या प्रज्ञप्ता ? गीतम् ! पट् से
 विम इत्येव ८ म विवर्तित भवेत् भव्य विमर्षे भारवादि त्रिम ऊपके तिम कडवा ८ यम विवर्तित, यममपके वलमान यममपके यव इत्यत्र १
 मवर्तित यममपके विमर्षे ११ मिन्वियति, बारमै मिन्विते वलमान मिन्वाहृष्टो विमर्षे इत्यत्र १२ पंचवीसमे धन । ए वारै उदयेया कडवे १ । १ ।
 तेन कामेन तेन मनएव रायगिरे जाव एवंकवायो । तेन कामनविषे तेन समयनेविषे राखण्ड मरै राखण् गीतम् इम कडवे । कडविषे भते जेसा
 पा प । जेनमो जेममवन् मया प्रकपो १ प ऊपर । मायमा लमण्याभा प त० । जेगीतम् क सीमा प्रकपो ते कडवे । कडवेसा जडा पठमसण
 विनियमनमेव । कडमया मोलसेया इत्यादि त्रिम पडिमा यतकना मोकाउदयेयानेविषे कडा । तडेव मका विमाया पया वहुयव काव पठविषया
 प डेसाव वमविषयां देरीव मोसग भया बहुयव । तिमहीक सग्राहिमाग कडवा ते इम--वेरइसाव भते कडवेसाया पणयाभो इत्यादि, चिसे के

नते ! ससारसमावयुगगा जीवा पशुधा १ गीयमा । खडहसयिहा ससारसमावयुगगा जीवा प०, तजहा—
सुजमथ्यपज्जसगा सुजमपज्जसगा । वादरथ्यपज्जसगा वादरापज्जसगा वेइदिया थ्यपज्जसगा वेइदिया
पज्जसगा एव तेइदिया एव खडरिदिया थ्यसखिपचिदियाथ्यपज्जसगा थ्यसखिपचिदियापज्जसगा सखि

इया। प्रपतासथया-रुजसइया यया प्रयमयते द्वितीयोद्देशे तथैव सेहयाविमानोस्यावहुत्व च याव सुतुष्टिचामा देवाना वतुविधानां दे
वीना निमग्नकमत्पावहुत्व च । कतिविषा जदंष । संसारसमापयका बीवा प्रपताः १ गीतम । वतुदंष विषाः प्रपता सदाया-सूक्ष्मापर्याप्त
काः सूक्ष्मपर्याप्तका वादरापर्याप्तका, वादरपर्याप्तकाः द्वीन्द्रियपर्याप्तका एव त्रीन्द्रियाः एव वतुरिन्द्रिया,
तत्र त्रय कइरो तत्रत्रय—आव वतुरिन्द्रियाव देवाव वतुरात्रत्रय इतोच इत्थादि, त इम—एवसिच मते मवववातोच वाचमतराय जाइसिवाय वेनो

विवाच देवाव वतुरिन्द्रियाव आव सुखसिवावय कवरे २ विता इत्थादि वतुविषइव वतुविषइवो वग मिय थव वहुल कइवा ते थव वहुल प्रव
रव पनत्तर सवार समापवजीव ते वाम थव वहुलमते कइता कइके । काविष्ठावमते सवार समावयया जीवा प । कतसेभेदे इेममवन् संसार स
मापव जीव प्रकथा ३ प्र उत्तर । गावमा वतुरविष्ठा ससारसमावयगा जीवा प त । जेयोतम वतुरेभेदे ससारसमापव जीव प्रकथा ते कइके ।
महुम अपज्जसगा वहुम पज्जसगा । सूक्ष्मनाम कर्मवदवबको अपर्याप्तनाम वमवदवबको अपर्याप्तनाम । ससारसमावयगा जीवा प त । जेयोतम वतुरेभेदे ससारसमापव जीव प्रकथा ते कइके ।
सूक्ष्मपर्याप्ता २ । वादर अपज्जसगा वादर पज्जसगा । वादर तथा अपर्याप्तनाम वमना वदवबको अपर्याप्तनाम वमना वदवबको
वदवबको वादरपर्याप्ता ३ ए वादर जीवमेव एविविधादि एवेइवना जावया । वेइदिया अपज्जसगा वादिया पज्जसगा एवं तेइदिया एव वतुरिदि
या । इम वेइइव तथा अपर्याप्तनाम वमना वदवबको वेइइयो अपर्याप्ता ३ इम वतुरीयोपर्याप्ता ३ इम तेरिओ अपर्याप्ता ० तेरिओ पर्याप्ता ८ इम
चोरिओ अपर्याप्ता ८ चोरिओ पर्याप्ता १० । वतुरिपचिदिया अपज्जसगा वसखिपचिदिया अपज्जसगा । वतुरी पचिदिव अपर्याप्ता ११ वसजो पचे

प्रते । कद मरसाठे पण्यताठे इत्यादि अप्याययुय भति तथैव-एएसिबं प्रते । जीबाबं सलेसाय कणइसेसावमित्यादि ॥ एय विपयूर तडाव्याम
स्याह-जाव वउविहाय देवाय मित्यादि ॥ तथैय ॥ एएसिबं प्रते । जवक्यासीव तावमताराव जीवसिवाबं वसाविपार्य देवायय वधीयय कवव
तेमाय माय मुद्धमगावय कयर कयरदितो इत्यादि । एय प्रयमज्जते उक्तमप्यासा एकरूप कस्मापुपरपुण्यते ? उच्यते-प्रस्तावानारायातस्यात्,
तयाहीव ममारसमापयजीयाना योगास्थययुल कक्यमिति तप्रस्तावे तेभ्यास्थययुलप्रकरमुक्तं, यत एव तस्यास्थययुलप्रकरका मन्तर ससा
रसमापकजीबान् तद्योगास्थययुल व प्रस्तापयकाव-कदविहत्यादि ॥ सुप्रमति ॥ सूक्तनामकर्मवियात् ॥ अपकजगति ॥ अपयीसका अपयीसमा

पचिदियाअपज्जसगा सणिपचिदियापज्जसगा एएसिण जते । चउइसविहाण ससारसमावयसगाण जीवा
ण जहयुक्तासगस्स जीगस्स फयरे कयरे जाय विसेसाहिया या ? गोयमा ! सवत्थोवा सुजमस्स अप
ज्जतगस्स जहसए जीए १ । वादरस्स अपज्जतगस्स जहसए जीए अयसखेज्जगुणे २ । वेइदियस्स अपज्ज

वसज्जपव्यन्त्रियापयसकाः, वसज्जपव्यन्त्रियपयोसकाः सज्जपव्यन्त्रियपयोसकाः एतेषा तदक्ष । वतुवस
वियाणा संसारसमापयकानां जीवाना अपयोरोकपस योगस्य (मध्ये) कतर कतरैर्यो यावद्विद्यायिका वा ? नौतम । सवसोकाः सूक्त
स्यापयोसकस्य अपम्यको योमः १ । वादरस्यापयोसकस्य अपम्यको योमी सङ्कपगुणः २ । हीन्द्रियास्यापयोसकस्य अपम्यको योगो सङ्केपगुणः ३ ।
द्विष पर्याप्ता १२ । सज्जिपचिदिया अपम्यत्तगा सज्जिपचिदिया पक्कत्तगा । उक्ता पचिद्विष पर्याप्ता १३ । पचिद्विष भवे
वउइयविहाय ससार समावसनाय जीबावं कणइसासयस अपास कयर २ जान विसेसाहियावा । उक्ता अपम्यत्तगा वउइ प्रकारे ससार समापय
जीबाने उक्ताय जावा उरकट्ट धको ते कवथारकट्ट कविष तह माग भावी उरारय अपापयमादिको कयना कायादि परिरुद्ध कयय तेकने उपयायने
चोदे कोरसाय सबववको कयय तथा उरकट्ट भेट्ठो पडावीवप्रकारे यस बइत्तादि जीवस्थान विमेषवको इय ते बइत्ते-वउयय तथा उरकट्ट यो

मन्मदीदृयात्, एवमितरे षड्विपरीतत्वात् ॥ चापरति ॥ बाह्वरन्मोदयात् एते च बाह्वरौपि लोकेन्द्रेदाः पृथिव्याद्येकोन्मियाया ॥ जहन्मुक्तोस्य
 स्म लोकरयति ॥ जपन्यो निरुहः काचिद्वाक्किमाश्रित्य स एव च व्यस्यन्तरापद्योत्कप उत्कृष्टो जपन्योत्कपः तस्य योगस्य बीमोन्तरापद्ययोगोपशमा
 दिवमुत्पत्त्यापादिपरिरपदस्य एतस्य च योगस्य चतुर्दश लोवस्थानसम्बन्धाज्जपन्योत्कपैर्ब्रदा बाणविक्षितिविषयास्तत्त्वबहुत्वादिलोवस्थानभावि
 क्षेपा द्रवति तत्र ॥ सद्यन्त्योवे इत्यादि ॥ सूक्ष्मस्य पृथिव्याद्, सूक्ष्मत्वा चारीरस्य तस्याप्यपर्याप्तत्वेनाऽवभ्यूक्षत्वा तत्रापि जपन्यस्य विद्योतिश
 त्या रस्यैवत्यो वत्त्यमाज्यो योगस्य सकाशात् लोकाः स्वस्तीको जवति जपन्यो योगः स पुन त्रैयदिकत्वात्स्वर्गीदारिकपुद्गलप्रथमप्रथमसमय
 ती तदमन्तर समवदृश्याऽजपन्योत्कृष्टो भाव त्वर्गोत्कृष्टो न जवति ॥ चापरस्वेत्यादि ॥ बाह्वरौवस्य पृथिव्यादे रपयोसकलीवस्य जपन्यो यो
 नः पूर्वोक्तापद्ययाऽवभूतनुबोऽवभूतनुबदो बाह्वरत्वादवति एव भुत्तराव्यसङ्गतगुत्वा दृश्य इव च यद्यपि पर्याप्तकलीन्त्रियोत्कृष्टकाया
 पेक्षया पर्याप्तानां द्वौन्त्रियाकां सुम्भितानामवलम्बना च पञ्चाश्रियाका मुत्कृष्टः काप सङ्गतगुबो भवति सङ्गतयोक्तमभावात्वा तत्रापीव योगस्य
 परिरपन्दस्य विवक्षितत्वा तस्य च लयोपक्षमविद्ययसामभ्यासात्मकसङ्गतगुत्वा न विरुध्यत, नष्टस्यकायस्यास्पृश्य इत्यनो जवति नष्टाकाय

तृगस्स जहन्पु जौए असस्वेजगु ॥ ३ ॥ एव तहदियस्स ४ ॥ एव चउरिदियस्स ५ ॥ असस्मिपचिदियस्स
 अपज्जसगस्स जहन्पु जौए असस्वेजगु ६ ॥ सस्मिपचिदियस्स अपज्जसगस्स जहन्पु जौए असस्वेजगु

एवं त्रीन्त्रियस्य ४ । एव चतुरिन्त्रियस्य ५ । जवच्छिपञ्चान्त्रियस्यापर्याप्तस्य जपन्यको योगो सङ्केयमुदाः ६ । सच्छिपञ्चान्त्रियस्यापर्याप्तस्य

मने कुच २ बाबा बुवे इत्यादि नामान् त्रियोवाचिक बुवे इत्यादि पञ्च जतर । गायमा सरत्वावा सङ्गमस्य अपज्जसगस्य जहन्पु जग ॥ देवोतम सूक्ष्म प
 बिध्यादिभना भरीरने सूक्ष्मकर्मावको तेहने पथि अपर्याप्तपञ्चै चरी पसएण पञ्चिबको तिहा पथि जवम्भना विवक्षित पञ्चोक्तको सव वक्ष्माप यागव
 को बोबा तमाट सर्वबोवावा जवम्भबाग बुवे ते यवो विपक्षमतिनेविपे कामच चौदारिकपुद्गल प्रथमसमये वजता तिहारपछो समवसद्विचरो जवम्भयो

गुणे । सुक्लमपञ्चाशगस्स जहयाए जीए अस्सखेज्जगुणे ८ । वादरस्स पञ्चाशगस्स जहयाए जीए अस्सखेज्ज
 गुणे । सुक्लमस्स अ्यपञ्चाशगस्स उक्कोसए जीए अस्सखेज्जगुणे १० । वादरस्स अ्यपञ्चाशगस्स उक्कोसए जीए
 अमग्गेज्जगुणे ११ । सुक्लमस्स पञ्चाशगस्स उक्कोसए जीए अस्सखेज्जगुणे १२ । वादरस्स पञ्चाशगस्स उक्को
 सए जीए अस्सखेज्जगुणे १३ । वेइदियस्स पञ्चाशगस्स जहयाए जीए अस्सखेज्जगुणे १४ । एव तेइदिय

अपम्यको योगो सङ्खेयमुणः ७ । वूसस्यापर्याप्तकस्य अपम्यको योगोसङ्खेयमुणः ८ । वादरस्यापर्याप्तकस्य अपम्यको योगोसङ्खेयमुणः ९ । वूसस
 त्यापर्याप्तकस्योत्कपको योगोसङ्खेयमुणः १० । वादरस्यापर्याप्तकस्योत्कपको योगोसङ्खेयमुणः ११ । वूसस्यापर्याप्तकस्योत्कपको योगोसङ्खेयमुणः

तन्मूढ याग कश्चिदे यावत् सर्वोत्कृष्ट न हुने । वादरस्य अपम्यतमस्य जहसए ज्ञाए असखज्जगुणे । वादर जीव दुब्बिस्सादिदं अपर्याप्ताना अपम्यवाग
 पूर्वोक्त अपचाये असखातगुणं जहसुने वादरपचावको जीव जावका २ इत असखातगुणपचो चाने पचि जहना । वेइ दियस्य अपम्यतमस्य जहसए
 ज्ञाए असखज्जगुणे । तेइको वेइको अपर्याप्तानो जहसवाग असखातगुणं जह जावका २ । एव तेइदियस्य ४ एव वरुटिदियस्य १ । इत तेइको अप
 र्याप्ताना जहसवाग असखातगुणो इत वरुटिओ अपर्याप्तानो जहसवाग असखातगुणो १ । असखिपचिदियस्य अपम्यतमस्य जहसए ज्ञाए असखे
 ज्जगुणे १ । तेइको पचस्रो पचस्रो पचस्रो अपर्याप्ताना जहसवाग असखातगुणो १ । ज्ञाए असखिपचिदियस्य अपम्यतमस्य जहसए ज्ञाए असखेज्जगुणे ७ ।
 तेइको सन्नीपचिदिय अपर्याप्ताना जहसवाग असखातगुणो ७ । सुक्लमस्य पम्यतमस्य जहसए ज्ञाए असखेज्जगुणे ८ । वादरस्य पम्यतमस्य जहसए ज्ञाए असखेज्जगुणे ८ ।
 ज्ञाए असखेज्जगुणे ८ । वादरस्य पम्यतमस्य जहसए ज्ञाए असखेज्जगुणे ८ । तेइको सुक्लमस्य पम्यतमस्य जहसए ज्ञाए असखेज्जगुणे ८ । सुक्लमस्य अपम्य
 तमस्य जहसए ज्ञाए असखेज्जगुणे ८ । तेइको सुक्लमस्य पम्यतमस्य जहसए ज्ञाए असखेज्जगुणे ८ । वादरस्य पम्यतमस्य जहसए ज्ञाए असखेज्जगुणे ८ । सुक्लमस्य अपम्य
 तमस्य जहसए ज्ञाए असखेज्जगुणे ८ । तेइको सुक्लमस्य पम्यतमस्य जहसए ज्ञाए असखेज्जगुणे ८ । वादरस्य पम्यतमस्य जहसए ज्ञाए असखेज्जगुणे ८ । सुक्लमस्य अपम्य

स्सयि १५ । एवं जाय सखिपचिविदयस्स पज्जसगस्स जहयाए जीए अस्सखेज्जगुणे १६ । वेइदियस्स अय
 ज्जसगस्स उक्कोसए जीए अस्सखेज्जगुणे १७ । एवं तेइदियस्सयि २० । एवं चउरिदियस्सयि २१ । एवं
 जाय सखिपचिविदयस्स अयपज्जसगस्स उक्कोसए जीए अस्सखेज्जगुणे २३ । वेइदियस्स पज्जसगस्स उक्कोस
 ए जीए अस्सखेज्जगुणे २४ । एवं तेइदियस्सयि २५ । एवं जाय सखिपचिविदयस्स पज्जसगस्स उक्कोसए

१२ । वाहरस्स पर्याप्तकस्योत्कपको योगो सङ्कयगुण १३ । द्वीन्द्रियस्स पर्याप्तकस्स अपन्यको योगोसङ्कयगुणः १४ । एवं त्रीन्द्रियस्सापि १५ । ए
 व यावत्सञ्चित्तपचन्द्रियस्स पर्याप्तकस्स अपन्यका योगोसङ्कयगुणः १६ । द्वीन्द्रियस्सा पर्याप्तकस्योत्कपका योगोसङ्कयगुणः १७ । एवं त्रीन्द्रियस्सा
 यि २० । एवं चउरिन्द्रियस्सापि २१ । एवं यावत्सञ्चित्तपचन्द्रियस्साप्याप्तकस्योत्कर्षको योगो सङ्कयगुणः २३ । द्वीन्द्रियस्स पर्याप्तकस्योत्कर्षके

जाय असपयादयगुणा । वाहरस्स पञ्चतमस्य क्कामग आए असङ्खज्जगुणे ११ । तेइको वाहर पर्याप्तता उट्ठकट्टयाग असपयातगुणो । वेइदियस्स पञ्चत
 मस्य क्कचए काण असङ्खज्जगुणे १४ । वान्द्रियता पर्याप्तताया असपयातगुणो तक्को । एवं तेइदियस्सयि १५ । इम तेरिदो पर्याप्तताया
 क्कचयाग असप्यातगुणा । एवं काय सखिपाचिविदयस्स पञ्चतमस्य क्कचए काण असङ्खज्जगुणे १६ । इम चउरिदो पर्याप्तताया क्कचयाग असप्यात
 गुणा १७ । तक्को असप्रोपेचिद पचापुताया क्कचयाग असप्यातगुणा १८ तक्का सप्रोपेचिद पर्याप्तताया क्कचयाग असप्यातगुणा १८ । वेइदि
 याय पपञ्चतमस्य क्कामए काए असङ्खज्जगुणे १८ । तेइका य ग्गो अपर्याप्तताया उट्ठकट्टयाग असपयातगुणो । एवं तेइदियस्सयि २० । इम तेइको
 तेइग्गो अपचापुताया पचि उट्ठकट्टयाग असपयातगुणा । एवं चउरिदियस्सयि २१ । इम चउरिदो अपचापुताया पचि उट्ठकट्टयाग असपयातगुणा । ए
 व काय सखिपचिविदयस्स पपञ्चतमस्य क्कामए काए असङ्खज्जगुण २३ । इम तेइको असप्रोपेचिदो अपचापुताया उट्ठकट्टयाग असपयातगुणा २३ । तेइ

स्य या मङ्गलेन व्यत्ययतापि तस्य दृग्गताविति पाप्मापि कारवेदेह साह-शो प्रते । इत्यादि ॥ प्रथमः समय उपपन्नयो र्ययोक्तौ प्रथमसमयोपपत्तौ उत्पत्तिर्यद् मरुतसेत्रप्राप्तिः सा च द्वयोरपि विषयेषु ध्रुवगत्या वा एकस्य वा विग्रहेष्वप्यस्य च ध्रुवमस्येति ॥ समयोगो विद्यते यथा स्तोत्रसमयोगिनी एव विषययोगिनी ॥ साधारण्यार्थवत्यादि ॥ साधारणाद्वा साधारणं भावकमाश्रित्य ॥ सेति ॥ स नारको उनाहारकः अभावा रकाद्वा अनाहारक नारकमाश्रित्या हारकः किमित्याह-सिधार्थकति ॥ यो नारको विग्रहमात्मनागत्या हारक एवोत्पत्तौ उक्ती भिरन्तराहारकत्वा दुपचित एव तदपक्षया च यो विषयस्य नारको नूतोत्पत्तौ उक्ती हीनः पूर्वमनाहारकत्वेनानुपचिद्यत्वा द्वितीययोगेन च विषययोगी स्यादिति

जाण् अस्त्रोक्तगुणे २८ । दो जते ! जेरहया पठमसमयउवयसुगा कि समजोगी विसमजोगी ? गीय मा । सिय समजोगी सिय विसमजोगी । संकेण्ठेण जते ! एव वसुद्ध-सिय समजोगी सिय विसमजोगी

को योमोसत्ययगुणः २९ । एव श्रीनिग्रयस्यापि २५ । एव पावत्सम्भिपन्नोन्निग्रयस्य पर्याप्तस्योत्कृष्टको योमोसत्ययगुणः २८ । द्वौ प्रदत्त । जेर यिकी प्रथमसमयोपपत्तौ चि समयोगिनी विषययोगिनी ? गीतम । स्यात्समयोगिनी स्याद्विषययोगिनी । एव केनार्थेन जदत्त । एवमु

को सप्तो पञ्चद्विषयपत्ताना उत्कृष्टयाग असक्यातनना । द१ दिवस पञ्चतमस्य उक्तास्य आ० असक्यागने । तथा दोहद्वौ पर्यापताना उत्कृष्ट याग असक्यागना २४ । एव ते१ दिवस्य २१ । इम ते१द्वौ पर्यापतानी उत्कृष्टयाग असक्यातमयो । एवं चाद सन्धिपञ्चद्विषस्य पञ्चतमस्य सक्तो मए जा० असयेज्यगुणे २८ । ते१द्वौ चौरिद्वौ पर्यापताना उत्कृष्टयाग असक्यातमयो २१ ते१द्वौ पञ्चद्वौ पञ्चद्वौ पर्यापताना उत्कृष्टयाग असक्यातमयो २० ते१द्वौ सप्तो पञ्चद्विष पर्यापताना उत्कृष्टयाग असक्यातमयो योगना पञ्चिवाारद्वौअ जरेवे-तामते चेररवा पठमसमय अवयवमा चि समजोगी विसमजोगी । द्वाय हेमपवन् नारको प्रथमसमयेविषे सुयना मरुतसेत्रेन प्रापत यथा ते१ उत्पत्ति वेत्तनो पवि विषयगति पञ्चवा वेत्तनो पवि सम गति पञ्चवा वेत्तनो विषयगति पञ्चरात्री अमयति ते१ ज्ञं चरीषो यागवे जेहाने ते समजोगी तथा विषयवागवे जेहाने ते विषययोगी जहिरे १ प्र

तिप्रायः ० सिपतुलोति ॥ यी समानसमया विपद्यगत्या आहारको मूलोत्पत्ती अन्नमस्या वा मृतोत्पत्ती तयो रेख इतरापेक्षया तुल्य स
मयोगी नवतीति प्रायः ० अस्मद्विपत्ति ॥ यो विपद्यप्रावेनाहारक एवान्तो सौ विपद्यगत्या आहारकापेक्षयोपचिततरत्वेना म्यधिको विपमयोमी
तिप्रायः इदं च आहारपाठका से यदाहार इत्यनेन हीनताया अपाहारपाठ या आहार इत्यनेन चाम्यधिकताया निवन्धनमुक्त तुल्यताभि

१ गीयमा । आहारपाठका से अन्नाहारपाठका से आहारए, सिय हीणे सिय तुल्ले सिय अस्मद्विप
जइ हीणे अस्वेज्जइनागहीणे या सस्वेज्जइनागहीणे या सस्वेज्जइनागहीणे या अस्वेज्जइनागहीणे वा , अइ
अस्मद्विप अस्वेज्जइनागमस्मद्विपया सस्वेज्जइनागमस्मद्विपया अस्वेज्जइनागमस्मद्विपया अस्वेज्जइनागमस्मद्विप

अत-स्यास्वमयोविनी स्याद्विपमयोगिनी । नीतय । आहारकाद्वा स "भारकः" अनाहारको आहारकाद्वा स "भारकः" आहारकः ,
स्वादीन स्यात्तुल्यः स्याद्विपका, यदि हीनो अस्वयजागहीनो वा बहुयजागहीनो वा सङ्कयगुहरीनो अस्वेयगुहरीनो वायायाम्यधिको असङ्के

उत्तर । नीतमा सिय समजागी सिय विपमजागी । नीतम अदाचित् समजागी इवे अदाचित् विपमजागी पचि इवे । सेवेअइव मंते एयं बुद्धि ।
ते से एयं ईभमवन् इम वच्चा । सिय समजागी सिय विपमजागी । अदाचित् समजागी इवे अदाचित् विपमजागी इवे इ म उत्तर । मायमा वा
हारयापात्रासे पचाहारण पचाहारवाणीवासे आहारए । नीतम आहारको एक प्रतेपात्रयो सेति, ते भारक अनाहारक तथा अनाहारको
एतसे अनाहारक भारक प्रतेपात्रयोने आहारक ते सून ते वच्चे—सियहीरेति, अदाचित् हीन तेजिम जे भारक विपद्यमतिने अभावोचरो पावोने
आहारकमले छपना ते निरन्तर आहारकपात्रा वको पुटइओवळे तेजमी अपेचार्ये करो जे विपद्यगतकरो अनाहारक अइमे पावो छपना । सियहीरे
सिबतुजे सिय पसद्विप । ते हीन आमाटे एवे अनाहारकपत्रे करो अमुपचित पचायको एतसे अनाहारक पचायको इवळ पात्रको पुटनइो तेमाट
हीन यागपत्रे करो विपमयोमी इवे इविभाव "सिबतुजेति, जे वेव भारक समान समयनेविये विपद्यगति करो अनाहारक अइ छपना अइव । अमुग

या से तेणठेण जाय सिय समजोगी । एव जाय वेमाणिया । कइविहेण जते ! जीए
 पणत्ते ? गोयमा । पणरमयिहे जीए पणत्ते, तजहा—सच्चमणजीए मोसमणजीए सच्चामोसमणजीए अ्सच्चा
 मोसमणजीए, सच्चयइजीए मोसयइजीए सच्चामोसयइजीए, तरालियसरीरकायजीए

यत्तातापिको वा बहुयत्तातापिको वा बहुपणुत्तापिको वा उत्तमार्थेन यावरस्यात्समयोगिनी स्वादिपमयोगिनी,

तेकरी वैज्जमारक जयता ते कलमविदेएक मारक बाजामो चपेकावे तुम्ह पत्ते समयासी हुवे इतिभाव अखिय पस्सिदणत्ति, अ विमुक्कन चभावेकरी
 पाहार कही पाशो जयता तज रिगुहपत्ति पमाहारकयइ पाशो जयता तेइनी चपेकावे पुठ तिरेकरी पचिवा एतसे विपमयागो हुवे इतिभाव ।
 इहा पाहारवाचामे कवाहारए पाहारकयको तेइ कमाहारक इहे प्रकारे होमपत्ते करी पवाहारवापावासे पाहारए इककरी पचिक्कपकनिवि
 वे निवभन कप्पा पत्ते तुम्हतानिवभन समान धम्मपत्ते प्रसिद्धपकावको न कप्पा । अहीदे पससेज्जमाग होवेवा संख्खइमाग होवेवा संख्खमल
 होवेवा पससेज्जमुक्कहोवेवा पइ पसिद्धि । वा होनहुवे ता पसपवातमाय होमहुवे पववा सववातगुव होनहुवे पववा प
 कससामग होमहुवे, दिव पदिक्कहुव ली । पसपुज्जमाय मम्महिपवा संख्खइमाग मरमहिपवा । पसपवातमाय पचिक्कहुवे पववा सववातमाय प
 चिक्क हुव । मरुज्जगुन मभाइपवा पसपज्जगुन मरमहिपवा । सववातगव पचिक्कहुवे पसपवातगुव पचिक्कहुवे । सतेहुवे काव सिय समजामो सिय
 विममजामो एवं भाव वेमाविद्या । ते तेवेपत्ते हेमोतम वावत्त कदाचित् विपमयागो हुवे इत यावत् वेमानिकसग कइवा ।
 कइविहेण भत्ते जाएव । अनकभिदे हेममवन् याय मरुप्पो इ म याव कपनमाय कइवा सत्तर । गाथमा पणरसिक्क जाए प त । हेमोतम पत्तेभेदे
 थाम मरुप्पा त कइहे—सत्तमवजाए भासमवजाए कइवामासमव जाए । सत्तमलोयय क्वासमनायागसत्तामूण मनायाग इ । पसवामोसमवजाए सव
 वरजाए मासवरजाए इ । पसवामूया मनायाग सत्त वरनयाग क्वासमोसवइजाए पसवामोसवइजाए इ । सत्तायाग वरनयाग पस

वचनानु समानपदं वातलचं प्रसिद्धत्वा लोचकमिति, योगाधिकारादेवेवमपरमाह-अद्विष्टमित्यादि ॥ व्याख्यास्य प्राप्त्वात् योगस्यैवास्पदवस्तु

तृणालियमीसासरीरकायजोए वेउद्वियसरीरकायजोए वेउद्वियमीसासरीरकायजोए श्याहारगसरीरकायजोए
श्याहारगमीसासरीरकायजोए कम्मासरीरकायजोए, एयस्सण जते, पखरसविहस्स जहकुक्कोसगरस्स कयरे
कयरे जाय विसंसाहिंया या ? गोयमा ! सव्वत्थोवे कम्मगसरीरस्स जहकुए जोए १ । तृणालियमीसगरस्स
जहकुए जोए श्यसखेज्जगुणे २ । वेउद्वियमीसगरस्स जहकुए जोगे श्यसखेज्जगुणे ३ । तृणालियसरीरस्स

एवं यावद्वैनामिका । कतिविधो जदत्त । योगः प्रज्ञासः ? नीतम । पञ्चदशविधयोगः प्रज्ञासखद्यथा-सत्यमनोयोगोसुवासनोयोग सत्यासुवा
मनोयोगोऽसत्यासुवासनोयोग सत्यवाग्योगो सुपावाग्योगः सत्यसुपावाग्योगोऽसत्यासुपावाग्योगः शौदारिकशरीरकाययोग शौदारिकमि
शरीरकाययोगो वैश्लिष्यशरीरकाययोगो वैश्लिष्यमिश्रशरीरकाययोग आहारकशरीरकाययोग आहारकमिश्रशरीरकाययोगः कामकशरीरकाय
योग एतस्य जदत्त । पञ्चदशविधस्य जपन्योरकर्तव्यस्य योगस्य कतरज्जो यावद्विधेयापिका या ? नीतम । सव्वत्थो कामकशरीरस्य जप

त्वासुवा जपनवास ८ आरागिज शरीरकावकाए आरागिज मीसासरीरकायकाए १ । शौदारिकशरीर कावकाए शौदारिक नियमशरीर काय । वेउद्वि
यशरीर कावकाए वेउद्वियमीसासरीर कावकाए १२ । वेमिसयशरीर कावकाए वैमिस नियमशरीर कावकाए । आहारगसरीर कावकाए आहारममीसा
सरीर कावकाए १३ । आहारकशरीर कावकाए आहारक नियमशरीर कावकाए । कम्ममशरीर कावकाए १५ । कामकशरीर कावकाए । एवमिह म
ते पकरसविहस्य । ए एवमेवेवमवन् पमरे भेदने । जहकुकासमेस कयरे २ जान विमोसाहिंयाया । जहकुकासखेज्जगुणे कुच २ जको यावत् विमोसाहि
ज जवे ६ म कतर दहं पविमान परिज्जद ककर्ता कपनमाज होज कट्ठा । यावमा सव्वत्थावे कम्मगसरीरस जहकुए जाए १ । वेगीतम सर्वलोखाक
कामकशरीरना जपनवास । आरागिजमीसगरस्स जहकुए जाए पसखज्जगुणे १ । शौदारिकमियजा जपनकाए पसखवातगुणा २ तेज्जो । वेउद्विय

जहयाए जोए असखेज्जगुणे ४ । वेउखियसरीरस्स जहयाए जोए असखेज्जगुणे ५ । कम्मगसरीरस्स उक्को मए जोगे असखेज्जगुणे ६ । ब्याहारगमीसगस्स जहयाए जोगे असखेज्जगुणे ७ । ब्याहारगमीसगस्स उक्को सए जोए असखेज्जगुणे ८ । तरालियमीसगस्स ९ । वेउखियमीसगस्स १० । एएसिण उक्कोसए जोए दो रहयि तुझे असखेज्जगुणे ९ । असस्सामोसमणजोगस्स जहयाए जोए असखेज्जगुणे १० । ब्याहारगस्स सरीरस्स जहयाए जोगे असखेज्जगुणे ११ । तिविहस्स मणजोगस्स चउखिहस्स बइजोगस्स एएसिण स

प्यको योगः १ । श्रीदारिकमिश्रकस्य जपन्यकोयोगोऽष्टयुगः २ । वैष्णवमिश्रकस्य जपन्यको योगसङ्केतयुगः ३ । श्रीदारिकशरीरस्य जपन्यको योगसङ्केतयुगः ४ । वैष्णवशरीरस्य जपन्यको योगसङ्केतयुगः ५ । कामशरीरस्योत्कपको योगसङ्केतयुगः ६ । आहारकमिश्रकस्य जपन्यको योगसङ्केतयुगः ७ । आहारकमिश्रकस्योत्कपकोयोगो सङ्केतयुगः ८ । श्रीदारिकमिश्रकस्य ९ । वैष्णवमिश्रकस्य १० । एतयोस्तत्त्व

मोक्षमयम अहम ए आने पसखेखुने १ । वैद्वियमियना जवम्ययाम पसखातगुने १ । पाराखिवसरोरस अहम ए आए पसखेखुने २ । तेहवो खोदो
दिबमरोरना जसगुयाम पसखातगुने १ । वैद्वियसरोरस अहम ए आए पसखेखुने ३ । तेहवो वैद्वियरोरना जवम्ययोग पसखातगुने १ । जमग
मरोरस खानस आग पसखेखुने १ । काममयरोरना खटखटयोग पसखातगुने तेहवो १ । पाहारमोसयस अहम ए आए पसखेखुने ३ । प
हारमियना जवम्ययाम पसखातगुने तेहवो ३ । पाहारमोसयस खोस ए आए पसखेखुने ८ । पाहारमियनो खटखटभाग पसखातगुने
तेहवो ८ । पाराखिवमोसयस ८ वैद्वियमोसयस १ । खोदोखिमियनो वैद्वियमियनो १ । एखिख खानस ए आए पसखेखुने ८ ।
ए पदना खटखटयोग खाना सरोपा पसखातगुने ८ । पसखामोसमयनागस अहम ए आए पसखेखुने १० । पसखाएना मनायोगना जवम्य
योग पसखातगुना । पाहारमयस सरोरस अहम ए आए पसखेखुने ११ । पाहारम यरोरना जवम्ययोग पसखातगुने १ । तिविखस मयभोग

प्रकारान्तरबाह-एयस्ययमित्यादि ॥ इहापि योगः परित्यग्य एव इहचेयं स्थापना ॥ पञ्चविंशतितमस्तुते प्रथमा ॥ २५ ॥
प्रथमोद्गम्य जीवद्रव्यपर्माणां सेवयादीनां परिमाद्यमुक्त द्वितीये तु द्रव्यप्रकाराणां तदुच्यत इत्येवं सम्बन्धस्यैवमाविसूत्र-अहविहावमित्यादि ॥ २६ ॥

त्तरहथि तुष्टे जह्याए जाए अस्सखेज्जगुणे १२ । आहारगसरीरस्स उक्कीसए जाए अस्सखेज्जगुणे १३ । तरालिय
सरीरस्स वउत्थियसरीरस्स वउत्थिहस्सय मणजोगस्स वउत्थिहस्सय एएसिण दसयह्वि तुष्टे उक्की
सए जाए अस्सखेज्जगुणे १४ । सेव जत । २ त्ति ॥ पणवीसइमसयस्स पढमो उद्देसी सम्मत्तो ॥ २५ ॥ १ ॥

पक्षो यापो द्वयोरपि तुल्योऽवश्यमेव ॥ १० ॥ आहारकक्षरीरस्य अपत्यको योगोऽवश्यमेव ॥ ११ ॥ त्रिविधस्य मनोयागस्य चतुर्विधस्य वाग्योगस्यैतया समाप्तामपि तुल्यो अपत्यको यावाऽवश्यमेव ॥ १२ ॥ आहारकक्षरीरस्य अपत्यको योगोऽवश्यमेव ॥ १३ ॥ आहारकक्षरीरस्य वैक्यप्रदीरस्य चतुर्विधस्य च मनोयोगस्य चतुर्विधस्य च वाग्योगस्यैतया समाप्तामपि तुल्योऽवश्यमेव ॥ १४ ॥ तद्वत् ॥ इति ॥ पञ्चविधवित्तमश्रतस्य प्रथमोऽङ्कः समाप्तः ॥ २५ ॥

[illegible]

हा अजीवपञ्चवर्ति । यथा प्रज्ञापनाया विज्ञोपाधिपाने पञ्चम पदे ऽजीवपयवाः पठिता तायेहा जीवद्रव्यसूत्राख्योपयोगानि तानि चैवं-अक्रुद्विच
जीवद्रव्यात् प्रत । अविद्या पञ्चता ० गीयमा । दसविहा पञ्चता त-पञ्चान्विकाए इत्यादि ॥ तथा कृतिवर्णीवद्व्याख प्रते । कतिविहा पञ्चता ०
गायमा । दसविहा पञ्चता १० तथा इत्यादि । तथा तत्वं प्रते । किं सखेज्जा अयता ० गी० । नो सखेज्जा नो असखज्जा पञ्चता सखेज्जा

कहुयिहाण जेतं । दव्हा प० ? गी० । दुयिहा वव्हा पण्ठाता , तजहा-जीवद्व्याय अजीवद्व्याय । अजीवद्व्याण
जते । कहुयिहा पण्ठाता ? गीयमा । दुयिहा पण्ठाता , तजहा-रुचीअजीवद्व्याय अरुचीअजीवद्व्याय ।
एय एण्ण अन्निहायेण जहा अजीवपञ्जाया जाव संतण्ठेण गीयमा । एव बुद्धे तेण गोसखेज्जा गो अय
नि तथा-जीवद्रव्यादि बासीवद्रव्यादि । अजीवद्रव्यादि भदन्त । कतिविधानि प्रज्ञप्तानि ? गीतम । द्विविधानि तथाया-रूप्यजीवद्रव्यादि

द्रव्यादि भदन्त । किं सङ्खुपानि चैवमवतन्निहायम यथा जीवपयवाः पावसत्तेनार्पण गीतम । एवमुच्यते तेन नी सखेया नोऽसङ्खेया अयताः । जीव
द्रव्यादि भदन्त । किं सङ्खुपानि असङ्खुपानि अयताः । नो सङ्खुपानि नो असङ्खुपानि अयताः । अयतनार्पण भदन्त । एव
वद्रव्याना नेमादि अना परिचयस खज्जा , विवे बोधद्रव्यस्य द्रव्यप्रकरण कहेहे । इसे सर्वत्र ए परिहा मू । अविद्याय भते दव्हा प । जेतसेमेदे हेमगजन्

द्रव्य प्रकट्या इ म अन्तर । मायमा बुविहा दव्हा प त० । हेयोतम वेदुमेए द्रव्य प्रकट्या तेकहेके । जीवद्रव्याय पजीवद्व्याय । जीवद्रव्य पजीवद्रव्य ।
पजीवद्रव्याय भते अविद्या प । अजीवद्रव्य हेमगजन् जेतसेमेदे प्रकट्या इतिप्रश्न अन्तर । मायमा बुविहा प त० । हेयोतम वेदुमेदे प्रकट्या तेकहेके ।
दशोपजीवद्रव्याय अरुची पजीवद्रव्याय । रुपी जीवद्रव्य तथा अरुची पजीवद्रव्य । एव एएवं अभिहायवं अहा अजीवपञ्चता । इम इवे अभिहायेव

ते त्रिम पयवर्णीया पञ्चमा पदमेविदे किम अजीवपयवाय अज्जा तिम इहा पजीवद्रव्य मू अज्जा तिम इम-अरुचीपजीव दव्हाय भते अविद्या प गो
यमा अविद्या प त० अहा इत्यादि तत्वं भते किं सखेया असखेया अयता य० मायमा आसखेया आसखेया अयता सखेयहेवं भते एवमुच्य इ

प्रते । एव तुदर १ नी० । अर्वाता परमाङ्ग शब्दता दुपयसिया स्या शब्दता तिपयसिया स्या शब्दता शब्दतपयसिया सपति । इव्यापिका राट्टेवदमाङ्ग-जीवदमाङ्ग प्रते । अमीवदमेव्यारि ॥ इह जीवद्व्यायि परिजीवकाणि सुचेतमत्वेन यादृक्त्वात् इतराणि तु परिजीग्यान्यचेतनत

सखेज्जा झणता । जीवदध्वाण जते ! कि सखेज्जा झसखेज्जा झणता ? गोयमा ! जो सखेज्जा जो झस
खेज्जा झणता । सेक्रेणठेणं जते ! एव बुझइ—जीवदध्वाण जो झसखेज्जा जो सखेज्जा झणता ? गोयमा !
झसखेज्जा जेरइया जाव झसखेज्जा याउकाइया झणता यणस्सइकाइया झसखेज्जा वेइविद्या एव जाव
वेमाणिंया झणता सिद्धा से तेणठेण जाव झणता । जीवदध्वाण जते ! झजीवदध्वाण परिजोगत्ताए हइमा

[illegible]

दीति । आभासे नश्यद्वावति । काङ्क्षास्पृहाः । अतस्माच्च यद्यर्थत्वा दाकाग्रस्य प्रवृत्त्यानि प्राप्त्यानि चारुणीयसी त्यथाः, पृथ्वतोऽयमभिप्रायः
 कथमसंस्मृतप्रदेशात्मक सोकाकाशे अजनाभा इव्याकाशमवस्थान । इत्ता इत्यदिना । तत्र तेषा अमलाना अप्यवस्थानमावदित आवदयत या

यति संतेणष्टेण जात्र हव मागच्छति । णेरइयाण जते ! अजीवदव्वा परिजोगप्ताए हव मागच्छति, अ
 जीवदव्वाण णेरइया परिजोगप्ताए हव मागच्छति ? गोयमा ! णेरइयाण अजीवदव्वा परिजोगप्ताए जाव
 हव मागच्छति, जी अजीवदव्वाण णेरइया जात्र हव मागच्छति । से केणठेण ? गोयमा ! णेरइयाण
 अजीवदव्हे परियादियति अ २ ता वेउडिय तेयग कम्मग सीइदिय जात्र फासिदिय अणापाणुत्त च णि

योग चानप्राप्तत्वं निवृत्तपनि ततोमार्गेण यावच्छीघ्रमागच्छन्ति । नैरयिकाया मरुत्त । अजीवदव्वादि परिजोगतायै शीघ्रमागच्छन्ति अ
 जीवदव्वाकां नैरयिकाः परिजोगतायै शीघ्रमागच्छन्ति ? गौतम ! नैरयिकायामजीवदव्वादि परिजोगतायै यावच्छीघ्रमागच्छन्ति, नो अजीव
 दव्वाकां नैरयिका यावच्छीघ्रमागच्छन्ति । अय कर्मात्मेन गौतम ! नैरयिका अजीवदव्वादि पर्यादय दीक्रिय तत्त्वस कामस्य श्रोत्रे
 वचनमाग गते कावबान गते । आवापाकुल चविशतवति । सासाच्छासय नी नियत्रावे । सुतेण्डेण साव इवमा गच्छन्ति । ते तत्र भव व न्तु कता
 वता परिमामपवे यावे । वेरइवाच भत पञ्चोवदव्वा परमायताः इवमागच्छन्ति । आरुक्काने केभयवन् पञ्चोवदव्वा परिभागपवे ॥ १ ॥ १ ॥
 ववा । पञ्चोवदव्वावे वेरइवापरिभागपवे इवमागच्छति । पञ्चावदव्वाकाय परिभागपवे कतावता यावे इ प्र कतर । मायमा पर य य
 दववा परिभापलाय जाव इवमागच्छति । केभोतम आरुक्काने पञ्चावदव्वा परिमामपवे साव कतावता यावे । या पञ्चावदव्वाण परववा जात्र इ
 वमा मच्छति । पवि नको पञ्चोवदव्वावे आरुक्काने साव कतावता यावे । सुतेण्डेण भत । ते ये पवे केभयवन् इ प्र कतर । गोवमा वेरइवाच पको
 वदव्वावे परियादिवति । केगौतम आरुक्काने पञ्चोवदव्वा गते पवेहे । अ २ ता वेउडिय तेयम कम्मग ॥ १ ॥ इय जात्र फासिदिय आवापाणुत्तप विवम

यमन्निमयो यथा प्रतिनिवर्ते उपवरकाषाढो प्रहीणप्रमा पुद्गलपरिपूर्यते तथापि पुद्गलपरिणामसामर्थ्याद्
 दद मसङ्कृते प्यि लोके तावत् २ प्रदेशेषु इत्याहो तथापि परिणामयोगेना यस्याभा दमभागा मपि तेषामवस्थानमविच्छेदु मिति असत्यासे लोके
 यमन्नाद्रव्याका मयस्यान मुक्तं तच्च कैकस्मिन् प्रदेशे तेषां यथापचयादिम द्रवती तस्य आह-लोकस्य स्यादि ॥ कतिविचिं योगला चिच्छति ॥ कतिप्यो

क्षुप्तयति सेतेणठेण गीयमा ! एयं धुम्बद-एव जाय वेमाणिया णवर सरीरइदियजोगा जाणियद्वा जस्स
 ज झुत्थि । से णण नत्ते । झुसखेज्जे छोए झुणंताइ दन्नाइ झुगासे नइयझाइ ? इता गीयमा ! झुसखेज्जे
 छोए जाय नइयझाइ लीगस्सण नत्ते ! एगमि झुगासपएसे कइदिसि पोगगला चिच्छति गीयमा ! णिझा

न्निपं पावररपमनेन्द्रियमाममावत्सव निवर्तयन्ति तसेमार्थेन गीतम । एयमुच्यते-एवं पावर्तुमानिका नवर सरीरेन्द्रिययोगा त्रिविध्या य
 स्य पदलि । अय मरुत । असस्मयी लोकोऽनन्तानि इव्याणि आकाशे प्रकल्पानि ? इत्य नीतम । असस्मयीलोको पावर्तुत्वध्वानि । लोका
 स्य मरुत । एकस्मि आकाशमरुतो कति दिग्भ्यः पुद्गला क्षीयन्ते नीतम । निज्योपासम पशुरिक्त व्यापात प्रतीत्य स्यान्निदिग्भ्यः चतुर्दिग्भ्यः

तयति । पशोबद्धावयते गृहान वैश्विदपदे तैलमपदे काममपदे आनेन्द्रियपदे यावत् आयनेन्द्रियपदे साक्षात्तावपदे यावत् निपज्यादे । सेतबद्धे च गीय
 मा एवं बुद्धे एवं जाय वेमाचिया । ते तैरेवमेव गीतम इमकश्रो इत्यादि पृष्ठितीपरे कइया इम यावत् वेमाचिककने कइया । चवरं छरीरर दिद को
 मा आचियया जल्य जं पत्ति । णत्ताविमप यरीर इन्द्रियकाय आनीयमा जइ दण्डकनेदिये जइते तइ दण्डकनेदिये तैद कइया । सुबूच मते पसखे
 यत्ताप । तैद निचै वेममवन् पसव्यातम्रेयाऽव्वज सावाकायने विदे । यत्ताप लताप चागासे भइयगगर । यमन्ता इव्यजोव परमाप् पादिदेदे घ
 रिवा इव २ य इहा पण्डकना ए यमिमाव विम पसवगता प्रदेशाऽव्वजनेदिये यमन्ता इव्यजना रइवोद्वे इहा उत्तर । इता मावमा पसखस्य का
 च जाय मरुदगमात्रं । इगीतम पसववाय प्रदेशाव्वज कावाकायनेदिये यमन्ताइव्यजो भवज्जागवै इवाकश्रो ते कइयइरानो ए यमिमाव विम प्रतिनि

द्विष्य प्रागत्य एकत्रा काष्ठप्रदेशे चीयन्ते सीयन्ते ॥ बिम्बजितिति ॥ व्यतिरिक्ताप्रवर्ति ॥ सखचिच्छति ति ॥ स्वच्छरूपाः पुद्गला पुद्गलान्तरस्पर्शो बुधैर्बिता
प्रयति ॥ अयचिच्छति ॥ स्वच्छरूपायैव प्रदेशविषयत्वेना पचीयते द्रव्याचिकारा देवे य माह-जीवश्च मित्यादि ॥ ठियाइति ॥ स्थितामि जीवप्रदेशा
यानाहइत्यस्य प्यन्तरवर्त्तानि अस्ति तावच्च तद्वन्तरवर्त्तानि तानि पुनरौदारिकशरीरपरिणामविकल्पा दास्यप्य पशुगतिः, अन्येन्वाहुः--स्थितामि

घाएण ठहिसिं वाधाय परुञ्ज सिय तिदिसिं सिय चउदिसिं सिय पचविसिं लोगस्सण जते । एगम्मि आगा सपएने कइदिसिं पोगला बिज्जति ? एवचेय एव उवचिएत्ति, एव अत्रचिज्जति, जीवण जते ! जाइ वझाइ उरालियसरीरसाए गेरहइ, ताइ किठियाइ गेरहइ अठियाइ गेरहइ ? गोयमा ! ठियाहापि गेरहइ,

[illegible]

नामि यानि नैत्रते तद्विपरीतानि त्वानि ॥ किंवदुष्टं गिरुहसि ॥ किद्रव्यं मान्नित्यं गृह्णाति द्रव्यत किंस्वरूपाणि गृह्णातीत्यर्थः एवं नैत्रतः
हृत् मान्नित्यं कतिमद्भाग्यगतामीत्यर्थः, वैशिष्ट्यगतरादिचिह्नारे ॥ नियमं खद्विचित्ति-यदुक्तं तथा यमनिर्मायो वैशिष्ट्यगरीरी पर्वेद्विषयस्य मायो
यथितियाइपि गेरुहड, ताड नते। किं दधुन गेरुहड, खेत्तन गेरुहड, कालन गेरुहड, जावन गेरुहड ? गोय
मा । दधुनयि गेरुहड, खेत्तनयि गेरुहड, कालनयि गेरुहड, जावनयि गेरुहड, ताड वखन वखन वखन वखन
वखनयि यायाह पकुच, सिय तिदिसि, सिय चउदिसि, सिय पवदिसि । जीवण नते ! जाह वखाह वेउडि
न्यपि गृह्णाति । तानि प्रदत्तं । किं द्रव्यतो गृह्णाति सवतो गृह्णाति कालतो गृह्णाति जावतो गृह्णाति ॥ गीतम् । द्रव्यतोपि गृह्णाति सवतोपि
गृह्णाति कालतोपि गृह्णाति जावतोपि गृह्णाति तानि द्रव्यतोऽनन्तप्रदेशिकानि द्रव्याणि सवतोऽनन्तं प्रदेशावगाढानि एव यथा
प्रज्ञापनायाः प्रपन्ने चादरोदृष्टवे यापयिष्योपातनं यज्ज्यो दिव्या उपपातं प्रतीत्य स्याद्विज्ञेयारस्यादिद्वन्द्वानुकारस्याधिक्यपञ्चकात् । जीवो
य वचनित्यति एवं पवदित्यति । प वेत्तं स्वान्द्रयं पञ्चान्तरं संपदैवको उपचितं नृपि यामे । इ म उत्तरं जेगोतमं तिमकोच कडवा एव स्वान्द्र
प होचपडव वूठवेको पपचव वडिरे होचवाय वड पवि वूठिकोपरे कडवा । जीविकं मते जाह वखाह चाराखिबसोरकाए मेवडड । जीव जेमगव
नृ भिजे द्रव्यमते पीदारिब मरीरपवे करो पवे । तार किडिवाह मवडड चडिवाह मेवडड । तेह डव्यं खं क्लितिक, जीवमदेशं पञ्चगाडवचनं सम्यक्तर
वर्णनिते पवडे पवडा पमेरा इम वडे पवडित वडडे क्लितिकवर्ता खपेनको तेहको निपरोत ते पवडित इ म उत्तर । गाडमा डिवाहपि मेवड
इ पडिवाहपि मवडड । जेमोतम क्लित द्रव्यमते पवि गुं । तार मते किं द्रव्यथा मेवडड खतया मवडड काडया मेवडड साडया
मेवडड । तड जेमगवन् खं द्रव्यवको नरे द्रव्यपात्रवोने गुं इम जेववको गुं काडवको गुं मे माववको गुं इ म उत्तर । मादमा द्रव्यपात्रि मवडड ।

भवति सुख इव नाड्यामध्यपद तत्र च यस्यास्य विद्या ममादृतल मसोकेन विवक्षितलोकेष्वस्ये त्वत् उच्यते-नियम इद्विधिति ॥ यत् वायुकायि
 काना प्रसमादवाविरपि वैक्रियकरं भवति त दिव भविवक्षित मप्रधानत्वा तस्य च सयाविषलोकात्मनि द्युतेवा; वैक्रियसरीरी वायु मंसत्रव

यसरीरस्राए गेरुहति, ताइ किं छियाइ एवचेव णवर नियम लदिसि, एव स्याहारगसरीरस्राए वि, जी
 देण जते ! जाइ दव्वाइ सेयगसरीरस्राए गेरुहति पुच्छा ? गीयमा ! छियाइ गेरुहति, णो स्युठियाइ गेरुह
 ति, सेस जहा ठराळियसरीरस्स कममगसरीर एवचेय, एव जाव जावठ गेरुहइ, ताइ कि एगपएसियाइ

प्रदल ! पानि इवपाचि वैक्रियसरीरताये यद्धाति तांनि वि स्थितामेव चैव वर निपमाविष्पट्टात् एव भाहारकसरीरताये अपि । जीवो
 प्रदल ! मीनि इवपाचि तैलससरीरताये यद्धाति पुच्छा गीतम । स्थितानि यद्धाति मोऽस्त्यतमनि यद्धाति क्षेप ययीदारिकसरीरस्य कामे
 वसरीर (मन्वति) एवचैव । एव यावद्भावतो यद्धाति, तांनि विमकप्रदक्षिणानि यद्धाति द्विपदेक्षिणानि यद्धाति एव यथा प्रायापद याव

देभोतम इवचको पचि गृहे । छेतपाविनेवइव वासपाविनेवइव भावपाविनेवइव । सेवचको पचि गृहे वासयको पचि गृहे भावचको पचि गृहे । ता
 र इवपा पचतपएसिवा रगवा । तेइ इवचको घनतप्रदक्षिण इवप्रते गृहे । छेतपो असक्षेपदेवो भाडाइ । सेवचको असक्ष्यात प्रक्षेपापताड प्र
 ते । एवं जहा पचदवा ० पठमे पाकावरेसइ जाव विमववाएवं इदिति वावाइ पजुस । इम जिम पचवचना पक्षिवा पाकारसदृशेयानेविदे क्षणा
 यावत् निर्वीचते इदद्विगिना म्यावातपायवो । सिद्धतिदिति सिवचद्विनि सिवचद्विनि । कदाचित् तोम दिग्गिना कदाचित् चार दिग्गिना क
 दाचित् पावद्विगिना । जीवच भते जाइ उवाइ कठस्थियसरीरनाए गेरुहति । जीव केममपन् जइ इवप्रते वैक्रियसरीरप्रते गृहे । ताइ विद्विपाइ
 एवचप चवरे विवसे इदिति एव पाकारमसरीरताएवि । तेइ वि च्छु स्थिति गृहे इमचोव कइवा एतत्ताविमेय निवसे इदद्विगि पठस गृहे इसा के
 कडा इकी ए चभिप्राय वैक्रियसरीरो यणे इवचोव यावे इवे ते चसनाडिमाइ इवे तेमाटे इम पाकारइ यरीरपके पचि कइवा । जीवेव भते जा

ती ति तैजस्सु ० टियात् गिरहृदति ० जीवावगाहोऽन्वन्तरीधूता म्येव गृह्णाति ० नोऽप्रियाङ्गनिबहृदति ॥ न तदन्तरवर्त्तनी नि गृह्णाति तस्या
 वपपरिवामाप्तावात् अयवाः स्थिताभि स्त्रिराचि तथाविषस्यप्रावत्वात् ॥ अङ्गमासापटोति ॥ यथा प्रज्ञापना
 या एकादशे परे तथावाच्य ॥ सङ्-तिपत्यसियाङ्गनिबहृद जाव अक्षतपर्यसियाङ्ग निबहृदस्यादि ० आन्त्रियसूत्रे ॥ अङ्गविठस्त्रियसरीरति ० यथा

गेरहृद्, दुपदेसियाङ्ग गेरहृद् एव जहा नासापदे जाव अणुपुष्टि गेरहृद्, ताङ्
 जते । कङ्कदिसि गेरहृद् ? गोयमा । णिष्ठाद्याएण जहा ठरालियस्स । जीवण जते ! जाङ् दङ्गाङ् सोङ्कदियत्ताए
 गेरहृद्, जहा वडस्त्रियसरीर एव जाव जिम्झदियत्ताए फासिदियत्ताए अहाठरालियसरीर मणजोगत्ताए

वानुपुष्टयो यङ्गाति नेवानानुपुष्ट्यो यङ्गाति । तानि अदन्त । कतिदिग्योगत्ताति ? गीतस । निस्सोपात्तस ययीदारिकस्य । जीवो नदन्त ।
 यानि द्रव्याणि सोऽवेन्निपतया यङ्गाति यथा वेक्कियसरीरमेव यावण्डुन्निपतायैस्सपक्षान्त्रियसूत्रे ययीदारिकसरीर समोयोनतायै यथा
 कामससरीर नवरं नियमात्यङ्कदिग्य एव वाग्यापतायै अपि काययोगतायै अपि ययीदारिकसरीरस्य । जीवो नदन्त । यानि द्रव्यास्यान

र दङ्गाङ् तेयससरीरत्ताए मेवहति पुष्ठा । जीव उभगवद् जेङ् द्रव्याप्रते तेजससरीरपर्ये गृह्णै र ॥ उत्तर । गायमा ठिवाङ् गेरहृति नो अङ्कियाङ्
 गृह्णाति । जेभोतस ज्वित गृह्णै पचि पञ्चित नगुणै तन्नामिष समारवन्तो । सेस अङ्गा पाटाङ्कियसरीरस्य अणुगसरीर पवचद । मेय अन्त सोद्दरि
 वसरीरस कङ्गा तिम कङ्गा कामससरीरपर्ये पचि इमज कङ्गा । एव पाप मावधो मेवहृद् । इम जावत् मावचन्तो पचि गृह्णे । ताङ् कि एगपुष्टि
 ताङ् मेवहृद् दुपठ्ठिवाङ् मेवहृद् । तङ्कप्रते च्छू एवप्रदेमिष प्रते गृह्णे यथावा केप्रमिष प्रते गृह्णे । एवं अङ्गा मासापदे जाव यचुपुष्टि गेरहृद् वा य
 वाचपुष्टि गेरहृद् । इम किम पचदवन्ता इयारवन्ता माणापद्वन्तिवै कङ्गा तिम कङ्गो ते इम—तिपठ्ठिमिवाङ् गेरहृद् जाव अक्षतपर्यसियाङ् गेरहृद्
 र दङ्गाङ्, जावत् यमुक्कमे पचि गृह्णे यमुक्कस कङ्गोने गृह्णे नञ्चो एतङ्गाङ्गी कङ्गा । ताङ् अत कतिदिगि गेरहृद् । तेङ् उभगवद् जेतन्तो दिगिना गृह्णे

वेदत्रियमरीरद्रव्यग्रहणं न्यितास्थितद्रव्यविषयं पट्विकृत् स एवमित्यमपि, भोत्रेन्द्रियद्रव्यग्रहणं हि नास्तीत्यस्य एव तत्रापि ॥ स्थितिदिद्विधमित्यादि ।
 नास्ति व्यापातनाकादिति ॥ आम्बुदियताए जहा ठरासियसरीरति ॥ अयमयः स्पष्टमेन्द्रियतया तया द्रव्याणि यणहति यणीदारिकशरीर-
 न्यितास्थितानि पट्टदिगणतप्रयुतीभिषेतिप्रायः ॥ मयजोगताए जहा कमयसरीर मयर नियम खाद्विमिति ॥ मनोयोगतया ॥ यथा द्रव्याणि भूताति
 यया काम्यं स्थितान्येव यद्वातीतिप्रायः ॥ कयस तत्र व्यापातेनत्याद्युक्त मित्र तु नियमात् पट्टदिश्रीत्ययनाय नास्तीत्यस्य एव मनाद्रव्यग्रहण-
 नाकात्, यद्वत्तातो हि तज्जासीति ॥ एवं वदजायतायति ॥ मनाद्रव्यग्रहणं यणहतीत्ययः ॥ कायजोगताए जहा ठरासियसरीरस्थिति ॥

जहा कममगसरीरं मयर नियमा ठाद्विसि एव वडजोगताए वि, कायजोगताए वि, जहा ठरासियसरीर
 स्स । जीवेण नते ! जाइ दव्वाइं थाणापाणुताए गेणहति, जहेय ठरासियसरीरताए जाव सिय पचदिंसि

माकतापे गृह्णाति पचैवीदारिकशरीरताये यावरस्याद्विषयपचवण् । तदेव तदस्य । इति ॥ जेपियतुविधुतिदवक यतानि पदानि

१ म० उत्तर । भावमा विभाग्याएव जहा पारासियस्य । हेभोतम निगवीवाते इत्यादि किम पीडारिक यरीरनेविमे कथा तिम इहा पणि कइ
 वा । जीवेक मते जार दव्वाइं माद दियताए मीवहर । जीव हेभगवन् कइ द्रव्यमिमे यावेद्विगपचे मुकेइ इत्यादि । जहा वेदविधयसरीर एव जाव जिधि
 दियताए आम्बुदियताए जहा पारासिय सरीर । किम वेदियसरीरने विमे कथा तिम कइवा इम यावण् विसेद्विषय एवे मुके एवमाग्नी कइया तथा
 आम्बुद्विषय एवे मुके ते किम पीडारिक मरारने कथा तिम इहा पणि कइवा । मयजोगताए जहा कमयसरीर मनयागपचे मुके एवेने जिरा कांभ
 कयरीरने कथा तिम कइवा । कवरं कियमा जद्विमि । एवकारिजेय नियमे जएदियमा मुके इहा कइवा । एव वदजायताएवि कायजोगताएवि जहा
 पारासियसरीरस्य । इम यवयमाग पचपणि कइवा कावयागपचे पणि गृह्णाते किम पीडारिकशरीरने विमे कथा तिम इहा पणि कइवा । जीवेय मते
 जार दव्वाइं पावापाणुताए मीवहति । जीव हेभगवन् जेह द्रव्यमिमे सासाव्वासयपचे मुके इत्यादि । जहय पारासियसरीरताए जाव सिय पचदिंसि ।

भाष्ययोगप्रमाणानि न्यातास्त्यक्तानि यच्छ्रुतिगताप्रवृत्तीनि चेत्यर्थः ॥ केद्वत्यादि ॥ तत्र पञ्चशरीराणि पञ्चेन्द्रियाणि त्रयो मनोयोगादय आत्मप्राण
 च नि नर्तापि चतुर्दश पदानि तत यतवाच्यता यत्तुज्ञोव द्यलका प्रवृत्तीति ॥ पञ्चविंशतितममाते द्वितीय ॥ २५ ॥
 द्वितीयोद्गाढे द्रव्याद्युक्तानि तपु च पुद्गला उक्ता स्ते च प्रायः संस्थानवतो अवती स्यत स्ततीय संस्थानामुप्युक्त इत्येय संख्यद्वया स्ये द भादि
 नृत् ॥ कादव जत । इत्यादि । संस्थानानि एकपाकाराः । अचित्यत्वति । इत्य भवेन प्रकारं परिमयइलाविना तिष्ठती तीत्यस्य न इत्यस्य भनि

सेय नते । नते । ति । केद्व चतुर्थीसद्वृत्तपुण एयाणि पदानि नखति, जस्सजस्यल्यि ॥ पणवीसइमस्स विति
 नु उदैमो सम्मत्ती ॥ २५ ॥ २ ॥ कइविहेण जते ! सठाणा पयससा ? गोयमा ! ठ सठाणा
 पयससा, तजहा-परिमळले यहे तसे चउरसे छायते छणित्यत्ये । परिमळलाण जते ! सठाणा दसुठयाए

नखति यस्य यदस्ति ॥ पञ्चविंशतितममाते द्वितीयोद्गाढे समाप्तः ॥ २५ ॥ २ ॥ कतिविधानि नदस्त । संस्थानानि प्रवृ
 त्तानि ॥ गीतम् । यद् संस्थानानि प्रवृत्तानि, तद्यथा-परिमयस्तो वृत्तल्यवयवतुरल्लाभायतोऽतिरथस्याः । परिमयकृता नदस्त । संस्थाना द्रव्या

त्रिजहीत्र चोत्तरिक योत्तरपने कथा तिम इकी पवि कइमो वाक्क कवाचित् पवदिमिना मुहे पतवाकने कइवो । सेवं मते २ ति । तद्वति केभगव
 न् इत्यदि । केद्व चतुर्थीसद्वृत्तपुण एयाणि पदानि नखति जस्यल्यि ॥ कादएव कवमोस इत्यने एव पद कइ, तिक्ती पव प्रतीर पव इन्द्रिय तो
 नयाग यानत पावम ए सुगमा- कइदेवत इवे तिवारे ए यान्त्योने वउदे द्युक्क कुं लोहने केइवे तेइने तेइ कइवा । पवमोसइमस्य वितिचो कइदेवता
 मयमा । ए पवमोसमा यतवना वीजो कइदेया पूरा कया ॥ २५ ॥ २ ॥ वीजे कइदेये प्रवयवससा तेइनेविदे यवो पुद्गलकससा तेच प्राये
 मयानवना इव एतसामाट सस्यान कइवे । कइविहव भते सठाणा पयससा । केतसेभदे इमयवन् सल्लान प्रदया सल्लान कइतां सल्लानो पाकार इ
 प० उतर । गावमा ए सठाणा यं तं० । हेगोतम क सल्लान प्रदया तेकइवे । परिमळले यहे तसे वउरसे भावते पयित्वे । परिमयउसंस्थान २

तत्सर्वं परिमलकलादिप्यातिरिक्त्वमित्यर्थः ॥ परिमलसाधनं व्रते । संतापति ॥ परिमलसंस्थानयति भवन्त ! द्रव्यादीत्याह ॥ दृष्टव्याएति ॥ दृ

कि सखेज्जा दुसरजेज्जा शृणता ? गोयमा ! ना सखेज्जा गो श्रसखेज्जा शृणता ! घहाण जते ! सठाणा
 पययेय एय जाव शृणिस्त्या । एय पएसठयाएयि । एय ववठपएसठयाएयि । एएसिण जत ! परिमळव
 हतसघउरसश्रायतशृणिस्त्याण सठाणाण ववठयाए पदेसठयाए ववठपदेसठयाए कयरे कयरे हितो जाव

[illegible][illegible]

अथपमपमाधिसेत्यथ ॥ पमसठयाएति ॥ प्रदेशरूपमर्थाभित्येत्यर्थः ॥ वद्वठपदसठयाएति ॥ तदुभयमाभित्येत्यर्थः ॥ सवृत्त्योवा परिमलसठया
 एति ॥ इह यानि सत्त्वानानि पतसत्त्वानायेव्या बहुतरप्रदेयावगाहीनि तानि तदपठया स्तोकाणि तयाविषयमावत्वात् तत्र च परिमलसठस
 स्थान वपम्यतो पि विद्यतिप्रदद्यावगाहा बहुतरप्रदेयावगाहि वृत्तचतुरस्रस्यस्यापतानि तु क्रमेण वपम्यत पञ्चभतुष्टिप्रदद्यावगाहि स्वा दस्य
 प्रदद्यावगाहीन्यतः सर्वेष्टो बहुतरप्रदेयावगाहि स्वा त्वरिमलसठस्य परिमलसठसंस्थानानि सर्वेष्ट्यः सत्त्वानात् स्तोकाणि तस्य च क्रमेण न्येया म

खित्सेसाहि या वा ? गोयमा । सवृत्त्योवा परिमलसठया वद्वठयाए वहा सठया वद्वठयाए सखेजगुणा ।
 चउरसा सठया वद्वठयाए सखेजगुणा । तसा सठया वद्वठयाए सखेजगुणा । आयतसठया वद्वठयाए

वपार्थतया वृत्तानि सत्त्वानानि द्रव्यापेतया सङ्गुणुक्तानि । चतुरस्राणि सत्त्वानानि द्रव्यापेतया सङ्गुणुक्तानि । अस्मादि सत्त्वानानि द्रव्या
 यतया सङ्गुणुक्तानि । आपतसत्त्वानानि द्रव्यापेतया सखेजगुक्तानि ५ । अनिरुपस्थानि द्रव्यापेतया सखेजगुक्तानि ६ । प्रदेया

प्रदेयादि च पुने १ म उत्तर । गजमा सत्त्वाना परिमलसठया वद्वठयाए वद्वठयाए सखेजगुणा । इमौतम सवृत्त्या परिमलसठ सवृत्ता
 नद्रव्यावपने करो तेजिस् इति सत्त्वान जेह सत्त्वानौ पदेयाये बहुतर प्रदेयावगाह पुने तत्र सत्त्वान तेहको पपचाये खाडा अहिने तवाविह
 सभावपनी बको तिहा परिमलसठसत्त्वान जवन्बको पचि बीस प्रदेयावगाह बको बहुतर प्रदेयावगाह पुने तेमाटे सवृत्त्या चने हत चउरस जय
 यावत ए बार सत्त्वान चउरसे १ । १ । २ । प्रदेयावगाहि जवन्बको पुने तिहा दूनसत्त्वान जवन्बको पचि पचप्रदेयावगाहि पुने १ म चतुरस्र ४
 प्रदेयावगाहि पच १ प्रदेयावगाहि चउरस २ प्रदेयावगाहि जवन्बको पचि पुने तम टे चउरप्रदेयावगाहि तेमाटे सवृत्त्यो परिमलसठने बहुतरप्रदेया
 वगाहि पचीबको परिमलसठ सत्त्वान सर्वेष्टोवावा १ तहको पनक्रमे घर्वा सत्त्वानतमुवा तेह जव्वा तत्र चउरसे तहको । दूनसत्त्वान द्रव्यावपने सत्त्वानत
 मुवा चउरसठया वद्वठयाए सखेजगुणा । तेहको चउरसठसत्त्वान द्रव्यावपने सत्त्वानतमुवा । तसा सठया वद्वठयाए सखेजगुणा । तेहको पचस स

स्वतन्त्रप्रदेशायागादित्यात् । अनेक यष्टुतरत्नविति सङ्केतगुणानि ताव्युक्तानि ॥ अविनश्यत्स्यसंस्थान
 वानि परिमलनादीनां द्यादिसंयोगनिमित्तत्वेन तेज्यो तियद्गुणीति कृत्वा सङ्कतगुणानि पूर्वव्युक्तानि प्रदेशादर्थवित्ताया तु द्रव्यानुसारित्वा
 त् प्रदेशानां पूर्ववदस्यत्ययदुस्ते वाच्ये, एवं द्रव्यायप्रदेशाद्यविभायामपि विद्वत्परस्पर्ये-द्रव्यतो उन्निरत्यशेष्यः परिमलसंस्थानि प्रवक्ष्यतो उच्यते यगु

संवेज्यगुणा । अणिनित्यत्या सठाणा दृष्टयाए अस्वेज्यगुणा । पदेसठयाए सस्यल्योया परिमलठा सठाणा
 पदेमठयाए । यहा सठाणा पदेसठयाए सस्वेज्यगुणा जहा दृष्टयाए तहा पदेसठयाएवि जात्र अणिनित्य
 त्या सठाणा पदेसठयाए अस्वेज्यगुणा । दृष्टयाए पदेसठयाए परिमलठासठाणा दृष्टयाए सीवेत्र

यतया सर्वसंस्थानानि सस्यल्योया परिमलनानि प्रदेशार्थतया । यतानि सस्यल्योया परिमलनानि यथा द्रव्यायतया तथा प्रदेशा
 यतयाप पावद्विनित्यत्यानि सस्यल्योया परिमलनानि प्रदेशार्थतया उच्यते यगुणानि । द्रव्यायप्रदेशार्थतया सर्वसंस्थानानि परिमलसस्यल्योयानि द्रव्यायतया

जान द्रव्याधिकपदे करो सस्यल्योया ॥ तेचो । आद्यसठाया दृष्टयाए संवेज्यगुणा । यावत्सस्यल्योया द्रव्याधिकपदे करो सस्यल्योया ॥ अविनश्य
 ता सठाया दृष्टयाए पदेसठयाए । तेचो अविनश्य संस्थानस्य परिमलसठाया दृष्टयाए पदेसठयाए । यावत्सस्यल्योया द्रव्याधिकपदे करो सस्यल्योया ॥ अविनश्य
 रोने सस्यल्योया । पदेसठयाए सस्यल्योया परिमलसठाया परिमलसठाया । प्रदेशाय विभाजित्वे द्रव्ये पदेसठयाए पदेसठयाए पदेसठयाए पदेसठयाए
 अत्रा प्रदेशार्थपदे करो सस्यल्योया द्रव्याधिकपदे करो सस्यल्योया । यावत्सस्यल्योया द्रव्याधिकपदे करो सस्यल्योया । यावत्सस्यल्योया द्रव्याधिकपदे करो सस्यल्योया
 गुणा । अत्रा दृष्टयाए तहा पदेसठयाए । अत्रा द्रव्याधिकपदे करो सस्यल्योया । यावत्सस्यल्योया द्रव्याधिकपदे करो सस्यल्योया । यावत्सस्यल्योया द्रव्याधिकपदे करो सस्यल्योया
 याए यमगुणगुणा । यावत् अविनश्यसस्यल्योया प्रदेशार्थपदे करो सस्यल्योया । यावत्सस्यल्योया द्रव्याधिकपदे करो सस्यल्योया । यावत्सस्यल्योया द्रव्याधिकपदे करो सस्यल्योया
 दृष्टयायो सस्यल्योया परिमलसठाया द्रव्याधिकपदे करो सस्यल्योया । अत्रा पदे सस्यल्योया । यावत्सस्यल्योया द्रव्याधिकपदे करो सस्यल्योया । यावत्सस्यल्योया द्रव्याधिकपदे करो सस्यल्योया

यानि इत्यादिवाच्यमिति । क्ता सामान्यतः स्वस्थानमनुपपन्ना उप रत्नप्रपञ्चोपेक्षया ता विन्नीतुः पूर्वोक्तमेवापे प्रस्तावनापर्यभाष-सहस्रमित्यादि ॥

गमगो ज्ञाणियस्त्री जाय स्थितिस्तथा सृष्ट्या एव स्वस्वेक्षणगुणा । स्थित्यस्त्यहिती सृष्टाणिहिती द
सृष्ट्या एहिती परिमल्ला पदेसृष्ट्या एव स्वस्वेक्षणगुणा । यहा सृष्टाणा पदेसृष्ट्या एव स्वस्वेक्षणगुणा सोचेव
पदेसृष्ट्यागमनं ज्ञाणियस्त्री जाय स्थितिस्तथा सृष्ट्या एव स्वस्वेक्षणगुणा । कइण नते ! सृष्टाणा प०
? गीयमा ! पच सृष्टाणा पक्षमा, तजहा-परिमल्लाण नते ! सृष्टाणा कि

स एव गमका प्रवित्त्यो यावदभिरस्थानि संस्थानानि इव्यापेक्षयाऽव्ययानुक्तानि । अनित्यत्वस्यः स्वस्थानेभ्योऽप्यार्थतः परिमल्लतानि प्र
दक्षायतयाऽव्ययानुक्तानि । कृत्तानि स्वस्थानानि प्रदक्षायतयाऽव्ययानुक्तानि । स एव प्रदेवार्थे वक्तव्यो प्रवित्त्यो यावदभिरस्थानि स्वस्था
नानि प्रदक्षायतयाऽव्ययानुक्तानि । कति नदन्त । स्वस्थानानि प्रवृत्तानि ? गीयमा ! पच स्वस्थानानि प्रवृत्तानि तद्वया-परिमल्लतयावदा

वा इवद्वया एव स्वस्वेक्षणगुणा । कावत् पणित्तल्ल सक्ताम इव्यापेक्षे करो पदेसृष्ट्यातनुत्वा । पचिरत्तरवहिता सृष्टावेहिता इवद्वया एहिता परिमल्लता प
देमल्लवार पचस्वेक्षणगुणा । पणित्तल्ल सक्तामनकी इव्यो पदेसृष्टे इव्यवको परिमल्लसक्ताम प्रदेवार्थपे करो पचस्वेक्षातनुत्वा । यहासृष्टा पदेसृष्ट
ववा । जाय पचिरत्तरवहिता सृष्टा पदेमल्लतनुत्वा । साचेव पदेसृष्टे गमया माचिरववा । तेहोव प्रदेयतो पदेसृष्टे माचिवावो वर
विशेषवो कइवो । कइव मते सृष्टा एव । पणित्तल्लसक्ताम प्रदेवार्थपे करो पचस्वेक्षातनुत्वा एव सामान्यवो सक्ताम वक्ता मलो
ते कइवो । परिमल्लस जाय पायते । परिमल्लस पादिष्ट यावत् पायतक्ये कइव । परिमल्लस मते सृष्टा कि स्वस्वेक्षा पचस्वेक्षा कइव । परिम
ल्ल इमगवन् सक्ताम एव स्वस्वेक्षा पचवा पचस्वेक्षा पचवा पचस्वेक्षा पचवा । तेहोतम नदी सक्ता

इह पदसंस्थानस्य तदव्यययोगनिष्पन्नत्वा विवक्षणात् पथ्येत्युक्तं, अथप्रकाराभारेण तामेवाह-जन्तुत्वमित्यादि ॥ किल सर्वोप्यय लोकाः परिम
पक्षतत्त्वस्थानद्वये निरन्तर व्याप्त सन्तश्च कल्पनया यानि तुल्यप्रदेशावगाहीनि तुल्यप्रदेशानि तुल्यधर्मादिपयवाणि च परिमल्लसत्संस्थानमवति

सखेज्जा ह्यसखेज्जा श्रूयता ? गोयमा । जो सखेज्जा जो ह्यसखेज्जा श्रूयता । वह्राण जते ! सठाणा किं
सखेज्जा एवंच एव जाव श्रूयता । इमीसेण जते ! रयणप्यन्नाए पुठवीए परिमल्लसठाणा किं सखेज्जा
ह्यसखेज्जा श्रूयता ? गोयमा ! जो सखेज्जा जो ह्यसखेज्जा श्रूयता । वह्राण जते ! सठाणा किं सखेज्जा

पतन् । परिमल्लसठानि प्रदत्त । सस्यानानि किं सख्येया स्वसख्यया व्यक्तताः ? गौतम । नो सख्येयानि नो असख्येयानि व्यक्तानि । वृत्ता
नि प्रदत्त । सस्यानानि किं सख्येया एवेत्यर्थः । एवं यावदायतानि । अस्या जग । रत्नप्रभाया पृथिव्या परिमल्लसठस्यानानि किं सख्येया स्वस
ख्येया व्यक्तानि ? नही । नोसख्येयानि नोअसख्येयानि व्यक्तानि । वृत्तानि जग । सस्यानानि किं सख्येयानि असख्येयानि व्यक्तानि एवेत्यर्थः ।
एवं यावदायतानि । अक्षरप्रभाया प्रदत्त । पृथिव्यां परिमल्लसठस्यानानि एवं चैव । एवं यावदयः सप्तमायाम् । सौचर्से न

या नही असख्यता व्यक्तता । वह्राजं भते सठाणा किं सख्येया एवंच एवं जाव श्रूयता । वृत्त इममवन् सस्यान एव सख्यता ६० प्र उत्तर इम
श्रीज्जा जावता इम जावत् पायतल्लन कइवी । इमीसंभं भते रयणप्यन्नाए पुठवीए परिमल्लसठाणा किं सखेज्जा असखेज्जा अचता । एह इममवन् र
रत्नप्रभा पृथिवीने विद्ये परिमल्लसठस्यान एव सख्यता । अचता असख्यता । अचता व्यक्तता ६० उत्तर । मायमा वा सखेज्जा नो असखेज्जा एव
ता । इमीतम नही सख्यता नही असख्यता एतावता व्यक्तता । वह्राजं भते सठाणा किं सख्येया असख्येया एवंच एव जाव श्रूयता । वृत्त इम
मवन् सस्यान एव सख्यता असवा असख्यता ६० प्र उत्तर पृथिवीने कइवी, इममवत् पायतल्लन कइवा । अक्षरप्रभा ७० भते पुठवीए परिमल्लस
ठाणा एवंच एव श्रूयता एव जाव असख्यता । अक्षरप्रभा पृथिवीने विद्ये इममवन् परिमल्लसठस्यान ६० प्र उत्तर इमीतम इमहीज्जा कइवा इम वा

द्रव्याणि तानि तान्येवार्पयन्ती स्थाप्यन्ते । एवं मन्त्रैकजातीये ध्वेनैकपक्षणा मौत्तरार्थर्येव निश्चिप्यमाणे ध्वस्ववत्त्वभावात् यथाकारः परिमलससस्था

स्यसखेज्जा एवंचेय, एवं जाव स्यायता । सकृरप्यन्नाएण नते ! पुढवीए परिमलसठाणा एवंचेव । एवं स्यायता । एवं जाव स्यहे सप्तमाए । सोहमेण नत । कप्पे परिमलसठाणा एवंचेव । एवं जान स्यसुए । गेवेज्जगविमाणान नते ! परिमलसठाणा एवंचेव । एवं स्यणत्तरविमाणेसुवि । एवं ईसिप्यन्नाराएवि । जत्यण नते ! एगे परिमलसठाणे जयमज्जे तस्य परिमलसठाणा किं सखेज्जा स्यसखेज्जा स्यणता ?

वत्त ! कप्पे परिमलससंस्थानाम्भवं चैव एवं पावदप्पुत्तम् । गेवेयकविमानेपु परिमलससंस्थानान्येव चैव । एवंभुत्तरविमानेवपि । एवं मौत्तरागभादायामपि । यच्च नदत्त । एवं परिमलससंस्थानं यवमज्जं तच्च (यवमज्जे) परिमलससंस्थानानि (यथाकारनिवत्तकपरिमलससंस्थानामव्यतिरिक्तानि) चिं संख्येयानि असंख्येयानि जनन्तानि ? मौत्तम । नो संख्येयानि नो असंख्येयानि जनन्तानि । दृष्टानि नदत्त । स

वत्त पवि कइवा इमं यावद् नोचे सातमोदविनो कगे कइवा । साइक्कव भते क्वे परिमलसठावा । एवंचेव एवं जाव पप्पुए । मौत्तमनामे हेममवद्दु एवंसीकनेवि परिमलससंस्थान इ प्र उत्तर इमहोज कइवो इमं यावद् पप्पुत्तमे कइवा । गेवेज्जगविमाणं भते परिमलससंस्थाना । एवंचेव एवं प उत्तरविमाणेसुवि एव ईसिप्यन्नाराएवि । गेवेयकनामे विमाननेवि हेममवद्दु परिमलससंस्थान इ प्र उत्तर हेमोत्तम इमहोज कइवो इमं पप्पुत्तर विमाननेवि पवि कइवो इमं ईपयाज्जावा कइवे विवसिष्ठा एविमोनेवि पवि कइवो, कवो प्रकारान्तरे कवो सम्मान प्ररूपणीयत कइवे । अत्थव भते एगे परिमलससंस्थाने जवमज्जे तच्च परिमलसठावा चिं सखेज्जा पसखेज्जा एवंचेव । अइ हेयनेवि हेममवद्दु एवं परिमलससंस्थानं नते एवं ना मध्यमाग जेइना विपुत्तव साधर्म्यकवो जवमज्ज यथाकार इत्थं तिहां यवमज्जनेवि परिमलससंस्थानं यथाकार निवत्तक परिमलससंस्थानं पवति रिक्क तेइ एवं सववाता पववा भवंववाता पववा जनन्ता इ प्र० उत्तर । मौत्तमा चो संखेज्जा चो असंखेज्जा पवंता । हेमोत्तम नवो संख्याताः कवो

नसमुदायो प्रवर्तति तत्र किल वयस्यप्रदेशिकद्वयाङ्गी वसुसमावेगं स्वीकृत्वा दाया पङ्क्तिः प्रकाः, ततः श्रियाङ्गां कनेव बहुयदुत्तरत्वा द्वीपदीर्घं

गोयमा ! णो संखेज्जा णो सुसखेज्जा शृणुता । यद्वाण जते । सठाणा किं संखेज्जा सुसखेज्जा एवचेय ।
एव जाय श्रायता । जत्यण जते ! एगे वहे सठाणे जयमज्जे तस्य परिमळसठाणा एवंचेय । एव जाय
श्रायता । एव एक्केक्का सठाणेण पच विचारियत्ता । जत्यण जते । इमीसे रयणप्यन्नाए पुठवीए एगे परि
मळसठाणे जयमज्जे तत्यण परिमळसठाणा किं संखेज्जा पुक्खा , गोयमा ! णो संखेज्जा णो सुसखे

त्ताणानि किं संखेयानि असकययानि भनन्तानि एव चेव । एव यावतायतानि । यच्च (हेस्से) जदन्त । एवं वृत्तं सस्यानं यवमप्य तत्र प
रिमळसठाणानि एव चेव । एव यावतायतानि । एवमर्ककम सस्यानम पच विचारयितव्याः । यच्च जदन्त । अस्यां रसमजायां पुरिय्या
नेव परिमळसठाणानि यवमप्य तत्र परिमळसठाणानि किं संखेयानि पुक्खा नीतम । ना संखेयानि नो असक्येयानि भनन्तानि ।

यवसवाता एतच्च भनन्ताहे । यद्वाचं भते सठावा किं संखेज्जा असखेज्जा एवचेव एवं जाय पायता । वृत्तं इमगवन् संखानं छं सबवाता पचवा एव
पयाता इत्थादि प्रत्युत्तर इमीतम इमहीज इम वावत् पावतकम कइया । जत्यच्च भते एव वहे सठावा जयमज्ज । किङ्की इमगवन् एव सुतसंखान
यवमज्ज । तत्र परिमळसठावा एवचेव एवं काव पावता एवं एवच्च सठावाचं यच्च विचारियत्ता । तिङ्की परिमळसस्यान इमहीज एव यच्च कइया
इम वावत् पायतकमे इमहीज कइया इम एवच्च संखानसवाता पचा विचारवा एवहीजोच्च संखान प्रकयवाभते रसमजादि भेदेकरी कइये—जत्य
च भते इमीस रसपमाए पठवीए एगे परिमळसठावे जयमज्ज । किङ्की इमगवन् एव रसमजापुविजोने विद्ये एव परिमळसस्यान ववमज्ज । तत्यच्च
परिमळसठावा किं संखेज्जा पक्खा । तिङ्का परिमळस संखानं छं सख्याता भयवा असस्याता पचवा भनन्ता इ म उत्तर । गावमा वा संखेज्जा
वा असस्य्या पचवा । इमीतम नही सबवाता नही असस्याता भनन्त चे । यद्वाचं भते सठावा किं संखेज्जा एवचेव एव जाय पायता । वृत्तं इम

तरामः ततः परेयो ब्रह्मेवास्यास्पतरत्वात् इत्यत्र ॥ तदा एव यावत् दुरुक्तप्रवेशाणां श्रवणमन्त्रेण प्रकृतमा इत्येव तुल्ये स्वदग्नेय्य परिमण्डलद्वये ये वाकार इव निष्पाद्यते इति ब्रह्मवाग्निव्याप्यते-अत्यग्निः ॥ यत्र दग्नेः ॥ एवेति ॥ एकः ॥ परिमण्डलेति ॥ परिमण्डल सस्यान वस्तु इति ग्रन्थे ॥ नवमज्जिति ॥ यवस्येव भक्ष्य मप्यभानो यस्य विपुलत्वसाधकस्यो तद्यथाभक्ष्य यथाकारोभित्यर्थः ॥ तत्र यवमप्य परिमण्डलसस्यानां यथाकार निवत्तुरुपरिमण्डलसस्यानव्यतिरिक्तानि चिं श्रव्यातानीत्यादि प्रसक्तं ॥ अतएव अन्तर्गतं अन्तर्गतानि यथाकारानि वस्तुस्य साया भनन्तमुक्त्या उदयस्यया च

ज्या श्रुणता । वह्नाण ज्ञेते । सठाणा किं सखेज्जा एवचेव । एव जाव श्रुयता । जत्यप ज्ञेते ! इमीसे रयणव्यज्जाए पुठवीए एगे वहसठाणे जवमज्जे सत्याण परिमण्डलसठाणा किं सखेज्जा पुच्छा, गोयमा । यो सखेज्जा णो श्रुसखेज्जा श्रुणता । यहा सठाणा एवचेव । एव जाव श्रुयता । एव पुणरवि एक्कोक्कासठाणेण

वृत्तानि प्रदत्त । सत्यानानि चिं सक्रयानि एवं चेव । एवं यावदापठानि । एव मदत्त । अस्या रवमज्जाया पृथिव्यासेव दृष्ट सत्यानं तत्र परिमण्डलसत्यानानि चिं सक्रयेयानि पुच्छा, गोतम । गो सक्रयेयानि गो सक्रयेयानि अमक्तानि । दृष्टानि सस्यानानि एव चेव । एव या वदापठानि । यत्र प्रदत्त । अस्यां रवमज्जाया पृथिव्या लेव दृष्ट सत्यानं यवमप्य तत्र परिमण्डलसत्यानानि चिं सक्रयेयानि पुच्छा गोतम ।

यवन् संज्ञान एव सवदाया एवादि पूर्वीकपदेव कर्तव्यो इम वाचन् पादतकने कर्तव्य । अतर्कभते इमेचे एव यवमाए इदमेव एगे वहसठाचे वचमज्जे । जिह्वं व वाक्कायकारे, इमववन् एव रत्नप्रभा सुविद्योतेविदे ० क मत्तसंज्ञान वचमज्जे । ततर्क परिमण्डलसठाया चिं सखेज्जा पुच्छा । तिर्हा परि मण्डलसत्यान एव सक्रयताचे इत्यादि मन्त्र उतर । यावता वा संवेद्या वा परसंवेद्या यवता । ज्योतम नहो सवयाता नहो यवयवाता यवताचे । व गो इम नहो एवेव सक्रयमर्षयते एव विचारता । यहा वेदित्वा याव वाहते एव जाव यवसुसमाए एव वचमज्जे । जिह्वरोव वेदित्वा यावन् पाद

यथाकारनिष्पादकानां मननानुबन्धीनत्वादिति । पूर्वोक्तान्येव संस्थानप्ररूपकां रचप्रभाविनेनाह-कथ्येत्यादि ॥ शूत्रसिद्धं अथ सस्यानागम्येव प्रदे-
 दातो ऽवमाहृतय निरूपयन्नाह-यद्वहमित्यादि ॥ अथपरिमरुतत् पूर्वमादायुक्तं निहतुं कस्मा तस्यायोग यथादिना क्रमेण तानि निरूप्यन्ते ? कथ्यते
 वृत्तादीनि चत्वार्यपि प्रत्येकं समसङ्गविषयमसङ्गप्रदेया म्यत स्थापयन्त्यां तेषां पूर्वमुपपत्त्याः परिपक्वमस्य पुनरतदभावा त्पद्याद्विचित्रत्वाद्वा शूत्र
 गते रिति ॥ पञ्चवहति ॥ सयतः शयं पञ्चवत् सोदकवत् ॥ पपरवहति ॥ वाहस्यतो हीनं तद्वत् प्रतरवत् मण्डकवत् ॥ शयपयसिदिति ॥ विषय

पच विचरियस्वा जहेय हेठिसा जाव स्यायतेण । एव जाव स्यहे सत्तमाए । एव कप्येसुवि जाय इंसिप्प
 झाराए पुठयीए । दहेण जत्ते ! सठाणे कइपएसोमाटे पखत्ते ? गोयमा ! दहे सठाणे दुविहे पखत्ते, तं
 घगयहेय पयरयहेय । सत्तयणं जे से पयरवहे से दुविहे पखत्ते, तंजहा--सुंयपएसिणय जुम्मपएसिणय ।

नो नक्षयेपानि नो एषंस्येपानि अमन्तानि । वृत्तानि सस्यानाभ्येव चेव । एव यावदायतानि । एव पुनरप्येकेन सस्यानेन पञ्च विचारयि-
 तव्याः यथैवापस्तमनि यावदायतानि । एवं यावदथः सत्तमायाम् । एवं कस्येवपि यावदीपप्रमाणाराया पुरिय्यां । वृत्तं प्रदत्तम् । सस्यानं
 कतिमदक्षिणं कतिमदेकावगाढं प्रपन्नम् । नीतम् । वृत्तं संस्थानं द्विविधं प्रपन्नं, तद्यथा-पञ्चवत् च प्रतरवत् च । तत्र पञ्चप्रतरवत् तद्वि-

तन्मे कइवो हम् यावत् नोचे सातमोदुविहो खं कइवा एम देवकाकनेविपे पवि कइवा । जाव ईसिप्पभाराए पठभोर । यावत् ईपव्याभारा मोदुवि
 खं सव एमअ कइवा । कइवभत्ते सठाणे कइ पठसिए कइपएसोमाटे पं० । वृत्तं एमअवत् सस्यानं केतसा प्रदुयिक् केतसा प्रदेयावगाढो प्ररूप्यो
 १ प्र० उत्तर । यायमा बहेठठाव पुर्विहे पं० तं । हेभीतमं नृससस्यानं केइमेतं प्ररूप्यो तं कइवो । वरवदय पयरवहेव । सर्वद्विपि सम घनवृत्त मो
 दइमोपरे वाहस्यवको हीन तेवोअप्रतर वृत्त मण्डकमोपरे । तत्तत् केस पयरवह स दुविहे पं० त । तिहो केव प्रतरवत् त केइमेतं प्ररूप्यो ते क
 हे--पायएसिणय सुअपएसिणय । विषय सवयप्रदेय मोपना तेह यावप्रदेयिक् कइवो समसस्यप्रदेयिक् मोपना ते वृत्तप्रदेयिक् कइवो । यत्तच

[illegible][illegible]

पत्न्येन सप्तमदक्षिणं सप्तमदेक्षावगाढं प्रच्छसम् । उत्तरार्धतोऽन्तप्रदेक्षिणं सप्तमदेक्ष्यावगाढं प्रच्छसम् । तत्र सप्तशुभप्रदेक्षिणं तत्त्व पत्न्येन द्वा
विंशत्प्रदेक्षिणं द्वाविंशत्प्रदेक्ष्यावगाढं प्रच्छसम् । उत्तरार्धतोऽन्तप्रदेक्षिणं सप्तमदेक्ष्यावगाढं प्रच्छसम् । अस्मिन्नक्षत्रे । उत्तरार्धतोऽन्तप्रदेक्षिणं

अप्रदेशिक तेन अवस्थको सातप्रदेशिक सात प्रदेशावगाठ अष्टा एवमाश्रिता परमाश्रमी एक ऊपर आश्रिते एते एक नीचे आश्रिते इम समप्रदेशिक
वस्तुत इवे । ठासिर्ष पञ्चतपसिए यसकेत्यपसायाठि प । उच्छेदको पञ्चप्रदेशिक असद्व्यवस्थावगाठ प्रक्यो । तत्त्व तेने शुच्यपपक्षि से जड
अन वस्तोसपसिए वस्तोसपसामाठि प । तिहा केन समप्रदेशिक ते अवस्थको वस्तोस प्रदेशावगाठ एकारप्रदेशमा एव प्रतर पञ्चनी
अपरेपञ्च होन बार प्रक्रममा वीजाप्रतर रक्षापिने तिकारे समसा असवोसप्रतर हुवे तिवारपक्षो प्रतर ठाड बिषसा परमाश्रमी ऊपर पनेरा ४ परमा
अ आश्रिते इम नीचे पदिआपिने तिकारे ३२ हुवे । ठासिर्ष पञ्चतपसिए यसकेत्यपसायाठि प । उच्छेदको पञ्चप्रदेशिक असद्व्यवस्था
भावमा एववत् । तसेवर्तते सठाव अति पदेसिए अतिपसोयाठि प । भयस ईमवगन् सखान केतसापक्षिक केनसाप्रदेशावगाठ प्रक्य्या १ प्र सत
र । मावमा त सेव सठाव दुदिने पं ० । इनीतस अससखान केनपञ्चारे अष्टा ते अष्ट । पञ्चतसेव एकारतसेव । पञ्चतस प्रतरपञ्च । तत्त्व तेने से

स्वायत्तं प्रहसनेष्वीकृतं प्रतरायत स्तविष्णुपथेकीदृयादिरूपं चनायार्तं चाहत्विष्णुमोयेतमनेकमेयीरूपः । तत्र येस्यायत मौञ्जं प्रदक्षिणं कथन्त्यं प्रि
परश्चिह्नं तत्राप्यमममद्विज्ञं विप्रदक्षिणं ॥ ज स उं यपणसिस् से जहृक्ष च पसरसपणसिस्ति ॥ एव तदेव युग्मप्रवृत्तिन मेव चनायतमोजः प्रदक्षि

સે જુમ્મપણસિણ સે જહચોળ છઠપણસિણ અઠપણસોગાઢે પચાત્તે ! ઉક્કોસેણ અણતપણસિણ તહેવ । ઘ્યાય તેણ જતે ! સઠાણે કઢપણસિણ કઢપણસોગાઢે પચાત્તે ? ગોયમા ! આયતેણ સઠાણ તિયિહે પચાત્તે, તં સંલિયાયતે પયરાયતે ઘણાયતે । તત્તણ જે સે સેલિઆયતે સે દુવિહે પચાત્તે, તજહા--ઠયપણસિણય જુમ્મ પણસિણય । તત્તણ જે સે ઠયપણસિણ સે જહચોળ તિપડેસિણ તિપડેસોગાઢે, ઉક્કોસેણ અણતપણસિણ તચે

माहं शरद्वर्षेती भक्तप्रदक्षिक तत्त्वैव । तत्र यत्तु युग्मप्रदक्षिक तत्त्वयव्यभासुमदक्षिकमष्टप्रदेशावगाहं प्रपन्न । उत्कृष्टपवीषभाप्रदेशिकं तथैव । चायत्त जज्ञत् । सत्त्वार्थं कतिप्रदेशिक कतिप्रदेशावगाहं प्रपन्नम् ? नीलम् । जायतं सुत्त्वार्थं त्रिविधं प्रपन्नं तद्यथा-सत्त्वार्थं परायत्तं पन्नायत्तं । तत्र यत्तु तत्त्वार्थं तद्विषयं प्रपन्नं तद्यथा-तृणप्रदक्षिकं च युग्मप्रदक्षिकं च । तत्र यत्तु तत्त्वार्थं तद्विषयं प्रपन्नं तद्यथा-तृणप्रदक्षिकं च युग्मप्रदक्षिकं च । तत्र यत्तु तत्त्वार्थं तद्विषयं प्रपन्नं तद्यथा-तृणप्रदक्षिकं च युग्मप्रदक्षिकं च ।

अथपुनरपि स जज्ञश्च पटुपदवि पटुपदसामासः । तिर्हा ओह समप्रदेशिक तेह जज्ञश्चको पाठ प्रदेशावगाठ । सवासिनें पञ्चतपः
 मिष्ट तद्वै । नरकृष्टको पञ्चतपदेशिक पञ्चतपप्रदेशावगाठ । पायतेच भते सठावे जह पएसिए कतिपयसामाठ प । पायत हेमगवम् संस्त्रान क
 तिनरक्षिज्ज कतिप्रदयावगाठ पदव्या ५ म उत्तर । नायमा पावतेच सठावे तिविष्टे पं त । हेमोतम पायतसञ्ज्ञान तोनेभेदे ज्ञा त कहेछे ।
 मेठिपायते पयरावते सवावते । अविज्जह दोय निम्बयनेव्याठि करिय याप्पविपक्का पनक ओनिवज रूप । तत्त्वच ज स सेठिपायते से दुविष्टे पं
 त । तिर्हा ओह सेविपायत तेह वेकुंभदे ज्ञा ते कहेछे—पावयएसिएय ज्ञापयएसिए । विद्यमप्रदेशिक मुरभमप्रदेशिक । तत्त्वच जे से पायपएसिए
 से जज्ञश्च तेपपएसिए तपपएसामासः । तिर्हा ओह पावप्रदेशिक तेह जज्ञश्चको विप्रदेशावगाठ । सवासिनें पञ्चतपएसिए तवेव । उत्तरकट्ट

ਧ । ਤਲਯ ਜੇ ਸੇ ਜੁਮ੍ਹਪਵੇਸਿਐ ਸੇ ਜਹਥੇਨ ਦੁਪਵੇਸਿਐ ਦੁਪਵੇਸਿਐ । ਉਕ੍ਰੀਸੇਨ ਆਣਤਪ੍ਰਸਿਐ ਤਵੇਧ । ਤ
 ਲਯ ਜ ਸੇ ਪਧਰਾਧਤ ਸੇ ਦੁਇਹੇ ਪਥਸੇ, ਤਜਛਾ-ਨੈਧਪ੍ਰਸਿਐਧ ਜੁਮ੍ਹਪ੍ਰਸਿਐਧ । ਤਲਯ ਜੇ ਸੇ ਨੈਧਪ੍ਰਸਿਐ
 ਸੇ ਜਹਥੇਨ ਪਥਰਸਪਵੇਸਿਐ ਪਥਰਸਪ੍ਰਸਿਐ । ਉਕ੍ਰੀਸੇਨ ਆਣਤਪ੍ਰਸਿਐ ਤਹੇਧ । ਤਲਯ ਜੇ ਸੇ ਜੁਮ੍ਹਪ੍ਰਸਿਐ
 ਸਿਐ ਸੇ ਜਹਥੇਨ ਭਧ੍ਧ੍ਰਸਿਐ ਭਧ੍ਧ੍ਰਸਿਐ । ਉਕ੍ਰੀਸੇਨ ਆਣਤਪ੍ਰਸਿਐ ਤਹੇਧ । ਤਲਯ ਜੇ ਸੇ ਧਣਾਧਤ ਸੇ

[illegible][illegible]

अपणं पञ्चत्वारिंशत्प्रदेशिकः, अस्मिन्पञ्चत्वारिंशत्प्रदेशिकं व्याप्यत इत्येव पञ्चत्वारिंशत्प्रदेशिकं अपन्यमानः प्रदेशिक एवायतं प्रवति, तदेव युग्मप्रदेशिकं द्वादशप्रदेशिकं तथैव-एतस्य पदप्रदेशिकस्योपरि पदप्रदेशिक एवान्यः प्रतरः स्याप्यते ततो द्वादशप्रदेशिकं प्रवतीति ॥ परिमल्ल सप्तमित्यादि ॥ इहो जयुग्मप्रदेशी न स्तः, युग्मप्रदेशिकेनैकपत्न्यात् ॥ परिमल्लस्यति ॥ तत्र प्रतरपरिमल्लस्य अपन्यतो विंशतिप्रदेशिक तदेव ए

दुविंशे प०, तजहा-नुयपणसिएय जुम्मपणसिएय । तत्यण जे से नुयपणसिए से जहस्येण पणयालीसपण सिए पणयालीसपणसंगाते प० । उक्कोसेण अणतपणसिए तहेय । तत्यण जे से जुम्मपणसिए से जहस्येण थारसपणसिए वारसपणसंगाते प० । उक्कोसेण अणतपणसिए तहेय । परिमल्लेण जेते । सठाणे कइप एसिए पुच्छा, गीयमा । परिमल्लेण सठाणे दुविंशे प०, त०-अणपरिमल्लेय पयरपरिमल्लेय । तत्यण

द्विंश पञ्चत्वारिंशत्प्रदेशिकादस प्रप्रस । वरकपतोमल्लप्रदेशिक तथैव । तत्र यत्तद्युग्मप्रदेशिक तत्कपण्यन द्वादशप्रदेशिक द्वादशप्रदेशाव मादस्य प्रप्रसम् । वरकपतोमल्लप्रदेशिक तथैव । परिमल्लस्य मल्ल । सस्थानं कतिप्रदेशिक पुच्छा गीयमा । परिमल्लस्य संस्थानं द्विविध प्रप्रसं तदप्या-पनपरिमल्लस्य च प्रतरपरिमल्लस्य च । तत्र प्रतरप्रतरपरिमल्लस्य तत्कपण्यन विंशतिप्रदेशिकं विंशतिप्रदेशावमात, वरकप

जे से पायपरिण से अइजेव पञ्चत्वारिंशत्प्रदेशिए पञ्चत्वारिंशत्प्रदेशिए । तिहा जेव पात्रप्रदेशिक ते अइत्येवको पैतासीसप्रदेशिया रनाठ कइया । वरकपिण पञ्चत्परिण तहेव । वरकपिणको पनत्ताप्रदेशिक पनत्ताप्रदेशावमात प्रप्रस्या । तत्कपण से अइत्येव वारसप एनिए वारसपरिणमाते प० । तिहा जेव अमप्रदेशिक तेव अइत्येवको थारे पइयिक वारे प्रदेशावमात प्रप्रस्या । उक्कास्य पणतपरिणिए तेन । वरकपिणको पनत्ताप्रदेशावमात पनत्ताप्रदेशावमात । परिमल्लेण भत सठाण वरकपरिण पुच्छा । परिमल्लस्य जेभगवत् रुक्काज कतका प्रदेशावमात । तत्र पणर । यायमा परिमल्लस्य सठाणे पुविंशे प० त । जेभौतम परिमल्लस्य वरकभदे कइया ते कइये । वरकपरिमल्लस्य पयरपरिमल्लस्य ।

शरणाभि प्रवर्ति पवतां वतुपापकरेण निष्क्रेयता प्रवर्ति कदाचि कदाचि हे कदाचिरेकमपिप्र मित्र्यत एथाह-प
रिमरुतात्वं जते । इत्यादि ॥ ठपादसर्वति ॥ सामास्यः ॥ विहाणादसर्वति ॥ विहाणादसर्वति ॥ विहाणादसर्वति ॥ तम च कस्योक्तते
वति अप मयेकाचयिक्तां कुवका-परिमरुतेकमित्यादि ॥ तत्र परिमरुतसस्याम प्रवर्णापतया विहाणादिषु वेधमदक्षेपु य प्रदक्षाः परिमरुत

णी करुजुम्मे णोतयोगे णोदायरजुम्मे कलिउए । वहेण जते ! सठाणे दवठयाए एव चेव । एव जाय छा
यते । परिमरुलाण जते ! सठाणा वठठयाए किं करुजुम्मा तर्हंगा पुच्छा , गीयमा । उंघादंसेण सियकरु
जुम्मा सिय तर्हंगा सिम वावरजुम्मा सिय कलिउंगा , विहाणादंसेण णी करुजुम्मा णी तर्हंगा णी दावर
जुम्मा कलिउंगा एयं जाय छायता । परिमरुलण जत । सठाणे पदेसठयाए किं करुजुम्मे पुच्छा , गीय
परपुमम् कस्योक्ताः । दत्त प्रदक्ष । वृत्तान द्रव्यापतया एव वेद । एव यावदायतम् । परिमरुतलानि मदक्ष । सत्यानानि द्रव्यावेतया किं

कतपुममनि आजाति पुष्पा गीतम् । ओपादक्षन स्मारकतयुग्मानि स्थापुजाति स्थापुपरपुग्मांसि स्वास्त्वस्योक्तानि । विधानादेवन नैव
कतपुममनि नैव श्रोतांसि नैव द्वापरपुग्मानि कस्योक्ताणि । एव यावदायतानि । परिमरुतल मदक्ष । सत्यानं प्रदक्षापतया किं कतपुमपु
हो कनदुग्म दिव्यद्वय । वट्टव भते सठावे टवट्टयाए एवचेव एव ज प आगते । नन हेममवन् सत्यान द्रव्यावेगणे खरी ख् कनदुग्म इत्यादि प्रत्यु उत्तर
श्रोतम् इमद्वय इम वाक्त् पायतमगे कदवा एव पुबल्ल विन्तावे कदेव-परिमरुतलाच भते सठावा दवठयाए किं कदवया तेपागा पुष्पा । परि
मदव ववा कद्वान हेममवन् द्रव्याविक पदेकरो ख् कतदुग्म पाववा भवान इत्यादि प्रत्य उत्तर । गीयमा पाधादंसेव मियवट्टवया मिय तेपागा सि
य दावरज्या विप कविपागा । हेधोतम सामागवबको ममवेसे कटावित् कतमुग्म कटावित् भवान कटावित् दापरमुग्म कटावित् कव्याज द्वये ।
विहाणादसर्वे पावकजुम्मा वा तेपागा वा दावरजुम्मा कविपागा एव जाय पायता । मेदवको एवच परिमरुतल इत्यत्र मदी कनयुग्म नदी भवान

तस्य मन्त्रेण यत् परिमलसत्ताभेदीति ॥ यथेकमित्यादि ॥ सिय कळजुम्भपएसोगाढेति ॥ यत्प्रतरवृत्तं हादशप्रद्विकं यत् यमपुत् हादशप्रदे
 चिदमुत्त त यत्प्रभापदारे चतुरपत्वा त्कतपुग्मप्रदेसावगाढं ॥ सिय तर्ह्यपएसोगाढेति ॥ यत् यमवृत्तं सप्तप्रद्विकमुत्तं तत् अपत्वात् श्र्योज
 प्रदेसावगाढ ॥ सिय कलिटीयपएसोगाढेति ॥ यत्प्रतरवृत्तं पञ्चप्रद्विकमुत्त तदेवापत्वात् कस्योजःप्रदेसावगाढमिति ॥ तथेकमित्यादि ॥ सिय च

संठाणे किं कळजुम्भपएसोगाढे जाय कलिटीगपटेसोगाढे ? गोयमा ! कळजुम्भपएसोगाढे णो तेनुगपदे
 सोगाढे णो दायरजुम्भपएसोगाढे णो कुलिटीगपएसोगाढे । यहेण जते ! संठाण किं कळजुम्भे पुच्छा, गोय
 मा ! सिय कळजुम्भपएसोगाढे सिय तेनुगपएसोगाढे णो दायरजुम्भपएसोगाढे, सिय कलिटीगपएसोगाढे

तत्तपुग्मप्रदेसावगाढं नैव श्र्योज प्रदेसावगाढं नैव हापरपुग्मप्रदेसावगाढं नो कस्योज प्रदेसावगाढम् । सत्त जदत्त । सत्त्यान किं कळजुम्भ प
 च्छा गीतम् । स्यात्तत्तपुग्मप्रदेसावगाढं स्यात्पुत्र प्रदेसावगाढं नो हापरपुग्मप्रदेसावगाढं स्यात्कस्योजःप्रदेसावगाढम् । अत्तं मदत्त । स
 जाय चावगाढ । विधानपादशोन एकेव इत्थं कृतपुग्म पवित्रवृत्तं हापरवृत्तं पवित्रवृत्तं कस्योज पवित्रवे इमं यावत् चावतसते कस्योजः
 दिवे पय्यावप्रदेम विदययनीवाडी कस्योज । परिमलसकभते संठाणे किं कळजुम्भपएसोगाढे जाय कलिटीगपएसोगाढ । परिमलसक जेमगवन् सत्त्यान सत्त
 तत्तपुग्मप्रदेम पय्यावो रत्ता जावत् कस्योजप्रदेम पय्यावो रत्ता इ म उत्तर । जायमा कळजुम्भपएसोगाढे चातेपागपएसोगाढे चातेपागपएसोमा
 ते चावनिपागपएसोमाढे । जेमौतम् कृतपुग्म प्रदेसावगाढ इवे कळजुम्भो परिमलसक कळजुम्भो बोसप्रदेमिच पय्यावो रसो कस्योज ते बोमने चार सत्त
 पय्यावो चार प्रेमारे तेमाठ इम परिमलसकान्तरेविदै पवि कस्योज तेमाठे नको रत्ताज प्रदेसावगाढ जको हापरवृत्तम् प्रदेसावगाढ जको कस्योज प्रदे
 सावगाढ । कळजुम्भे संठाणे किं कळजुम्भ पुच्छा । सत्त जेमगवन् सत्त्यान सत्त कृतपुग्म प्रदेसावगाढ इ म उत्तर । जायमा कळजुम्भपएसोमा
 माठ सिय त पागपएसोमाठ चादावरजुम्भपएसोमाठ सिय कलिटीगपएसोमाठ । जेमौतम् कदाचित् कृतपुग्म प्रदेसावगाढ तेकिम तेव सत्तपुग्म चादे

ઋજુઅપએસીગાઢેસિ ॥ યદુમચ્ચક્ષુ યદુઃપ્રદેશિક તત્કલતયુગ્મપ્રદેશાવગાઢે ॥ સિય તેયોગપએસીગાઢેસિ ॥ યદપ્રતરઅચ્ચક્ષુ ત્રિપ્રદેશાવગાઢપતનઅચ્ચક્ષુ યદ
પન્થિચિત્રપ્રદેશાવગાઢ તપ્પુપત્ત્યાપ્ત્યાવ પ્રદેશાવગાઢે ॥ સિય દાવરજુઅપએસીગાઢેસિ ॥ યદપ્રતરઅચ્ચક્ષુ યદપ્રદેશિકમુષ્ણ તદુપપત્ત્યા દ્વાપરપ્રદેશા

તત્તેણ ઋતે ! સઠાણે પુષ્કા , ગોયમા ! સિય કઠુજુઅપએસીગાઢે સિય તેતંગપએસીગાઢે સિય દાવરજુઅ
પએસીગાઢે જો કલિતંગપએસીગાઢે ! ચરસેણ ઋતે ! સઠાણે જહા વહે તહા ચરસેસિવિ ! સ્થાયતણ ઋતે !
પુષ્કા ? ગોયમા ! સિય કઠુજુઅપએસીગાઢે જાય સિય કલિતંગપએસીગાઢે ! પરિમઠ્ઠાણ ઋતે ! સઠાણા

સ્થાન પુષ્કા ગૌતમ ! સ્વારકલતયુગ્મપ્રદેશાવગાઢ સ્વાદ્વાવગાઢ ભો કલ્પોઽવ પ્રદેશાવગાઢમ્ ! ચતુરસ્ર
પ્રદલ્લ ! સસ્થાન યયા કૃત તયા ચતુરસ્રમપિ ! આયત પ્રદલ્લ ! પુષ્કા ગૌતમ ! સ્વારકલતયુગ્મપ્રદેશાવગાઢમ્ યાવરસ્વારકલ્પોઽવ પ્રદેશાવગા

પ્રદેશિક મહો જહ વનવૃક્ષ મ્હોસપ્રદેશિક મહો વારને વારને વપજારને વાર વરમેપવકો કૃતવચ્ચ પ્રદેશાવગાઢ મુવે તથા જેવ વનવૃક્ષ સતપ્રદેશિક
ત વારે વપજારતાં લોન મપરદે તેમાટ બ્જાવ પ્રદેશાવગાઢ દ્વાપરવચ્ચ પ્રદેશાવગાઢ મ્હો પ્રતરવૃક્ષ વેવપ્રદેશ વચમાજ્ઞા તે વારેમાગે વપજારતાં વજ
મય રહે તેમાટ કદાપિત્ત કલ્પાવ ! તવેવ મતે સઠાવ પુષ્કા ! સ્વલ જેમમવન્ સક્ષામ દ્વાલિ પ્રન્થ ભત્તર ! યાવમા સિલકલ્પુઅપએસીગાઢ સિય તેવો
મપવસામાઠ સિય દાવરજુઅપએસીગાઢ વા અલિપાગપએસીગાઢે ! જેમોતમ જહ વનઅચ્ચ વતુપ્રદેશિક તેવ કૃતવચ્ચ પ્રદેશાવગાઢ મુવે જેવ પ્રતરવૃક્ષ
લોનપ્રદેશ વચગાઠ તથા વનવૃક્ષ વેવોસ પ્રદેશ વચગાઠ તેવને લોન મેવકલ્પો ગ્જાવપ્રદેશાવગાઢ જેવ વનઅચ્ચ વટપ્રદેશિક મહો તેવને હાવ મેવવકો
દ્વાપરવચ્ચ પ્રદેશાવગાઠ પથિ કલ્પુઅપએસીગાઢ મહો ! ચરસેવ મતે સઠાવે જહા વહે તથા ચરસવિદિ ! ચતુરસ્ર જેમમવન્ સક્ષામ દ્વાલિ પ્રન્થ સ
તર અિમ વૃક્ષમહો નિમ ચરસ પથિ કલ્પા વૃક્ષ કલ્પિત્ત કૃતવચ્ચ પ્રદેશાવગાઢ દ્વાલિ મહો ! યાવતણ મત પુષ્કા ! યાવત જેમમવન્ ર
પ ભત્તર ! યાવમા સિલકલ્પુઅપએસીગાઢ જાય સિય અલિપાગપએસીગાઢ ! જેમોતમ જહ વનવૃક્ષ દ્વાર પ્રદેશાવગાઢ મહો તેવ વનવૃક્ષમાદિ પ્રદેશા

वगाहमिति । चतुरसेकमित्यादि । जहावहति । सियककळुम्भपएसोगाढे सिय तेनुपएसोगाढे सिय कलिनुपएसोगाढे इत्यथ । तत्र परमतर चतुरस्र चतुःप्रदेशिन् पनचतुरस्र चाष्टप्रदेशिकमुक्त्वा तच्चतुरस्रत्वा स्तुतयुग्मप्रदेशावगाढ तथा यद्वनचतुरस्रं स्तुतविशतिप्रदेशिकमुक्त्वा तत्तुयुग्मत्वा त्र्येकाः प्रदेशावगाढ, तथा परमतरचतुरस्रं भवप्रदेशिकमुक्त्वा तदेकाग्रत्वा तत्स्योत्र प्रदेशावगाढमिति । आयेयेभिमित्यादि । सियकळुम्भपएसोगाढे

किं कळुम्भपएसोगाढा तनुगपुष्का, गीयमा ! उधादेसेणत्रि विहाणादेसेणवि कळुम्भपदेसोगाढा णी तेनुगपदेसोगाढा णो दावरजुम्भपएसोगाढा णो कलिनुगपदेसोगाढा । यहाण जते ! सठाणा किं कळुम्भ पदसेपुष्का, गीयमा । उधादेसेण कळुम्भपदेसोगाढा णो तेनुग णो दावरजुम्भ णो कलिनुग, विहाणा

इम् । परिमल्लानि जदत्त । सत्यानि किं कृतयुग्मप्रदेशावगाढानि त्र्योत्र पुष्का भीतस । ओषादेसेणपि विचामादेसेनापि कृतयुग्मप्रदेशा वगाढानि नो त्र्योत्र प्रदेशावगाढानि नो कस्योत्र प्रदेशावगाढानि । यत्तानि जदत्त । सत्यानानि किं कृतयुग्मप्रद

वगाढ वाय इम सावत् यद्वत्तको वद्विन् कळ्वाजप्रदेशावगाढ वद्वत्ता ते इम जेइ अस्सावण विप्रदेशावगाढ ते इवाजप्रदेशावगाढ तथा जेइ अस्सावण दिप्रदे यत्त ते वापरयमप्रदेशावगाढ तथा जेइ यमायत पेताओसप्रदेशावगाढ ते कळ्वाजप्रदेशावगाढ ० एकत्वे चित्तत्वा, द्वित्वे पुत्रकत्वे चित्तत्वे । प रिमल्लानं मते मठावा किं कळ्वाजपएसोगाढा तेपोमा पुष्का । परिमल्लस पुत्रकत्वे जेमगवन् संज्ञानं कळुं कृतवगमप्रदेशावगाढ ० यथाजप्रदेशावगाढ इ प उत्तर । मावमा चावाहसेवि । जेमोतम सामान्यवत्तो समस्तोत्र परिमल्लस इत्यस्य तथा । विहाणादेसेवि कळ्वाजप्रदेशावगाढा वा तेपागपणसो गाढा वा इवाहत्तुक्कपएसोगाढा वा कलिपोगपएसोगाढा वा कलिपोगपएसोगाढा । मेठवत्तो पुष्का परिमल्लपत्ते इत्यत्र ते पाधास्ये पचि तथा विधानटिप्पे पणि कृतयुग्म प्रदेशावगाढ इव वास तथा वाओसमस्य प्रदेशावगाढ पचेवत्तो तद्वत्तं कळ्वा तेमाट ० गालप्रदेशावगाढ नहो वापरजुग्म प्रदेशावगाढ नहो कृतयुग्म प्रदेशावगाढ नहो । यहावं मते सठावा किं कळुम्भपएसो पुष्का । तस जेमगवन् संज्ञानं यत्तां कळुं कृतयुग्मप्रदेशावगाढ तथा ० यथाजप्रदेशावगाढ इ प्र क

ति । यहुभायत हुाद्वयप्रदेशिबमुक्त हरकतपुम्भप्रदेशावगाढ यावत्करवात् ॥ सिय तेष्टयपयसोमाहे सिय दावरजुम्भपयसोमाहेति दृश्यं सवच
पञ्चत्वायत त्रिमदसावगाढ यव प्रतरायत पञ्चदशमदेशिक मुक्त तत्पुयत्वा स्त्रीण प्रदसावगाढ यत्पुमः शेषमायत द्विप्रदक्षिक पच प्रतरायत
पदप्रदक्षिक तद्वयत्वा हापरपुम्भप्रदेशावगाढ ॥ सिय कसिष्टयपयसोमाहेति ॥ यहुभायत पञ्चत्वादिद्याम्भदेशिक तद्व्यापत्वात्कस्योण प्रवद्याय

देसेण करुजुम्भपदेसोगाढावि तेतगपदेसोगाढा कलितगपदेसोगाढावि । तसा
ण जते । सठाणा कि करुजुम्भा पुच्छा, गोयमा । संघादेसेण करुजुम्भपदेसोगाढा जो तेतग जो ठावर
जुम्भ जो कलितगपयसोगाढावि, विहाणादेसेण करुजुम्भपयसोगाढावि तेतगपयसोगाढावि दाथरजुम्भप

यपुच्छा गौतम । ओपादेशन कतपुम्भप्रदसावगाढाणि नो ओवःप्रदेशावगाढाणि नो हापरपुम्भप्रदसावगाढाणि नो कस्योवःप्रदेशावगाढा
नि विषामादेशन कतपुम्भप्रदसावगाढाव्यपि स्त्रीकाप्रदेशावगाढाव्यपि नो हापरपुम्भप्रदेशावगाढाव्यपि कस्योवःप्रदेशावगाढाव्यपि । अ
स्त्रावि मदन्त । सत्यानाणि किं कतपुम्भानि पुच्छा, भीतम । ओपादेशेन कतपुम्भप्रदेशावगाढाणि नो ओवःप्रदेशावगाढाणि नो हापरपुम्भ

तर । गावमा पाथादेमव कतकव्यपयसाभाठा आतेषामा पादावरकुण नीकसिपीम । वेयोतम सामान्यवको कतपुम्भप्रदसवमाढ भावना पृठ्वीपरे
नही शवात्रप्रदेशावगाढ नही हापरवगमप्रदसावगाढ नही कतकात्रप्रदेशावगाढ । विषामादेशेन कतकव्यपयसोगाढाणि तेषामपयसाभाठावि नीठा
वरकव्यपयसोमाठा कसिषामपयसाभाठावि । विषामादेशे नही कतपुम्भप्रदेशावगाढ भावप्रदेशावगाढ पवि हापरवगमप्रदेशावगाढ नही कस्योवः
प्रदसावगाढ पवि इवे । तमाच भंति सठावा वि कतकव्या पुच्छा । व्यस हेमयवन् संज्ञान स्मं कतपुम्भप्रदेशावगाढ इत्यादि प्रजन कतर । मोवमा या
व देरुव कतकव्यपयसोगाढा आतषाम नीदावरकुण वाकसिपीगपयसाभाठावि । वेीतम समकव्यको कतपुम्भ प्रदेशावगाढावे नही यकाज नही वा
परपुम्भ नही कस्याप्रदेशावगाढ । विषामादेशेन कतकव्यपयसाभाठावि तेषोमपयसाभाठावि दावरजुम्भपयसाभाठावि वाकसिषामपयसाभाठा ।

मादिति, एवमेकत्वेन प्रदेष्टावनादमकित्य संस्थानानि विविक्ता न्युच्य एषाहीम तानि तथैव विनयकाङ्क्ष-परिमलसङ्कमित्यादि ॥ उपादेष्टो
भवति ॥ सामान्यतः स्वसामान्यवि परिमलसङ्कमित्यर्थः ॥ विद्याकादेवेकवर्ति ॥ ज्ञेयता एवैव परिमलसङ्कमित्यर्थः, कृत्युगमप्रदसावनाद्याभ्येव वि
प्रतिपत्तिरित्यप्रत्ययप्रदेष्टावनादिलेभोक्तव्यतायेति ॥ बहुवचनित्यादि ॥ उपादेष्टव्य कृत्युगमप्रदसावनाद्यादि ॥ दृतसंस्थानाः इका सासाभ्येन

एसोगादायि णो कलितुगपएसोगादा वउरसा जहा वहा । ध्याययाणं जते ! संठाणा पुच्छा , गीयसा !
उचादेसेण करुजुम्मपएसोगादा णो तेठगपएसोगादा णो दावरजुम्मपएसोगादा णो कलितुगपएसोगादा ,
थिहाणादेसेणं करुजुम्मपएसोगादावि जाव कलितुगपएसोगादावि । परिमल्लण जते ! संठाणं किं करु

प्रदेष्टावनादिति नोक्तत्वेन प्रदेष्टावनादिति विधानादेवेन कृत्युगमप्रदेष्टावनादान्यापि ध्योक्त-प्रदेष्टावनादान्यापि द्वापर्युगमप्रदेष्टावनादान्या
पि नो कृत्योक्त-प्रदेष्टावनादान्यापि चतुरस्रादि यथा वृत्तानि । आपदावि प्रदत्त । संस्थापानि पुच्छा , गीतम् । सोपादक्षन कृत्युगमप्रदे
ष्टावनादिति नो ध्योक्त-प्रदेष्टावनादानि नो द्वापर्युगमप्रदेष्टावनादानि मा कृत्योक्त-प्रदेष्टावनादानि, विषयमादेक्षन कृत्युगमप्रदेष्टावनादान्या
विधानाचार्येन कृत्युगम प्रदेष्टावनादा पक्षिभुव इत्यादिप्रदेष्टावनादा पक्षिभुवे कृत्योक्त-प्रदेष्टावनादा नक्षी । कवरेता ज
हा वहा । कवरेमसङ्कान् किम वाटुकाङ्क्षा तिम कृत्वा । सावदाच सेत संठावा पुच्छा । ध्यायत हेमनम् संस्थान इत्यादि प्रश्न उत्तर । गायमा या
पादेमेव कृत्युगमप्रदेष्टावनादा वातेषामपएसोगादा वादावरजुम्मपएसोगादा वाविषयमपएसोगादा । हेमोतम सामान्यको कृत्युगमप्रदेष्टावनादा
वाद नक्षी यथावपदेष्टावनादा नक्षी द्वापर्युगमप्रदेष्टावनादा नक्षी कृत्योक्त-प्रदेष्टावनादा । विद्याकादेष्टव्य कृत्युगमप्रदेष्टावनादावि जाव कलितुगपएसोगा
दादि । विधानाचार्येन कृत्युगम प्रदेष्टावनादा पक्षि भुवे तावत् कृत्योक्त-प्रदेष्टावनादा पक्षि भुवे प येवको संस्थान विनयता, द्विदे वासवको तथा मा
वपको विनयतो कवेदे । परिमल्लण जते संठाणं किं करुजुम्मपएसोगादा तेष्वायसमर्थद्विरेव द्वावरजुम्मपएसोगादावि कलितुगपएसोगादा । परिमल्लण ज

चित्यमानाः कृतपुष्पप्रदशावपादा सर्वपां तदयदेष्टानां भीक्षवे चतुष्कापहारे च तत्त्वज्ञावत्वेन चतुःपयवचितत्वात्, विधानादेवान पुन द्वोपरम
दशावपादवत्ताः द्वापावपादा प्रवन्ति यथा पूर्वोक्तेषु पञ्चसप्तसप्तपञ्चदशेषु चतुष्कापहारे द्वयावशिष्टता भास्वय सर्वेषुपि तेषु यस्तु स्वभा
यत्वा इत्येवाह-विद्यावादेयवमित्यादि ॥ एव ध्येयादिसस्यामधूश्रास्यपि प्राबभोयानि, एव तावत् कृत्त एकत्वपुण्यप्राप्त्यां सस्यामानि चित्ति

जुम्भसमयिठिईए तेनगसमयिठिईए दाधरजुम्भसमयिठिईए कलिठगसमयिठिईए ? गोयमा । सिय कळजुम्भ
समयिठिईए जाय सिय कलिठगसमयिठिईए एव जाय आयेते । परिमळलाण ज्ञेते । सठाणा कि कळजुम्भ
समयिठिईया पुच्छा, गोयमा ! त्थादेसेण सिय कळजुम्भसमयिठिईया जाय सिय कलिठगसमयिठिईया ।

पि याव त्कृतपुष्पप्रदशावपादाप्यपि । परिमळलानि ज्ञेयम् । सस्यामानि चि कृतपुष्पसमयस्थितिकानि श्रौत समयस्थितिकानि द्वापरपुष्प
समयस्थितिकानि कस्योक्तसमयस्थितिकानि । गीतम् । स्थाकृतपुष्पसमयस्थितिकानि यावत्स्थाकृतस्योक्तसमयस्थितिकानि एवं यावद्वायत
म् । परिमळलानि ज्ञेयम् । सस्यामानि चि कृतपुष्पसमयस्थितिकानि पुच्छा गीतम् । सोपादेसुत स्थाकृतपुष्पसमयस्थितिकानि यावत्स्था

भगवत् सुक्ताज एतसे परिमळलसज्जन करो परिचत एवे वेतसाकाव रई ए चतुष्क पणवार करो ते बावना समय चतुःपयवे चवदा पञ्चसमय
स्थितिक चवदा द्वापरपुष्प समवस्थितिक चवदा कसवाक समवस्थितिक १०. १०. उत्तर । गायमा सिद्ध कसवपुष्पसमवस्थितिक । जेथोतम कदाचित् ज
तपुष्प समवस्थितिक । जाव विद्य-कविधोम समवस्थितिक एवं जाय आवते । इय यावत् कदाचित् कस्याक समवस्थितिक एतदासमे कदा इम या
वत् पायतमय, कदा १. परिमळलाव भत सठाणा, चि कळजुम्भ समवस्थितिक । परिमळलपुष्पसमवस्थितिक । जेथयवत् सज्जन ए चतुःपुष्प समवस्थितिक इ
त्वादि मय कतर । गोयमा पाहाइसेच सिद्ध कसवपुष्प समवस्थितिक जाव सिय कविधोमसमवस्थितिक । जेथोतम यामाप्यवको कदाचित् कृतपुष्प समव
स्थितिक एवादि वावत् कदाचित् कसवाक ज्ञेयवस्थितिक एतदासमे कदा । विद्यावादेसेच कसपुष्पसमवस्थितिक जाव कविधोमसमवस्थितिक विद्य

ताम्ऽय ताभ्यामीव कासतो प्रावतव्य तानि चिन्तयन्नाह-परिमल्लसेकमित्यादि ॥ अयमर्थः-परिमल्लसेन सुस्थानेन परिष्कृता स्वल्पा कियन्त का स तिष्ठन्ति किं चतुष्पादपदरेव तत्कासस्य समया द्युतुरया प्रवन्ति त्रिद्वयोक्तायावा ॥ उच्यते-सर्वे सामवन्तीति, इत्युक्ता यदुक्ताः समुद्गतायाः-परिमल्लसेय १ नष्ट २ तंसे ३ चतुरस्र ४ सायण ५ यव । यद्यप्यपरपठमवन्त उच्यते-यद्युक्तेय ॥ १ ॥ यद्यप्यपरपठमवन्त सप्तयन्त्रीस्ययचवर्तुनि ।

त्रिहाणादेसेण करुजुम्मसमयठिईयायि जाव कलिठगसमयठिईयायि एव जाव स्यायता । परिमल्लेण नत्ते । सठाणे कालवसुपज्जवेहि किं करुजुम्मे जाय कलिठग, गोयमा ! सिय करुजुम्मे एव एणुण स्यन्ति छावेण जहेव ठिईए, एव पीलवसुपज्जवेहि, एव पचाहि घखेहि, दोहिं गघेहि, पचाहि रसेहि, स्यठहि

स्वल्पोऽय समयस्तिक्तानि । विधानादेशेन कृतपुम्मसमयस्तिक्तान्यपि यावत्स्वल्पोऽयसमयस्तिक्तान्यपि एव यावदापयन्ति । परिमल्लसेन नदन्त । संस्थान कासवर्षपयैव, किं कृतपुम्मम् यावत्स्वल्पोऽयः ॥ गोतम । स्वात्कृतपुम्मसेवमेतेनाजिज्ञासेन यथैव स्थितौ एव नीलवर्षपयै वै । एव पञ्चमित्रवैः द्वाभ्यां नत्वाभ्या पञ्चमी रसेः, अमुजिः स्पष्टीयावदुत्तरपयैवैः अथयो नदन्त । इध्यायंतया किं सङ्केया अमुद्धे जाव पायता । विधानादेशे पक्षेऽय इत्यत्र कृतपुम्म समकालितिक पचि इत्यादि यावत् कदाच समयस्तिक्तिक पचि एतत्कासने कदाच इम यावत् याव तस्यकासने कदाच । परिमल्लसेन भति सठावे । परिमल्लसेन इममवन्त सस्याम । कासवसुपज्जवेहि किं कटपुष्पे जाव कलिठग । कासवसु पचिविक्करो कृतपुम्मपदेयावगाठ इत्यादि यावत् कटपुष्पपदेयावगाठ १ २ उत्तर । गोयमा सिय कटपुष्पे एव पचि कटपुष्पे जाव ठिईए । केगोतम कदाचित् कृतपुम्म इत्यादि इम इमे पाचविक्करी जिन एकसमय स्तिक्तिकेविद्वे कथा तिम कदाच । एव कोसवसु पज्जवेहि । इम कोसवसु पचिविक्करो पचि क इवा । एव पचिविक्करो इति मवाच पचिविक्करो रसेहि पचिविक्करो जाव सक्तपुष्पासपज्जवचि । इम पचिविक्करो कदाच कटपुष्पे जाव मज्जेवरो कदाचो पच रसवरो कदाच पाठे सयवरो कदाच यावत् कचथार्थं पचिविक्करो कदाच इवा एव कदाच सयवरो कदाच कटपुष्पे-परिमल्लसेय १ नष्ट २, तसे ३ य

ता असङ्गतमदेषाल्लभ्यता प्रोक्ताकाशस्य, असोक्ताकाशस्येतीमन्ने पुन एवता सा भगवताप्रदेशात्मकत्वा असोक्ताकाशस्य' तथा ॥ सोगोपासये
तीत्यर्थं ज्ञते । परमहमय इत्यादौ स्थि ससेज्जाष्टे स्थि असङ्गज्जाष्टीति "वास्य पूर्विकार व्याख्या-सोक्तपुताविद्यान्तस्या सोक्त प्रविष्टस्य दन्त
कस्य पाः येदय साः द्विजादिप्रदेका अपि सम्भवन्ति, तेन ताः सङ्गतमदेषा सान्यन्त क्षया असङ्गतमदेषा इति, टीकाकारस्तु साक्षेप सपरि
हार ॥ ५ ॥ पाठ-परिवर्तनं लङ्क्य अक्षिपकलजल्लब्धिप्रसोय । तिरियायसहीन सन्त्यक्षपएसयाक्षिपबु ॥ १ ॥ दोषोद्विवासुबुद्धे कठयविद्विवासु

उहुमहायतान्वि । संबोएण भंते ! पवेसठयाए किं सखेज्जाते जहा वसठयाए तहा पवेसठयाएवि जाय
 उहुमहायतान्वि । सद्धाते झणताते छोगागासंबोठेण भंते ! पएसठयाए किं सखेज्जाते पुच्छा, गोय
 मा ! तिय सखेज्जाते सिय झसखेज्जाते णो झणताते । एवं पादीणपदीणायतान्वि । एवं दाहिणुत्तराय

तथा किं स्वर्ग्येयाः पुष्पा, गीतम् । स्वास्वर्ग्येयाः स्वास्वर्ग्येया नो जगन्ताः । एवं प्राणिप्रतीचीनायता अपि । एवार्णवोन्नरायता अपि । एव

हेममन् नाकाकाय त्रेवि द्रव्याविकल्पे करो धूं सखातोपाहे १ प्र० उत्तर हेमोत्तम इमोत्तमै । एवं द्वाविभुजरायताधावि एव सङ्कटमहायताभा वि । इम द्वाविभु उत्तर आयत पवि कडवा इम लघो नीचो यावत पवि कडवो । असीमानाससेढोपाव भते द्वावुहाए कि सखेळाओ सखेळाओ पु रहा । यनाकाकाय त्रेवि हेममन् द्रव्याविकल्पे करो धूं सखातोपाहे असखातोपाहे १० प्र० उत्तर । मोवभा वा सखेळाओ चोपसखेळाओ च बतापा । हेमोत्तम नहो सखातोपा नहो असखातोपा एतावता यमकोपाहे । एवं पादच पळोवायताधावि एव द्वाविभुजरायताधावि एव सङ्कट महायताधावि । इम एव पयिम पायत पवि कडवो इम द्वाविभु उत्तर आयत पवि कडवो इम लघो नीचो यायत पवि कडवो । सेढोपव भते पदे सङ्गाप वि सपुळापा । येवि हेममन् प्रदेमावपे धूं सखातोपा इत्यादि । कडा द्वावुहाए तडा पयसङ्काएवि । किम द्वावुहापवे कडो तिम प्रदे पावपवे करो पवि कडवो । काव सङ्कटमहायताधोवि इत्याधो यखंताधो । नावपु कडे सख यावत पवि कडवो कर्न यमनीचो पवि कडवो । जोभा

પરુકરુજીને ! પદમપરિમંદતાઈ મુઢીકિરજાવસોર્ગતો ॥ ૨ ॥ ઇત્યાદેયઃ ' પરિહારસ્તુ--અરુણપરસપ્તમંદસયા । યદ્વાસેરેયતઈ
 મુઢીકરુજીમખાજુઠા ॥ ૧ ॥ એવ ન સોકવરપર્યન્તભવયઃ સદ્ગુણપ્રદાશ્ચકા પ્રવર્તિ ॥ મોખજાણીતિ ॥ સોકપ્રદક્ષાના મનન્તત્વાપ્રાવાપ્ ॥ મુઢમજા
 યપાઈ મોરપેજાઈ યસંલેખાઈતિ ॥ યત જાણા મુતિયાના મુરુસોકાનાદ્યોસોકાને ઠયોસોકાનાદ્યોસોકાને પ્રતિપાતો ડત જા અસદ્ગુણ
 પ્રદક્ષા રવેતિ , યા અવ્યઠયોસોકોળતો પ્રજાસોકવિયરુમ્પમાળાદ્યોતિષ્ઠતા ॥ અપિ ન સદ્ગુણપ્રદેશા સમ્યક્તે અતરવ મુરુવચનાદિતિ ॥ અસો

સાઈયિ । પુવચેચ ઉઠમહાયતાઈ'જો સસેજાનં અસસંજાનં જો અણતાનં । અણોગાગાસંસેઢીનં મતે !
 પદેસઠયાણુ પુચ્છા, ગોયમા ! સિય સસંજાનં સિય અસસંજાનં સિય અણતાનં । પાદીણપદીણાયતાનં
 અણોયા પુચ્છા, ગોયમા ! જો સસંજાનં જો અસસંજાનં અણતાનં । એવ ટાહિણુસરાયતાનં । ઉઠમહાય

વેવ ! જરુમજાપયતા, જોસદ્ગુણા જુવદ્ગુણા, જો કમળાઃ । અણોકાકાધમેકયો પ્રવન્ત । પ્રદક્ષાચતયા પુષ્પા ગીતમ । સ્વાત્સલ્લેયા- સ્વાદેવલ્લે
 યા સ્વાદનતા । પ્રાચીનમતીબીનાયતાઅસોકપુષ્પા ગીતમ । જો સદ્ગુણા મો અસદ્ગુણા અમલ્લાઃ । એવ દશિલોતરાયતાઃ । જરુમજાપયતાઃ

માસમજાખા મતે પરસઠયાણુ નિ સજ્જાયા પુષ્પા । કાકાકાચ યચિ કેમગમન્ પ્રદેયાઅવે સુ સસ્વાતોવેલે ૬૦ પ્ર ઉત્તર । ગોયમા સિવ સસે
 જાયા સિય અસસંજાનં પાપજતાયા । જોતમ કદાચિત્ સસવાતોપા લોકઠત્તલકો ગોલજા પજાઅનેવિયે વેઠા જરુ દક્ષા તેજનો ત્રિકા એવિ તેજ
 કાય તોન પારિ પર્વિ સર્વતેમંઠ 'કદાચિત્' અસસવાતોપા અસસવાતપ્રદેયાઅવ પર્વાલકો મજો અમલ્લોપાલે । એવ યોદજ પરિવારેતાપાવિ । દુમ
 પૂવ પર્વિમ પાવત પર્વિ અરવો । એવ ટાહિણુસરાયતાપારિ એવેચ ઠકઠમજાપયતાપા । દમ કવિચ ઉત્તર પાયત પર્વિ દમજ અરવો અવો મીનો પા
 યત । પાસસજાયા અમજાયાપા પાપજતાપા । મજી સસવાતોપો અસસવાતોપાલે મજો અમલ્લોપાલે । અજાયાયાસે સેઢીપાલ મતે પગસકયાણુ પુષ્પા ।
 પસાકાકાચ યચિ જમનન પ્રદેયાઅવે જરો સસવાતોપા ૬ પ્ર ઉત્તર । માયમા સિય સજ્જાયાપા સિયઅર્ચસજ્જાયાપા સિય અરવોપો । જનોતમ કદાચિત્

नागान्नमहीष्टुव प्रते । पदसंहराप इत्याहो मिय सखेज्जाही मिय असरोज्जाहीति ॥ यदुक्तं तत् सवसुलक्ष्म्यतरमत्यासना ऊर्ध्वपिपायता भलीक
येषां रात्रित्यत्यधनयं ता हि चादिमाः सङ्घातप्रदया स्ततो असङ्घातप्रदया स्ततः पर त्वनपप्रदेहा सिधयायता इत्वसीकप्रकप प्रदेमलो भन
ना पवति ॥ मन्त्रीमुदं प्रते । वि साहपाठ इत्यादि प्रकाः, १३ ॥ अस्म्यो ऽविज्ञायित्वा ह्या लोके नासोके च तासां सर्वसा यइव सयग्रहकाय

તાત્ત્વ પુષ્ટા, ગોયમા । સ્તિય સર્વજ્ઞાત સિય સ્વજ્ઞતાત્ । સેતીનું જાતે । કિં સારીયાત સર્વજ્ઞયસિયાત સારીયાત સ્વજ્ઞયસિયાત સર્વજ્ઞયસિયાત સ્વજ્ઞયસિયાત ? ગોયમા ! જો સારીયાત સર્વજ્ઞયસિયાત જો સારીયાત સ્વજ્ઞયસિયાત સર્વજ્ઞયસિયાત

पृष्ठा धीतम ! स्यारसहयेयाः स्वाद्वक्ष्याः । ऋषयो जवन्ताः । सादिक्काः सुपर्यवसिताः ; अनादिकाः सुपर्यवसिताः । अनादिकाः सुपर्यवसिताः ? गीतम ! नो सादिक्काः सुपर्यवसिताः , नो अनादिकाः सुपर्यवसिताः ,

[illegible]

[illegible]

અગામિયાનું મપજ્જયમિયાતું । નિય સ્થળાદિયાનું અપજ્જયમિયાતું । પાટ્ટીણવટ્ટીણાયતાનું । દાહિણુક્તરાય
પાટ્ટીણ વચ્ચેનું જયર જો માદિયાનું મપજ્જયમિયાતું નિય માદિયાનું અપજ્જયમિયાતું સેસ તચેય ઉદ્દમહાય
નાનું તથા હિદિયાનું નદેય જગત્તગા । મટીતુંજા જન । દમ્મઠયાણું ફિ ફરુજુમ્માનું તંયોયાનું પુચ્છા, ગોય

विना ३ व्यादकादिका अपपक्षजिना ४ प्राचीनजिनोभाषणाः । द्विषितातरापता अपि यत् वेव, नवर मा सादिकाः उपयवसिताः स्या
प्रादका अपपक्षजिना माव नवैव । उदुमपणायना ययोपका सपेव ननुनङ्गाः । नत्वारो मङ्गाः । द्वय्यायतया किं कृत

[illegible]

चमोके तियरुमेचीना सादित्वेचि सपयवसितवस्यानावा श प्रथमीमङ्गः, शोपा सु श्रेयः समर्पयत एवाह-सिय सादीयातु इत्यादि ० सेदीतुं
 नते । दवठयाय वि कळमुम्मातु इत्यादि प्रश्नः उत्तरतु-कळजुम्मातुति ० कयं ? वसुस्मावा देव सर्वा अपि, या पुन लोकांलोकयेचीपु मदे
 प्राचतपा विमेपो उमा वुच्यत, तत्र ॥ लोगायाससेदीतुं प्रत । पयसठयाय इत्यादीं सा स्तुतयुग्माः स्वादापरयुग्मा इत्यतदेव मावनीय सव

मा । णो कळजुम्मातु णो तेयोगानु णोतावरजुम्मातु णोकांलिनुयातु । एव जाव उहुमहायतातु । लोगागा
 ससेदीनु एव चैय । एव अलोगागाससेदीनुवि । सेदीतुण नत ! पदेसठयाए कि कळजुम्मा एवचैय । उहु
 महायतानु लोगागाससेदीतुण नते ! पदेसठयाए पुच्छा, गोयमा ! सियकळजुम्मातु णोतेयोगानु सिय

युग्मा स्योजा पुच्छा, गीतम । नो कृतयुग्मा नो स्त्रीजा नोहापरयुग्मा नो कस्योका । एव यावदुहमचथायताः । लोकाकाशमलय स्य
 चैय । यमलोकाकाशमेवयापि । येवपो पदम । पदेदार्पतया विं कृतयुग्मा एव चैव । कृतमचथायता लोकाकाशमेवयो नवन्त । प्रदेशा
 यतया पुच्छा, गीतम । स्यारुतयुग्मा नो स्त्रीजा, स्वादापरयुग्मा नो कस्योका । एव प्राचीनप्रतीचीनायता । दक्षिणोत्तरायता अपि । क

कदाचिन्नादि सपववसित इत्यादि मय तिमरो कळम । उहुमहायताया कळम पाचियापा तदेव वठभमा । ध्वो नीचो पावता विन् प्रोविन् कळो
 तिम कळो तिमज बारभमा कळम । सलोपोच भति दवठयाए वि कळजुम्मातु तेनामापो पुच्छा । सगळो यो हेमगवन् द्रव्याविषयपणे सू कृतयुग्म
 एव यवरा 'शाकडदे' म उत्तर । गोयमा का कळजुम्मापो चो तेयोगापो । हेगोतम नको कृतयुग्म इवे तेविम वलु सभावयको रम सगळोचो कळ
 चो नको रवाज । सादावरजुम्मापो का कळियाचीपो एव जाव उहुमहायताया । नको हापरयुग्म नको कळयोन रम यावत् कळ पच प य ।
 चो । सामायाससेदीया कळचेर एव पळगागास सेदीयावि । साकाकाश अचि पनि रम कळको रम पळगाकाश अचि पचि कळको । सेदीपोच
 भते पदेवठयाए वि कळजुम्मा एवचैय उहुमहायतापो । सगळोचो अचि हेमगवन् प्रदेशाचपणे सू कृतयुग्म इत्यादि प्रश्न उत्तर रमकोच कळ पच पा

कारुण्डीरान्य यत्पूर्वं दृष्टिं च लोकाहं तदिदरेव तुल्यमतः पूर्वापरभेदयो दृष्टिकोत्तरभेदय य समसङ्गमयेवाः स्ता च काचित्कलुषम्माः कादि
हापरपुग्मा भवन्ति, ननु न रण्योज मरदा कस्योक्तमदेवा वा, तथाहसङ्गावस्थापनया दृष्टिपूवार्थानुबन्धमयेवा रूपवतो यज्ञोक्तमस्यदे तत्रमदेवा

दात्रजुस्मान् नो कलिर्नयान् । एवं पाठीणपादीणायतान् दाहिणस्ररायताद्यैत्रि । उद्गमहायताणपुच्छा, गो
 यमा ! कर्जुस्मान् नो त्रयोगात्र नो वायवजुस्मान् नो कलिर्नयान् । अखोगागाससेठीठण नते ! पदे सठयाए
 पुच्छा, गोयमा ! सिय कर्जुस्मान् जाव सिय कलिर्नयान् एव पादीणपदीणाययान्तिवि । एव दाहिणुत्त
 सुमपचायता पुच्छा नोत्तम । इत्ययमा ! नो अखोगा, नो वायवजुस्मान्, नो कलिर्नयान् ।

नौतम । स्यारहतपुग्मा यावरस्यास्त्वस्योत्रा एव प्राचीनप्रतीतिनायता कर्मिणः । अत्र स्थिते नोबस्योत्रा । अलोकाबाधप्रभवो जदन्त । प्रदेक्षायतया पुष्पा ।

यत पात्रं । आनानास इवापात्रं यत्ने परिपूर्णं । अतः एव द्वाविधापरायता साप । अर्द्धमपरायता इति एव नैव भव

तेषामापा निरुदाहरणकापो वाकनिपावापो । हेमोतम कदाचित् ज्ञतुम् इम भावना अहो ते दृष्टवाहको पारथीमकेह पूर्व यववा दृष्टिब साकाह
तह पने करो तुम् एतकामाटे पूर पविम वेचि नको दृष्टिब उत्तर वेचि एकसकप्रदेय तेह कीदृएव ज्ञतुम् कीदृएव हापरतुम्गुने ए पवि नको
ग्राजवदेम नको बन्वासप्रदेय । एव पादोव पदोवाकतापा दाहिबुत्तरायथापादि । इम पूर पदिम पावव पवि अहो हेम दृष्टिब उत्तर पाववत प
वि अहो । उक्तमहायताब पुन्वा । अहं यव पाववतो प्रत्रकोवो उत्तर । यावमा अज्ञवथापा वो तेवायाथा । हेमोतम ज्ञतुम् इवे नको भोज ।
वादाहरवथापा वो कतिपागापा । नको हापरतुम् नको अज्ञाण इही संग्रह पावव ।

उत्तमा उड्डमश्चायतमस्य नि ११। एकोनामासं सती पार्श्वं भते पर्यवशात् पुण्या । यथाकामाय तेषु हेमवत् प्रवेद्यासये च्छततुग्म ५ प्र० ८
५२। यावमा त्रिदशमुखापीं यावद्विदशसिपीनापी । हेभोतम कदापि च्छततुग्म तेषु निजा सुखप्रतर इव समोपवसो पीडो ज्वरो वि

तमार्थं यथापरदण्डिवाटुबभमेना वपरतो लीकमेवयं तदपि प्रवेक्ष्यतमान । ततश्च क्षतद्वयस्य अनुसापहारे पूर्वोपरायतसोकोरुपाः कृतपुनः
ता भवति तथा दण्डिपपूर्वाटुबभमेदहा वृत्तिर्लो यीम्यः प्रदद्या क्षत आरभ्य पूर्वतो यक्षोक्तमस्यहु तदपि भवमवतिप्रदेशमान , ततश्च द्वयो भवन
वस्तो मीनने अनुसापहारे च पूर्वोपरायतसोकोरुपा द्वापरयुग्मता प्रवत्यन मव्याख्यपि लोकेमेकीपु प्रावना कार्यो, इह यय सङ्गुहाया-सोग
रवतिरियापयाष्ट कलयापरारुधसंयाना । सीरीष्टकङ्कभ्ना ललभइयापयमसंयति ७ १ ७ तथा ७ अलागागासुसीरुठक प्रते । पएस त्यावी, वि

रायताष्टयि । उहुमहायताष्टयि । एय चेय जवरं जीकलिहगाष्ट सस तवेय । कहुण जत ! सठीष्ट पणुताष्ट
? गोयमा ! ससुसठीष्ट पणुताष्ट , तजहा-उजुआयता १ एगछ वका २ दुत्तछ वका ३ एगछ वका ४

र नोक्तोडाः शयं तवेय । कति प्रदल । मेवयः प्रदलाः १ गीतम । यस सवय प्रदला सद्यया-अव्यायता १ । एकतो वका २ । उग्रय
तोवका ३ । एकत या ४ । द्विपाया ५ । जकतो वला ६ । अष्टवलावाला ७ । परमाटुपुद्वला प्रदल । वि अनुमन्त्रिमतिं प्रवर्तन्ते विमिद्विग
का नाबन विना सार्गो ररो तिवा महु खनामजको जतमुगम हुव । एय पादोव पदोवावकायावि एव दण्डिपुनरायतायावि ललुडमहावतायावि प
रवेय । इह यावत् अदावित् कल्याण इवे इम पूव पयिम यावत पयि कङ्कवा इम लयिक् लतर यावत पयि कङ्कवा इम लयिक् लतर पयि कङ्क
वा इमकोव । जवर बाकलियामायी सेयतवेय । एतवाविमेय मदी कल्याण येय विमकोन कङ्कवा, इवे प्रकारावेर करो अविप्रकपचने येय कङ्कवे ।
अरुं भते सेठीपा प । जतवी वैभगवन् याव प्रकयी ६० प्र लतर । भावमा सतसेठीपा यं. त० । जेगीतम सात अवि प्रकयी ते कङ्कवे । सजुपाय
ता एमपा वका दुइपावेका एमपाएवका दुइपाएवका सजुपायाका अल्लवलाळा ० । जियेकरो जीवाटिक छाखाक याविदेरं तइयो यथासोकाविने
विदे सजपने काय एकदिविनेविपे यको जियेकरो जोन पुइक पाधरा जाइने मलकरे अण्णाकरे करो काय दुइपायवलि, जेहन मकार मल प्रतिव
रे तिवा द्विपायन कडिय 'एगपाएवकति, जिये जोन पुइक कामपाठावी तेइमते पैठा तिचे करोन जाइने यको रेइम यामपासादिकनेवि छपजे

य बह्वृत्त्यापुति ॥ पा० शुभ्रकमतरद्वयसामीप्या तिरयोन्तयोन्यता या य लोकाभ्युपगम्यः स्थिता स्ता वस्तुस्वभावा स्तुतयुग्माः यावत्स्वरवात्-
 "मिप तपुयाउ न्निप दावरजुम्याठति वृषप, तत्र ॥ गा० शुभ्रकमतरद्वयस्याऽपक्षमा दुपरितनाद्वाः प्रतरादुत्थिता स्ता स्पर्शोका यतः शुभ्रकम
 तद्वयस्याप उपार च प्रदशता लोकास्य वृद्धिभावनासाकस्य प्रदेक्षत एव हानि भावाद्भौकस्य प्रदक्षस्या साकमनीन्योऽपगमो प्रवतीति एव

दुहन्ते खन्ता ५ चक्रन्ते थाळा ६ अरुचक्रन्ताळा ७ । परमाणुपोग्गलाण जत । किं अणुसेढी गतीपवस्रड
 यिसढी गती पयस्रड ? गोयमा । अणुसदिगती पवस्रड गंविसेठिगती पवस्रड । दुपदेसियाण जते ।
 राधाण अणुसेढीगती पयस्रड यिसेठिगती पयस्रड एव चय एव जाय अणुतपदेसियाण स्वधाणं णेरइयाण

ति प्रवत्तन्ते ? गौतम । अनुमविमति प्रवत्तन्ते, नैव विमविमति प्रवत्तन्ते । द्विमवधिका मदत्त । स्वन्वा अनुमविमति प्रवत्तन्ते विमविम
 ति प्रवत्तन्ते एवं चय । एव यावदमत्तमद्विधानां रज्ज्वाणा । नैरपिका मदत्त । अनुमविमति प्रवत्तन्ते विमविमति प्रवत्तन्त ? एव चय

निका एकवोच । अद्विय 'दुष्टपापुडति, नादिने कामपासादिकवो प्रवेयकरोमि तिवेकरो जाईने एवने एचिवापासादिकने विवेकरो खपजे तिका
 दिथा पाकाद्विय चज्जवामजमणुव विवेकरो विवेकरो मणुसाकारे परिचमोमि परमाणूपादिदेर खपजे ते चक्रवाक पदकप ७ । परमाणुपोग्गलाण भते
 वि चक्रवेढो गतोपयत्त रवेढोगतो पयत्त । परमाणू पृथक् इभगवन् पणुज्ज्वल पूर्वादिद्विय अभिमुक्कवचि चिह्ना ते पणुजेचि ते विम इवे तिस मति
 प्रवत्तं विदिमियायित चेवि चिह्ना न इयाचि ते विमकुव तिसमति प्रवत्तं ६० प्र उत्तर । यावमा भवसेठियतो पवत्तर भावेसेठिगतो पवत्तर । ये यो
 तम पणुजेचिमति प्रवत्तं पवि, वेयचिचिचि प्रवत्तं मवो । दुपएठियाच भते चक्रवाक पणुमठोगतो पवत्तर वेसेठोगतो पवत्तर एववेव । विमवेचि हेम
 मवन् युध पणुज्जवित मते प्रवत्तं वेयचिचियते प्रवत्तं ६ प्र० उत्तर हेगोतम इसरोज पणुचक्रा तिमज चक्रवा । एव जाय पणुतपदेसियाच चक्रवा । इम
 वायत् पणुभापद्विय चक्रवा पणुज्जवित प्रवत्तं पवि चयेवि प्रवत्तं मवो । चेरदवाच मति विम पणुसेठोगतो पवत्तर वेसेठोगतो पवत्तर एवं

तद्वननरान्या मुत्पिता द्वापरयुगमाः ॥ शिष्यकसिद्धिगठिति ॥ तद्वननरान्यामेवोत्पिताः कस्योवा एव पुनः पुनः सा एव यथासम्भवं प्राच्या इति ॥
उन्नापयामिस्यादि ॥ इह शुभकप्रतरुहयमानेन या उत्पिता कर्तुर्यिता सा द्वापरयुगमाः ततः कसुमषट्कैकप्रदशयुष्या कृतयुगमाः क्षिपिषैकप्रदश
एषा स्यत्र ययानाबेन स्योमाः कस्योवा स्तिष्ठ ॥ स समभवति, वस्तुस्वजाया दतश्च नृमौ लोकमासिक्य केवाराकारप्रदशवृद्धिमत्त ततः सर्वं प्राव
नीयमिति, अथ प्रकारान्तरं यवीप्रकृषयायाश्च-अथमिस्यादि ॥ सेययाः प्रदशपक्षयो नीविपुद्गसचररक्षिषापिता स्तत्र ॥ उज्जुयायति ॥ अज्जु

जते ! किं शृणुसदीगती पयिस्रह विसेदिगती पयिस्रह एव जाव वेमाणियाण इमीसिण जत ! रय
णप्पजाए पुठयीए केवहया गिरयावाससयसहस्सा पखुत्ता, एव जाव पठमसए पचमुद्देसए जाव शृणुत्तर
यिमाणसि । कठयित्तण जते ! गणिपिऊण प०, गो-दुवाळसगे गणिपिऊण पखुत्ते, तजहा-छायारो

एव पायट्टेमानिजानाम् । अस्या जदत्त । रत्नप्रमाणो पयिष्यो कियन्ति गिरयावाससयसहस्साणि प्रखसन्ति ? एवं यावत्प्रथमयते पञ्चमोह
यजे यावदनुत्तरविमान इति । कतिविधं जदत्त । गणिपिटकं प्रखसन् ? गीतम् । दादयाङ्गं गणिपिटकं प्रखसत्, तद्यथा-आचार यावदुत्पिवाद्
च व एवं जाव वेमाविवाच । नारको इभययन् वू यदुसवि जते प्रवत्ते यज्जवा ययविमते प्रवत्ते इ प्र० उत्तरं हेभोतम इमङ्कोण पूठिसीपरे कङ्कवो इ
म यावत् वेमानिकसगे कङ्कवा इमोसेच भंते रत्नचयभाए पुठयीए । एव च वाक्कासंकारे, हेमयवन् रत्नप्रभा एविबोनेविदे। विवत्ता चिरवावास सवसङ्
मा प । अतश्च नारकना चामास यतसङ्कस कङ्किये साए प्रख्या इ प्र उत्तर । एवं जाव पठमसए यज्जमसए जाव यदुत्तरविमावति । इम याव
त् पङ्किया यतज्जना पचमाज्जदुयानेनिये कङ्का तिम इहा पचि कङ्कवा यावत् पच यदुत्तरविमान प्रख्या एतत्तासगे कङ्कवा एव नारकावासावि क
प्रसे पचि दादयाङ्गं प्रभाववको अविधे तेमाटे ते प्रकृपता कङ्कवे । अइविसेच भंते अविपिटकए प । अतसमए हेमयवन् दादयाय प्रवचजमा मन्चवडा
र गणि कङ्कवा तेहना पिटक कङ्किये पेडोक्का इ० प्र० उत्तर । गोवमा दुपाकसय गणिपिटक प त० । हेभोतम नारमेदे गणिपिटक कङ्का ते क

[illegible]

चक्रवात्संभवतस्तत्तद्यप्यामकमेन परिच्छिन्नं परमास्वादिरुत्पद्यते सा चक्रवात्ता सावेव ० ॥ चक्रवात्ताद्वरूपा सावेव ० चक्रवात्ता
 रमेवय दुष्ठा अय ताएवाचिह्नस्य परमास्वादिनतिप्रभापनायाइ-परमावूयोभसाव अत । इत्यादि ॥ अमुदेदिते ॥ अमुकला पूर्वोदिदिगजि
 मुक्ता मेवि र्पत्र तदनुमेवि तद्यथा अवस्यत् भतिः प्रवसते ॥ विसेदित ॥ विरुद्धा विदिगजिवा मेवी यत्र तद्विभवि इदमपि क्रियाविशेषव
 चनुमेवि विमिद्विगमन नारकादिबीकानां प्रानुत्तं तत्र नरकावासादिषु स्थानेषु अवतीति सम्भ्या स्पूरेकमपि नरकावासादिषु प्ररूपयकाइ-इ
 मोलकमित्यादि ॥ इदं च नरकावासादिषु कष्टास्ते रवि हाइसाकुप्रभावादवधीमते इति तत्प्ररूपयकायाइ-अश्विवेदायित्यादि ॥ सेकि त आयारो
 ति ॥ प्राकृतत्वा इय कोटा वाचाः, अय हा कि तदुक्तु यदाचार इत्येव व्याख्य-आधारवति ॥ आधारैव आकाश करकनूतन अथवा ; अग
 बारे अपि करकनूते अनित्यमङ्कुरे ॥ आधारनो इत्यनमेव सूचित-आयारनोरविषयमेव इत्येव विस्साप्रासाधनाकारककरकायाभावावितीष्टका

पदेऽर्जति । तत्राचारो दामाद्यनेवनेद्विज्ज गोचरा जिज्ञासुहवविचिन्तकः । विमयो ज्ञानाद्विमयः, वैमयिक विमयस्त कमणपादि शि
 वा पद्विषयेननेद्विज्ज, अथवा वषयियति, वैमयिको विमयोवा शिष्य सत्य शिष्या वैमयिकशिष्या विमयशिष्या प्राया सत्या असत्या
 या च, अत्राया युया सत्यायुया च, चरुं प्रसादि करु पित्रविशुद्धादि यात्रा सुपमयात्रा मात्रा तद्वयमाहारमात्रा वृत्ति विविधै रनि
 पद्विज्जोर्द्वै संज्ञन मात्राद्य गोचरयस्यादिर्द्वैर्द्वैः, तत सा आत्मयत्न उप्रिपीयन्त इव च यत्र द्विदम्पतरोपादाने अन्यतरगताद्योन्निपात तद्वस्यै
 तत्रापाव्यस्यापनापमवावसेयमिति ॥ एवं च यत्र अङ्गप्रकृत्यमावियद्वा जहा नदीयति ॥ एवंमिति पूर्वप्रदक्षितप्रकारवत्ता सूत्रका चाराद्यङ्गप्रकृत्यका
 प्रवित्तव्या यथा नद्या साव ततएवावपायो, अथ कियदूरमिय मङ्गप्रकृत्यका मङ्गुका वक्तव्येत्याह-जाव सुतत्यो गाहा ॥ सूत्राद्यमाद्यप्रतिपादनप

जात्र विठ्ठिवाउ । से कित आयारो आयारेण समणाण जिग्गथाण आयार ? गोयमा ! एव अगपकवस्सा
 भाणियत्ता । जहा णदीए जाव सुसत्योखलुपढमो धीठिनिजुस्सिमीसठनणिठ । तइठयणिस्सवसेसो एसविहो

अथ विं तदाचार ? आचारोऽत्र अमरानां निर्णयानामाचारमोचर (मित्यादि) एव अङ्गप्रकृत्यका प्रवित्तव्या यथा नद्या यावत्-सूत्राय खलु

इवे । चाचारा जाव दिट्ठिगथा । चाचारीमादि चादिदेः यावत् चारमा इट्ठिवाद एतकावने कइवा । सेवि त चायारा चाकारेण समबावं विववा
 च चायारमा । द्विरे, विवा ते चाचार पइवा विर्सू ते वलु ते चाचार इम व्याख्यान करवा आलकरव मूलेकरी पइवा चाचारकविदे पविक्करवम्
 ततेविदे समच निर्देवने 'चायारमा, इसेगळे व्याख्यान करवा 'चायारगोचरविच यवेच इयदि व्याभासा चरव करव जाया माया विगोवा चावविच
 तिति, । एव येगपकृत्यका मावित्वा इम यावत् येगपकृत्यका जावयो-अहाचरीएजावसुतत्ता खलुपढमावोपाविज्जातमासमाभविष्या । तइयाववि
 रवसेवा एसविक्कारपणुपागा ॥ १ ॥ जिम मन्दीमणमादि कही ते कइवो यावत् सूत्राद्यमाच प्रतिपादन तत्पर सूत्राद्यपगुयाग इसा कइवे खलुगपद ए व
 ने पव तेच परधारवने पवे इसाकइवा इवे गुरवे सूत्राद्यमाच अभिधानलपच होव ए पइवा पगुयाग कइवा, प्रावमिक्क विमयने मतिमाइमता

२. मन्त्रात्म्योऽनुयोग इति मन्मते यन्मुद्रादृ सत्वेवकारात्मा सुधावपारह इत्येतदुक्तं प्रवर्ति मुद्रया सूत्राण्यभाशमिधानसकृत्प्रथमोऽनुयोगः कार्यो मातृग्राययिकवियोगेपात्रा भातिमाह इति द्वितीयोऽनुयोगः सूत्रसप्तमीकर्मियुक्तिमिश्रः कार्य इत्येवमूतो ज्ञाततो विनादिभि पुन रनुयोगो निरवयोतो निरवयोपस्य प्रसक्तानुसक्तस्वाभावस्य कथमाह, ययो मत्तरोक्तः प्रकारश्चमलको प्रवर्ति व्याप्तिविधिधानमनुयोगे सूत्रस्यार्थे नानुरूपतया याजनसप्तमे विषयभूत इतिमाधार्थः । एतन्मदयमुद्ररूपकोका ऽनुरूप मारकावयः प्रकल्प्यन्त इति तेषामवाक्यबहुत्वमतिपादनाया ह-ययविबन्धित्वादि ॥ प्रथममसमाहवर्ति ॥ पञ्चमस्यसर्गोवेन एषो वाक्यबहुत्व तथावाच्यं यथा बहुवचन्यतायां प्रकृष्टव्यतायां स्मृतीयपदे इत्यर्थः तर्हि नमयन्तः-नरनरइयादवा सिद्धातिरियात्मकेकइइति । योमहासकलसंज्ञा सक्तनुविपाद्यकतनुका ॥ १ ॥ अठमसमावप्याद्यवर्ति ॥ अष्टम तिस्रयाकन पदस्यत्वबहुत्व तदपि यथा बहुवचन्यताया तथा वाच्यं अष्टमसप्तमेव-नरकमति साधार्तिर्पन्नरानरगतयः स्त्रीपुरुषजडा द्वेवा सिद्धग तिपत्यष्टौ अस्यबहुत्व चैव मन्मदाः-नारी १ नरनैरश्या १ विरिति ४ सुर ५ देवि ६ सिद्ध ७ तिरियाय ८ । योव १ असक्तनुकावत ४ सकनुका १

होइच्छणुनंगो ॥ १ ॥ एणसिण जंते । णेरइयाण जाय देवाण सिद्धानय पंचगङ्गी समासेण कररे पुच्छा ,

प्रथमो द्वितीयात्रिमुक्तिमिश्रश्रुतिः । तृतीयश्चात्रिचरोप एवविधा अवत्यनयोप ॥ १ ॥ एतेषा अवन्त । तैरियक्षाणां यावदेवाना विद्वाना

पाषाणो इति वीजा यदुद्योगसूत्र अग्निह निर्दुष्टि मिश्रकाय एसाकञ्चो कितादिके रोवो बको यमुवाग सच पाव निर्दुष्टि से वेदमजारे ते निरवयवेषु पच यमनराजकार तौनससच पुने विविध विधान यमुवागनेविने पतायता सूचना यमनेविषे यमुकपपये करो वाजनसचसे विषयमूते इति गावाः पचनारे यमसूत्रपाषाणी यमनेविषे मारकादिक प्रकरोये तेदना यम बहल प्रतिपादनपये कचेष्टे । एयसिच भते चेरदयाच धान देवाच सि दानच यमयतो समासिच कयेरे पुष्ट्या । ए एके येमयमम् मारकोने यामत् देवने तथा सिहने पचनति समासेकरो कृष २ यको यकाहुने इत्यादि प्रष्ट इतर । गहमा ययावदय यथा बहुल यथा बहुल विम कचको किम पयवनामा भीमापदनेविषे इत्यर्थ ते इम यमो - मर १ मिर

अंशतुल्योक्तिः ॥ ३ ॥ स्रष्टव्यायविदियावित्यादौ भावस्वरया इतिभ्रयादीनि चत्वारि पदानि वाच्यानि ॥ इयपि कदा बहुवचनप्रकारे तदेव
 ति ॥ एतदप्यस्यबुल्यं यया बहुत्वबलवत्ताया मुक्तं तथा वाच्यं तस्य पर्याप्ततापर्याप्तमेवैतापि तत्रोक्तं निबृत्तं यस्यामात्म्यं तादेव वाच्यं मिति
 दक्षयितुमाह-उद्दिपययमाचिपयति ॥ तद्वैव भवताः-एव १ वच २ ति ३ इय ४ चाचिदिय ५ यमिदिय ६ स्रष्टव्याकमाहुति ॥ यावा १ तिक्तिय
 स्रष्टया ४ होवंतपुत्रा ६ विवेकद्विया ॥ स्रष्टाद्वयप्याबुगं तत्रैव उद्दिपय माचिपयति ॥ स्रष्टापिउपविष्यमनोवायुधनस्यतिश्रसकारिकाया यया
 इत्यबुल्यं सामान्यतः स्रष्टात् स्रष्टव्यापि प्रकृतत्वा तद्वैवमयत-तत्रतत्तुल्यविलसता स्रष्टायाकाययस्रष्टव्याया ८ ॥ योवा १ उच्यगुणादि
 य २ तिक्ति ३ होवंतगुण ४ अचिपयति ८ १ ॥ अस्मद्व्यापिकारादेवदमाह-एवसिक्तमित्यादि ॥ योवाचपागलाय इह यावत्स्वरयादिदं दृश्यं
 समयाय वृत्ताय पर्यावति कदा बहुवचनप्रकारेति ॥ तद्वैवमयत-जीवा १ योगसि २ समया ३ दृष्ट ४ पर्याय ५ पञ्चवा ६ वच ॥ योवाचपागलाय ७ वता

विसस्रष्टव्यायुवेकता ४ १ ० इह भावना यतो भावाः प्रत्येकमननान्तोः पुद्गली भवताः प्रायो जवति यद्वैलं यदाः प्रायो जय पुद्गलास्तु जादे स
 च्छुता असम्भृता य अवलम्बिता कोका पुद्गलस्या जीवाः पदाह-अपागलावच्छुता जीवापायस्रष्टोत्तितायावा ॥ जीवद्विविरद्विया उविरद्वियावापुत्र
 पागलावति ० १ ॥ जीवेभ्यो मल्लगुणः पुद्गलाः कथं १ यथैकसाद्विशरीरं यन जीवेन परिचर्यत त ततो जीवा स्पुद्गलपरिचाम माश्रित्या मल्लगु
 व मवति तथा तैवशरीरा रप्रवृत्तौ उक्तगुण कामक एव य तै जीवप्रतिबद्धे उक्तगुणे जीवादिमुक्ते च त ताव्या मल्लगुणं जवताः, जेयस्र
 रीरावित्तातिह न कता यस्या तानि मुक्ताभ्यापि स्वे स्र स्वाभ तपोरक्तमागे वर्तन्त तदेव मिह तैवशरीरपुद्गला अपि जीवस्या उक्तगुणाः
 कि पुनः कामकादिपुद्गलराक्षिस्रष्टिता तथा यन्वद्विषयप्रयोगपरिचताः पुद्गलाः स्तोका स्तन्वो निक्षपरिचता यन्मल्लगुणा स्तन्वोपि विस्रसा
 परिचता यन्मल्लगुणा त्वियिचा एव य पुद्गलाः स्रष्टय प्रवृत्ति जीवाद्य सर्वेपि प्रयोगपरिचतपुद्गलार्थं प्रतनुक्ते उक्तमन्त्राने यतन्ते यस्मादय म

समाप्तीभ्याः सुखाद्या रूपद्रुता बहुनिरागानामर्थे नृनिवृत्ता सिद्धा इति यादव-जमेवपरिगणित्य तेषादिजिगमेवमेककः । ततोऽमयतगुण पो
 नतपरिबामनठदोष ५ १ ५ तयात्रेपुचकमग मयतगुणियनठवविदिष्टं । एवतायद्रुह तयगकम्माहवीवदि ५ २ ५ यतोयमगुसाड तसिपियमा
 विर्णीतमुक्ताव । इहपुचयोवताष्टे कामदससदेहाव ५ ३ ५ जतस्मिमुक्ताइपि ह्योतिसुतावकतमायमि । तयतदयादयमिड यटायद्रुतायदावपि ५
 ५ ५ इहपुचठयवरीरन इहपियपाम्मायवतगुणा । वीधविज्ञोक्तिपुन सविद्यायवसेमराधीदि ५ ५ ५ योवाभगिपामुसे पवरसविहप्यठमपाठमा ।
 ततोमीधपरिकया जतमुक्तापोमसाभविद्य ५ ६ ५ तवीससपरिकया ततोभविद्यायवतगुणिववा । यवतिविहपरिकया सवुणिययोमासाभोय ५ ७ ५
 जवीवासवुविय पक्कमिपठेनपरिकयावपि । बहुतिपोगलाव पक्कतमाभिमितगुयमि ५ ८ ५ वपुण्डिचवताव तचित्तगुणियात्रियदिष्टो । चिद्रुताव
 वतिचष्टे विपाम्मासाववलीपमि ५ ९ ५ तनु पुद्रुलप्योः । अन्तपुकाः समय इति यदुक्त त य सवत तस्य साया सोकत्वात् सोकत्वं च मन्नुप्यसे

वमानवर्जित्वा स्वयमानं पुद्रुमानं च कलसोक्तवर्जित्वादिति यत्रोच्यते-समयसंज्ञे य क्वचन द्रव्यपर्याया सृजित तेषा मयैकस्मिन् साम्प्रतः स
 मयो वचते एव च साम्प्रतः समये यस्मा स्वमयवद्वृज्यपयवगुको जवति तस्मादभक्ताः समया ययैकस्मिन् समय मवन्तीति, यादव-ह्योतिपयव
 तगुणिया कद्रुावनयाचमीमलेद्विती नक्षुपीवातनरक तमेववतकाष्टीति ५ १ ॥ मयइमयकरोत मिवातजवदद्वयवक्ताया । वदइवपयसमठ तेसिं
 वतेपमकळे ५ २ ५ एवसुपपकनठ प्रथमयकळेपव्यवक्तालो तकावतासमया जवति पक्कसमयमि ५ ३ ॥ एव च वतमानोपि समयः पुद्रुसम्यो न
 तानुको जवति एकद्रुमस्यापि पर्यवसा मयानामत्वात् किञ्चन कवलजित्वा पुद्रुसत्या मन्तगुका समयाः सवलोक्तद्रव्यप्रदेशपपर्यायस्यो प्यतत
 गुका को समकज्जि तमाहि-यारवककोकद्रुमप्रदेशपयवरकोः समवकवद्रुमप्रदेशपयवराशोमा जक्ता ज्ञप्यते एतद्रुावनार्थेव-किंसासद्रुावकल्प
 मया क्व ओक्तद्रुमप्रदेशपपर्यवसा तक्ताः । वतपर्यवद्रुमप्रदेशपयवा हाश्रिमा कवमया वदइमममेम मान इत इत सव्य, ततश्च कित तात्त्विकवचन

[illegible][illegible]

सीगपञ्च राशीष्टीविसमपाश्र्वंतगुहा । पावतिगणितता किंपुत्रतायोप्यहर्हिती ॥ ४ ॥ अथस्तु प्रेरयति उत्कृष्टतोपि परमासमाश्रमेव सिद्धिगते
रत्नर प्रवति तान च सेस्त्यस्तु सिद्धय्यो पित्र जीव्यो अस्तुतनुका एव समया भवति कार्यं पुन सर्वजीव्यो अस्तुगुहा प्रविष्यन्तीति इ
हाप्योपचारिकसमयापहया समयानामनन्तगत्य वाच्यमिति, अथ समय्यो ब्रूयादि विद्यापिकाधीतिकथ १ अथाच्यते १ यस्मा रसर्व समयाः
प्रत्येक ब्रूयादि होयादि च जीवपुत्रलपन्तोकितापादीनि तयुव किमानीत्यतः सेवक्यः समयेष्व सजाज्ञा तसमस्तब्रूयादि विशेषापिकानि प्रव
न्ति न सङ्गतगुहादन्ति समयद्रूपापहया जीवादिब्रूयाकामरूपतत्त्वादिति उत्कृष्ट-एतोसमयहिती हीतिविसेसाहियाइदवाइ अनेयासर्वेदिय
समपारदवाइपतय ॥ १ ॥ सेसाईजीवयोगत्वं यस्याचम्यवराइसूबाइ दक्षय्याएसमये सुतेकदवाविससहिया ॥ २ ॥ अम्यदुसमयानां कस्ताइ ब्रूयत्य

कयरे कयरे जाय यज्ञवसुध्याए । एरुसिण जते । जीवाण स्याउयस्स कम्मस्स वधगाण सुवधगाण जहा

तपेवीपिब प्रवितव्यम् । एतयां जरात् । जीवाना पुद्गलाना यावत्सर्वं पयवाना च कतरे कतरेभ्यो यावद्विषेपाचिकावा ? यावद्बहुवक्यत्वा

वारपट कहना पन्निम्बित ते विह कुचकुचकी भाडा पुने १ म उत्तर इहाँ पवि विम पयइवाना दोबापदेनिये क्का तिम कहवो ते इमप-
व १ वउ २ ति ३ दुव ४ पविदिब ५ ०मिदि ६ सदिवा ७ कामाहीति । अनातिथियपहिया सावतगुहाविससहिया ० १ १ । इम विमशील यो
दिक इम कपिवा । सवाइय पयाइ इम तडेव पादिव माचिदक । सकाशिक १ पुविषीकादिक २ पय ३ तेक ४ पाक ५ वनसतो ६ वस ७ पय्कादि
व ८ एइना चम्य बइल विम सामाककको तिही क्का तिम इहाँ पवि कहवा ते इम-तस १ तउ २ तउ ३ पुठवि ४ अउ ५ पाउकाय ६ पकाय ६ वव
सउ ७ सकास ८ । बाव १ असउगुयादिक २ तिथिया ३ सावतयुव ४ पदिसति ८ १ ५ पसिच भत जोवाच पाय्काच जाव सज्जपज्जवाचय कयरे
कयरे जाव बहुवतव्यसाए । ७ ०इम सेमयइन् जीवने पइमने इहाँ बावत् अम्यवकी ए कहवा तव्याच पपसाच सब पर्यायेने कुव २ वकी यावत् वि
मपाचिक पुने विम पवइइम । नीवा पदेनिये क्का विम कहवा ते इम-जीवा १ पाय्क २ समवा ३ दव ४ पपसाच ५ पज्जवाचयेव ६ । बावा १

भवेत्येते समपरव्रत्यायेत्या प्रवेद्यायत्तस्यापि तेया युन्यमानत्वा तथाहि-यथा स्कन्धो द्रुमो सिद्धि स्फुण्यापर्येता अपि यथा प्रवेक्षाः सिद्धा एव सम
 यस्तस्यवर्तिनः स्वमया प्रवर्तन्ति प्रवेद्याय द्रुम्यवेति अत्रोच्यते-परमात्मना सम्बोध्यस्यैवेकात्मन स्कन्धस्य युक्तं अद्वासमयाना पुनरत्योन्मायेच्छिता
 नास्ति यतः काससमयाः प्रत्यक्षत्वे च कास्यनिकस्कन्धप्रवे च वक्तव्याः प्रत्येकवृत्तय एव तत्त्वज्ञातव्या तस्या ते ब्योभ्यनिरपक्षा चाम्बोभ्यनिरप
 दातव्या च न त वास्तवस्कन्धनिष्पादका स्मृतव्य तथा प्रवेद्यायतेति उक्तवान्-आहद्वासमयाश्च क्षिप्रुवदवृत्तस्यवर्तिनमेवं । तेसिपएषठाविदु जुग्वह
 रपसमासञ्च ॥ १ ॥ [१७००] सिद्धकषोद्व तदवयवावियज्ज्ञापयसति । इत्यतस्तृतीयमयाः कौतपएसायदवृ ॥ २ ॥ मसहपरमायूबं व्यक्रोक्तस
 वेकएउचमसिद्धा । अद्वासमयाश्चपुब प्रकोकावस्थयान्त्य ॥ ३ ॥ अद्वासमयाश्चान्ता पत्तेपत्तयकचभावेय । पत्तेयवसिद्धिर्बोद्विय तेवेककोक्तिरिवेक्का
 ॥ ४ ॥ अय द्रुम्यया प्रवेक्षा अममपुका इत्यतस्तय सुच्यत-अद्वासमयद्रुम्यया मन्तसुखत्वात् ननु कृत्रप्रदेशानाः काससमयाना काससमयाना
 च समानप्यनन्तत्वं किं कारवनामित्याकाशप्रवेक्षा अममपुकाः काससमयाश्च तदनन्तजगवर्तित इति उच्यते-एकस्या मन्ताद्यपयवसिताया साका
 शप्रवेक्षयेत्या मन्तैकप्रदक्षानुसारत स्तिमगायतमन्तीनां कस्यपनेन ताभ्योपि वेदैकप्रदक्षानुसारैर्वा कौक्षीपद्यायतमेवीविरचनना कासप्रवद्यपभोमिप्य
 दाते काससमयस्या तु सेव सेवी प्रवर्तन्ति नपुन एन सताः काससमयाः लोका जयन्तीति इह गाया-एतोवद्वपयका सकृत्तुकाकप्यएषवत

यज्वद्वध्याए जाव आउयस कम्मस्स सुवधगा विसंसाहिया सेव जंते ! जंते ! त्वि ॥ पणवीसदमस्स

पा । एतया प्रदन्त । जीवानामायुयः कर्मको कल्पनाभावत्यक्ताना यथा ध्रुवव्यवहाराया यावदायुयः कमथ अथन्यकाविद्योपापिका सावेव
 चेता २ यता ३ विवसयदिता ४ दुमपता ५ । उच्छिन्नं भते कोवाच यावयस्य कथस्य यवयाच यवधगाच । ७ एहने हेमगवन् कोवने पाउकमना पन्व
 वने पन्वत्यन माह्वाम्दि कुच २ यको यावत् विजयाधिक इवे ३ म उत्तर । यावमा जहा यद्वसत्यवाण काव पाउयस्य कथस्य यवधगा विसंसा
 दिता । इतोतस विम पन्वयाना मोचापदेविवे कक्षा भिम इहा पचि यस्य वन्तु कइवा यावत् पाउककात्मना यवन्त च विजयाधिक एतसावमी

ता । सङ्गामाश्रमस्यैव वेदविधिदेहिपल्लवं ॥ १ ॥ पादसमेर्बतस्य मिथैतकासावाकिपुननिमित्तं । मखियसुमन्तगुर्वं कासोयधस्तनायमि ॥ २ ॥ म
 बहमनसदीप सबाह्यादयपञ्चबसियाय । निपञ्चयइसमिपदो नठकासतेबसोपोवो ॥ ३ ॥ भवअभ्यो नल्लगुवाः पर्याया इत्यतद्भावनायै गाथा-
 एतोपचरतपुवा पञ्चायाचनइयदृष्टिम् । एककमिपयता अगुससुपञ्चावाचिबियति ॥ १ ॥ पञ्चविश्रुतितमश्नुते तृतीयः ॥ २५ ॥ ३ ॥
 एतीयोदृष्टे सत्यामादीना परिमाबभुस्य चतुर्थे तु परिमाबस्यैव प्रवा उच्यत इत्यत्र सम्यक्स्यास्यदभादिदुष्ट-कश्चमिस्यादि ॥ जुम्सति ॥ सञ्चा

तदृष्ट उद्देशी सम्प्रसू ॥ २५ ॥

३

॥ कदण् जते !

जुम्मा पयसता २ गीयमा ! चत्तारि जुम्मा

पयसता, तजहा-कजुम्मे जाय कलिठगे । सेकेणठेण जते ! एवं बुद्ध-चत्तारि जुम्मा पयसता, कजुम्मे

जदत्त । जदत्त । इति ॥ पञ्चविश्रुतितमश्नुतेस एतीयोदृष्ट सभास ॥ २५ ॥

नि ० नीतम । चत्तारि युग्मानि प्रसप्तानि दद्याथा-कठयुगम भावत्वंत्योभा । अथ क्षेत्रार्थेन जदत्त ! एवमुच्यत चत्तारि युग्मानि प्रसप्तानि

कञ्चना । एवं भते २ ति । तद्वति हेभमवन् इत्यादि पूर्ववत् । पञ्चमीसदमय तदथा उद्देशा सञ्चतो । ए पञ्चोसमा मतकना भोजावहया पूरो

जवा ॥ २६ ॥ १ ॥ भोजे उद्देशे संकामादिकना परिमाच कञ्चा रोवे परिमाकनाज मेद कहेवे-कश्च भते जुम्मा वं । जेतका हेमग

वत् युग्म कदती संज्ञायम्यो रात्रिविधेय कृदिने ते कञ्चा ६० प्र० उत्तर । भावमा चत्तारि जुम्मा प त० । हेगीतम चारिदुम्स प्रकथा तेकहेवे । क

उच्य आब, कदिपावे । कठयुग्म इम भावत् कळीइ एतकावने कञ्चना । सेकेणठेच भते एवं वयइ चत्तारि जुम्मा प । ते एवे एवं हेमगवन् इम कञ्चो

चारिदुग्म प्रकथा । कठयुगे जाव कदिपाये । अतदुग्म, भावत् कञ्चा ६० प्र० उत्तर । भावमा कञ्चा पठारसमसप चरयुद्देसए तहेव । इम जिम

पठारमा मतकना पोसाकददमाभविने कञ्चा तिम इवा पवि कञ्चना । कान सेतेकहेवे भावमा एवं वयइ । भावत् ते तहे एवं हेगीतम इम कञ्चा । ये

ररराच भते कइ जुम्मा प । नारकोने हेभमवन् जेतथा युग्म प्रकथा ६० प्र० उत्तर । भावमा चत्तारि जुम्मा वं त० हेगीतम चारि दुम्स प्रकथा ते क

१६

जाव कलिनुगे एवं जहा छठारसमसए वडत्युवेसए तहेव जात्र सेतेणठेण गोयमा ! एव वुसुइ-णेरइयाण
 जंते ! कहुजुम्मा पखात्ता, गोयमा ! चक्षारि जुम्मा पखात्ता, तजहा-कहुजुम्मे जात्र कलिनुगे । सेकेणठेण
 जंते ! एव वुसुइ-णेरइयाण चक्षारि जुम्मा पखात्ता, तजहा कहुजुम्मे छठो तहेव । एवं जाव याउक्काइ
 याण वणस्सइकाइयाण पुच्छा, गोयमा ! वणस्सइकाइया सिय कहुजुम्मा सिय तेयोया सिय दात्ररजुम्मा
 सिय कलिनुया । से केणठेण जत ! एवं वुसुइ-यणस्सइकाइया जात्र कलिनुगा ? गोयमा ! उववाय प

जतयुगम यावरत्थोकाः, एवं वयाहाइमज्जते वतुर्बोइइक तथेव यावत्तेनार्थेन गीतम् । एवमुच्यत-नैरयिकाया प्रवक्त । कियति युग्मा
 नि प्रवृत्तानि गीतम् । वत्तारि युग्मानि प्रवृत्तानि, तद्यथा-कतयुगम-कतयुगम यावरत्थोकाः । एवमुच्यत-नैरयिकाया वत्ता
 रि युग्मानि प्रवृत्तानि, तद्यथा-कतयुगम-कतयुगम यावरत्थोकाः । एवं यावद्वापुकायिकानां, वनस्पतिवायिकानां पुच्छा गीतम् । वनस्पतिवायिकाः स्या
 त्ततयुगमा स्यात्पूजा स्यात्पूजा । एवमुच्यते-यनस्पतिवायिका पादात्तलोका २ गीतम् । उप

पदे ! कहुजुम जाव कलिपाग । जतयुगम इम यावत् कयात्र एतदावगे कहुवा । सकवववव भत एव ववव । त स्वे पदे भगवन् इम कहुवा । केरइ
 याव वत्तारि जुम्मा पं त । नारकीने चार युगम प्रवृत्ता ते कहेवे । कहुजुम पहा तहेव । जतयुगम यावत् कयात्र इत्यादि च व तिमल वववा ते इम,
 जे व केरइकाववव वववारेव वववोरमाका २ वचपयववविवा तेव केरइया कहुवत्थोकावि । एव जाव वीउकाइकाव । इम यावत् वाउकाविकने ए
 तदावगे कहुवा । ववववववववव वुच्छा । वनस्पतीकाविकना प्रवृत्तीवा कतर । गायमा ववववववववव विसवववववव सिय तेयाया सिय दावरजया
 मिय कलिपाया । जमेतम वनस्पतीकाविक कदाचित् जतयुगम वव कदाचित् भयाज एवे कदाचित् वापरयुगम पुवे कदाचित् कयात्र जवे । सेवेववव
 भते पवववव । ते स्वे पदे भगवन् इम कहुवा । ववववववववव जाव कलिपागा । वनस्पतीकाविक कदाचित् वतयुगम पुवे इम यावत् कदाचित् कयात्र

गदल्या द्रागोनिप्रयाः ॥ नरदयाप्रभते । कलियुगे स्यादो ॥ छो तद्वति ॥ सपार्थः--यस्य भेदया बहुलपण्य सवकारं सवहीरमाका २ यस्य पञ्चवर्गिया तस्य नरदया कञ्जुम स्यादि रिति, धनस्पतिनायकसूत्र ॥ उववायपुष्टयति ॥ यद्यपि धनस्पतिकार्यका अममत्वेन स्वभावा रुह तयुग्मा एव प्राप्नुयन्ति तथापि मत्स्यारण्य एकादिगीबानां तदीत्यादमङ्गीकृत्य तयो बहुलपत्वमयीगपयान प्रवतीत्युच्यते सद्वतमामप्यङ्गीकृत्य स्या

शुचि से तेणठेणं तचेय । वेइदियाण जहा णेरुहयाण । एव जाव वेमाणियाण । सिद्धाण जहा वणस्सइका इयाण । कइयिहाण जेने । सवुदइया पयासा २ गोयमा । ठव्विहा सवुदइया पयासा, तजहा धम्मत्थिकाए अहम्मत्थिकाए जाव अरुसमए । धम्मत्थिकाएण जेतं । ववुठयाए कि कञ्जुमे जाव कलिउए ? गोय पात प्रतीत्य तत्तनार्चन तथेय । द्विचित्रयाणा यथा निरयिकाकां । एव यावद्वैमानिकानाम् । चिद्वाना यथा वनस्पतिकायिकाना । कतिविधा नि प्रदत्त । सवद्रव्याणि प्रप्राप्तानि २ गौतम । पशुविधानि सवद्रव्याणि, प्रप्राप्तानि, तद्यथा-धर्मस्तिकायमयमोस्तिकाय याव द्वावसमयः ।

१। २ प्र उत्तर । यासमा जववाठ उरुह सतवत्तव तयव । वेमोतम, उपपात । पायदोने यद्यपि वनस्पतोवायिक पल्लपणे समावबको वृत्तवम १। ३ उव तज्यापि मज्जतरवको एकादि कोवना तिहा उत्याठ पओवार करोने तेजने चारि कयपओ समकाण न इव तेमाटे कइवे उरुत्तन यओवार करोने ते इहा विवन्ना न कोवो । वेइदिकावे जहा करवाचं पव जाव वेमावियाचं । वरग्वी भारकोनोपरे कइया इम यावद् वेमानिकमम कइया । निदाचं जहा वनस्पदकाइयाचं । निवम जिम वनस्पतोवायिकने कइया तिम कइयो । कइवियाचं भते सवदइका प । कोरसेभेरे वेभयवम सवद्रव्य प्रक व्या २ प्र उत्तर । आयमा कविहा मज्जवन्ना पत्त । जगोतम जएमेद मज्जवन्ना प्रदइया ते कवेवे । धम्मत्थिकाए पवप्पट्टिकाए जाव पहासमए । धर्मोत्तिवाए पवर्मोत्तिवाए यावन् यन्ने पाकायाप्पिकाव' पवप्पट्टिकाव कोवाप्पिकाव पहासमय ३ । धम्मत्थिकाएणं भते उरुत्तनयाए वि कइवये जा व कविपाए । धर्मोत्तिवाए वेमववन्नु इव्याविकपरे च्च कञ्जुमम भुवे पवना यावत् कइयाच भुवे एतसाङ्गे प्रपल्लम कइवो उत्तर । यायमा या कव

मा । जो करजुम्मे जो तयोगे जो दावरजुम्मे कलिठगे एव अहम्मत्थिकाएवि । एव अगासत्थिकाएवि । जीवत्थिकाएण पुच्छा, गोयमा ! करजुम्मे जो तयोए जो दावरजुम्मे जो कलिठए पांगलत्थिकाएण पुच्छा, गोयमा । सिय करजुम्मे जाय सिय कलिठगे । अद्दासमए जहा जीवत्थिकाए । धम्मत्थिकाएण नत ! पदेसठपाए कि करजुम्मे पुच्छा, गोयमा ! करजुम्मे जो तयोए जो दावरजुम्मे जो कलिठए एव जाय

सर्मादिवायी नदम् । इवाधतया कि इत्युम् (प्रवृत्ति) यावत्स्थोषाः । गीतम् । नोक्तपुम् नो ज्योनाः नोद्वापर्युम् कल्याणाः । ए
वमभमगतिवायोपि । यवमावाडातिवायोपि । जीवातिवायोपि । गीतम् । इत्युम् नो ज्योना नो हुपर्युम् नो कल्याणा । पुद्गला
तिवायोपि । गीतम् । इत्युम् नो ज्योना नो हुपर्युम् नो कल्याणा । पुद्गला
तिवायोपि । गीतम् । इत्युम् नो ज्योना नो हुपर्युम् नो कल्याणा । पुद्गला

[illegible]

देतुं कृतं नैव न विवक्षितं । अथ कृतयुष्मादिभि रेव राक्षिभि द्रव्याणां प्ररूपकायेदमाह-कतिविद्वाहं प्रते । सवृत्तेत्यादि ॥ तत्र कतिवि
 पानि कतिस्त्रयावानि कानो तस्ये ॥ धर्मस्त्विकाएवं प्रते । इत्यादौ कसियोगेति ॥ एकत्वा दुर्मास्त्रिकापस्य षतुष्कापहाराभावेनैकस्यैवा वस्या
 ना त्वस्योत्र यथाहाविति ॥ जीवत्वीत्यादि ॥ जीवद्रव्याणा भवस्थितानमत्वा तत्कृतयुष्मतेव ॥ योगस्त्विकाएत्यादि ॥ पुद्गलास्त्रिकायस्यानन्तजेद
 त्वपि सङ्घातनद्रव्यावमत्वा घातुविष्यमथयं सङ्घासमपानां स्वतीताभानताभा भवस्थितानमत्वेन कृतयुग्मत्वं मतस्वाह-सङ्घासमए वशा जीवन्त्य
 जायति ॥ उक्त्वा द्रव्यायता उच प्रदेष्टापता तपामेवाच्यत-धर्मत्वोत्यादि ॥ सर्वस्वपि द्रव्यादि कृतयुग्माभि प्रदेष्टाव्यतया उक्त्वित्वा सङ्घासमदे
 शत्वादेवस्वित्ताऽनन्तप्रदेष्टावहेति अयेतया मेवास्त्वत्वंतुत्वमुच्यते-एणस्त्विकमित्यादि ॥ अहा बहुवचस्यकार्यसि ॥ यथा प्रज्ञापनावृत्तीययदे
 तदेव नत्वतो धर्मास्त्रिकायादय स्वयो द्रव्यायतया तुत्वा एकेकद्रव्यरूपत्वा तदन्यापयया चारये जीवास्त्रिकाय ज्ञतो नन्तमुक्तो जीवद्रव्याका, नन
 नात्वादेव-पुद्गलास्त्रिकायादुक्तमया प्रदेष्टावचिन्ताया त्वाद्यौप्रत्येकमवस्थयदेष्टत्वं तुत्वा तदव्यप्य कोक्तौ च जीवपुद्गलादुक्तमयाकाङ्क्षास्त्रिका
 यास्तु क्तमवा उक्तमुक्ता इत्यादि, अथ द्रव्यास्वेव ज्ञेयायेवया कृतयुग्माविभि प्ररूपयकाह-धर्मस्त्विकाएत्यादि ॥ अत्रवेक्यएवोपादेति ॥ अत्र
 कृतयु सोकाकायमद्वैते द्वववाही कौ सोकाकाङ्क्षमाकत्वा त्स्यति ॥ अत्रानुमपएवोपादति ॥ सोकास्यावस्थितारवृत्त्यप्रदेष्टत्वेन कृतयुग्मप्रदेष्टत्वा

अथासमए । एणसिण ज्ञते ! धर्मस्त्रिकाए अहर्मस्त्रिकाय जाव अथासमयाण दष्टथाए एणसिण अण्णा
 यज्ज जाय यज्जयससयाए तदेय णिरवसस । धर्मस्त्रिकाएण ज्ञते । कि तुगादे अणोगादे ? गोयमा !

युग्मपृष्ठा नीतम । कृतयुग्म नो ध्योजा नोद्गापरयुग्मं नो कस्योजा एव यावदद्रवसमयः । एतयां प्र० । धर्मास्त्रिकायाधर्मास्त्रिकाय (प्रच्यति)
 मनचार इत्य कृतयुग्म इवे प्रदयादपवे करो पवस्वित्तवे धर्मस्वित्तप्रदय पवस्वित्तो इम वायत् पहासमसकगी कृत्वा । एणस्त्रिकं भते धर्मास्त्रिकाए पवस्व
 त्रिकाय जाव पहासमसाव इत्यइयाए । एवमे इममद्वैतधर्मास्त्रिकाव पवस्वोस्त्रिकाव पवस्वोस्त्रिकाव पवस्वोस्त्रिकाव इत्यादि । इणस्त्रिक पयाव

ટંગાટે નો ઈંગીગાટે ! જહ ટંગાટે કિ સલેજપણસોગાટે ઈજતપણસોગાટે ? ગોય
 મા ! નો સલેજપણસોગાટે ઈજતપણસોગાટે નો ઈજતપણસોગાટે ! જહ ઈજતપણસોગાટે કિ કર
 જુમ્મપણસોગાટે પુચ્છા, ગોયમા ! કરજુમ્મપણસોગાટે નો તેયોગે નો ટાવરજુમ્મે નો કલિછંગપણસોગાટે

માયરડુઅમયાની (મપ્પે) દ્રવ્યાપતયા વતપાયસ્વાવપુલ્લ યથા યુવલ્લથતાયો સયેવ વિરલ્લેપં । ધર્માસ્તિકાયો જલ્લ । કિમયમાહોમવ
 ગાઠ ! ગૌતમ ! સલગાઠા નો સ્થાવગાઠ ! યદ્યવગાઠ ! કિં સદ્ધેયમવદ્ધાવગાઠા ડમ્મુયપદ્ધાવગાઠા ડમ્મુયપદ્ધાવગાઠા ? ગૌતમ ! નો સદ્ધેય
 મદ્માવગાઠો ડમ્મુયપદ્ધાવગાઠા નો ડમ્મુયપદ્ધાવગાઠ ! યદ્યમ્મુયપદ્ધાવગાઠ ! કિ કલ્પયુગ્મમદ્ધાવગાઠ ! પુચ્છા, ગૌતમ ! કલ્પયુગ્મમદ્ધા

પૂમ ધદ્ધા કલ્પલ્લમયાવ તદ્દેવ વિરલ્લેપં । યદ્ધમા અન્ન કલ્લ કિમ વલ્લથના પોલા વલ્લથવિયે કલ્લ તિમ કલ્લથા તે રમ—ધર્માસ્તિકાયાદિક નો
 નરે દ્રવ્યાવલ્લેપરો મરોણા દલ્લેવ દ્વલ્લકપ વલ્લલ્લેકો તદ્ધ વનરનો વલ્લથાવ લાલા તેલ્લેકો બોલ્લલ્લિલાય વલ્લથાવો બોલ દ્વલ્લમા વલ્લથવર્વા મોટે
 તેલ્લેકા પુલ્લપાત્તિકાવ વનરતગુર્વો તેલ્લેકો વલ્લલ્લમલ વનરતગુર્વો સમલ્લપે કલ્લથા ! ધર્માસ્તિકાવલ્લેપ મ્હે કિ વાગાટે વલ્લગાઠ ! ધર્માસ્તિકાવ લ્લમલ
 નૂલ્લ વલ્લથાઈ રલ્લથા વલ્લથાઈ ત્થો ર મં. કલ્લર ! માયમા વામાઈ વા વલ્લગાટે ! જેગૌતમ વલ્લથાઈયે વલ્લિ વલ્લથાઈ ત્થો ! જદ્ધ વાગાઠ કિ વા
 વલ્લથવલ્લમાઈ વલ્લથવલ્લથમાગાઠ વલ્લથવલ્લથમાઈ ! જા વલ્લથાઈ રલ્લથા વા લ્લ સલ્લથાતવલ્લેગ વલ્લથાઈયે વલ્લથા વલ્લથાતવલ્લેગ વલ્લથાઈ વલ્લથા
 વમાઈયે ર મં. કલ્લર ! મોલમા વા મલ્લેજવલ્લમાગાઠ અલ્લેજવલ્લમાગાઠ વા વલ્લથવલ્લમાગાઠ ! જેગૌતમ ત્થો સંલ્લથાત વલ્લથાઈ વલ્લથાઈ વલ્લથાઈ
 લ્લમાઈયે વલ્લથવલ્લથમાગાઠ ત્થો ધર્માસ્તિકાવલ્લેપ વલ્લથાઈયે વલ્લથાઈયે વલ્લથાઈયે વલ્લથાઈયે ! જ—વલ્લેજવલ્લમાગાઠ કિ ક
 લ્લમાઈયે વલ્લથવલ્લથમાગાઠ ત્થો ! જા વલ્લથાઈયે વલ્લથાઈયે તા લ્લ સલ્લથાતવલ્લેગ વલ્લથાઈયે વલ્લથાઈયે વલ્લથાઈયે વલ્લથાઈયે
 ત્થ વા લલ્લિપાન વલ્લથાઈ ! જેગૌતમ વલ્લથાઈયે લાલ્લે વલ્લથાઈયે વલ્લથાઈયે વલ્લથાઈયે વલ્લથાઈયે વલ્લથાઈયે વલ્લથાઈયે વલ્લથાઈયે વલ્લથાઈયે

नोकात्राशमभाषत्वेन च पर्मास्तिज्ञायास्यापि कृतयुग्मत्वेन एव सर्वास्तिज्ञायानां लोकावगाहत्वा तेषां नवरमाकाशास्तिज्ञायस्यावस्थितान्नप्रदं
 शान्तं दाम्भावगाहत्वात् कृतयुग्मप्रदस्यावगाहता ऽद्वासमयस्य वा वस्थिताभ्युपगमप्रदस्यात्मकमभ्युपेक्षावगाहत्वादिति अवगाहप्रस्तावादिदमाह-
 रमावस्थित्यादि च अप्य कृतयुग्मादिति एव जीवादीनि पट्टिभातिपदाम्यकत्वाप्युपस्थाप्या निरूपयन्माह-जीवेकमित्यादि ॥ इत्यात्यतया एको जीव

एव शुद्धस्मृत्यिकाण्यि । एवं आगासत्यिकाए पांगालत्यिकाए अथासमए एवचैव । इमीसे
 ण जंते ! रयणप्पन्नापुट्ठवी किं तुंगाढा अणोगाढा जहेव चम्मत्यिकाए एव जाव अहे सत्तमा । सोहम्मसे
 एवचैव । एन जाव इसिप्पन्नारा पुट्ठवी । जीवेण जंते । ट्ठुठयाए किं कज्जुमो पुच्छा, गीयमा । णो करु

यकाढा नो ओक्कप्रदद्यायगाढो नोद्वापरमो नोक्कस्योत्रप्रदद्यावगाढ । एवमपमोस्तिज्ञायोपि । एवमाकाशास्तिज्ञायोपि । जीवास्तिज्ञायः पुट्ठ
 साल्लिज्ञायो ऽद्वासमय एव चैव । इय मदत्त । रत्तमाणा पुचिदी किमवगाढानवगाढा यथैव पर्मास्तिज्ञायः एव यावद्वचः सत्तमा । सीचमे
 एव चैव । एय यावदीवरमाम्मारा पुचिदी । जीवो मदत्त । इत्यायेतया किं कृतयुग्मएव्वा नीतम । नोक्तयुग्म नो ओक्का नोद्वापरयुग्म

वा। कायप्रदेय प्रमावपये करो कृतयुग्मपयोत्र इवे मही ध्यात्र मही हापरकुम्भ मही कल्पाव प्रदेयावगाढ । एव अहक्यास्तिज्ञाएपि एव आगासस्तिज्ञाए
 ओक्कस्तिज्ञाए पादकस्तिज्ञाए पद्दायमए एवचैव । इय पर्मास्तिज्ञावने त्रिवे पवि कइवा इम आकायास्तिज्ञावने पवि कइवा लोवास्तिज्ञाय पुव्वा
 दित्ताव पद्दाममव २ एतेन पवि इमत्र कइवा पद्दासमवने अवस्सिण एसस्येण प्रदेयावत्त मनुप्यचव अवगाहि पची यदी । इमोस च मते रत्तव
 कमा पुट्ठवी किं पापाढा पयोगाढा जहेव चण्णस्तिज्ञा ॥ त्रिवे पवगाहि प्रप्तावदीन कइवे-एव विमवमम् रत्तमाणा पुचिदी एव पवगाढहे पव
 वा पवगाढ महीहे इत्यादि त्रिमकोत्र-पर्मास्तिज्ञावने कइवा त्रिमदीत्र इहा पवि कइवा । एव जाव पवेसत्तमाए आइयो एवचैव एव जाव इ
 सिप्पन्मारा पुट्ठवी । इम योवत्त ओवे ज्ञानेयो पविदीपत्ती कइवो पमनेविदे इमदीव कइवो इम वापत्त इवाम्माणा पुचिदीवने कइवा त्रिवे कृतयुग्मा

ने ॥ श्रीवर्णमस्यानि ॥ श्रीवर्णमे पशुषु ककुभुभति ॥ पशुप्लुतत्वा दयस्विनत्वात् जीवप्रदेक्षाना जीवप्रदेक्षाना चतुरस्र एव जीवप्रदेक्षाना ॥ सरीसृपसु पशु
से त्यादि ॥ चीदरिखादिदरीरप्रदेक्षाना मनन्तत्वापि शयानवियोगधनत्वा द्युगपचतुर्वेचता स्यात् ॥ जीयाशमित्यादि ॥ मुपादयेन वि विहा

सिय करजुम्मा जाय सिय कलिहंगा । विहाणादेसेण णो करजुम्मा णो सेयोगा णो ठायरजुम्मा कलिहंगा एव जाय सिद्धा । जीवेण नत्ते ! पदेसठयाए किं करजुम्मा पुब्बा , गोयमा । जीवपदेसे पदुच्च करजुम्मे णातेनंगे णो ठायरजुम्मे णो कलिहंगा । सरीरपदेसे पदुच्च सिय करजुम्मे जाव सिय कलिहंगा । एव

ठपादेन स्वार्थयुग्मा यावत्स्वाकस्वोच्चाः । विधानादञ्च नो कृतयुग्मा नो ज्योत्वा नाद्वापरयुग्माः कस्योच्चा एव यावत्स्विद्धाः । लोभो
 नदत्त । प्रदद्याचतया किं कृतयुग्मपृष्ठा गीतम् । जीवप्रदेन प्रतीत्य कृतयुग्म नो ज्योत्वा नोद्वापरयुग्म नाकस्वोच्चाः । अरीरप्रदेन प्रतीत्य
 स्वार्थयुग्म यावत्स्वाकस्वोच्चाः । एव यावद्वैयानिकः । विद्वो प्रदत्त । प्रदेद्याचतया वि कृतयुग्मपृष्ठा, नीचम् । कृतयुग्म नो ज्योत्वा नो

गम इ म उत्तर । पाश्चाद्वेचं शिरःकण्ठस्था जाय सिय कङ्किपागा । ऐमीयम सामाग्यबन्धो समयारै परिगबना करताइको कदाचित् कृतवृत्तम च
 नृत्त पपङ्गरेकरो चार मेव रई तेमाटे इस प्रावत् कस्याजकम बहवा । विहायादेसेव ना कळजुन्ना वो तेबागा वा ठावरवन्ना कनिधामा इव जा
 द मिहा । बिधानादेमैकरो नको कतपगम नको भ्याज नही हापरदुग्गम कहीव इवे कळपेकरो एवपचाबन्धो इस मावत् सिद्धमे कहवा । जोवेक म
 ते पदेकइपाए बिं बडबन्ना पन्ना । जोइ ऐमगवन् प्रदेयाहपवे करो खू नृतयुग्गमे इ म० उत्तर । मावमा जोवपदेसे पङ्क बळजुमे वा तेथोमे वा
 दावरजन्मे वा कनिपाए । ऐमीतम जोव प्रदेयपात्रबोने नृतवगमहे पङ्कपात पचाबन्धो तथा पवक्षित पचाबन्धो जोवप्रदेयेने चार यवहोख जोवप्रदेय
 को नको भ्याज नको हापर दुग्गम नको कळगाव । शरीरपदेने पङ्क पिय कळजन्मे जाय सिय कङ्किपामे इव जाय बमाबिए । शरीरप्रदेय पात्रबोने
 कदाचित् नृतयुग्गम चोसारिवादिह शरीरप्रदेयेने यमगतपवे हते पवि सबाग विभाग यमबन्धो समवासे पदुर्वैवपको इवे तेमाटे कदाचित् नृतवृत्तम

बादेवेति कृतजुम्भति ॥ समस्तजीवानां प्रवेशा समस्तत्वा दवस्थितत्वा द एवेकस्य प्रवेशा कथङ्कतत्वा दवस्थितत्वा द चतुरया एव क्षरीरप्रद
प्रापद्यात्तोपादक्षन सर्वजीवक्षरीरप्रक्षणा मनुष्यपक्षानुर्विषमनत्वेपि तेषा सङ्कतप्रभावेना भवस्थितत्वात् ॥ विहावावसेव कळशुभाथीत्या
दि ॥ विधानादसंज्ञेनैवजीवक्षरीरस्य प्रक्षयकमार्या युगपदातुर्विष्य भवति यतः कस्यापि जीवक्षरीरस्य कृतपुम्भप्रवेशा कस्यापि श्रोत्रप्रवेश

जाय येमाणि ॥ सिद्धेण ज्ञते ! पदेसठयाए कि कळजुम्मे पुच्छा, गीयमा ! कळजुम्मे जो तेठगे जो दावर
जुम्मे जो कळिठगे ! जीवाण जते ! पदेसठयाए कि कळजुम्मा पुच्छा, गीयमा ! जीवपदेसे पळुच्च ठंघादे
सेणवि विहाणादेसेणवि कळजुम्मा जो तेठगा जो दावरजुम्मा जो कळिठगा ! सरारपदेस पळुच्च ठंघादे

द्वारपरपुम्भ नोवसोवाः । जीवा नदत्त । प्रक्षयापतया विं कृतपुम्माः पुच्छा नीतस । जीवप्रदक्षं प्रतीत्योपादक्षन स्यात्कृतपुम्मा यावत्स्यात्सोवका । विधाभादेसोन कृतपुम्मा ए
मुम्मा नो श्रोत्रा नोद्वारपरपुम्मा नोवस्योवठः । क्षरीरप्रदेशं प्रतीत्योपादक्षन स्यात्कृतपुम्मा यावत्स्यात्सोवका । विधाभादेसोन कृतपुम्मा ए

इत्यादि यावत् कदापि कदाचिद इव कावय वैमानिक इति कथय । विदुषं भूत पदेसठयाए वि कळजुम्मे पुच्छा । विदु इममभन प्रक्षयापदेसू कृत
जुम्भ इत्यादि प्रश्न उत्तर । गायमा कळजुम्मे जी तथामे वा दावरजुम्भ जी कळिथाये । हेनोतम कृतपुम्भ इवे नहो श्वाक नहो वापररगम नहो कदा
न ॥ पदवत्ते कथंवे—जीवाच भते पदेसठयाए विं कळजुम्मा पुच्छा । जीव इममभन कृतपुम्भे करो सू कृतपुम्भ १० प्र० उत्तर । मोवमा जी
पददेसे पत्त्य पावादेसेवि विहावादेसेवि कळजुम्मा वा तेषामा वादावरकया वाकविधामा । हेनोतम जीवप्रदेश यावदीति सामान्यको पवि नेद
पचारित्री पवि ते वेक भेदेकरो कृतपुम्भ इवे समस्त जीवमा प्रक्षेयने धनगतपदा नहो तदा एवम कायना प्रदेगन प्रस
प्रातपदा नहो वाददेव येव इवे तेम टे नहो श्वाक नहो वापरजुम्भ नहो कळजुम्मा । सरोरपदेसं पत्त्य पावादेसेवि सिय कळजुम्मा काव पिय कळि
पागा । यरीरप्रदेशं प्रते पाचकोन सामान्यको सर्वजीवप्रक्षेयने समवासे चतुर्विधपदी धनगतपदेसे ते पवि तेहीने सवातभेद भावेकरो धनवस्थितप

सेण सिय करुजुम्मा जाय सिय कलिउंगा । विहाणादेसेण करुजुम्मायि जाव कलिउंगावि । एव णेरइयायि,
 एवं जाय येमाजिया । सिद्धानं जेतं ! पुच्छा, गोयमा ! तथादेसेणवि विहाणादेसेणवि करुजुम्मा णो ते
 उमा णो दायरजुम्मा णो कलिउंगा । जीवेण जेतं ! किं करुजुम्मापदेसोगाढे पुच्छा, गोयमा ! सिय करु
 जुम्मापदेसोगाढे जाय सिय कलिउंगपदेसोगाढे एव जाव सिद्धे । जीत्राण जेतं ! किं करुजुम्मापदेसोगाढे

पि पावरबल्लोउकोपि । एव नेरयिका कपि एवं यावद्वैमानिका । सिद्धानां प्रदत्त । पुच्छा नीतम । सोपादेसेनापि विधानादेसेनापि इत
 युग्मा मो क्रोडा मो दायरजुम्मा मो बल्लोउका । लीलो प्रदत्त । किं इतपुम्माप्रदत्तावपाका पुच्छा नीतम । स्मात्कृतपुम्माप्रदत्तावपाका यो
 रम्यात्कस्योकाप्रदत्तावपाक एवं यावत्सिद्धि । लीला प्रदत्त । किं इतपुम्माप्रदत्तावपाका पुच्छा, नीतम । सोपादेसेन इतपुम्माप्रदत्तावपाका
 यावको बहापित् भूतसुग्म यावत् बहापित् बल्लोउका । विहाणादेसेन बल्लोउकावि जाव बहिषोपायि । विधानादेसेन एवैवकोव ग्रोरेनाप्रदे
 य यवमानेविने प्रदत्तना शतविषयको हुवे लज्जको कोईएव लोव ग्रोरेले भूतसुग्मपको हुवे काइएव लोवग्रोरेले ग्राज ग्रोरेपको हुवे काईएव
 लोव ग्रोरेले दायरजुम्मा प्रदत्तपको हुवे काइएव लोव ग्रोरेले बल्लोउकाप्रदत्तपको हुवे । एवं नेरइयायि एवं जाव नेमावपा । इय भारको पयि व
 इवा इम वागत् वैमानिक लम । सिद्धानं जेतं पुच्छा । विह भुल्ले इमगवत् १ म उत्तर । मायमा पावादेखवि विहाणादेसेवि । देवीतम का
 मायवको पयि तथा भेदको पयि । बल्लोउका को तेषाया भावावरकथा पाकविधाना । भूतसुग्म हुवे, लोव ग्राज लोव दायरजुम्मा लोव बल्लोउका
 भावना पठिनीपर लज्जको, डिने सेरवको लोवादि तिमहीव लहेले—लोवच भेतं किं बल्लोउकाप्रदत्तायाठ पुच्छा । लोव इमगवत् किं भूतसुग्म म
 नेमावमाठहे १ म उत्तर । मायमा यिय बल्लोउकाप्रदत्तायाठ जाव सिय बहिषोपायप्रदत्तायाठ एवं जाव सिद्धे । देवीतम योवारिकादि ग्रोरेनि
 विविच वरवाह पशवको चार इत्यादि मेवपकोदे एवलोमाटेन लहेले—बहापित् भूतसुग्मप्रदत्तावपाक यावत् बहापित् बल्लोउकाप्रदत्तावपाक व

तेत्येवमादिति, अथ चेद्वती जीवादि तत्वेवाह-जीवेष्वभिन्नादि ॥ जीवैरिर्काद्विद्यरीराको विवित्रावगाहत्वा बहुपुरयाविस्वमस्तीत्यत्र पृथक्-
 सियकञ्जुस्तेत्यादि ॥ जीवाहं ज्ञते । इत्यादि ॥ समस्तजीवि रयणाह्वानं प्रवेद्याना मऽशङ्कतत्वा दवस्थितत्वा बहुपुरयेतैवेत्योपादेशान कृतयुग्मप्रदे-
 द्यावगाहः विद्यानादेष्टव तु विवित्रत्वा हृदयभाङ्गनाया युगपत्सुर्विधा सो नारथाः पुन रोपतो विवित्रपरिचमत्वेन विवित्रस्यरीरप्रमायत्वेन

पुच्छा, गोयमा ! ठंघादेसेण कळजुम्मपदेसोगाढा जो तेठंगा जो दाथर जो कळिठंगा । विहाणादेसेण
 कळजुम्मपदेसोगाढावि जाव कळिठंगपदेसोगाढावि । जेरइयाण पुच्छा, गोयमा ! ठंघादेसेण सिय कळ
 जुम्मपदेसोगाढावि जाव सिय कळिठंगपदेसोगाढावि । विहाणादेसेण कळजुम्मपदेसोगाढावि जाव सिय

तो श्रोता मोहगपरा मोहस्वीकृतः । विद्यानादेक्ष्म कृतयुग्मप्रदस्यावगाढा अपि यावत्कल्पोकाप्रवेद्यावगाढा अपि । नैरयिकावां पुच्छा, नीति
 न । जोपादेसेण स्वरकृतयुग्मप्रदस्यावगाढा अपि यावत्कल्पोकाप्रवेद्यावगाढा अपि । विद्यानादेक्ष्म कृतयुग्मप्रदस्यावगाढा अपि याव

तत्वावसे बहवा इम बाधत् विवक्तये बहवा । जोपाय मत वि बहवकपदस्याभाठ पुच्छा । जोय इमयंयत् जू कृतपुरमप्रदेयान्मसाठहे इत्यादि बहुव
 चने म० उत्तर । गायमा पाचादेसेचं कळजुम्मपदस्याभाठा चोतीयाया बादाबर वा कळिठंगा । हेमौतम साभास्य प्रकारकरो ज्ञतयुग्म प्रदेयान्मसाठ
 हुवे धमक्य जोदे पयनाठप्रदेयेन पयल्यातयवा बळी बार मयबोव हुवे तेमाठ नहो ग्वाव नहो शारयुग्म नहो वस्याव । विहाणादेसेचं कळजुम्म
 पदेसोगाढावि जाव कळिधायपदेसोगाढावि बेरठाव पुच्छा । विद्यानादेसेकरो तहजो यवगाहना विवित्रपवा यक्षो चारेरेभेदे न हुवे तेबोव न
 ये—कृतयुग्मप्रदेयान्मसाठ पवि इम बाधत् कळिठंगप्रदेयान्मसाठ पवि हुवे । बेरठयाव पुच्छा । पुवकत्वे नारकोजो प्रयुकोधा उत्तर । गोयमा पाचा
 देसेचं सिय कळजुम्मपदेसोगाढावि जाव सिय कळिधायपदेसोगाढावि । हेमौतम साभान्मपये विवित्रपरिचामपयेकरो विवित्र मरोरप्रमावे करो वि
 विध पयमादे प्रदयमंमाच यक्षी समकाय नहोपचे करो चारेर कदापिप हुवे कदापिप कृतयुग्म प्रदेयान्मसाठ इम बाधत् कळ्यावप्रदयान्मसाठ हुवे । वि

विचित्रावगाइमरेशुपरिमायवत्ता दयौनपद्योन बहुविंवा अपि, विधानतः शु विचित्रावगाइमरेशु विंवा सो अवस्ति ॥ एव एषिवि
यसिद्विद्वत्ता धते किति ॥ अमुरादपी नारकवद्वक्या इत्यर्थः, तत्रोपतः सो कृतयुग्मादयो उपोन्नपद्यान विधानतः शु युगपद्वैते ॥ विद्वता एभि
दियाय ब्रह्म बीजतो ॥ विद्वता एवेन्द्रिया य यथा जीवा स्वया वाच्या सोबोपतः कृतयुग्माएव विधानतः शु युगप बहुविंवा अपि, युष्मिन्सम्य

कालिउगपवेसोगादावि । एवं एगिविपयवत्ता जाय वेमापिया सिद्धा । एगिवियाय अहा जीवा । जीवेण जते !
कि कळजुमसमयठितीए पुच्छा, गोयमा ! कळजुमसमयठितीए जो तेत्तेगे जो दायर जो कालिउगसमय
ठितीए । गेरइएण पुच्छा, गोयमा ! सिय कळजुमसमयठितीए जाव सिय कालिउगसमयठितीए एव जाव

रस्तरस्तरस्योक्तः प्रदेयावगादा अपि । एवमेकैन्द्रियवत्ता यावद्वैपानिका सिद्धा । एवेन्द्रियाय यथा जीवा । जीवो अवस्ति । कि कृतयुग्मसम
यस्तिविका पुच्छा गोयमा । कृतयुग्मसमयस्तिविको जो बोधा मोदुपर ० नोक्तस्योक्तसमयस्तिविका । नैरपिकपुच्छा, गोयमा । स्यात्कृतयुग्म

हावादेवैव कळजुमपदेयावगादावि जाव सिय कलिपामपदेयावगादावि । विधानतः शु युगप जोव हुवे तेमाटे कृतयुग्मप्रदायवगाड पदि बुव इम या
नर कदाविए कळराजपदेयावगाड पदि बुवे । एव एगिविद्वत्ता जाव वेमापिया सिद्धा । इम एवेन्द्रिय वस्तिनि यावत् वेमानिच सिद्धवसे कळवो । ए
विदिवाय कळवो बोधा । एवेन्द्रो विम जीव कळा तिज कळवा, विवे कलिपामजीने कळेवै—बोदेवै सो वि कळवय समवर्द्धिए पुच्छा । जीव देस
मयन् ए कृतयुग्म समयस्तिविका १ २० उत्तर । मायमा कळजुमसमवर्द्धिए पातेपामे पादापर पाकविपोंव समवर्द्धिए । वेयोतम कृतयुग्म समय
स्तिविका हुवे जेमाट पतीत समानत कळमान कळनेविदे जोरवै तेमाटे सबकासनेविदे जोरवै तेमाटे सर्वकासने पनत्त समदायव पचोवको जेव
नोन नको तेहोव कळेवै—नको नकाव नको दापरयम नको कळवाय समवर्द्धिए । नैरयाव पुच्छा । नैरकोमा प्रत्यक्षीया उत्तर । गोदमा सिद्ध
कळजुमसमवर्द्धिए जाव सिद्ध कलिपामपदेयावगादावि एवं जाव वेमापिए सिद्धे कळा बोये । वेयोतम नारकादिक तो विपिक-समवर्द्धिकति कपचोवको

त्रापि प्राग्वत्, यद्यपि त्विमात्रस्य जीवादि सद्यैव प्रकल्प्यते-जीवेतिभित्यादि ॥ तत्रातीतामागतवत्तमावकाशस्य जीवास्तीति सर्वत्राया अनन्तसमयात्मकत्वा दवस्थितत्वाद्वा सौ कृतयुगसमयस्थितिक एव, आरम्भादिस्तु-विचित्रसमयस्थितिकत्वा त्वादावि वस्तुरयः कदाचि दन्यत्नितपयतीति ॥ जीवावभित्यादि ॥ यदुल्ले जीवा उच्यते विधानतया वस्तुरयसमयस्थितिका एव अनाद्यनन्तत्वेना न्नसमयस्थितिकत्वा तपो मारकादयः पु

धेमाणिपु सिद्धे जहा जीवे । जीवाणं नते ! पुच्छा, गोयमा ! रुधादेमणचि त्रिहाणादेसंणचि ककुजुम्म समयठितीया णो तटंगा णो दावरजुम्मसमयठितीया णो कलितंगा । णेरुद्धयाण पुच्छा, गोयमा । रुद्धा देसण सिय ककुजुम्मसमयठितीयाचि जाव सिय कलितंगसमयठितीयाचि । त्रिहाणादेमण ककुजुम्मसमय

समयस्थितिको यावत्स्यात्कल्प्योक्त समयस्थितिक एव यावद्वैमानिक सिद्धो यथा जीवः । जीवाना जहन्त । पुच्छा गीतम । याथाद्वेयनापि विधानादेमोमापि कृतयुगसमयस्थितिका, नो म्योक्ताः । लोहपुपरपुग्मसमयस्थितिका भोकरपाकाः । नैरपिपाकां पुच्छा गीतम । ओपादे

कटाचित् बार यवररु के कटाचित् तोन यवररु कटाचित् एव यवररु तेमाट चारे । कट्टवा इम यावत् वेमानकसग कट्टवा सि ह्कोमो पर कट्टवा कट्टले कट्टले । लोभाकमते पण्डा । लोव इमयान् १०५ उत्तर । गायमा पावाइसवदि विहावाइसेवदि ककुजुम्मसमयठितीया या तचमा भाइइरकुग्मसमयठितीयाः या कलिपागा । वेधोतम सामाक्यको विधानाउये करो कृतयुग समयस्थितिक इवे चारमय समवस्थितिक हो क चनादि पण्णपके करो अनन्तसमय स्थितिकयथां कको तेइने पचि नहो शवाळ नहो हापरयुम्म समयस्थितिक नहो कल्याण समयस्थितिक । वि रायाच पुण्डा । आरकोना प्रकटोधा उत्तर । गायमा पावाइसव सियककुजुम्मसमयठितीयाचि जाव सिय कलिपीगसमयठितीयाचि । वेगोतम पोवा यमेकरो कटाचित् कृतयुग समयस्थितिक पचि इवे इम यावत् कल्याणसमयस्थितिक पचि इवे । विहावाउसव ककुजुम्मसमयठितीयाचि जाव कलिपाग समवस्थितीयाचि एवं जाव वेमाविचि सिद्धा जहा कोवा । त्रिधाना इयेकरो कृतयुग समयस्थितिक पचि इवे यावत् कल्याण समयस्थितिक पचि इवे

न विचित्रमनस्यस्तिता सार्था न सर्वेषां स्थितिसमयमीसने बहुधापहार औषाहशेन स्वास्त्युगमसमयस्थितिका इत्यादि, विधानतस्तु युगप
चतुर्थिया अपि अय प्रावतो बीयादि तथैव प्ररुम्पत-बीवजमित्यादि ॥ जीवपदेसे पुरुष या कुरुजुमसि ॥ अमृतत्वा ज्योयप्रदक्षाना न कासा

ठितीयायि जाय कलिष्टुगसमयठितीयायि एव जाय वेमाणिया । सिद्धा जहा जीवा । जीवेण जते ! का
लवणपञ्जवेहि कि कुरुजुम्मे पुच्छा, गोयमा । जीयपदेसे पुरुष जो कुरुजुम्मे जाय जो कलिष्टुगे । सरी
रपदेसे सिय कुरुजुम्मे जाय सिय कलिष्टुगे । एव जाय वेमाणिए । सिद्धा चैव गपुच्छिज्जइ । जीवाण

छान स्वास्त्युगमसमयस्थितिका अपि यावत्स्वास्त्युगसमयस्थितिका अपि विधानावशेन कृतपुम्पसमयस्थितिका अपि यावत्कस्योजसम
यस्थितिका अपि एवं यावद्दुमानिका । सिद्धा यथा जीवा । जीवो जवत्त । कासवर्षेपर्यैः कि कृतयमपुष्ठा मीतस । जीवप्रदक्षं प्रती
त्य नास्त्युगम यावद्वो अस्त्योकाः । शरीरप्रदक्ष प्रतीत्य स्वास्त्युगम यावत्स्वास्त्युगमाः एव यावद्दुमानिकाः । सिद्धादित्र न पुच्छनीया ।

इम वावत् वेमानिकमसे कहरो सिद्ध किम जीव जहा तिम कहवा, हिरे मावजको कहरे—जीवर्षं मते कावत्स्वपञ्चवदि विं कहवये पुच्छा । जो
व हेममवन् कामवच परविकरौ प्त्तं छतकुम्भ र म उत्तर । भीतमा जीवपदस पञ्च वा कहवया आर वा कविपाम । भीतम जीवप्रदेय पासवो
ने नरो छतकुम्भपदेय जीवप्रदमे पम्पपयावको कावादि वचपदव प्रते पावकीने छतकुममाडिना अपकय विषय तीन नरो । सरीरपदेसे सिय क
अय जाय सिय कविपामे एव काव वेमाधिणि सिद्धा चर न पुच्छिज्जइ । तथा शरीरवचनो पदेसाये पमुकसे चतुर्विधपदे पुवे यतकामाटव अहेहे—अ
दाचित् छतकुमम पुवे इम यावत् अदाचित् कजोव प्रदयावनाठ पुवे इम यावत् वेमानिकमसे कहवा सिय निवे न पुच्छा पमुतयवे करो तेहन नर्वा
दिकमा पभाववको पञ्चले कहरे । जीवर्षं मते विं कावत्स्वपञ्चवेणि पुच्छा । जीव हेममवन् प्त्तं पुञ्चले कामवच पर्यायेकरो इत्यादि प्रथम उत्तर ।
मीयमा जीवपदेसे पुरुष पायादेसेवदि । भीतम जीवप्रदय पावयोग सामास्यवको पणि । निहावावसुवदि ना कहवया जाय वा कविपानर । म

रिवचपयवामाश्रित्य कृतपुण्यादिव्यपदेशो हि सरीरवर्णोपलया नु कमेव चतुर्विधोपि स्या दत्त एव चाह-सरीरेत्यादि ॥ विद्वो मन्वेव पुच्छि
न्यति ॥ धर्मसूत्रेण तस्य वर्णोपलयात् ॥ आभिविबोहियमात्रपञ्चनस्य वरकण्योपपन्नमेवेन य विशेषा स्तस्य
य च ये निर्विभागपरिच्छदा स्ते आभिविबोहियमात्रपञ्चनस्य विविधत्वान्न सवस्थितपरिणामत्वा इयीगप

ज्ञते । किं कालवक्ष्यपञ्चवेहि पुच्छा, गीयमा ! जीवपदेसे पञ्चुच्च त्वादेसेणयि विहाणादेसेणयि णो कुरु
जुम्मा जाव णो कलिउंगा । सरीरपदेसे पञ्चुच्च त्वादेसेण सिय कुरुजुम्मा जाव सिय कलिउंगा । विहाणा
देसेण कुरुजुम्मायि जाव कलिउंगावि । एव जाव वेमाणिया । एव णीलवक्ष्यपञ्चवेहिहिय दुरुत्त न्नाणिय

स्वीया तदस्य ! कालवक्ष्यपञ्चवेहि पुच्छा, गीयमा ! जीवपदेसे प्रतीत्यौपादेसेणयि विहाणादेसेणयि णो कुरुजुम्मा जावको कस्योवसः । सरीर
प्रदेसे प्रतीत्यौपादेसेण स्यात्कृतपुण्या यावत्स्यात्कस्योवसः । निधानादयान कृतपुण्या अपि यावत्कस्योवस अपि । एवं यावद्वैमानिकाः । ए

देवरी पवि मही कृतपुण्य इम यावत् मही कल्याणप्रदेय एतहाख्य कथा मायना पूठोपरे कथो । सरीरपदेसे पञ्च पावदेसेष सिय कुरुजुम्मा
जाव विह कनिषामा । सरीरप्रदेय पवि पावयोने सामान्यको कदाचित् कृतपुण्य इम यावत् कदाचित् कल्याणप्रदेय एतहाख्य कथा । विहाणा
प्रदेय कुरुजुम्मायि जाव कलिपायावि एवं जाव वेमाणिया । विधानादेसेवरी कृतपुण्य पवि इवे इम यावत् कल्याण पवि इवे इम यावत् वैमानिक
मने कथना । एव बीजवक्ष्यपञ्चवेहिहिय दुरुत्त मायिक्यो एतत्पुण्येव । इम बीजवक्ष्य पर्यावको पवि इह कथो कथो एतत्पुण्यलेवरी । एव जाव
पुण्य सपञ्चविह । इम यावत् कल्याण पर्यावको । जीवेण मते आभिविबोहियमात्रपञ्चवेहि किं कुरुजुम्मा पञ्च । जीव हेमगवन्
आभिविबोहियमात्र पर्यावको एव कृतपुण्य इ प कतर । मायमा सियकल्याणो जाव सिय कलिपागे । हेमोतम कदाचित् कृतपुण्य आभिविबोहिय
कथानव पावरव यथापयम मदेवरी जे विसेव तेहनाज जे निर्विभाग पठिराद बिबि पर्यावको पूजाभाग किय न जाय त आभिविबोहियमात्र

सो एगसप्तपुहसेण एय जाय लुरुफासपज्जयेहि । जीवेण जंते ! ध्यानिणिथोहिणणाणपज्जयेहि कि कळुम्मे
 पुच्छा, गोयमा ! सिय कळुम्मे जाय सिय कळिउंगे । एव एगिदियवज्ज जाय वेमाणिए । जीवाण जत ।
 ध्यानिणिथोहिणणाणपज्जयेहि पुच्छा, गोयमा । उधवेसेण सिय कळुम्मा जाय सिय कळिउंगा, विहा
 णादेसेण कळुम्मायि जाय कळिउगायि एवं एगिदियवज्ज जाय वेमाणिया । एव सुयणाणपज्जयेहिहि

य भीनववपयैरपि दयत्तका प्रवित्तस्य यत्कल्पयन्त्येव यावदुत्तरपक्षपर्यये । जीवो नदत्त । ध्यानिनिथोपि कञ्चानपययैः कि कृतयुग्मपुच्छा
 गौतम । स्मारकतयुग्म यावदस्यात्कस्योजाः । एयमकल्पियन्त्येव यावदुन्मानिक । जीवा नदत्त । ध्यानिनिथोपि कञ्चानपययैः पुच्छा भीतम ।
 योपादधान स्मारकतयुग्मा यावदस्यात्कस्याज्जकः विषामादक्षम कृतयुग्मा अपि यावत्कस्योजव अपि । एवमेवेन्निप्रपवन्त्ये यावदुन्मानिकाः ।

यदाव तत्र तेजाने समतापये ज्ञाते यदि चयापयामने विविचये करो पतवस्त्रित परिणाम परावको पयाम पक्षयवे करो कोव चार धादिदिष्ट ओय
 दद । पव एगिदियवज्ज जाय वेमाणिए । इम एवेदो वज्जाने यावत् वेमानिकस्ये कइया एवेदोने सत्त्वत्त्वना पभाववको नहो धामिनिवाचिकज्ञान
 तेजानो पवेसादे तेहन कृतयुग्मानि नहो । जीवावे मने धामिनिवाचिय वाचपयवेहि पुच्छा । एवकले जीव वेमसवत् धामिनिवोधिब्रह्मान परविवेकरो
 न नजर । मायमा पायादवक निम कइयुया जाय विव कस्त्रियाया । तेगौतम सामान्यवको कटावित् कृतयुग्म इम यावत् कटावित् कळोज पुवे ।
 विहावादेनेवे कइयुयायि जाय कल्पियाया । विषामादेकरो कृतयुग्म पविकये इम यावत् कळोज पविकये । एव एगिदियवज्ज जाय वेमाणिया । इ
 म एवेदिय वज्जाने यावत् वेमानिकस्ये कइया । एव सत्त्वत्त्वना पभाववको धादिवाचपयवेहि पविकये । एव एगिदियवज्ज जाय वेमाणिया । इ
 यावेकरो पवि इमहोज कइया । कहर विगनिदियाक वत्ति धादिवाचे मयपयववाचवि एवसेव । एतन्मात्रियेय विवसेदोने पवविज्ञान नहो मज्जपय
 वज्ञान पवि इमहोज कइया । कहर जीवाव मणुष्यावम सेसावपत्ति । एतन्मात्रियेय जीवेने मया मनुष्यमज्ज पुवे येयेने नहो । जीवेने मने वेमकवाचप

येन वाच द्युतुर्यादिः स्यात् ॥ एव एभिर्दिव्यवज्जति ॥ एकान्त्रियावा स्यात्तावाया तास्त्याजिनिबोधिभिमिति न तवपेक्षया तेषा क्षतयुम्मादि
 मपदस इति ॥ जीयावमित्यादि ॥ यदुत्वे समस्तामा माजिनिबोधिब्रह्माणपर्येयावा सीसने षणुषापहारे वा युगपद्युतुर्यादित्य मोचतः स्या द्वि
 चित्रत्यन द्योपश्रमस्य तत्परायावा मभवस्थितत्वात् विषागत श्लोकदेव शत्वारोपि तद्गदाः स्युरिति कवसप्तानपयवपदे ष सवय चतुर्यत्य

उहिणाणपञ्जवेहिहि एवचेव णयर विगलिदियाण गत्थि उहिणाण मणपञ्जयणाण यि एवचेव णयर जी
 थाण मणुस्साणय सेसाण गत्थि । जीवेण जत्ते ! केवलणाणपञ्जवेहि कि कळुज्जमे पुच्छा, गीयमा । कळ
 जुम्मे णो तेनेणु णो दायर णो कलिनेणु एय मणुस्सेवि । एव सिद्धेवि । जीवाण जत्ते । केवलणाणपुच्छा ,

एवं द्युतयानपर्यवेरपि । अवचिञ्चानपर्यवेरप्येव चैव नवर विक्खेन्त्रियावा तास्त्यवचिञ्चान मन् पयवञ्चानमप्येव चैव नवर जीवानां मनु
 प्यावा च द्यावाचां नास्ति । जीवो मदत्त । कवसप्तानपर्यवे कि द्युतयुग्मपुच्छा, गीतम् । कृतयुग्मम् वा श्यावा नो द्वापरयुग्म नो कल्याणाः ।

ज्वरेहि वि कळुज्ज पुच्छा । जीव हेमगवन् कवसप्तान पर्यायेकरो ख द्युतयुग्म इ ॥ उत्तर । यावमा कळुज्ज बोतपाए वादावर वाकस्त्रियाए एव
 मनुस्यवि एवं सिद्धि । इगीतम् द्युतयुग्म द्वे नको श्याज नको द्वापर नको कवसप्तान इम मनुज्ये पवि कइवा इम सिद्धमवाते पवि कइवो । जीवाव
 भते केवलथाच पुच्छा । एवक्खे जीवने हेमगवन् केवलसप्तान पर्यायेकरो इ प्र उत्तर । गावमा चावावसेववि विद्यावावसेववि कळुज्जया चातेभागा वा
 दावरज्जया वा कल्पिमाता एवं मवत्थावि । हेगीतम् सामाज्यवको तथा विद्यानादयेकरो पवि ज्ञातयवम द्वे नको श्याज नको द्वापरयुग्म नको कवसा
 ज इम मनुज्यते पवि कइवा । जीवेक मत्त मइपथापपत्तवेहि वि कळुज्जये । जीवने हेमगवन् मत्तिपथाज पर्यायेकरो ख द्युतयुग्म इ प्र उत्तर । गो
 वमा कइ । चाभिनिवाहियवाचपत्तवेहि तथेव वाटइमा । हेगीतम् जित्त चाभिनिवाहिकसप्तान पर्यायेकरो कइया तिमकोज दायदक्कव इको पवि कइ
 वा । एवं सुपपथाचपत्तवेहि एव विभगवाचपत्तवेहि । इम द्युतयुग्म पर्यायेकरो पवि कइवा इम विभगसप्तान पर्यायेकरो पवि कइवा । यस्सुद

मेव वाप्यं, तस्यानन्तपर्यायत्वा इव स्थितत्वाच्च, एतस्य च पर्याया आविर्भावनसंभवेव रूपं यथावसेया भन्तु तद्विशेषा एव विविक्ता तस्यति ॥ दो दहगति ॥ एकत्ववदुल्लङ्घनी द्वौ वक्ष्यन्ताविति । पूर्वं सरोरपपञ्चकुक्षेसुक्तमिति शरीरप्रस्तावा शरीराणि प्रकूपयन्नाह-अवबन्धित्यादि ॥ एतस्य स रीरणपदमित्यादि ॥ शरीरपद च प्रज्ञापनायां हायर्था पदं तथैव-नरदयात्वं ज्ञेयं । अत्र शरीरा पञ्चता ? गोयमा । तत्र शरीरा पञ्चता तत्राह-

गोयमा । त्रधावेसेनादि त्रिहाणार्वेसेनादि कञ्जुम्मा गो तेत्तगा गो दावरजुम्मा गो कल्लिउगा एव मणुस्सा यि । जीवेण ज्ञेते ! मङ्गल्लुखाणपज्जवेहिं किं कञ्जुम्मे जहा स्याज्जिणियोहिं यणाणपज्जवेहिं तदेव दो वरु गा, एव सुत्थणाणपज्जवेहिं एव विजगणाणपज्जवेहिं वि वरुहुसणस्यवरुहुसणत्तहिं वसणपज्जवेहिं । क

एव मनुष्योपि । एव चिदुपि । जीवा प्रवन्त । वेवसणानपञ्चा भौतस्य । गोपावसेनापि विचामादसनापि कृतयुम्मा गो ज्योत्सव गो द्वारा पुमा गो कल्पीवराः । एव मनुष्या अपि । जीवो प्रवन्त । मत्तज्जामपपेहे, वि कृतयुम्मान् ? यथाभिनिवाचिकप्रधानपयवै कस्यैव द्वौ वरुक्करी, एव वरुक्कदंसव पाट्टिसवपयवर्त्तन्ति एवञ्च । वरुक्कदंस वरुक्कदंस पर्वविक्करी अवविक्कदंस पर्वविक्करी पवि इमदोत्र वरुक्करी । अवर वरुक्कदंस पवि तस्य तं भाविक्कदंस । एतच्छाविमेय वेदमे वेदमे वेदमे तेदमे तेदमे तेदमे । वरुक्कदंसव पयवर्त्तन्ति जहा वेवसणानपयवर्त्तन्ति । वेवसणानपयवर्त्तन्ति पवि विजगणाणपयवर्त्तन्ति कञ्जा तिस कञ्जा । कञ्च मते शरीरवा प । वतसा ईशमवन् शरीर प्रकृत्वा इ म उत्तर । गायमा पञ्चशरीरगा प० तं । ई गोतम पञ्च शरीर प्रकृत्वा ते कञ्जे — पारास्त्रिय जाव कञ्ज । शोदास्त्रिय वावन् कामवन्तये कञ्जा । एवशरीरपद विवसेस माविक्कदंस अहा पञ्चवा प । इहा पञ्चवाभा वारमापद जिजिण्यपदे कञ्जा ते इम — वेवसणानप मते वरुक्कदंस मते वरुक्कदंस अहा पञ्चव वि मेवा विरेया । गोव वेमगन्तु एव कञ्जे पञ्चवा नियक्कदंस इ म उत्तर । गायमा जीवा सेवावि विरेयावि । वेदीतम जोव कपे पविक्कदंस निवक्क पविक्क । वरुक्कदंस मते एव वरुक्कदंस । ते एव वेमवेमवन्त इम कञ्जा । जीवा सेवावि विरेयावि । जोव कपे पविक्कदंस निवक्क पविक्क इ० प० उत्तर । भावमा

वेदवियुत्तेषु चम्पु इत्यादि ॥ छरीरेवेतश्च जीवा ब्रह्मसंज्ञायाः प्रवर्तन्तीति सामान्येन जीवाणां ब्रह्मसाक्षिपुष्पाङ्ग-जीवाणामित्यादि ॥ सेयस्ति ॥
 सहेजन ब्रह्मणेन सेवाः ॥ निरेयस्ति ॥ निदसनाः ॥ अथतरसिद्धायति ॥ न विपातो अन्तर व्यवधानं सिद्धत्वस्य येषां ते अन्तरा स्तान् त सिद्धा
 शैत्यमन्तरसिद्धा, ये सिद्धत्वस्य प्रथमवचने वर्तन्ते ते च सेवाः सिद्धिगमनसमयस्य सिद्धत्वप्राप्तिसमयस्य वेदकथा इति परम्परसिद्धास्तु सिद्धत्व

इण ज्ञते ! सरीरगा पशुज्ञा, तजहा-तरालिय जाव कम्मए एस्य सरी
 रपद् निरवसेस ज्ञानियद्ध जहा पशुवणाए । जीवाण ज्ञते ! किं सेवा निरेया ? गोयमा ! जीवा सेयायि
 निरेयायि । से केणठेण ज्ञते ! एव बुद्धइ-जीवा सेयायि निरेयायि ? गोयमा ! जीवा बुयिहा पशुज्ञा,
 तजहा-संसारसमावशुगाय अस्संसारसमायशुगाय । तत्थण जे ते अस्संसारसमायशुगा तेण सिद्धा । सिद्धा
 ण बुयिहा पशुज्ञा, तजहा-अणंतरसिद्धाय परंपरसिद्धाय । तत्थण जे ते परंपरसिद्धा तेण निरेया । तत्थण

एव बुतज्ञानपर्यवे रयि एव विजङ्गमानपर्यवे रयि । अशुद्धिज्ञा अशुद्धिज्ञानपर्यवे रय्यव जेव अथर यस्य पदलि तस्य तद्गुणितव्य,
 केवलज्ञानपर्यवे रयि यथा ब्रह्मज्ञानपर्यवे रयि । ज्ञायन्ति प्रवृत्त । अरीराणि प्रवृत्तानि । प्रवृत्तानि तद्वया-अौदारिक
 पावकानामकम् अरीरपदं निरमयेषं प्रवृत्तव्यम् यथा प्रवृत्तव्या । जीवा प्रवृत्त । तज सेवा निरेया ? गोयमा ! सेवा अयि निरेया

जावा दुविद्या प त । जेगौतम जीव अशुद्धि प्रवृत्तानि-संसारसमावशुगाय । संसार समापन्न अस्संसारसमापन्न । तज्ज
 ज ते अस्संसार समावशुगा तेन सिद्धा । तिहा जेव अस्संसारसमापन्न तेव सिद्ध कश्चित् । सिद्धा बुयिहा प त । सिद्ध पयि वेदुं दे प्रवृत्तानि तेव
 वे । परंपरसिद्धा परंपरसिद्धा । अन्तर सिद्ध ते प्रवृत्तसमय सिद्ध परंपर सिद्ध ते द्वितीयादि समय सिद्ध । तज्ज जे ते परंपर सिद्धा तेव बिरेया ।
 तिहा जेव परंपर सिद्ध तेव निरवसेस इत्यर्थ । तज्ज जे ते अन्तर सिद्धा तेव सेवा । तिहा जेव अन्तर सिद्ध तेव अण्ण । तेव भते किं सेवा सम्य

[illegible]

જે તે શુણતરાસિદ્ધા તેણે સંપા । તેણ જતે । કિં દેસેયા સહેયા ? ગોચમા । ખી દેસેયા સહેયા તલ્યણ જે તે સસારસમાયણગા તે દુચિહા પચ્છમા, સજહા-સેલેસીપાન્નિચ્છગાય છસેલેસીપાન્નિચ્છગાય । તલ્યણ જે તે મેલેમીપાન્નિચ્છગા તેણ ખિરેયા । તલ્યણ જે તે છસેલેસીપાન્નિચ્છગા તેણ સંયા । તેણ જતે ! કિં દેસેયા

अपि । अथ कनार्पणं प्रदत्तम् । यत्तु मुष्यते-श्रीकाः सेना अपि निरज्ञा अपि ? गौतम । जीवा द्विविधाः प्रज्ज्ञा साद्यथा-सवारसमापन्नयाद्या
सवारसमापन्नयाद्या । तत्र य तेऽ सवारसमापन्नया सा सिद्धाः सिद्धा द्विविधाः प्रज्ज्ञासाद्यथा-अमलरसिद्धाया परम्परसिद्धाया । तत्र ये ते
परम्परसिद्धा स्ते निरेयाः । तत्र य ते अमलरसिद्धा स्ते सेनाः । ते प्रदत्तम् । किं देहीनाः सर्वेनाः ? गौतम । नो दृष्टेनाः सर्वेनाः । तत्र ये ते ससा

[illegible]

ति ॥ बिम्बहरसमावक्रांति ॥ विषयविसमापकका ये सुत्वा विग्रहगत्योत्पत्तिस्थानं गच्छन्ति ॥ अविग्रहसमावक्रांति ॥ अविग्रहयतिसमा

સહૈયા ? ગોયમા ! દેસેયાવિ સહૈયાવિ । સે તેળઠેળ જાવ ગિરેયાવિ । જેરહયાણ ઋતે ! કિં દેસેયા સહૈ
યા ? ગોયમા ! દેસેયાવિ સહૈયાવિ । સે કેળઠેળ જાય સહૈયાવિ ? ગોયમા ! જેરહયા તુવિહા પસુત્તા ,
તજહા-વિગ્ગહગડસમાયસુગાય સ્યવિગ્ગહગડસમાયસુગાય । તત્યળ જે તે વિગ્ગહગડસમાયસુગા તેળ સહૈ
યા । તત્યળ જે તે સ્યવિગ્ગહગડસમાયસુગા તેળ દેસેયા સે તેળઠેળ જાવ સહૈયાવિ । એજ જાવ વેમાણિયા

रसमापयका स्तौ द्विविधाः प्रपञ्चसाध्या-अस्तेष्वीप्रतिपत्तयः तत्र ये तं अस्तेष्वीप्रतिपत्तयः स्तौ निरुद्धाः । तत्र य ते उद्धे
तेष्वीप्रतिपत्तयः स्तौ निरुद्धाः । ते प्रदत्तः । किं देवैकाः सर्वैकाः ? गौतमः । देवैका अपि सर्वैका अपि । तस्मादेकं यावत्किरेका अपि । नैरयिका
मदन्तः । किं देवैकाः सर्वैकाः ? गौतमः । देवैका अपि सर्वैका अपि । तस्मादेकं यावत्सर्वैका अपि । नैरयिका
वाच मते । किं देवैका सर्वैका ? भाष्यम् । देवैकापि सर्वैकापि । नारकी के मगवन् कु देवैक तथा सर्वैक इति प्रश्न उत्तर देवैकम देवय पयि सर्वैक
पयि । से कवद्वयं जाय सर्वैकापि ? यौदमा । केरुका कुबिका यं , त — विष्णुय इत्येवमवगाय । तेष्वे पयं यावत् सर्वैक पयि इति प्रश्न उत्तर देवैक
म नारकी विद्वद्भेद प्रकृत्या ते कचे क । विष्णु भति समापय के मरीने विषय यते उत्पत्ति केने जाइ । अविष्णुय इत्येवमवगाय । अविष्णु भति समा
पय ते अस्तुमति न नर्ही इहा पदस्ति शीघ्र विष्णु । तत्त्व ज ते विष्णुय इत्येवमवगाय तेने सर्वैका । तिहा केव विषय गति समापय ते सर्वैका
भावे कये । तत्त्व के ते अविष्णुय इत्येवमवगाय तेने देवैका । तिहा केव अविष्णुय गति समापय तेने देवैका तेने समापय ते सर्वैका
करी इतिहा मते उत्पत्ति येन प्रते व्यये ते माटे । से ते कवद्वय जाय सर्वैकापि । त तेने पयं यावत् सर्वैक पयि एतका कये कइवा । एव जाय वेमाविवा
इम यावत देमाजिब समे कइवा । परमाकृपायसाध भते कि सर्वैका असर्वैका कइता ? यादमा वा सर्वैका । परमाकृ पाइस देममयन् कुं सर्वैका

पक्षका विग्रहगतिसिद्धिपथा दृग्गतिका अवस्थिताश्च । तत्र विग्रहगतिसमापका गेयबुद्धयस्या गच्छन्तीतिरुक्ता सर्वज्ञा भविष्यदसिसमापकका स्त्व
वस्थिता एवैव विवक्षिता इति सम्भाव्यते ते च तद्वत्ता एव भारवान्निष्कसमुद्राता सुखनेसिकागत्योत्पत्तिर्देवं स्पृशन्तीति देवीकाः स्ववशावस्थिता

परमाणुपोगगलाण जते ! किं सखेज्जा अस्सखेज्जा व्युणता ? मोयमा ! जो सखेज्जा जो अस्सखेज्जा व्युणता
एय जाअ व्युणतपदेसिया खधा । एगपदेसोगाढाण जते ! पोगगला किं सखेज्जा अस्सखेज्जा व्युणता एवचेव
एव जाअ अस्सखेज्जपदेसोगाढा । एगसमयठिद्वयाण जते ! पोगगला किं सखेज्जा एवचेव । एव जाअ अ
सखेज्जसमयठिद्वया । एगगुणकालगाण जते ! पोगगला किं सखेज्जा एवचेव । एव जाअ व्युणतगुणकालगा

विविधाः प्रसता सप्तथा-विग्रहगतिसमापकका विग्रहगतिसमापककाश्च । तत्र यत् विग्रहगतिसमापकका स्ते सर्वज्ञा तत्र ये ते ऽविय
इगतिसमापकका स्ते देवीज्जा सातेतार्थेन यावत्सर्वज्ञा अपि । एव यावत्पुद्गला प्रदत्त । किं सङ्केपा असङ्कपा अनन्ता ?
गीतम । नो सङ्केपा नो असङ्केपा अनन्ताः । एवं यावत्तन्मात्रमदेक्षिकाः स्वभ्याः । एकमदेक्षावनादा प्रदत्त । पुद्गलाः किं सङ्केपा असङ्केपा अ

ता चमव्याता चमता इति प्रत्युत्तर इगोतम नशी सख्याता । वा पसखेज्जा । पक्षता नशी असख्याता चमता हे । एय जाअ पक्षपदेसिया खधा ।
इम यावत् चमत् प्रदेयिब खंय भगे कहवा । एनपदमानाढाए भते पायखा वि सपेज्जा । एकमदेक्षामनाढाए भमवन् पक्षत् स सख्याता । पक्षत्
ज्जापक्षदा एव वेव । चमव्याता चमता इति प्रत्युत्तर इम होब कहवो । एव जाअ पक्षपेज्जपदेसोगाढा । इम यावत् पक्षेज्जातप्रदेयावनाढ एतथा
भगे कहवा । एगसमयठिद्वीयार्थभते पायखा किं सखेज्जा एवचेव । तत्र समय क्षितिक भमवन् पुद्गल अस्सख्याता इत्वादि इमहोब कहवो ।
एवं जाअ चमपक्षसमवद्वितीया । इम यावत् पक्षेज्जात समय क्षितिक भगे कहवा । चमपक्षसमवद्वीयार्थभते पायखा वि सखेज्जा एवचेव । एकगुण
काअइ इमवद्वन् पुद्गल अस्सख्याता इमहोब कहवा । एवं जाअ चमपक्षसमवद्वीयार्थभते पायखा वि सखेज्जा इमहोब कहवा । एवं पक्षपदेसा चमप

[illegible]

एष्य श्रयसेसा ययगधरसफासा नेयव्वा जाव श्रणतगुणलुस्कस्ति । एणसिण जते ! परमाणपोगलाण रुप
देसियाणय स्वधाणय वसठयाए कयरे कयरोहिती श्रप्यावा यज्जायावा ? गोयमा ! रुपदेसिएहिती स्वर्धोहि
तो परमाणपोगला दसठयाए यज्जाया । एणसिण जते ! रुपदेसियाण तियदेसियाणय स्वधाण दसठयाए
कयरे कयरोहिती यज्जागा ? गोयमा ! तियदेसिएहिती स्वर्धोहिती रुपदेसिया स्वधा दसठयाए यज्जाया ।

[illegible]

[illegible]

एतद्य एरण गमएण जाय दसपदेसिण्हतो णवपदेसिया स्वाया दसूठयाए वज्जगा । एणसिण भत्ते ! दसपए
सा पुच्छा, गोयमा ! दसपदेसिण्हतो स्वधेहितो सर्वेज्जापदेसिया स्वाया दसूठयाए वज्जया । एणसिण
जत्ते ! सर्वेज्जा पुच्छा, गोयमा ! सर्वेज्जापणसिण्हतो स्वधेहितो अ्सर्वेज्जापदेसिया स्वाया दसूठयाए वज्ज

द्विपदशिकन्यः इक्ष्वाक्यो परमावुपुद्रता इव्यायतया यदुक्ताः । एतेषा मयस्य । द्विपदशिकानो विमदशिकानां इक्ष्वाक्यानां इक्ष्वायतया कृत
रे कतरन्यो मावद्विषयापिकावा ? गीतम् । विमदशिकेभ्यः इक्ष्वायतया यदुक्ताः । एवमेतेन ममकेन यावद्व
को द्विपदशिक इक्ष्वाक्यो परमावुपुद्रता इव्यायतया यदुक्ताः । एतेषा मयस्य । द्विपदशिकानो विमदशिकानां इक्ष्वाक्यानां इक्ष्वायतया कृत
रे कतरन्यो मावद्विषयापिकावा ? गीतम् । विमदशिकेभ्यः इक्ष्वायतया यदुक्ताः । एवमेतेन ममकेन यावद्व

[illegible]

इयमुवा सत्यो अमृतमुदेव्य वासहेयमुवा वसव इति, एतदेवाह-एवमुक्तकण्ठोद्धितो इत्यादि ॥ अथ प्रकाराक्षरेण पुद्गला विस्मयवाच-एयसि

ठाणय पोग्गलाणय वद्धठयाए कयरे कयरोहसो विसंसाहियाथा ? गोयमा । दुपदेसोगाढोहिंतो पोग्गले
हिंतो एगपदेसोगाढा पोग्गला वद्धठयाए विसंसाहिया । एव एएण गमएण तपदेसोगाढोहिंतो पोग्गले
हिंतो दुपदेसोगाढा पोग्गला वद्धठयाए विसंसाहिया जाव वसपएसोगाढोहिंतो पोग्गलेहिंतो णवपदेसो
गाढा पोग्गला वद्धठयाए विसंसाहिया । एएसिण जत ! वसपएसा पुच्छा, गोयमा । वसपदेसोगाढोहिंतो

अवस्येयमद्विक्काः स्वप्नाः प्रदेसायतया बहुकाः । एतेषां प्रदत्त । एकप्रदेसावगाढानां द्विमद्विक्काणां च पुद्गलानाम्ब द्रव्यायतया कतरे कत
रस्यो मावद्विक्कोपाचिकावा ? नीतम । द्विमदेसावगाढेभ्य पुद्गलेभ्य एक प्रदेसावगाढाः पुद्गला द्रव्यायतया विस्सेपाचिकाः, एवमेवेन यमवे
न त्रिमदेसावगाढेभ्यः पुद्गलेभ्यो द्विमदेसावगाढाः पुद्गला द्रव्यायतया त्रिविक्कोपाचिका यावद्द्वयप्रदेसावगाढेभ्यः पुद्गलेभ्यो नवप्रदेसावगाढाः पुद्ग
ला द्रव्यायतया विस्सेपाचिकाः । एतयां जवत्त । वक्ष्यमद्विक्काणां पुच्छा नीतम । वक्ष्यप्रदेसावगाढेभ्यः पुद्गलेभ्यः सङ्ख्येयप्रदेसावगाढाः पुद्ग
दुपदेसागाढहिता पावसेहिता । उत्तर हेभीतम द्विमदेसावगाढ पुद्गलबन्धो । एगपदेसोगाढा पावसा खण्डवाए विसंसाहिता । एकप्रदेसावगाढ पुद्ग
ल द्रव्याविक पचे विमोपाचिक । एव एएव भमएव तपदेसोगाढोहिंतो । इम इहे पञ्चवेकरो विप्रदेसावगाढ । पोवसेहिंतो दुपदेसोगाढा पावसा द
गवद्धाए विसंसाहिता । पुद्गलबन्धो विप्रदेसावगाढ पुद्गल द्रव्याय पचे विमोपाचिक । जाव वसपएसागाढहिंतो पाग्मसेहिंतो । इम जावत् वयमदेसाव
गाढ पुद्गलबन्धो । वसपदेसोगाढा पाग्मगाढा खण्डवाए विसंसाहिता । भवमदेसावगाढ पुद्गल द्रव्याय पचे विमोपाचिक । एयसिक्व मते दसपएसा पुच्छा,
एवमे हेमगवन् टमपदेम इति पय उत्तर । मा वसपदेसागाढहिता पोग्मसेहिंतो सखेयप्रदेसागाढा पाग्मगाढा खण्डवाए बद्धा । हेभीतम वयमदेसावगा
ढ पुद्गलबन्धो सख्यात प्रदेसावगाढ पुद्गल द्रव्याविक पचे सदा । सखेयप्रदेसागाढोहिता पाग्मसेहिता । सखगाढ प्रदेसावगाढ पुद्गलबन्धो । वससेयक्वप

शमित्यादि ऽ परमाधुपीगला अपरसठपायति ॥ १६ प्रदेशार्थतापिकारे पिय यदप्रदेशार्थतयेत्युक्त तत्परमाधुना मप्रदेशत्वात् ॥ परमाधुपो मला दसठअपममठपायति ऽ परमाधुपो इव्यविषयाया इव्यरूपा धर्माः मप्रदेशविषयायां वा विषयामामप्रदेशार्था इतिरूपा इव्यात्यो मप्रदेशार्था

पोगलोहिती सखेजापदेसोगाढा पोगला दसठयाए बज्जया । सखेजापदेसोगाढोहिती पोगलोहिती खुस
खेजापदेसोगाढा पोगला दसठयाए बज्जया पुच्छा सखल जाणियइया । एणसिण जत्ते ! एगपदेसोगाढाण
दुपदेसोगाढाण पोगलाण पदेसठयाए कयरे कयरोहिती जाव विसेसाहियाथा ? गोयमा । एगपदेसोगा
ढोहिती पोगलोहिती दुपदेसोगाढा पोगला पदेसठयाए विसेसाहिया एव जाव णवपदेसोगाढोहिती पोगा

सा इव्यायतया वडुकाः । सखयमप्रदेशावगाढेभ्यः पुद्गलेभ्यो ज्ञेयमप्रदेशावगाढाः पुद्गला इव्यायतया वडुकाः एव्या सर्वत्र प्रविवज्या । एते
पो मदला । एकप्रदेशावगाढाता द्विमप्रदेशावगाढाता पुद्गलाणां मप्रदेशार्थतया कतरे कतरभ्यो यावद्विषयेपरविषयावा ? गीतम । एकमप्रदेशावगा
ढेभ्य पुद्गलेभ्यो द्विमप्रदेशावगाढाः पुद्गला मप्रदेशार्थतया विज्ञेयापिक्का एव यावत्समप्रदेशावगाढेभ्यः पुद्गलेभ्यो द्वायमप्रदेशावगाढा पुद्गलाः मदे
दशाभाठा पारगता । पमदशात मप्रदेशावगाढ पुद्गल । दसठयाए वडुका एव्या सखल भाविक्कमा । इव्याये वचां मय्य सखलेर खांक्का । एएसिच मतो
दमदशमाढाव दुपदेमागाढाव पारगताव पदेसठयाए कयरे इति जाव विसेसाहियावा । एवमे इभयवन् एकप्रदेशपवभाठने येमप्रदेशपवभाठ पुद्गल
ने मप्रदेशावपेकरो कुब २ वको कान् विमोपाधिव इवे इति मय्य कत्तर । मायमा एगपदसागाढोहिता पागगसहिता । येमोतम एकमप्रदेशावगाढ पुद्गल
वको । दुपदमागाढा पारगता । मप्रदेशावगाढ पुद्गल । पदेसठयाए विसेसाहिया । मप्रदेशार्थ पवे विमोपाधिव । एव जाव णवपदेसोगाढोहिता पारगति
हिता । इम यावत् मप्रदशावगाढ पद्गलवको । दसपदसागाढा पारगता पदेसठयाए विसेसाहिया । द्वायमप्रदेशावगाढ पुद्गल मप्रदेशाव पवेकरो विमोपा
धिव । द्वायपदसागाढोहिता पारगतेहिता । द्वायमप्रदेशावगाढ पुद्गलवको । सखजपदसागाढा पागगता । कत्तरात मप्रदेशावगाढ पुद्गल । पदेसठयाए व

छेहिती दसपएसोगाढा पोगला पदेसठयाए विसेसाहिया । दसपएसोगाढेहिती पोगलेहिती सखेजापए
 सोगाढा पोगला पदेसठयाए बज्जया । सखेजापएसोगाढेहिती पोगलेहिती सखेजापदेसोगाढा पोग
 ला पदेसठयाए बज्जया । एएसिण जेत । एगसमयठिइयाण दुसमयठिइयाणय पोगलाण दसठयाए जहा
 तगाहणा बत्तसुया एव ठितीएवि । एएसिण जेत । एगगुणकालयाण दुगुणकालयाणयपोगलाण दसठयाए

धायतया विओपाचिका । दसमवसावपदेस्य पुद्गलस्यः सत्त्वमवसावपदेस्यः पुद्गलस्यः सत्त्वमवसावपदेस्यः पुद्गलस्यः
 ज्योऽवसुपमवसावपदेस्यः पुद्गलस्यः सत्त्वमवसावपदेस्यः पुद्गलस्यः सत्त्वमवसावपदेस्यः पुद्गलस्यः
 या यथावसावपदेस्यः पुद्गलस्यः सत्त्वमवसावपदेस्यः पुद्गलस्यः सत्त्वमवसावपदेस्यः पुद्गलस्यः
 रमावपुद्गलस्यः सत्त्वमवसावपदेस्यः पुद्गलस्यः सत्त्वमवसावपदेस्यः पुद्गलस्यः सत्त्वमवसावपदेस्यः

इवा । प्रदयावपदे वरा । सखेज एसावादिहिता सखेज प्रदेसावगठ पुद्गलस्यः । सखेज प्रदेसावगठ पुद्गलस्यः । सखेज प्रदेसाव
 वनाठ पदपठ । पदसठयाए वरा । प्रदेसावपदे वरा । प्रदेसावपदे वरा । प्रदेसावपदे वरा । प्रदेसावपदे वरा ।
 पागलस्यः सखेज प्रदेसावगठ पुद्गलस्यः सत्त्वमवसावपदेस्यः पुद्गलस्यः सत्त्वमवसावपदेस्यः पुद्गलस्यः
 पदि वरा । एव हितीएदि । इम स्मितिकने जिये पदि वरावता वरा । एएसिण जेत । एगसमयठिइयाण दुसमयठिइयाण
 एहने हेमगवन् एगसमयठिइयाण पुद्गलस्यः सत्त्वमवसावपदेस्यः पुद्गलस्यः सत्त्वमवसावपदेस्यः पुद्गलस्यः
 न्यागस्यः । एहने जिय परयाव पुद्गलस्यः सत्त्वमवसावपदेस्यः पुद्गलस्यः सत्त्वमवसावपदेस्यः पुद्गलस्यः
 वरा गेव रसाव । इम सयसाव वरा गेव रसाव । एएसिण जेत । एगसमयठिइयाण पुद्गलस्यः सत्त्वमवसावपदेस्यः

एतन्मिण जहा परमाणूपोमगलादीण तद्देय वसुधया निरयसेसा एवं सर्वेसि थसुगधरसाण । एतस्मिण न्ते !
 एगगुणस्सकणाण दुगुणस्सकणाणय पोमगलाण वसुधयाए कयरे कयरोहिती जाव विसेसाहियावा ? गोय
 मा ! एगगुणकरकनाहिती पोमगलोहिती दुगुणकरकना पोमगला वसुधयाए विसेसाहिया एव जाव णवगु
 णकरकनाहिती पोमगलोहिती वसगुणकरकना पोमगला वसुधयाए विसेसाहिया । वसगुणकरकनाहिती पोमग
 लोहिती सरस्सगुणकरकना पोमगला वसुधयाए यज्जाया । सर्वस्सगुणकरकनाहिती पोमगलोहिती सुसस्वेज्जागु

सानां दुग्गापत्तणा कतरं कतरं यो यावद्विधेयापिचा वा ? गौतम । एकमुपककस्योऽप्यः पुद्गलस्यो द्विगुपककथाः पुद्गला द्रव्याप्यतया विज्ञया
 पिचा एव यावद्ययगुपककस्यः पुद्गलस्यो दशगुपककथाः पुद्गला द्रव्याप्यतया विधेयापिचाः । दशगुपककस्योऽप्यः पुद्गलस्यः सङ्ख्येयमुपककथाः
 पुद्गला द्रव्याप्यतया यदुक्ताः । सङ्ख्येयगुपककस्योऽप्यः पुद्गलस्यो ऽवर्गगुपककथाः पुद्गलाद्रव्याप्यतया यदुक्ताः । अवर्गगुपककस्योऽप्यः पुद्गलस्यो ऽन

र्ध । यन्ने हिमवत्तम्य पदमवर्धते । दशगुपककथाए कयरे २ हिता जाव विसेसाहियावा । द्रव्यापिचपत्ते सुव २ बवो वायत्त विधेयापिच बुवे इति ३ सत्तर ।
 मायमः ० मगुपककस्योहिता पावनसेहिता । तेभोतम एकमुप कर्कय पदमवर्धको । दुगुपककथा पोमगला दशगुपककथाए विसेसाहिया । द्विगुप ककथाः पुद्गल
 द्रव्यापिचपत्ते विधेयापिच एतन्ने कटिक् पचि वेगुवादिक् नहो । एव जाव ववगुप ककस्योहिता पागलोहिती । इम वायत्त मवगुप ककथापद
 मवर्धको । दशगुप ककथा पागला दशगुपककथाए विधेयापिचा । दशगुप ककथापुद्गल द्रव्याप्यपत्ते विधेयापिच । सवगुप ककस्योहिती पोमगलोहिती । दश
 गुप ककथं पुद्गलमवर्धको । सर्वस्सगुपककथा पागला दशगुपककथाए यदुक्ता । सवसातगुप ककथं पुद्गल द्रव्याप्यपत्ते यवर्ध । सर्वस्सगुप ककस्योहिती पागल
 मेहिता । सवसातगुप ककथं पदमवर्धको । सर्वस्सगुपककथा पागला दशगुपककथाए यदुक्ता । अवर्गगुप ककथा पागला दशगुपककथाए यदुक्ता । यन्ने
 पर्वस्सगुप ककस्योहिता पागलोहिता । अवर्गगुप ककथं पुद्गलमवर्धको । पर्वतगुप ककथा पागला दशगुपककथाए यदुक्ता । यन्नेगुप ककथं

णकस्कन्ना पोम्माळा दध्ठयाए बज्जया । अस्सखेज्जागुणकस्सकन्नेहिती पोग्गलेहिती अणुणतगुणकस्कन्ना पोग्ग
 ला दध्ठयाए बज्जया । एव पदेसठयाए सध्ठया पुच्छा जाणियथा जहा कस्कन्ना । एव मउयगुरुयलज्जया
 वि । सीयउसिणिष्ठुलुस्का जहा वय्या । एएसिणि ज्ञते । परमाणुपोग्गलाण सखेज्जपएसियाण अस्सखेज्ज
 पएसियाण अणुणतपएसियाण खधाण दध्ठयाए पदेसठयाए दध्ठयाए कपरे कपरे जाव त्रिसेसा
 हियावा ? गोयमा ! सध्ठ्योवा अणुणतपदेसिया खधा दध्ठयाए । परमाणुपोग्गला दध्ठयाए अणुणतगुणा

आगुलककंथाः पुद्गलस्य इव्यायततया बहुला एव प्रदेयार्थतया सुखं पुच्छा जाणितव्या यथा कवत्थाः । एवं सुदुक्खगुणकस्तपुका अपि । स्त्रीतोअ
 जिग्घत्थना यथा वतीति । एतयो अदत्त । परमाणुपुद्गलस्य सख्यप्रदेशिकानामसख्यप्रदेशिकानामनलप्रदेशिकाना इत्थाना इव्यायत
 या प्रदेयार्थतया इव्यायतदत्तापेतया कतरे कतरभ्यो यावद्विशेषाधिकारः ? गोतम ! सुखलोका अनलप्रदेशिताः इत्थं इव्यायतया परमा
 नुपुद्गलस्य इव्यायतया अनलनुबुद्धाः । सख्येयप्रदेशिकाः इत्थं इव्यायतया सख्येयगुणाः । असख्यप्रदेशिका इत्थं इव्यायतया असख्यगुणाः ।

पद्गमन प्रत्यासिक्तपत्रे वत् । एव पद्गमगुणं सज्जत परत्वा भावितावता जडा कस्तथा । इमं प्रकथावपत्रे वरी सग्लेर पुच्छा जाणितव किम कथय कथा ।
 पर्व मउय गव्वं लज्जवावि सोढं च सखं विवत्तुला कथा वय्या । इमं सुए मुक्कं च तोनस्यय एवि कइदा सोत्तं पुच्छं जित्तं इत्थं ए वारं अयं वपत्रे
 परे कइया, इति प्रकारान्तरे पद्गम विज्जवता कइथे—एएसिक् भते परमाणुपोग्गला च सखेज्जपएसिया च सखेज्जपएसिया च सखतपएसिया च स
 धाव । ए पइने इमगव्वं परमाणुपद्गमज्जे सख्यात प्रत्यायकने असख्यातप्रदेशिकने अनन्तप्रदेशिकं ज्ञास्यते । इवइयाए पदेसठयाए दध्ठयाए पदेसठयाए
 वयरे २ आन विस्सादियावा । प्रत्यायकपत्रे प्रत्याय प्रकथावपत्रे पुक्कं २ वकी यावत् विविधाविषयं पुक्कं ८० मं उत्तरं । गोयमा सध्ठ्योवा
 अणुणतपएसिया खधा दध्ठयाए । इमोतम सययो वाडा अनन्तप्रदेशिकं स्वयं प्रत्यायिक्वपत्रे तेइया । परमाणुपोग्गला दध्ठयाए सखतगुणा । परमा

नापुरञ्जना अपि विमिष्टिहृदयेप्रदेशावगाढा चापारारपययो रज्ज्वेदीपचारो देवत्वम व्यपदिश्यन्ते' ततश्च ॥ सप्तत्योवा एमपदेसोगाढा पोगला द

अपपसठयाए अणतगुणा । सखेजापदेसिया खधा वद्धठयाए सखेजगुणा तेचेय पएसठयाए सखेजगुणा ।
असखेजापएसिया खधा दद्धठयाए असखेजगुणा तेचेय पदेसठयाए असखेजगुणा । एएसिण नते !
एगपदेसोगाढाण सखेजापएसोगाढाण असखेजापएसोगाढाण पोगलाण दद्धठयाए पएसठयाए दद्धठ पए
सठयाए कयरे २ जाव विससाहियावा ? गीयमा । सप्तत्योवा एगपएसोगाढा पोगला दद्धठयाए सखे

ते चैव प्रदेखायतया सस्येयपुकाः अठसेयमरक्षिकाः सस्य्या द्रव्यायेतया अस्येयपुका सा चैव प्रदेखायतया अस्येयपुका । एतेया नदत्त ।
एकप्रदेखावगाढानां सस्यमप्रदेखावगाढानामठस्यमप्रदेखावगाढानां पुद्गलानां द्रव्यायतया प्रदेखायतया द्रव्यार्थप्रदेखायतया कतर कतरे
प्यो यावद्विज्ञेयाचिकावा ? नीतम ! ठवलोका एकप्रदेखावगाढा पुद्गला द्रव्यायतया सस्यमप्रदेखावगाढाः पुद्गला द्रव्यायतया सस्ययपु

वो । परमावपावना दद्धठयाए पसठयाए परमावपावना दद्धठयाए परमावपावना दद्धठयाए परमावपावना दद्धठयाए परमावपावना दद्धठयाए परमावपावना दद्धठयाए
देयविवचाये पविदमान प्रदेयपव इम करोने द्रव्याव अपदेयाव ते कडिबे तेवना यमाव ते द्रव्यार्थ यप्रदेयावता कडिबे । सखेजपएसिवाकवा दव
इवाए सखेजमवा । सखातप्रदेयिकखग्व इगवावपवे सखातगुवा । तेचोव पएसठयाए सखेजपुवा । तेचोव सखातप्रदेयिकखग्व प्रदेयावपवे सखात
मन । अतस्त्वयएसियाखवाइइयाए वसखेजपुवा । अतस्त्वयातप्रदेयिक खग्व इगवावपवे असखयातमुवा । तचेव पदेसठयाए असखेजपुवा । तेचो
अ पमसखातप्रदेयिक खग्व प्रदेयावपवे असखयातमुवा । एएसिबं भंते एगपएसोगाढाव सखेजपएसोगाढाव असखेजपएसोगाढाव पावसाव । एव
ने इममवन्न एवप्रदेयावगाढने संख्यात प्रदेयावगाढने असखयात प्रदेयावगाढने पुवखने । दद्धठयाई पएसठयाए दद्धठपएसठयाए कवरे २ खाव विसे
याहियाव । द्रावावपवे प्रदेयावपवे इगव २ खवी याववु वियेयाधिवु पुवे १० प्र० ठवर । यावमा सस्ययावा एगपएसोगाढा

वृत्तप्राप्तिः । लोकाकाशमन्त्रपरिभाषा एवंत्यर्थः । तथाचि न स कश्चि देवजुत भावाद्यामन्त्रेद्योति य एकमन्त्रेष्टावगाहपरिभाषामपरिगतानां परमा

जापएसीगाढा पोगला दध्ठयाए सखेज्जापएसीगाढा पोगला दध्ठयाए अस्सखेज्जागु
णा । पदेसठयाए सख्योया एगपदेसीगाढा पोगला पदेसठयाए सखेज्जापएसीगाढा पोगला पदेसठयाए
अस्सखेज्जागुणा । अस्सखेज्जापएसीगाढा पोगला पदेसठयाए अस्सखेज्जागुणा दध्ठपएसठयाए सख्योया
एगपएसीगाढा पोगला दध्ठपएसठयाए सखेज्जापएसीगाढा पोगला दध्ठयाए सखेज्जागुणा तच्चेव पदेस

ठा । समस्यपमदेष्टावगाढाः पदुनसा इव्याधतयाऽवस्ययगुकाः । मदेष्टाधतया सखसाकाः एकमदेष्टावगाढाः पदुनसाः मदेष्टाधतया स
क्षयमदेष्टावगाढाः पदुनसाः मदेष्टाधतयाऽवस्ययगुकाः । असस्येयमदेष्टावगाढाः पदुनसाः मदेष्टाधतयाऽवस्ययगुका इव्याधमदेष्टाधतया
सर्वलोका एकमदेष्टावगाढाः पदुनसा इव्याधमदेष्टाधतया सखयमदेष्टावगाढाः पदुनसा इव्याधतया सख्येयगुका सो चैव मदेष्टाधतया स

पावना दध्ठया । इमोतम सर्वलोकाः एकमदेष्टावगाढा पदुन इव्याधपच इवा सचना चधिकारवको परमाण्ड वासुकादि चनस्तावुव रश्म
पचि विधित्त एकचैव मदेष्टावगाढा पाधार पाधयना समद उपचारको णवपे करो कश्चि तिचारे सखाव साकाकायामन्त्रेय परिभाषको
इत्यय तेहो । मधुज्जपवनागाढा पावना दध्ठयाए सख्ययगा । संवसातमन्त्रावगाढा पदुन इव्याधपच सखावगुवा इवा पचि सेवनाज प्रधानप
चायको तथाचि रश्म पाधार सखपदेय उपेयवेज भावना करी तेउओ । असख्ययपयसीगाढा पावना दध्ठयाए सखेज्जागुणा सखेज्जागुणा म
इमावगाढा पदुन इव्याधपच असखेज्जावगाढा भावना इमोत्र असखेज्ज मदेष्टावगाढा पावना दध्ठयाए सखेज्जागुणा सखेज्जागुणा म
मन्त्रावा वनपरमागाढा पावना पदुनइयाए सखेज्जावगाढा पावना पदुनइयाए सखेज्जागुणा । मदेष्टावपके सखेज्जावा णव मदेष्टावगाढा पदु
गत मदेष्टावपके सखातमदेष्टावगाढा पदुन मदेष्टावगाढा पावना पदेष्टावगाढा सखेज्जागुणा सखेज्जागुणा

स्वादीना मन्त्राद्वागपदिशामेन न परिकृत इति तथा ऽ सखेज्जपदेयोवाहा पोम्भला दध्ठयाए सखेज्जगुहति ऽ दध्ठयाए जेबस्येव प्रचान्ता स
याविपरकन्थाभासरेषप्रदध्ठयापेरेव प्रावभा कार्यो मवर मसमीरेन सुसप्रतिपत्त्यमुदाहरवं दध्ठयेते ऽ जहा क्खिल पंच ते सखेसोमपवसा एते

ठयाए सखेज्जगुणा । स्यसखेज्जपएसोगाढा पोम्भला दध्ठयाए स्यसखेज्जगुणा, तेचेव पवेसठयाए स्यसखे
ज्जगुणा । एएसिण न्नत ! एगसमयठितीयाण सखेज्जसमयठितीयाण स्यसखेज्जसमयठितीयाणय पोम्भलाण
जहा दुंगाहणाए तहा ठितीएवि जाणिमहु स्यप्यायज्जग । एएसिण न्नते ! एगगुणकालगाण सखेज्जगुणका

रयेयपुका । अवस्येयप्रदध्ठयावदाहा पुदुवका इज्जायतयाऽवस्येयपुका सो मैव प्रदेशायतणाऽवस्येयपुका । एतेपां मदत्त । एकसमयस्वि
तिकाभां सकस्यसमयस्वितिकाभासकयेयजमयस्वितिकाभा न पुदुवसाभा यथावताइकायाम् तथा स्थितावपि प्रवितव्य मत्वायपुत्तम् । एते
पां मदत्त । एकगुणकालकाभां सकयेयपुकासालाभासकयेयपुकासालकालकालमानकालकालकाभा न पुदुवसाभां इज्जायतया प्रदध्ठयायतया इज्जा

इहाए । पचसत्तातप्रदेमावगाठ पदुमस प्रदेशातगुर्वा इज्जाव प्रदेशातगुर्वा पचसत्तातगुर्वा एमएसाकाठ पागगा ठरवहुपएसइवाए ।
सकसीकाठा एकप्रदेमावगाठ पदुमस इज्जावप्रदेमावगाठ पागगा ठरवहुवाए सखेज्जगुर्वा । सखेज्जपएसोगाढा पोम्भला सखेज्जगुर्वा । सखेज्जपदेमावगाठ पदुमस
इज्जावपदे सखेज्जगुर्वा तेज्जो । तेचेव पदेमहुवाए सखेज्जगुर्वा । तेज्जो सखेज्जपदेमिज्जगुर्वा प्रदेशातगुर्वा तेज्जो । पचसत्तातगुर्वा
ठा पावसा इज्जगुवाए पचसत्तातगुर्वा । पचसत्तातप्रदेमावगाठ पदुमस इज्जावपदे सखेज्जगुर्वा । तस्य पदेसइवाए पचसत्तातगुर्वा । तेज्जो प्रदेशा
वापदे पचसत्तातगुर्वा, दिवे काकओ कइते—एएसिण मते एगसमयठितीयाण सखेज्जसमयठितीयाण पचसत्तातगुर्वा पागगाढा जहा आगाइका
ए इहने इमयवज्जु वेकससय स्मितिकने सखेज्जसमयठितीयाण पचसत्तातगुर्वा स्मितिकने पदुमस जिय पचसाइकाओविने जहा । तथा डिइएवि
भाविज्जग पयावइम । तिम स्मितिकजनिरे पवि कांकिवा पच महुल, दिव भावओ कइते—एएसिण मते एगसमयठितीयाण सखेज्जगुर्वा काजगाव

य पतेयचिताए पंचेव संज्येष्ठ पुब एतेह देव बनेने संवीना सम्रति इमा एसिं ठवडा० ८० ॥ एतपं न सम्युर्वांउंयुखान्ययइबाम्मीठइदारेडा

उगाण अस्सेज्जगुणकालागणं अणतगुणकालागणय पोग्गलाण दसुठयाए पदेसुठयाए दसुठपएसुठयाए
एएसिं जहा परमाणुपोग्गलाण अप्पायज्जग तहा एएसिंपि अप्पायज्जग । एव सेसाणवि वसुगधरसाण ।
एएसिण जेत । एगगुणकस्सकाण सस्सेज्जगुणकस्सकाण असस्सेज्जगुणकस्सकाण अणतगुणकस्सकाणय पोग्ग
लाणय दसुठयाए पदेसुठयाए दसुठपएसुठयाए कपरे २ जाय विसंसाहियावा ? गो० । ससुत्थीवा एगगु

यमदसुत्थीतया एतेपा पया परमादुपुइयसामभवावुत्तं तथेतेवानप्पस्यावुत्तं मय ओपासामपि वरे वणपरसाणा । एतेया मदत्त । एव
गुबककंझाणां सकपयमुबककंझाणा भकपयपुबककंझाणमत्तमुबककंझाणां न पुइयसामा इव्यावत्तया मदेसावत्तया इव्यावत्तयावत्तया न
वर क्खतरेज्जो यावद्विसेयाचिका वा ? भौतम । नवसोका एकमुबककंझाः पुइयसा इव्यावत्तया सकपयमुबककंझाः पुइयसा इव्यावत्तयावत्तये

पसपेत्तयवकासगावं पवत्तमुबकासगावं पागमगावं । एइने हेममयन् वेकमुब कावकने सुक्कातगुव कावकने पंचवपातगुव कावकने पनत्त
मुव कावकने पुदुवने । दमइसाए पदसइसाए दमइपएसइसाए । इम्यावपेव करो प्रदेयावपेव करो इम्यावपेवदेयावपेव करो । एसिं जहा परमाव
पागमगाव पयावइम । एइने जित परमावपुइयसामा पया वइल कइता । तथा एणसिंपि अप्पावइम । तिम एइता यवि पया वइलकइता । एव
सेयाववि वव गव रसावं । इम येयने पवि नव नव रसाने पवि कइता । एणसिंभं मते एतनव कइताव उणज्जगव कइतावं पसुवेज्जगुव कइ
ताव पचतमुव कइतावव पागमगाव । एइने हेममयन् वेकमुव कावकने सुक्कातगुव कावकने पचवपातगुव कावकने पनत्तमुव कावकने पुदुवकने ।
दमइसाए पदेसइसाए दमइपएसइसाए कवरे जाय विसंसाहियावा । इम्यावपेव करो प्रदेयावपेव करो इम्याव प्रदेयावपेव करो उणज्जगवकी यामन

णकस्कन्हा पोगला दध्ठयाए, सखेज्जगुणकस्कन्हा पोगला दध्ठयाए सखेज्जगुणा, अस्सखेज्जगुणकस्कन्हा
 पोगला दध्ठयाए अस्सखेज्जगुणा, अणतगुणकस्कन्हा पोगला दध्ठयाए अणतगुणा, पदेसठयाए एव
 चेय णवर सखेज्जगुणकस्कन्हा पोगला पदेसठयाए अस्सखेज्जगुणा सेस तचेव दध्ठपदेसठयाए सख्ख्योवा
 एगगुणकस्कन्हा पोगला दध्ठपएसठयाए, सखेज्जगुणकस्कन्हा पोगला दध्ठयाए सखेज्जगुणा, तेचेव

यमुवाः असखेयमुवकक्का पुद्गला द्वापयताऽवस्येयगुणाः, अनकगुणकक्काः पुद्गला द्वापयताऽनकगुणाः प्रदद्यापयता एव सैव
 नवर सखेयगुणकक्काः, पुद्गलाः प्रदद्यापयताऽवस्येयगुणा अप तसैव । द्वापयप्रदद्यापयता सवसोका एकगुणकक्काः पुद्गला द्वापये
 प्रदद्यापयता, सकययमुवकक्काः पुद्गला द्वापयता सखेयगुणा ता एव प्रदद्यापयता सखेयगुणाः, असख्ययमुवकक्का द्वापयताऽव
 विसेवाविम बुदे म उत्तर । मोवमा समलोवा एयगुण कक्का पोगला द्वापयाए । सेगौतस सवसोव का येकगुण कक्का पुद्गल द्वापयपवे करो
 तेइओ । सखेयगुण कक्का पावला द्वापयाए भक्कगुणा । सक्कातगुण कक्का पुद्गल द्वापयिअपवे सख्यातगुणा । असखेयगुण कक्का पोगला द
 क्काप एसखेयगुणा । असख्यातगुण कक्का पुद्गल द्वापयिअपवे करो असख्यातगुणा । अवतगुण कक्का पोगला । द्वापयाए अवतगुणा पदेसठया
 पक्कवे । अनकगुण कक्का पुद्गल द्वापयवे करो अनकगुणा प्रदेयापवे करो इमकोज कक्का । ववर सखेयगुण कक्का पोगला पदेसठयाए व
 वगुण कक्का पोगला द्वापयदसठयाए । द्वापय प्रदेयापवे करो असख्यातगुणा येप तिमकोज कक्का । द्वापयपदेसठयाए सख्यातवाए
 वा पोगला द्वापयाए सखेयगुणा तक्क पदेसठयाए सखेयगुणा । सख्यातगुण कक्का पुद्गल द्वापयपवे सख्यातगुणा तेइओ । सखेयगुण कक्का
 सख्यातगुणा तेइओ । असखेयगुण कक्का द्वापयाए असखेयगुणा तचेव पदेसठयाए असखेयगुण कक्का पुद्गल द्वापयपवे असखेय

पपत्रमा दनेकेसयोगनदा प्राद्वर्तीया। तथा ॥ अससखपएसोयादा योगला दवृठयाए असखेजगुक्ति ॥ प्रावर्तीव मेव असद्वेयप्रवेभात्मकत्वा द
वनाइचत्रस्या सङ्केपगुणा इत्ययमस्य प्रावाच इति पुट्रसालेव इत्युगमादिति किरूपयकाइ-परमाखुइत्यादि ॥ परमाखुपुट्रला ठेपाइथल इत्यु
गमादयो प्रत्रमया मवन्ति अनन्तत्वापि तयो सपातमेवतोमवस्थितस्वरूपत्वा द्विधागतस्तु एकेकशः कस्योका भवेति ॥ पंचपयसिए जहापरमायु

पदेसठयाए सखेजगुणा, अखसखेजगुणाककका दवृठयाए अखसखेजगुणा, तेचैव पदेसठयाए अखसखेजगुणा,
अणतगुणककका दवृठयाए अणतगुणा, तेचैव पदेसठयाए अखसखेजगुणा । एव मउयगुणयलज्जायवि
अप्याथज्जाग । सीयउसिणिठलुस्काण जहा यणाण तेहैव । परमाणपोमालाण भते । दवृठयाए कि कठ
जुम्मे तयोए दाथरजुम्मे कठिउए ? गोयमा । जो कठजुम्मे जो तयोए जो दावर कठिउए । एव जात्र

दयपगुणा को चैव प्रदेवाचतयाअवसेयगुणा। अनन्तगुणककका पुट्रला इव्याचतयाअनन्तगुणा को चैव प्रदेवाचतया सयपगुणा, एव सु
दुकरुल्लभपुक्कविप सत्त्वावबुत्त्व । सीतोपिअनन्तदकावामप्यत्तावबुत्त्व यथा वकीनां तथैव । परमाखुपुट्रला नदत्त । दवृठयाचतया कि इत
युग्मा श्रोका हापरपुग्माः कस्योकाः ? सीतम । जो इत्युग्मा जो श्रोका जो हापरपुग्माः कस्योका एव यावदमन्तप्रवक्षिणः दकम्भः । परमा
तमुर्वा तेहो तेहो पदमावपे पचवकातमुर्वा तहो । पचगुण ककका इवइयाए पचतमुर्वा तपेव पचइयाए असखेजगुणा । अनन्तमुर्वा क
वय पुट्रल इवाचपे अनन्तगुर्वा तेहो पदेयावपे पचकातगुर्वा । एवं मउव मुक्क कइवावि यथावबुत्त्व । इम खु गुण कर्त्तने पवि पच्य दवृत्त क
इवा । सीय ठपिच बिह सुत्ताच कडा कडाच तहो । सीत ठव चिच चउमे चिस वक्की जहा तिमहो क कइवा । परमाखु पाठमलाव भते इवइयाए
कि कठजुमे तंबाइ दावरलुका कडिपाए । परमाखु पुट्रल ऐमयवन् इवाचपे पच कतवुत्त्व इवाच हापरलुका ककका ज' इ० प० जतर । गावमा चा क
इयुये वा वेयाए पादावर कडिपाए । जयोवम नहो नुववुत्त्व नहो इवाच नहो हापरलुगम ककका इवे । एवं जीव चर्त्तपदलिइ कडे । इम जात्र

योगतति ॥ यथायात्वात्कस्योक्त इत्यर्थः ॥ लप्पयसि एवमुपयसि एति ॥ प्रायत्वा ह्यापर्युम्न इत्यर्थः ॥ एवमप्यसि एति ॥

अणतपएसि ए खधे । परमाणूपोगलाण जते । दध्ठया ए कि कळुम्मा पुच्छा , गोयमा ! उवादेसेण
सिय कळुजुम्मा जाव सिय कळिठंगा । धिहाणादेसेण णो कळुजुम्मा णो तेठया णो दावरजुम्मा कळिठ
गा । एव जाव अणतपदेसिया खधा । परमाणूपोगलाण जते ! पदेसठया ए कि कळुजुम्मा पुच्छा , गो
यमा ! णो कळुजुम्मे णो तेठए णो दावर कळिठगे । दुपदेसिए पुच्छा , गोयमा ! कळुजुम्मे णो तेयोए

दुपुद्दसा जइत्ता । इय्यार्यतया विं कतपुम्मा पुच्छा गीतव । सोपादेसेन स्यात्कतपुम्मा यावत्स्यात्कस्योक्ताः । विधानादेसेन णो कतपुम्मा णो
अरीमा णो ह्यापरपुम्माः कस्योक्ता एवं यावद्वज्जमदेसिकाः स्मर्याः । परमाबुपुद्दसा प्रदण । प्रदेयायतया विं कतपुम्माः पुच्छा , गीतव । णो
कतपुम्मा णो अरीमा णो ह्यापरपुम्माः कस्योक्ताः । द्विप्रदेसिकपुच्छा गीतव । णो कतपुम्मा णो अरीमा ह्यापरपुम्मा नकस्योक्ताः । त्रिप्रदेसिक

पनत्तपदमिक दकव्व, डिने पुक्कले करो कइवे । परमाबू पागमकाच भते इत्थइहा ए विं कळकथा पुच्छा । परमाबू पुद्दस हेमनवन् इत्थाविक्कपवे व
रो ए कतपुम्म ६ ५ उत्तर । गायमा यावादेसे विव कळकथा जाव सिय कळिठंगा । हेमोतम सामान्यवको कतपुम्मादि भजनादि भजनाये
करो इये पनत्तपवे पवि तेइने उघातेभेदको पनत्तविक स्रक्कपको कदाचित् कतपुम्म इवे इम दावत् कदाचित् कस्योक्त इवे । विहावादेसेव
वा कळकथा वा तेपावा णो दावरकथा कळिठंगा इव काए पवतपदेसिया खधा । भदेकरो नही कतपुम्म नही क्थाव नही ह्यापरपुम्म पतावता
कस्योक्त इम दावत् पनत्तपदमिक दकव्वकय कळकथा । परमाणपागमकाच भते पदेसइहा ए विं कळकथा पुच्छा । परमाबू पुद्दस हेमनवन् प्रदेयाय
वे ए कतपुम्म इवे ६० ५ उत्तर । गायमा वा कळकथा वा तथाए णोदावर कळिठंगा पुपदेसिए पुच्छा । हेमोतम नही कतपुम्म नही उघोक्त नही
ह्यापरपुम्म पतावता कळकथा इवे द्विप्रदेसिकमा प्रयकोत्ता उत्तर । गायमा वा कळकथा वा तथाए दावर कळिठंगा विपदेसिए पुच्छा । हेमोतम नही

दि ॥ संत्यागतप्रदक्षिणस्य विविचयस्यत्या इत्यनया चालुविष्यमिति ॥ दुपयसियाकामित्यादि ॥ द्विप्रदेशिका यदा समसस्या प्रवन्ति, तदा प्रदेस

दायर णो कलिंठे। तिपदेसिए पुच्छा ? गोयमा । णो करुजुम्मे णो दायर तेठे। णो कलिंठे। चउप्यदे
सिए पुच्छा, गोयमा ! करुजुम्मे णो तेठे। णो दावर णो कलिंठे। पचपदेसिए जहा परमाणुपोगले ।
उप्यएसिए जहा दुपदेसिए । सप्तपदेसिए जहा तिपएसिए । अठपएसिए जहा चउप्यएसिए । णवपएसिए
जहा परमाणुपोगले वसपएसिए जहा दुपएसिए । सखेजापएसिएण जते ! पोगले पुच्छा, गोयमा ! सिय

पुच्छा, गीतम । भोकरुपुम्मा भोद्वगपरपुम्मा ! ओका भो बस्योका ! चतुप्पदक्षिणपुच्छा गीतम । रुतपुम्मा भो ओका भो द्वापरपुम्मा भो
बस्योका ! पचपदक्षिणो यथा परमाकुपुट्टसः । पट्पदक्षिणो यथा द्विप्रदेशिकः । सप्तपदक्षिणो यथा त्रिप्रदेशिकः । अष्टपदक्षिणो यथा
चतुष्पदक्षिणः । नवपदक्षिणो यथा परमाकुपुट्टसः । दशपदक्षिणो यथा द्विप्रदेशिकः । सस्येयप्रदक्षिणो जदस । पुट्टसपुच्छा गीतम । ह्या

कतकुट्टम नहो ध्याज हापरकुट्टम इहे नहो कच्चाज विप्रदेशिकता प्रत्यक्षोवा उत्तर । नायमा वा कच्छको वा दावर तेपाए वा बलिपाए चउप्यदेसिए
पुच्छा । हेभोतम नहो कतकुट्टम नहो द्वापरकुट्टम गसाज कुव कच्चाज नहो चारपदेशिकता प्रत्यक्षोवा उत्तर । नायमा कच्छको वा तेपाए वा दावर वा
बलिपाए । हेभोतम कतकुट्टम दुहे नहो गगाज नहो द्वापर नहो कच्चाज । पचपट्सिए जहा परमाकपाटागल्ल कच्छरसिण कडा दुपदेसिए सप्तपदेसिए
जहा तिपरसिर चउपदे सर जहा चउयदेविर चउपट्सिए जहा परमाकपाटागल्ल दसपदेसिए जहा दुपदेसिए । पचपट् मय किम परमाकपुट्टस
चउपदेसिए किम विप्रदेशिक सातरदगड किम विप्रदेशिक पाठप्रदेशिक किम चारपदेशिक नवपदक्षिण किम परमाणुपुट्टस
किम विप्रदेशिक । सस्येयप्रदक्षिण भने पाठमस पुच्छा । किम संख्यातप्रदक्षिण इमगवन् पट्टन इ म उत्तर । नायमा सिय कच्छको जाव
पच बलिपाए । हेभोतम संख्यातप्रदेशिकने विविध संख्यातप्रदेशिको भजनाहे चतुर्विधपदे कोववा । जहासिए कतकुट्टम इम यान कडासिए

तः कृत्युम्मा यदा तु विषमस्यसाक्षाद्वा हापरयुग्माः ॥ विहाबादेसेकमित्यादि ॥ ये द्विप्रदेशिका सो प्रदेष्टार्थतया एकेकस्यचित्यमाभा द्विप्रदेशिका
देव हापरयुग्मा प्रवन्ति ॥ त्रिपदसिंहात्मित्यादि ॥ समस्तानिप्रदेशिकमीलन तत्प्रदेशानाम् बहुकापहार चतुरपादित्व प्रजननया स्यादुक्तवत्स्य

कक्रजुम्मे जात्र सिय कलिहंगा । एव अस्सखेज्जपणंसिण्वि । एव स्थणतपणंसिण्वि । परमाणुपोगल्लिण जत्ते !
पणसठयाए कि कक्रजुम्मा पुच्छा, गो० ! ठघादेसेण सिय कक्रजुम्मा जात्र सिय कलिहंगा, विहाणादेसेण
णो कक्रजुम्मा णो तेहंगा णो दावर णो कलिहंगा । दुपणंसियाण पुच्छा, गोयमा ! ठघादेसेण सिय कक्र
जुम्मा णो तेहंगा सिय दावरजुम्मा णो कलिहंगा, विहाणादेसेण णो कक्रजुम्मा णो तेहंगा दावरजुम्मा

रत्तयुग्मो यावरस्यात्स्योज एव सर्वस्वप्रदेशिको वि । एवमन्तप्रदेशिको वि । परमापुपुत्ता प्रदत्त । प्रदेष्टार्थतया कि कृत्युग्माः पु
त्ता, गौतम । आपादेमान स्यारकृत्युग्मा यावत् स्यात्कल्पोकाः । विधानादेष्टेन नो कृत्युग्मा नो ज्योका नोद्वापयुग्मा नो कल्पोकाः । द्वि
प्रदेशिकाना पुच्छा गौतम । आपादेकान स्यारकृत्युग्मा नो ज्योकाः स्याद्वापरयुग्मा नो कल्पोकाः । विधानादक्षान नो कृत्युग्मा नो ज्योका

कल्पाज्ज बुवे । एव असखेज्जपणंसिण्वि । एव असख्जातप्रदेशिक पवि कल्पा इम सन्तप्रदेशिक पवि कल्पा, द्विप्रदेशिक
पवे कल्पो । परमाणुपागमनात् मत पदकल्पाए वि ककल्पा पच्छा । परमाणु पुत्तन हेमयवन् प्रदेष्टार्थपवे ज्ज कृत्युग्म इ म० उत्तर । गायमा
पाषादेसेव सिद्ध ककल्पा जाव सिय कलिहाया । ज्योतम सामान्यको कदाचित् कृत्युग्म बुवे इम यावत् कदाचित् कल्पाज्ज बुवे । विहाबादेसे
वा ककल्पा वा तेषाम् वा दावरकल्पा वा कलिहाया दुपणंसियाण पच्छा । विधानाद्व्यहरो नहो कृत्युग्म नहो स्वाज नहो दापरयुग्म नहो
कल्पाज्ज द्विप्रदेशिकाना प्रत्यकोका उत्तर । गायमा पाषादेसेव सिय ककल्पा वा तेषाम् मिय दावरकल्पा वा कलिहाया । ज्योतम सामान्यको ये
प्रदेशिक त्रिवारे समसक्य बुवे तिसरे प्रदयवको कृत्युग्म बुवे विहार विषमसक्य बुवे नहो स्वाज कदाचित् दापरयुग्म बुवे नहो कल्पाज्ज बुवे ।

तमङ्गुलाया येया यया चतुश्चा तेषां मीनने हृदये प्रदेष्टा स्ते च चतुरयाः पंचामा श्रोत्राः पक्षां हृत्परपुष्पाः सप्तमा कस्योक्ता इति विधानादे
 मम च त्र्यङ्गुलान् रक्षणमा मिति ॥ चतुष्पदमियायमित्यादि ॥ चतुः प्रदक्षिणाना मोचतो विषामतय प्रदक्षा चतुरया यव ॥ पचपणसिया

णो कलिनुगा । त्रिपदेमियाण पुच्छा, गीयमा । ठुघादेसेण सिय कळजुम्मा जाय सिय कलिनुगा त्रिहाणा
 देनेण णो कळजुम्मा तेनुगा णो दायर णो कलिनुगा । चउप्पदेसियाण पुच्छा, गीयमा । ठुघादेसेणवि
 त्रिहाणादेनेणयि कळजुम्मा णो तेनुगा णो दायर णो कलिनुगा । पचपणसिया जहा परमाणुपीगगला ।

हृत्परपुष्पा नो कस्योत्राः । त्रिपदेमिहाना पुच्छा, गीतय । चोपादक्षेण स्वास्तुतपुष्पा यावस्थास्तस्योत्रा । विधानादेष्टान नो कृतपुष्पाः
 त्र्यात्रा नाहृत्परपुष्पा नो कस्योत्राः । चतुःप्रदक्षिणानो पुच्छा गीतय । चोपादक्षणापि विधानादक्षणापि कृतपुष्पा नो श्रोत्रा नोहृत्परपु
 ष्पा नो कस्योत्राः पचपणसिया यथा परमाणुपुट्ठना । पटमदक्षिणा यथा द्विपदक्षिणा यथा त्रिपदक्षिणाः । अष्टमदक्षिणा

विहावादेमम वा कळजम्मा वा तेषां विट् द्वावरजम्मा वा कक्षियाणा त्रिपदेसियाच पच्छा । विधानादेयेकरो जह द्विपदेमिह तेह प्रदेमायपे च
 रो पच विन्नायता वथा (चतुर्देमयव) एकरो जहापरपुष्प मय मोमनो निपेह करवा त्रिपदेमिहको प्रत्यक्षोपा उत्तर । गायमा चाघादेसेच सिय कळजम्मा
 वाच विट् कक्षियाणा । देवीतम कामान्धवको समस्त त्रिपदेमिह नोमनकरो ने तेहना प्रदेमने चारने पचपरिकरो चार चादिहदे मज्जनये इवे य
 मवच्छिन्नस्य पचावको तेहने तेमाटे क्वादिन् कृतयमम यावत् क्वादिन् कम्माक इवे । विहावादेसेच वा कळजम्मा तेषोमाचो दायर णो कक्षियो
 मा चउप्पदमियाच पच्छा । विधानादेये करो कृतयमम नही गीक इवे नही हृत्परपुष्प नही चतुष्पदेमिहना प्रत्यक्षोपा उत्तर । गीयमा चो
 पादेमवि विहावादेमवदि कळजुम्मा तेषोया चाचार चोक्कक्षिणोका । देवीतम चोक्कादेयेकरो यपि तम विधानादेये यपि कृतयमम इवे चवाच नही
 हापरपुष्प नही कळजम्मा नही । पचपरसिया जहा परमाणुपीगगला अयद्विह जहा पुपण्डिवा कृतपण्डिवा क्वा त्रिपदक्षिणाचपण्डिवा क्वा

कदा परमावुपागमसिन्ति ॥ सामाव्यतः स्या रहतुमुमादयः प्रत्यक रैवाया एवेत्यथः ॥ अप्यसिया कदा रुपसिपिन्ति ॥ तुपत स्यारुतपुगम
दापरपुम्मा विधानतस्तु दापरपुम्मा इत्यथः एव भुवरत्रापि । अथ दत्ततः पुट्टना सितपकाव-परमावु कस्योवप्रदेशावगाढ एव एवत्वात्

मा । णो कळजुम्मपएसोगाढे णो तेत्तए सिय दावरजुम्मपएसोगाढे सिय कळिहुगपदेसोगाढे । तपदेसिए
ण पुच्छा, गीयमा । णो कळजुम्मपदेसोगाढे सिय तत्तगपएसोगाढे सिय दावरजुम्मपएसोगाढे सिय कळि
हुगपएसोगाढे । चउप्पएसिएण पुच्छा, गीयमा । सिय कळजुम्मपएसोगाढे जाय सिय कळिहुगपएसोगाढे
एव जाव अण्तपएसिए । परमाणुपोमालाण त्ते ! कि कळजुम्मा पुच्छा, गीयमा । त्थादंसेण कळजुम्मप

प्रदेशावगाढ कस्योवप्रदेशावगाढः । द्विप्रदेशिकपुच्छा, गीतम । णो कृतपुगमप्रदेशावगाढो णो व्योवप्रदेशावगाढः स्यादापरपुम्मप्रदेशावगाढ
स्यारुत्तोवप्रदेशावगाढः । त्रिप्रदेशिकाभा पुच्छा गीतम । णो कृतपुगमप्रदेशावगाढः स्यात् व्योवप्रदेशावगाढ स्या दापरपुम्मप्रदेशावगाढः
स्यात्कस्योत्रप्रदेशावगाढः । चतुप्रदेशिकपुच्छा गीतम । स्यात्कृतपुम्मप्रदेशावगाढो यावरस्यात्कस्योत्रप्रदेशावगाढ एव यावदनक्षत्रप्रदेशिकः ।

प्रदेशिकाभा मन्त्रकोषा उत्तर । मायमा चो कळकञ्जपयसायाढे वा तेषाए । हेगोतम महे कृतवम प्रदेशावगाढ महे ग्याव । सिय दावरजुम्मपएसोगाढे
सिय कळिपोमपएसोमाढ तिपवसिपय पुच्छा । कळचित् दापरवम्मप्रदेशावगाढ कळचित् कळकावप्रदेशावगाढ विप्रदेशिकमो मन्त्रकोषा उत्तर । गे
यमा चो कळकञ्जपदसागाढ सिय तथानपएसोमाढ सिय दावरकञ्जपएसोमाढ सिय कळिपोम पयसायाढे कळण्णदेसिएण पुच्छा । हेगोतम महे कृत
यम्म प्रदेशावगाढ कळचित् ग्याव मन्त्रकोषावगाढ कळचित् दापरवम्म प्रदेशावगाढ कळचित् कळकाव प्रदेशावगाढ चतुप्रदेशिकाभा मन्त्रकोषो उत्तर ।
गायमा सिय कळकञ्जपएसोमाढे जाय सिय सिय कळिपोमपएसोमाढ एव जाव चरन्तपएसिए । हेगोतम कळचित् कृतपुम्म प्रदेशावगाढ इम जावत् च
दाचित् कळकाव प्रदेशावगाढ इम वाथम् चरन्तपएसिए कळको । परमावुपावगाढ भते कि कळजुम्मा पुच्छा । परमावुपुवव देमवमम् एव कृतपु

द्विमदसिद्धन्तु हापरपुमप्रदेशायगाढो वा कस्योजप्रदेशायगाढो वा त्वरिबामविशेषादेव मयदपिसृजं नेय ॥ परमाक्षुपोम्यतावमित्यादि ॥

एसोगाढा णो तेनुया णो दावर णो कलिउगा । त्रिहाणादेसेण णो कऊजुम्मपएसोगाढा णो तेनुया णो
दावर कलिउगपएसोगाढा । दुपदेसियाण पुच्छा, गो० । उघादेसेण कऊजुम्मपएसोगाढा णो तेनुगा णो
दावर णो कलि० । त्रिहाणादेसेण णो कऊजुम्मपएसोगाढा णो तेनुयपएसोगाढा दायरजुम्मपएसोगाढावि
कलिउगपएसोगाढावि । त्रिपएसियाण पुच्छा, गोयसा । उघादेसेण कऊजुम्मपएसोगाढा णो तेनुया णो

परमाक्षुपुद्गला जदल । विं कृतपुग्गा पुच्छा, भीतस । ओपादेशेण कृतपुग्गप्रदेशायगाढा णो श्योखा णो हापरपुग्गा णो कस्योखाः । विपा
नादगम णो कृतपुग्गप्रदेशायगाढा णो श्योखा णो हापरपुग्गा कस्योजप्रदेशायगाढा । द्विप्रदेशिकाना पुच्छा । ओपादेशेन कृतपुग्ग
प्रदेशायगाढा णो श्योखा णो हापरपुग्गा णो कस्योखाः । विषामादेशेण णो कृतपुग्गप्रदेशायगाढा णो श्योखप्रदेशायगाढा हापरपुग्गप्रदेशाय
गाढा अपि कस्योजप्रदेशायगाढा अपि । त्रिप्रदेशिकाना पुच्छा भीतस । ओपादेशेण कृतपुग्गप्रदेशायगाढा णो श्योखा णो हापरपुग्गप्रदेशाय

गम प्रदेशायगाढ ६० ॥ उत्तर । वायसा वाधादेसेव कळकळपएसोगाढा वा तेषावा वा दावरजुष्वा षो कळिघोया । हेभीतस षोवादिमो करो
जुनयम्म प्रदेशायगाढ न्हो बहाज प्रदेशायगाढ न्हो हापरपुग्ग न्हो कळकळपएसोगाढा वा तेषावा वा दावर
अनिपात्रपएसोगाढा दुपदेसियाण पुच्छा । विषामादेशेकरो न्हो कृतपुग्गप्रदेशायगाढ न्हो बहाज न्हो हापरपुग्ग प्रदेशायगाढ कळकळप्रदेशाय
गाढ न्हो त्रिपदेसिबमः प्रगुओधा उत्तर । मायसा वाधादेसेव कळकळपएसोगाढा वा तेषावा वा दावर षो कळिघोया । हेभीतस वायादेशे
करो कृतपुग्गप्रदेशायगाढ न्हो ओज न्हो हापरपुग्ग न्हो कळकळपएसोगाढा वा तेषावापएसोगाढा हावरजुष्वापएस
योमाठावि कळिघानपएसोगाढावि त्रिपदेसियाण पुच्छा । विषामादेशेकरो न्हो कृतपुग्गप्रदेशायगाढ न्हो बहाज प्रदेशायगाढ हापरपुग्गम प्रदेशाय

दायर णो फलिदंगा । विहाणादेसेण णो ककजुम्मपएसोगाढा तेदंगपएसोगाढावि दावरजुम्मपएसोगाढावि फलिदंगपएसोगाढावि । चउण्वएसियाण पुच्छा, गोयमा । उधादेसेण ककजुम्मपएसोगाढा णो तेदंगा णो दायर णो कलिदंगा । विहाणादेसेण ककजुम्मपएसोगाढावि जाव कलिदंगपएसोगाढावि एव जाव श्रुणंतपएसिया । परमाणूयोगलण जत ! कि ककजुम्मसमयाठिइए पुच्छा, गोयमा ! सिय ककजुम्मसम

यगादा नो करयोऽमदद्यावगादाः । विधानादेशेन नो कृतपुग्मप्रदेशावगादा अपि ह्यपरपुग्मप्रदेशावगादा अपि कस्योव
प्रदगावगादा अपि । बतुःप्रदेशिकाभा पृष्ठा गीतम् । सोपादेशेन कृतपुग्मप्रदेशावगादा नो श्योऽमदद्यावगादा नो ह्यपरपुग्मप्रदेशावगा
दा नो करयाऽमदद्यावगादाः । विधानादेशेन कृतपुग्मप्रदेशावगादा अपि यावत्कस्योवदेशावगादा अपि । एव यावदनन्तप्रदेशिकाः । पर
मावुपद्रुनो नदन् । किं कृतपुग्मवमयत्विक् पृष्ठा गीतम् । स्यात्कृतपुग्मवमयत्विक्को यावत्कस्योववमयत्विक् एव यावदनन्तप्रदे

[illegible]

सोऽतिविशिनइमुक्त्वा ब्रह्मवसति ॥ एतत्पथवाचिचारे परमास्वाद्योपि वाच्याइतिवाकः ॥ पुद्गलाचिआरादिदमाह-परमाकुडत्यादि ॥ चियप्रण
मति ॥ यः समसङ्गप्रदश्चात्मकः स्वप्नः स सादृ इतरस्वप्न इति ॥ परमाकुपोग्तत्यादि ॥ यदा यद्वबोऽवयवः समसस्याभवति ॥ तदा सादृताः यदातु

सिय ध्युणहे एव ध्युसस्वज्जपएसिएयि । एव ध्युणतपदेसिएयि । परमाणु पोग्गलाण जत ! किं सध्दुहा ध्यु
णहा ? गोयमा ! सध्दुहाया ध्युणहाया, एव जाव ध्युणतपदेसिया । परमाणूपोग्गलेण जते । किं सेए णि
रेए ? गोयमा ! सिय सेए सिय णिरेए । एव जाव ध्युणतपदेसिए । परमाणूपोग्गलाण जते । किं सेया
णिरेया ? गोयमा । सेयायि णिरेयायि । एव जाव ध्युणतपदेसिया । परमाणूपोग्गलेण जते ! सेए कालहे

प्रदेसिकापि । एवमनन्तप्रदेसिकोपि । परमाकुपुद्गला प्रदत्त । किं सादृ चण्डो ? गोतम । सादृता वा अदृता एवं यावदनन्तप्रदेसिकाः ।
परमाकुपुद्गलो प्रदत्त । किं सेवो निरेका ? गोतम । स्वात्सेकाः स्वाकिरेक एत यावदनन्तप्रदेसिकाः । परमाकुपुद्गला प्रदत्त । किं सेवो नि

तपदेसिद्वि । ज्योतस कदाचित् पदसहित समयकपुत्र तिवारे विमयसक इव तिवारे पदरहित इम पदस्येयप्रदेसिक पवि कइवा । परमाकुपो
नवाच भते किं सपट्टा पचट्टा । परमाकु पुद्गल हेमयवन् एव पदसहित पचवा पदरहित ए पचवत्ते प्र० उत्तर । मायमा सपट्टाया पचट्टाया
एव जाव पचनपदेसिया । ज्योतस विचार यवा परमाचवा समसक इवे तिवारे सपचं विचारे विपयसक इवे तिवारे सनचं इम यावत् पचनन्तप्रदे
सिकसक्ये कइवा । परमाकु पावसेव भति किं सेए विरेय । परमाचपदुमव हेमयवन् एव पदितहे पचवा निवसक्ये १ प्र० उत्तर । मायमा चिबसेए सि
य विरेय एव जाव पचतपदेसिए । ज्योतस कदाचित् कपे कदाचित् निवसक्ये इम यावत् पचनन्तप्रदेसिकसक्ये कइवा कइत्ते कइत्ते । परमाकुपावसेव भते
किं सेवो निवसक्ये इम यावत् पचनन्तप्रदेसिकसक्ये कइवा । परमाकु पावसेव भते सेए कदाचि कदाचि विरेयायि इव जाव पचतपदेसिया । ज्योतस सेव
वि कपेवे निवसक्ये इम यावत् पचनन्तप्रदेसिकसक्ये कइवा । परमाकु पावसेव भते सेए कदाचि कदाचि विरेयायि इव जाव पचतपदेसिया । ज्योतस सेव

विषयमस्यास्तदा जनदुःखं । उपलब्धेदाद्याभ्यासवर्जितव्यापकप्रत्यक्षोपायमिति ॥ पुद्गलाधिकारवैदुष्यव्युत्पत्तेः ॥ परमावृत्त्यादि ॥ वेदति ॥ अतः सैवत्य नो

स्सर्पणं ज्ञेते । सेयस्स केधहयं काल स्युतरं होइ ? गोयमा ! सठाणं तर पनुच्च जहणेण एक्का समय । उक्को
सेण स्यसखेज्जहकाई । परठाणतर पनुच्च जहणेण एक्का समय, उक्कोसेण स्यसखज्जकाल गिरेयस्स केव
इयं काल स्युतर होइ ? गोयमा ! सठाणतर पनुच्च जहणेण एक्का समय, उक्कोसेण स्यावलिस्थाए स्यसखे
ज्जहन्ताग । परठाणतरं पनुच्च जहणेण एक्का समय उक्कोसेण स्यसखेज्जहकाल । दुपदेसियस्सण ज्ञेते । खं

मदम् । निरजाः क्षालताः क्षियद्विर ज्वलि । गौतम ! सर्वोद्गा । एव यावद्वनकाप्रद्विधाः । परमावृत्तुद्गत्स्य ज्वलन् । सैवत्य क्षियत्क्षालमन्
र ज्वलति ? गौतम । स्वस्थानान्तर प्रतीत्य ज्वल्यन्नेव ज्वलयं, उत्पत्तयो सङ्गयं काल । परस्थानान्तर प्रतीत्य ज्वल्यन्नेव समयमुत्पत्तयतो ऽव
स्थेयं कालम् । निरजस्य क्षियत्क्षालमन्तरं ज्वलति ? गौतम । स्वस्थानान्तरं प्रतीत्य ज्वल्यन्नेव समय मुत्पत्तय भावलिङ्गया असत्यय कालः

क्षितवशाच्च नैवे इ म उत्तर । ज्ञातव्यो सठावतर पक्व ज्वलेत् एवमत्र त्वासेव पक्ववत्कारकात् । जेभोतम पापे ज्ञान परमावृत्तिं नि भावे वत्तं
तावन्नानि च पातद वदन् व्यपान निवृत्तल भवनसत्त्व ते स्वस्थानान्तर पाचयोने ज्वल्यन्नेव एव समय उत्पत्तयको पक्वताताकात् । परठाव
तर पक्व ज्वल्यन्नेव एवमत्र त्वासेव पक्ववत्कारकात् । परमावृत्तयो वेदप्रत्यक्षादि ज्वल्यन्नेव प्रत्ये करोति यतो परमावृत्तय ते ज्वल्यन्नेवको पक्वमत्र उ
त्पत्तयको पक्वताताकात् निरजस्य ज्वल्यन्नेव त्वासेव उत्तर । निरजस्य क्षितवशाच्च त्वासेव उत्तर । भावमा सठावतरं पक्व ज्वल्यन्नेव एवं
समय त्वासेव पाचवित्ताण पक्ववत्कारकात् । जेभोतम स्वस्थानान्तर पाचयोने ज्वल्यन्नेवको पक्वमत्र उत्पत्तयको पक्वताताकात् । पर
वतर पक्व ज्वल्यन्नेव एवमत्र त्वासेव पक्ववत्कारकात् । परस्थानान्तर पाचयोने ज्वल्यन्नेवको पक्वमत्र उत्पत्तयको पक्वताताकात् । पर
व भेति ज्वल्यन्नेव पुनरा । विप्रद्विषयं जे ज्वल्यन्नेव ज्वल्यन्नेव पक्ववत्कारकात् । जेभोतम ज्ञान

स्वपतोप्याबिहाऽवस्थेय मागभाष मेव निरवधका ज्ञात्प्रिक्तत्वा दत्तएव निरेवंल मुत्कर्षतो ऽर्हस्येयं बाल मुत्सु निति ॥ निरेणंति ॥ नित्यसः
बहुत्वमूय ॥ सर्वइति ॥ सर्वोद्गां स्वकाचं परमावधः सेवाः वर्ति नहि बधि त्व समयोक्ति बालवयोपेयि यत्र परमावधः सर्व एव न वसतीत्यप्यः"

धरस पुच्छा, गीयमा सठाणतरं पनुच्च जहणेण एक्कं समय । उक्कोसेण सुसखेज्ज काल । परठाणतर प
नुच्च जहणेण एक्कं समय उक्कोसेण सुणत काल णियेस्स केवइय काल सुतर होइ ? गीयमा ! सठाणतर
पनुच्च जहणेण एक्कं समय उक्कोसेणं सुधावडियाए सुसखेज्जइनाग । परठाणतर पनुच्च जहणेण एक्कं सम
य उक्कोसेण सुणत काल एव जाय, सुणतपदेसियस्स । परमाणूपीग्गलाण जेतं ! संयाण केवइय काल सु

परत्थानान्तरं प्रतीत्य अपत्येनैवं समयमुत्कपतोवस्थेयं कालम् । त्रिमवधिकस्य प्रदत्त । स्वस्थस्य पुच्छा, वीसम । स्वस्थानान्तरं प्रतीत्य जय
त्येनैवं समय मुत्कपतो वस्थेय कालं । परत्थानान्तरं प्रतीत्य अपत्येनैक समयमुत्कपतोमल बाल । निरेकस्य बियत्वात्मनस्तरं प्रवति ? गी
तम् । स्वत्थानान्तरं प्रतीत्य अपत्येनैक समयमुत्कपंतं चावलिभाषा अवस्थेयं प्रागम् । परत्थानान्तरं प्रतीत्य अपत्येनैक समयमुत्कप्येती ओ

खानान्तरं चायदीने जहवइको एकसमय उत्तुइइको बसंखानाकाव । पठावतर पनुच्च जहणेण एकसमयं उक्कोसेण पयतकाव । परत्थानान्तरं भा
वदीने जहवइको एकसमय उत्तुइइको पगगताकाव । बिरयण केवइकाव पवरइइ । निरेकना कतकाकाव पतर हुवे ५ प्र० उत्तर । गायमा
पठावतर पनुच्च जहणेण एक समय उक्कोसेणं चावलिभाषा पयसुखइभाग । जेभोतम स्वत्थानान्तरं चायदीने जहवइको एकसमय उत्तुइइको चावलि
भाना पयसवडातमागाम । पठावतर पनुच्च जहणेण एकसमय उक्कोसेणं पयतकाव एव जाय पयतपदसियण । परत्थानान्तरं चायदीने जहवइको
एकसमय उत्तुइइको पयत्ताकाव इम यावत् पयत्तापदेगिण जहने जइवा, दिने एवकुले जइवे । परमाव पोयत्ताव भते संयाव केवइयं कालं पय
रइइ । परमणि पदुव जेमववन् जेकने कतकाकाव पवर हुवे ५ प्र० उत्तर । गीयमा बलि पंतरे बिरयाव केवइकाव पतर इइ । जेभोतम समय

एवं निरेखाः अपि सर्वादुर्मिति । अथ परमास्वादीनां सौख्यसाधनरमाश्च-परमायुः इत्यादि । सहायं तत्र पशुवति । अस्यान परमाद्यो परमायुः
 प्राय एव तत्र यतोमानस्य यदन्तर वसतस्य च व्यवधानं निश्चितसत्त्वप्रवणसहचं तत्सत्त्वान्तात्तरं तत्प्रतीत्य । अद्यैव एक समयति । निश्चितता च
 एवमासत्सदृश । सङ्कोचेयं असुरण्य आसति । निश्चितताया एवेत्येतदुक्त्यासत्सदृश । अथ अयम्यतोन्तर परमायुः एक समय चसमायुपरम्य पुन यत्न
 तत्तिये च वत्सपंत य यपया सङ्कय आस ह्यपि रित्यरो मूत्वा पुन यत्सतीत्येव वृद्धयमिति । परठावन्तरं एकुचति । परमाद्यो यं त्वरस्थान दायुका
 दा वत्समूर्तस्यान्तर चत्तनय्यवधान तत्परस्यान्तात्तरं तत्प्रतीत्य । अद्यैव एक समय सङ्कोचेयं अद्यैव आसति । परमायुः पुद्गलोचि अमन् हिम
 द्यादिद्वारकान्यमनुप्रविश्य अप्ययत्न सत्तसहचं समयं सित्वा पुन प्रतीत्यति । वत्सपंतकु उचक्य आस हिमद्वारावितया सित्वा पुनरक्तया आ
 म्यतीति । निरेयस्तस्यादि । निश्चितः सन् अप्ययत्नः समयमेवं प्रविश्य पुन निश्चित स्तिष्ठति । वत्सपंतकु निश्चितः सत्तावतिसत्ताया असङ्केपं जा
 नं वत्समूर्तकृष्णसदृशं परिच्छन्नं पुन निश्चित एव तीतिलस्यान्तात्तरमुचं । परस्यान्तात्तरं तु निश्चितं सन् तत् स्यान्तावतितो वयम्यतो हिमद्वारा
 दो स्वाग्ये एक समयं सित्वा पुन निश्चितश्च तिष्ठत्युत्पद्यत सत्तसङ्कय आस तेन सह सित्वा पुन सित्वा पुन स्तिष्ठति । दुपएसिष्टस्तस्यादि ।

तर हीइ ? गोयमा ! नास्य स्यतर । नास्य स्यतर । अत्रि स्यतर । एव
 जाव स्यणतपदेसियाण स्वधाण । एएसिण नति । परमाणुपोगलाण संयाण निरेयाणय कयरे २ जाव वि

तं आसन् । एवं यावदन्तमपदेसिणस्य । परमायुः पुद्गलाणा प्रवण । सौख्याना क्षिप्त्वास्तमन्तर भवति ? नीतल । नास्त्यमन्तरम् । निरेखाणां वि

आते एववामाते नडो एन्तर निरेखने केतसोकाव धन्तर इदे १ प्र उत्तर । मोवमा अत्रि एन्तर । केतोतम नडो एन्तर एववामाते निश्चितः । एवं
 जाव एवतपदेसिणस्य स्वधावे । इमं यावत् एवतपदेसिण सत्तने जावया द्विजे एक वत्स सहेइ । एवसिचं मते परमायुपोगला सौकावे विरेकाव
 कयरे २ आन विरेकादिवापा । एवने हेमवन्तं परमायुः पुद्गलने सेत्रने निरेखने कुन १ सको जावत् विरेकादिवा कुने १ प्र उत्तर । यावमा वत्सम्यका

उद्योमेवं फलान्नं कामाति ॥ अथ द्विपदेयिकाः शयसित सती ननौ । पुट्रसिं सङ्ग कालप्रेदेन सम्मग्नं कुवखनगतेन फालेन पुन सन्निव परमाकुमा
 नश्च सम्मग्नं प्रतिपद्य पुन यत्नतोत्येवमिति ॥ सेनादीनामेवाप्यबहुल्य माह-एएखिखमित्यादि ॥ निरेया असुखलङ्गुबेति ॥ स्थितिप्रियाया कीर्त्त
 निवत्ता इत्युच्यमिति यमनामद्विचक्रपु सेना कान्तगुणाः यत्नुस्वमावात्, एतदेव ब्रह्मास्वप्रदेष्टात्तोत्रयास्त्वैभिरूपयमाह-एएखिखमित्यादि ॥ त

सेसाहिया या ? गोयमा । सधृत्योया परमाणुपीगला सेया निरेया अस्खेजगुणा एव जात्र अस्खेजप
 एसियाण स्वधाण । एएसिण जत । अणतपदेसियाण सेयाणय निरेयाणय कयरे २ जाव विसेसाहिया
 या ? गोयमा । सधृत्योया अणतपदेसिया स्वधा निरेया सया अणतगुणा । एएसिणं जते ! परमाणुपी

यत्कालमनर प्रवति ? गौतम । नास्त्यनरम । एव यावदजलप्रदेयिकाना स्ख्यानाम् । एतया प्रवत्त । परमाकुपुट्रलानां सेजानां नि
 रजानां च कतर कतरस्यो यायद्विसेयापिका वा ? गौतम । सर्वसोका परमाकुपुट्रलानां सेजाः निरेजा सर्वस्येयगुणाः । यव यावदस्वयेयम
 द्विजानां रक्याना मेतेया प्रवत्त । यमनामद्विजानां सेजानां च निरेजाना च कतर कतरस्यो यायद्विषयापिकावा ? गौतम । सर्वसोका

परमाकुपुट्रमया सया विरेया यमसुखगुणा उच्यता यमसुखपद्विषयाकसुखाच । हेगौतम सर्वसोका परमाकुपुट्रन सञ्ज तेहको निरेज यमसुखानामुव
 स्थिति विजाना यमगिक पक्षावका चर्वापवो इम यावत् यमस्यातमद्विचक सुखदमये कइवा । एएसिख भते यत्नतपदेसियाच सेयाचश्च विरेयाचश्च क
 यर २ जात्र विमवाहियाश । एहन हेममदम्, यमनामद्विचक पञ्चभने सञ्ज निरेजमज्ज २ कको यावत् विमवाधिव भुव १० प्र उत्तर । मायमा सुखता
 वा यत्नतपद्विषया सुधा विरेया सेया यत्नतगुणा । हेगौतम सर्वसोका यमनामद्विचक सुख निरेज तेहको सेज यमनतयनां ते स्वभावचको, द्विवे द्रव्याच
 मज्जयाच उभवाच निकपता कइवा । एएसिख भते परमाकुपुट्रमयाच सखेजपद्विषयाच यमसुखपद्विषयाच यत्नतपद्विषयाच यमनाच सेयाचय विरेया
 चय । एहन हेममगम् परमान् पुट्रकज सवयातमद्विचक यमसुखगद्विचक यमनाच सेजम निरेजम । इ ३५० प मइयापटमउपरमा

य न्यायताया मैत्रस्य निरेयताया मष्टीपदाव्यय प्रदेशाव्ययताया मयुज्याव्ययताया तु बहुदश संज्ञपक्षे निरेयपक्षे च परमावृत्तु द्व्यार्थो प्रवेष्टा

मगताण सरेज्जापणसियाण असखेज्जापणसियाण खथाण सेयाणय गिरेयाणय दसुठयाए पामठयाए दसुठपामसुठयाए कयरे २ जाय विसंसाहियावा २ गीयमा । ससुठ्योवा खणतपदेसिया खथा गिरेया दसुठयाए खणतपणसिया खथा सेया दसुठयाए खणतगुणा । परमाणुगोमला सेना दसुठयाए खणतगुणा । सरेज्जापणसिया खथा सेया दसुठयाए असखेज्जागुणा । असखेज्जापणसिया खथा सेना दसु वननामदयिका रक्त्था निरेजा, सेना वननागुणा । एतया मदस । परमावृत्तुपुटलाका सरेयपदेसिकाणा असद्वयमदयिकाणागनत्ता । अगि काना रक्त्थाना सेनाकां च निरेजाना च इव्यायतया प्रदयायतया इव्यायप्रदयायतया कतर कतरज्यो यायद्विखियापिना वा २ गीसम । स यमोका वननामदयिका रक्त्था निरेजा इव्यायतया । वननामदयिका रक्त्था सेना इव्यार्थतया वननागुणा । परमावृत्तुपुटला सेना द्रव्या यतया वननागुणा सरेयपदयिका रक्त्था सेना इव्यायतया असुठेयगुणा । असख्ययप्रदयिका रक्त्था सेना इव्यायतया असख्ययगुणा इगए कयरे २ जाय विसमाहियावा । द्रव्याधिक पक्षे करो प्रदयायपक्षे करो इव्याव प्रदयायपक्षे करो सुव २ इव्या अथित्व विसमाहिक सुवे २ म कल २ । मावना मयवतावा चकतपदेसिया खथा विरेवा इगइयाए । गीसम सबोवाका वननामदयिका रक्त्था निरेज इव्याधिक पक्षे करो वस्तु स्वभाव

को तेकयो । चकतपदेसिया खथा मया इगइयाए चकतयका । वननामदयिक एगइ सेक मकप इव्याधिकपक्षे वननागवा २ तेकयो । परमावृत्तुपुटला मया इगइयाए चकतयका । परमावृत्तुपुटला मय मकप इव्यायपक्षे करो वननागवा २ तेकयो । सख्यय पणमिया खथा मया टव २२.० यमवज्जयका । मयवतामदयिक एगइ भेज द्रव्याधिकपक्षे करो वननागवा २ तेकयो । असख्ययपणसियाका सेना इगइयाए वननागवा २ । असख्ययपणसियाका एगइ सेक द्रव्याधिकपक्षे वननागवा २ तेकयो । परमावृत्तुपुटला विरेवा इगइयाए चकतयका । विरेवा इव्यायपक्षे चकतयका

पदयो व्रं व्याप्यो प्रदद्यात्तेत्यदयोकोकरोकेनाप्रिसायात् । अथ परसुठयाए एवं वेवेत्यत्रातिरेको यो विज्ञेयो सावध्यते-मथरं परमाबु इत्यादि । पर
माबुपर प्रदेसायतायाः स्वानी उपदद्यात्सतयेति वाच्य मप्रदद्यात्वा त्वरमाबुना तथा द्रव्यायतापुत्र-सङ्घातप्रवर्धिका निरेकाः निरेकपरमाबुज्याः

ठयाए असखेज्जगुणा । परमाणुपौगला निरेया दसुठयाए असखेज्जगुणा सखेज्जपएसिया खधा निरेया
दसुठयाए सखेज्जगुणा । असखेज्जपएसिया खधा निरेया दसुठयाए असखेज्जगुणा । पदेसठयाए एवंचेव
णवर परमाणुपौगला अपदेसठयाए नाणियद्धा । सखेज्जपएसिया खधा निरेया पदेसठयाए असखेज्ज
गुणा सेस तचेव । दसुठपएसठयाए ससुत्थोवा अणतपदेसिया खधा निरेया दसुठयाए तचेव पदेसठयाए

असख्यपप्रक्षिकाः स्कन्धाः सैका द्रव्यायतयाऽसख्येयगुणाः । परमाबुपुद्गला प्रवक्त । निरेका द्रव्यायतयाऽसख्येयगुणाः । सख्येयप्रदेक्षिकाः
स्कन्धा निरेका न्व्यायतया सख्येयगुणाः । असख्यमप्रक्षिकाः स्कन्धा निरेका द्रव्यायतयाऽसख्येयगुणाः मप्रक्षार्यतया एवं सैव नवरं परमा
सुपुद्गला अमवेगायतया सखितव्या । सख्यमप्रदेक्षिकाः स्कन्धा निरेका मप्रक्षार्यतयाऽसख्येयगुणाः सोप ससैव । द्रव्यायमवेक्षायतया सखस्तो

मुक्ता १ तद्वतो । सख्य पएसिवा खधा निरेका एवमुहाए सख्यगुणा । सख्यातप्रदेयिक्ख खध निरेका द्रव्यायिक्खपवे सख्यातमुक्ता ७ तेवतो । असखे
ज्जपनिवा खधा निरेया एवमुहाए असख्ययतया पदसठयाए एववत् । असख्यातप्रदेयिक्ख खध निरेका द्रव्यायिक्खपवे असख्यातमुक्ता ८ प्रदेयावपवे
पदि इमगोल कवका । अवर परमाण पागला अपवेसठयाए माविक्खत्ता । एतव्याविशेष परमाणुपुद्गलने विपे मप्रक्षार्यताने स्वात्ते अमदेयावपवे
व या परमाबुने अपदगपका सको तेवतो । असख्यपएसिया खधा निरेया पदेसठयाए असखेज्जगुणा सेस तचेव । सख्यातप्रदेयिक्ख खध निरेका प्रदे
या पयते असख्यातयतया यप तिमकोक कवका । इवमुहाए एवमुहाए सख्यातया सख्यातप्रदेसिया खधा निरेया एवमुहाए तचेव पदसठयाए ययंतगुणा । इ
न्नाय मप्रदद्यात्ते सख्योकावा अमभाप्रदेयिक्ख खध निरेका द्रव्यायपवे १ तेवतो मप्रदेयावपवे अमगमुक्ता तेवतो २ । अयंतप० सिवा खधा सेका दसः

जगन्नि तपु न मध्ये यदूमा मुरकटकङ्कतकामाग्रदेशात्वा किरेवप्यभ्यापुष्य स्ते प्रदेष्टो सख्येयुषा प्रवर्तिनः सररुहसङ्गतकसो पर्येकप्रदेशम्
 क्वे प्यसङ्गतकस्य प्रागादिति । अथ परमास्वादीनिव सेवत्वादिना निरूपयन्नाह-परमाहृत्यादि । इह सर्वथा मस्यबहुत्वाधिकारे ब्रव्यात्यता

रेया दद्विठयाए अस्सखेज्जगुणा तेचेव पदेसठयाए अस्सखेज्जगुणा । अस्सखेज्जपएसिया खधा णिरेया दद्वि
 ठयाए अस्सखेज्जगुणा । तेचेव पदेसठयाए अस्सखेज्जगुणा । परमाणुपोगलेण जते । कि देसेए सव्वेए णि
 रेए ? गोयमा । णी देसेए सिय सव्वेए सिय णिरेए । दुपदेसिएण जते । खधे पुच्छा , गोयमा ! सिय
 देसेए सिय सव्वेए सिय णिरेए एव जाव अणतपदेसिए । परमाणुपोगलेण जते ! कि देसेया सव्वेया

व प्रदेयायतयाऽसंख्येयगुणाः । असंख्यप्रदेशिका स्वभा निरत्ता ब्रव्यार्थतयाऽसंख्येयगुणा स्ते देव प्रदेयायतयाऽसंख्येयगुणाः । परमाहुषु
 द्रुतो मदन्तः । कि दसौत्रः सर्वत्रो निरेव ? नीतम । नो देसौत्र स्यात्सर्वत्र स्याद्विदो जवन्तः । पुच्छा , नीतम ! स्याद्विदोऽत्रः
 स्यात्सर्वत्राः स्याद्विरेव सर्वं यावद्वन्तप्रदेशिक । परमाहुषुद्रुता जवन्तः । कि दसौत्राः सर्वत्रा निरेजा ? नीतम । नो देसौत्राः सर्वत्रा अपि

पमवत्ता तनुनी ११ तेसोत्र प्रदेयायतने सव्वदातकनी १२ । असंख्यप्रदेशिया खधा विरेवा हररुहाए असंख्यज्जगुणा तवेव पदसङ्गहाए
 पदसंख्यगुणा । असंख्यगत प्रदेशिक खध निरत्र प्रजाजपने १३ तेसोत्र प्रदेयायतने असंख्यदातगुणा १४, दिवे परमाख निरप्रतेसप्रत्य
 दिव पते जे निरूपता अवेव-परमाणुपोगसक भने कि दमए सव्व विर । परमाणुपुत्रक कमवन्तू जू देसी कवे सव्व खो सव्वथा न कप
 । म उभार । यादमा को देसए सिव सव्वए सिव विरेव दुपदेसिएण भते अथ पुच्छा । जेगीतम देसे कवे , नडा कटाविदु सव्व कवे कटाविदु
 न कवे विप्रदायक जेमगवन्तू खध म उभार । भावमा विदेसिए सिव सव्वेए सिय विरेव एव जाव पयतपदेसिए । जेगीतम कटाविदु देसे कवे क
 दाविदु सव्व कवे कटाविदु न कवे इम भावद्व धवतप्रदेशिककमे खधवा एवकले अवेव-परमाणु पतगसका भते कि देसया सव्वेया विरेया । परमाख

केयचिर होइ ? गोयमा ! जहखेण एक सभयं उक्तीसेण आगलियाए अस्खेज्जइनाग । सखेए कालउ
 केयचिर होइ ? गोयमा ! जहखेण एक सभय उक्तीसेण आगलियाए अस्खेज्जइनाग । निरेए कालउ
 केयचिर होइ ? गोयमा ! जहखेण एक सभय उक्तीसेण अस्खेज्ज काल एव जाय अणतपदेसिए । पर
 माणपोगाढाणं नते ! सखेया कालउ केयचिर होइ ? गोयमा ! सख्द । निरेया कालउ केयचिर होइ
 ? गोयमा ! सख्द । दुपदेसियाण नते ! सखा देसेया कालउ केयचिर होइ ? गोयमा ! सख्द । सखेया

[illegible]

• •

0000000000

_____

SECRET

तिन्मायस्स मळपएसत्ति ० एते ५ उक्ताप्रवणाऽपुकावगादिनो अवसेपा इतिपूर्विकारः ३४ ५ यद्यपि लोकाप्रमादत्वेन धर्मास्तिकायादे भव्य

ण एकं समय उक्तीसण सुसखेज्जा काल । दुपदेसियस्सण जत । खधस्स देसेयस्स केवडय काल सुत्तर होइ
? गोयमा ! सठाणतर पढुच्च जहस्येण एकं समय उक्तीरेण सुसखेज्जा काल । परठाणतर पढुच्च जहस्येण
एकं समय उक्तीसण सुणत काल । सखेयस्स केवडय काल एववेज्ज जहा देसेयस्स । गिरियस्स केवडय
काल ? सठाणतर पढुच्च जहस्येण एकं समय उक्तीसण सुवलिपाए सुसखेज्जाइनाग । परठाणतर पढुच्च

वति ? नौ० । सुत्थानागतर प्रतीत्य जपव्यनैक समयमुत्तरेत कायलिकाया कसक्यय माग । परत्थानागतर प्रतीत्य जपव्यनैकसमयमुत्तरेततो
सक्यय काल । द्विप्रदयिकस्य जवण । सुत्थानागतर प्रतीत्य जपव्यनैक समयमुत्तरेततो
सक्येय कालम् । परत्थानागतर प्रतीत्य जपव्यनैक समयमुत्तरेततो अन्त काल । सर्वेकस्य विपत्तकालमेव वैव यथा देवेकस्य । निरकस्य वि

चतर पढुच्च जहस्येण उक्तासण पढुच्च काल । परत्थानागतर पायवीने जपव्यनैक एकसमय उक्तासणको पढुच्चताकास । दुपदेसियस्य
भते जपव्यनैक उक्तासण पढुच्च काल । द्विप्रदयिक जेभगवन् जवण देवेनै केतकावाच यगतर दुवेइ म उत्तर । मायमा सठाणतर पढुच्च जह
सक्येयसमय उक्तासण पढुच्च काल । देवोत्तम सुत्थानागतर पायवीने जपव्यनैक एकसमय उक्तासणको पढुच्चताकास । परठाणतर पढुच्च जहस्ये
ण उक्तासण पढुच्च काल । परत्थानागतर पायवीने जपव्यनैक एकसमय उक्तासणको पढुच्चताकास । सखेयस्स केवडय काल । सखेयस्स
कालमाग । इमदीन । जहस्येण पढुच्च काल । विम देवेना काला तिम निरेवना केतकाकास । सठाणतर पढुच्च जहस्येण उक्तासमय सको
मय पावविपाए पढुच्चताकास । सुत्थानागतर पायवीने जपव्यनैक एकसमय उक्तासणको पावविपाए पढुच्चताकास । परठाणतर पढुच्च जहस्ये
ण उक्तासमय उक्तासण पढुच्च काल । सुत्थानागतर पायवीने जपव्यनैक एकसमय उक्तासणको पायवीने जपव्यनैक एकसमय उक्तासणको पढुच्चताकास ।

जहणेण पक्कं ममय उक्कीमेण शुणत फाल एव जाय शुणतपदेसियस्स । परमाणुपोगलाण ज्ञेते ! सहेया
 ण केवद्वय फाल अंतर होइ ? गोयमा ! नल्लि अंतर । निरेयाण केवद्वय । नल्लि अंतर । दुपदेसियाण
 ज्ञेते ! राधाण देनयाण ययत्तिकाळ ? नल्लि अंतर । सहेयाण केवद्वय ? नल्लि अंतर । निरेयाण केवद्वय ?
 नल्लि अंतर । एव जाय शुणतपदेमियाण । एएसिण ज्ञेते ! परमाणुपोगलाण सहेयाण निरेयाणय कयरे
 कयरे जाय यिनसुहिंयाया ? गोयमा ! सहेयोया परमाणुपागला सहेया निरेया अउसहेज्जगुणा । एउ

पाकाम ? लाप्पामात्तरं प्रतीत्य अपत्यंनेकमयमुत्कषत चावसिकाया अउस्य ज्ञाण । परस्वामात्तरं प्रतीत्य अयत्यनेक समयमुत्कषतीनगत
 कामयेव पावदनलप्रदशिकस्य । परमाणुपुद्गमाभा मदल । सर्वज्ञानं कियत्तासमत्तरं ज्ञवति ? गौतम ! नास्त्यमत्तरम् । निरजाना कियत्ता
 समत्तर ? नास्त्यमत्तरम् । द्विप्रदगिकानां प्रदल । शब्दाभा दक्षेज्जानां कियत्तासमत्तर ? नास्त्यमत्तरम् । सर्वज्ञानं कियत्तासमत्तर ? ना

स्त्यमत्तरमिदं नान्यनम कडवा, एवकल कडवे कवा । परमाणु पावमाच मते मज्झाच कडव काम पाटका । परमाणु यद्वदने उभगबन् सर्वज्ञे ज्ञेते
 भावाभा एत्तर कडव म उत्तर । मायमा अत्ति एत्तर विरहाच कडव । जगौतम ज्ञो एत्तर निरेज्जाना ज्ञेता एत्तर । अत्ति एत्तरं दुपदेसियाच भ
 ते गणाच देवयाच ज्ञेताकाण (ज्ञो) एत्तर द्विप्रदगिक एवनि केभमज्जु खाने वेय्येमे ज्ञेताकाण एत्तर पुने । अत्ति एत्तर सर्वेवाच ज्ञेता । ज्ञो
 एत्तर कडवना काना एत्तर पुने । अत्ति एत्तर विरेगाच कडव । ज्ञो एत्तर निरेज्जाना कडवा एत्तर । अत्ति एत्तर एवजाव एवतपदेसियाच । ज्ञा
 एत्तर मम यावत् एतत्तपदेसिच मम कडवा । एतन्निर्भने परमाणु पावमाच सर्वेवाच विरेयाचय । एवने उभगबन् परमाणु पुद्गमने सर्वज्ञे निरे
 ज्ञेते । कयरे ज्ञाव विरेयादियाण । उभगबन्को यावत् विरेयादिव पुने म उत्तर । मायमा अत्यतावा परमाणु पावमाच ममया विरेया असख
 लमुवा । वेयोमम दक्षाच चिन्ते परमाणुपुद्गल मज्झपपा निरेज्जपपो एवेवद्वीजकडवा सर्वेवादिह तीन पदेने प्रत्येक स्वयम सर्वेक निरेज्ज ए तो

सिणि नते ! दुपदेसियाण खद्याण देसेयाण सहेयाण गिरेयाणय कयरे जावे विसेसाहियाया ? गो० ।
सहत्याया दुपदेसिया खद्या सहेया, देसेया अस्खेजगुणा, गिरेया अस्खेजगुणा, एव जाव अस्खेजगु
पणसियाण खद्याण । एएसिणि नते ! अणतपदेसियाण खद्याण देसेयाण सहेयाण गिरेयाणय कयरे ? जाव
विसेसाहियाया ? गोयमा ! सहत्याया अणतपदेसिया खद्या सहेया, गिरेया अणतगुणा, देसेया अणत

स्त्यनरम् । निरजाना विपस्वात्तनरम् ? नास्त्यनरम् । एव यावद्वनत्तप्रदक्षिणानाम् । एतयां नदत्त । परमात्तुपुद्गलानां सर्व्वानां निरे
जानां न कतरन्त्यो यावद्विषयापिका वा ? गीतम् । सवस्ताकाः परमात्तुपुद्गलाः सर्व्वानाः निरजा असक्येयमुखाः । एतेषा नदत्त ।
द्विमदक्षिणानां रत्नानां वक्ष्यामां सर्व्वानां निरजाना न कतरन्त्यो यावद्विषयापिका वा ? गीतम् । सवस्ताकाः द्विमदक्षिणानाः स्व
त्याः सर्व्वानाः दक्षीणा असक्येयमुखा निरजा असक्येयमुखाः एव यावद्वसक्ययपुद्गलाः । एतेषा नदत्त । अनन्ताप्रदक्षिणा

नपद्विषयवचको नीमई नदत्त । सवस्ताका परमात्तु पद न सर्व्वत्र तद्वतो निरज असक्येयमुखा । एतस्मिन् भत दुपदेसिया अस्खेजगु
यदाच सवस्ताच विरेयाचय कयरे २ जाव विरसाहिकावा । एतेन नभगवन् द्विमदक्षिण असक्येयमुखा सर्व्वत्रने निरेजने कु १ २ वाचत् विरसा न
कु १ २ प उतर । मायमा सवस्ताका कपटक्षिया खद्या सवस्ता हमेक । असक्येयमुखा विरेया असक्येयमुखा एव जाव असक्येयमुखा विरसा अस्खेजगु
द्वितीय सवस्ताका द्विमदक्षिण सवस्ता सर्व्वत्र तद्वतो द्वयत्र असक्येयमुखा तेषको निरज असक्येयमुखा इम वाचत् असक्येयमुखा प्रदक्षिण असक्येय
कयरे । कपटक्षिण भते पचतपदेसियाच पुष्पाच वसेवाच सर्व्वत्रने सवस्ताच विरेयाचय कयरे २ जाव विरसाहिकावा । एतेन नभगवन् पचतपदेसियाच सवस्ता
न देमत्रने सर्व्वत्रने सवस्ता निरेजने सवस्ता वाचत् विरेयाचय कु १ २ प उतर । मायमा सवस्ताच पचतपदेसिया खद्या सवस्ता विरेया पचतगु
वा वसदा पचतगुखा । देगीतम् सर्व्वतीकोका पचतपदेसियाच सवस्ता सर्व्वत्र निरज असक्येयमुखा द्वयत्र असक्येयमुखा । एतस्मिन् भते परमात्तुपुद्गलाच स

गुणा । एतन्निग ज्ञते ! परमाणुवीगलाण सखेज्जपएसियाण अणतपदेसियाणय स्वधाण
दमयाण सहेयाण निरेयाण दह्ठयाए पदेसठयाए दह्ठपएसठयाए कयरे कयरे जाय यिसेसाहियाया
? गायमा । सहुत्थीया अणतपदेसिया खधा सहेया दह्ठयाए, अणतपदेसिया खधा निरेया दह्ठयाए
अणतगुणा, अणतपदेसिया खधा देसेया दह्ठयाए अणतगुणा, असखेज्जपदेसिया खधा सहेया दह्ठ

ना रुग्णानां दोषानां सर्वेज्जाभा निरजानां च कतर कतरप्यो यावद्विधापापिका वा ? नीतम । सवसोका अनन्तप्रदक्षिणाः स्वग्था सर्वे
जाः निरजाना अनन्तगुणाः । देवोजा अनन्तगुणाः । एतयो मदन्त । परमाणुपुटुलाभा सखेयप्रदक्षिणाभा असखेयप्रदक्षिणाभा अनन्तप्रदक्षिणा
नां च रुग्णानां दोषानां सर्वेज्जाभा निरजानां च द्रव्याद्यतया प्रदेहाद्यतया द्रव्याद्यतया कतर कतरप्यो यावद्विधेयापिका वा ?
नीतम । सुवसोका अनन्तप्रदक्षिणाः रुग्णः सर्वेज्जा द्रव्याद्यतया अनन्तप्रदक्षिणाः स्वग्था निरजाना द्रव्याद्यतया अनन्तगुणाः अनन्तप्रदक्षि

णतपदमिदाच पदपुण्यपमियाच पचतपपमियाच । एहम हेमगवन् परमाणु पदमन्ते खद्यातप्रदक्षिणने पचत्तातप्रदक्षिणने अनन्तप्रदक्षिण
ने । गुणाच दसवारं सारेवाच विरेवारं दसगुणाए पदगुणाए दसगुणाए कयरे २ जाय विसेसाहियावा । अग्वने द्येज्जने सर्वेज्जने निरेज्जने द्रवा
चपवे प्रदेमाद्यच्च द्रव्याद्यतयासपवे कुच २ बही यावा हुने धर्माहुवे मरीया हुवे विगीयापिच हुवे ४ पण्ट इहा द्रव्याद्य विगताये परमाणपदने स
वेज्जपवी निरेजपवी ० वेज्ज चहवा दगेजपवी ४ चहवा सबेयादि तोनपदने प्रप्पेवे देसेज सबेज निरेख ए तोनेरपद विगीयचहो समका ४ इच्छा ४
पद इरे ते चरेवे—गाएमा मन्ताया पचतपपमिया खधा समेया दसगुणाए । नीतम सववीयाहा अनन्तप्रदक्षिण खप सवेल द्रव्याद्यपवे ठिचो ।
पचतपमिदा गुणा विरेमा दसगुणाए पचतमया । अनन्तप्रदक्षिण अग्व निरेख द्रव्याद्यपवे अनन्तमया २ तेचवी । पण्टपदेसिया खधा देसेवा दस
इहाए पसपुमया । अनन्तप्रदक्षिण इहउव द्येज्ज द्रव्याद्यपवे अनन्तमया २ तेचवी । पण्टेज्जपएसियाखधा समेवा रुग्णानां पसपुमया । पसपुम

[illegible]

० ममृत्योऽया अणतपदेसिया खया पदेसठयाए एव दम्वठपदेसठयाएवि णवर परमाणुपीगला अणपदेसठयाए नाणियम्व । सखेज्जपएसिया खया णिरेया पदेसठयाए असखेज्जगुणा सेस तचेव । वव्वठपएसठयाए ममृत्यावा अणतपदेसिया खया सव्वेया दम्वठयाए तचेव पएसठयाए अणतगुणा अणतपदेसिया खया णिरेया दम्वठयाए अणतगुणा, तचेव पदेसठयाए अणतगुणा, अणतपएसिया खया देसेया वव्वठयाए

[illegible]

आपदेमिह सग्न प्रदेयाद्यपे इत्त द्रव्याद्यनौपरे प्रदेयाद्यनविते पवि इत्यारूपद कङ्का । वर परमावपाज्ज्वा अपदप्रमुपाए माविज्ज्वा । पत्तवाविमोप
 परमावपद्वन पप्रदेयाद्यपे ज्जिज्जा । मंखुज्ज्वापमिवाचे ज्जा विरेवा पदप्रमुपाए पप्रदेयाद्यपे सदायातप्रदेमिह
 पप्रद निरज नवदातमवा कङ्का पमे प्रदेयाद्यपे अपदातप्रदेमिह पप्रद निरज पप्रदातगुणा कङ्का येव सब तिमज्ज प्रप्पाद्यनौपरे कङ्को । उरवङ्क प
 प्रमुपाए मत्तत्ताया पप्रतपमिवा पप्रदा पप्रदा इङ्काए तेवेव पप्रमुपाए पप्रतमवा । विवे इयावै प्रदेयाद्यतायेना तेनोच बीसपद सुवेवपपचने
 पिये तथा निरेवपपचनवि प्रेयाद्य प्रदेयार्थ पट्ठनेविये प्रेयाद्य अपदेयाद्यना दहीज पको करेकरो कङ्का जको बीसपद सुवे ते कङ्को--सप्तवीजाया
 पप्रमाप्रदेमिह पप्रद सवेव द्रव्याद्यपे तेङ्को तसीज पप्रतप्रदेमिह कङ्क प्रदेयाद्यपे पप्रतमुपा । पप्रतपमिवा कङ्का विरेवा दम्भङ्काए कङ्कतठ
 वा । तेवेव पदप्रमुपाए पप्रतमुपा । तेङ्को पप्रतप्रदेमिह कङ्क निरेव प्रेयाद्यपे पप्रतमुपा तेङ्को तेनोच अप्रतप्रदेमिह कङ्क निरज प्रदेमिह ते

अणतगुणा तंचेव पदेसठयाए अणतगुणा, असखेजपएसिया खधा सहेया दखठयाए अणतगुणा तेचेव
 पदेसठयाए असखेजगुणा, सखेजपएसिया खधा सहेया दखठयाए असखेजगुणा तेचेव पदेसठयाए
 सखेजगुणा, परमाणुपोगला सहेया दखठअपएसियाए असखेजगुणा, सखेजपएसिया देसेया दखठ
 याए असखेजगुणा तंचेव पदेसठयाए सखेजगुणा, असखजपएसिया खधा देसेया दखठयाए असखेजगुणा

मुखा सचेव प्रदेखार्पतयाअणगुणाः असखयेवप्रदेशिकाः स्वरूपाः सर्वेका द्रव्याथतया नखगुणा सो चैव प्रदेखार्पतयाअसखयेवमुखाः, स
 वयप्रदेशिकाः स्वरूपाः सर्वेका द्रव्याथतयाअसखयगुणा सचेव प्रदेखार्पतया संखेयमुखाः । परमाणुपुद्रसाः सर्वेका द्रव्याथार्पतयाअसखय
 अखेयगुणाः । सखेयप्रदेशिका देखेका द्रव्याथतयाअसखयगुणा सो चैव प्रदेखार्पतया सखेयगुणाः, असखेयप्रदेशिकाः स्वरूपा देखेका द्रव्याथ
 तयाअसखेयगुणा सो चैव प्रदेखार्पतयाअसखयगुणाः । परमाणुपुद्रसा निरुका द्रव्याथार्पतयाअसखेयगुणाः, सखेयप्रदेशिकाः स्वरूपा द्रव्या

थनगुणा ४ तेचो । अर्धतपएसिया खधा देखेका दखठयाए अर्धतगुणा । अणतप्रदेशिक खध देखेज द्रव्याथपचे अणतगुणा ५ तेचो । तेचेवपदेसठ
 याव अर्धतगुणा । तेचोच प्रदेयअपचे अणतगुणा ६ तेचो । असखअपएसिया खधा सखेका दखठयाए अर्धतगुणा । असखयातप्रदेशिक खध सखेज
 द्रव्याथपचे अर्धतगुणा ७ । तेचेव पदेसठयाए असखअगुणा सखअपएसिया खधा सखेका दखठयाए असखेजगुणा । तेचोच प्रदेयार्पचे अर्धतगुणा
 मुखा ८ तेचोच अर्धतगुणा ९ । तेचेव पदेसठयाए असखअगुणा ८ । तेचेव पदेसठयाए असखअगुणा । तेचोच प्रदेयार्पचे असखतगुणा । परमाणु
 पोगला सखेका अख अख पपमठयाए असखअगुणा । परमाणु पपम सखेज द्रव्याथपचे अर्धतगुणा १० । सखेजपएसिया देसेया
 दखठयाए असखअगुणा । सखेकातप्रदेशिक खध देखेज द्रव्याथपचे असखतगुणा ११ । तेचव पदेसठयाए असखअगुणा । तेचोच प्रदेयार्पचे असखत
 गुणा १२ तेचो । असखअपएसिया खधा देखेका दखठयाए असखअगुणा । असखयातप्रदेशिक खध देखेज द्रव्याथपचे असखतगुणा १३ तेचो । ते

गुणा तेचैव पदेसठयाए अस्सखेज्जगुणा, परमाणुपोगला णिरेया दसठअपएसठयाए अस्सखेज्जगुणा, स
खेज्जपदेसिया दसठयाए सस्सखेज्जगुणा सचैव पदेसठयाए सस्सखेज्जगुणा, अस्सखेज्जपदेसिया णिरेया दसठयाए
अस्सखेज्जगुणा तेचैव पदेसठयाए अस्सखेज्जगुणा । कठण जेत ! धम्मत्थिकायस्स मज्जपदेसा पयससा ?
गीयमा । अठधम्मत्थिकायस्स मज्जपदेसा पयससा । कठण जेत ! अहम्मत्थिकायस्स मज्जपदेसा पयससा

अतथा सस्सेयणा का वैव प्रदयापतया सस्सपगुणा । असस्सपयवस्सिका निरत्ता इव्वाचैतया अस्सेयगुणा को वैव प्रदयाचैतया अस्से
दण । १११ २२२ गीतिरिक्तान्य मध्यप्रदया प्रकसाः ? गीतम् । अटी धर्मास्तिकायस्य मध्यप्रदयाः प्रकसाः । कति जदन्त । अचर्मा
मन्त्रायः १२१ १३१ पुनः २ गीतम् । सव वैव । कति जदन्त । आकाशास्तिकायस्य मध्यप्रदयाः प्रकसाः ? एवं वैव । कति जदन्त ।

अथ पदः १। १। १११ १२१ । तदीज प्रदयावपवै असवगतगुणा ११ तेजसा । परमाणुपावका बिरेवा इव्वा अपदसठयाए असखेज्जगुणा । परमा
पुनः १। १। १२१ १३१ । सववगतगुणा ११ तेजसो । असववपवसिका इव्वा अपदसठयाए असखेज्जगुणा । असवगतपवसिका इव्वा अपदसठयाए असखेज्जगुणा ।
१। १। १३१ १४१ । तपः पदसठयाए असववगतगुणा । तेजोव प्रदयावपवै सवगतगुणा १२ तेजसो । असवववपवसिया बिरेवा इव्वा अपदसठयाए असखेज्जगुणा ।
असवगतपवसिका इव्वा अपदसठयाए असववगतगुणा १२ तेजसो । तेजः पदेसठयाए असववगतगुणा । तेजोव प्रदयावपवै असववगतगुणा २
तेजसा इभगवत् धर्मास्तिकायना मध्यप्रदया प्रकसाः २ पदसठयाए असववगतगुणा । तेजोव प्रदयावपवै असववगतगुणा । तेजोव प्रदयावपवै असववगतगुणा २
असववगतगुणा । तेजः पदसठयाए असववगतगुणा । तेजोव प्रदयावपवै असववगतगुणा । तेजोव प्रदयावपवै असववगतगुणा । तेजोव प्रदयावपवै असववगतगुणा ।
तेजः पदसठयाए असववगतगुणा । तेजोव प्रदयावपवै असववगतगुणा । तेजोव प्रदयावपवै असववगतगुणा । तेजोव प्रदयावपवै असववगतगुणा । तेजोव प्रदयावपवै असववगतगुणा ।

अथसहज्जा समया णी अणता समया । अणापाणूणं जते । किं सखेज्जा एवचेय । धोवेण जते ! किं
 एयवेय । एवं एयेयि । मुज्झमेयि । एय अहारेस्से । एय परके मासे उऊ अयणे सयच्छरे जुगे दाससए
 दाससदस्से दाससयसदस्से पुद्धिगे पुव्वे तुक्कियगे तुक्किए अरुक्कगे अरुक्कं अयवे इहए उप्पलगे
 उप्पले पडमगे पडमे णल्लिगे णल्लिण अक्किणिपूरे अक्किणिपूरे अउयगे अउए णउए पउयगे

वलिभाषो जदत्त । किं नृम्ययाः कस्यया असक्ययाः समयया चमत्ताः समायाः ? गीतस्य । सो सक्रयेयाः समया असक्ययाः समाया नो चमत्ता नृमयाः । चागमाय जदत्त । किं सक्यया एव वैव । लोक जदत्त । किमव वैव । एव सवपि । मुहूर्तेपि । एवमहीरात्रावपि । एवं पद्म मा मे च्यतोऽयम सवसर पुगे ययथात वयेसवस्य ययथातसवस्य पूर्वो जदितताङ्ग जदित सवसाय सवस्य सवसागे सवस्य पुङ्गवे उत्पत्ताग

[illegible]

किं सखेज्जा समयया पुच्छा, गोयमा, एवचेव । थोयाण जेतं ! पुच्छा, एवचेव । एव जाव उस्सप्पिणी
 सि । पोग्गलपरियहाण किं सखेज्जा समयया पुच्छा, गोयमा ! गो सखेज्जा गो अस्सखेज्जा समयया अणता
 समयया । थाणापाणण जेत ! किं सखेज्जा आधलिया पुच्छा ? गायमा ! सखेज्जान् आवलियान् गो
 अस्सखेज्जान् आवलियान् गो अणतान् आवलियान् । एव थोवेवि । एव जाव सीसप्पहेलियसि । पडि

याः समययाः पुच्छा, गौतम । नैव सख्ययाः सम्यक् स्यादसख्येयाः स्यादभक्ताः । आनमावे जदन्त । किं सख्ययाः समययाः पुच्छा, गौतम ।
 एवं चेव । स्ताक जदन्त । पुच्छा एवं चेव । एव यावदुत्सव्यिचीति । पुद्गलपरिवर्त्तयु जदन्त । किं सख्येयाः समययाः पुच्छा, गौतम । नैव
 सख्येयाः समयया नो असख्येयाः समयया अभक्ताः समयया । किं सख्येया आवल्लिक्का पुच्छा, गौतम । सख्येया आवल्लिक्का
 नो असख्येया आवल्लिक्का नो अभक्ता आवल्लिक्का । एव सोवेपि । एवं यावत्थीपमइल्लिक्का इति । पस्सोपमे जदन्त । किं सख्ययाः पुच्छा,

यावत्तु भते किं सखेज्जा समयया पुच्छा । आसाण्ठासनेविदे हेमभवन् अस्स सख्यता समद इ प्र उत्तर । गायमा एवचेव । हेयोतम इमहीज कइवा ।
 पाबाव भत पुच्छा पबव एव जाव कइविचीति । आनेविदे हेमभवन् इ प्र उत्तर इमहीज कइवा इम यावत् कइविचीति कइवो । पान्नवपरि
 यहाव किं सखेज्जा समयया । पुद्गलपरिवर्त्तयिदे हेमभवन् अस्स सख्यता समद इ प्र उत्तर । गायमा वा सखेज्जा वा असखेज्जा समयया सख्यतासमया ।
 हेयोतम नही सख्यतासमय नही असख्यता समद एतावता अभक्तासमयही । आणापाण्ण भते किं सखेज्जा पावसिया पुच्छा । आसाण्ठासनेविदे
 हेमभवन् अस्स सख्यता पावसियाया वा असख्यता पावसियाया वा पबवियाया वा पबवियाया वा पबवियाया वा पबवियाया
 एवं जावति एवं जाव सामपइसिचति । हेयोतम सख्यता पावसिया हेवे पबि असख्यता पावसिया न हेवे तथा अभक्ताया पावसिया पबि
 न हेवे इम सावभविदे पबि कइवो इम यावत् गोय प्रइल्लिक्का कइवो । पबिपावस्य भते किं सखेज्जा पुच्छा । पस्सापमनविदे हेमभवन् पावसि

तापिकारे ॥ चावनिपठवित्पारी ॥ भोगमज्ञासुमयति ॥ एकस्यामपि तस्या मधुहाताः समया ययुषु पुन रसङ्कता समस्ताया सु नतु सङ्गे

नुगमेण नरे । कि मग्नेजा पुच्छा , गीयमा । गो सखेजानु आयलियानु असखेजा नु ज्ञानि । ॥
अणनानु आयलियानु । एव मागरोधमेयि । एव नुसप्यिणीयि । उस्सप्यिणीयि । पोग्गल रिपुह । अ ,
गीयमा । गो सरज्जानु आयलियानु गो असखेजानु आयलियानु अणतानु आयलियानु । एव जाव
मधुहा । आणापाणूण जते । कि सखेजानु आयलियानु पुच्छा , गीयमा ! सिय सखजानु आयलियानु

गीतम् । ना नश्यता चावनिक्काः समस्यता चावनिक्का भो समन्ता चावनिक्काः । एव सागरोपमपि । एव सवसप्यिस्सामपि । पुट्रतपरा
वर्त्त नदन् । पुच्छा गीतम् । भो नश्यता चावनिक्का भो समस्यता चावलिक्का समन्ता समन्ताः । एव यावत्सयादु । आत्ममावे नदन् ।
कि नश्यता चावनिक्काः पुच्छा गीतम् । म्मासुस्यता चावनिक्काः स्यादमस्यता चावलिक्काः स्यादमन्ताः । एव यावत् क्षीयमज्जलिक्का । प
म्मासमाना पुच्छा गीतम् । भो नश्यता चावनिक्काः स्यादमस्यता चावलिक्काः स्यादमन्ता चावलिक्का । एव यावदुसप्यिस्सामपि । पुट्रतप
राव वृत्तमन्तोया स्यादि उट्ट उत्तर । आहवा वा मस्यताया चावनिक्काया समस्यताया चावनिक्काया वा समताया चावनिक्काया । हेगीत
म भरो मन्तोयो वा चावनिक्काया इने समस्यतायो वा चावनिक्काया इव समताया चावनिक्काया एव नदन् । एव सागरावमवि एव साव्यिस्सोवि उ
त्तमपि । एव अमनरिदर पुच्छा । इम मावरावमनरिये एव इम वसमवि जने न्नि ये एव उत्तमपि कोनेनिये एव पुट्रतपरावमनरिये इम बोधो उत्तर ।
इदमा वा मस्यताया चावनिक्काया वा सर्वस्यताया चावनिक्काया समताया चावनिक्काया एव जाव सखम्मा । हेगीतम् नदो संयतातो चावलिक्काया
भरो समस्यतायो वा चावनिक्काया समन्तो चावनिक्काया इव इम यावत् मस्यतामनिये अहवा , इव पुसज्जले अहवे — पाणापाणूण मते कि सपेज्जाया
चावनिक्काया उत्तर । आणापाणूण इमदमन्तोया चावनिक्काया इ प्र उत्तर । भावमा सिय सखज्जाया चावनिक्काया । हेगीतम् ॥

सिय अस्सखेज्जानं सिय अणुताणं । एव जाय सीसम्पहेलियाणं । पल्लियमाण पुच्छा, गोयमा ! णो सस्वे
ज्जानं आवलियाणं सिय अस्सखेज्जानं आधलियाणं सिय अणुताणं आवलियाणं । एव जाव उस्सप्पिणीणं
सि । पोमगलपरियहाणं पुच्छा, गोयमा ! णो सस्वेज्जानं आवलियाणं णो अस्सखेज्जानं आवलियाणं अण
ताणं आधलियाणं । थोवेण जन । किं सस्वेज्जानं आणपाणं अणुताणं अस्सखेज्जानं जहा आवलियाणं वत्तसया
एव आणपाणं उच्चिणि । एव पुण गमएण जाव सीसम्पहेलिया ज्ञाणियस्स । सागरीयमेण ज्ञते !

रावर्तपु पुच्छा मोतम । णो सुक्केपा आसलिका मो असक्यया आसलिका यमत्ता आसलिका । सुक्के जदन्त । किं सुक्केपा आसलिका
असक्येया यथा वसिकाया वत्तव्यता एवमात्मकेष्वपि निरवस्था एवमेतेनाभिज्ञापन यावच्छीर्वमहेलिका अभितव्या । सागरीयमे जदन्त ।

रावित् सर्ववातोपा आसलिकाया बुद्धे । सिद्ध असखेज्जानाया सिद्ध पक्कताया एव जाव सीसपहेलियाया पक्षिणीवमात्र पुच्छा । कदाचित् असक्यया
या कदाचित् यमत्तोपा इम यावत् सीसपहेलिकाया बुद्धे पक्कताया पक्कोपमत्ता प्रत्यक्षोपा उत्तर । यावत्ता या असक्ययाया आसलिकाया सिद्ध असक्ययाया
आसलिकाया सिद्ध पक्कताया आसलिकाया । हेमोतम जहो सर्ववातोपो आसलिकाया कदाचित् असक्ययायापो आसलिकायापो बुद्धे वदामिद् दग्गो
या आसलिकाया । एवं जाव आसलिकायापि यमत्तपरिवहाया पक्क । इम यावत् असक्यि बोद्धो कश्चो पदमपरान्त यमत्तमेव इयां प्र
बोद्धो उत्तर । मोतमापो असखेज्जानापो आसलिकाया या असक्ययायापो आसलिकाया यमत्ताया आसलिकायापो । हेमोतम जहो सर्ववातोपा आसलिकायापो ।
जहो यमत्तवातोपो आसलिकाया उत्तावता यमत्तो आसलिकायापेव पक्कवने कद्वै—आवेक भते किं संसृज्ज या अथा याम्पा अमम्पा ।

आसलिकाए यमत्तया । आसलिकेविदे हेमगवन् अस्सखेज्जानाया सासलिकाया बुद्धे पक्कताया असक्ययायापो आसलिकाया जविदे यमत्तयाया क
रो । एव यावत्तपोवि विरदसंसा । इम सासाणासनेविदे पवि निरवशय कद्वो । एवं एतेव गमएव जाव सीसपहेलिया भावितव्या । इम इवे या

णो ध्वसंखेज्जा पल्लिनुयमा छुणता पल्लिनुयमा । उस्सप्पिणीनुणं जते ! किं सखेज्जा सागरोयमा जहा प
 लिनुयमस्स यत्तद्धया तहा सागरोयमस्सवि । पोगलपरियहेण जते ! किं सखेज्जा उंसप्पिणीनु पुच्छा,
 गीयमा ! णो संखेज्जा उंसप्पिणीनु णो ध्वसंखेज्जा छुणता उंसप्पिणीनु । पोगलपरियहाण जते !
 किं सखेज्जा उंसप्पिणीनु पुच्छा, गीयमा ! णो सखेज्जा णो ध्वसंखेज्जा छुणता । पोगलपरियहाण

बहुवचस्पिस्वामि । अवसत्पिस्वामि । पुद्गलपरावर्तना पृष्ठा गौतम । नो सङ्खयाः पत्सोपमा' नो असंखेया पत्सोपमा अनन्ताः पत्सो
 पमा । अवसत्पिस्वामि । किं संखेयाः सागरोपमा यथा पत्सोपमस्य वस्तुव्यता तथा सागरोपमस्यापि । पुद्गलपरावर्तने अदन्ता । किं स
 खेया अवसत्पिस्वामि पृष्ठा गौतम । नो संखेया अवसत्पिस्वामि नो असंखेया अनन्ता । पुद्गलपरावर्तने पुं भवन्ता । किं संखेया
 अवसत्पिस्वामि पृष्ठा, गौतम । नो संखेया नो असंखेया अनन्ता । पुद्गलपरावर्तने पुं भवन्ता । किं संखेया अवसत्पिस्वामि पृष्ठा
 भवे । एव जाय आसत्पिस्वामि सत्त्वपिस्वामि । पामलपरिवर्तना पृष्ठा । इमं वाच्यं अवसत्पिस्वामि विवेकि अवसत्पिस्वामि विवेकि
 रावन्तने विवेकि नाने विवेकि इ प उतर । भावमा वा सखेया पक्षिणावमा वा असंखेया पक्षिणावमा । अतोतम नहो सखेया पक्षि
 पम नहो पसंखेया पक्षिणावमा भवे इतावता अनन्ता पक्षिणावमा भवे । सत्त्वपिस्वामि भवे किं सखेया सागरोपमा । अवसत्पिस्वामि विवेकि
 व्यापना सागरोपम इ प उतर । जहा पक्षिणावमा भवन्ता पक्षिणावमा । पामलपरिवर्तना पृष्ठा । पामलपरिवर्तना पृष्ठा । पामलपरिवर्तना पृष्ठा
 जन्मता नहो । पामलपरिवर्तना भवे किं सखेया आसत्पिस्वामि । पामलपरिवर्तना पृष्ठा । पामलपरिवर्तना पृष्ठा । पामलपरिवर्तना पृष्ठा
 उतर । भावमा वा सखेया आसत्पिस्वामि । गौतम नहो सखेया अवसत्पिस्वामि भवे । वा असंखेया पक्षिणावमा आसत्पिस्वामि ।
 नहो पसंखेया भवे इतावता अनन्ता अवसत्पिस्वामि भवे । पामलपरिवर्तना पृष्ठा । पामलपरिवर्तना पृष्ठा । पामलपरिवर्तना पृष्ठा

જને । કિ સમેજ્ઞાનું નુમપ્પિનીહસ્સપ્પિનીનું પુચ્છા , ગોયમા ! ખો સહેજ્ઞાનું હસપ્પિનીહસ્સપ્પિનીનું ખો
 અમમેજ્ઞાનું શુણતાનું હસપ્પિનીહસ્સપ્પિનીનું । અથ જાથ સધ્ધા । પોગ્ગલપરિયહાણ ઋતે । કિ સહેજ્ઞાનું
 નુમપ્પિનીહસ્સપ્પિનીનું પુચ્છા , ગોં । ખો સહેજ્ઞાનું હસપ્પિનીહસ્સપ્પિનીનું ખો અપસહેજ્ઞાનું શુણતાનું હસ
 પ્પિનીહસ્સપ્પિનીનું । તીતદાણ ઋતે । કિ સહેજ્ઞા પોગ્ગલપરિયહા ? ગોં । ખો સહેજ્ઞા પોગ્ગલપરિયહા ખો

[illegible][illegible]

तानागतादुदयं भा चातीतादुतः सुखात्मा स्वातिरेकाद्विगथा भवति सातिरेकत्वं च वर्तमानसमयेन सात्यवातीतादुा सुर्वाद्वाया स्तोत्रोभमसुमन
 स च वतमानसमयेनैव सतदवाह-तीतदुव भवद्वाय योयूवाय अद्वेति ॥ इहचष्टिटाह-घतीतादुतो आगतादुा अल्लगुखा घतो यष्टि ते वत
 मानसमय ममस्याता तत अदतिअम आगतादुासमयनोना स्वाततो द्याविजि रवच सुभत्वं भास्ति ततो भल्लगुखा सा घतीतादुायाः सुखागा
 दत्यद्वाभल्लगुखापि कालम गतम भासी कोयत इति अत्रोच्यते-इह समत्वमुजया रप्याद्याप्ताप्रावमात्रेव विवक्षितमिति चाद्यावेव निर्वेदितमिति

મરેજાન તીનદાન પુચ્છા, ગોયમા ! જો સસેજાન તીતદાન જો અસસેજાન તીતદાન । જો અજતાન તીતદાન । મદ્દદાન તીતદાન સાતિરેગરુજો । તીતદાન સદ્દદાન ધોયૂળાણ અદ્દ । સદ્દદાન મત । કિ સરંજાન અજાગયદાન પુચ્છા, ગોયમા ! જો સસેજાન અજાગયદાન જો અસસેજાન જો અજતાન

नवाहऽनीतादातः सातिरकद्विभुका अतीतादा सर्वादात स्त्रीकोनादा । सर्वादा अनागतादातः पुष्पा गीतस । नो स
 न्नेया अनागतादा नो अमुस्या या अनागतादातः । सर्वादा अनागतादातः स्त्रीकोनाद्विभुका । अनागतादा सर्वादातः सातिरेक अ
 समाश्च प्रवेय न करे पविनटपर्वाना साहस्यको अनागतकासन्निधये चेपवीये तिहारे समय अष्टिच अनागतकास हुवे पतकासाटेन । तीतहाच अया
 गदहापा समसूया । पतीतकाच अनागतकासको समय अया इवे । साह्याच भते कि सखेयाया तीतहाया पुष्पा । सयकास अभागवन् सूनू पतीतका
 यवको मयगाताकासखे ३० प्र उत्तर गायमा यानकल्याया तीतहाया या अमखल्याया तीतहाया तीतहाया सर्वादाच तीतहाया सा
 निरेगद्विभुका । देवीनम नको सयगाता नको अमयगाता नको अनागता मयकास पतीतवको साष्टिच विमभीष्टे तकिम सयकास पतीतकास अनागता
 काच दयदपवे तेमाटे पतीतकासयका यवसमय रतमान तिचेकरो अष्टिच नगुना हुवे । तीतहाच सर्वादाया साह्याच पतीतकास सयका
 सयको साह्ये अती ते समय अर तेकीच रतमान समय तिचे । साह्याच भते कि सखेयाया अनागताया पुष्पा । सर्वाकास अभागवन् सूनू सयगाता

पर्यया उद्विग्नमादामुक्ता शेष श्रेया अपि जलन्तीति निगीदयेत्वादि ॥ निगीदायति ॥ अन्तःकायिकजीवशरीरादि ॥ निगीदायति ॥ साधारणमात्मकमर्मादिव्यवृत्तिर्नो जीवाः ॥ जहा जीवाजिगमेति ॥ यन्नेवेदं धूमिल-मुहुमनिगीदाय जते । कतिविधा पक्षता ?

अुणागयस्तान्, सखस्तान् अुणागयस्तान् योवूणगदुगुणो । अुणागयस्तान् सखस्तान् सातिरेगे छुष्टे । कइवि
हाण जत ! गिर्तदा पयसा ? गोयमा ! दुविहा गिर्तदा पयसा, तजहा—गिर्तयगाय गिर्तयजीवाय । गि
र्तदाण जते ! कइविहा पयसा ? गोयमा ! दुविहा पयसा, तजहा—सुखमणिर्तदाय वादरणिर्तदाय एव
गिर्तदा जाणियत्ता जहा जीवाजिगमे तहेव गिरयसस । कइविहेण जते । णामे पयसे ? गोयमा । वडिहे

दुग । कतिविधा जदन्त । निगीदाः प्रपसा । द्विविधा निगीदाः प्रपसा साधया-निगीदाया निमादजीवाय । निगीदा मदन्त ।
कतिविधाः प्रपसा ? गीतम । द्विविधाः प्रपसा साधया-भूस्मनिगीदाय वादरनिगीदाय । एव निगीदा प्रचित्तया यथा जीवाजिगमे त
यैव निरवच्छेदं । कतिविध जदन्त । नाम प्रपसा ? गीतम । पट्टिय नाम प्रपसा तदया-बीदयिको यावत्साक्षिपातिव । अथ वित्तवैदयिकं

पत्तोमतकावचकी १ म उत्तर । मायमा का सख्याया पनामयसाया वा पसख्याया वा पदताया पयागयदापो । हेगीतम नहो सख्याता पनाग
त कामनको नहो पसख्याता नहो पत्तो पनायतकावचकी । मनाहाय पनागयदाया यावत्पग दुगुवा । सख्याय पनागतकावचकी जाहेसे त वा
दुगुवा ते वत्तमान समवेकरो ज नपको जाववा । पनामयसायं सखय या सातिरेगे पटे । पनागतकान् सख्यायको कटिएव पचित्त पद जाववो
सातिरक ते वत्तमान समवेकरो जाववा कइयाने धुरे पवीरकया तज भए पनि पुव पतकामाट भेट देकाइछ—कारविहाय भते पिपादा प । कत
मभदे हेमनवत् निमाद कया १ म उत्तर । गोयमा पुविहा पिपादा पं त । हेगीतम वेकूमे निगीट प्रकया ते कइहे—पिपायगान् विपय
जीवाय । पनागतकावचकीय यरीर साधारणनाम कमीद्व बर्तीकोव २ । पिपादाय भते कारविहा य० । निगीट हेमनवत् केतकेमे प्रकया १ म

नो० । दुविहा पक्षमा तं० पञ्चतन्त्राय उपलब्धतायेत्यादि, एतन्तरं निगोदा उक्ता सोऽत्र श्रीवपुद्रुसाभा परिग्रामनेदा प्रयत्नीति परिग्रामनेद
 वृत्तमायाह-कद्विद्वद् ज्ञते । नामैहस्यादि ॥ नमर्ग नामः परिग्रामो प्राप्त इत्यनयोक्तार एवर इम नाकतति ॥ सप्तदशशते प्रायमाभित्येव सूत्र
 मपीति मिहनु नामशुद्ध्याचित्येत्येनावाभिव्येप इत्यर्थः ॥ पञ्चविंशतितमश्रुते पञ्चमः ॥ २५ ॥ ॥ पञ्चमोद्वेष्टकाऽस्ते मामभेद

गामे पश्यते, तजहा-उद्वहण जाय सखियाए । सेकित उद्वहण गामे उदर दुविहे पयसे, तजहा-उद्वह
 एय उदयणिफ्फयेय एय जहा सतरसमसए पठमे उद्वेसए भावो तदेव इहवि । एवर इम गाणत्त सेस त
 हेय जाय सखियाइए सेय जते । जते । सि ॥ पणयोसदमसयस्स पचमी उद्वेसो सम्मत्तो २५ ॥ ५ ॥

नाम । इद्विचल्लसत तद्यथा-श्रीदयिणं बाहयनिष्पन्नम् । एवं यथा सप्तदशशते प्रथम उद्वेष्टके प्रायस्तथैवहापि गवरमिदं मानास्व ह्यय
 तथैव यावरसाक्षिपातिव सादेव जदत्ता । जदत्ता । इति ॥ पञ्चविंशतितमश्रुतस्य पञ्चमोद्वेष्टः ॥ २५ ॥ ५ ॥ मञ्चपनदे

उत्तर । मायमा दुविहा प त । हेमोतम वेदूमेरे प्रकथा ते कहेने-उत्तरम विद्यादाय वाहुरविद्यादाय एव विद्यादा भाविबद्धा । मूल्यानिगाह बाद
 रनिमाह २ इम निमाह जाबहा । कदा जोबामियमे तदेव चिरवसेम । जिम जोबामियमनेविगे कथा ते इम 'सुसुमविद्यादाय भते कद्विहा प , गा
 मायमा ह्यम्वह चमि प तं । हेमोतम जयमेदे नाम प्रकथा ते कहेने । उद्वहण जाय सखियाइए । श्रीदयिण इत्यादि यावत् सखियातिव । सेकित उ
 द्वहण चमि उद्व २ दुविहे पं त । दिवे एतु ते श्रीदयिणनाम २ ते वेदूमेरे प्रकथा ते कहेने । उद्वहण उद्वयनिष्पन्न एव कदा सप्तदशमसए पठमे उ
 वेसए मावो तदेव इहवि । श्रीदयिण उद्वयनिष्पन्न २ इम जिम सतरमा गतकथा पडिहा उद्वेयानेविगे भावकथो तिम इहो पवि भावकथवा एतका
 बियप दिहा भावप्राप्तोने एक सूत्र कथा इहा नामयद् भावहीने कहेवो । एवर इम यावत् सेसतथैव काव च कथाइए । एतकाविमिद इम भावा

